علم علم وكالله علم عالم آرا عالم معالى وافضاله علامهٔ بجل وهمتا دولتلو سامی پاشا حضرتلرینك خامهٔ بلاغت علامه لرندن رشحه پاش تنزل اولان دراری تعریض فصاحت پیادر

قطرات جنبش ابر نیسان ورشحات جوشش بحر عمان اعداد بی پایاننـدن فراوان هرواريد رخشان حمد منان ايله نظم سبحهٔ ذكر زبان ايدر مكه * دربحر سينه در معانی بپروريد * دركان طبع اهل سخن را بيافريد * وجواهر صلوات صفيه وزواهر تسليمات زكيه * سلطان سرير لامكان جاه * آرايش بزم لی مع الله * دردانهٔ كنز لايزالی * نور احدی ذوالجلالی * روضهٔ سدره پیرای مزهر ومرقد جنة المأوای معطرلرينك عتبهٔ عرش آرايش عليالرينه نثر ونثار ايله افتخار ايلرمكه هردر يتيم نطق كريمی درهٔ درج دهان (وماينطق عن الهوى) وهر لفظ معجزنمای رسالت وسيمی كوهر يكتای (ان هو الاوحی يوحی) در مشاهير آل واصحاب وجماهير خواص واحبابی ارواح تابنا كلرينه فوايح كل وريحان تحيات وروايح سنبل وضيمران طيبات اهدا قلنوركه لعاب شكر برشت لطف بيان ومذاب عنبر سرشت حسن تبيان ايله شير تغذاى حلاوت فصاحت ونافجه‌افشان قيمت بلاغت اولوب بضاعهٔ كفتار مدعيانی كاسد بازار اعتبار ايلديلر ومقتبسان انوار هدايتلری اولان سخن آرايان اعصار متتابعه‌نك بهارستان مزاقد ومقابرلری باران رحمت رحمان ايله ريان وكلغنچهٔ ارواح پاكيزه‌لری نسيم عفو وغفران ايله خندان اولسونكه رش مداد مسكی اللقا ايله صحايف روزكاری آراسته وتعطير وقلوب مطالعه‌كران هرقرن وزمانی غاليهٔ فيض عرفان ايله پيراسته وتنوير ايتديلر انجق اختلاف طباع ومشارب وفقنجه هرصاحب نظم ونثرك اساليب وتراكيب كلامی شيوهٔ ديكر ورنك مضامين آخرله مصور اولديغندن تميزنيك وبد رقم واقفان اسرار رموز الحكم اولان سخنوران سليم الطبعه مسلمدر ولله الحمد والمنه بومزيت كران قيمتله ممتاز وورونق دانش ودرايتله سرفراز اولان نكته‌وران عصر حاضرك بيت القصيد مجموعهٔ وجدانی ومصرع برجستهٔ ديوان عرفانی ضيابك افنديك بهارستان عمر خزان ناروای شبنم فيض نعم كبريا ايله اشكوفه كشای مجد وعلا اولسونكه معيار صحيح عقل وهنر تطبيقا آثار اسلاف واخلافك كشيدهٔ زرين تاراشتهار اولان غرر تاشده‌سنی انتخاب وافراز وشو كنجينهٔ لامعة الانواری املا ايله برنسخه‌ئی انباز پيدا وابراز ايلدی لله‌دره

كتبه الفقير عبدالرحمن
سامی

خراباتك اشبو بزم اولنده مندرج اولان آثار منتخبه واسامیٔ شعرايی حاوی جدولدر

صحيفه — مقدمهٔ جامع الحروف

(تركی قصائد)

٣ باقی
٦ ثابت
٨ جوری
١١ اسماعيل پاشا زاده حقی بك
١٥ رياضی
٢٠ سامی
٢٢ صبری
٢٤ جامع الحروف ضيابك
٣٨ عاكف پاشا
٣٩ عزت منلا
٤٢ فضولی
٤٧ كاظم پاشا
٥٥ منيف
٥٩ نابی
٧٩ نجاتی
٨٢ نديم
٨٤ نشاطی
٨٥ نظيم
٩٠ نفعی
١٠٩ نورس افندی
١١٣ نوعی
١١٥ وهبی

(قصائد فارسی)

١١٨ آذر
١١٩ ازرقی
١١٩ انوری
١٣٨ جامی
١٤٨ جمال الدين اصفهانی
١٤٢ خاقانی
١٤٧ امير خسرو دهلوی
١٤٧ رشيد الدين وطواط
١٥٠ قاضی ركن الدين قمی
١٥٠ شانی
١٥٢ سعدی
١٥٧ سلمان ساوجی
١٥٨ سلطان سليم اول
١٥٩ حكيم سنائی
١٦٠ اديب صابر ترمذی
١٦١ ظهير فاريابی
١٦٤ عبد الواسع جبلی
١٦٧ عرفی
١٨١ خواجه عصمت بخاری
١٨٤ عمعق بخاری
١٨٦ عنصری
١٦٨ فاخری
١٨٦ فرخی
١٨٨ فلكی
١٨٨ فيضی هندی
١٩٤ قاآنی
١٩٧ حكيم قطران
١٩٨ قمری
١٩٨ قوامی كنجوی
٢٠١ كمال الدين اصفهانی
٢٠٤ محتشم كاشانی
٢٠٥ مختاری
٢٠٦ مسعود سعد سلمان
٢٠٨ امير معزی
٢٠٩ شيخ نظامی
٢١٠ نورس افندی
٢١١ هاتف
٢١٣ هلالی

صحیفه

(القصائد العربیة)

صحیفه		
٢١٤	الاولى من المعلقات السبع	(امرؤ القیس
٢١٧	الثانیة من المعلقات	(طرفة بن العبد البکری
٢٢٠	الثالثة من المعلقات	(زهیر بن ابی سلمی
٢٢٢	الرابعة من المعلقات	(لبید بن ربیعة
٢٢٥	الخامسة من المعلقات	(عمرو بن کلثوم
٢٢٨	السادسة من المعلقات	(عنترة بن شداد
٢٣١	السابعة من المعلقات	(الحارث بن حلزة
٢٣٣	لامیة العرب	(الشنفری
٢٣٥	نعت النبی	(کعب بن زهیر
٢٣٧	توبة بن حجر	
٢٣٨	قصیدة البرئة	(الشیخ محمد البوصیری
٢٤٣	ابو الطیب المتنبی	
٢٤٨	ابو العلا المعری	
٢٥٠	القصیدة الخمریة	(الشیخ عمر بن الفارض
٢٥٢	العتبی	
٢٥٣	لامیة العجم	(الطغرائی
٢٥٥	ذو الاصبع العدوانی	
٢٥٦	قیس بن الحدادیة	
٢٥٨	ابو زید بن عبد الرحمن الاندلسی	
٢٥٩	ابو البقاء صالح الاندلسی	
٢٦٠	ابن عبدون الاندلسی	
٢٦٢	لسان الدین ابن الخطیب الاندلسی	
٢٦٥	ابن خفاجة	
٢٦٧	ابو القاسم عامر بن هشام الاندلسی	
٢٦٨	ابن حدیس الصقلی الاندلسی	
٢٧٠	ابن الازرق الاندلسی	
٢٧١	ابو الفتح البستی	
٢٧٣	الخنساء	
٢٧٤	یزید بن معاویة	
٢٧٤	قیس بن ذریح	
٢٧٦	جمیل القضاعی	

صحیفة	
٢٧٧	مجنون العامری
٢٧٩	الابیرد
٢٨٠	علی بن جبلة
٢٨١	دیك الجن
٢٨٢	ابو فراس الحمدونی
٢٨٣	ابو علی سینا
٢٨٤	الفرزدق

خرابات

﴿ اسمیله سعادتلو ضیا بك افندی حضرتلرینك شعرای متقدمین ومعاصرین آثارندن ﴾
﴿ بالانتخاب جمع وترتیب ایلدیکی مجموعهٔ منتخباتدر ﴾

مطبعهٔ عامره ده طبع ولنمشدر
فی شعبان ١٢٩١

HACI MAHMUD EFENDİ
BEŞİKTAŞ
Vakıf Kütüphanesi

دار الطباعة العامرة

Hacı Mahmut Ef.
Yeni Kayıt No
3291
Eski Kayıt No

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

توحید باری ومناجات

ای وارلغی واری وارایدن وار
یوق یوق سکا یوق دیمك نه دشوار

دیر هرشیئك لسانی هرگاه
الله الله الله

ای برترعقل و وهم وادراك
معروف خطاب ما عرفناك

ذاتك سنك اولقدر بیوکدر
یانده بیوکلك الکوچکدر

بوقبه ده کرچه چوق صداوار
یوق دارده سندن اوزکه دیار

ای قدرتی ایاتین هویدا
هرذره ده بیك جهان معنی

دست قدرکده بی تکلف
جزئی کلی بتون تصرف

محسوب عنایتکدر اعداد
بیهودهٔ قدرتکدرابعاد

ای کونی بنا ایدن مهندس
سنسین بومناظره مؤسس

اوز حسنکی قیلمغه تماشا
برآینه دوزدك اسمی اشیا

انجم ایله عالمی طوناتدك
هرنجمده بیك جهان یاراتدك

صاچدك برآوج کهرسمایه
اولدی بوکرات بی نهایه

عشقکله اورمیه دن بریدر
هربرکره زار وسرسریدر

نورك ایله التماع ایدرلر
درویشلرك سماع ایدرلر

سنسین ایدن ای حکیم دانا
بو عالمی عالم معما

ذرات عناصر وموالید
امرکله بولور نظام تأبید

ای عالمی وارایدن خداوند
ای آدمی زار ایدن خداوند

انسان نه غریب جانوردر
عاقل کوریور جنون اثردر

انسان بیلورم صانورده بیلز
علمی ایله جهلدن کسیلز

کویا جهلك خلافیدر علم
جهلك صرف اعترافیدر علم

یارب بونه ابتلانه بلوی
انسانده بوعجز ایله بودعوی

یارب بونه کشمکش نه تزویر
یارب بونه شورش ونه تشویر

یارب بونه دهر بی اماندر
یارب بونه دار امتحاندر

(یارب)

یارب بونه کارکاه غدر
یارب بونه وادئ المدر

یارب بونه مکتب فنوندر
یارب بونه عالم جنوندر

یارب بونه ارتباط ونسبت
یارب بونه اختلاط والفت

یارب نه کوزل نظامدر بو
یارب نه نظام تامدر بو

یارب بونه سلطنت نه قدرت
یارب بونه هندسه نه صنعت

یارب بونه عزت وعلادر
یارب نه کمال و کبریادر

برقبضه ترابه جان ویرسین
طوپراغه طاشه لسان ویرسین

هرلحظه ده بیك جهان یاپارسین
هرآنده بیك آسمان یاپارسین

هرلحظه ده بیك جهان ییقارسین
هرآنده بیك آسمان ییقارسین

برسین بر برلککده شك یوق
ملککده سنکله مشترك یوق

ای حی وقدیر اولان الهی
بی مثل ومشابه ومضاهی

ای قطره یی قلزم ایدن الله
ای نطفه یی آدم ایدن الله

دلخسته لره طبیب مشفق
هر یاره یه مرهم موافق

بیمارلرك شفاسی سنسین
هردردلرك دواسی سنسین

مظلوملره پناهسین سن
عاجزلره دادکاهسین سن

بیچاره یه چاره ساز اولورسین
بیکسلره دلنواز اولورسین

عاشقلرك کوزی یاشی ایچون
یانقلر باغری باشی ایچون

رحم ایله ضیای ناتوانه
یوق طاقتی غیری امتحانه

بازیچهٔ نفس بی اماندر
رحم ایتمز ایسك ایشی یماندر

بنلکدن او بنده یی خلاص ایت
شایستهٔ بزم اختصاص ایت

فیضکله او لالی ترزبان قیل
محبوبك ایچون مدیحه خوان قیل

نعت نبوی

چون لجهٔ عشق زاخر اولدی
اول دریتیم ظاهر اولدی

شأننده بیوردی خالق پاك
لولاك لما خلقت الافلاك

اول حرف مقالهٔ کن
آخر نفس لب تعین

خورشید منور منور
مهدئ مطهر مطهر

علام عوالم معالی
علامهٔ علم لایزالی

سلطان جهان مطاع کونین
روح الروح طباع کونین

محمود ومحمد ومبجل
محبوب خدا نبی مرسل

قیلدقده طلوع مهر ذاتی
طولدردی ضیاسی کائناتی

هب کوردی آنی بصیر اولانلر
جاهل قالدی ضریر اولانلر

تاحشر طورر اونور ابهر — كورلر كورمز كورر كورنلر
اول نور تهامه ده آچلدى — دنيايه شرارەسى صاچلدى
برذره در اول كونشدن الآن — عالمده كى نور علم وعرفان
كزسك كوره سين بتون زمينى — اول مصطبه نك اقاطه چينى
يااول شررك دكلمه برق — كيم ايلدى زندەارض شرقى
كراولمسه انداس ضياد ار — كيم اوروپايى ايدردى بيدار
قنغى يره ايتسه لمعه افراغ — اول لمعه اواوردى بر يانار طاغ
مانند فروغ مهر نوار — اقطاره ايدردى نشر انوار
اول يوزدن اواوندى هب ازالت — عالمدەكى ظلمت جهالت
بو وجه ايله قايلادى عيانى — انوار محمدى جهانى
انصاف قيل اى معارض انصاف — ميدانده دكلمى علم اسلاف
كيم ايلدى مصطفى مثالى — توحيد جناب لايزالى
كوستردىمى اويله درس عرفان — دار الحكماى ملك يونان
ياياز دىمى اويله شرع معصوم — قانون بندان خطهٔ روم
تورات اولەمى ياخود اناجيل — هم منقبت كتاب تنزيل
برمعجزه دركه نور قرآن — طور دقجه جهان طورر نمايان
تاروز قيام اواور صلاكو — ارباب شكوكه امرٌ فأتو
اعجاز دكلميدر كه بارى — تغييردن آنى قيلدى عارى
بونجه فترات ايچنده اغيار — تحريفنه اولمدى ظفركار
شرعى ايله قيلدى اول قرتاب — تعليم حقوق وفضل وآداب
كيم شرعنه ايلسه توسل — انسانلق ايله ايدر تجمل
هركيمكه اوشرعه خدمت ايلر — دارينده كسب حرمت ايلر
اميدر اگرچه اول ملك خو — عمليله جهانى قيلدى مملو
امى كه شريعتنده تابان — احكام حقوق نوع انسان
امى ايدى گرچه قيلدى كندى — عاجز بلغاى تجدّىُ وكندى
سلطان دوكون ايكن اوسرور — وار و يوق ايدى اكا برابر
محكوم ايكن امرينه ممالك — اوچ پيرهنه دكلدى مالك
راياتى اولور ايكن مظفر — آجلقله كزردى كندى اكثر
اكثرو قتى كچردى مديون — فوتنده بواوندى درعى مرهون
بو قسوللغى اختيار ايدردى — بوقلق ايله افتخار ايدردى
اول طائر قدس آشيانه — ميل ايتمدى جيفهٔ جهانه
جايعلرى سير ايدردى لطفى — احرارى اسير ايدردى لطفى
مولاى شفيق ايدى لطيمه — كوپا پدر ايدى هر يتيمه

هر كس ايدى خوان نعمتنده — عالم ايدى تحت منتنده
هيچ اولمدى اول نبى صابر — منتكش نعمت اكابر
بالذات عيادته كيدردى — دلخستەلره شفا ايدردى
ايلردى تهجد شبانكاه — قلبنده طورردى خشية الله
هر نفسى طوناردى اول پيمبر — نفسيله حقوقده برابر
عبديت ايله ايدى مباهى — اخلاقى ايدى بتون الهى
بر مكتبه اولدى كيم مداوم — الله ايدى ذاتنه معلم
وصفنده آنك جناب غالب — بو بيتى نه خوش يازار مناسب
چون اول ما خلق در اول نور — ثانئ خدا ديسەمده معذور
تا حشر اوشاه انبيايه — اولسون صلوات بى نهايه
اولسون دخى تحفهٔ تحايا — اصحابنه آلنه هدايا

سبب ترتيب خرابات

اون بشده دكلدى سن وسالم — كيم نظم ايله واردى اشتغالم
موزون سوزه جان ويردى كوشم — اشعار اوقوسم كيدردى هوشم
ويردى بكا اولا مراقى — ميدان شعراسنك نهاقى
كاهيجه غريبى اوقوردم — عاشق كرمه يانار طورردم
عاشق عمرى كه كاه آلوردم — اوچقورسوزينه شاشارقالوردم
تحسينله ده ايتميوب قناعت — يغمايەده كه كاوردى جرأت
هر دفتر شعرى كيم طانوردم — يوق نسخهٔ آخرى صانوردم
كندمده نظيره دير ايدم كاه — اما نه سوز العياذ بالله
كوش ايتمسون اويله سوزقولاقلر — آلودەسى اولماسون طوداقلر
ديوانچەمه آنلارى يازاردم — ممكن اولسه طاشه قازاردم
كيم شعرمه آنسه طعنه طاشى — اوغراردى بغله درده باشى
هجو ايدى معارضه جوابم — شمشير زبان ايدى كتابم
اول حال ايله روزكار كچدى — برابكى خزان بهار كچدى
كچدى المه چونسخهٔ جان — مطبوع برابكى كهنه ديوان
بركره بوكنزه نائل اولدم — بر بشقه جهانه واصل اولدم
برپاره يه بكى آفرينك — پابوسى آنلدى كوهرينك
وهبى ايله واصفى بكندم — تقليد ايچون آنلاره اوزندم
ديردم ايدوب انلارى قراءت — يارب بونه سحرنه كرامت
بوندن دخى سوزا اولورمى اعلا — شيرين لفظ وخجسته معنى
شوسرو ايله باق شوقدو قامت — اولمازمى قيامته علامت
يا بلبله كل نه خوش موافق — پروانه دكلمى شمعه عاشق

خمخانه باشنده جام وساغر رندان ایله مغبچه برابر
تمییزه یوغیدی اقتدارم زیرا بنده اولمامشدی یارم
اما اوقودقده گلستانی درک ایتمکه باشلادم اسانی
هم اول صره ده برایکی شاعر تمییزمه اولدیلار مظاهر
اولمق شعرا ایله مباحث افزایش فرقه اولدی باعث
برنکته ور ستوده اطوار حافظدن اوقودی خیلی مقدار
اول سوزله مشرم قاپلدی گویا قپالو گوزم آچلدی
اولدی بکا خواجهٔ دل وجان آثار سخنوران ایران
اولدم نیجه خمسه دن گهرچین گوردم نیجه دفتر ودواوین
ایتدم شعرای رومی تحقیق آثار وزمانلریله تطبیق
گوردم اولمش خلف سلف هپ ایران شعراسنه خلف هپ
اول سوزه باشلامش نوائی تقلید ایله فارسی ادابی
گلمش شعرای روم پیشین قیلمش او اداده وزنی تعیین
تقلید ایله چون لسان بوزولمش اوزان عروضی غائب اولمش
چیقدقچه لسان طبیعتندن البته دوشر فصاحتندن
فعلن فعلن اولمدن نمایان پارمق ایله ایدی بزده اوزان
اشته بو سببله درکه الآن ترکیده یوق ارتجاله امکان
ترکیده دگل بو حال اول اولمش ایدی فارسیده مختل
انلارده ایدوب لسانی تجدید ایتمش عربه سخنده تقلید
وار ایسه ده بعض فضله نقصان اوزان عربدر انده اوزان
بز انلاره نسبةً جدیدز گویا که عربلره حفیدز
آثار عربدر ام عرفان بونلار ایکی نهردر او عمان
چون گوردم او بحر بیکرانی فرق ایلدم اول زمان جهانی
اول گوزدن گچن هپ آثار گوزدن گچدی بتون بتکرار
گوردم بکیدن نیجه دفائن بولدم بنده برطاقم خزائن
بن طبعه بونی اساس ایدردم شاعر اولورم قیاس ایدردم
بو شوق ایله گچدی روزگارم دستمده دگلدی اختیارم
بیلدم که بن اویله شاعر اولمق عینیله جبال سابر اولمق
بن اوله مدم اگرچه شاعر اولدم شوقدرکه فهمه قادر
شاعرلك اگرچه معتبردر شعری طانیمقده برهنردر
حلواجی یه طبله کار لازم اول کاره ده اقتدار لازم
سنم که چول وچهاری گچدی آنی آلان اسکداری گچدی
گوردم فلکك وفاسی بوقدر ذوق والمك بقاسی بوقدر
بیك ییل یاشاسك نه جهان بو گردش بو زمین بو آسمان بو

(برقاعده)

برقاعده در بو جاودانه البته گیدر گلن جهانه
بو عالمه اعتماد اولنماز درد اجله دوا بولنماز
صحت یوز بیلور شباب قالماز قوت گیدر آب وتاب قالماز
پروردهٔ ناز اولان او گلاتن ایلرقاره طوپراق ایچره مسکن
اول گوز که باقار بو گون نهاره یارین یووه اوله مور وماره
حکمت بو بلایه چاره ایتمز تدبیر وحیلده پاره ایتمز
یوق فائده دولت ونعمدن یوق منفعت افسر وحشمدن
گلدی نیجه بیك ملوك دهره هپ اوغرادیلار بو درد قهره
یوقدر برینك زبانده نامی قنده او یسار واحتشامی
اما عقلای عاقبت بین ادراك ایدوب بو حالی پیشین
میل ایلمامش بو دهر دونه غفلت ایله دوشمامش جنونه
چرخك آگاه اولان خویندن بو یاغمورك ایچمامش صویندن
تحصیل کماله همت ایتمش آزاده لکه قناعت ایتمش
عالمده نیجه اثر براقمش اذکاربنی معتبر براقمش
گرچه آنی روزگار آلمش بو قبه ده برصداسی قالمش
چون بنده بو اقتدار یوقدر حرصمده بقای نامه چوقدر
فکر ایلر ایکن بو حاله تدبیر گلدی دلمه مثال قطمیر
حیوان ایکن اول وجود یکتا ایتمش بو جهانده نامن ابقا
ارباب کماله خادم اولمش انلر ایله اسمی دائم اولمش
بنده او طریقه ذاهب اولدم انسانلر ایله مصاحب اولدم
اثنای مطالعه مده اکثر گوردکجه لطیف وخوش اثرلر
بردفتره قید ایدرایدم هپ اما که دگل ایدی مرتب
ترتیبنه ایتدم اهتمامی مجموعه مه ویردم انتظامی
ترکی ایله فارسیده مخلص شاعرلره چونکه اولدی مخلص
اولدی شعراسی بونلرك هپ ترتیب حروف ایله مرتب
اما که عربده بشقه عادت کنیه که اسم بولدی شهرت
ترتیبده اولمق ایله اشکال تنظیمده بنده ایتدم اهمال
ابیات ایله قطعه لر سراپا ترتیب هجا ایله مقفی
واردر عربیده بعض کلفت ایتمك گرك اشتقاقه دقت
گوسترمك ایچون نکات نظمی ازمان تحولات نظمی
آثار سلفدن ایتدم املا برخیلی نوادر دلآرا
گرچه سوزی بونلرك قبادر معنالری لیك جانفزادر
املالرینی براقدم اویله تادبنیه صکره شویله بویله

چونکیم بویله مثال مادر   اولدی جغتای لسانی مصدر
ترك ایلمکه حجاب ایتدم   آندن دخی انتخاب ایتدم
معلوم اوله تازمان نه اولمش   اول نه ایمش لسان نه اولمش
هم رتبه رنجه عاجزانه   چکدم شعرایی امتحانه
مشهورلری بیان اولوندی   آثار ایله امتحان اولوندی
حکم ایلدم اکثریت اوزره   شعرنده کی استقامت اوزره
بن اکلادیغم قدرجه یازدم   وقت اولمدی مختصرجه یازدم
مادام اخلاصدر اساسی   معذور اوله وارسه ده خطاسی
آثار معاصرینمدن هم   معروفلر اولدیلار مرقم
شاید که اوله دیونمدی   تمییزینه ایتمدم تصدی
مستقبله شمدی حکم اولنماز   غائبده کی جفر ایله بولنماز
ممکندر ایدر جناب بیچون   قارونی گدا گدایی قارون
بوکون کورینان سکا محقر   یارین اوله غالب و مظفر
مادام اثری طورور حیاتك   مأمولدر ارتقاسی ذاتك
آیرلدی بزمله چونکه اسلاف   وارسون بزیده آرسون اخلاف
کوسترمك ایچون خطا صوابی   هر شیوه دن ایتدم انتخابی
هرشی که بکا بهین کوروندی   شایسته و دلنشین کوروندی
مجموعه مه ایلدم آنی قید   کوینده سی عمرو ایمش یاخود زید
فکر ایت نقدر کتاب کوردم   جمنده نه بیحساب کوردم
رندان ایدر آنده چون ملاقات   قویدم آدینی آنك خرابات
مسجد دیسم اعتماد اولنماز   شاعرلر اورده چوق بولنماز
شاعرله می و پر مصافات   رندانك اولور یری خراباتی

احوال اشعار ترکی

اسلافده احمد و نجاتی   آوارهٔ دلشکسته ذاتی
ترکی سخنه تمل قومشلار   کرچه تملی کوزل قومشلار
ایتمکله لسانمز تغیر   اول شیوه یی کوج بزه تصور
مضمونلاری کرچه پك متیندر   الفاظیده اوقدر چتیندر
طرز غزل و قصیده بازی   ناخوش اوقدر که وزن تازی
طاك ایله ایکنده لر درلر   هر بیتده بزبزین سوررلر
یا حشو و اماله و زحافات   انشاد ایدنه بلای آفات
بلکه اوزمان ایچون کوزلمش   لکن صکره لسان دوزلمش
اولمش بو تبدل لسانه   باعث ایکی خسرو یکانه

سلطان جهان سلیم اول   خاقان مؤید و مبجل
ایمش او شهنشه مظفر   ملك سخنی دخی مسخر
اکثر سوزی فارسیدر آنك   مقبول و مسلمی جهانك
یوق روم آرا نور ایسه سراسر   اول شیوه ده فارسی دیمشلر
اولمغله شه جهان معنی   دیوانی طورور جهانده حالا
اوغلی دخی پادشاه عرفان   صاحب قانون خان سلیمان
کورمش ایدی تربیت پدردن   البته چیقار کهر کهردن
تأسیس بنای دولت ایتدی   تنظیم لسانه همت ایتدی
ظاهرده و عالم سخنده   کندوسنه خلق قیلدی بنده
صورتده دکل فقط جهانکیر   ملك هنر یده ایتدی تسخیر
ویردی بوایکی شه فضیلت   هم دولته هم لسانه وسعت
مجلسلرینه ندیم داخل   اولمش ایدی زمرهٔ افاضل
همتلری ایله اولدی موجود   براین کمال مثلی مفقود
هم ایتدی ابوالسعودی اسعاد   اول ایکی شهنشه ملك زاد
بو ایکی هنرور یکانه   پك چوق مدد ایتدیلر لسانه
باقی ایدی نیجه صیف و کانون   پروردهٔ خاص شاه قانون
اولمشیدی او پادشاه نقاد   هم پادشه آکا همده اسناد
هر شعر ویرشده شاه ذیشان   هم رتبه ویردی همده احسان
ظاهر کورینور قصیده سندن   طور غزل کزیده سندن
کیم طرز قدیمه کسوه ویرمش   شعر آنك ایله شکله کیرمش
باقی یه سزا اولنسه تعیین   تعبیر مجدد نخستین
اما بنه بعض کهنه تعبیر   باغیده ایدر درونی تکدیر
صکره ایدیلوب بو شیوه تجدید   آثار عجم اولندی تقلید
اوزانده تحرز زحافات   تکثیر تتابع اضافات
جمله ادوات وصف ترکیب   توسیع تسلسل تراکیب
یردن کیردی بزم لسانه   هب نادر اولدی شاعرانه
الك جای تعجبی بو بابك   باعثلریدر شو انقلابك
استانبول ایکن مقر عرفان   استانبول ایکن مطاف بلدان
پایدی ایکی طشره لی بو حالی   وانلی بریسی بری رهالی
یعنی بری نفعیٔ سخنور   هم دیکری نابیٔ معمر
بونلاردر ایدن لسانی توسیع   بونلاردر ایدن بیانی تنویع
بونلار ویردی زبانه زینت   بونلار ویردی بیانه صورت
ترکی دیلی اول ایدی یکتا   ایتدی آنی فارسی دوبالا

هم او یله یاقشدی ایکی کوهر	کویا که قارشدی شیر وشکر
یاخود ایکی بحر علم وعرفان	برلشدی برابر اولدی عمان
یوق اوج دکز اولدیلار فراهم	اندن چیقدی بو بحر اعظم
زیرا عربی لسانله اول	اولمش ایدی فارسی مکمل
عثمانلی لسانی بولساندر	فکر ایله نه بحر بیکراندر
عثمانلی لسانی بیلن ذات	برشادرکه حاضر آلات
برقاج درلو اداته نائل	برقاج نوع انقلابه قابل
اعمالده هیچ کلفت اولماز	تفتیشده طبعه زحمت اولماز
هرقنغی خیال ایسه مصور	الفاظی کاورانك برابر
سائر لسن عتیقه نك هب	معقولاتی اولور مرتب
قطعا اوحدودن چیقماز	انسان بوکا یانصل صیقلماز
منظوم ایسه باخصوص اوصورت	برقاج قات اولور اوده کلفت
تضییق عروض برجهتدن	هم قافیه وردیف رهزن
تحسینه اولور فتی سزاوار	بردیلده کوزل دینلر اشعار
اماکه بزم لسانمزده	هردرلو ادات یانمزده
افکار عرب خیال ایران	محصول ممالك خراسان
هرقنغیسنه اوزانسه دستی	ممکن طولمق کشی یه دستی
هرقنغی خیال کلسه عقله	بز قادرز آنی لفظه نقله
بو یله وار ایکن لسانده وسعت	وار دیرینه بعضلر ضرورت
مخرجده مخالف ایکن اصلی	ایلر عینه چو همزه وصلی
مدو یردی کبی الفله نونه	ویرر حرکه کبی سکونه
دیر عقله عقل عبارتنده	جانی دخی جان صورتنده
صورسك بو تکلفاته علت	دیروزنده چونکه وار ضرورت
لایقمی که شاعرم دین ذات	فرق ایتمیه مخرج حروفات
کیم ایلر آنی بوسهوه اجبار	محدود میدر دیار افکار
اسلافده کرچه وار زحافات	بوقدر بویله ولی حرافات
ثابت سامی بوسهوی ایتمش	راغب عاصم اواثره کیتمش
بونلارده‌کی سهو صکره کویا	سائر شعرایه اولدی فتوی
جوق شاعر اهل طبع ومایه	تقلید ایله دوشدی بوخطایه

شروط واحوال شاعری

واردر ایکی شرط شاعریت	اولکیسی قابلیت خلقت
بعض قوله حق ایدر عنایت	برنعمت خاصدر طبیعت

(شاعر)

شاعر شاعر طوغار اناندن	آثاری کورنور ابتدادن
شاعر دخی طفل ایکن عیاندر	عرفاننه مشربی نشاندر
هر طرز واداسی لاابالی	بر بشقه روشده جمله حالی
مسکن ایدراتمز اشبو شهری	کویا که کورز جنون دهری
فکرینی صلاحه سالك ایلر	بیلمزکه عمومه کلمك ایلر
باشلار اوزماندن اختلافه	اوضاع عموم ایله خلافه
هم باشلار اودمدن ابتلار	عمرنجه مبارکی بلار
چون حر اوله‌رق کلور وجوده	کوجدر قومه شاعری قیوده
چوقلق آنی باغلاماز عقائد	تسخیر ایده‌مز آنی فوائد
ایتمز زر وسیم ایچون مدارا	اولماز قدم رجاله رخسا
رزقی ایله ایلمیوب قناعت	سورمز یره جبههٔ ضراعت
دهرك صایمازغم وصفاسن	تریا فلکك بیلور وفاسن
برشاعره منتهای مقصد	برشیشه شراب برسمن خد
مدحکده اکرچه ایلر اطرا	ایشده سکا ایلمز مدارا
شعرنده دین یالان طولان سوز	ایشده سکا سویلمز یالان سوز
چون ایشده عمومه در نتایج	شخصك قالور آنده نفعی خارج
هرکیمکه ایشنده صادق اولماز	انسان دینك آکا لایق اولماز
ثانیاً شروط شاعریت	تحصیل معارف وفضیلت
علم اولمسه شاعر اولماز انسان	دیلمز سوزه قادر اولماز انسان
سعی ایله علومه مقدمانه	ازجمله بدیع ایله بیانه
شعر عربه توسل ایله	نحو ولغته توغل ایله
نظم قدما وفن تاریخ	کلنجل فصاحته بن وبیخ
کلسه بر ارایه سایه ومهر	اولماز باراده جهل ایله شعر
اولسه نقدر قوی طبیعت	بوقدر جاهل سوزنده قوت
پك طبعنه اعتماد ایدنلر	بولسه دخی بعض خوش سخنلر
بیلمزلك ایله دوشر خطایه	اوغرار یاشی جهل ایله بلایه
یاسو یله سوزی کهر نثار ایت	یاصمت وسکوتی اختیار ایت
واردر دخی برنیجه وسائل	اشعار اولور انلار ایله کامل
شعر اولمق ایچون جدید وفاخر	شاعرده کرك فراغ خاطر
اولماز حرم درونده مقرون	اتمکجی تلاشی ایله مضمون
شاعر اوله‌ماز اکرچه زنکین	فقر ایله ده قالماز انده تمکین
عالمده بودر هله مجرب	اولماز ایشی شاعرك مرتب
طالع عقله معاون اولماز	بخت ایله هنر مقارن اولماز

شاعرده گرك اورتبه سامان
تا اولميه پايمال نادان

يا آتش عشق ايله اولوب زار
اول حال ايله ايده نظم گفتار

ياخود متأثر اوله شاعر
تا شعرى دخى اوله مؤثر

ممدوح ياقدردان گركدر
سوز گوهر ومستمع محكدر

ياخود اوله مجلس سخنده
بحث ايديله شعرا و انجمنده

اشعارينه اوله لر معارض
افكارينه اوله لر مناقض

ترك ايليه كبر ايله عنادى
حصر ايتميه نفسه اعتمادى

واقع گوريجك بر اعتراضى
انصاف ايله حقه اوله راضى

ترك ايله اصابت ادعاسن
اصلاح ايده درعقب خطاسن

واردر نيجه خودپسند نادان
كندين صانور افضل سخندان

طوپلار باشنه برايكى جاهل
افكارده كندينه مماثل

ايلر همزبان انلره فى
انلار تحسين ايدر پياپى

هم دير كه زشاعرى اثر نيست
استاد سخن منم دگر نيست

بيلمزكه ايدر اوكا وناطق
كندوسنه كندوسى فنالق

شعرى ايله فخر ايدر جهانه
يوق حقنى نشر ايدر جهانه

استرايسك اكلامق جهانى
اوگرنملى اوروپا لسانى

ايتمش اوراده فنون ترقى
تحصيلدن ايلمه توقى

بيلمك گرك آنده كى فنونى
ترك ايله تعصب وجنونى

آنسزكشى تام شاعر اولماز
بركسه لسانله كافر اولماز

سنده وار ايسه اگر حميت
تحصيلنه ايله صرف همت

قبيل ترجمه آنلارى زياده
تاملتك ايده استفاده

اشعارينه همده ايله دقت
آنلارده ده بشقه در فصاحت

مرآت دلك اولور مجلا
نيروى طبيعتك دوبالا

اخذ ايله صنايع وعلومن
ترك ايله زمايم ورسومن

تقليد ايله اصلكى اونوتمه
مليتكى حقير طوتمه

سائر اقوامه ميلى آقماز
قبطى قبطيلكن براقماز

آندن آلچق گرك كه مايه
مليتن ايتميه وقايه

بيلم كه ندن هر ايشده مطلق
اوروپاليه مقلد اولمق

آنلارده بو فكر فاسد اولماز
بكديگرينه مقلد اولماز

فكر ايتملى كيم جناب بيچون
ايتدكده بشرله ارضى مسكون

هر اقليمه خواص ويرمش
هر قومه مزاج خاص ويرمش

ممكنميدر ايته بر فرنكى
افريقاده هم مزاج زنكى

قابلمى ايده رادين لاماتين
نفعى كبى بر قصيده تزيين

(ممكنى)

ممكنى سنائى وفرزدق
مولير كبى برتيار وبازق

اقليمده حكمى يوقمى فرقك
وضعيتى يرمى غرب وشرقك

اولمازمى تخالف جبلى
يك شبوه ميدر طباع ملى

آنلارده گلن سخن سرايان
بربشقه زمينده اولدى گويان

آنلارده كى اهل نظم وتعبير
احوالى ايدر سخنله تصوير

بر كاشنى وصفنه ايتسه آغاز
اشكالنى اول ايلر ابراز

ايلر تفصيل طول وعرضن
سويلر احوال طبع ارضن

اطراف وجواربنى اونوتماز
حتى خس وخاربنى اونوتماز

شاعرلرى موزه طاپارلر
صنعتلى تياترولار ياپارلار

بروقعه يى آنده درج ايدرلر
محصول قواينى خرج ايدرلر

ايلركن اوحالى تصور
البته ايدر كشى تأثر

اجرا ايدنه آنى خصوصا
استاد اويونجيلر نه اعلا

لكن بويله اثرلرين هب
اخلاق عمومه صانمه مكتب

يوزده برى مقصده مصادف
طوقسانى طقوزى اكا مخالف

اشعار نقاوه زباندر
معيار بلاغت لساندر

آينه سى شعردر لسانك
هر كارى لسانله در جهانك

اشعاره گلور ايسه تنزل
البته لسان بولور تزلزل

افعال بشر اولور مشوش
ايشلرده ظهور ايدر كشاكش

اولماز زيب صماخ رغبت
آواز اوامر حكومت

اشته بو سببله دركه شاهان
ايتمش شعرايى غرق احسان

سائر وزرا كبى افاضل
تشريفاته اولوردى داخل

وارمى عجبا ملوكه لايق
شاعر كبى برنديم صادق

ممدوحه ايدر او اهل حكمت
دنياده وآخرنده خدمت

دنياده ثناسن ايلر ايفا
عقباده ايكن ده نامن ابقا

بودهره نيجه شه جهانبان
گلدى گتدى اولوندى نسيان

برغزنوى نام وشهرت آلدى
شهنامه ده چونكه اسمى قالدى

سعدى اگر ايتمسيدى ايراد
كيم ايلر ايدى اتابكى ياد

اذكار حسين بيقرايى
حفظ ايلدى جامى ونوايى

مادام كلام جاوداندر
اشعار دخى ابد نشاندر

هر خوش سوز كيم گلور زبانه
عالمده قالور اوجاودانه

اما ديديگم سخن سخندر
ندرتله چو در بى ثمندر

گوهر بدل آكا البت اولماز
تحسيندن اوزگه قيمت اولماز

طوررقجه جهان طورر او گوهر
ماننده قيام اصل جوهر

اولماز اوکلامی محوه باعث   انبوه تقلب حوادث
بر بویله ادیبه دینسه شایان   فرما نفرمای ملك عرفان
کیم ملك سخنده بی محابا   فرمانینی خامه ایلر اجرا
ابکار معانیٔ مرتب   صف صف دیزیلور حضورینه هب
ایلر او سخنور جهانکیر   بر فکر ایله بیك جهانی تسخیر
باشنده اکرچه تاجی اولماز   دیوان مرتبی بوزلماز
تا حشره قدر طورر مقرر   صاحب دیوان اولان هنرور
دشمنلری محو اولور زمانده   فضلك اثری قالور جهانده
خیر ایله قالور فلکده نامی   بودر فضلانك انتقامی

احوال شعرای روم

ترکی اشعاری اهل تحقیق   اوچ صنفه ایدر بنا وتفریق
باقی یه کلنجه نظم کویان   اولدی قدمای اهل عرفان
اندن نابی یه دك اواسط   اشعار هنوز دکلدی ساقط
اندن صکره کلور اواخر   بو صنفده شاعر اولدی نادر
اوصافده نفعیٔ سخنساز   سلطان سریر ملك اعجاز
همراه اولهماز آنکله یاران   شهباز ایله صعوه اولماز اقران
اول طرز بیان او حسن اسلوب   اول طور بدیع او وجه مرغوب
هر مطلبه خاصدر اداسی   هر نغمه ده بشقه در صداسی
بر حربی ایدرسه وصفه آغاز   کویا ایشیدر قولاقلار آواز
بر عربده بر هجوم چالاك   بر خنجر و مغفر و چکاچاك
بر حمله ایدرکه خصم دینه   کویا اینر آسمان زمینه
اویله قلیج اوردررکه فرضی   ایلر ایکی پاره کاو ارضی
بر اسبی بیانه بولسه میدان   سیرینه ایدر براقی حیران
کتسه اولور آتش جهانسوز   طوردقده بر آفت دل افروز
برخانه نك ایتسه وصفنی یاد   ایلر آنی صانکه جنت آباد
فخریه ده یوقدر اکا ثانی   مسحور ایدر آدمی بیانی
ایتدکده قصیده یه سر آغاز   تا آخره دك اولور یك آواز
طبعنده اولور خلاف عاده   کندکجه مسارعت زیاده
نفعی بونی صانمه مفت بولمش   اوچ پادشهك ندیمی اولمش
سلطان احمد شهید عثمان   دردنجی مراد قهرمان شان
شاعر ایدیلر هم اهل پرور   نفعی نصل اولماسون سخنور
هر شاه سخن شناس عارف   ایتمش انی غرقهٔ عواطف

انسانکه کورر بو اعتباری   کتمزمی الندن اختیاری
ایتمزمی کلامه بذل امکان   سوزدن کورن التفات واحسان
لکن فلکه هنر کرکمز   هر باری چکر بو باری چکمز
کردون یدی باشلی بر بلاندر   ملسوعی بتون هنورانندر
برقاچ کون اولورسه ده مساعد   انجام ایدر رواجی کاسد
الطاف سپهر بزده قالماز   قنغی نفسی ویرکه آلماز
سلطان جهان مراد شاعر   آغزینه دوکر ایکن مجوهر
نه ایلدی ایسه ایتدی کردون   قیلدی او شهیدی غرقهٔ خون
بهرام کبی خر زمانه   قیدی او یکانهٔ جهانه
هم صبری خوش ادای شاعر   نفعی ایله اولدیلار معاصر
آثاری لطیف لیك آزدی   بر برجسته قصیده یازدی
اما نه قصیده پای تا سر   صانسن سبحه‌در وعقد کوهر
کویا که صیقوب بتون حواسن   جمع ایلمش آنده هپ قواسن
بر وادیٔ خاصدر او وادی   کیمسه سوزه ویرمدی اودادی
بر مطلعی وار غزلده حتی   معجز دیدی اکا اهل معنی
الحق او سخن کوزل سخندر   نفعی دخی اکا غبطه زندر
بیر ولکن التماس ایلر   اول نظمدن اقتباس ایلر
یوق بشقه سوزی اکرچه بویله   دیوانده کر اول قصیده شویله
اول عصرده بر دخی ریاضی   باغ سخنك کل بیاضی
بر شاعر پاك نکته داندر   میدان هنرده پهلواندر
پاکیزه قصیده لر دیمشدر   برجسته نشیده لر دیمشدر
فخریه لری بلیغدر بك   ذاتا کوزلی نه حاجت اوکمك
نابی دخی سویلمش قصائد   اما که مقولهٔ زوائد
اویماز اکا بك قصیده نظمی   توحیدیدر انك کزیده نظمی
صلحیه سی نعتی دانشیندر   غزلیه سی بر کوزل زمیندر
انجق کورینور که کلفت ایتمش   کویا جبر طبیعت ایتمش
بر اویله هنرور سخن زا   یازمق کرك ایدی اندن اعلا
نابی یه منیف ایکن مقلد   اندن ابلغ دیمش قصائد
نابی یه یاراشور ایدی حقا   اول ایکی قصیدهٔ دلارا
زیرا ایکی منتخب اثردر   امثالی کورلمامش کهردر
اما که غزلده نابیٔ پیر   اولمش اوده خسرو جهانکیر
تعقید ورکیکه اوغراماز هیچ   ایلر اوقودقجه طبعی تهییج
یوق ذره تنافر عبارات   خود مالی کبیدر استعارات

ارسال مثلده مثلی بوقدر   بوشیوه ده سوز اکرچه چوقدر
اولماز اوشکر کبی عباره   اول ترکیبات خوشکواره
دستنده مثال موم ترکیب   قصد ایتدیکی شکل ایله بولور زیب
ترکیبده طرزی فارسیدر   اطوار عجم مما رسیدر
نابی به بو اختراعدر خاص   تسلیم ایدر آنی اهل اخلاص
راشد ایله وجدی لمعی رامی   راغب عاصم منیف وسامی
اول مکتبه اولدیلر مداوم   اول خواجه دن اولدیلار ملازم
آثار فضولیٔ عراقی   وادیٔ غزلده حسی و باقی
یا نقدر اوعاشقك کتابی   نظمنده قوقار جکر کبابی
ایتمز غزلنده فکر صنعت   صنعت اولور آنده بی صناعت
پیرولری اولماز آکا امثال   تقلید اولنورمی قال ایله قال
هم بردخی اسکی نائلیدر   پاکیزه سخن ادیب شاعر
الفاظی سلیس ومنتخبدر   مضمونلاری باعث طربدر
تنقیح ایدر سوزی او دانا   برجسته در انده لفظ ومعنی
بو یولده ولی کلامی چوق یوق   ملبوسندن برهنه سی چوق
روحی ایله حامیٔ سخنساز   بك شیوه وبك ادایك آواز
چون ایکیسیده عراقدندر   اهل دل وصاحب سخندر
انلارده ولی کزیده اشعار   کویاکه چنده نادر زهار
دیوانلاری نصفدن زیاده   یا حشو یا بی مزه یا ساده
روحی به وین کمال شهرت   ترکیبده اولان لطافت
اماکه اکر بوجه تدقیق   سنك وکهری اولنسه تفریق
آزدر سخن کرانبهاسی   باقیسی عجوزه لر دعاسی
تنظیم غزلده برده یحیی   بر وادیٔ خاص قیلمش احیا
نازك سویلر سوزی بغایت   بر سادەلك ایچره بك لطافت
کویا قیریلور النده الفاظ   مضمونلاری روحی ایلر ایقاظ
بوشیوه ده بردخی بهایی   بلبل وش ایدر سخنسرایی
بك دلکش وعاشقانه سویلر   تعریض ایدن بیانه سویلر
صکره بو یوله ندیم کیتمش   تقلید ایتمش زیاده ایتمش
الفاظه یکی خضاب ویرمش   برقات دها آب وتاب ویرمش
لکن کاهی تجاوز ایتمش   تا مرتبهٔ مزاحه یتمش
برجسته دیمك ایچون مصفی   یابردی قمر ایله مربی
ثابت دخی شاعر متیندر   اول طرزده صاحب زمیندر
برنعت شریفی وارکه دلکش   معراجیهٔ دخی اکا اش

اکثر

اکثر سوزی اصطلاحه دائر   مضمونلاری وار دکر جواهر
لکن انی قید ضرب امثال   وادیٔ زحافه ایلر ارسال
عزت ایله هم نظیم وسامی   برشیوه ده نظم ایدر کلامی
حقا که نظیم خوش ادادر   وصاف حبیب کبریادر
هیچ کیمسه ده بوقدر اول طبیعت   برشاعره اولمادی بودولت
الغبطه او پیر پاك رایه   صرف ایتدی عمرینی هبایه
حصر ایلدی نعته روزکارین   حاضرلادی کیتمدن مزارین
پارلاق کوزینور اکرچه سامی   تشویش ایدر اکثر کلامی
ایلر سوزی کاه اویله مختل   ایتمز آنی درك عقل اول
بر برینه سوزلری دکل اش   آی باشلاری یازدیغی مشوش
ایتمز ایسه التزام کلفت   رنکین سویلر سوزی بغایت
عزت پاشاده خوش ادادر   واردر غلطی وایك نادر
آثاری اکرچه چوق دکلدر   مطبوع کلامی یوق دکلدر
شایاندر اولور ایسه مفاخر   مدح ایتدی آنی منیف شاعر
وهبیٔ قدیم نکته داندر   عصرنده رئیس شاعراندر
وار خیلی قصیده سی مکلف   وارنیجه غزللری مردف
اماکه اوعصرك اقتضاسی   ایتمش آنی یاوه مبتلاسی
سوز بولمق ایچون مزاجه اوفق   سوز بولمغه اولمامش موفق
دیوانی اکرچه وار مرتب   حشو ایله زحافدن مرکب
اشعاری دوکلسه هب حضوره   کلمز سکز اون غزل ظهوره
هم کوپریلی زاده مرد کامل   اسعد پاشای بی معادل
حامد درا کا غزلده مخلص   اقلیم سخن اکا مخصص
مضمونلاری وارکه روح دلدر   بیلم نیه مشتهر دکلدر
دیوانني کورمدم مرتب   بولدم برایکی غزل که اغرب
بویله ایسه اکر بتون مقالی   یوقدر اکا باش احتمالی
برده بوسلاله دن سخنزا   عبدالله نامی همده پاشا
نظم عربیده اول موفق   یا ابن خفاجه یا فرزدق
اغراق دینورسه مدعامه   بول نظمنی بونده باق کلامه
ظن ایتمه که منتخب او سوزلر   دیوانیده بویله در سراسر
بو ایکی حفیدی کوپریلینك   فخر ایدر اودودهٔ کزینك
عاصم ایله راغب اولدیلار هم   شیخ الاسلام وصدر اعظم
سوزده ایکیسی دخی متیندر   غایتده لطیف ودلنشیندر
یکدیکره لیك اولوانسه نسبت   راغبدر اولان مرجح البت

اشعارده مهملاتی بوقدر   آزدر پستی بلندی چوقدر
شعرنده اولور اومرد ناقد   نابی ایله صاحبه مقلد
بحر هنرایدی سینه سنده   فضلی کوربنور سفینه سنده
وهبی یه لغتده بوقدر اقران   تحفه ایله نخبه ایکی برهان
الحق بو ایکی اثرکوزلدر   یوق مثلی دینور ایسه محلدر
بالخاصه نخبه منتخبدر   کشاف بلاغت عربدر
خوشدر دخی مثنویسی الحق   نابی یه ایکنجی دینسه الیق
اماکه قصیده وغزلده   بکزر قوقوسز کله جبلده
اشعاری دکل طبیعتیله   سویلر سوزی علم قوتیله
یرده نه عجب که خلقی اول پیر   سرقتدن ایدوب هماره تحذیر
ایلر ایکن اعتنا اوزنه   اوغرارکندی بیوك سوزینه
دیواننده اومفتیء فن   دزد سخنك دیلن کسرکن
منظومه سی میرزا نصیرك   دیواننده طورر اوپیرك
کتمنده عجب تکلف ایتمش   تحریف ایتمش تصرف ایتمش
صانمش آنی کیسه طویمامشدر   حیفا که غلافی اویمامشدر
اول نظم کزین طوررسراسر   آتشکده ده مثال اخکر
واصف دخی براطیف شاعر   معلوماتی ولیك قاصر
بارای طبیعت ایله سویلر   غایتده سلاست ایله سویلر
وهبی کبی علمی اولسه کامل   نابی یه اولورایدی مماثل
وهبی یه ویراسه طبع واصف   برشاعر اولوردی تام وعارف
یوق رومده مثنوی دیمش چوق   ایرانه قیاس اولنسه هیچ یوق
بو یولده امام اهل عرفان   مولد اثرین یازان سلیمان
اولدر شعرای رومه استاد   اولدر ایدن اهل نظمی ارشاد
منظوم اومناقب مقدس   اثبات کمال ایچون اکابس
بیلمم نه سخندر اول سخنلر   آشفته اولور هپ ایشیدنلر
یارب اونه سوزش اول نه سوزدر   صورتده اکرچه ساده دوزدر
عشق وسخن آنده مجتمعدر   باشدن باشه سهل ممتنعدر
درتیوز سنه دن بروافاضل   برسوز دیمدی اکا مماثل
تنظیرینه چوق چالشدی یاران   قالدی ینه بکرمثل قرآن
شیخی دخی کلمش اول زمانده   برخیلی اثرقومش جهانده
الفاظی ولی قبا بغایت   معناجه ده بوقدر انده لذت
ایتمش ایدی صکره ذاتی پیر   پروانه وشمعی نظم وتحریر
کرچه سخنی برازقبادر   چوق سوزلری وارکه دلربادر

(اندن)

اندن صکره سزای اطرا   صاحب خمسه ادیب یحیی
اولمش ایدی اول کزیده شاعر   صاحب قانون ایله معاصر
سیف اهلی ایدی اواهل تمییز   سیفی قلمی کبی ایدی تیز
کورمش آنی صکره دن عطایی   خمسه یازوب ایتمش ادعایی
لکن بری کل ایکنجی کلدر   بش پارمق یکنسق دکلدر
منظومهٔ دلکش فضولی   حیران ایلر هله عقولی
لیلی مجنون اکرچه چوقدر   اماکه بونك مثالی یوقدر
خاقانی جهان نظمه خاقان   یوق رومده آکا مثل واقران
برحلیه سی وارکه مختصردر   اماسوزی سرتسرکهردر
برطرزده نظم ایدر مقالی   تنظیرینك اولماز احتمالی
یوق شبهه که فیض احمدیدر   بر معجزهٔ محمدیدر
جوری ونحیفی ایله شاکر   هپ اول اثرك مقلدیدر
حقا که نحیفیء هنرکار   یازدی نیجه برکزیده آثار
تحسین اوشاعر قوی یه   کیم ترجمه یازدی مثنوی یه
منظوم اوله رق اوایلدی هم   هر بیتنی ترکی یه مترجم
فکرایت نقدر بضاعت استر   بونظمه نه استطاعت استر
نابی ده بویولده پهلواندر   خیریه سی فضله نشاندر
اول حسن ادا اوحسن تعبیر   ایلر ایشیدن قولاغی تسخیر
هرعنوان برکزیده مصرع   هرخطبه ده برکانه مطلع
ظن ایتمه کیم آزمایش ایتمش   اهل هنره نمایش ایتمش
صنعت ایله ایلمشدر اول پیر   عصرنده کی حال ملکی تصویر
ظلم وزرایی سویلمشدر   حال فقرایی سویلمشدر
علم وادب اوکردر زمانه   تعلیم کمال ایدر جهانه
اماکه دینورسه خیرآباد   خیریه ایله دینورمی همزاد
بنده ایدرم بوقولی تسلیم   همحال اولاماز اجاجه تسنیم
خیریه کمالی آنده غائب   حقلی کوربنور برازده غالب
ضعفن کوروب آنده شعرنظمك   سورمش اوزرینه پیرنظمك
اول شوق ایله حسن وعشقی یازمش   الحق دده جان کلاهی قازمش
صرف ایلیوب آکا جمله تابی   بك شیوه لی یازمش اول کتابی
کلمشدر اوشاعر یکانه   کویا بوکتاب ایچون جهانه
لکن نیچون اول دلیرباحث   خیریه دن آچمامش مباحث
برحرف دیمز رساله سنده   آلماز یاده مقاله سنده
خیرآبادی هله بکنمز   خیریه یه نیچون اوزنمز

چون مقصدی امتحاندی بنجه   اقوی ایله طوتمالیدی پنجه
همده یارا شورمی بردابیره   فخر ایده تغلب ایله پیره
چون کلمز برچیچك ایله یاز   دیکر سوزینه نظیره لر یاز
دیوانی آچ الکله شویله   بش بیتنه برنظیره سویله
صنف متأخرینه سردار   عزت منلا اورنده کفتار
هر یولده لطیفدر بیانی   اولمازهله محنت کشانی
کردونه ده کی کوزل خیالی   آیینه لر ایله حسبحالی
عرفاننه هیچ سوز بولنماز   تحسین آکا یا انصل اولماز
کورمشمی عجب سپهر دوار   براویله سخنور فداکار
باش قوبدی بودولتك یولنده   جان ویردی بوملتك بولنده
نادانلری منع ایچون خطادن   قورتارمغه دولتی بلادن
کندی باشنی قودی بلایه   سیواسده اوغرادی قضایه

احوال شعرای ایران

ایرانده کلان هنرورانك   آرایشی هر بری جهانك
ایرانده ظهور ایدن افاضل   دهرك فضلاسنه مقابل
ایتدی هنرآوران اعجام   احیای علوم دین اسلام
بیضا ویلر زمخشریلر   شیرازیلرله جوهریلر
هپ اولدی اوخاکدن نمودار   انلاردر ایدن علومی اظهار
بوقدر شعراسنه خصوصا   امکان حدود عد واحصار
آنلارده ده اوچ کروه شاعر   اسلاف واواسط واواخر
ایرانده دینور برنجی شاعر   استاد ادیب رودکیدر
لکن کورینور که بوروایت   عقلا اولهماز قرین صحت
زیرا اوهنرور کزیده   هروزنده سویلمش قصیده
هروزنده قطعه ایتمش املا   برچوقده رباعیٔ دلارا
برمخترع جدیده البت   بوجودنی ویرمز طبیعت
زیرا حکم طبیعت اوزره   افکار یورر بطائت اوزره
عالمده ظهوره کلدی روشن   تدریج وتلاحق ایله هرفن
ممکندر اوکیم اواهل همت   برمرتبه ویردی شعره صورت
امادیمك اکا مخترعدر   عقلا طبعا بوممتنعدر
فردوسی یه وصفده ایرلمز   برغیری یه بوشرف ویرلمز
آچمشدر اومثنوی طرز یقین   یول وارایسه آنده بررفیقن
شهنامه سی کرچه داستاندر   باقی سوزلرینه نه داستاندر

طوردقجه سخن لب ودهانده   باقی طوررر اول اثر جهانده
بازق اوشهنشه قوی یه   سلطان جلیل غزنوی یه
ایتدی اوسخنور جهانه   بخلی ایله ظلم بیکرانه
کندی ایکبسیده قالدی موجود   شهنامه ایله هجای معهود
اول عصرده عنصری دانا   ایتمشدی قصیده طرزین احیا
یازدی نیجه دلنشین قصائد   کیم بوقدر ایچنده حشووزائد
غایتده متیندر کلامی   رنکیندر افادهٔ مرامی
یازدیغی قصائد دلارا   اخلافنه اولدی خوان یغما
فضلن ایدمز آنك خلف کم   الفضل لمن له التقدم
برده اسدی وفر خیدر   روی سخنك ایکی رخیدر
مختاری وعسجدی وعمعق   اعجاز سخنده هپ موفق
تشبیهده شعر شصتکله   وارمشسه ده آخرین محله
الفاظی رکیك وپرتنافر   هرطبع سلیم ایدر تنفر
مشهور اواسط اکابر   مسعود وظهیر ادیب صابر
مسعوده نظیر منعدمدر   اشعاری جوامع الکلمدر
حقاکه قصیده ده ظهیره   نظم ایتمدی کیمسه لر نظیره
توصیف ایچون انی حق الانصاف   بو بیتی نه خوش دیمشدر اسلاف
دیوان ظهیر فاریابی   درکعبه بدزد اکر بیابی
اشعارده هم ادیب صابر   استاد اولانلرك بریدر
سید حسن امامی یه ند   کراولسه معزیدر علی الجد
قطران حکیم ومجد همکر   استاد مکمل سخنور
بومرتبه ده ابوالفرج هم   اشعار وبلاغتی مسلم
وارآکله فضیلت مقال   تسلیم ایدر انوری کمالن
وطواط ایسه مجمع فنوندر   دستنده آنك سخن زبوندر
آثارینه انتها بولنماز   برکیمسه اکا مثال اولنماز
اشعار سنائی سخندان   کنجینهٔ علم وفضل وعرفان
وصفن کوش ایله مثنویدن   دیردیکه تمامی غزنویدن
کلمز هله مثلی انورینك   شاهنشهیدر دکرلرینك
مخصوص اکا شیوهٔ قصیده   هرنظمده صنعت جدیده
معناسی لطیف لفظی بیغش   مضمونی نوانسجامی دلکش
کیردیکی مسالکه کیرلمز   اغراقده کعبنه ایرلمز
عبدالواسع ده معتبردر   هپ سوزلری منتخب کهردر
اماکه ادر زیاده کلفت   کلفت ایله محواولور لطافت

استاد ابوالعلای فاضل   خاقانی‌یی ایتدی نظمه قابل
خاقانیده مراق الفاظ   مخصوص اکا طمطراق الفاظ
طبعی غرا وشعری غرا   اما ادراکدن معرا
چوق نکته‌لری آچلمامشدر   چوق سوزلری آکلاشلمامشدر
تعقیدی براقسه‌کر نظامی   اعجازه یتر ایدی کلامی
بیهوده دکلی طبعی ایذا   سوز یرینه سویلك معما
ورمش اکا شهرت وصلابت   تکثیر تنافر وغرابت
بردر بنه لیك اوبیر فانی   یوق خمسه‌سنه نظیر ثانی
تنظیره آنی امیر خسرو   ایتمش ایدی کرچه همت نو
طبعه بیهوده ویردی رنجه   قنده دهلی وقنده کنجه
عالمده طورر ایکن نظامی   عاقل ایتمز بو التزامی
استاد جمال اصفهانی   هم اوغلی کمال اصفهانی
معنیده ایکی شه جهانکیر   ایتمشلر اوملکی جمله تسخیر
دیوانلرین ایلر اهل عرفان   چشم دله سرمهٔ صفاهان
انلرده‌کی دقت وجزالت   رجحانلرینه ایدر دلالت
یتمزمی کماله شوکت وشان   خلاق معانی اوله عنوان
الحق سخنی کبی سخن یوق   کرچه برازاستعاره‌سی چوق
تفویف وجزالت وسلاست   ابداع لطافت ومتانت
سعدی بوصفتی مجمعدر   هب سوزلری سهل ممتنعدر
هر طرزده اوستاد یکتا   هرشیوه‌ده بی نظیر وهمتا
برجیس ادا عطارد آیین   شعری شعری ونثری رنکین
بوقطعه‌یی بعض اهل دقت   یازمشلر ایدی برای حجت
درشعر سه کس پیمبرانند   هرچند که لانبی بعدی
اوصاف وقصاید وغزلرا   فردوسی وانوری وسعدی
اماکه بنه اولنسه نسبت   سعدیده در افسر فضیلت
شهنامه‌یی ایتمك ایچون اتمام   فردوسی اوتوز ییل ایتمش اقدام
قلمش فجری برای تفسیر   یوز یکرمی محلده بشقه تعبیر
بی مثل ایسه‌ده بواختراعی   یوق کیمسه‌نك اندن انتفاعی
سعدی دخی بوستانی یازمش   اندده حال جهانی یازمش
برکیمسه اوقورسه بوستانی   آکلار اوزمان ندر جهانی
هر بر سوزی درمنتخبدر   هر بیتی خزینهٔ ادبدر
مقصود ایسه خیر عام اثردن   آیرلمه اونظم معتبردن
تنظیم سخنده ایلرم بن   سعدی‌یی مرجح انوریدن

ایتمش عمرین اوصاحب لاف   اغراق ومبالغه ایله اتلاف
ممدوحنی کوکلره چیقارمش   یوق کوکلره لامکانه وارمش
ایتمش صله دردی ایله بی‌جا   برخر منشی مسجع همپا
معناده کدالغه اوزنمش   شعر ایله شرابه‌دك دیلنمش
حقاکه لطیف سوزده بولمش   فرض ایلیه‌لم که معجز اولمش
نظمنده ندکلو اولسه صنعت   استاد بلاغتیدر نهایت
اما اوقو سعدی‌یی سراپا   باق نیجه قصیدهٔ دلارا
تدقیق ایله بتون بیانی   طوت وصفده اویله بر پالانی
نظم ایتدیکی نسخهٔ فریده   هب موعظه‌در دکل قصیده
ممدوحنی خیره سوق ایدرهب   هربرسوزی بویوله کیدرهب
سویلر عدلك ثوابی اوزره   سویلر ظلمك عذابی اوزره
اول عصره کوره زهی جسارت   دریش ایده شهلره نصیحت
انسان بودر اشته بی محابا   حق سویلیوب ایلمز مدارا
وصف اولنه‌ماز آنك کمالی   برقومده کلمدی مثالی
حافظ هله بلبل سخندر   اشعاری لسان غیبدندر
بیك مرغ نواسی واربهارك   صوتی بنه بشقه درهزارك
رندانه اوطور لاابالی   تقلیدینك اولماز احتمالی
دیوانندن تفأل ایله   اعجازندر تأمل ایله
اندن واربونده خیلی ابیات   رنده یاقشور محل خرابات
اعناقی براقسه خواجه سلمان   خواجویه بیله اوقوردی میدان
اینجلکی سوزده پیشه قیلمش   تا اینجله اینجله قیرلمش
جامی دخی جامع الفنوندر   دستنده انك سخن زبوندر
علامه‌در اول ادیب ماهر   هرعلم وهنرده بحثه قادر
اولمشدی اوفاضلی جهانك   شیخ الاسلامی بیقرانك
حقاکه سزا اولنسه اطرا   منظومهٔ یوسف وزلیخا
هب سوزلری آنده عاشقانه   کیمسه بوله‌ماز آکا بهانه
هرنظمی بویولده اولسه جامی   اواور ایدی ثانیٔ نظامی
فیضی ایله عرفی همعناندر   سرجملهٔ آخر الزماندر
فیضیده بلاغت وطراوت   عرفیده عذوبت وحلاوت
فیضیده مواعظ آتشیندر   عرفیده قصیده‌لر متیندر
اما ارانورسه اولویت   فیضیده قالور بنه فضیلت
فیضی مجسم ایکن سراپا   تفسیرینه نقطه قونماز اصلا
بولدی اویکانهٔ فضیلت   شاکردی بدی ایله شهادت

وارددر برصنف اهل گفتار — مقصودلری دکلدر اشعار
مولانا مثنوی بی بازمش — هم کلشنی معنوی بی بازمش
بازمش نیجه برکزیده آثار — محمود شبستری وعطار
مقصدلری بونلرك عیاندر — نظم ایله حقیقتی بیاندر
شاعر دیمك اویله اهل حاله — استاد نقیصه‌در کماله
بیکدن صکره کلور اواخر — برشاعر تام ایچنده نادر
دیوانلرین آراسك سراپا — آزدر اعلاسی چوقدر ادنا
وادئ جدید آچدی صائب — بولدی نیجه نکتهٔ مناسب
نظمنده ایدر زیاده کلفت — آندن کوربنور براز بطائت
ارسال مثلده مثلی یوقدر — اما بیقدجق قدرده چوقدر
مجموعهٔ محتشمده یکسر — مرثیه‌سی وار برابکی خوشتر
مدح ایتمکده مکتبی مخلدر — لیلا مجنونی پك كوزلدر
وحشی ووصال اکا یقیندر — طهرانلی سلیم پك متیندر
امیدی واوحدی انیسی — ایران شعراسنك نفیسی
صادق شرف ونصیر وآذر — نوعی وجلال ایله برابر
اکثر سوزی طالب وکلیمك — اشکنجه‌سی طبع مستقیمك
شوکت بیدل بتون خیالات — ادراککی مقولهٔ محالات
چون بو ایکی شاعر اولدی موجود — ایرانه بلاغت ایتدی بدرود
قاآنی کلنجه صوك زمانده — رد العجز ایلدی بیانده
اشعارده اشرف خلفدر — حقاکه بقیة السلفدر
کلسه نیجه سلفدن آخر — مجالسلره کیج کلور اکابر

احوال شعرای عرب

اشعار عربده اوچ زماندر — اول اوسط دخی اواخر
اسلامدن اول اولان آثار — هنکام شباب عمر اشعار
جهل ایله برابر اول زمانلر — مردانه یازاردی نکته دانلر
حقاکه معلقات سبعه — حیرت ویرر آشنای طبعه
آنلارده حقایق بلاغت — آنلارده منابع فصاحت
قرآن اکر اینمسیدی اسکات — بونلار ایدی ابلغ مقالات
محوایتدی آنی کتاب معجز — زائل اولدی کونشله یلدز
قرآن نیجه اولورسه فائق — مخلوقه شبیه اولورمی خالق
اول رتبه عرب لسانی املس — ازطبع ایله شاعر آنده هرکس
مشهورلری ذوات سبعه — اصحاب معلقات سبعه

استاد کهن لبید شاعر — ممتاز ستایش نبیدر
لامیهٔ شنفری ادبدر — مأمور تعلمی عربدر
کعب بن زهیری قیلدی حضرت — شایستهٔ بردهٔ سعادت
حسان ایدی شاعر پیمبر — اصحاب کزینده شاعر اکثر
آندن صکره کلان قبیله — باشلار امویه دولتیله
انجق زائل اولوب بداوت — یوقدر بوطاقده اسکی لذت
چون شامده سلطنت قورولدی — اخلاق عرب ده فاسد اولدی
مجد اولدی ردائته محول — حریت اسارته مبدل
بنیان دروغ اولوب مؤسس — مدح امرایه دوشدی هرکس
یعنی شعرا قاانجه مضطر — اشعار اولدی وسیلهٔ جر
اعجام ایله اولدیلار مخالط — ایتدی بوده قدر شعری ساقط
اول عصرده ایدی بی مدانی — منصور وحبیب وابن هانی
مثلی بشار بحترینك — ابن المعتز صنوبرینك
اخطل اعشی ایکی سخنساز — جاحظ ایله اصمعی ده ممتاز
خوشکو متنبی مباهی — ابن الرومی ابو العتاهی
سوز یوق خبزا وابونواسه — بسامه جریره بوفراسه
بومحجن واحوص وکشاجم — اشعارده زبدهٔ افاخم
اشجع هدبه طریح وهیثم — هب شاعر ماهر مسلم
دعبل عتبی حطیئه عتاب — اهل سخن اهل علم وآداب
سوز داد خدا ابو تمامه — استحقاق سزا در احترامه
هم ابن نباته ابن حجره — بکزر فیض سخنده خمره
تا نبرده شیخ ابن فارض — بی مثل ونظیر وبی معارض
کلدی دخی غرب واندلسدن — چوق شاعر کامل معنون
ازجمله ابو الولید شاعر — هم ابن بشیر وابن شاطر
بورکوه وابن مرج ممتاز — هم ابن عطیهٔ سخنساز
بو حیان بن لیون فاضل — هم ابن خفاجه بی مماثل
ابن سکره رشیق وصاره — منسوب ایدیلر هپ اول دیاره
هم ابن خطیب دلنشیندر — عنوانی کبی لسان دیندر
کلدی دخی نیجه بیك سخندان — تعدادینه یوق مجال امکان

تحدیث نعمت واخطار ومعذرت

بو یرده بولدی جای آرام — ترك وعجم وعربدن اعلام
هم هر بری اولدی آنده ظاهر — آثار کزیده سیله حاضر

کویا که مشاعره ایدرلر — نظم ایله مفاخره ایدرلر
اسلاف سخنورانی کویا — بو محشر اول ایتدی احیا
بونده اثر ایله در کرامات — محشرده عمله در مکافات
اعمال کتابیدر بو آثار — سارقلرك آنده حالی دشوار
جمع اولمادی جمع اوللدن اجسام — بر انجمن ایچره بونجه اقوام
بن دردینی بونده حاضر ایتدم — کویا جمع عناصر ایتدم
بو عنصر ایله مثال عیسی — شعر اولمش ایکن بن ایتدم احیا
صد شکر بنی کریم مطلق — بو خدمته ایلدی موفق
شبان هو سمای تنظیم — ایتسون بو کتابی لوح تعلیم
اهل دله بر کذارم اولسون — شاعرلره یادکارم اولسون
ای حاضر اولان بو بزم نظمه — انصاف ایله قیل نظر بو بزمه
ساده کوربجك بر انتخابی — تعریض ایچون ایلمه شتابی
اول نظم که سنجه رایکاندر — بر دیکره خوش کلور جهاندر
عالم سکا منحصر دکلدر — هر کس بو جهانده بر دکلدر
او یغون دوشه ماکه بر بیت — دیوان دکر اهل حاله بر بیت
ترجیح اولنور بتون کلامه — بر مصرع متفق مقامه
هم برده بو بزم مختصردر — اعلا سوزی صانمه بو قدردر
بر بحر جواهر ایچره طالدم — بن مقتدر اولدیغمجه آلدم
بر قطره در انجق آلدیغم هب — در یانه طورمه‌ده اسباب
کیم ایلسه اعتراف نقصان — معذور طوتار کرم نهادان
برجمده اولمایجه صحت — خاطرده ده اوله ماز سلامت
بن ایلر ایکن بو نظمی تزیین — رنجور ایدی جسم و جان غم آکین
کلدم کله‌لی بو خاکدانه — آچدرمدی کوز بکا زمانه
اسقام ایله بکدی روزکارم — آلام ایدی جمله برك و بارم
یازدم نه ایسه شکسته بسته — معلوم دکلمی حال خسته

مأمولم اودر که اهل عرفان
بو عذری طوتار قبوله شایان

ترکی قصائد

قصیده

باقی

روح بخش اولدی مسیحا صفت انفاس بهار
آچدیلر دیده‌لرین خواب عدمدن ازهار

تازه جان بولدی جهان ایردی نباتاته حیات
اللرنده حرکات ایلسه‌لر سرو و چنار

دوشه‌دی ینه چمن نطع زمرد فامن
سیم خام اولمش ایکن فرش حریم گلزار

ینه فراش صبا صحن رباط چمنه
کلدی برقافله قوندردی یوکی جمله بهار

لشکر ابر چمن ملکنه آقن صالدی
طورمه یغماده ینه نیته‌که باغی تاتار

فرقنه برنیجه پر طاقنور التون تللی
خیل ازهاره مکر زنبق اولوبدر سردار

دیکدی لشکرکه ازهاره صنوبر طوغن
خیمه‌لر قوردی ینه صحن چمنده اشجار

دوشه‌دی مهر فلك یوللری دیبا ایله
ایتدی تشریف چمن ملکنی سلطان بهار

صبحدم ولولهٔ نوبت شاهی دکل
صوت مرغان خوش الحان وصدای کهسار

چن اطفالنك اوبخورین اوچوردی ینه
صبحدم غلغلهٔ فاخته کلبانك هزار

دایهٔ ابر ینه غنچه‌لرك شبنمدن
باشنه اقچه دیزر نیته‌که اطفال صغار

موسم رزم دکلدر دم بزم ایردی دیو
سوسنك خنجرینی طوتدی سراپا زنکار

سمنك سینهٔ سیمین آچوب باد سحر
چوزدی گلشنده گلك تکمه‌زین ناخن خار

پیرهن برك سمن کوی کریبان شبنم
گلستان اولدی بوکون برصنم لاله عذار

زیب و فر ویرمك ایچون روی عروس چمنه
یاسمن شانه صبا ماشطه آب آینه‌دار

در و یاقوت ایله برنخل مرصع مانند
ارغوان اوزره دوکلمش قطرات امطار

شیشهٔ چرخده کور بونجه مرصع نخلی
نیجه آراسته قیلمش انی صنع جبار

برك ازهاری هوا شویله چیقاردی فلکه
پر کواکب کورینور کنبد چرخ دوار

زنبقك غنچه‌سیدر باغه کومش بازوبند
زعفران ایله یازلمش اکا خط طومار

جام زرینی طولو بادهٔ کلرنك آلمش
گل رعنا سحری قیلمق ایچون دفع خمار

دهن غنچهٔ تر دراو لطائف سویلر
کواوب آچلسه عجبمی گل رنکین رخسار

کهر فرصتی آلسونه صاقن دور فلك
سیم وزرله کوزکی بویامسون نرکس وار

جام می قطره‌زی سبحهٔ مرجان اولسون
کالکز زرق و ریادن ایده‌لم استغفار

لاله صحرایی بوکون کان بدخشان ایتدی
ژاله گلزاره نثار ایلدی در شهوار

باقی

دامن در و جواهرله پر ایتدی گل تر
که ایده خاك در حضرت پاشایه نثار

صاحب تیغ و قلم مالك جام و خاتم
آصف جم عظمت داور جمشید وقار

آسمان پایه هماسایه علی پاشا کیم
ایرمز طاق جلالینه کمند افکار

شاه گل نشو ونما بولسه نم لطفندن
اوله هر غنچهٔ تر بلبل شیرین گفتار

آب وگل مشك وگلاب اوله چمن صحننده
بوی خلقیله گذار ایتسه نسیم اسحار

طبع وقادین اکر آتش رخشان کورسه
قزاره اخکر سوزان نته‌کیم دانهٔ نار

کونشی کف زر افشانه بکزردیر ایدم
آلمسه ماهه عطا ایلدیکن آخر کار

ایشیکی طاشی ایمش یوزسوره‌جك حیف دیو
طاشدن طاشه اورر باشنی شمدی انهار

سرورا جانمی وار دولتك ایامنده
سنبلك طره‌سنه ال اوزاده شاخ چنار

انلمز کیمسه بوکون کیمسه الندن ناله
بزم عشرتده مکر مطرب الندن اوتار

شرعه اویمز نیده‌لم ناله وزار ایلر ایسه
کرچه قانونه اویار زمزمهٔ موسیقار

قصیده

وله

اوربنور فرقنه بر تاج مجوهر سنبل
اولدی اقلیم چمن تختنه سرور سنبل

شه‌لوندانه شکست ایلدی طرف کلهن
کوکسنك تکمه‌زین چوزدی سراسر سنبل

اولدی گلشن ینه بر دلبر مشکین مرغول
شول قدر ویردی اکا زینت و زیور سنبل

چهره گل سینه سمن چشم مکحل نرکس
خط چمن غنچه دهن جعد معنبر سنبل

یازدروب مشك ایله بوینه حمائل طاقدی
کندویه ایتمك ایچون خلقی مسخر سنبل

صحن گلزاره کلوب ایلدی عرض دیدار
ژاله‌لردن طاقنور کوشنه کوهر سنبل

بکزر اول بوی دلاویز ایله موی یاره
باشلر اوزره نوله کر ایلر ایسه یر سنبل

ینه کومکوك دره باغش چیقه کلدی چمنه
نوبهار ایردی دیو ویردی خبرلر سنبل

وار ایسه بنجلین عاشق زار اولمشدر
کولك کولك ایتمش دوکنوب جسمنی بریر سنبل

عشق سودازینه اوغرامسه قالمز ایدی
موی ژولیده ایله برتن لاغر سنبل

ینه فراش صفت دستنه چاروب آلمش
که ایده خدمت خاك در داور سنبل

فاضل دهر محمد چلبی کیم افلاك
باغ فضلنده طقوز دانه‌او برتر سنبل

غنچه‌نك جانی‌می وار اویکنسه لعل لبکه
زلفکه قاچ باشی وار اوله برابر سنبل

خوب اولور عارضك اوستنده اوخط مشکین
آب ناب ایچره طورر تازه و خوشتر سنبل

رخلرك اوزره یاتور زلف سمنسا کویا
گل تردن ایدینور کندویه بستر سنبل

﴿ قصیده ﴾

باقی

زر و کوهرله قیلوب زیور افسر خاتم
زیب وزینتده کچر همسر قیصر خاتم

نام ایله طوتدی جهان ملکن اولورسه نعجب
مالك جام جم و تاج سکندر خاتم

فص پیروزه نه خوش یارەشور آنده سیرایت
اولدی بر طوطی‌یه کویا قفس زر خاتم

تا که بنای قدر یاپدی سعادت قصرین
اولدی اول طاق فلك رفعته منظر خاتم

رشك لعل لب دلدار قورتمش قانن
نوله کر بویله نحیف اولسه و لاغر خاتم

جسمنه نعل کسوب فرقتـه برداغ اورمش
وار ایسه سودی مکر یار ستمکر خاتم

وادیٔ عشقه دوشوب تازه جوان سودی مکر
بوکدی قدین نتەکیم پیر معمر خاتم

حسرت لعل لب یار ایله تحصیل ایتمش
تن لاغر قد چنبر رخ اصفر خاتم

نسخه یازدرسه عجب اولمیه بادام اوزره
تب هجرانه علاج ایتمك استر خاتم

بو کلستانده یتر عارفه برکل چون کیم
طاقنور باشنه بر دانه کل تر خاتم

بیضهٔ طائر دولتدر او در شهوار
آشیان شکلنی باغلارسه نوله کر خاتم

کوز قولاغ اولدی سراسر کوزدر آفاق
بوله لی قرب و زیر شه کشور خاتم

کوزك اوستنده قاشك وار دیمدی کیمسه دخی
ایده‌لی خدمت پاشای دلاور خاتم

کرم کف کهر پاش علی پاشادن
بولدی زرین کمر و تاج مجوهر خاتم

بحر الطاف و کرمدر کف کوهر بختی
نوله کرداب صفت اولسه مدور خاتم

برج دولتدر الی ایلسه پیدا نعجب
هیئت ماه‌نو و صورت اختر خاتم

سرورا مومليوب اسم شریفك صاقلر
کائناتی نعجب قیلسه مسخر خاتم

خاتم نظمه بوکون کیمسه بوحکمی ویرمز
نیجه مفسدز ایدر کرچه مزور خاتم

بدل اولماز بوکا زیراکه سنك نامکدر
طوتەمز مهر سلیمان یرین آخر خاتم

﴿ قصیده ﴾

وله

هنکام شب که کنکرهٔ قصر آسمان
زین اولمش ایدی شعله‌لنوب شمع اختران

خیل کواکب ایچره یانوب مشعل قمر
صحن سماده روشن ایدی راه کهکشان

دست اورمش ایدی کلك شهابه دبیر چرخ
طغرا نویس حکم خداوند انس و جان

بزم فلکده اورمش ایدی زهره سازه چنك
عیش وصفاده خرم و خندان وشادمان

بو چرخ چنبریده طوتوب دور اصولنی
دفاف مهر قیلمش ایدی چهرەسن نهان

برتیغ زرنشان ایله کیرمشدی عرصه‌یه
شمشیر باز معرکهٔ صحن آسمان

تدبیر معظمات امور جهان ایچون
یاقمشدی شمع فکرتی برجیس نکته‌دان

باقی

بالای چرخ هفتمه کیوان کهنه سال
اوطورمش ایدی نیته‌که هندوی پیلبان

ایا بو زیب و زینت عالم ندر دیو
عبرت کوزیله ناظر ایکن دهره ناکهان

اطرافه صالدی شعشعه‌سن کوشه کوشه مهر
اولدی افقده مهر سلیمان کبی عیان

قیلدی بو حالی دیدهٔ عبرت مشاهده
طویدی بو سری عاقبة الامر کوش جان

کیم بونظامی ویرمدی عالم سراینه
الاکه یمن دولت شاه جهان ستان

بالا نشین مسند شاهان تاجدار
والا نشان معرکهٔ عرصهٔ کیان

جمشید عیش وعشرت ودارای داروکیر
کسرای عدل و رأفت واسکندر زمان

سلطان شرق وغرب شهنشاه بحر و بر
دارای دهر شاه سلیمان کامران

اول شهسوار مملکت عدل وداد کیم
آتی اوکنجه اولسه روا خسروان روان

سرکشلك ایتدی امرینه بکزر پلنك چرخ
زنجیر ایله کتوردی انی کهکشان کشان

صاحب وجود مملکت لطف وجود کیم
مبذول خوان لطفنه محصول بحر وکان

مشتاق بوی خلقنه عطار نو بهار
محتاج دست همتنه خواجهٔ خزان

دورنده کیمسه جور ستمکردن ایکلمز
بی‌شرع ایدر ایدوسه آکرچنك ونی فغان

عدلك قتنده جور وستم داد کیقباد
خشمك یاننده لطف وکرم قهر قهرمان

لرزنده کورسه خوفك ایله تب طوتار صانور
باغلر شهاب کردن کردونه یسمان

تیغك عدم دیارینه روشن طریقدر
اعدای دینی طورمه قلیجدن کچور همان

دریا مثال لشکرك ایچره علملرك
فتح و ظفر سفینه‌سنه آچدی بادبان

منقارینه دیلرسه آلور چرخی دانه وار
عنقای قاف قدرکه بر طعمه‌در جهان

باغ ثنا و کلشن مدحکده مرغ دل
بو نظم روح بخشی اوقور صو کبی روان

جان اولمیندی اول دهن ای شوخ دلستان
نیچون اولوردی جان کبی یا دیده‌دن نهان

کورسون نهال سرو صنوبر خرامکی
آیرق چمنده بسلمسون باغبان بان

لعلك خیالی حقهٔ خاطرده وار ایکن
یاقوت نابه اولمامش ایدی مکان کان

باریك بین اولنلر ایدر قاشلرك خیال
دندانکی تصور ایدر طبع خرده‌دان

مسکن شه محبتکه تختکاه دل
منزل خیال لعلکه خلوتسرای جان

قیلدی سجود قدکه قارشو کل و سمن
ایتدی قیام قامتکه سرو بوستان

طوتدی جهانی پرتو حسنك کونش کبی
طولدی صدای عشقك ایله کاخ کن فکان

افلاکه چیقدی ولولهٔ عرصهٔ زمین
ایندی زمینه غلغلهٔ آسمانیان

باقی صفت نه بلبل رنکین ادا کله
نه اوله طلعتك کبی فرخنده کلستان

نعت شریف

ثابت

کل ای کوکل اولەلم دل کشودچشم شهود   یتر بو کوری ذل وهوان بود ونبود
اولوب متابع نفس دغل یتر قیلدك   ره نشیب و فراز هوایی پا فرسود
ندر بو کرهی وادی طمعکاری   ندر بو دغدغۀ پچ و تاب نا آسود
شکسته آبله پای طلبدن اوزکه دخی   نەیی مفید اوله بو هرزه تازی بیسود
دوروزه عمر ایله پادر رکاب رحلت ایکن   ندر بو دور و دراز اهتمام فکر قعود
سنی حظایر قدسه وصولدن آلیقور   بو دامکهده کرفتاری دوشاخ وجود
وضو طراز سرشك ندامت اول ایدەلم   رخ نیازی زمین سای خاکدان سجود
تمام دردله لخت دلی مذاب ایدرك   دم اولدی اوله تراویده اشك خون آلود
حریم قلبی بتان هوا یتر قیلدی   قمامۀ وثنیون و سومنات هنود
طپیده مرغ دلی قید ماسوا دیرلر   براوزکه دامه دوشرەش هوای نفس عنود
نه احتمال رها نه امید آزادی   نه خود مطالب وارستکی دام قیود
دلمده سفسطۀ یأس طول امل   سرمده مغلطۀ فکرت عقار و نقود
صماخ جانه مساوی کاور تحیردن   صدای نوحه وشیون نوا ونغمۀ عود
بو فتنه کهده تقاضای حرص پیریدن   طبیعت اولدی بکا مقتضای نفس عنود
ندر بو مرتبه ای خامکارۀ غفلت   بو دلخراشی ناپخته فکر فتنه فزود
کیدر بوخستطبعی نه حاصل ایتدی سکا   هوا پرستی اقبال فانی مطرود
فریب خورد سراب امید اولوب ایته   تمبار درکه ارباب جاهی ناصیه سود
امانی دلی اول بارکهدن ایله طلب   که عرش اعظم ایدر اندن اکتساب سعود
نیاز نامۀ خواهشله عرضحال ایله   او پادشاهه که مداحیدر خدای ودود
سپهر اریکه شهنشه خدیو عرش اورنك   شه سروش سپه خسرو فرشته جنود
کلیم صحبت خاص سرادق جبروت   ندیم پرده سرای محبت معبود
شرف پذیر مقدس مقام قربیت   سریر کیر معلا نشیمن محمود
امین ملك نبوت مدار ختمیت   امان هول قیامت ضمان رأفت وجود
مراد و مقصد عالم پناهکاه امم   امید روز ندم ملتجای یوم خلود
خطیب منبر طه مخاطب یس   ادیب مکتب اوحی مقرب مودود
مأل جوهر و اعراض خطۀ ناسوت   تهیئه علت تکوین هست وفطرت و بود

نبی افضل و اکمل محمد مرسل
خجسته ذات مبجل خلاصۀ موجود

شرف پذیر رسالت که ذاتیدر مطلق   مقیدات شئون بدیعەدن مقصود
طفیل فطرتیدر روز آفرینشده   بو کارخانۀ کون و فساد طرفه نمود

ثابت

او شهریار سریر بقا که بوقدر انك   قلمرونده ثنور و ممالکنده حدود
بو اردوکاهه کاوب قونمسه قورلمزدی   شونه خزینه اوتاغ مقرنس مشهود
قرین لطفی اولان مجرمه ضرر و یوممز   جهان جهان فترات خطای نامعدود
دفاتر حسناتی هزار اولورسه دخی   نەفائده اکر اول حضرت اولیه خوشنود
زهی کرم کاوله یکقطره فیض لطفندن   شواظ پرتف دوزخ فرونشین خمود
طرید درکهی ناموس اکبر اولسه دخی   اولور دریچۀ دهلیز قربدن مردود
تشبث ایتسه اکر دامن شفاعتنه   حریم رحمته مدخل بولوردی دیو کنود

بلند پایه معظم سریر لولاکا
ایا کزیدۀ مخلوق وزبدۀ مولود

مدامکارۀ سهو و خطایه ذاتکدر   کفیل لطف و ضمین کرم دم موعود
میان شورش آشوب خیز محشرده   اودم که آیریله ککشتکان عاد وثمود
اودمکه اوله فرو رفته پای آتشلاخ   متابعان سیهکارۀ رجیم حسود
اودمکه جن و اناسك هجوم خشیتدن   کوزندن اوله تراویده اشك غم پالود
اوکونکه متصف حلیۀ ظلوم و جهول   اولور بو دهشت ایله حالت آشنای وقود
اوکونکه بار امانت بدوش اولان ضعفا   طوروب مقام تحیرده دل شکست عهود
کلوب قواسنه یکپاره سکتۀ تعطیل   اوله جماد مشخص کبی رهین جمود
یتش بو امت پر جرمه یا رسول الله   اورلمدین دخی اعناقه آتشینه قیود
او ورطه کاه بلا برزخندن ایله خلاص   اولاشمدین دخی اجساده نار ذات وقود
دو دست لطفله قورتر اصابت ایلمدین   رواق کالبد جسمه نار نفت اندود
شفاعت ایله او روز بلاده بنده که کیم   خلایق بهم آغوش ایدر زبانه ودود
مدد او کون که جهنمده ایده اهل هوا   کهی نشیبه هبوط وکهی فرازه صعود
انامل کرمك حل ایدر امیدم اودر   اولورسه رشتۀ کارمده صد کره معقود
برازده اغلیەرق ثابتا نیاز ایدەلم   اوباب لطفه که فقر اهلنه دکل مسدود

حکیم مقتدرا کردکار غفارا
ایا سزای پرستش مهیمن معبود

بعزوۀ احد و لا اله الا هو   بفضل ذات کریم وصفات حی ودود
بحق اسم عفو و بلطف نام غفور   که انس و جنه اودر ملتجادم موعود
برمز آیت قاف و بحکمت حم   بسر مستتر نون وراز سورۀ هود
بفیض چله کزینان خلوت ملکوت   بقوت دود ضعیف وبصخرۀ جلمود
بعجیبه وقعۀ کهف وغریبۀ جرجیس   بدا غداری مظلوم قصۀ اخدود
بانقیاد ذبیح و بخاك بسملکاه   بابتلای خلیل و باتش نمرود

بت

بخسف مورد اصحاب‌رس خاك بسر
بواقعات عقاب بجاره‌ٔ منصود

بعز ملك سلیمان وصافنات جیاد
باستماع طیور و بنغمه‌ٔ داود

به بیوجودیٔ شوق و بقلت شادی
بهم نا متناهی بحزن نا محدود

بیأس شام فراق وامید صبح وصال
به شیوه‌كاریٔ ناز ونیاز درد افزود

بقدر شاه رسالت پناه شاه رسل
كه ذاتیدر بو مزایای جمله‌دن مقصود

بنور قائد غر المحجلین كرام
بابیاریٔ حوض لبالب مورود

هدایت ایله قولك سمت راه رضوانه
فضای تیه ضلالتده اولمدین نابود

اودمكه اوله تشتت پذیر اضمحلال
بو خود نما نشأت فنا پسند وجود

بو بینوایی فروداش سنج توحید ایت
پسین نفس كاوله نای كلو كرفت سرود

زبان قالمه ویر مكنت جواب صواب
سؤاله كلدیكی دم منكران تغتنه عمود

سموم قهر ایله لغزیده پای سهو اتمه
اوقورقولقده كه جسر صراط اوله ممدود

فقیر عاجزه سرمایهٔ نجات اولسون
هراول سخن كه ایده نعت مصطفاده ورود

نته كه كزدیره اطراف روضه‌ده شب وروز
زمانه مجمرهٔ مهر و مهمله عنبر وعود

على الدوام اوله اول بقعهٔ مباركه‌نك
غباری نافه شمیم وهواسی غالیه سود

كلسه سرادق لاهوت كبریاییدن
زمان حشره دك اطروقهٔ سلام و درود

﴿ قصیده ﴾

جوری

عالمی باد سحر خیزكه سیران ایلر
وارسه ملك عدمه هر نفسن جان ایلر

نه یمن لطف هواسیله وزان اولسه صبا
نشر بوی دم جان پرور رحمان ایلر

نه یمن خطهٔ پاكیزهٔ بی همتا كیم
كلشن جنت ایله دعوی رجحان ایلر

بولسه كردنده قدر خاكنی حور ای‌جنان
مشك تركیبی قوبوب قوینده پنهان ایلر

كورسه آرایش ازهار ایله آدم باغن
ترك فكر هوس روضهٔ رضوان ایلر

اعتدال اوزره‌اسوب صیف وشتاسنده نسیم
كه كل غنچه‌سنی خرم و خندان ایلر

اولسه بر دم اثر فیضی زمینه شامل
خاك خشكی چمنستان و كلستان ایلر

ایرسه صحرازه آبندن اكر بر قطره
خار وخاشاكی كل وسنبل وریحان ایلر

لچسه اوستندن اكر ابر شتا بارانی
كسب سرمایهٔ خاصیت نیسان ایلر

حسرت لاله‌ستان درودشتی هردم
ختن آهولرینك هب جكرین قان ایلر

اوغرادقچه یولی وادیسنه كاهی خضرك
جویبارین بدل چشمهٔ حیوان ایلر

چیقسه تحریره قضا مملكت دنیایی
شهر صنعایی سر دفتر بلدان ایلر

آسمانه نوله اول شهر ایله ناز ایتسه زمین
كه تماشایی دل عیسی‌یی حیران ایلر

اولسه بر كشور اكر مظهر صنع قدرت
كوه وصحراسنی هب معدن ایدر كان ایلر

ایتسه بر ملكی اكر حفظ وحراست باری
روح ویس قرنی آكه نكهبان ایلر

جوری

ایرسه بر ملكه اكر رحمت حق حاكمنی
یویله بر داور دین پرور دوران ایلر

نیجه داور اوجهانكیر دلاوركه قضا
یاد شمشیری ایله چرخی هراسان ایلر

رستم عرصهٔ هیجا كه زبان رمحی
خصمه شرح هنر سام ونریمان ایلر

سرور معركه آراكه دهبان تیری
دشمنه نقل دم رستم دستان ایلر

مرد اژدر دل وكرار وغاكیم رزمی
عرصهٔ عالمی پر آتش سوزان ایلر

اسد الله لقب حضرت حیدر پاشا
كه دل شیر نری صولتی لرزان ایلر

مسندآرای وزارت كه جناب توفیق
قدر ایله صدر فلك پایهٔ دیوان ایلر

رونق افزای صدارت كه رواج بخشی
كوهر ذاتنی آرایش اركان ایلر

یازسه كر محمدت ذاتنی منشیٔ قدر
زیور سر ورق دفتر امكان ایلر

دفع ظلم ستم دهر ایچون ابنای زمان
نسخهٔ معدلتن حرز كریبان ایلر

نیر عدلی اكر صالسه جهانه پرتو
ذره‌یی مهر جهانتاب ایله یكسان ایلر

استسه همتی دربان دربار كهن
شوكت وقدر ایله اسكندر وخاقان ایلر

دیلسه قدرتی اسكندر ایله جمشیدی
دركه دولت واجلالنده دربان ایلر

مدحت رای منیرین كیم ایدرسه تحریر
تاب شوقی قلمن شمع فروزان ایلر

بذل احسان كف دست كریمی هربار
ابر بارانی غم رشك ایله كریان ایلر

بارك الله زهی بذل سخا كیم هردم
كف جودی تلف حاصل عمان ایلر

زر وكوهردن ایدر معدن وكانی خالی
سائل لطفنه بر كره كه احسان ایلر

اولسه كر ذرهٔ ناچیزه مربی كرمی
فلك همته خورشید زر افشان ایلر

فیض احسانی موثر اوقدر عالمه كیم
هر كدا مشربی برحاتم ونعمان ایلر

ای سرافراز جهان كیم نظر مكرمتك
زمرهٔ اهل دلی قدر ایله ذی شان ایلر

بر سخنوركه اوله مظهر فیض كرمك
ذاتنی بنجیلین فائق اقران ایلر

نقد لطفك بكا سرمایهٔ معنی اوله‌لی
سخنم عالمه بخش سر و سامان ایلر

شمدی هر كوهر ذی قیمت كفتارمی چرخ
زیور كوش دل نادره سنجان ایلر

ایردی بر مرتبه‌یه در كلامم كه فلك
بولسه آرایش تاج سر شاهان ایلر

نكته‌پرداز جهانم كه خیالم هردم
اطف راز دل جبریلی نمایان ایلر

كوهر نظممی وزن ایلسه صراف خیال
سحر واعجازی ایكی كفهٔ میزان ایلر

ایلسم بزم حقایقده سر آغاز رموز
سخنم عالمی مست می عرفان ایلر

لطفی بو دكلودر اندیشه‌مك اما غضبی
كشور فتنه‌یی بر لحظه‌ده ویران ایلر

رستم طبعم اكر دشمن ایله جنك ایتسه
خامه‌می تیر جكردوز دو پیكان ایلر

جوری

تیزدر تا او قدر نوك سنان قلم || كه انك كارینی نه غمزه نه مژكان ایلر

عرض كالای هنر نیجه‌یه‌دك ای جوری
قیمت جوهركی اهل اولان اذعان ایلر

باشله شمدنكرو صدقیله دعا ایلكه || كه دعا اهل نیازك ایشنی آسان ایلر
تا صبا نكهت ازهارینی دشت یمنك || مایهٔ بوی دلاویز بهاران ایلر

فیض حق كلشن اقبالن ایده خرم و تر
كه‌اوفیض اهل دلی كل كبی خندان ایلر

﴿ قصیده ﴾

وله

منت اللهه ینه خسرو دین اسلام || علم احمد مختار كبی ایتدی قیام
سرفراز اولسه نوله‌رایت دین و دولت || دستكیر اولدی شهنشاهه ینه رب انام
قدم پاكنه یوز سوردی نسیم صحت || یاراشورسدره وطوبی كبی ایلرسه خرام
اثر داغ دكل پای همایوننده || ایاغن‌اوپدی شفا خدمتن ایتدكده تمام
یریدر سلطنتك باشی ایرشسه فلكه || ینه دوز باصدی ایاغن‌اوخجسته اقدام
مژده ای باغچهٔ خاصه كیم بولدی ینه || سروكلزار شرفله حرمك زیور تام
مژده‌ای فرش حرم كیم ینه مرأتكده || اولدی پیداشرف مقدم ایله‌صورت كام
قهرمان كوكبه شاهنشه خسروشوكت || آسمان مرتبه اسكندر نصرت اعلام
نامور غازی‌خصم افكن‌حیدر شمشیر || دادكر پادشه عادل فاروق احكام

قوت بخت جهان حضرت سلطان مراد
كه قضا نه فلكی قیلمش انك امرینه رام

بارك الله زهی تاجور جم مسند || كه در دولتیدر تخت هزاران بهرام
او شرفند سعادت كهر وسعد اختر || كدفلك دور بنی ایلرا كا بروفق مرام
اخترسعدی ویررسه فلكه‌فیض نشاط || عید ونوروز اوله همواره شرفده ایام
ایلسه تقویت حكمی اكر بر كاهی || صرصره‌سدسدیداولمق ایچون استخدام
اوله بركوه قوی كیم عظم جرمندن || حركت ایتمه عاجز قاله‌ر هفت اجرام
قهری بربرق جهانسوز كه كنترشرری || ایلسه كرمی تأثیرینی دریازه عام
اولقدرتاب حرارتله اوله سوخته كیم || دونه خاكستر برباد و پریشانه غمام
حفظی برمجمر تفسیده‌یه اولسه ساری || نه قدررایحه‌سن ایتسه مشام استشمام
لاله‌ده داغ كبی ثابت اولوب آتشده || هركز افنای وجود ایلیه عنبر خام
وصف شمشیر جهانتابن ایشتسه دشمن || علو نائرهٔ بیم اوله چشمنده منام
نیجه شمشیر او برغمزهٔ دلكشدر كیم || بردم آرام ایدمز اولمجق خون آشام

جوری

نیجه شمشیر او بر دلبر عریاندر كیم || اولدی خمیازه‌كش حسرت پهلوسی نیام
ای جهانداورجم خیل وفریدون‌موكب || شاه خورشید علم خسرو افلاك خیام
نه فلك‌عرش ایله رفعت بوله‌لی ایلمدی || تخت دولتده جنابك كبی بر شاه مقام
اول سلیمان زمانسن كه بو رفعتله سكا || یاراشور هرنقدر ایلسه كردون اكرام
شدت قهرك ایله لرزه‌یه كلدی دشمن || قوت‌عدلك ایله بولدی جهان استحكام
خوف شمشیرك ایله اولدی پریشان فتنه || و یردك اول آتش سوزان ایله دنیایه نظام
آندیغك تیر وجریدك سر میداندن || ایرمز منزلنه پای عقول و اوهام
یازدیغك اول خط تعلیق حیات افزانك || شیوهٔ حرفی ایدر روح عماده ابرام
لطف طبعكله ایدوب شعره تنزل اولسك || درمضمونك ایله زیب ده نظم كلام
كورینور رشتهٔ كفتار درر باركده || كنج معنیده اولان كوهر فیض الهام

زلف دلبر كبی كشتاری اوزاتمه جوری
شمدیدن صكره سوزی ایله دعا ایله تمام

تا شفاخانهٔ الطاف خدادن ایریشه || بدن آدمه داروی دوای اجسام

حفظ ایده صحت ایله جسم لطیفن مولی
اولمیه لوح وجودنده غبار آلام

﴿ قصیده ﴾

اسماعیل پاشا زاده حقی بك

آفرین ای ظفر آراسته خاقان دلیر || حیدر دور زمان پادشه عرش سریر
بیت معمور خدا فتح اوله‌لی كلمدی هیچ || دهره ذاتك كبی بر فاتح قهار وقدیر
ایلدك بارقهٔ تیغ شرر باركله || ملك پهنای پر آشوب عسیری تسخیر
ایلدك حكمكه سكاننی منقاد ومطیع || خارجینك ایدوب اعیان عصاتن تدمیر
طوتدی كلبانك ظفر عرش عظیمی اویله || ایتدی جبریل امین روح اویسی تبشیر
طوتدی آفاقی اودمده نفس رحمانی || اولدی ارواح رسل غلغله‌سنج تكبیر
بارك الله زهی قوهٔ زور حیدر || صانك الله زهی كوكبهٔ عالمكیر
فتنه باش‌قالدیرمز حشره‌دكین تااوقدر || ایتدی قهركله قضا اهل شقاتی تحذیر
اولدی برشهه اسلاف كرامكده نصیب || صورت یسرله بر بونجلین فتح عسیر
یوری بو فیض عدالت ایله آل دنیایی || دست تسخیر قدر زوركه بروجه یسیر
بو تجلیٔ كرامت ایله بوقدر شبهم || جمله محكومك اولور كون و مكان بی‌تدبیر
بو بشارتله اولوب خرم و خندان عالم || هركس اوصافكی بركونه ایدنجه تعبیر
بنده بیك شوق ونشاط ایله اودمده ایتدم || مدحت ذات همایونكی بویله تحریر
علم افراز غزا حیدر كرار وغا || زور بازوی قضا صف شكن دشمن كیر
داور پادشهان قیصر جمشید نشان || مفخر جان وجهان سرور خورشید ضمیر

اسماعیل پاشازاده حقی بك

تخت اجلاله شهنشاه سلیمان افسر
ملکت دهره جهانبان سکندر تسخیر

لامكان پایه شهنشاه جهانداور کیم / فرش خاك حرمی اطلس چرخ اولسه جدیر
رونق تخت معلای کرامت که اکا / اولەمز نوشروان حکم عدالتده نظیر
شهریار ظفرآرای علی کوکبه کیم / قسم ایلاردم شمشیر نه خلاق نذیر
حکم فرمانی ایله سیر کواکب سرمد / فیض احسانی ایله عقل مجرد دلسیر
ذره خاك حرمی دیدهٔ دهره مردم / کرد پاك قدمی جوهر مهره اکسیر
سدهٔ عاطفتی کعبهٔ ارواح و عقول / درکه معدلتی سجده که چرخ اثیر
نور رأیندن اثر بولسه اکر ذره قدر / اوله بر مهر فلك هرشرر کورهٔ قیر
باغ دهر اولسه کر ابر کرمندن سیراب / نخل پرنور تجلایه دونر چوب زریر
کف پرجود کهربارینه مانند اولەلی / حامل مهر ونجوم اولدی بتون ابر مطیر
دوشسه کتر شرر شعلهٔ برق غضبی / باغ فردوس اولور آتشکدهٔ دار سعیر
کورسه بر دم نظر تربیت قهرنی کر / شیرچرخی ایده صد پاره غزال تصویر
اولسه کر معدلتی تقویه بخش عجزه / بره آهویه کزند ایردرەمز صولت شیر
اولسه کر حکمی روان عالم حسن وعشقه / دل مجنونی قومز کاکل لیلاده اسیر
نفحهٔ نکهت خلقی اولەمز ایلر ایسه / روح وریحان جنان عالی ابریز عبیر
حفظ وعدلی اوقدر درکه مراد ایتسه ایدر / کرد باد سحری شیکله شمع منیر

داورا پادشها خسرو جم بارکها
ای بهین کوهر کنجینهٔ صنع تقدیر

بی مجالم ستم دهر ایله غایت عفو ایت / وصف پاککده کر ایتدمسه ضروری تقصیر
نیجه ممکن اولور اوصاف همایونك کیم / قومدی هیچ صفا دلده بو چرخ شریر
داد الندن که دمادم غم جانکاهی ایله / ایتمده خاطر آزاده وصافم تکدیر
ایلدی تربیت ابر چمن هر داغم / کل صدبرك ختن لالهٔ باغ کشمیر
باد آهمله کلستان فلاکت خرم / اشك چشممله چمنزار بلا سبز و نضیر
اولمدم ذره قدر کامروا عالمده / دولتکده پدرم اولمش ایدی کرچه وزیر
انتسابم بله لیدن بریدر معرفته / ایلدی چرخ دنی جور واذابی تکثیر
طفل ابجد اولەمم اولش ایکن پادشهم / فن اسرار معانیده سبقکوی ظهیر
سن کبی اهل هنر پادشهك دورنده / پراشورمی شعرا اوله تبهروز وحقیر
دوشمشم آل الم ای خضر زمان شاه جهان / ایده بم طاق ثریایه نعوتك تحریر
رشك ایدر فضل وکمالاتکه سعد وکشاف / جان ویرر قوهٔ دراککه استاد نصیر
سکا بوفیض خدا داد ایله همراز اولەمز / فخر رازی کبی علامهٔ صاحب تفسیر
خاطرك مهبط انوار شئون لاریب / سوزنك کاشف اسرار خداوند قدیر

اسماعیل پاشازاده حقی بك

ذهن پاککدر اوشاهین ملاپرور کیم / اوج فضل ایچره ندم ایلسه قصد نخچیر
ذروهٔ چرخ علوم اوزره اولان نسر یقین / اولەمز نیجه پرزورینه برصید حقیر
اوج افلاکی طوتر زمزمهٔ وجد ملك / بزم وصفکده نه دم خامم ایدرسه بم وزیر

ایلیسوب طی طوامیر سخن ای حقی
بریدر ایلر ایسك غیری دعانی تصدیر

تاکه آثار تباشیر فروغ نصرت / اوج چرخی طوته چون شعشعهٔ صبح اخیر
مهر اجلالنی ممدود ایدوب حضرت حق / دشمن دولتی خفاش کبی اوله ضریر

خصم بدخواهنك اولسون بوجهانده دائم
کاری ایواه ندم حاصلی زخم شمشیر

﴿ قصیده ﴾

وله

بارك الله ای بهین ایوان دارای جهان / صانك الله ای نوین ساحلسرای دلستان
طاق دیواریله رشك قبهٔ فیروزه رنك / نقش زرکاریله آزرم بهشت جاودان
کورمشدر چشم عالم بویله ایوان رفیع / خلق وایجاد اولەلی زینت سرای کن فکان
آستان حضرتی هم اوج چرخ نه طباق / پاسبان درکهی بالجمله فوج قدسیان
سودهٔ خاك کریمی جوهر ترکیب حور / ذرهٔ کرد حریمی نور چشم فرقدان
صحن صدر صفهسی معمورهٔ دارالقرار / جای دیوانخانهسی دهلیز اوج کر زمان
چون حریم عرش اعظم بولمغه فیض قبول / دور ایدر پیرامنن شام و سحر کروبیان
درکه والاسنه دلداده جان جبرئیل / سدهٔ علیاسنه رخسوده خیل انس وجان
حورعین اولوردی مغز آشفته و مست ابد / ذره کردین روزکار ایتسیدی عدنه ارمغان
عشق نور شمسهسیله هرسحر حیران اورر / باشنی کهساردن کهساره مهر خاوران
اولقدر روشن کیم انده اول بلورین جاملر / روزنندن کوربنور اقصای دشت لامکان
اولقدر عالی رواق وطاق قدس ایوانکیم / صفهسندن برق اورر انوار عرش مستعان
آشکوب اوان درك ایده بلز عقل کل / سلمی برهانی بالفرض ایدرسه نردبان
سقف اوزره لوحهٔ زرین پاکن سیر ایدن / دیر فضای لامکان ایچره هویدا آسمان
اول بلور آویزه اطرافنده صانمه شمعلر / کرد مهره شبده ایتدی برنیجه اختر قران
برتماشادر فضای ساحهٔ بستانی کیم / سیر ایدنلر باغ عدنی انلز خاطر نشان
شاخسار سروینه مرغان قدسی عندلیب / روضهٔ کلزارینه رضوان جنت باغبان
باد صبح داستانی نفحهٔ آثار قدس / صوت شور بلبلانی نغمهٔ اسرار جان
چشم شوخ نرکسی چون چشم حورا دلفریب / رنك وروی وردی چون رخسار ولدان دلستان
آنده هرلاله نیجه آثار عشقه جلوه کر / آنده هرسوسن نیجه اسرار وجده ترجمان
آنده هرشمشاد برعذرای وامق سوز دهر / آنده هر برنارون لیلای مجنون داستان

اسماعيل پاشازاده حقى بك

آب پاكى عالمه سرمايهٔ عمر ابد
باد صبحى ادمه پيرايهٔ روح روان

اسسه عدنه شمه بوى مشك بيديله نسيم
نخل طوبانك اولور اوراقى چون برك خزان

برفضاى آسماندر اول كلستان لطيف
ورد سوريدر سراسر آنده مهر بيكران

بلبل كويا سنك تذكارى چون ورد ملك
صبحدم اوصاف شاهنشاه قدسى آستان

اول شهنشاه فلك كشوركه اولورسه روا
دركه اجلالنه خورشيد كردون پاسبان

اول سليمان زمانكم وصف پاكن ثبت ايدر
صفحهٔ دهره بورسمه خامهٔ معجز بيان

داور جم فر و تخت آيين بند عدل و داد
كار فرماى قدر قدرت كريم وكامران

غرهٔ غراى دولت نور صبح معدلت
زيب اورنك خلافت مهدئ صاحب قران

خسرو دنيا و دين شاهنشه روى زمين
ظل رب العالمين اسكندر دور وزمان

حضرت عبدالعزيز خان معلا كوكبه
كيم خدا تقديرينى امريله ايتمش هم عنان

سرور جم جاهكم سنك ركابن بوس ايدر
اردشير بابكان كيخسرو و نوشيروان

ظل يزدانكم سوار رخشى اولدقجه يورر
پيك وش پيشنده جمشيد وقباد واردوان

فر حكمتيله ايدر اجسام سفلى امتزاج
عون لطفيله اولور احكام علوى جاودان

رأيى نور صبح صادق كبى بى رنك خلاف
فكرى درك عقل اول كبى بى ريب وكمان

تاب عدلندن مجلا كاركاه انقلاب
فيض بخششدن معلا باركاه آسمان

كمسه رنجيده دكل ايام عدلنده مكر
جان عشاقى ايده آزرده جور دلبران

حكمى كردونده مراد ايتسيدى سعد برقرار
ايلمزدى تا ابد برجيسه كيوان اقتران

شويله در تأثير باد لطف قدس آثاريكم
هفت دوزخ ايچره برلحظه اكر اولسه وزان

هرشرارين ايليوب بخشنده برخركاه نور
ايده هروادى پرهولن جنان اندر جنان

روى كردونه روان اولسه سموم قهرى كر
چشمهٔ خورشيد اولوردى كورهٔ قطران فشان

سايهٔ جاه وجلالن لحظه مهر ايتسه پناه
اوله هر بر ذره سى افلاك كلى وش عيان

ايتمش اولسه آسمان كرسايهٔ عدلن مقر
ايلسه عقل مجرد دركه لطفن مكان

اول مواليده ايدر بخشش بقاى سرمدى
بو ويرر جمله جماده نفخهٔ روح روان

پادشاها خسروا شاهنشها دادا ورا
اى اولان دهره ولى النعمت بى امتنان

سنسن اول خورشيد اوج آراى شوكتكم سنك
طوتدى دهرى نور عدلك قيروان تا قيروان

چوقدن اولمشدى جهان پامال جور حادثات
رأفتك كر اولمسيدى مايهٔ امن وامان

عاشق مفلس وش اولورلردى بى برك ونوا
بولمسيدى كف جودكدن نما دريا وكان

يمن انصافكله صحراده يورر آهو وشير
فيض عدلكله طوتار باز ايله كنجشك آشيان

نجم شعرا نور رأيكدن آلور فيض فروغ
برج جوزا قرب بخشكدن بولور تاب وتوان

فيض وصفك ويردى براوزكه كشايش طبعمه
نوله اولسم بلبل آسا بر غزلله تر زبان

كوكلى ايتدى خمار عشق جانان سركران
صون پيالى ساقيا جام شراب ارغوان

اسماعيل پاشازاده حقى بك

بن كيدرسم محو اولور عالمده رسم وراه عشق
دل يوغ اولورسه قالور شخص جنون بى خانمان

برق رعد آواز افغانمله ايكلر كوهسار
حزن روى كهربا رنكمله آغلر زعفران

اولمغه راضى ايدم هم خلقت ديو رقيب
اولمز اما نيلهيم انس اهرمنله توأمان

خانهٔ اغياردن غيره تنزل ايلمز
برهمادر اول پرى اماكه سفلى آشيان

اى شهنشاه فلك خركه فريدون كوكبه
وى سليمان قضا دركه خديو كامران

فتح صنعاى مبارك ايلسون الله سكا
ايدوب امثال فراوانيله مسرور الجنان

يالكز چين و ختن فتحى دكل شاهم سنك
ايلسون سرتاسر آفاقه فرمانك روان

برق تيغكله دوشر ملك خطايه ولوله
ضرب طوپكله اوله پرزلزله هندوستان

سوز تمام اولدى دعايه ايليم كيم ابتدا
بويله در نظم اخر اولسه عادت نظم آوزان

تاكه دائم اوله بو عمر انسراى روزكار
تاكه پابرجا اوله طاق فلكله كهكشان

خاندانى حشره دك معمور اولوب اول خسروك
ذات پاكى ايله فخر ايده عظام دودمان

تخت دولتده مؤبد ايليوب مولى قبله
عمر و اجلالن طراز دامن آخر زمان

ايده اول ساحلسراى فوز وشوكت خانه يى
مركز اصناف دولت ملجأ هر خاندان

﴿ قصيده ﴾

رياضى

زمان عيش وشاديدر دم اقبال دوراندر
فلك هب ايتديكى اوضاعه شمدى پك پشيماندر

ينه بر روز بازار صفا وذوق وشاديدر
ينه هر كوشه جمعيتكه بزم حريفاندر

كل وبلبل ينه برى بريله ايتديلر پيمان
چنار وسرو كلشن ال اله ويرمش خراماندر

نيجه آشفته و زار ايتسون بلبللرى غنچه
كه هر برخنده سى بيك پردهٔ ناز ايچره پنهاندر

ينه بزمنده سلطان كلك قمرى ايله بلبل
بريسى بذله سنج طرفه كو برى غزلخواندر

ينه كلبرك عشرت شمدى خرمن خرمن اولشدر
كل رعنا آچلدى وقت دور جام رخشاندر

ينه ساقى كلفشان كريبان قدح اولدى
ينه دور زمانه كامبخش مى پرستاندر

ايرشدى شولقدر نشو ونما اشجار وازهاره
بوكون طوبى ايله سرو كلستان دست ودامان در

عجبدر غنچه‌ز كلمزسه طوطى كبى كفتاره
شو دكلو روح نامى فيض بخش جسم بى جاندر

صبادن حامل روح نباتى اولدى هر غنچه
كيم اول جبريلدر بو مادر عيسى عمراندر

نوله فيض بهارى استمزسه شمدى استعداد
يانده سنك خار ايله نخل تازه يكساندر

آچاراسترسه تيغ سوسنك ده شمدى ژنكارين
شو دكلو ناميه صيقل كر آيينهٔ جاندر

ينه ميخوارمز ساقى ايله عهدى درست ايتدى
برالده دست جانانه برالده جام رخشاندر

رياضى

بارشدق روزكار ايله آرايه كيرديلر شمدى
كرك ساقئ مجلسدر كرك جام درخشاندر

زمان شمدى مشخص اولسه كورسك آنى بازدك
نه عالم بيلديكك عالم نه دوران اسكى دوراندر

فلكدن روى دل كورمزمى واربودمده زيرا كيم
زمانه تابع راى شهنشاه جهانباندر

شه دور زمان سلطان مراد داد پرور كيم
نشان سكه‌سى نقش مراد خلق دوراندر

شهنشاه قدر قدرت خداوند قضا مكنت
جهان سطوت وصولت سپهر شوكت وشاندر

زهى چابكسوار عرصهٔ اقبال ودولت كيم
سمند قدرتيچون لامكان بر تنك ميداندر

مكر كيم عدل ودادك نشوهٔ صهباى عشرتدر
سروروندن ايدر كريه اوكيم دوركده كرياندر

كيدوب كلمكدن اولمزدست جودك برزمان خالى
دمادم جزر ومدى بر عجب درياى احساندر

نجه دريا سراهواجى ايرمش اوج افلاكه
كه هر كردابى بر خلخال ساق عرش رحماندر

دمادم ايتدوكى فيضى نه كان ايلر نه خود دريا
اكرچه دست احسانك نه دريادر نه خود كاندر

نه كان اولور بوكيم نه تيشه لازمدر نه خود كاوش
نه دريادر اوكيم بى غوص وغوطه كوهرافشاندر

نه جانى وار قرلباشك مقابل اولمغه سا كه
اكركيم بيك روانى اولسه يته جسم بيجاندر

خروس آساباشنده شرحه شرحه ايلدوكى تاجن
بيور شمشيركه اول خدمتى كيم بنده فرماندر

خروسك بام پست خانه‌در معراج پروازى
سن اول شهبازسن كيم جلوه كاهك عرش رحماندر

او تاج ايله كر قالمشدر آكا شيخ حيدردن
شه جم جاه زرافسرله طوغمش مهر رخشاندر

سونمز حشره دك هر شعله‌سى بر تاجدار اولمش
نفس سيلمش اوجاقدر دودمان آل عثماندر

نه شه كيم نعل اسبى اولدى طوق كردن جمشيد
نه شه كيم كاسهٔ سم سمندى تاج شاهاندر

آرارزدى وراى لامكانده كوى خورشيدى
سر چوكان پايى دكمه بر كز شويله پوياندر

چيقوب زور سر پايسله چرخه اوله سياره
شرر رز كيم انك پولاد نعلندن نماياندر

فراز كوهه چيقدقجه صانور آنى كورنلر كيم
نشيبه روبراه اولمش همان برسيل پوياندر

ويرلسه زور پاى تندكامى بال عنقايه
كچردى لامكانى اوزكه رهوار شتاباندر

طوقندى وارسه باد جنبشى رحم قدرده ايكن
كه بونه آسيا اول دم بودمدر داخى كرداندر

شتاب ايتسه قرار ايتدى صانور زلطف جنبشدن
قرار ايتسه كورن آنى صانور طورمز شتاباندر

اكر استرسه ايلر ريسمان اوزره رسنبازى
نه آيغى دكرتاره نه خود محتاج ميزاندر

طوقنمز پاى خوش رفتارى خاكه كردخيز اولمز
مكر كيم بى غبار وبى كدر عمر كذاراندر

ايكى شمع منوردركه يانمش بيرى بيرندن
عذارك باده‌دن باده عذاركدن فروزاندر

نه ممكندر كله محشرده‌ده بو ييره اجزاسى
كوكل درد وغم هجران ايله شويله پريشاندر

ايا مسند نشين دست پيراى جهانبانى
كه عدلك مايه بخش اعتدال چار اركاندر

رياضى

جهان هب دورعدلكده سراسر خرم وشادان
كوكل زندانئ كنج بلاى بيت احزاندر

فلك كنج مراده باغلو بختمدن طلسم ايتمش
كه بيك بقراط وجالينوس انك حالنده حيراندر

قفايه سيلئ جور فلك كلمكده‌در دائم
دل شيدا غم دوران ايله سردر كرياندر

چالار هر دم بنى يردن يره چون كوى سركشته
بو اوينى اوينايان هب با كه بخت نابساماندر

يته اما تسلى بخش جانم كيم بو حالتلر
جزاى لطف طبع واقتضاى فضل وعرفاندر

كوكل سهراب وش بردرده اولدى مبتلا شمدى
كه داروسى انك مخزون كنج شاه ايراندر

اودارو ليك بركم التفات شاه عالمدر
كه كنج شاه ايران جيب كنجورنده پنهاندر

كوزم ياشينى سندن اوزكه كيمسه سيلمسون شاهم
سيلن آنى كركسه پنجهٔ خورشيد رخشاندر

يته بو طرح نو صالدم نسج لفظ ومعنايه
كه آنك تاردادر پودى تارى رشتهٔ جاندر

يته درياى طبعك برخروش وجوشى واردركيم
انك هر بر حبابى صانكه بر تنور طوفاندر

يته سير ايله نخلستان دورا دور معنايى
كلستان در كلستاندر خيابان در خياباندر

نواى نظم رنكينمده هركز زير وبم يوقدر
زمين شعر پاكم سربسر هموار ويكساندر

دل وجانلر عجبمى نشئه سندن آلسه‌لر حالت
عصير بادهٔ دل شيرهٔ كيفيت جاندر

مزاج نظمه بن براعتدال خاص ويردم كيم
وراى حكمت لقمان و افلاطون پنهاندر

ويريدى ناميه بو اعتدالى چار اركانه
كورنلر ديردى كيم شمدى اجل كارنده حيراندر

رياضى سن نه لازم تا بو دكلو خود فروش اولمق
شه عالى منش هم نكته داندر هم سخنداندر

﴿ قصيده ﴾

وله

روح معنى غداى جانمدر
فيض قدسى طفيل خوانمدر

جسم وجان ايله عالم هنرم
او زمينم بو آسمانمدر

ناميه فضله خوار فيضمدر
كاسهٔ مهر جرعه‌دانمدر

غفلتم اولدى رشك بيدارى
بخت پر خواب پاسبانمدر

نجه غفلت كه دولت بيدار
سائل خواب چشم جانمدر

كوكب نحس اكبر طالع
باغ اقباله ديده بانمدر

ارهٔ جان خراش درد وبلا
نخل پيراى كلستانمدر

تيغ سرتيز آبدار ستم
كلبن افراز بوستانمدر

باغ دهرم بهار هشت بهشت
طالب فيض مهر جانمدر

كوهر سود كن دكان وجود
هب نثار سر زبانمدر

مى پر زور غم كرك بكا كيم
قوت قلب ناتوانمدر

عشق كيم مغز استخوانمدر
قوت جان قوت روانمدر

نور ناديده طرفه شبپره‌يم
چشم خورشيد آشيانمدر

كاتب السر پادشاه سخن — خامهٔ نظم راز دانمدر
دم جان بخش عیسئ مریم — آتش افروز دیكدانمدر
كوهر شبچراغ فیض ازل — نور بخشای دود مانمدر
آخرین علم جوهر اول — اولین رتبهٔ كمانمدر
رنك رخسارهٔ كل خورشید — اثر سبلئ خزانمدر
كوهر تابدار عرفانم — خاك اكسیر فیض كانمدر
زور طبعمله رستم فضلم — هفت افلاك هفت خوانمدر
بوسهٔ لعل شاهد اعجاز — وقف جاوید آستانمدر
روشنی بخش دیدهٔ هنرم — قلمم الده سرمه دانمدر
ایتدیرن سجده خامه‌یه هردم — جبروت شه بیانمدر
بن فلاطون حكمت سخنم — دل ارسطوی لوح خوانمدر
تنك دهلیز خامهٔ هنرم — راه كنجینهٔ بیانمدر
طبعم آتش پرست معنادر — خامه هندوی زند خوانمدر
خاتم المرسلین معنایم — معجزم نظم دلستانمدر
رسم دیرینی لوح عالمدن — محو ایدن كلك تر زبانمدر
كهنه رسم سخنوران عجم — صدقات سر لسانمدر

اولدی خمیازه‌كش دهان دوات
آخر نظم داستانمدر

﴿ قصیده ﴾

وله

اولمسیدی ملك شامه شاه جم مقدار شمع — فرقنه كیمزدی دائم افسر زركار شمع
شعله‌در ماه آنی شق ایتمش بنانیله فتیل — معجز پیغمبری هردم ایدر اظهار شمع
اول فتیله صانكه حیات حبال سحردر — آنی یوتدی اولوب اژدرهای آتشبار شمع
قاسم انواردن یاقار چراغی وار ایسه — دائما ایلر مقامدن عالم انوار شمع
رنك نور ایله مكر كیم بر درخت طوردر — طوتشوب نار تجلیدن یانار هربار شمع
داغ سوزان دل پروانه‌یه بوكش فتیل — مجلس عشرتده یاقش كوشهٔ دستار شمع
دوكدیلر آیاغنه خاكستر پروانه‌یی — اولدی باغ بزمه بر نخل كل بی خار شمع
شعله‌دن میل اوزره بر آینه پیدا ایلدی — كورمك ایچون دهری آنكله سكندروار شمع
هر كیمی روشندل ایتسه اغلادر آخر فلك — بزم عشرتده ایدر بو حالتی اظهار شمع
سیر ایدنلر صاندیلر اژدر ربا اولمش سحاب — دودینی اظهار ایدوب اولدقجه آتشبار شمع
شعله‌سی اوستنده اولمشدر تذرو آتشین — كوییا كلزار بزمك سرویدر ژنكار شمع
بر عروس دلستاندر پاینه حنا یاقوب — زلفنی التون تللر ایله زین ایدر هربار شمع

شیشهٔ فانوس آنك صرچه سراییدر مكر — تخت زرین اوزره اولدی شاه جم مقدار شمع
وصف پاك داوره ایلردی تحریك زبان — بولمش اولسیدی اكر كیم قدرت كفتار شمع

منبع فضل و هنر یحیی افندی كیم انك
بزم قدرتده نیجه خورشید كبی وار شمع

نور فضلندن آنك اولدی منور شش جهات — اولسه بر پرده صالار هر كوشه‌یه انوار شمع
حل ایدردك علم اشراق ایچره هپ مشكللرین — ایتسه افلاطون رأیكدن كر استفسار شمع
شاه ملك شام ایكن روشن چراغك اولمغه — مجلسكده اولدی خندان آدلو خدمتكار شمع
پرتوندن آیاغك آلتنه آق دیبا دوشر — بزمكه ایلر شرارندن كهر ایثار شمع
پاسبان چارسوی ملك و ملتسن بوكون — اولدی رأی انورك كویا كه بر بیدار شمع
شعله‌سی كل دودیدر كویا دخانی لاله‌سی — ایلدی بزم صفا افزاكی بر كلزار شمع
بزم عیش و عشرتكده طرفه لعبت بازدر — سحر ایدوب آغزندن آتشلر ایدر اظهار شمع
آسمان عز و رفعتدر مكر كیم مجلسك — انجم رخشان شراره مهر پرانوار شمع
ایلسك عین حقارتله اكر بر دم نظر — كورینه پروانه‌یه بر مار آتشبار شمع
یار و دشمن لطف و قهركدن اولورلر بهره‌ور — نیته كم اظهار ایدر هر بار نور و نار شمع
سرورا قصد سر بدخواهك ایلر وار ایسه — بزمكه كلدكچه طشت و تیغ ایدر احضار شمع
ساكه شكوا ایتمك ایچون باشنه آتش یاقار — روزكارندن كورو بدر وار ایسه آزار شمع
صانمه كیم باد صبا تحریك ایدوب خندان اولور — دور عدلكده سنك دائم كوزر اوینار شمع
كیجه اوكلكجه كوتورمكدر مرادی وار ایسه — آل فانوس ایچره یاقش لالهٔ كلزار شمع
طوتشوب یانسه عجبمیدر زبانی دائما — ایتدی دیوانكدن از بر سوزناك اشعار شمع
اوقیوب سوز درون یاره روشن قیلمغه — ایلدی بو شعر آتشباری استحضار شمع

اولمسه دردتب عشقكله كر بیمار شمع
بویله یانوب یاقلوب اولمزدی زرد و زار شمع

چكمز ایدی سینهٔ سوزانه بر بر الف — اولمسه ابدال عشقك ای یوزی كلنار شمع
بنده‌سیدر رویكك شاهنشه خاور زمین — دیكمه‌سیدر قدكك ای سرو خوش رفتار شمع
دلده شوق قامت رویكله عاشق رقص ایدر — بر دونر فانوسدر كویا ایچنده وار شمع
نقد دل آلدی كوز یوز كوستروب پروانه‌دن — آل ایله آنی طولاندردی زهی عیار شمع
سرورا سر لوحهٔ اوصافكی تذهیب ایچون — ایلدی دستنده بر التون ورق احضار شمع
شعر آتشبارمه تحسین ایچون بیك شوق ایله — یوز سورر آیاغنه هر بیتمك هموار شمع
نور عرفان كسبنه جانلر اریتدم نته كیم — بزم عشرتده ضیا ایچون ارر ناچار شمع
سوززم یانده پست اولسه نوله نظم حسود — ایده‌مز انوار بی كون وار ایكن اظهار شمع
مظهر انوار لطفك قیل ریاضی بنده‌كی — ایله آنی دولتك بزمنده بر بیدار شمع

رياضى

طاق عرش اوزره يانه دائم چراغ دولتك
نور بخش اولدقچه هر بركوشه يه هموار شمع
چرخ حفظ ايده وجودك دائما آفاتدن
نه كيم فانوسده محفوظ اوله هربار شمع

﴿ نعت شريف ﴾

سامى

اولنجه پرده برانداز نظره چشم شهود
كورندى آينۀ دلده چهرۀ مقصود
دل اولدى غرقه بنور مشاهدات جمال
تموج ايلديكى دمده بحر عشق ودود
نه عشق باعث هستئ آفريدۀ غيب
نه عشق علت ايجاد عالم مشهود
نه عشق نشوۀ اول ظهور روز الست
نه عشق مبدأ خلقت معاد سر وجود
نه عشق ناطقه پيراى روح انسانى
نه عشق سر هيولاى آدم مسجود
نه عشق مصقل آينۀ دل عاشق
نه عشق ماحئ رنك هواى نفس عنود
نه عشق امتعۀ چارسوى حيرانى
زيانكارئ رسوايى آكا مايۀ سود
نه عشق موجب كستاخئ زليخايى
نه عشق عصمت دامان يوسف مودود
نه عشق آفت ايمان شيخ صنعانى
نه عشق دين شكن وقبله‌بند وكفرافزود
نه عشق ماشطۀ حجله‌كاه بيدارى
نه عشق پرده‌در بزمكاه چشم رقود
نه عشق سوزش تأثير حالتندندر
شررفشان نغمات نى وترانۀ عود
نه عشقدر بوكه سرمايۀ حقيقتدر
بونكله فهم اولنور رمز غامض مقصود
افاضه بخشئ حالات عشقدر اى دل
هزار باغده خونين ترنمات وسرود
عقيق پارۀ مخروطئ زبانمده
بو آب وتاب سخن اولدى عشقدن موجود
سرادقات سخندن عرايس معنى
تعاون غم عشق ايله اولدى چهره نمود
على الخصوص كه الهام واردات نعوت
درونه عشقله اولدى شرفپذير ورود
نه نعت نعت شريف حبيب يزدانى
كاودر شفيع جميع كنه دم موعود
خمدا يكانۀ خلوتسراى قربيت
خديو ملك نبوت شه فرشته جنود

امين وحى الهى محمد عربى
فروغ چشم دوعالم خلاصۀ موجود

كمال ذاتنه منضم حقايق اشيا
علو شاننه مختص شئون فطرت وبود
ظهور اجوهر فرد وجوديدر بالذات
بدايع عرض ممكناتدن مقصود
چو نقطه‌كار نخستين حلقۀ پركار
وجوديدر سبب دور چرخ نا آسود
يازلمه لوحه قلم نيستئ شبهن اولور
عدم عدم ديو محراب لايه سر بسجود
مثال ادعيۀ مستجاب اوجسم لطيف
نه آسمانى كچوب لامكانه ايتدى صعود
سر مباركنه ابرى سايبان ايتدى
حبيبنى صاقنور چشم مهردن معبود

سامى

سحاب اولمسه فانوس شعلۀ حسنى
اوشمع انجمن قربى ايتسه كر مشهود
تذرو مهر مرصع پر وملمع پامال
ايدردى سوزله پروانه كبى محو وجود
زهى كريم كه بوقدر كمال لطفندن
سواد اعظم جودنده التزام حدود
شكار شيوۀ شهباز چشمى طائر قدس
كمند كاكلى كروبيانه دام قيود
نقاطۀ متزايد اولورسه كر انجم
محاسب فلك اولمز نه رقم كن جود
اولور بدايت صفر انتهاى هر اصفار
عداد فضل وكمالاتن ايده‌مز معدود
كشاده اولسه نقاب جمال پر نورى
ايدر اشعۀ خورشيد سايه كبى نمود
نسيم نهى اكر اولسه مانع جريان
اولوردى حلقۀ زنجيرپاى موجۀ رود
تخيل ايلسه دل رويمالئ خاكن
مشام جانه ويرر دود آه نكهت عود
كينه قطرۀ آب شفاعتى ايلر
شواظ نار جحيمى فسرده تاب خمود

نبى منتخبا شاه هاشمى نسبا
ايا شفيع كنه پيشكان يوم خلود

قالوردى كتم عدمده جميع موجودات
سن اولمسكدى اكر اى خلاصۀ موجود
او دمده كيم نظر پاك كبريائيدن
اولنجه نور جبينك خوبى حجاب آلود
چكيدۀ قطراتندن آفرينشده
اولندى تعبيۀ خلقت وحقيقت بود
يوزك صويينه يارادلدى جمله مخلوقات
ايا بهين كهر بحر بى نهايت جود
ايدر وجودك ايله دعوئ مباهاتى
زمين سپهر برينه زمينه چرخ كبود
تحمل ايلمدى هيبت ولادتكه
يقلدى طاق بلند آستان طرفه نمود
بسيط اسفل خاكه فتاده اولمز ايدى
جهانده سايۀ معدومك اولسه كر موجود
سواد ديدۀ خورشيد اولوردى اعلاده
اضافت بدنكله اوجوهر نابود
اكر اولورسه ترازوى بيشاليده
ايا حبيب معلا سرير قرب ودود
كونش ملاحتكه حسن پاك يوسفه مه
دوكفه بيريسى سيمين وبيرى زر اندود
اولوردى منزل خورشيد اولين فلك
ايدردى قرص قمر طارم سپهره صعود
جمال پاككه ناموس اكبر آينه‌دار
سواد چشمكه مازاغ كحل ديده‌كشود
نوشته مصحف پيشانئ لطيفكده
چو نون والقلم اول ابروان هلال نمود
اودكلو اولدى ره خدمتكده كرم شتاب
شفقله قان دره غرق اولدى روى چرخ كبود
نجوم دانه اولوب ريسمان شهاب فلك
زبان توبه كذار اوله مو بموى وجود
مخالفك كر اوله سبحه كرد استغفار
قرين مغفرت اولمز سن اولمدين خوشنود
يتر جسارت مدحكده وضع كستاخى
زبان كلككى هم آغوش معذرت قيل زود
طريق نعتده لغزيد پاى نقصاندر
نه دكلو چابك وچست اولسه كلك مشك آلود
سياه روى خطايم چو خامۀ مشكين
بعيد نور ثوابم مثال شعلۀ دود
طريد دركهك ايتمه بو عبد روسيهى
ايدرمى عكس رخ زشتى آينه مردود
كمال ذاتكى وصف ايلمك نه حدمدر
مديحه سنج كمالك اولنجه رب ودود

سامی

ایا شفیع امم عذرمی قبول ایله / سوزمده وار ایسه صفوایت خطای نامعدود
کل ای کوکل ایدملم درکه الهیده / جبین ذلتی همچین بو ربای مسجود
نیازمند اولملم کریه جوش و ناله کنان / که جنس مغفرته سیم اشك اولدی نقود

بحق اشهد ان لا اله الا الله
بصدق اکمل توحید قلب اهل شهود

باسم ذات که مستجمع جمیع صفات / بفیض نام علیم و بنور اسم ودود
بموسیٔ ارنی کوی لن ترانی کوش / بخواستکاریٔ رؤیت بانتظار شهود
بشعلهٔ ید بیضا ومعجزات عصا / بنور ایمن طور تجلیات نمود
بحق سورهٔ طه وسورهٔ یس / باحسن القصص یوسفی وسورهٔ هود
به هشت باغ نعیم وبقاصرات الطرف / بهفت دوزخ آتش نمون ذات وقود
بهمرهیٔ کلیم وبافتراق خضر / بسر علم لدن و بچشم اهل شهود
بآیت کرم ان ربنا لغفور / کاودر عصاته پناه وسند دم معهود
بشعله خیزیٔ آه کلوکداز درون / بریزش قطرات سرشك خون آلود
باشتباك نجوم منورات فلك / بکارخانهٔ نه طاق بیستون وعمود
بذات پاك رسول و بچاریار کزین / بنور ناصیه پیرای حضرت محمود
بابتدای سور یعنی سطر بسم الله / برمز آیت انا لربه لکنود
بسر چار کتاب ونزول جبرائیل / بمصطفی و خلیل وبموسی وداود

هدایت ایله مدد سامیٔ کنهکاره
بنی کریوهٔ عصیان قیلدی پا فرسود

بنم او غوطه‌خور قلزم کنهکاری / که موج یأس اولور انجق بکا کنارهٔ سود
مددرس اول مدد ای دستکیر جمله عباد / قومه حضیض معاصیده کاوله دل نابود
همیشه خامه‌می رطب اللسان نعت ایله / زلال فیض عمیمکله ای خدای ودود
همیشه نشوهٔ عشقیله عاشق و معشوق / ایده میانده تاکیم نیاز وناز افزود

نیاز عشق عاشقاندن افزون
روان پاك رسوله اوله سلام و درود

﴿ قصیده ﴾

صبری

بو دمده یوسف اقبال دوران کار فرمار / بو دمده چشم یعقوب تمنا نور بیمادر
فلك شمدی ثریا ریزپای خوشه‌چینادر / قضا کنج افکن جیب تهی دست تمنادر
اولوب شام غریبان رجا ظل همای بخت / ینه مهتاب دولت روی طالعدن هویدادر
مساعد عیش ونوشه تخت بخت جم کبی شمدی / زمان عهد نشاط ودور دور جام صهبادر
فلك پیمانهٔ همت امید وکام همصحبت / کرم ساقیٔ بی منت امل بزم مهیادر
ینه هر نامرادك زیور دست وسری شمدی / کل افشان ساغر جدر درافشان تاج دارادر

صبری

ینه طوغدی کونی انجم شماران شب یأسك / ینه صبح کرم خورشید همت فیض بخشادر
نه صبح فیض اثر پیراهن صد یوسف خورشید / که بینایی ده یعقوب نابینای دنیادر
زهی فرخنده روز عالم افروز مسرت کیم / دل شخص عدمده تیره شام غم هویدادر
دکل مهر سحر بر کوی سرکردانیدر آنك / بودم طور جهان فوارهٔ نور تجلادر
تهی ژنك كدردن شولقدر آیینهٔ عالم / که لوح آب حیوان نقش ظلمتدن مبرادر
نه ممکن روی خوبان شمدی اولمق خط برآورده / جهان بك فیض و بك خاصیت فردوس اعلادر
نه لای خم عشرت نه غبار خاطر ساغر / عجب عالم عجب دم اوزکه هنکام طربزادر
هزار نوبهار شوق اولوب هر بی زبان عشق / نهال شعله‌ده پروانه مرغ نغمه‌پیرادر
بو بر دمدرکه مرغ نخل شور عندلیب ایلر / بو بر دمدرکه شمدی طوطیٔ تصویر کویادر
نوله طبعمده ایتسه کفت وکو کندی صفاسیله / او هم آیینه هم خوش لهجه طوطیٔ سخن زادر
نه طوطی نقش بین عالم اسرار لاهوتی / که لوح جوهر کل آکه مرآت مجلادر
نه طوطیدر نه آیینه او بر سر الهیدر / که هم نور تجلا هم کلیم طور معنادر
کهی مست تجلای جمال شاهد غیبی / کهی کون ومکانی مست ایدر جام تجلادر
کهی محض نیاز وکه نیازه ناز واستغنا / انك ماهیتی حیرتده عقل خود آرادر

کهی توصیفه آغاز ایتسه بر شوخ دلارایی
اولور اندن بو رسمه عاشقانه بر غزل صادر

ویرر صبره درنك سایه طورسه سرو بالادر / آلور چشم قراری کتسه جوی سیم سیمادر
نوله دونسه بهشته سایه انداز اولدیغی کلشن / کنار جوده نخل قدی سدره عکس طوبادر
صراحی صنمه بو کلشنده تاب وسوز عشقکله / چنار آسا دروندن طوتشمش نخل زیبادر
تهی کلمز کلور البته دست آویز خنجرله / غم غمزه‌ك که دیرین آشنای جان شیدادر
سبك پروازیٔ دل فکر زلفکله مقید اولمز / قالور بر نخلزار غمده مرغ رشته برپادر
کاوز آه ایلسم پروازه مرغ نقشی دیوارك / محبت ناله‌سی همکار اعجاز مسیحادر
لب شکواسنی جام آشنای وعدهٔ لطفایت / دهان طوت دل دیوانه‌نك بر ناشکیبادر
صقین آه ایله دست روزکاره ویرمه سررشته / زمان عدل صدر موشکاف کار فرمادر
خداوند ستم فرسای عالم کیم زمانده / کریبان فلك مجبور دست آه شکوادر
ترقی بخش جاه اهل دل کیم عهد حکمنده / درار باب طبعه شاهد دولت جبین سادر
مجرب نسخهٔ ایام کیم تأثیر حکمیله / جوان بخت مفتون پری خوان تمنادر
هدایت شعلهٔ قندیل عرش شرع پیغمبر / سعادت سایهٔ بال همای فیض مولادر

نکاه آموز اختر بو سعید آفتاب اقبال
که دهره طالع وبختی دو چشم نور بیادر

امام دین پناهان مرشد ارشاد آکاهان / امید کامخواهان کاردان دین و دنیادر
کلیم لمعهٔ بینش که انوار خیالندن / دواتی طور فیض وکلك نظمی نخل مدسادر

بجری

اوکیم پرتو کدای نجم بخت کامرانیدر
کرك مهر سحر پیرا کرك ماه شب آرادر

زهی خورشید نوروز سخن کیم پرتو حکمی
هوای دانش افروز وسحاب جهل فرسادر

کلیم طبعنه خورشید اندیشه ید بیضا
مسیح کلکنه احیای معنا کار ادنادر

متاع نطقنه کلك ادیب غیب اندازه
دکان فکرتنده عقل کل نساج دیبادر

کل افسون خیالی آب تاك باغ افکاری
دل ارواح قدسه کیف جاوید دو بالادر

بهار دولتی جنت طراز کلشن عالم
نسیم بوی خلقی نافه‌ساز جیب حورادر

زهی فصل بهار بوستان پیرای خوشحالی
که دام صید بلبل خرمن کلبرك رعنادر

اودکلونهیی شامل دهره کیم اقلیم حسن ایچره
نکه تائب شراب نازه غمزه توبه فرمادر

مغنی چنکله باش قوشمز اولدی بیم قهرندن
مکر ناهید کیم سازندهٔ نه قصر مینادر

نه ممکندر چیقه دهلیز تنك نایدن شمدی
اودلکش نغمه کیم رقص آورعشاق شیدادر

مکاشف ایتدی ارباب هوایی مرشدعدلك
حباب باده داخی سربجیب جام صهبادر

کلید کنج آمال جهان هنکام جودنده
یاانکشت اشارتدر یاخود ابروی ایمادر

ارسطود انشا حکمت شناسا نشوهٔ لطفك
مزاج کائناته کیف ترکیب تسلادر

اواوب دورکده رشك خاطرجمهر دل محزون
دهان غصه برپیمانهٔ اندوه فرسادر

بساط بزم محنت طی اولندی عهد عدلکده
دنخی دل زهرنوش قهر دهر کینه پیمادر

کوکل کیم زخم چشم روزکاره مظهر اولمشدر
نکاه چشم لطفکدن طلبکار مداوادر

ترحم قیل او مجروح ملامتدیدهٔ دهره
که رحمك مرهم طعن احبا زخم اعدادر

ترنم سنج شکرایت خامهٔ شکوایی ای صبری
دم طی کردن والاسماط خوان معتادر

فلك پست ایتدی قدرم دیوغم چکمه بحمدالله
که نظمك دولت مدحنده همجاه ثریادر

شکایت عادت نظم آوراندر چرخدن اما
دعای دولت واقباله آغاز ایتمك اولادر

اوله پیرایه قصرچرخه بخت وطالعك تاکیم
مه وناهید اکا تصویر یوسفله زلیخادر

فراز مسند خورشید اوله کپایهٔ جاهك
اورتبه‌سا که نسبت کرچه کیم ادنادن ادنادر

نظام آرای ملك وملت اولسون حشره دك ذاتك
بو امیده دعامز رو براه عرش اعلادر

﴿ نعت شریف ﴾

جامع الحروف ضیا بك

اولان مخاطب مضمون یااولی الابصار
اولور تفکر آلای حقده لیل ونهار

جهان بر آینهٔ رنك رنك حکمتدر
که درد خیره آلور چشم حیرت نظار

یا بر مجلهٔ ارتنکدر که کیم باقسه
بولور تصورینه قابل آنده بر دلدار

نظر اولنسه ولی دیدهٔ حقیقت ایله
علاقهٔ دل و جان اولمغه سزاسی وار

در وکهر دیو دنیایه ویردیکی فلکك
یا خشت مقبره‌در عاقبت یاسنك مزار

ضیا بك

یا بر کوزل کوزی یا برنکار سنه‌سیدر
یانان چراغ ایله آینه پارهٔ دیوار

باقوب باقوبده تحسرله قالدی چشم سلف
قیاس ایتمه فلکده نجوم پر انوار

بو نفس ناطقه ایله شهود رؤیادر
ثبوت نشئهٔ اخرایه حجت اقرار

دلنده مایهٔ عرفان اولان حقیقت بین
اولور هر آینه همتله واقف اسرار

ولی علاقهٔ اغیار وار ایکن دلده
اولورمی شاهد مقصود هیچ زیب کنار

که ارتباط وداد عیال ایله موسی
حریم طور تجلایی صاندی آتشزار

اواوب تعلق سوزن مسیحه مانع فیض
سپهر چارم اکا اولدی جلوه‌کاه قرار

باقلسه چشم بصیرتله نقش هستی یه
ویرر بری برینه ارتباط استقرار

ندر بو سطح زمین وندر بو بحر محیط
ندر بو چرخ برین وندر بو استمرار

ندر بو فیض عناصر ندر بو ماهیات
ندر بو جسم مرکب ندر بو شکل نزار

ندر بوشم ونظر لمس وسمع وذوق دماغ
خیال وفهم وکلام وتنفس تکرار

ندر تصور تمییز حسن وقبح امور
ندر تقابل امتداد جملهٔ کردار

ندر معاملهٔ ازدواج شوهر و زن
ندر طبایع اولادده خلاف شعار

ندر مباینت آفرینش اشکال
ندر تناسب اندام وحسن نقش ونکار

طبیعت کرم وبخل وثقلت وخفت
سجیهٔ غضب وحلم ورحمت وآزار

ندر مباحثهٔ دعوی حدوث و قدم
ندر بورد وقبول وجواب واستفسار

ندر بونفس وبواثبات وبووجود وعدم
ندر بو صیغهٔ انظار و جملهٔ اقرار

بو اختلاف مذاهب بوارتکاب مشاق
بو جستجوی حقیقت بو کفتکوی نکار

بو اعتدال مزاج وبو اتصال قرون
بو نور و ظلمت و بواختلاف لیل ونهار

بو اقتران کواکب بو حکم نحس وسعید
بو التماع فروغ ثوابت و سیار

تصورات معانی تبدلات شئون
معاملات قضایا تنوع اسرار

توسلات صفات و تداول اسما
تعیینات مظاهر تجدد آثار

بو واقعات بتون اقتضای عشق ایله‌در
کاودر خلاصهٔ مضمون احمد مختار

حبیب ذات خدا مظهر همه اسما
شفیع روز جزا عبد خالق کردار

نبی پاك شیم نخبهٔ بنی آدم
شه سریر دو عالم کزیدهٔ اخیار

حریم بزم اوادنی شه لعمرك جاه
ندیم مجلس اسرار حضرت ستار

محمد احمد ومحمود ومصطفا که اودر
نکار خانهٔ کونینه موجب اظهار

اوروح اعظم کونین کیم جهت بولمز
وجود فیض شمولیسنه یمین ویسار

اول آفتاب نبوت که فیض ذره‌سیدر
ویرن وذیلهٔ درانه صیقل انوار

اکر نم آلسه ایدی ابر التفاتندن
اولوردی چشمهٔ حیوانه خنده‌زن لب مار

افاضه‌بخش حیات اولسیدی نامیه‌یه
قورردی عرق موالید امهات چهار

ضیا بك

درنده ایلسه کر ناله جور کلدن اولور   انای کابشکر لقمۀ کاوی هزار
قونلسه کفۀ میزان طبعنه اولەمز   ایکی طسوجه مقابل جهان حلم و وقار
مزاد اولنسه اکر شمه کرد راهندن   کنوز غیب اولور فرش کوچه و بازار
نسیم لطفی وزان اولسه روز رستاخیز   ویرر زبانۀ دوزخ نشانۀ کلزار
عبید کمتر فرمانیدر زمین و سما   کمینه چاکر احسانیدر صغار و کبار
فنون علم شفاعت یانندە بر نکته   علوم عفو معاصی لبنده بر کفتار
فلکده کاه نظر بند چشم حیرت اولان   دکل خسوف وکسوف وسواد لیلۀ تار
فروغ حسنی یاد ایلدکجه دست قدر   چکر محاسن روی سپهره پردۀ عار
وجوب ذاتی ایکن مست بادۀ وحدت   دخی پیالۀ امکان دکلدی نشئۀ کوار
مکونات عبارتسه نوله ذاتندن   خصایصیدر آنك جوهر عناصر چار
که باد فیض عمومیسی نار هجرانی   صولجۀ کرمی خاك درکهنده غبار
هدایت ره شرعی ایچون علایمدر   دکل عبث بو کورینان منابر هموار
جمال پاکنی اصحاب کهف کورمك ایچون   الی الابد اولەمز خواب عشقدن بیدار
ایکی محلۀ ویرانەدن عبارتدر   جهان حکمنه کونین کن فکان حصار
زهی شهنشه یکتا سوار عرصۀ قدس   که ویرسه طبع براقه تخیل رفتار
دخی کوزین یوموب آچنجه جبرئیل ایلر   بیك ارض سممەیی طی ایدوب برنده قرار
بها یتشدیرەمز عقل خواجۀ امکان   نه کیم محك قبولیله بوله حسن عیار
قدر کلنك قضا رخنەدار ایدەمز   او بیت خاطری کیم همتی ایده اعمار
مثال شمع یانار شمع حسرت جبریل   او بزم پاکده کیم نامی اولنه تذکار
شمیم روضۀ کلبونه تصادف ایچون   کزر نسیم سحر شوق ایله دیار دیار
نظر اولنسه تعالی نوع وجنسه اکر   دکل طبیعت اشیاده دور واستکرار
او شاهك ایلیوب آلای قدرینی توقیر   چکر پشنك قدر هر برینی قطار قطار
کتاب علمنه بر مختصر مقدمەدر   مطولات متون لدن پر اسرار
او شهسوار سبکران دشت لاهوتك   یانده روح الامین اولدی پیك غاشیەدار
دکل زمان ایله فیض کمالی ذاتیدر   ازل ابد ایدەمز انده حکمنی امرار
که ایتدی معنئ ماضی وحال واستقبال   شهود ذاتی ایچون کسب قدرت کفتار
کمال مدحی اکر اولسه عقل فعالك   نشیب خاطرینه محمل افکن اخطار
دهنکشای شروع اولمدن بیلوب عجزین   اولور ندامت ایله لبکزین استغفار
قدوم ذاتی ایچون موکب الهیده   مقدم عالمه کلمشدی انبیای کبار
که شوق مقدمی ایله بهشتدن آدم   جهانه ایلدی حبه بهانەسیله فرار
جمال پاکنه عاشق ایدی نجی الله   که چشم حسرتی اولدی جهانه طوفانبار
حریق عشق ایدی ذات پاك ابراهیم   که اولدی آتش نمرود جسمنه کلزار

ضیا بك

یولنده جان ایله قربانی اولدی اسماعیل   کمال مرحمتی اولدی لیك مانع کار
فراق یوسفی یعقوب بر بهانه ایدوب   حقیقة او شهك عشق ایله اولدی نزار
تشبه ایلدی وارسه جمالنه یوسف   که اولدی قیمت جزؤیله شهرۀ بازار
دوای عاطفتی ایردی آخر ایوبه   فراش هجرده یاتمشدی بونجه ییل بیمار
فروغ حسننی بی پرده کورمك استیجك   جواب یأس ایله موسایه اولدی سینا تار
جمالنه ذکریا اوکونه عاشق ایدی   که آه اتدی شق ایتدی جسمنی منشار
فراق حسنه طاقت کتورمیوب یحیی   یولنده باش ویروب اولدی کزیدۀ ابرار
مسیح بیلمشدی اسم اعظم ذاتن   آنك ایچون نفسی ایلر ایدی مردەیه کار
منارەلردی بهین مسجد شریعتنه   چهار یار کزین مسلم الاطوار
یوانده ایلدیلر کار کاه هستیدن   ایکی حفید جلیلی شهادت ایله کذار

رسول منتخبا شاه هاشمی لقبا
ایا خلاصۀ اسرار حضرت غفار

فدای خاك رهك اوله ایکی عالمده   ضیای عاصی و مجرم کبی هزار هزار
یوزمی وارکه سورم خاکپای دولتکه   دیلمی وارکه ایدەم حال زاری اشعار
بنم او عاصی و آثم که عالمه کلەلی   برر کناه کبیر اولدی باکه هر کردار
ندامت ایتمك ایچون ایتدیکم معاصیدن   دقیقه ویرمدی آرام نفس ناهموار
بکا اولیدی اکر لفظ سیئات علم   تمام اسم مسماده ایلر ایدی قرار
طویارسه دوزخ اکر بویله مجرم اولدیغمی   قبولدن بنی هر آینه اولور بیزار
نه غم بو دکلوده مجرم ایسەم که ایلدی حق   زبانمی شرف نعتك ایله کوهربار
بحق حضرت صدیق و ذات ذی النورین   بحق سطوت فاروق و حیدر کرار
بنور عزت زهرا شهادت سبطین   بنام پاك شفیع و بلفظۀ غفار
دخیل درکه لطف ومروّتك اولدم   امان امان ایا مرور ستوده شعار
جریدۀ عملم آچه روز محشرده   قبیل اسمی دهن مرحمت ایله تذکار
بوله بو محکمۀ روزکارده تاکیم   بنای شرع مؤسس ثبوت واستقرار

زیارت ایلیەلر روضۀ مقدسه کی
صنوف پاك درود و سلام لیل ونهار

﴿ قصیده ﴾

وله

ستانبول شهری رشك انداز هفت اقلیم دوراندر   ایکی بحره ایکی اقلیمه زیرا پرتو افشاندر
تمام اصفهان اولمز ستانبول شهرینك نصفی   اکرچه جملۀ نصف جهان وصف صفاهاندر
نه شهر دلکشا کیم شکلنی تصویر ایدن خاطر   نه رتبه مبتلای حزن و اندوه اولسه شاداندر
یا بر شوخ دلارادرکه هر لحظه تماشاسی   حیات افزای جان عاشق شوریده ساماندر

ضیا بك

دکلدر جدول دریا اولان جاری بوغاززدن
دکل جدول یا برطوق زمرد فام دلجودر
دکل جدول یا بر مرآت سیماب مطاسمدر
نه جدولدر نه مرآت مطلسمدر حقیقتده
هواسی روح بخشا خاکی رشك روضهٔ رضوان
فصول اربعه ارضنده ترتیب اوزره جاریدر
بهار ایردکده عالم بشقه صورتده نمایاندر
وزان اولدقچه جانلر بخش ایدرجانه نسیم صبح
چکرلر کیزلی کیزلی آهلر عشاق آواره
نوله بیلمزسه صوفی دور صهباده نه عالم وار
عجب هر نغمه سنده دم چکر بونده صفاسندن
ایکی جانبده رنکین کاخلر کاشانه‌لر یریر
هله شوکتسرای دلکش وقصر همایونلر
خصوصیله او نو دولتسرای پادشاهی کیم
درونده سعادت مکرمت اجلال خدمتکار
قلمکار خیال ادراك رسمنده سراسیمه
روا اولمز اکر تشبیه ایدلسه بیت معموره
عجب بر طلسم شوق وفرحدر رسم زیباسی
بو رسمی طرح ایدن معمار طبع پادشاهیدر

او شوخی کورمکه کویا که دریاز شتاباندر
که اول شوخ جهانك کردننده موجه ریزاندر
صفاسندن اکا هرکیم نظر ایلرسه حیراندر
بو خاصیت بو جای دلنشینه لطف یزداندر
شرابی آب حیوان دلبری غایتله فتاندر
خصوصیله بهاری مطلع مخصوصه شایاندر
بشللنمش چمن کللر آچلمش غنچه خنداندر
اکرچه سنبلك بوندن براز حالی پریشاندر
کزرلر دلرباز ال اله بر اوزکه سیراندر
بو عالم بشقه عالمدر بو دوران بشقه دوراندر
اکرچه بلبلك معتادی سائر یرده افغاندر
ایکی ساحل سراپا باغ و بستان وکلستاندر
که آندن هر بری رشك قصور باغ رضواندر
بشکطاش ساحلندن برق اورر اسمی چراغاندر
قپوسنده فتوح ونصرت واقبال دربانذر
سنمار خرد طرح دلاراسنده حیراندر
بونك حسنی عیان زیرا آنك آثاری پنهاندر
جوارندن هوای غصه بیك فرسخ کریزاندر
بو معناجه اکا صنع بشردر دینسه بهتاندر

شهنشاه جهان عبد العزیز معدلت فرما
که عصری غبطه بخش فاروق وسلیماندر

سلیماندر که زیرا هیبتندن دور عدلنده
مطیع قبضهٔ فرمانی اولدی نجد ایله صنعا
دل اعدا نیچه اولمز هراسان کیم بهر عسکر
یاپلدی همتیله حرب ایچون چوق آهنین کشتی
صانور کوش ایلین آوازهٔ طوپ دونغاسن
اموری اهل استحقاقه تفویض ایتدیکندندر
عنایاتیله مرده عالمه بخش حیات ایلر
وجودی مشربی معتادی خلق امر و فرمانی
وجود دولتی بر کنز لایفنای حکمتدر
نه تأیید الهیدر که هر مبحث دشوار
کوروب ایامنی آلام الام اولمدن محزون

عفاریت فساد وفتنه هپ محکوم فرماندر
دل اعدا جلال تیغ قهرندن هراساندر
مهابتده غضنفردر شجاعتده نریماندر
که هر بر قطعه‌سی بر قلعهٔ پولاد بنیاندر
زمین و آسمان هنکامهٔ رعد ایله لرزاندر
که هر بر ایشده دائم مظهر توفیق سبحاندر
یا عیسادر کف پر جودی یاخود ابر نیساندر
عنایتدر کرمدر مرحمتدر لطف واحساندر
او کنز حکمت اوزره حفظ ربانی نکهباندر
نه دکلو اولسه دشوار اولقدر ذاتنجه آساندر
زمان دولتنده غم غم اولمقدن پشیماندر

ضیا بك

کل و بلبلدن اوزکه کیمسه‌ده یوقدر زماننده
کرك فریاد و افغاندر کرك چاك کریباندر
شهنشاها عنایت ایله عفو ایت عجز و نقصانم
سنك اوصاف پاکك حدی یوق بر بحر عماندر

دعای دولتك بو وجهله تکرار ایدر هر بار
قولك کمترضیا کیم غرقهٔ الطاف واحساندر

مباهات ایلسون ذات همایونك ایله دولت
دینلسون حشره دك شاه جهان عبد العزیز خاندر

بو جای دلنشینه نقلکی مسعود ایده مولی
جهان طوردقچه شاد اول کیم جهان سایه‌کده شاداندر

﴿ قصیده ﴾

وله

ودل که اوله هودار مدح اهل کرم
اولور عرائس الهام کردکاره حرم
اکر اولورسه هوسکار وصل علم وکمال
اولور همارە علوم ومکارمه ملهم
سکا اوله او که مداح لا محاله اولور
سرائر حکم وعلم عالمه محرم

کرمده کرما مهر دل رشید پاشا
مدار دور عطا محکم اساس همم

وسائهٔ کرم و سرور کروه کرام
سر آمد وکلا داور همه عالم
سواد راحهٔ عدلکده هرکس آسوده
درکده حاصل اولور ماحصل مراد امم
او دکلو طولمده عصرکده صرهٔ آمال
معادل اولمده دلده وداد رمل ورم
ممالك عدمه راحل اوله عدلکله
کوکلده کاه وکه اولورسه‌ده هموم والم
در کلامکه اهل کمال دلداده
روادر اکمل کمل اولورسه علم
مهام عالمه اس اساسدر عدلك
مکارمکله اصول امم اولور محکم
حسدله درکهکه عالم ملالده‌در
محلدر اولمسه محسوس ساحه‌کاه ارم
او مردکه اوله دائم هراسدار هموم
کلورسه سدهٔ درکاهکه اولور اسلم
دوا کلور علل عالمه دم کرمك
مکرکه درد دله درکهکده درمرهم
روا اولور اکر اسمك اولورسه علامه
که سر دکل سکا اصلا سرائر عالم
املده امرادر سؤال درکاهك
اولورسه درد دله اوله کرد راهك‌ام
اولورسه ساهره الواح ودوحه‌ز اکا کالك
کرکسه اوله محرر همارە هر آدم
کمال مدحك ادا اولمه والله امر محال
مکرکه اکا حکم کمال اولسه‌ده کم
طوز وعاء دل مادحکده ماء سرور
اولور عدوزه طاس هموم کاسهٔ سم
کوکل معطر اولور ورد لوح مدحکله
اولورسه ورد عداد مکارمك هردم
اولورسه صاعد اکر طارم مرامه کوکل
سطور لوحهٔ مدحك اولور اکا سلم
عطا ومدحه روادر کلام مداحك
اکر که مهمل اولورسه کلامم آسا هم
طوررسه سرده محلدر اکر حمائل وار
همارە مدحکه دائر کلام اهل حکم

ضيا بك

اكر دكلسەدە موهوم كاملا مدحك   دلمدە وارامل اما كەسد اولور اكاهم
ملالله هوس دل اولور همه معـدوم   كلور كلال حواسه كلورسه مردە هم

دركدە سا كە كولە اولمەدر ضيا آسا
عموما اهل كماله مراد وامر اهم

ملك سمادە سمك مادە مرد عالمدە   دوام عمركه هركس دعادەدر هردم

محـل صدردە اول كامكار همـوارە
عـدوكە هم اولە آرامكاه ملك عـدم

﴿ ديكر ﴾

وله

كامل اولدركە اولە محرم اسرار كلام   كلە ارسال ملائكلە اكا هر الهـام
اكمل اولدركە اكا طاركلە كهسار كمال   ادهم كلك دلە هم اورە مدحكلە لكام

اسمك اولورسە رشـيد الوكلا احرادر
كاولمدە امركە محكوم امور و احكام

علمـا علم و كمالكدە اولورلر والە   كرمك عامدر اولور سكا دلدادە عوام
دركهكدە اولور اولورسە حصول آمال   حارس سدەلك اولور دهردە محسود كرام
دل كاهوكلە ور صدمۀ عدلكلە راس   هم اولور عالم ارواحدە سرسم سرسام
همكلە املە اولمـدە هركس واصل   علم اولورسە محلدر سكا كرامم همام
كلسە دركاهكە اكرام كوررز كرما   كرما دركهكە كلسە كوررز اكرام
كوراولورما حصل اول كمسە كاولەسا كەعدو   كرهراسكلە روا كورمسە اعدا احلام
مدحك اول طرح معلا كما كاساحە اولور   حرم عالم ارواحدە اولسـە اوهام

داورا داورا سرور والا كهرا
سكا محكوم مصالح سكا معلوم مهام

كلسە حالى هرمدەدە روا آكا كلال   حصر اولور مدحكە محصول حواسم مادام
دركەحاسد اولورزسە محلدر هركس   كاولمدە ملهمۀ كوكلە مدحك الهـام
عالم سحر حلالم كە اولور عصرمدە   عالم سحردە هر سـاحرە آرام حرام
عسكر ملهمە كلدكدە حرمكاه دلە   محرم اولورز اولورسە اكر دراحرام
مصر دلدە اولور اولدكلو مصارع محكم   حاسد اولورسە محل طرح اساس اهرام
حاكم محكمـۀ اهـل كمالم دائم   رام اولور حكممە هر مسـئلۀ علم كلام
كـل عالم ارواح همە مـداحم   وار محل اولسـەلر آلاملە حساد لئام
آه هردمدە اولور حصـسە دلە هم والم   هر املدارە عطا و كرمكدر اسهـام
اولمدە كام دل عالم الكلە حاصل   طالعم اولسە حصولە كلور آمال ومرام
كاه اولدكلو كلور كوكلە اوهام ملال   طالعمدە آرارم مركە دائر احـكام

مطلع اولسە اكر رحمە كلور مأمولم
مطلعمله اولە احوالم اوماهە اعلام

ضيا بك

طرە طرە طورر اول كاكل طرار مدام   اولمدە صـد دلە طرە محـل آرام
المم وار اولەمم وعد وصالە مسرور   طالعم اولسە مساعد اولور اول مهروورام
آه سودا كر وصلكدە اولوردم اما   كوكلە اولمەدر سلسلۀ كاكل دام
وسمە دار اولسە اكراول دو هلال دلدار   كوكلم آكلار كەدم آلور طوررز دوحسام

اولە مسرور وصالكلە كوكل عالمدە
سـكا دلدادەدر آوارە ضيادە آلە كام

داورا سكا دعادر اوكم هر دمـدە   دم معهودە دك اول صدر معلادە مدام

حل اولە هركرە كام دلك همـوارە
دل حسادكە همـدم اولە دائم آلام

﴿ قصيدە ﴾

وله

ايردى ايام بهار اولدى جهان رشك جنان   ايلدى ازهار ايلە تزيين هيئت كلسـتان
دوندى بر شوخ دل آشوبە طربكاه چمن   كيم رخى كل زلفى سنبل غازەسيدرارغوان
هرفراز نخلە كيدردى برر زرين كلاە   صبحدم عرض شكوە ايدوب شە خاورسـتان
ايلدى عكس چمن رنك سمـايى سبز كون   ياسمنـدر ياكە نسرينـدر دكلدر اختران
اشك شادى آقيـدر كلزارە شكل ژالەدە   ديدۀ بلبل اولوب كهو يا بلورين ناوردان
بيد مجنونە صفاسـندن ينـە كلمش جنون   كيم كومش زنجيرز طاقمش اكا جوى روان
راە كلكشت چمندر حوريان عدن ايچون   كيجەلر صانمە فلكدە كوريناندر كهكشان
سروز افلاكە سر چكمش مثـال قديار   يريرآچمش لالەلر مانـند داغ عاشقان
هركل نورسـتە بر نازندە خلقت دزبا   هر نهـال تازە بر آشفتە مشرب نوجوان
صانكە بر كنجينەدر بوحسن ايلەروى زمين   اژدهاى پاسـباندر آكا قات قات آسمـان
شمدى اول دمدركە صحن باغدە ارباب دل   ايليوب ترتيب بزم عشرت اولسون شادمان
كاە ساغر بادەدە كەبادە ساغردە طوروب   كلدە لالە لالەدە كل صورتى اولسون عيان
سـاغر اما يادكار بزمـكاە جم دل   بادە اما طوتمـامشدر تاك عنصردە مكان
سـاغر اما كنج خلوتخانۀ بزم ازل   بادە اما قطرەسى بحر حيات جاودان
ساغر اول ساغركە اندن كنج خاطردر مراد   بادە يعنى آندە فكر وصف مفتئ زمان
اول همايون پايە كردون سايە كيم طوتمش ازل   سـدۀ دولتمأبنـدە همـالر آشيان
جوهر عقل مجرد فاضـل رسطو خرد   شيخ الاسـلام مؤيد خردە بين و كاردان

واقف اسراز دولت عارف حكمت شناس
حامئ حرز شريعت مالك ملك بيان

ضیابك

روزکار معدلتنده آسمان نه رواق
آسمان معرفتنده آفتاب زر نشان

کلشن اندیشه‌سنده فیض اقدس سلسبیل
کلستان مشربنده روح قدسی باغبان

خرقهٔ بیضا وجود دولتیله کامین
مسند فتوی بقای رفعتیله کامران

مجلس فضل وهنرده خواجهٔ دانشقرین
عرصهٔ جود وسخاده رستم صاحبقران

پایهٔ اجلالنه ایرمزدی عقل مستفاد
جنس عالئ جواهردن یاپلسه نردبان

صانکه برچابکقدم رقاص شنك وشوخدر
بزم تمکین و وقارنده آنك کوه کران

حکمی نافذ اول قدرکیم جنبش ابروسنه
منتظر اولش طورر کردون دکلدر فرقدان

استمز تبدیل ماهیات یوقسه استسه
بحر اولور بر براولور زر زر اولور کوهرفشان

ایکی مفلس سائل جراره بکزر شبهه‌سز
دست کوهر پاشنه نسبت ایله دریا وکان

بارکاه رفعت اجلالنه یتمز ینه
پردهٔ سبع شداد اولسه مسطح سایبان

بابی اول برج شرفدر کیم دکل زر خلقه‌ز
مهر دولت ماه اقبال آنده ایتمش اقتران

اویله عالیدر که نجم بختی کورمز جبرئیل
اولسه کرسئ رصد سقف بلند کر زمان

شهسوار دشت معنی کیم سمند خامه‌یه
رخصت جولان ویروب کرایتسه ارخای عنان

یاجهان نظمه صیغمز چاك ایدر هر کوشه‌سن
یاشرار سرعتندن محو اولور ملك بیان

داورا دین پرورا نحریر عالی کوهرا
ای امام اهل سنت مقتدای انس وجان

سنسن اول صاحب کمالات فنون جزؤ وکل
کیم اولور هر بر کلامك ایلدن ایله ارمغان

سنده‌در قفل طلسمات کنوز معرفت
سنده‌در یرلیغ فرمان رانئ اقلیم شان

دست اقبالکده‌در شمدی زمام روزکار
سن جهانسالار همتسن زمینکدر زمان

آستین رفعتکده عزو دولت جایکیر
آستان همتکده فیض ورفعت پاسبان

اول سلیمان معدلتسن کیم اکرام ایلسك
رام اولور مور ضعیفك حکمنه شیرژیان

ملجأ بیچاره‌کانسن دستکیر اهل غم
خاکپای دولتکدر عالمه کهف الامان

نعمت محض خداسن کاشانه عدل ایچون
شکرین ایفا ایده‌مز بو نعمتك کون ومکان

رتبهٔ اجلالکی وارسون قیاس ایتسون فلك
کیم قولکدر بن کبی بر شاعر آتشزبان

شاعرم اما که ایتمم بیهوده لاف وکذاف
اهل طبع ودانشه ماهیتم کوندن عیان

باشلاسم تحریره اوصافك صریر خامه‌دن
نظمی تعظیم ایله دیکلر صنوف عرشیان

رتبهٔ اعجازی کچدی سوزلرم تحقیقده
نوله خلاق معانی باکا اولسه نام وشان

فخر ایدلدن قوت طبع بلندمله زمین
لوحه بویله نقش ایدر وصفم دبیر آسمان

حکمت آموز معالی فیلسوف روزکار
آشنای رمز معنی مرد افلاطون نشان

خواجهٔ بندرکه عرفان خدیو ملك نظم
شاعر عالی طبیعت ساحر کوهر فشان

عرفئ روم کلامم کحل چشم انوری
نوله ناقص قالسه یانمده کمال اصفهان

خسرو ملك بیانم پنجهٔ اندیشه‌مه
مصرف یکروزه‌در محصول کنج شایکان

ضیابك

طبع زورا زورمك تعریف اولنمز قدرتی
همزبان همت اولسه نکته‌سنجان جهان

دادحقدر حق بوکیم طبعمده بو حسن ادا
یوقسه تحصیل ایله اولمز بویله نظم دلستان

نبلیم اما که کلدکده ینه اوصافکه
ایلرم بو اقتدار طبع ایله عجزم بیان

قنده بن قنده ادای حق وصفك اولسه‌ده
کنج حکمتخانهٔ فکرمده بیك واسع لسان

ای ضیا شمدنکرو باشله دعایه کیم اوله
واصل قرب اجابتکاه رب مستعان

تا که هر ییل باغ دهره فر ویروب فصل بهار
ایلیه بلبل نهال کلده فریاد و فغان

کلشن اقبالی اولسون دمبدم شاد ابتر
نوبهار عمری یارب کورمسون روی خزان

جلوسیه

وله

کیردی بر شکل نظامه هیئت روی زمین
اولدی شامل عالمه الطاف رب العالمین

ایلدی کسب حیات تازه خلق کائنات
طولدی انوار مسرتله قلوب مؤمنین

بولدی احوال وامور مملکت فیض جدید
کلدی ارباب فتور ویأسه هب شوق نوین

قابلادی دریای شوق و شادمانی عالمی
زائل اولدی یریوزندن نالهٔ آه و انین

طوتدی دنیایی فرح بر رتبه کیم ممکن دکل
روی ارض اوزره بولنمق بر دل زار وحزین

برسعادت برشرف کسب ایتدی کیم پنهای ارض
دیدهٔ حسرتله بالادن باقار چرخ برین

هر کسك وجهنده بر رنك بشاشت منجلی
قالمدی اهل ملال وحزنده چین جبین

اولدی شادان دوستان ملك وملت وقتیدر
غرقهٔ آلام واکدار اولسون اعدای مهین

مژده‌لر کیم کلدی هنکام سعادت شمدیجك
ظاهر اولسونلر بتون غیرتکشان ملك ودین

یعنی خان عبد العزیز اقبال ایله قیلدی جلوس
ویردی تخت شوکته بر شوکت بالاترین

اول شهنشاه فلك رتبت که بویله وصف ایدر
نام پاکن یاد ایدن هر نکته‌دان و نکته‌بین

شهریار نامور سلطان اسکندر سیر
پادشاه بحر وبر داد آور دانشقرین

داور صاحب عدالت شاه فاروق صفت
ماحئ ظلم وضلالت حامئ شرع مبین

سایهٔ یزدان خدیو کامران شاه جهان
خسرو صاحبقران دانشور صاحب یقین

سلطنت دولت وجود شوکتیله کامران
معرفت حکمت کمال رغبتیله کامبین

عزو رفعت شوکت شاهانه‌سندن مستفیض
فوز ونصرت همت پاکیزه‌سندن مستعین

قبهٔ دوران در اجلالنه بر آستان
اطلس کردون قد اجلالنه بر آستین

قنده عزم ایلرایسه نصر وسعادت همرکاب
قنده آرام ایلسه عز وجلالت همنشین

بر مساعد ملکه صاحبدر که سهواً خاکنه
هر کیم اولسه دانه‌ریز اولور صوکنده نقره‌چین

بر دلاور عسکره مالك که هنکام وغا
هر بریسی کوریلور اعدایه بر شیر عرین

ضیا بك

اول شه ذیشان که تیغ سطوتی زرزان قیلر
بو سلیماندر که فکر صائبیله دوندرر
صفدر حیدر شیم کیم بر نظرله محو ایدر
شهسوار شیر دل کیم قهرمان اسبنه
شرق وغرب بن طی ایدوب اول قدمده ایرکیلور
دور آدمدن برو کورمشمی چشم روزکار
طینت پاکی کبی طینت یارادلمش دکل

کرچه خورشیدك ملاذیدر سپهر چارمین
پارمغنده چنبر کردونی مانند نکین
صف دشمن فی المثل اولسه جبال آهنین
رخصت جولان ویروب کر ایلسه تحریك زین
عرصهٔ طول امل اولسه اکر سطح زمین
بویله شاه اهلپرور بویله خاقان رزین
دست قدرت اولهلی ترکیب بنمد ماء وطین

داورا داد اورا شاه معارف پرورا
ای خدیو قدردان ای پادشاه خرده بین

سنسین اول خاقان اعظم کیم ایدر تعظیم ایله
برشرافت کلدی فوق العاده تخت دولته
کلمدی ذاتك کبی بر شاه کامل عالمه
پادشاهم سنسین اول صاحب ظهور منتظر
معرفت سنده کرم سنده عدالت سنده‌در
چونکه واردر سنده بوغیرت بوهمت شبهه‌سز
ایلدك ارباب استحقاقه تفویض امور
حق سبب خلق ایلدی ذاتك نظام عالمه
مرحمت قیلدی جناب حق بوملك وملته
شرق وغربه وار یوری اقبال ایله شمدنکرو

آستانکده خواقین جهان وضع جبین
اول مکانده اولهلی ذات همایونك مکین
کرچه کلدی عالمه پك چوق ملوك کامبین
کیم ید لطفك ایدر احیای امر ملك ودین
حاصلی هپ سنده‌در مجموع اخلاق کزین
هر ایشکده مظهر توفیق ایدر رب معین
مطلبك اوزره اولور جاری مصالح بعدازین
سنده‌در خلقك امیدی ای امام المسلمین
سن مؤیدسین خدادن آکلادم حق الیقین
فتح ونصرت پیشکاهکده مهیادر همین

بندهٔ خاصك ضیا آسا ایدر بویله دعا
سجده یه واردقجه سکان سماوات وزمین

ای خداوند ازل ای خالق کون ومکان
مهر وماه ایتدکجه دوران عرصهٔ افلاکده
اول شه عالم پناهی نائل مقصود ایدوب
ذاتی ایله سریر سلطنتده بر دوام

یا اله العالمین ویا مجیب السائلین
ایلدکجه بر برین تعقیب ایام وسنین
ایله تخت شوکتنده عز ورفعتله مکین
قیل وجود پاکنی جمله خطازدن امین

اوستمزدن اکسك اتمه سایهٔ شاهانه‌سن
ذاتنه هرحالده هر کارده سن اول معین

﴿ شتائیه ﴾

وله

زمستان کلدی حکم زمهریر ایردی جهان اوزره
صاغور برك سمندن جامه کیمش لاله‌خد برشوخ
کومشدن مروز پیدا اولور تاب شعاعندن

فلك آق جامه‌ز کسدی سواد بوستان اوزره
کورن برف سفیدی شاخ نخل ارغوان اوزره
کونش اوردقجه نخل ساده پوش کلستان اوزره

ضیا بك

دوزر کلغنچهٔ نسرینه کویا شاخ کلشنده
دکل سطح سما وانجم رخشنده سرمادن
هوارده برودت ایردی بر پایانه کیم چیقمز
دوشن صاعقه زمینه برقپاره فرط سردیدن
اولور آمد شد نظاره‌یه بللوردن یوللر
نزول ایلرایکن یخپاره‌زابر اوزره قالمشدر
دماغنده طوکر شکلیله هر بر حرفی سرمادن
دوزر هر بر شرر بر اختر افسرده‌انداه
اثر ایتمز ینه افسردکی بال وپرندن
زمین بللوردن آویزه‌له قیلدی شهر آیین
تصور خانهٔ فکرنده کسب انجماد ایلر
اولوب افسرده خاطر کیسه آکردوزخی دوشسه
دکل برج اسد سکان علوی ثلج بیضادن
دوشرسه ناکهان برقطرهٔ برفی بوسرمانك
ویرر اول رتبه طبع آتشه حکم برودت کیم
دکل یخپاره کردون واربنی تعظیم ایچون کویا
نه مفتی مفتیٔ مشکل کشای مشرق ومغرب
یکانه شیخ الاسلام ملك خصلت که اوصافی

اولوب افسرده کاهی شعله فرق شمعدان اوزره
فلك بر پرنیان نقش ایتدی افسرده دخان اوزره
کونش زیر لحاف خاوردن آسمان اوزره
دوکر بال وپرین صنف ملائك خاکدان اوزره
طوکوب مدنکاه عاشقان روی بتان اوزره
در انجم دکلدر سلك نظم کهکشان اوزره
حرارت لفظن آلمق استسه مالك زبان اوزره
وزان اولدقجه صرصر کورهٔ آتش فشان اوزره
اکر صد مهرهٔ طوب آتسه‌ز برماکیان اوزره
دکل بوزلردر ودیوار هر بیت ودکان اوزره
هیولای معانی بولمدن صورت بیان اولمده
بوسرمادن اکر محشرده بنده عاصیان اوزره
غضنفر شکلی تصویر ایلمشدر آسمان اوزره
کر آتشخانهٔ صدسالهٔ کبر ومغان اوزره
سمندر پاره‌لر پرواز ایدر باد وزان اوزره
دوکر راه جناب مفتیٔ دور زمان اوزره
نه مفتی حکمی غالب حکمت اشراقیان اوزره
اولور زینت زبان افتخار انس وجان اوزره

کرمکار وکرمور یعنی عارف بك افندی کیم
در وکوهر صاچار دست عطاسی بحر وکان اوزره

شه ملك فضائل آفتاب عالم حکمت
جهاندار ومکارم پیشه کیم آثار لطفندن
نه رأی ایلرسه حکمی محض توفیق واصابتدر
بلاغتده مسلم شیمه‌سی سحبان وائلدن
اولور هر موجی بر کنجینهٔ کوهر فشان دهره
زهی علامهٔ معجز بیان کیم میل نظم ایتسه
ایدر عرض محاسن ایلمکده بر برین سبقت
قلم دستنده بر استاد ارتنك معانیدر
اولور فرمانته دلبسته حکم روزکار البت
در دولتمآبی خرمن قسمت ایکن خلقه
کهرسنجان فضلك پیش چشم اعتبارنده

جهان معدلت کیم عدلی شاملدر جهان اوزره
زمانندده زمین وآسمان امن وامان اوزره
نه فرمان ایلسه وفق رضای مستعان اوزره
عدالتده مقدم مشربی نوشروان اوزره
وزان اولسه نسیم لطفی بحر بیکران اوزره
آلوب کلك کهر افشانی نوك بنان اوزره
چیقوب ابکار معنی صفحه‌یه شکل عیان اوزره
ایدر طرح کلستان نقطهٔ نون خزان اوزره
اکر ملاح نامن یازسه لوح بادبان اوزره
نیچون بیلمم هما ایلر تنزل استخوان اوزره
سر بجدر غبار پایی کحل اصفهان اوزره

قدر کارا کرامت اقتدارا مهر آثارا
ایا ذاتی اولان آفاقه آرایش عیان اوزره

ضیا بك

سن اول قدرتروای عاجزانسین کیم اکرسایه‌ك — تصادف ایتسه برمور ضعیف وناتوان اوزره
مهابت کسب ایدراول رتبه کیم سنك مذاب ایلر — اکر ظل افکن قهر اولسه بر کوه کران اوزره
سعادت ویردك اویله دهره کیم ممکن دکل ویرمك — اکر اجرام علوی طورسه بیك ییل اقتران اوزره
دکر هر وقتی بیك عمر آستانکده کچن عمرك — سکا قوللق مقدمدر حیات جاودان اوزره
قول اولدم درکهکده چوقیدر شمدنکرو اولسم — ادای طالع ناسازه رغم وامتنان اوزره
اولورسه عفوك اما چرخ دون سفله پروردن — برازبحث ایلیم دأب قدیم شاعران اوزره
فلك برقطره زهری چوق کورر ارباب عرفانه — ویرر نادانلره رطل کران رطل کران اوزره
اولور بالا نشین شاخ رفعت کل کبی نادان — بنم عمرم کچر مانندهٔ بلبل فغان اوزره
ایدر بر خر نژادی شهسوار توسن اقبال — بیقار کورسه بنی براسب بکسسته عنان اوزره
دلم بندرکه اقطار محنت ایلمش کویا — چکر اقلیم غمدن کاربانلر کاربان اوزره
خزان یأس ایله اولدی پریشان غنچهٔ امید — یاتور پژمرده خاك شورهٔ ذل وهوان اوزره
ندر بو وضعی بیلم چرخك ارباب دل وطبعه — خصوصا بن کبی برشاعر آتشزبان اوزره
بنم اول صفدر معنی که برق تیغ نظممدن — سحاب طبعم آتش یاغدرر خصم جبان اوزره
که ایلر عالم قدسیده که لاهوتده پرواز — همای طبعم آرام ایلمز بر آشیان اوزره
جهان فیض بر کنج نهاندر کوشهٔ دلده — مطلسم پاسباندر خامه‌م اول کنج نهان اوزره
دخی طبعم کبی بر شهسوار عالم معنی — فرسران اولمامشدر ساحهٔ کون ومکان اوزره
ایدر اندیشه‌سن ارواح معنی قبلهٔ تعظیم — بولنسه نسخهٔ نظمم اکر بر نکته‌دان اوزره
دلم می کنج عرفان کنج عرفان دلده‌می بیلم — هله بو بحثی بن تحقیقده قالدم کمان اوزره
اله آلدقچه بن لوح وقلم اندیشه ظن ایلر — که‌طوبی سایه‌بخش لطف اولور صحن جنان اوزره
نه کوردی نه‌کورر طبعم کبی برمرشد تحقیق — مرید معرفت سجادهٔ نظم وبیان اوزره
دلم بیت معانیدر مدادم خامه‌ده کویا — زلال فیض باریدر آقار زر ناودان اوزره
اکر کورسه رواج کالهٔ نظمم جهابندن — ویرر سرمایهٔ آثارینی نفعی زیان اوزره
نشاطندن چیقارز روی دنیایه کفن بردوش — اوقنسه بو قصیدم مرغزار مردکان اوزره

ضیا شمدنکرو قوی لاف و دعوایی ادا ایله
دعای دولت و اقبالنی صدق جنان اوزره

چیقوب رایات رزنجوق ایله هرصبح اوتوردقچه — شه خاورستان تخت مرصع سایبان اوزره
زمام حکم عالم اوله دست اختیارنده — الهی پیر اوله تا حشره‌دك بخت جوان اوزره

جهان طوردقچه طورسون جاه والای مشیختده
اوله پیرایه خصمی شفرهٔ تیغ و سنان اوزره

﴿ شکرانه ﴾

وله

بر ملتك اولنجه مقدر سعادتی — برعادله مفوض ایدر حق حکومتی
وابستهٔ بصارتیدر شاه عادلك — ملکك عمارتی فقرانك سلامتی

ضیا بك

اول کرك بصیرت سلطان ایکنجیدر — تدبیر ملکده وکلانك درایتی
یکدیکرینه لازم وملزومدر مدام — خلقك رفاهی سلطنتك فر وشوکتی
سلطان کرکدر اویله که‌ملکنده حکم ایده — جاری اوله جمیع اموره حکومتی
هرکیم دیلرسه کورمکی براویله پادشاه — کورسون او شاه عادل صاحب فضیلتی

عبدالعزیز خان که تدابیر عقل ایله
ایتدی خلاص تهلکه‌دن ملك وملتی

وقتا که تخت سلطنته ایلدی جلوس — بولدی خراب ساحهٔ کلزار دولتی
ایرشدی باغ سلطنته موسم خزان — کیتمشدی اسکی رونق ورنك طراوتی
اول شوره زاری ایلدی احیا مثال ابر — یارای چیره دستیٔ اقدام وهمتی
قیلدی حضور وراحتنی خلقك التزام — ایتدی حرام کندیسنه خواب وراحتی
انجق انك مساعیٔ مخصوصه‌سیله‌در — بو دولتك ترقیٔ اسباب قوتی
ایتدی مهام دولتی تفویض اهلنه — توفیق حقك اشته بودر بر علامتی
بالذات تربیتله یتشدردی بندکان — مظلوبی اوزره ایلدی تشکیل هیئتی
کهنه لباس اولور ایسه پیران ایچون نه‌بأس — بر تازه‌نك جدید کرك ثوب وکسوتی
برذاته‌ویردی مهری که روشن کونش کبی — اهلیتی فضیلتی صدق وحمیتی
اول شاه جم حشمکه وجود شریفیدر — ملکك نظامی سلطنتك شان وشوکتی

داد آورا شهنشه الطاف پرورا
ای فیض ذاتی ایلین احیا بو دولتی

وصفکده بن نه سویلسم اولمز مبالغه — شاعرلرك مبالغه‌در کرچه عادتی
اماکه استماد ایله عفو جمیلکه — بسط ایلیم برازده فلکدن شکایتی
برخصم بی مروته دوش ایتدی کیم بنی — قلب خشینی بیلمز ایدی رحم وشفقتی
اطفایه بذل همت ایدردی حسد ایدوب — هر کیمده کورسه ذره فروغ لیاقتی
انظار لطفك ایتمش ایدم جلب ایفندمك — عبد کمینه‌نك بو ایدی هپ قباحتی
یالواردم اعتذار و تضرعلر ایلدم — اصلا تغیر ایتمدی کین وخصومتی
انجامکار قبریسه نفی ایتمك استدی — کوردمکه جانه قصد ایدی معناده نیتی
بربشقه چاره‌قالمدی تخلیص جان ایچون — ترك دیاره ایلدم آخر عزیمتی
باعث بو اولدی ترکه منتدی جانمه — یوقسه ولی نعمتمك امر وخدمتی
بش ییل تحمل ایلدم آلام غربته — قویمم حسابه کوردیکم انواع محنتی
پیر ایتدی تازه‌لکده بنی بخت واژکون — عالمده بنجه بتدی حیاتك حلاوتی
بالله چوقدن ایلر ایدم نفسمی تلف — منع ایتمیشیدی طلعتکك شوق رؤیتی
حقنه هزار شکرکه اول شرمحضدن — ایتدی خلاص هم بنی هم ملك وملتی

باشله ضیا دعایه که اول شاه اکرمك
موج اوردی کوزیاشك ایله دریای رأفتی

ضيابك

تاكيم تعاقب ايليه‌لر ليل ايله نهار ‖ تاكيم جهان مشاهد اوله نور وظلمتی
اول پادشاهی مظهر توفيق ايده خدا ‖ انوار بخش عالم اوله ظل شوكتی

مقهور اوله عدوزی عالمده اوليه
ايام عمر و دولتنك حد و غايتی

﴿ قصيده ﴾

عاكف پاشا

جان ويرر آدمه انديشهٔ صهبای عدم ‖ جوهر جانمی عجب جوهر مينای عدم
چشم امعان ايله باقدقجه وجود عدمه ‖ صحن جنت كوريئور آدمه صحرای عدم
غلط ايتدم نه روا جنته تشبيه ايتمك ‖ بشقه در نعمت آسايش مأوای عدم
طوتەلم آنده ده اولمش نعم كونا كون ‖ اوله محتاج تناوليدر آلای عدم
كيمسه انجمدی وغمدن انك ذره قدر ‖ بسلدی بونجه زمان عالمی بابای عدم
وارايسه آنده‌در انجق يوغيسه يوقدر يوق ‖ راحت استرسك اكر ايله تمنای عدم
نه غم وغصه نه رنج والم و بيم واميد ‖ اولسه شايسته جهان جان ايله جويای عدم
يوق ديدكجه وار اولور يوقمی غرابت بونده ‖ نام هستيی ندر حل معمای عدم
ايتسه بر كره تلاطم هب ايدر كوننی ‖ غرقهٔ موج فنا جوشش دريای عدم
مادر دهر مواليدی كه طوغورر ‖ دركنار ايتمك ايچوندر انی بابای عدم
چرخك اولادينی باشدن چيقارر دايهٔ دهر ‖ ايتسه تربيه صيق صيق انی لالای عدم
هركسك قسمتی يوقدن كلور اما بيلمز ‖ يری وار عاله من ايلسه سلوای عدم
مردمی نشأت آدمده يوق اولدی كتدی ‖ وجهی وار ديفسه بنی آدمه ابنای عدم
ايكی كاغددن اولور بونسخ كون ومكان ‖ بری ابقای وجود وبری افنای عدم
صانورم مصرف وايرادی كلورهب باشه باش ‖ اولدی سرای وجوده كوره ضرای عدم
هركسه بار بلا كندوسنك وارلغيدر ‖ غم و آلامدن آزاده برابای عدم
بز بو محنتكه هستی‌يه كوچكدن كلدك ‖ يوقسه كيم ايلر ايدی ترك كهن جای عدم
بر مراد اولميجق بن يره كچسون عالم ‖ نجم مهر ومهی اولسون اثر پای عدم
بن او بيزار وجودم كه دل غمزده‌مه ‖ انس موطن كوريئور وحشت صحرای عدم
شفق صبح بقادر نظرمده كويا ‖ موجهٔ بحر سياه شب يلدای عدم
اوبله بيمار غمم كيم اوله‌مم آسوده ‖ جامه خواب اولسه بكا شهپر عنقای عدم
دلخرابم بن او هيئتده كه نسبتله بكا ‖ بيت معمور اولور خانهٔ بيجای عدم
اوبله بيمار غمم صحن فناده كويا ‖ يابدی انقاض الدن بنی بنای عدم
اختر مطلبم آفاق فلكدن طوغمز ‖ كونده بيك شی طوغورر ليلهٔ حبلای عدم
جوهری صوكسيلور تابش يأسمله اكر ‖ چشم اميدمه دوش اولسه مرايای عدم
يوغ اولور اسمی دخی عين مسمای كبی ‖ املم اولسه اكر داخل خوليای عدم

عاكف

بی وجودم اوقدر پك كه آرانسق ايكيمز ‖ بن بولنمم بولنور بلكه مسمای عدم
حيرتم چرخه سكون آور تعطيل اوله‌لی ‖ وحشتم باعث پيدائی سودای عدم
والهم اوبله كه عكس نكسه كرمدن ‖ رنك حيرت آلور آيينهٔ دريای عدم
بولانور كريهٔ خونينم ايله بحر وجود ‖ صارارر آهم ايله سبزهٔ صحرای عدم
بوكا طاقتمی كلور يا بوكا جانمی طيانور ‖ مكر امداد ايده هستی‌ده اجزای عدم
آفرين ای نی كلك هنر عيسی دم ‖ ايلدك نفخهٔ اعجاز ايله احيای عدم
عارفان يوقلق ايله ايتدە اثبات وجود ‖ بن ايسه وارلق ايله ايلدم انشای عدم
يوغمی وار ايلمكه خيلی چالشدم ليكن ‖ اولدی سعی وطلبم هب لوولولای عدم
صيغمدی چونكه دهان دله نطق هستی ‖ ايلدم خامهٔ معجز دمی كويای عدم
بو قصيده قلمه قاف فنادن كلدی ‖ اولسه نامی ياقشور بيضهٔ عنقای عدم
كيمسه‌سی نيستیٔ غمله بقاجوی وجود ‖ كيمی هستیٔ المله طلب افزای عدم

محو خاك ره شاهنشه كونيئم بن
نه تولای وجود و نه تبرای عدم

﴿ قصيده ﴾

عزت منلا

نفس عيسیٔ انديشه‌م ايدی جان سخن ‖ ايتمدن روح معانی دخی الفاظی بدن
نالهٔ شهپر طاووسه اولور قهقهه زن ‖ كل رنكين خيالمدن اوچان برك خزان
برك كلبرك تر طبعمه باتار لفظ ديكن ‖ باغ معنای خيالم اوقدر نازكدر
ايدرم نقطهٔ موهومه‌يه نقش كلشن ‖ ايلسم نازكیٔ غنچهٔ طبعم تصوير
آسمان خرمن نظممده قالورچون ارزن ‖ وسعت ساحهٔ انديشه‌می ايتسم تعريف
پرنيان سخنم لايق تمغای پرن ‖ دستكاه قلمم رشك بنان ناهيد
يوسف طبعمك افتاده‌سيدر چاه ذقن ‖ نقطهٔ نظممه خال لب جانان تشنه
ايلمم مغز سر شوكت ايچون فك دهن ‖ بن او شهبازهما طبع هوای نظمم
استه‌مم منزل تحقيقه ترازو ورسن ‖ بن اوجانباز حقيقت رو اوج سخنم
عقدهٔ پای مزايا آچيلور دخلمدن ‖ بن اوطناز سر زلف معانی‌يم كيم
صدف اولمزدر افكارمه دريای عدن ‖ بنم اول شاعر روشندل كنجينه طراز
كهنه مضمونه دكل كنج خيالم معدن ‖ بنم اول نادره سنج كهر تازه ظهور
قالمدی تيشهٔ انديشه‌مه پنهان معدن ‖ بنم اول كوهكن معنیٔ شيرين الفاظ
بلبل خامه بو كلزاره كليدی اركن ‖ شعرانك الی دكزدی كل مضمونه
اولسه‌كر ايكيسی بر پاره‌يه كالای سخن ‖ ناربكجوهر اشعارمی دكز دو جهان
حيرتندن ديه‌مز كمسه كه كيمدر بوكلن ‖ صفشكاف شعرايم كه چيقجه رزمه
اولسه شاعر سوره‌مز رخش قلم روئين تن ‖ جم مصاف بلغايم كه زمان هيجا
شاعری اولسه زبون قلمدر دشمن ‖ يد بيضای كلامده اولور اژدرها

کشور معرفتی پازده ایلردی فلك سر تیغ قلم اولمسه کر خصم افکن
دشمن و دوستم ایلر انی فرق وتمییز زهر وشکر جریان ایتده‌در کلکمدن
یوسف طبعمه محتاجدر اخوان زمان قند نطقمله اولور مصر صفا بیت حزن
مطلع مهر تسلی دهن پاکمدر مختم شام غریبانی ایدر صبح وطن
دیز چوکوب بزم کمالده ندیم خامه اومداراده طبیعت بوتمدحده ایکن
کلدی بر نامه‌سی مخدوم شرف منقبتك مشك الفاظی دوا بخش اوله‌رق ادرنه‌دن
نظمنی درج ایدرك والی دریا همتك در وکل چکمش اوتارهنره بحر عدن

ایلدی طبع کهر پرور اسعد پاشا
بن دریای هنرده بنی لال والکن

غبطه ایتمدم شرف طالعنه ملانك اوبله بر کوکب سعد اولمش اکا تاب افکن
نیجه کوکب درخورشید نظیر آفاق نیجه کوکب کهر معدن صلب روشن
زاده‌ٔ مفتی دیندار در بحر علوم فخر اجداد و پدر تازه کل باغ کهن
صاحب سیف وقلم فاضل رستم هیجا قهرمان وزرا عالم هر مبحث و فن
تیغ خونین رقمی نقش کن روی ظفر موشکاف قلمی ماشطه‌ٔ زلف سخن
کان دینور جوهر تحریرینه اول تحریرك بوقدر صرف ایده‌مز اولسه دواتی مخزن
بر کماندار کباده قیوسنده رستم ایکی ترکش کشی قواس کبی کبوو پشن
نامنی ایلدی کم آصف فاضل لقبك مثلی کلمز دیو بز نافله ایتمشدك ظن
مهره مهرك هر بستانده اولور تابی فزون نام والاسنه اولسم دیو بر سنك یمن
طبع شیرینی اولور بدرقه‌ٔ ره یوقسه بوله‌مز جاده‌ٔ رکدن غم بیستانی لبن
ویرسه شمس کرمی کشور خوارزمه شرف مهر نوروز صانور نرکسی چشم کاشن
یوز بولورسه ضعفا قلزم الطفندن اکر موج یکقطره رخ چرخه اولور سبلی زن
حکمنی عالم ارواحه اکر ایتسه وزان مادری خصمنه اولمز بیله‌رك آبستن
کچروب خوابکه قبره پل شمشیری اویوذی کوپریلیدن قالمه بقایای فتن
سرعت تیرینه حیرتده قالوب شیرفلك چشم نخجیرصانور کندی نمکاهك دمرن
چرخه اولسه نظر هیبتی کر تفرقه‌ساز کوره‌مز بربرنی حشره قدر چشم پرن
سپر ماهی درزع شعاع تیغی ایتمسون زال فلك بیهده ابری جوشن
رای هندك نه قماش اولدیغنی بلدیره‌رك جامه دوز غضبی اسمسه بجهزمی کفن
نکه چشمی ایدر تربیه‌ٔ چین جبین بر خطا ایلسه ملکنده اکر شاه ختن
اولسه ضدینه اکر واسطه رنك حلمی جام لعلین فر اولور آبه لهیب کلخن
حکمی کر استسه تغییر مزاج اشیا سوندیرر خانه‌ٔ شمعی فیضان روغن
ایسته‌سه معدلتندن شه عالم شاهد دیکلور باب همایونه لوای چرمن
دیده‌ٔ کور فلك کورسه اکر انصافن جورینی اهل دله بلکم ایدردی اهون

جانی قورتره‌مز ویرسه سنانی یرینه بر سپاهیسی آلورسه فقرادن سوزن
حسرت اولدی حرم باغچه‌ٔ حفظنده سر آهو بروبه غنچه‌ٔ زخم ناخن
مومدن رخش صانور اسبنی روبین تنك زیر رانده‌کی پولاد بلکلی توسن
بند اصطبلی اولان رخش فلك رفتارك ایره‌مز کوستکنه تار نکاه دشمن
نیجه توسن که ایدوب سرعت سیری تأثیر لفظ اوصافی چیقارکن کوره‌م خامه‌مدن
ترك ایدوب پویه‌سن اول کوه جهان تمکین نور افلاکه اکر ایلسه تعلیم سکن
دفعة ساقط اولور کردش کردونهٔ چرخ اولور انجامه رسیده چکیلن درد و محن
آصفا طالعی سر ایله که بوآنه قدر ایتمیم اوج معارفده سنك وصفکی بن
لعنت اول بخته که ذاتك کبی بر دستورك جوهر وصفی ایله ایتمیه طبعم روشن
حمد لله اثر فیض نکاهکدر کیم دوشه‌دم کلشن اوصافکه بر تازه چمن
چوب خشك اولسه‌ده حاشا عدم رغبتله دیده‌ٔ دشمنکه اولمغه دکرمی دیکن
انتساب ایلدم ازجان ودرون درکهکه بو عریضه‌م طرفدن ایده بوس دامن
عزم اولدقچه سنك وصفکه حصر ایتمز ایسم بعدازین کلکم اوله اهل کماله مطعن
بلبل کلکی غزلخوان ایدرك معذورم غنچه‌نك خار جفاسندن ایدرسم شیون

کچسه ترك ایلیه‌مم دستمه چاك دامن
چاك چاك ایتسه کریبانی اوکل پیراهن

بوزدیرر توبه‌یی صوفی‌یه شراب لعلی قیردیرر رنده‌ده مینایی اوسیمین کردن
دوکه‌مز صوالینه چشمه‌ٔ مهر رخشان ویره‌مز دلبرمك دستنه تاهید لکن
بوی راحت کوره‌مز سینه‌سی فکریله دماغ اولسه کلبستر اندیشه‌م اکر برك سمن
دل زارمده کوروب تیرینی اولشوخ شیم غلط انداز اوله‌رق چشمی دیدی وافق شن
ایدر آویخته بیك جانله عزت کندین کورسه چاه ذقن یارمی روح بیژن
اولدی معمار خیالم بو غزل بتدکده حکمت آمیز اوله‌رق دیکرینه طرح افکن
چشم عرفانی آچوب طوتمغه باق بردامن اولدی خورشید ایله هم مرتبه چشم سوزن
قوری بردکنك ایدی چوب عصادن نه چیقار نه ظهور ایتدی ایسه ایتدی ید بیضادن
ناخدا ایلمسه نوحی بو کشتی‌یه خدا موج طوفانه نه یلکن طیانوردی نه سرن
راست کویانه قرین اولکه اولورسن صادق شاهد عادل یوسف ایدی باق پیراهن
جوشنی استسه پیراهن ایدر اربابی پنبه‌دن نرم ایدی داودك النده آهن

عزتا آچدی کل کامی حق ادرنه‌ده
کزمدی بلبل خامه‌م هله کلشن کلشن

بیلورز قالدیغنی سا که بومیدانك بز یتزای خامه یتر نیجه‌یه‌دك لاف وسخن
جوهر طبعکه کان ازل اولمش مفتون ویره‌یور ایستدیکك سا که خدای ذوالمن
صرف ایدوب ادعیه‌ٔ دوات ممدوحکده ایله اول بابه اجابتکه حق مخزن

عزت منلا

تا که بولوحهٔ پیروزه‌ده کلك بر جیس
ایده هر رنکده تجدید مضامین کهن

بیت اقبالن ایده سرسخن هر دیوان
نظم آفاقه خدا نشر نظام ایلر ایکن

کوره سوراخ تفنکنده سلامت راهن
جان بدخواهنه سر بی اوله سور دشمن

خوف افنای وجودیله کوزین آچه‌مسون
اوله کندی نکهی دشمنه برق خرمن

داغدار اوله تن دشمنی اولمرتبه کیم
کیدی صانسون کورن اول روبه هراسی جوشن

حسن اخلاقی ایده ذاتی جهانه تعریف
وصف ایده ذاتی‌ده عالمه اخلاق حسن

اوله سکنای عدم دشمنه مشروطه
وقف اولوب هر برینه غلهٔ آکدار محن

توسن عزمی ایله پیك بشارت یکسو
مرد تدبیری ایله شخص اصابت یکتن

﴿ قصیده ﴾

فضولی

هوا عرایس کلزاره اولدی چهره کشا
بهار کلشنه کیدردی حلهٔ خضرا

چمن ایالتنه نصب اولندی خسرو کل
هوایه ابر صفت حکمن ایتمکه اجرا

یازلدی سبزهٔ نوخیزدن خط احکام
چکلدی سایهٔ مطبوع سرودن طغرا

صریر آب روان وصفیر مرغ چمن
نکات تهنیت مقدم ایتدیلر انشا

زبان سوسن آزاد و سبزهٔ نوخیز
ثنای رفعت واجلاله اولدیلر کویا

شقایق آلنی زمین بوسدن اولوب مجروح
بنفشه قامتی اولدی تواضع ایله دوتا

مرتب ایلدی بر بزم کلشن ایچره بهار
که ویردی ذوق تماشای نشئهٔ صهبا

عنادل ایتدی بیان مراتب نغمات
قار اولدی ترانه کش وسرود سرا

حدیقه تختهٔ تعلیم اولوب ریاحیندن
یازلدی مهمل ومعجم اکا حروف هجا

مزین ایلدی اوراق لاله‌یی شبنم
حروف لاله‌ده اولمز اکرچه نقطه روا

قو درخت بولوب رفع استقامت حال
شکوفه جملی ایله کسر بولدیلر الا

نهال بی بدل سرو کیم قالوب منصوب
ثبات حال ایله انلردن اولدی مستثنا

صدای سیل چکر مد متصل یعنی
که مد متصل ایله اولور قرائت ما

کورندی هیئت آب روانده شکل حباب
ثبوته یتدی ثبات نجوم وسیر سما

خطوط مختلف و مستقیمی انهارك
چمنده صالدی زوایای کونه کونه بنا

بهار کلشنی ازهار ایله قیلوب مملو
یقینم اولدی که ممکن دکل وجود خلا

نظرده اولمغله صبح وشام غنچه وکل
بدیهی اولدی کمال اهلنه حصول صفا

نتیجه سالبه اولمق خلاف عادتدر
اولنجه موجب صغرایه متفق کبرا

ضمیر کلبنه کل رنکی صالدی آتش بیم
که حمره قانه اولور نفس اونده راهنما

کل آتش اوزره قیلور عقد زهرهٔ شبنم
تدارك قمر وشمس ایدر صباح ومسا

بو کیمیا سببندن عجیبمیدر اولسه
النده دانهٔ ارزن مثابه‌سنده طلا

فضولی

شکوفه سینه فرض آیلدی خروج زکات
مدار حول وبلوغ نصاب واستغنا

حقوق دفعی ایچون اغنیای اشجاره
صحایف چمن اولدی ایادیٔ فقرا

بهاردن تن کلبنده ایلیوب هیجان
حرارت دموی قیلدی عقده‌لر پیدا

بویاندی قانی ایله صفحهٔ چمن کل کل
مکر که قصدینه حکم ایلمش طبیب هوا

جبال سحره دونوب جنبش جداول آب
کلیم سرو اکا عکسدن براقدی عصا

اولوب ترنم بلبل عزایم تسخیر
چمن پریلرینه لازم اولدی عرض لقا

بساط کلشنه دون ایلدم کذر که دمی
قیلم نظارهٔ آثار صنعت مولا

عجب نزاعده کوردم چمن ظریفلرین
تعصب ایله قو سالك طریق خطا

قو کمان ایله مستدعیٔ طریق نجات
ولی قو سنه باطل دلیل استدعا

صانوب شکوفه مبادی صنوف اشجاری
قیلوردی بحث که جائز تعدد قدما

ویروب تسلسله قوت طبیعت کج آب
اولوردی نافیٔ اثبات علت اولا

خیال محض صانوب کائناتی نرکس مست
قیلوردی جهل ایله نفی حقایق اشیا

ایدردی بلبل کافر نهاد سجدهٔ کل
تعبد صنم ایله طوتوب نجاته رجا

نسیم واقف اولوب بوفسادی منع ایتدی
که ای کروه پریشان طوتك طریق هدا

بو کارخانه بر استاددن دکل خالی
کرك بوقدرته البته قادر و دانا

قیلور دلالت علت وجود هر موجود
ولی نه‌سود که صاحب نظر دکل اعما

مکونات حدوث اول قدیمدندر کیم
کمال ذاتنه ممکن دکل قبول فنا

قدیر ومقتدر وقادر ومقدر وحی
علیم وعالم وعلام واعلم واعلا

زهی مکون کامل که قدرتندندر
پری لقازه لطف تناسب اعضا

ملاحت لب میکون ولهجهٔ شیرین
نزاکت قد موزون وچهرهٔ زیبا

صفای جسم لطیف وقبول جوهر پاك
لطافت خط مشکین وزلف عنبر سا

کمال قدرت وعلمینه درشواهد عدل
عقود سلسلهٔ کارخانهٔ دنیا

بسایطه شرف محرمیت و حدت
مرکباته قبول ترکب اجزا

هوای مکرمتندن قبول فیض قیلوب
مربیٔ چمن اولمش بهار روح افزا

نسیم مرحمتندن آلوب افادهٔ جود
جهانی رشك جنان ایلمش نسیم صبا

صفای لطف عمیمی نفوذ ایدوب قیلمش
مزاج نامیه‌یی مستعد نشو ونما

سهایه لطفی اگر قیلسه لطف پرورلك
یتر مقام مساوات آفتابه سها

حساب رزقنی قیلمش تمامیٔ بشرك
هنوز آدمه پیوند اولمدن حوا

بیان حالنه یتمش جمیع مخلوقك
هنوز پرده‌یه اعیانی چکمدن اسما

کمال تربیتی نوك خاره ویرمش رنك
لطیف ایدوب اقبن ایلمش کل رعنا

جمیع وقت شفا خانهٔ شفاسندن
جمیع خلقه میسر جمیع درده دوا

فضولی

رموز حکمتی ایلر بیان مراتب ایله
جمیع حال بشر خواه فقر وخواه غنا
مریض عارضهٔ نقصدر نفوس تمام
کیمینه فائده پرهیز ایدر کیمینه غدا
شریف ذاتلره اوج امتحاندن
وسیلهٔ شرف قرب اولور نزول بلا
خسیس نفسلره کنج التفاتدن
مزید علت ادبار اولور وفور عطا
دلیل ذلت عصیاندر تعرض حال
طریق حسن رضاسی جمیع حاله رضا
زهی کرم که نظر قیلیوب عداوتنه
میسر ایلمش ابلیسه اعتبار بقا
اسیر محنت عشقینه ذوق شوقیله
خلاف قاعده میل طبیب و ذکر شفا
زهی حقیقت ذاتکده لاف عقل جنون
قاپوك مقام مساوات پادشاه وکدا
نعیم لم یزلی انده کیم سکا واصل
معذب ابدی اول که سندن اوله جدا

مهیمنا صمدا بندهٔ سیه رویم
صحیفهٔ عملم معصیت خطیله قرا

ترحم ایت که بنی قامت شکسته ایله
بنفشهٔ چمن درد قیلدی بارعنا
نهال کلشن دردم که صو یرینه ویرر
بکا همیشه جکر قانی باغبان قضا
دریغ و دردکه انجامه یتدی عمر هنوز
خراب بادهٔ زرقم اسیر دام ریا
مقیم حجرهٔ شوقم فضای قربکده
همیشه سمع امیدمده اشتیاق صدا
که ای فقیر حریم وصال بسم الله
تعلل ایتمه که دمدر امانت اوله ادا
سحاب فیض امل کلشن قلوب سیراب
کل مراد آچیلوب اوله مستجاب دعا
امید وارکه لطفکدن اولمیه نومید
دل فضولیٔ آشفته حال بی سروپا

میسر اوله اکا شاهراه عشقکده
دوام حسن قبول وثبات رسم وفا

﴿ قصیده ﴾

وله

منشیٔ حکمت که چکمش خامهٔ حکمت نکار
صفحهٔ ایامه قیلمش ثبت وصف هردیار
بقعهٔ بغدادك ایتمش وصفنی دار السلام
کیم اکا تسلیم تحسین ایده هرکشورکه وار
اولیا برجی دیمش زیرا که خاك اشرفی
بقعه بقعه اولیاء اللهه اولمشدر مزار
حبذا بغداد خیر انجام جمعیت اثر
کیم اولوبدر مظهر آثار لطف کردکار
هم خلافت حکمنی هم سلطنت فرمانتی
بوندن ایتمش عالمه جاری مرور روزکار
بونده‌در باقی نشان معجز خیر البشر
طاق کسری نسخهٔ ملك ملوك کامکار
بونده اولمش حجت حکم خلافت منطوی
بونده‌در خاك خلافت خیز ختم چاریار
بونده باغلانمش غزا شمشیرینی سلطان روم
بونده صالمش سایهٔ اقبال شاه ذوالفقار
بونده قیلمش سرحق ظاهر شهید کربلا
بونده‌در تحقیق صدق وکذب ایچون دارالعیار
بونده اولمش منتشر فیضی امام اعظمك
بونده بولمش بهرهٔ علم شریعت انتشار

فضولی

بونده‌در معروفه سر منزل جنیدهٔ جلوه‌کاه
بونده‌در بهلوله زنجیر جنون منصوره‌دار
دشتنی ایتمش سیر بیك حاتم کبی صحرا نشین
شهرینی ایتمش تخت بیك نوشیروان تك شهریار
صحن صحراسنده بیك لیلی ومجنون جلوه‌کر
کوهساری اوزره بیك فرهادوشیرین باده‌خوار
هر غریبه نازنین شهر وولایاتی وطن
هر مزاجه معتدل آب وهوای سازکار
بومجربدرکه بولمز ظلم بونده امتداد
بو مقرردرکه ظالم بونده اولمز پایدار
کرچه برقاچ کون فلك خیلی بلا تعین ایدوب
قیلمغ استردی بو ملکك رخت عیشنی تارمار
کفر مستولی اولوب قیلمشدی اسلامی زبون
جهل استیلا بولوب ایتمشدی علم اهلینی خوار
طوتدی دست نالهٔ مظلوم دوران دامنی
صالدی درد آه دل آیینهٔ چرخه غبار
چرخ فی الحال اولدی اول رأی غلطدن منفعل
دورفی الفور اولدی اول فکر خطادن شرمسار
لطف ایزد شامل احوال اهل فقر اولوب
قیلدی فیض عدله تدبیر عجز وانکسار
بایراولمش ملکه تعیین ایتدی معمار خرد
صوصمش کلزاره ارسال ایتدی ابر نوبهار
بادپای عزم کشورکیر عالم کرد ایله
کحل اعیان عجم قیلدقده خاك رهکذار

قیلدی مشهور عرب فتح عجم تاریخنی
کلدی برج اولیایه پادشاه نامدار

روشن ایتدی عدلدن هرکوشه‌سنده بیك چراغ
جاری ایتدی فیضدن هرملکنه بیك جویبار
آن بلند اختر که فضل اولین وآخرین
یافته‌در جوهر ذات شریفنه انحصار
اول شهنشاه فلك تابع که ویرمش دولتی
بحر وبر حکمنده خورشیده اوای زرنکار
حد ذاتی ماورای اقتدار وهم عقل
رسم فیض فطرتی مافوق حد اقتدار
فوز کلزارنده بر سرسبز نخل باردر
فیض دریاسنده بر پاکیزه‌در شاهوار
هرنه کیم عالم اکا محتاج اول اندن غنی
هرنه آنکله تفاخر خلقه آندن اکا عار

پادشاه بحر وبر سلطان سلیمان ولی
سرور صاحب نظر شاهنشه شفقت شعار

اول نهال کلشن دولت که شاخ کل کبی
لطف وقهرندن ویرر احبابه کل اعدایه خار
شرع حفظنده اتم معجزات مصطفا
دین ظهورنده شریك اجر اصحاب کبار
اولمسه ممکن فضای عرصهٔ عدلنده سیر
ظلم ایدردی دار دنیا اهلنه دنیایی دار
حق ایکی عادل سلیمان حاکم ایتمش عالمه
اول وآخر قیلوب سر عدالت آشکار
اول سلیمانك شکوهی دیوه صالمش رستخیز
بوسلیمان صولتی کفاری ایتمش تارمار
اول سلیمانه مجال عزمده محمل هوا
بو سلیمانه زمان زرمده محکوم نار
عالمك وصفنی سلیمان ملکی دیرلرسه نوله
چون سلیماندن سلیمانه قالوبدر یادکار
بالله ای دولت که درکاهنده محرمسین آنك
دوشسه فرصت حالم اول درکاهه عرض ایت زینهار
قیلمشم ترتیب صحن صدقه بیك در ثنا
بولمزم فرصت که درکاهه قیلم بربو نثار
بندن اول غافل اکا بن روزشب اهل دعا
بندن اول فارغ اکا بن متصل امیدوار

فضولی　یارب اولمزمی اوله آخر بودرد اشتیاق　　یارب اولمزمی اوله زائل بورنج انتظار
ولدی عالم فیض عامندن علاج درد دل　　حاش لله کیم قاله انجق فضولی دلفکار
وار امیدم کیم اوله هم شامل اکا مرحمت
عام اولور البته فیض سایهٔ پروردکار

﴿ نعت حضرت علی کرم الله وجهه ﴾

وله　غنچه بغری دهر بیدادیله اول قان اولور　　صکره یوز لطف ایله کوکلی آچیلور خندان اولور
قطرهٔ باران که بر مدت صدف حبسن چکر　　یوغیکن قدری طاپوب قیمت درغلطان اولور
دانه طوپراغ ایچره شدت چکدوکیچون نیچه کون　　باش چکوب خرمنلور آرایش بستان اولور
قهردن اکراه ایدنلر لطفه اولمز مستحق　　مستعد درد اولانلر قابل درمان اولور
محنته صبر ایلین راحت طاپار چون یوسفه　　سلطنت تختینك اول پایه‌سی زندان اولور
کر رضا اولسه قضایه مشکل اولمز هیچ حال　　عارفه صبر ایله هر مشکل که وار آسان اولور
فعل دراصل رضای حق نه کیم اصل ونسب　　خاك فرمانبر بشر عاصی ملك شیطان اولور
سایر مخلوقدن بر کیمسه اولسه پاك دل　　اهل بیتك فرقه‌سندن صایلور سلمان اولور
خواه سید خواه عامی کام بولمز بی ادب　　فعلی مستحسن اولان مستوجب احسان اولور
یوز مشقت چکسه کام دل طاپار انجام کار
هر کیمك مولاسی عالمده شه مردان اولور
تابع فرمان ایدر حکمینه جمله عالمی　　مرتضی حکمنه هر کیم تابع فرمان اولور
اول شهنشه کیم اکر بر موره قیلسه التفات　　مور حکم ایلر سلیمان اوستنه سلطان اولور
طاش اولور ارسلان اکر قهر ایله قیلسه بر نظر　　حکم قیلسه دشمنی قصدینه طاش ارسلان اولور
فیض لطفیله اکر انسانه قیلسه تربیت　　قدر ایله انسان ملك نسبت عظیم الشان اولور
کرچه اسماعیله قربان کوکدن ایمش قدر ایچون　　حق بیلور قدر ایچون اسماعیل اکا قربان اولور
هر کیم اخلاص ایله خاك مرقدندن ذره‌یی　　آلسه انکله طبابت ایلسه لقمان اولور
دوستی کر معصیت قیلسه اولور غفران پذیر　　دشمنی بیك طاعت ایتسه موجب خسران اولور
اول سپهر دولت واقبالدن یوز دوندرر　　دولت واقبال هر کیمدن که روکردان اولور
وار امیدم فیض لطفندن فضولی کیم مدام　　تا دیلده قوت نطق وتنده جان اولور
دم اورم اوصاف اولاد علیدن نیته کیم
مادح آل علی مستوجب غفران اولور

﴿ نعت شریف نبوی ﴾

وله　صاچه ای کوز اشکدن کوکلده کی اوتلاره صو　　کیم بو دکلو طوتشان اوتلاره قیلمز چاره صو
آبکوندر کنبد دوار رنکی بیلمزم　　یا محیط اولمش کوزمدن کنبد دواره صو
ذوق تیغکدن عجب یوق اولسه کوکلم چاك چاك　　کیم مرور ایله براغور رخنه‌لر دیواره صو

فضولی　وهم ایله سویلر دل مجروح پیکانك سوزین　　احتیاط ایله ایچر هر کیمده اولسه یاره صو
صو یه ویرسون باغبان کلزاری زحمت چکمسون　　بر کل آچلمز یوزك تك ویرسه بیك کلزاره صو
اوخشاده بیلمز غبارینی محرر خطکه　　خامه‌تك باقمدن ایلسه کوزلرینه قاره صو
عارضك یادیله نمناك اولسه مژکانم نوله　　ضایع اولمز کل تماشاسیله ویرمك خاره صو
غم کونی ایتمه دل بیماردن تیغك دریغ　　خیردر ویرمك قراکو کیجه‌ده بیماره صو
ایسته پیکانك کوکل هجرنده شوقم ساکن ایت　　صوسزم بر کز بو صحراده بنمچون آره صو
من لبك مشتاقیم زهاد کوثر طالبی　　نیته کیم مسته می ایچمك خوش کلور هشیاره صو
روضه‌ کوینه هردم طور میوب ایلر کذار　　عاشق اولمش غالبا اول سرو خوش رفتاره صو
صو بولان اول کویدن طپراق اولوب طوتسم کرك　　چون رقیبدر دخی اول کویه قویمك واره صو
دست بوسی آرزوسیله کر اولسم دوستلر　　کوزه ایلك طوپراغم صونك آنکله یاره صو
طینت پاکنی روشن قیلمش اهل عالمه　　اقتدا قیلمش طریق احمد مختاره صو
سید نوع بشر دریای در اصطفا
کیم سپوبدر معجزاتی آتش اشراره صو
قلمغیچون تازه کلزار نبوت رونقن　　معجزندن ایلمش اظهار سنك خاره صو
معجزی بر بحر بی پایان ایمش عالمده کیم　　ایتمش اندن بیك بیك آتش خانهٔ کفاره صو
حیرت ایله پارمغن دیشلر کیم ایتسه استماع　　پارمغندن ویردیکی شدت کونی انصاره صو
دوستی کر زهر مار ایچسه اولوب آب حیات　　خصمی صو ایچسه دونر البته زهر ماره صو
ایلمش هر قطره‌دن بیك بحر رحمت موج خیز　　ال صونوب اورغیچون وضو ایچون کل رخساره صو
خاکپاینه یتم دیر عمرزدر متصل　　باشنی طاشدن طاشه اوروب کزر آواره صو
ذره ذره خاك درکاهندن استر آله نور　　دونمز اول درکاهدن کر اولسه پاره پاره صو
ذکر نعتن دردینی درمان بیلور اهل خطا　　اویله کیم دفع خمار ایچون ایچر میخواره صو
یا حبیب الله یا خیر البشر مشتاقکم　　اویله کیم لب تشنه زیانوب دیلر همواره صو
سنسین اول بحر کرامت کیم شب معراجده　　شبنم فیضك یتورمش ثابت وسیاره صو
چشمهٔ خورشیددن هردم زلال فیض ایلر　　حاجت اولسه مرقدین تجدید ایدن معماره صو
بیم دوزخ نار غم صالمش دل سوزانمه　　وار امیدم ابر احسانك سپه اول ناره صو
یمن نعتکدن کیدر اولش فضولی سوززی　　ابر نیساندن ایرر چون لؤلؤ شهواره صو
اومدوغم اولدرکه روز حشر محروم اولمیم
چشمهٔ وصلك ویره بن تشنهٔ دیداره صو

﴿ امام علی کرم الله وجهه حضرتلری وصفنده‌در ﴾

کاظم پاشا　کیرمدن ساغر الفاظه می وعدو وعید　　ویردی بیك نشئهٔ بکا کیفیت بیم وامید
دامن خوف ورجا کچدی اودم کیم الله　　تتق صبح ازلده یوغ ایدی رنك سفید

كاظم پاشا

خواب وحدتده ایدی قرهٔ عین اعیان / اولمامشدی اثر مجلس ارواح پدید
ساقئ بزمك ایدوب پایه مستانه سجود / ایلدم نشئهٔ صهبای صفایی تجدید
حبذا جام روانبخش الستی کیم اولور / نشوه‌سی واصل ایام شهور جاوید
لب جامنده نهفته دم انفاس مسیح / می تابنده عیان نور خداوند وحید
جرعه‌سی مایهٔ تسنیم روان جبریل / قطره‌سی تکمهٔ اکلیل سر عرش مجید
آکیشان ذوقنه اول بادهٔ نابك اوله‌مز / طالب کوثر ودلدادهٔ جام جمشید
مدد ای ساقئ کلچهره ایاغك اوپه‌یم / برقدح میله دخی ایله صفامی تمدید
عقل وادراکم ایدوب مست وخراب حیرت / فکر واندیشه‌می قیل ذوق سوادن تجرید
سینه‌م آینه اولوب شاهد فیض عشقه / ایلسون طبعمی الهام الهی تأیید
دملنوب نی کبی اول شوق ایله خامم قیلسون / جوهرین نغمه‌سنی قرطهٔ کوش ناهید
محورندن فلکی اوینادوب آثار صفا / عالمی رقصه کتورسون اثر شوق جدید
بنده اول نشئهٔ زورآور جان پرور ایله / ایلیم وصفنی بر شاه کریمك تمهید
اول شهنشاه جهان شیرنر رحمن کیم / کلمامش ذاتی کبی عالمه بر فرد فرید
مرکز دائرهٔ پیرای علو و عظمت / قطب دین کعبهٔ دنیا وجهان تفرید

سید عترت واصحاب علی الاعلی
که ایدر شاه رسل ذاتی ایله فخر مزید

خطهٔ حشمته سلطان قضا جاه وجلال / عالم قدرته شاهنشه تقدیر صید
سمعی پیمانهٔ انوار خطاب عزت / قلبی خمخانهٔ اسرار شراب توحید
کف احسان لقبی مظهر اسم اعظم / دست بر دغضبی خنجر ذوالبطش شدید
ناظر اولسه فلکه عدلی تعدی ایده‌مز / چرخ نه طارم مینایی ضیای خورشید
ایتسه شخص ستمی پنجه‌سی چاك وتمزیق / تودهٔ رمل صحاری‌یه دونر چرخ عنید
عالم فضل وکمالنده ایکی ناحیه‌در / کشور فیض ازل ملك وسیع جاوید
فیض احسانی اکر ایلسه ابره تأثیر / حشره‌دك قطرهٔ باراننی ایدر مروارید
قیلسه میم عدمی خامه‌سی رسم وتحریر / روزن چشمی اولور منبع نیل امید
جمیع اضدادی مراد ایلسه ریح صرصر / موج سیلابه ایدر قوتنی سد سدید
جرعهٔ ساغر احسانی جر ایلمکه / دست دریوزه اولور بزمنه جام خورشید
دکسه بال وپرینه مرغ حیاتك قهری / رسن مقتل اولور کردننه حبل ورید
التفات ایلسه ارباب شقایه کرمی / سعدادن صایلوردی قوجه نمرود پلید
دفترنه فلکه صیغدره‌مز فهرستن / ایتسه منشئ قضا نسخهٔ وصفن تسوید
کوملور کاو زمینك سرینه وقت وغا / دست پاکنده اولان قبضهٔ شمشیر حدید

سیدا پادشها منبع جود و همما
ای که هر مویی در رحمت وحنانه کلید

كاظم پاشا

بر غزل طرح ایده‌یم لعل لبك وصفنده / اوله هر مصرع برجسته‌سی شه بیت قصید
ای عتابنده نهفته اثر وعد و وعید / دهنی جوهر بیم و سخنی کان امید
دیزیلور جوهر دندانکی ایتدکجه خیال / دیده‌دن سوزن مژکانمه بیك درنضید
آیده بر ماه نوی زرد وهلال ایلر چرخ / تیغ ابرولرینك ایتمکه رسمن تقلید
لوح آینهٔ حسنکده عیان ایدی جهان / قلم قدرت ایله ایلدی خط آنی رسید
اغلقدن بنی منع ایتدی غبار خاطر / چون اولور آبه ضرورتده بدل خاك صعید

تعجب هر طرفه اویناسه خامه‌م کاظم
که اولور تیغ الده کهی چوکان وجرید

پادشاهم نظر ایت حالمه لله ورسول / قیلدی دوران قولکی مدرسهٔ یأسه معید
آتش فقر ایله دلسوخته‌یم تا اوقدر / اریوب یك نفسمله صو اولور کوه حدید
کرهٔ ناری یاقار بلکه کینمه شرری / ایلمزسه صو سپوب لجهٔ لطفك تبرید
کیمه عرض ایلیه‌یم حالمی بن سن وار ایکن / سکا بن ذرهٔ خاکم بکا سنسین خورشید
کیجه‌لر حاملهٔ فتنه‌می بیلم هر کون / ایده‌یور مادر ایام بلالر تولید
بر طرفدن غم دنیای دنی بریاندن / فکر جرم وکنه و شدت روز تهدید
سلب ایدوب مغز سر نور شعورم قیلدی / بنی ظلمتکدهٔ یأسه اسیر و نومید
سکا قالدی مدد ومرحمت ای مهر نبی / نه دوشرسه انی قیل شانکه بسط وتمهید
برسول الثقلین و بجناب زهرا / بدم شبر و شبیر و بخلاق حمید
سوز تمام اولدی یتر غیری دعا ایلیه‌لم / صدق واخلاص ایله بك مختصر و پاك ومفید
دور ایدوب تاقدح وعد وعید مولی / نشئهٔ خوف ورجادن اوله بیك کفت وشنید

قیله اعدای شقا پیشه‌سنی حق مقهور
بندکانی اوله دارینده مبرور وسعید

امام جعفر صادق حضرتلری وصفنده‌در

وله

ای دوچشم سیه‌ی مغز فسون ونیرنك / روح قدسی نکه مستکه آشفته ودنك
دم هجرانده منکوشکی ایتدکجه خیال / خون دلدن آصیلور هر مژه‌مه بیك آونك
عارضك جانه صفا کوکله رقت کتورر / فیض خورشید ویرر هر یره بر وجهله رنك
سینه‌مك داغنی تشبیه ایده‌یم لاله‌یه / ایلدی زخم خدنکك بنی همرنك پلنك
کهکشان صانمه اولوب دلشدهٔ فرخالك / بلنه باغلدی عشقك فلکك پالاهنك
دور حسنکده کوروب حالمی درطوب رقیب / آتش رشکه یانوب پاتلادی مانند تفنك
نور رخسارکی پامال ایده‌مز سبزهٔ خط / جوهر طینت مرآته کدر ویرمز زنك
طوتیلور دام سر زلفکی کورسه ناهید / لال اولور ناله‌می کوش ایلسه دستنده‌کی چنك

تابکی زمزمه پیرای تغزل کاظم
ایله اوصافنه اول شاه انامك آهنك

کاظم پاشا

او شهنشاه فلکجاه و ملك چاکر کیم براشور اولسه اکا عرش الهی اورنك
اوخداوند خدا خلق ونبی خصلت کیم عقل کل پیش رکابنده اورر رقص وشلنك
شمع محراب هدا جامع اسرار خدا سجده‌کاه عرفا کعبهٔ اهل فرهنك
سید نوع بشر قدوهٔ آل حیدر مهر روشن نظر کنکرهٔ هفت اورنك
عرش تمکین وقدر مقدرت و دهر ثبات لوح ترصین وقضا تمشیت و برق پرنك

حضرت جعفر صادقکه سزادر الحق
نقش پاین سر خورشیده خدا قیلسه چلنك

طبع عالی همی بدرقهٔ اهل یقین دست لطف وکرمی محفظهٔ شیشهٔ ننك
نخل افکار جلیلنده خرد نو باوه طاق ایوان جلالنده سماوات آونك
افق رفعتنه خورشید سعادت پرتو تتق حشمته جمشید سکندر سرهنك
عقل اول نظر و مهر اثر ومه پیکر منتها کشور وجبریل فر ورفرف رنك
موکب مقدرتی پر عظمتدر اوقدر عرصهٔ محشر اولور خیمهٔ خدامنه تنك
قصر قدرین اوقدر ایلمش الله عظیم اوله‌مز روزنه وسعت افکار کینك
اولسه فیض نظری شامل ارباب ضلال بیت معموره دونر قدر ضنجخانهٔ تنك
مجلس صحبتنه داخل اولان یارانك جان ویرر خاك کذر کاهنه بیك پیر و پشنك
لاملایی پر ایدر ادخنهٔ فحم امل مطبخ جودی اکر آجسه سپهره باجنك
دکسه خاشاك حقیره نظر تربیتی قاب قوسینه اولور قدر ومزیتله خدنك
اولسه تیغ غضبی شعله فشان کهساره جریان ایلرایدی صو کبی هرتودهٔ سنك
قیلسه تمکینی کشتیٔ سپهره لنکر دورهٔ عرش ایدر اظهار ضرورتله درنك
هربری کاسهٔ تسنیمه اولور طفره نثار دوشسه پای نظر رفعتنه باده وبنك
عار ایدر صید وشکار ایتمکه نسر فلکی لب دریای جلالنده‌کی ادنا خرچنك
آچیلور باب تمنا کبی اسرار قضا قفل تقدیره خدا رأیني قیلسیدی مدنك
قیلسه ابروی هلال همی دنیایه برق خاطف قدر اظهار تجلیٔ درنك
رفع انکشت شهادت قیلوب اخلاص ایله هب فرق اولنمزدی دو عالمده مسلمان وفرنك
حکمی مستلزم تحویل مزاج اولسه قیلر شعله‌یی آب روان ماهیت شهدی شرنك
اولسه ابر کرمی نامیه‌یه بازل فیض نه رواق فلکه صغمز اك ادنا تارنك

عالم آراشه مه کوکبه کهف الامما
ای خداوند جهانبان وکریم وکارنك

سنسین اول قافله سالار کرامی که اولور قدسیان صف چکوب آردجه صور بندکانك
کیم اولور مقتدر ایفایه محقق آیا بنکه بو حسن طبیعتله اولورسم دلتنك
طبع اول لجهٔ بیقعر معانیدر کیم فکر واندیشم اولور انجق اودریایه نهنك
رایض قوهٔ فکرم اوقدر چابکدر ایلسم ایلق جبریل ایله عزم آهنك
ایریشیور منزل مقصودینه بر دمده بواو قالور اول قدمنده کروده بیك فرسنك

کاظم پاشا

بن نه خاکم که اوله بنده بو آثار کمال فارس طبعمه احسان اولنه بویله کرنك
شرف وشان ومزیت بکا همبسندر ایلدك رشك براق اولمشیکن بر خرلنك
قالور آبار ضلالتده عزازیل کبی رسن عشقکه کیم اورمسه اخلاص ایله چنك
دوستك دهره سلیمانلق ایدر مور ایسه‌ده خاك ذلتده یاتور دشمنك اولسه هوشنك
صدق ایله غیری دعا ایلیه‌لم لازمدر ذکر وتوحید تمام اولسه چکلمك کلبنك
تا فسون نکه غمزهٔ آهو چشماز اهل عشقك دل بیمارین ایده واله ودنك

قبله مخلصلرینك وجهنی حق بدر منیر
اوله دشمنلرینك قلبی کبی یوزلری زنك

امام موسی کاظم حضرتلری وصفنده‌در

وله

دست عشقله اوروب سینه‌مه حسن صیقل کینه‌دن سینه‌می پاك ایلدی حق عزوجل
قاپلادی کوکلی سر تا بقدم نور سرور اولدی لوح دلم آیینهٔ عقل اول
صورآرای وجود اولدی درونمده همان اوقدر سر الهی که بطرز مجمل
سویله‌سم بیکده برین عالمه بر رنکه کیرر وجه پاکیزهٔ تقوا ایله اوضاع حشل
حبذا عاطفت بیبدل ربانی مرحبا مرحمت خاص خداوند اجل
نیجه مهر آفت جان ودل عاشق که آنك اوله‌مز ذره‌سنه مهر جهانتاب مودل
ذره‌سی مهر جلی شعشعهٔ اوج ابد قطره‌سی جوهر تابندهٔ دریای ازل
نه کهر تکمهٔ اکلیل نکین عظمت که اولور لامعه‌سی عالم قدسه مشعل
نیجه مهر آتش کلنخل تجلی که ویرر فیض لطفی ارنی کولغه انسانه محل
نه کهر شعله‌زن خرمن اکوانکه چکر رشکدن دیده‌سنه شاهد ایمان سبل
نیجه مهر آل تتق بسته عروس معنی که‌دکل جوهر جان رؤیتنه عشر بدل
نه کهر مردمك چشم جهان کیم کورینور جلوه‌سی نور سویدایی محیط واشمل
آفرین اول کهر مایهٔ استعداده که اولور بویله براحسان الهی‌یه محل
بارك الله اوعالی شرف فطرته کیم ایلیه قدرینك ادراکی عقولی مختل
محض انعام خدادر بنه بو طینت پاك حاشا لله که ایره دامنه سعی ایله ال
سبب فیض ظهوری نظر آل نبی علت موجبه‌سی لطف امام اکمل
اوامام ابن همام اول شه اکمل کیم ایدر استنه قاف قدرده کورینن عقده‌یی حل
اوقضا حکم وقدر شیوه که لایقدر اکا اولسه ثانی شرف وقدرده عقل اول
آسمان سایه شهنشاه پناه دارین لاخلا پایه خداوند جمیع کمل
قبلهٔ ششجهت آرایش دین ودنیا شمع جمع عظمت شعشعهٔ ملك وملل
حکم آموز وسخن سنج ومعارف پرور شفقت اندیشه آرام پیشه دلیر واعقل

حضرت موسی کاظم کیم اودر عالمده
قدوهٔ آل شهنشاه صنوف مرسل

کاظم پاشا

شاه اورنك ولايتكه سزادر دينسه
سك دركاهى سپهرك اسدندن افضل

مشهد پاكيدر اول موقف رؤيت كه اولور
هر طرفدن اكا انوار الهى منشل

دست جود وكرمى چشمهٔ فيض اقدس
ابر لطف و همى منبع تسليم امل

سيرت ماجد عرفانى فلكدن اوسع
صورت شاهد امعانى ملكدن اجمل

طبعى ابكار فيوضاته مزين جمله
قلبى اسرار الهيه معلا مجدل

جهت جامعهٔ فيض وكماله ذاتن
مظهر ايتمش اوقدر حضرت فياض اجل

خون ايدوب بغرينى شمشير قضانك غضبى
لطفى سر قدرك عقلنى ايلر مختل

خوابده ايلسه شمع رخنه عطف نكاه
روح قدسينك اولور ديدهٔ جانى احول

اولسه تمكينى اكر شامل اجساد لطيف
صدمهٔ صرصر اولور خانهٔ دنيايه تمل

قيلسه انديشه‌سى افكار محالى تصوير
داغ درد وغم اولور آدمه مرآت امل

حكمى تبديل خواص ايتسه قالور بى تمييز
چشمهٔ مهر ايله ماهيت زهراب اجل

جمع اضدادى مراد ايلسه كر مقدرتى
برلشور شام ابدله تتق صبح ازل

دكسه بر اهل جنونه نظر عاطفتى
عقلا حشره‌دك ايلر سوزنى ضرب مثل

اولسه كر محتسب عدلى نكهبان انام
ايده‌مز تيغ اجل كمسه‌يه اظهار جدل

روضهٔ خلد نجاته كيره‌مز اعداسى
لجّه بيك سم خياطى سوز يلوب جسم جمل

چرخ نه طاقه اولور طفره نثار عظمت
روضهٔ مقدرتنده يتشن ثوم وبصل

سيدا پادشها داور عالى نظرا
اى ركاب قدمى بوسه‌كه مهر وزحل

صالمه فردايه بنى بونده قيل اظهار جمال
بونى تقديم ايدرم جمله رجادن اول

آتش هجرك ايله جان ودلم ياندى مدد
ويرمه كل دولت ديداركه من بعد مهل

عرض كالاى كمال ايليه‌يم سايه‌كده
اولمشم باق نيجه الطاف جليله منهل

بنم اول شاعر ماهركه آچار انديشم
تيشهٔ فكر ايله كلزار بهشته جدول

بيضهٔ مهره دونر هر شرر ناچيزى
نور انديشم اكر عالمه اولسه مشعل

خامه‌م اول نيشكر مصر بلاغتكه ويرر
ذكرى بيك لذت بوس لب جانانه خلل

بلبل نادره كويم نغمات سخنم
برك كوش كل فردوسه اولور جوهر طل

خضر عيسى دم اعجاز طراز عصرم
طوتدى صيت سخنم دهرى چو وحى منزل

ساحر معجزه كويمكه اولوردى طارى
كورسه نال قلمم اژدر موسايه وجل

طولدى الفاظ معانيله حريم طبعم
اورمدن نعت جهان قدرك ايچون خامه‌يه ال

نوله بو شوق ايله جرأتلنوب ايتسم تحرير
لالهٔ داغ درونم كبى بر تازه غزل

اى نكاه غضبى تيغ قضا ضرب مثل
ناوك غمزه‌لرى تير جكر دوز اجل

آيت خط لبك سايهٔ ابرو اوقومسه
قيله تأويل ايله قرآنى مدد دام حيل

کاظم پاشا

اويله برحاله كتوردى بنى تعريف ايده‌مم
ذكر اندوه مضى فكر غم مستقبل

ياقدى ياندردى بنى مجمرهٔ عشقكده
ايلين خالرك طرف رخكده حرمل

كوره‌لى غمزهٔ خونريزينى كاظم يارك
تيغنه آند ايچرم سومامشم بشقه كوزل

سوز تمام اولدى يتر ضيرى دعا ايليه‌لم
يوز سوروب خاك در ذلته باعجز وكسل

تاكه آينهٔ جان ودل عشاقه اوله
آتش عشق جهانسوز الهى مصقل

ذوق رؤيتله اولوب مردمك چشمى قرير
ويره هر مطلبنى حضرت حق عز وجل

﴾ روضهٔ مطهرهٔ جناب نبوى وصفنده‌در ﴿

وله

بارك الله اى مكرم روضهٔ فخر جهان
لوحش الله اى معظم مسجد عرش آستان

روضه اما خاردر نسبتله برك وبارينه
شعلهٔ نخل تجلا ورد باغ لامكان

مسجد اما قبلكاه كعبه‌در كيم بابنك
سده‌سى محسود جنت طاق رشك آسمان

بر كلستان صفادر هر مقدس طرحى كيم
روزكار ايلر هزار عدنه خاكن ارمغان

بر رياض فيض باريدركه خاك اقدسى
فخر ايدر عرشه وجوديله آنك بو خاكدان

غنچهٔ نكهت فشانى لالهٔ داغ درون
جدول آب روانى سيم اشك عاشقان

شعلهٔ مشكاتنه پروانه جان جبرئيل
آب فيض آياتنه ديوانه روح قدسيان

ريزه ريزه جوهر جان خلائقدر بتون
ساحه‌سنده پايمال ناس اولان ريك روان

جامع حكمت كه طاق كوشهٔ محرابنه
سجده‌دن رفع سر ايتمز ابروان دلبران

ارتفاع منبرين قطع ايده‌مز روح الامين
پايه پايه قيلسه افلاك وعقولى نردبان

صان درخت طوردر هر بر منار زركر
كيم ويرر عشق اهلنه نور تجلادن نشان

قبهٔ خضرا دكل نو غنچهٔ لاهوتدر
كيم يوزندن برق اورر نور مبين مستعان

فرق اولدر شانك محشرله جمع وانتشار
آنده بر كز بونده اون دفعه اولور كونده عيان

رونما روزنلرنده جام بللورى دكل
مردم چشم ملائك قات قات اولمش نردبان

خاك وحشتدن خراشيده غبار زلف وخط
ريزه سنكندن طراشيده عذار مهوشان

هر مؤذن آنده بر نو بلبل شوريده‌در
كيم كل فردوس ايدر آوازه‌سن منكوش جان

سينه چاك و دلپريشان اولديلر چاروبنه
رشكدن كوكلم كبى هب زلف حوراى جنان

چورهٔ سطحنده روشن قبه‌زميدر ياخود
لجهٔ انوار قدرتده حباب بيكران

دود آهى زر كلاهندن رهين عرش اولور
صانكه روح مولويدر هر فروزان شمعدان

يادكل شمع فروزان لالهٔ نشكفته‌در
دست بيضاى كليم اللهدن اولمش عيان

طبع بيچاره هواسى مغز انفاس مسيح
علت عشقه لقاسى مايهٔ روح روان

چاهنك بر دلوهٔ ناچيزى اولمز آفتاب
بويننه تار شعاعن قيلسه بند ريسمان

نه فلك برقری آواره در بامنده كیم ‖ رونما كردن بطق عشق اولش كهكشان
هر حمامی غبطه‌ساز طوطئ كویای قدس ‖ هر رخامی رشك مرآت شه خاورستان

خاكنك هر ذره‌سی جاندن عزیز اولسه نوله
آنده ساكندر جناب سید كون ومكان

اول شهنشاه سریر عالم تفرید كیم ‖ عقل اولدر عصا بر كف درنده پاسبان
اول خداوند عظیم الخلق كیم وصافیدر ‖ ذات والا شاننك ذات جناب مستعان
اول حبیب الله اكرم كیم وجود پاكیدر ‖ ثانئ باری تعالی اول خلق جهان
بویله ضبط ایتمش كوروب اوصاف عالیشاننی ‖ لوح محفوظ خداده خامۀ معجز بیان
پادشاه لی مع الله افسر وسلطان دین ‖ شهریار ماسوا چاكر نبی انس وجان
نیر اوج رسالت مشرق نور ظهور ‖ علت خلقت وجود ممكن وواجب عنان
سید افخم نبی محترم فخر امم ‖ اول عالم رسول اكرم آخر زمان

احمد مرسل امام انبیا كیم ذاتیدر
وجه پاك حقه هم آینه هم آینه‌دان

قبضه‌دار قاب قوسین اوادنی كیم دیكر ‖ رب عزت ناوك ابصارینه وجهن نشان
بر حقیقتدر كه آب جوهر ماهیتی ‖ قیلدی آنكله تعین نور ذات مستعان
باركاه عرشه نعلین شریفی ماهچه ‖ چشم جان قدسیانه نقش پایی سرمه‌دان
ناره تأثیر ایتسه فیض آب لطف مشربی ‖ اخكر سوزان اولور تخم حیات جاودان
آبه ایصال حرارت قلسه اما شدتی ‖ برق اولور هر قطره‌دن بیك كورۀ آتش فشان
اولسه كردشت عدم پیما نسیم مكنتی ‖ هر بیابانی قیلر ملك وجوده كلستان
التفاتی پشۀ ناچیزه ویرسه تقویت ‖ روزكاره حكمن ایلردی سلیمانه وش روان
قیلسه كر بر عندلیبه كلشن لطفن مآب ‖ ناله‌سی ایلر قضایه بیك خطاب امتحان
جمع اضدادی مراد ایلرسه حكم نافذی ‖ برلشور یكدیكرین تعقیب ایدن دور وزمان
شویله‌در تأثیر فیضی آفتاب عدلنك ‖ قننی ملكه دوشسه انواری اولور بی امتنان
خرمنه حصن حراست شعلۀ شمشیر برق ‖ شمعه فانوس حمایت صدمۀ بادوزان
دشت جو ناتناهیدن آتاردی خارجه ‖ اورسه دست قدرتی كوی سپهره صولجان
كسسه چرخ اطلسن بیك مثلنی خیاط صنع ‖ اشهب اجلالنه چیقمزدی بربر كستوان
ظن ایدرز شیوۀ چشمان مژكانن كورن ‖ سر حكمت دركمین و نور قدرت دركمان
یارسول الله جمال باكمالكدر سنك ‖ آفتاب بی زوال و نوبهار بی خزان
سنسین اول پیغمبر آخر زمانكیم ذات حق ‖ رحمة للعالمین ایتمش وجودك بی كمان
نور دیدارك چراغ بزم خاص كبریا ‖ خط رخسارك رموز سورۀ لیل ودخان
خاك كویك چكسه بر چشم علیله روزكار ‖ برق اورر آینه‌سندن صورت راز نهان
حسرت برك لبكله اولسه چشمم كریه ناك ‖ لعلمدن تشكیل ایدر اشكم هزاران بحروكان

كاظم پاشا

یوق ادای نعتكه قدرت دل واندیشه‌ده
بر غزل طرح ایده‌یم باری شكست وناتوان

صانمه كون قوس قزح اظهار ایدر شب كهكشان ‖ بوینی باغلو دركهكده بر قولكدر آسمان
ماه نو دریا فلك رفع ایلیوب انكشتنی ‖ كوستر وخلقه هلال ابرولرندن بر نشان
داغدن سینه‌م كورنمز اوقلرندن داغلر ‖ بیك دهان آچمش وجودم هر دهانی بیك زبان
ای خوش اول صهبا پرست عشق مطلق بیلمیه ‖ خون اشك دیده‌دن بشقه شراب ارغوان
یاره استردم نهانی رازم ابراز ایلمك ‖ درد وغمدن چیقدی جانم چیقمدی راز نهان
باغلیدر فتراك زلفنده هزاران جبرئیل ‖ اولمشم بر یوسف حسنك اسیری مسلمان

كورمز ای كاظم صباح حشره‌دك روی زوال
قیلسه مهر اول ماه ایله بركون فلكده اقتران

جانه یتدم یانبی هجر وفراقكدن سنك ‖ محو اولوب جسمم برینه اولدی دردم مستبان
اول غریق حیرتم كیم زورق اندیشه‌مه ‖ چارموج اضطراب اولمقده‌در هر حین وآن
فكر هول روز محشر محنت دنیای دون ‖ اعتساف تنكدستی طالع نا مهربان
جملۀ اندوهمك چیقمز یكونی حاصلی ‖ جمع وتعداد ایتدیرلسه جمله ذرات جهان
بر نكاه مرحمتله یاپ دل ویرانمی ‖ انتظلم حالمه رشك ایلسون باغ جنان
سوز تمام اولدی یتر آرتق دعا هنكامیدر ‖ اله دامان نیاز والتجایی درمیان
تا ریاض هفت طرح خانۀ بالای چرخ ‖ غنچۀ مهرین قیله دستار زیب آسمان
تا حریم مسجد پایندۀ قرب قبول ‖ اوله صدر محفل آه و انین عاشقان
نور ذاتیله منور ایلیوب حق روضه‌سن ‖ مسجد پاكن قیله روشن مطاف قدسیان
امت مرحومه‌سن هپ مظهر غفران ایدوب ‖ ایلیه دنیا و عقباده فریح وكامران

﴿ قصیده ﴾

منیف

ای نكهبان مقالید نظام دولت ‖ وی نسق ساز اعاظم مهام دولت
صدر پروین علم وصفدر سیاره حشم ‖ داور عالم ارسطوی بنام دولت
نیر صبح ظفر غرۀ سعد اكبر ‖ ماه مهر اختر وخورشید غلام دولت
سنسین اول نبض شناس علل طبع امور ‖ درج رأیكده‌در اجزای قدام دولت
سنی شایسته كوروب ایلدی تأیید ایله حق ‖ ید اقبالكه تسلیم زمام دولت
كورمدك حق بو كه اقرانكی كرچه كوردك ‖ نیچه دارای زمان ونیچه سام دولت
سكا مخصوص بو توفیق وترقی الحق ‖ لیك نا اهله خطردر لب بام دولت
نوشداروی شفاخانۀ تدبیرك ایله ‖ بر طرف اولدی هپ اسقام مسام دولت
رفعت غرفۀ اجلالكه نسبت حالا ‖ اولین پایه‌در اعلای سنام دولت
شرف كوكبۀ منقبتكله طوتدی ‖ عالمی ولولۀ شهرت و تام دولت

مدحت ذاتکه بو کونه سر اغاز ایلر — نکته سنجان پسندیده کلام دولت
رایت افراز وغا زهره شکاف اعدا — سیف مسلول وغا شیر کنام دولت
کل دستار شرف درهٔ پاکیزه صدق — رسم پیرای سلف فخر کرام دولت
کوه تمکین خرد کامروای سرمد — سرو زیبنده قد سدرهٔ خرام دولت
کاربند نصفت نور چراغ عفت — افسر فرق مباهات همام دولت

یعنی همنام اساس افکن محراب حرم
کایتدی درکاهنی حق بیت حرام دولت

سدهٔ بارکهی قبلهٔ اقبال انام — درجود وکرمی باب سلام دولت
ذاتی سرمایهٔ آسایش دین ودنیا — مقدمی میمنت افزای مقام دولت
دیدهٔ لطفی نکهبدار لوای اسلام — صدمهٔ قهری نکونساز خصام دولت
اولکه ادنی عمل ناخن تدبیری اولور — انحلال آور تعقید مهام دولت
اولکه رشك آور آینهٔ خورشید اولدی — یمن پابوسی ایله فرش رخام دولت
ابروی شاهد بختی نیجه معنایی مشیر — دیده‌سی عین عطاطره‌سی لام دولت
کرد راه قدمی مایهٔ اکسیر مراد — ریزه‌سنك دریدز نقرهٔ خام دولت
جوی عدل وهممی آب بقای اقبال — بول خلق حسنی عطر مشام دولت
اولدی رونقشکن جام صفای جمشید — دور لطفکده هله کردش جام دولت

آصفا داد کرا صدر بلند اقبالا
ای ملاذ امم وکهف انام دولت

سنسین اول هندسه پرداز مبانی امور — کاولدی زأیك نسق آرای قیام دولت
اثر سطوتك اول رتبه که صد مرحله‌ده — کر ظهور ایلسه اعدای لئام دولت
اعتذار ایله ایدر عرض متاع تسلیم — دخی سن ایلمدن شد خرام دولت
آشیانساز پناه آور مکنا اوله‌لی — کوشهٔ طاق جلالکده همام دولت
بولدی رفعت اوقدر کیم ایرمز نسر فلك — ایتسه پرواز ایله قصد سربام دولت
وأفتك خواب صفا وبردی جهانه بختك — اولدی بیدارکن چشم منام دولت
حاصلی رأی حکم سنج اصابتکارك — اولدی هر کارده بر وفق مرام دولت
فائز سهم معلای صدارت قیلدی — سنی حق تادم تقسیم سهام دولت
جمله مستغرق احسان فراوانکدر — سرتسر صنف خواص ایله عوام دولت
خوان یغمای نوال کرمکدن ایله — بنیده بهره‌ور نعمت عام دولت
خیلی دمدرکه پر ایتمشدی درسامعه‌می — فرط آوازهٔ لطف ایله پیام دولت
قصد مالشکری خاك رهکله چکدی — بنده‌کی جاذبهٔ شوق وغرام دولت
سینه‌ده داغ عبودیتم ایتزمی بنی — مستعد شرف نقش ختام دولت
ایلسون مزرع خشك املم نامیه خیز — اثر تربیت رشح غمام دولت

منیف

ایتمه اطناب سخن غیری بودملرده منیف
فرضدر ادعیهٔ خیر دوام دولت

حشره‌دك تا که اوله بستهٔ اوتاد خلود — ساحهٔ دهرده اطناب خیام دولت
اتصال اوزره یمینکده یسارکده اوله — فتق و رتق قلم و تیغ نیام دولت

ریز رانکده اوله صحت ایله همواره
رخش مه غرهٔ پروین سنام دولت

﴾ قصیده ﴿

وله

خامهٔ امر کن اولدقده رقم سنج یکون — جمله شی اولدی بهم بستهٔ احکام شؤون
چکدی مسودهٔ تحویل برات عدمه — خط بطلان قلم صنع خدای بیچون
اولدی بر داشته حیلولت دیجور عما — ساحهٔ بهن بروز اولدی زوایای کون
پرده پیرای مظاهر اولوب استاد ازل — جلوه‌ریز اولدی پیاپی صور کونا کون
منفصل کرچه که پیوند تصاویر ظهور — متصل یکدکره لیك تماثیل بطون
کلك مانئ قدرله صفحات عالم — اولدی همکونهٔ روی ورق انکلیون
چشم باریك نکاهانه کورینور یکرنك — بو نقوش عجب انکیختهٔ بو قلمون
سر بهم دادهٔ دست احدیتدر هب — یك بیك سلسلهٔ نسبت انشای قرون
سرو اراوب باغده استادهٔ محراب رضا — سرفرو بردهٔ شکر اولدی نهال عرجون
سبحه کردان ریاضتکدهٔ قدرتدر — ریشهٔ ساق درخت انملهٔ دست غصون
اولدی بوششدر عبرتده قضا وقدرك — قبضهٔ بست وکشادنده جهان زاروزبون
هب اشارات صدور حکمی ناطقدر — وضع میزان تقابلده بو سر مکنون
سرتسر اولمده سنجیدهٔ قسطاس تضاد — عرض رنج و شفا جوهر شرع وقانون
کیمی پرکار کبی خطوه شمار حرکت — کیمیسی نقطه کبی پای بدامان سکون
کیمیسی زید کبی غرفه طرازندهٔ رفع — کیمیسی عمرو کبی نامزد منصب دون
کیمیسی پوتهٔ حال ایچره دلن قال ایتمش — کیمی اجوف کبی علت زدهٔ هرزه‌درون
کیمی ناقص خرد اولمغله اولور دنیانك — رشتهٔ دام فریبنه لفیف مقرون
حاصلی علت تصریفدن اولمز سالم — عین افعال زمان امثلهٔ ریب منون
خرده بینان خیابای اموره بسدر — حکمة العین مواعظ فلك آینه کون
جمله برجای حکمدر بو بساط ترتیب — حد ذاتنده دکلدر بریسی پرده برون
اهل طبعه نوله اولسه بو سواد حکمت — خاك درکاه کرمکار کبی کحل عیون
اوکرمکار که رشك دل ودستیله اولور — داغ بر دل صدف وکان بدخشان دلخون
یکه تاز سر میدان دهات عرفان — سرفراز قصب السبق کمالات وفنون
نیرلمعه فروز سحر استعداد — غرهٔ جبههٔ فضل وهنر روز افزون

بوعلی منقبه عزت بك افندی کیم اودر
عقل چاك افکن جیب خرد افلاطون

منیف

اولکه اولسه ره تحقیقده شایسته انك
پیك وش پیش رکابنده روان مشاؤن

اولکه تاب آور تمکین احاطه اولەمز
جوهر وصف شکوهینه تضاعیف متون

اولکه اولمز ایدی معنی‌یه رهایاب وصول
اولسه بدرقهٔ خامەسی کر راهنمون

فیضان ایتسه محیط همی ریك صفت
ریز موجنده قالور جمله محیط کردون

عالم جاهنی کر ایتسه مساحه تقدیر
فرض ایدر کون ومکانی اکا ربع مسکون

لامکان منشیٔ ادراکنه سر صفحهٔ مشق
آسمان مرکز اندیشەسنه نقطهٔ نون

زیر دامان عفافندەدر آسوده چوشمع
پرتو شهرت آثار صلاح ذی النون

طبعی مشاطهٔ رخساره کشای اعجاز
کلکی نقاشهٔ تار عقد سحر وفسون

صفوت ذهننه مرآت سکندر حیران
لیلیٔ فکرتنه عقل ارسطو مجنون

روی کرم کرمی مهردم ارد بهشت
دم سرد غضبی صرصر تند کانون

ریزەسنك دری اکلیل رجایه کوهر
پرنیان نظری دوش کماله اکسون

قدردان سخنا دادرس اهل دلا
ای نظر سنج موازین عیار مضمون

ایدەیم صحبت ماهیت طبعم ابراز
عذرخواهانه حضورکده اولورسم مأذون

اولین پایهٔ مرقات خیالله اکر
وارایسه فرقی سپهرك بنه فرق مادون

آزما یشکدهٔ بوتهٔ پیك فکرم
غایت فاصلهٔ حد جهتدن بیرون

نظم شوخم صدف معرفته دریتیم
قلم کلچمن معنی‌یه سر مکنون

مطلع صبح یقیندر دل پاکم اولسه
تولە وارستهٔ آلایش اوهام وظنون

جویبار دل والا همم اوزره دونر
روز وشب چنبر ناعورهٔ چرخ وارون

کرچه ویران شدهٔ دست تعدیٔ غم
لیك وار دلده نهفته نیجه کنز مدفون

سرتسر حکم مقالید طلسم سخنی
قیلدی کنجور ازل دست دلمده مرهون

بوقدر مایهٔ عرفان ایله اما خاطر
اولەمز ژنك المدن بنه بردم مأمون

کاه اندیشهٔ سرمایهٔ سامان معاش
کاه تخدیش سر ناخن ایفای دیون

ایتدی افتاده بنی چاه غمه یوسف وار
کویا باکه برادر کچنور طالع دون

شرف خدمت خاك در اقبالکله
قیل منیفا قولکی باری افندم ممنون

ایدەیم تصفیهٔ قلب ایله آغاز دعا
تاکه مرآت اجابتده اوله چهره نمون

خواجهٔ دادوستد زیور بازار ایدەتا
دمبدم تازه ظهور امتعهٔ کوناکون

دائما کارکه بندر اقبالی اوله
جنس کالای امانی ایله یارب مشحون

ذروهٔ قصر حیات اوزره همیشه اولسون
دلی لبریز صفا دولت واقبالی فزون

﴿ توحید باری ﴾

نابی

تعالی الله زهی دیوان طراز صورت ومعنا
که جسم لفظ ایله روح مآلی ایلمش پیدا

زهی خیاط خلعت دوز بازار حقایق کیم
قد معنایی ایتمش جامهٔ ترکیب ایله برپا

ولوب خورشید ومهدن مهره کش اوراق افلاککه
خطوط روز وشبدن نسخهٔ صنع ایلمش انشا

ایدوب وضع قلم اوراق حکمت خامهٔ صنعه
چکوب مسودهٔ غیبی بیاضه ایلمش املا

ویروب ترتیب اجزای مخالف کونهٔ کونه
دورنکه تاردن دیکمش اکا شیرازهٔ ابقا

قوروب بر بارکاه صنع لطف وقهردن ممزوج
ویروب اضداده آمیزش قومش نامن انك دنیا

یازوب رد وقبوله جت ایتمش کشورین تعدیل
ویروب کون وفساده صورت ایتمش حکمنی اجرا

ویروب حق صریحن قبض وبسط ومحو واثباتك
عدالت خانهٔ حکمتده ایتمش جملەسن ارضا

ایدوب دولاب استغنایی کردان جوی جود اوزره
ریاض احتیاج ممکناتی ایلمش اروا

زهی ذات الوهیت مهمساز ربوبیت
که شهرستان صنعنده دکل بر ذره نابرجا

زهی مبدأ که بیرنك عمادن ایلمش تصویر
هزاران چهرهٔ رنکین هزاران دیدهٔ بینا

زهی واجبکه ایتمش ممکنك ایجادینی ایجاب
کمال رحمتندن ایلمش معدوم ایکن احیا

زهی خالق که کنز نطفهٔ ناچیزدن ایتمش
قباب بارکاه چرخه صیغمز کیمسەز پیدا

زهی رزاق کانبان عدمدن ایتده احسان
هزاران توشهٔ شیرین هزاران نعمت اعلا

زهی فاتح که اغصان خفادن ایتده ابراز
نقاب برك پیچیده هزاران میوهٔ اشها

زهی باری که لعبت خانهٔ صنعنده خلق ایلر
هزاران دلبر موزون هزاران دختر حسنا

زهی صانع که ایلر برك توت وکرم بدودن
لباس افتخار شهریاران اطلس زیبا

زهی قادر که خاك تیره طینتدن ایدر ایجاد
سفید وزرد معدن سبز وسرخن جوهر غرا

زهی عادل که ایلر چارسوی چار فصلنده
ترازوی دوکفه خدمتن سرما ایله کرما

زهی قابض که عالم قبضهٔ حکمنده مضطردر
زهی باسط که چکمش کائناته سفرهٔ یغما

ایدوب عالمله بخش حیات انفاس رحمانی
چقرەمش ارض میته مردکانن ایلمش احیا

چنار رطبدن تدریج ایله تحصیل ایدوب آتش
نهاد غورەدن تدبیر ایله ترکیب ایدر حلوا

بو علویات وسفلیات وتدبیرات ربانی
کتاب معرفتدر نقطهٔ ذراتی سرتاپا

بو امواج بحارك قعرینه رهیاب اولان آکلر
که وار تحتندە بردر حقیقت برعجب دریا

خروش رحتندن مستعار آرایش هستی
کلام عزتندن مستعار اسرار ما اوحی

کتاب حکمتنده نقطهٔ زر قرصهٔ خورشید
قباب عزتندن جام روزن طارم مینا

درعلمنده مستعمل نیجه ماهیت عالم
ره حکمنده پاشیده کهر خاصیت اشیا

شکوه قدرتی بالای ادراکات انسانی
وجوه حکمتی بیرون عد فهم واستیفا

سحاب لطفی ناقابل تمانع ایلمك امساك
صدور منعی ناممکن تجاوز ایلمك اعطا

ترازوی تقابل وضع ایدوب بازارامکانه
نقیضینه توافقله تخالف ایلمش القا

عناصرله طبایع رنك ضدیده اولوب قائم
بری بریله اولمشلر وحیدالاصل ایکن اعدا

نابی

ایدوب بالطبع بیری بیرینه هم دوست هم دشمن — قوپرمش اقتضای حکمت اوزره راهده غوغا
مخالف صورتا مانع دکلدر وحدت اصله — اولور برشاخدن سرخ وسفید وخار وکل پیدا
محیطك وصفیدر عذب واجاج لذت انهار — مسمی واحد اما مختلف اوصاف ایله اسما
ازل سرنقطهٔ دور حیات اصلدر کایلر — ابددن امتناع انفکاك عیننده ایما
اولنلر ذوقیاب مشهد موسی ایدر ادراك — سراسر اولدوغن عالم تجلی خانهٔ سینا
مرض هم جسم صحت نیستی مرآت هستیدر — دومرآت مقابل کونه‌در سرا ایله ضرا
اولور ظاهر طباعه نسبت انجق نفع ایله شری — اکرچه نفع وضری محتوی مجموعهٔ اجزا
مقال لاابالی هم جناح طائر رأفت — سؤالم تعدنی همپر طاوس استغنا
ایدوب یرلو یرنده کارکاه حکمتن ترتیب — کیمن ایتمش کدای کاسه‌در کف کیمسن اغنا
غداسن ایلمش شایانی اوزره هرکسك تعیین — کیمن ایتمش پلاس جهله مستغرق کیمن دانا
ملائك خادمان یأمر بالعدل والاحسان — شیاطین دیده‌بان فرصت ینهی عن الفحشا
کیمن ایتمش دیانت شهرتیله عمدهٔ ایام — کیمن ایتمش کناه و معصیتله عالمه رسوا
کیمن هم بستر علت کیمن هم خوابهٔ صحت — کیمن ایتمش رعایا کیمسن شاه جهان آرا
براق عزت وجاهی ایدوب پابستهٔ تخصیص — سمند رحمت عامك عنانن ایلمش ارخا
کیمن ایتمش رسالتله شفیع ورطهٔ محشر — کیمن ایتمش ولایتله ندیم خلوت معنا
جهاندن اصل مقصود انبیا واولیادر هب — ولیکن اولدیلر انواع اخری بالتبع پیدا
نبوت حاکم فرمان روای مسند تشریع — ولایت خازن انوار سرالغیب لایحصی
نبوت کیمیای سرسر شست پوتهٔ اشراك — ولایت واصل اکسیر اجزاخانهٔ علیا
نبوت صاحب ترفیع بخش رایت احکام — ولایت صاحب خلوتسرای عزت احما
ویروب سرمایهٔ تفصیلی دست تنك اجماله — ایدر برنقطه‌دن چندین کتاب عنبرین املا
اومجمل نقطه‌نك تفصیل آثارین تماشا ایت — اولور برتخم کسترن درخت بارور پیدا
اولور اول نقطه ظاهر عینی ایله میوه ضمننده — عیار نقطهٔ دل نولدیغن فهم ایله ای دانا
انکچون قلب مؤمن اولدی عرش اعظم باری — دیدی عارف بنم اول نقطهٔ موضوع تحت البا
بوعالم برکتاب حکمت اندوز حقایقدر — مآلن هرکیم استخراج ایدرسه آفرین بادا
عجب وضع ایلمش بو بارکاه حکمت آمیزی — که کتر صنعنی درك ایلینجه پیر اولور برنا
حقیقت بین اولانلر فهم ایدرلر اولدیغن انجق — جهانده ظاهر وباطن حکومتخانهٔ اشیا
مشاعر وضع ایدوب ترکیب جسم نوع انسانده — ید هردیکره ایتمش مناسب آلتن اعطا
دماغی ایلیوب خلوتسرای قوت تصویر — او عالی قصرده شاه خیالی ایلمش ایوا
بنای دین ودنیا انتظامینه ایدوب آلت — زبانه نطق ویرمش کوشه‌ویرمش قوت اصغا
ایدوب چشمه حواله خدمت ذوق تماشایی — جمال وچشمی ایتمش بربرینه واله وشیدا
ایدوب نرم ودرشتی لامسه تعیینه موقوف — مشامی بو یه وقف ایتمش مذاقه لذتی اهدا
خط ونقش وقماش کاری ایتمش جوی صنعندن — سرانبونهٔ میزاب انکشتان ایله اسقا

نابی

خرد درکنده عاجز صنعنك فهمنده دل حیران — تعالی الله زهی صانع تعالی الله زهی دانا
بلند وپست عالم بربریله ارتباط ایتمش — بری بریسنه محتاجدر اعلا ایله ادنا
مدارندن ترقی یاتنزل ایلسه خورشید — اولوردی زندکی اکسیر وصحت همسر عنقا
فصول اربعه ایتسه تجاوز حد پرکارین — نظام ممکناته اختلال ایلردی استعلا
اکر لیل ونهار آمدشدنده کچسه مقدارین — حیات کائناته فاسدات ایلردی استیلا
هوای روح بخشا ایتمسیدی جلوهٔ رحمت — اولوردی خلق عالم یك نفسده جمله ناپیدا
اولیدی پاکشیده آب رفتار دلارادن — ایدردی سوز سینه تشنکانك صحتن یغما
برون اولمزسه آتش حجله کاه سنك وآهندن — اولور افسردهٔ تعطیل نعمت خانهٔ عظما
اکر خاك سیه بسط ایلمزسه خوان احسانی — اولور کار شکم خواران عالم آه وواویلا
کمینه کندم کقدر نایاب اولسه عالمدن — نولوردی زیب خوان شهریاران جهان آرا
اکر کاو حقیر اولمزسه کردن دادهٔ خدمت — اولوردی حال مغروران عالم مشرف افنا
سحاب رحمت حق کوهرافشان اولمسه یکچند — اولوردی خلق عالم کاسه کرد دست استسقا
شمار نعمتنده بیوفادر لشکر اعداد — ثنای قدرتنده نارسادر سلم احصا
بودکلو نعمت بی امتنانك قدرینی بلمز — عجب کفران ناشکراندر اکثر مردم دنیا
بودکلو نعمت معلومه ومجهوله دن صکره — ایدر تقدیردن بسط شکایت ایتمز استحیا
بونان وبونعمك حقن فراموش ایلین جاهل — نه صورتله اولور امیدوار نعمت فردا
جزا ترتیبنه شایاندن اوزکه برجواب اولمز — اکرکیم ایلسه مفتئ انصافندن استفتا
دکل لطفی خداوند کریمك قابل انکار — مکر انکار ایدن مجنون اوله یاطفل ویا اعما
اکرکیم اسم ستارك مددکار اولمسه لطفی — ایدردی اقتضا اول قدمده اولمغی رسوا
آلهی سابق انعامکی ایت لاحقه پیوند — کناه بندکانی ایتمه روی جهلنه القا
عصات بندکانك اولسه ده شایستهٔ تعذیب — ینه ایله آلهی شانکه شایانی اجرا
کریما جاهلان نعمتز ممکنمیدر بزدن — بودکلو نعمتك ایتمك حقوق شکرینی ایفا
بزم کفرانمز لغو اولدیغنده شبهه یوق انجق — آنی سن جنبش اقلام غفرانکله قیل الغا
عفوا بندکانك لایق تقصیردر عفوایت — ایدرسکده بیله تقصیر بسط حرف استغنا
اودرکاه کرم کیم خاکی احسانخیز رحمتدر — نه قادردر عمل مستوجب لطف اولمغه حاشا
نیز بز یابزم اعمالمز نولسه کرك یارب — اکاده مکنتی سنسین ویرن ای موجد اشیا
غریق لطف ایکن حاشا که رحمتدن قاله محروم — کمینه بیکسك عبد فقیرك نابئ شیدا
آلهی سن معمر قیل اوذات خیر فرمایی — که بو نظمه دم جان بخشی اولدی موجب احیا
سلحدار شه دین صاحب سرمایهٔ تمکین — وزیر عارف و عالم مشیر و عاقل یکتا

جناب آصف ابراهیم پاشای بلند اقبال
وجودیله شرفیاب اولدیغنده خطهٔ شهبا

نابی

توجه ایتدی دیوان فقیری ایتمکه ترتیب
کهن مسوده‌زدن بریره‌جمع ایتدی سرتا پا

دیدی دیباجه‌سنده اولسه برسرنامهٔ توحید
اواوردی نقصدن عاری مکمل نسخهٔ غرا

اولنجه اول نفس زن بحر طبعه موج خیز شوق
قلم توحید باری لجه‌سنده اولدی ره پیما

بحمدالله مددکاریٔ توفیق آلهیله
وصورتده خرامان اولدی بودوشیزهٔ حسنا

رسوم کائنات اولدقجه جاری حضرت باری
ایده اول آصف عالیجنابك ذاتنی ابقا

وجود پاکنه بودر درحقدن رجامز کیم
ایده خیاط قدرت جامهٔ دلخواهنی اکسا

نعت شریف نبوی

وله

نقش کوسترمك ایچون خامهٔ صنع استاد
اولدی صیقل زده بونه ورق کون وفساد

نا مکرر صاتیلور چارسوی عالمده
نوبنو امتعهٔ کارکه صنع آباد

زاردر قبض ایله بسطك دوسر انکشتنده
وضع حکمتله بو بازیچه که پست وکشاد

بسته‌در بربرینه چنبر دولاب وجود
مرتبط بربرینه آب ایله خاك آتش وباد

ایدوب آمیخته خشك وتر کرم وسردی
چار رکن اوستنه یاپمش بو بنایی استاد

صدمهٔ حکمت ایله خاملری پخته ایدر
تربیت خانهٔ کون اولدی دکان حداد

هب سراپای جهان مزرعهٔ عبرتدر
جریان ایتمه‌در قاعدهٔ زرع وحصاد

لطف ایله قهری بری برینك آیینه‌سیدر
عالمك نظم قیامینه سببدر اضداد

صانع داد وستد چارسوی امکانه
ایلمش حکمت ایله وضع ترازوی تضاد

تلخ اولور ذائقهٔ نظم امور عالم
اولسه سرکه فروشه متقابل قناد

دینه ودولته صورتده نظم اولمز ایدی
بیمسه هاون ذاتنده ات اجزای مداد

ایله بازار جهانه بر آلور کوزله نظر
کیمی همدست رواج وکیمی همکرد کساد

خوش نکاه ایت بو خزانکاه بهار آلوده
کیمی بلبل کبی محزون کیمیسی کل کبی شاد

نه بو ترتیب حکم جمله بنی آدم ایکن
بریسی خانه یاپار بریسی اولمش ارغاد

بو نعم خانهٔ حکمتده عجب حالتدر
بری سلطان جهان بیری کدای بیزاد

قلب بر خانه ایکن باقسك ایکی جانبنه
بری ویرانه اولور بری اولورسه آباد

بو فنا سیر کهنده عجبا وارمی اوله
صید ایچون کندیسی صید اولدیغن آکلار صیاد

ای ایدن جامهٔ اطلسله تفاخر کوزك آچ
سکا اطلس کورینور برك حقیر فرصاد

عارف اول دستکشای اوله عطای چرخه
نه عطا ایلر ایسه آخر ایدر استرداد

کردش عالمه موقوف بقای آدم
شهر ویران اولور اولمزسه قرادن امداد

کور خمولك شرفن کیم ضرر ایتمز چمنه
شاخ اشجاری شکست ایلر ایکن صدمهٔ باد

چرخ مینا نفس آدم ایله دور ایلر
قطبیدر بارکه سبع سماواته عماد

طالع و هابط و هستی وبلند وپستی
درکه حضرت طه‌دن ایدر استمداد

انك اسمنده اولان معنی طه ایلر
جمله اشیاده طلوعیله هبوط امداد

نابی

فاتح دخمهٔ دربستهٔ غیب مطلق
خاتم شاه رسالت شه اقلیم رشاد

مردم دیدهٔ جان معنی سر قرآن
مقصد کون ومکان باعث نقش ایجاد

حضرت شاه رسل هادئ اسرار سبل
شارق چرخ هدا خازن کنج اسعاد

نور پیشانئ آدم کهر کان کرم
اصل احسان ونعم عارفه بخش امجاد

داور تخت رسالت شه اقلیم کمال
کوهر بحر خرد پادشه ملك سداد

حضرت احمد ومحمود ومحمد حامد
مظهر نور جمال آینهٔ حب وداد

مندرج نسخهٔ ذاتنده کمالات وجود
مندمج طینت پاکنده خواص ایجاد

بو سکاه قدمی کنکرهٔ عرش عظیم
ریزه خوار نعمی دائرهٔ سبع شداد

عارضی آیت اولای کلام ازلی
سخنی غایت معنای کتاب ارشاد

نوری آرایش قندیل سراپردهٔ حق
پرتوی نائرهٔ جبهه مدار ایقاد

اکا معلوم ایدی اسرار کتاب ملکوت
کلمدن لوح هجایه کلمات اب وجاد

کیرمدن کسوهٔ ترکیبه وجود پاکی
ذاتی اولمشدی موالیده مدار ایجاد

ذاتنه خاص ایدی معمورهٔ بود ونابود
ایتمدن خامهٔ قدرت دخی تحریر بلاد

نامی آرایش پیشانئ عرش اولمش ایدی
ایتمدن کاتب حکمت دخی ترکیب مداد

اولدی مثلی دخی زیور کهوارهٔ صنع
نفس کلیه‌یه عقل کل اولمدن داماد

حضرت روح الامین غاشیه بر دوشی ایدی
قونمدن داخی خیول فلکه تام جیاد

اولدی زانو زدهٔ مدرسهٔ ما اوحی
اولمدیسه نوله زانوزن پیش استاد

اکا معناسنی کشف ایلدی لوح قدرك
ایلیان آدمی اسما ایله الحق ارشاد

علم رسمی‌یی تنزلی ایدر تحصیله
کسبه موقوف دکلدر شرف مادر زاد

ذاتی آسودهٔ کهوارهٔ نور اولمش ایدی
لوح خاك اولمدن اطفال موالیده مهاد

نوری آیینهٔ وجه ازلی اولمش ایدی
اولمدن چهره نما شیشهٔ لوح فولاد

اولین نقطه‌سی روحی قلم اعلانك
کملك روحنه اول رتبه‌دن ایلر امداد

ذاتی اولمشدی غدا بخش طیور جبروت
بوغیکن داخی نه حیوان نه نبات ونه جماد

بحرینك قطره‌سیدر کیمده که وار جوهر علم
مهرینك ذرهٔ سیدر کیمده که وار نور رشاد

دودهٔ فضلنك ادنا شرری بولمشدر
قنغی عالمده که پیدا اوله ذهن وقاد

قشرینی مغز احادیثنك ایتمش چیده
قنغی فاضلده هویدا ایسه طبع نقاد

لطفنك قدرنی بیلدرمك ایچوندر مطلق
اصطلاحات فنون ایچره بولنمق ابعاد

اولسه روضه‌سی سرمایه‌ده فیض فتوح
کره غنچه‌یی حل ایلیه‌من ناخن باد

شمهٔ خلقنی وصف ایتسه چنلرده نسیم
کریهٔ بید ویرر بوی دلاویز زباد

خازن جنت اولور جنت افلاس بکف
کمترین موین ایدرزسه بهشت ایچره مزاد

وایه دار اولسه اکر عاطفت فیضندن
اولور آرایش سجاده جبین الحاد

معدن آب ایچه کر چشمهٔ اخلاقندن
ایدر ابریشمه تعلیم نعومت پولاد

وسع معناسنی کور حکیم رقم هپسنه   حلقهٔ میم اولمز دائرهٔ سبع شداد
مطبخ جود نعم بخشنك آنكلریدر   سنك مهر آهن ماه ایلسون ابراء زناد
جمله محکوم شریعتدر اودر صاحب شرع   جمله مستر شد احکام اوپیر ارشاد
ثابت و جامدك انکشت شهادتلریدر   باغده سرو سرافراز ومنارات بلاد
خیمهٔ رفعتنك حفظنه اولمش قائم   عالمك چار جهاتنده معین اوتاد
حضرت قطبك اولور دائره‌سندن خارج   علمنه اولمق ایله وارث کامل افراد
مرکز عالم اولان مکه‌دن اولدی طالع   خیر مخلوقك اولور مولدیده خیر بلاد
مورد وحی الهی دل غیب الفتیدر   وحی قرآنه دخی غیریده یوق استعداد
دست اعجازی اولوب سینه شکافندهٔ مه   ایلدی واقعهٔ بدرده اجرای جهاد
کل ویرر سنك مزارنده اولان شاخ حروف   روضه‌سنده کیمك ایلمز ایسه اسمنی یاد
زائر قبره نه سوز نار قاچار نورندن   صلواتیله کیمك ایلسه‌لر روحنی شاد
ایکی الماس دکلدر حرم خاصنده   جبرئیلك کوزی قالمش ایدمز استرداد
قدرده نازل اولور روح الامین اتمك ایچون   آستاننده زمین بوسیٔ رسم اعیاد
یازسه‌لر روضه‌سنك نامنی آتشدانه   زیر آتشده اولور برچمن سبز رماد
خاك درکاهنه آمد شد ایدن املاکك   تار و پود اولمده در پرزی تابوم تناد
غصبدن توبت چار و بکشان حرمن   اتمده مکنسه شهپر ملکدن فریاد
ای صبا صحن حرمکاه رسالتدر بو   خاطر نازك خاکن کوزت آزرده مباد
اولور اوصاف کمالی رقمه کنجیده   کونشك ذره‌سنی ممکن اولورسه تعداد
اولدی بینان رسالات وجودیله تمام   کهرك اعظمن اعلایه قورالبت استاد
دشمن دیننه آفاق سیه چال بلا   تابع شرعنه نه طاق مطیع ومنقاد
واضع الاسم قومش رد وقبول شرعه   برینه مس حریر وبرینه خرط قتاد
هجرتندن برو کوزدن دوکوب اشکی زمزم   کعبه‌یه اولدی سیه جامهٔ ماتم معتاد
طیبه‌نك ذاتی ایله قدری بلند اولمشدر   شاه بلداندر اوخدامی انك جمله بلاد
رشتهٔ دام مکسکیر عناکب کیبدر   بنیهٔ شرعنه نسبتله بنای شداد
ذاتی چون کون ومکانك سبب خلقتیدر   خلقك اوستنده اولان حق اولنمز تعداد
پیشکاهنده خطاب اتمکه لایق دکلم   لیك شوق کرمی ویردی بکا استعداد
دست بردست طوروب پیشکه جاهنده   بحردن قطرهٔ اوصافنی ایتدم ایراد

حقه پیرولك ایدوب قاعدهٔ مدحنده
ایلدم اشك خجالتله بو یوزدن انشاد

ای وجودك کهری تحفهٔ تاج ایجاد   رسم قدك الف فاتحهٔ استعداد
سنسین ای مرکز نه دائرهٔ کون ومکان   روح ارواح علا قطب مدار ارشاد
سکا خلق اولدی جهان سندن آلور فیضی نه   احمد آباده کلور امتعهٔ خیر آباد
سنده‌در مجمع قوسین وجوب و امکان   سنسین ای نور ازل واسطهٔ رب عباد

(سن)

سن بنم خلق سنك ذاتك ایچوندر دیدی حق   بوندن اعلا دخی بر مرتبه اولمز مزداد
رحمت عالمیان نقش نکین جاهك   شان فضلك دخی نه ایله اولنور استشهاد
کیم بیلور کنت نبی وقتنی سندن غیری   ینه سنسین سنك اصلك بیلن ای پاك نژاد
کیملرك کوشنه لایق ینه سندن غیری   شب معراجده‌کی جوهر اسرار مفاد
چون سنك ذاتك اوله اصل حیات دارین   اهل دارین نه بیلسون سنی ای اصل مراد
اول ماخلق الله سنك نورکدر   سنی ادراك ایده‌جك کیمدر ایا نور جواد
سکا اقرار ایله‌در محوت ایمان انام   رتبه‌کی اکلامغه کیمسه‌ده یوق استعداد
هب سنك آب رخك حرمته کلمشدر   بو جهان خالق ولی سنسین اولان اصل مراد
بر اوجی درج دهانك بر اوجی آب بهشت   ارده جادهٔ رحمتده دیرلر مرصاد
سنك اوصافکی عد اتمك ایچوندر یوقسه   بو قدر اولمز ایدی نامتناهی اعداد
ظاهردن طولاشور دائرهٔ رفعتنك   مدحده معجزه‌کك وصفن ایدنلر تعداد
جاهنك اعلا ایدوکن معجزه‌دن بیلمکله   آشنایان حقایق آنی اتمز ایراد
معجزه منکر ایچون حجت ربانیه‌در   سنی اعلا بیلور اصحاب شهود واشهاد
اوقماسون لوح اجابتده مقام رغبت   اتمین نامکی دیباجهٔ ذکر اوراد
انبیا جمله‌سی پروانهٔ انوارکدر   سنسین ای نور نظرگاه خدا شمع مراد
ساحهٔ حشر سنك معرض عنوانکدر   اوزمانده بیلنور شانك ایا صاحب داد
انبیا هر بری رایتکش احکامکدر   کیتسه‌دیلر آخرته اتمکه عرض اجناد
درد مند کنهه خار رهك نافعدر   نقدر انفع ایسه خسته‌یه نیش فصاد
مطبخ قدرکه رهبرده اولان عشاقك   کوزلرندن دوکیلور خون کباب اکباد
کیمکه وار مثل و شبیهی بولنور عالمده   منحصر سا که فقط رتبهٔ نفی انداد
بوالبشردن سکادك ای کهر درج وجود   نور روحانی ایدی بار قطار اجداد
یا رسول الله او عاصیٔ سیه‌رویم کیم   رنك رویم ویرر آینهٔ غفرانه سواد
نیت طاعت ایدرسمده الهدن کلمز   اولدی نفس بدم اول دکلو کناهه معتاد
دامن آلودهٔ عصیان اوخبیث النفسم   که هوادن کچمم ناردن اولسمده رماد
رهزنه راست کلان رهرو دوندم آخر   ایلدی نفس و هوا نقد حیاتم برباد
کیسه‌نك مدخلی یوق کندی صنیعه‌مدرهب   ایتدیکم جرم وخطا کندی الدن فریاد
عیبدر عاقله شیطان بنی آلداتدی دیمك   کندی نفسمدر ایدن نفسمه القای فساد
اعتقادمده کناه ایلمدن بر تردر   هم ایدوب جرمی هم اتمك خطرکده فریاد
یأس کفر اولمسه اول دکلوکنه کارم کیم   کندی آمرزشمی ایلر الدم استبعاد
فقط ای شاه سنك شانکی فکر ایتدکجه   عقدهٔ یأسه کلور دست تسلیله کشاد
شاه لولاك کبی حصن حصینم وار ایکن   نه بو نالش بوکدازش نه بو آه و فریاد
نقدر زلزلهٔ جرم ایله ویرانه ایسم   وار امیدم کیم اولمم مرحمتکله آباد
سایبان کرمك بسط جناح اتمش ایکن   اتمم امید که آچیقده قالمیه روز معاد

نابی

امتکدن چو سنك ایلدی الله بی
حاش لله که محروم قالهم یوم تناد
زائر قبرکه خود وعد شفاعت معلوم
نیجه قابل که بنی ایده جهنم ایقاد
رو بمال اولملق ایچون روضه که و یردك رخصت
بنی کیسه ایدهمز پیشکهکدن ابعاد
آفتابك ایتسهیدر غوره‌یی انکور ایتك
سیأتم حسنات اولور ایدرسك امداد
و لعمرك قسمی صادر ایکن شانکده
بیك جوهان مذنبی ایت بند بلادن آزاد
چون فترضی دیدی حق ساکه نیجه راضی اولور
رأفتك کیم چکهم آتشلر انسدن بیداد
سکا نه مدح و ثنادن متعالیسین سن
ایدر انجق بو قصیده‌م ملکوت اهلنی شاد
خاك درکاهکه شایسته دکلدر اما
سلم نوردر ایتدم جبروته اعداد
حرم نعت شریفکده بو ابکاره کرك
دختران عربه وضع اولنان نام سعاد
چونکه کعب ابن زهیرك کنهن عفو ایتدك
مژدهٔ عفو ایله ایله بو کنهکاریده شاد
سنی کیم مدح ایده بالذات خداوند غنی
مدحکه قنده بولور نوع بشر استعداد
بنده که جرأت مدحك او سبیدر کیم
کلدی نطق ایتدی حضورکده نبادات وجماد
انلرك بریسیم بنده بکا مرحمت ایت
ای شه خطهٔ نازای کل دستار مراد
سك کمقدر درکدن دخی کمقدر ترم
استخوان پارهٔ احسانك ایله ایت بنی یاد

بنده نابیدن اوله الف صلوة الف سلام
روحکه آلکه اصحابکه تا روز معاد

﴿ جلوسیه ﴾

وله

کوردی صبرت حقدن مقدمات ظهور
نه کوستر رکورملم حضرت خدای غفور
کدردن اولدی مصفا مسالك اقبال
کسلدن اولدی معرا ممالك معمور
قیامه ایتدی تقاضا دعایم دولت
قعوده اولدی کمر بند کار کاه امور
غبار تفرقه‌دن اولدی منجلی عالم
باصلدی کرد کدورت آچلدی پرتو هور
جفادن ایلدی توبه سپهر کینه کذار
ستمدن اولدی پریشان زمانهٔ مغرور
توجه ایلدی هر کوشه‌دن قوافل فتح
طاغلدی رهزن ادبار قالدی محذور
فتیل لطف ایله جراح جیره دست قضا
قودی جراحت ایامه مرهم کافور
جهانده قالدی بر برك خشك ناسیراب
ترشح ایلکه باشلادی سحاب سرور
دهانه کلش ایدی جانی اهل ایمانك
اسیر فرصت پرواز ایدی مثال طیور
طوقسندی رشحهٔ باران رحمت باری
چکلدی لانه‌سنه اولدی سر بخواب حضور
اکرچه بر نیچه‌دم اقتضای حکمت ایله
مزاج دولتی چرخ ایتدی پایمال فتور
نظام عالمی بوزدی صواعق جانکاه
بنای راحتی یقدی زلازل پرزور
اولوب نمونهٔ پروانکان کشده شمع
نجوم بی‌مهه دونمشدی عسکر منصور
مثال هالهٔ بی ماهتاب قالمش ایدی
درون ملك حزین تخت سلطنت معذور
بو دولتك یوغیدی بر طبیب غم خواری
مزاج مملکت اولمشیدی عافیتدن دور

نابی

غبار غصه وکرمای غمدن اولمش ایدی
شکسته طبع سفر دیدهٔ ظفر بی‌نور
خرابه طونمش ایدی یوز مزارع اقبال
ریاض مملکتی قاپلامشدی مار ایله مور
پرایدی سبزهٔ بیکانه‌زله کلشن ملك
اوتورمش ایدی همارمقامنه عصفور
آقاردی آب حیات نم بیابانه
مجاریٔ خرد اوزره دکلدی جوی امور
نتیجه هر نقدر جور وتفرقه وارایسه
سپهر جمله‌سن اجراده ایتمامشدی قصور
نه حال ایسه هله پایانه یتدی مدت غم
توجه ایلدی لیمانه موجهٔ شروشور
بونکده حکمتی واردر باقیلسه حکمتله
ایمیدر مکر آثار انقلاب دهور
اولور بو منزل نابرقرار سست اساس
کهی کریوهٔ ماتم کهی نشیمن سور
زمانی کلمیجك هرایشك حصولی محال
امور وقتنه مرهون کلامی خود مشهور
تقاطر ایلمدکجه سرشك دیدهٔ تاك
اولورمی باغ تمناده خوشهٔ انکور
خزانه اولمیجق پایمال ملك چمن
ایدرمی تازه بهار حیات بخش ظهور
مکر طلیعهٔ انوار صبح دولت ایمش
جهان تراکم ظلمتدن اولدیغی مستور
مکر مقدمهٔ صحت وسلامت ایمش
زمان تطاول علتله قالدیغی رنجور
مکر محلی ایمش صاحبی چیقوب ملکك
طلسم ملکدن افعیلری هب ایلدی دور
مکر زمانی ایرشمش که نیر اعظم
چیقوب سپهر سریر اوزره دهره بسط ایده نور
نه کونه نیر اعظم خلیفهٔ عالم
نظام بخش امم سایهٔ خدای شکور
نهال کلشن دولت کل بهار امید
نقاوهٔ کل آدم خلاصهٔ مقدور

جناب حضرت سلطان مصطفی خان کیم
غبار درکهیدر زخم روزکار آزور

چراغ دودهٔ اجداد معدلت بنیاد
فروغ دیدهٔ سلطان محمد مغفور
خدا یکان معظم شهنشه عالم
محیط جود کرم آسمان عقل وشعور
ملاذ و مفخر شاهنشهان هفت اقلیم
نکاهبان ممالك نکاهدار امور
او شهریارکه تخت بلند قدری ایله
ایدر سپهر نهم دعویٔ حدود وسنور
او پاکدل که ایدرسه تواضعندن ایدر
صطبل خاصنه افراسیابی میراخور
ولی نعمت عالم که کنج مطبخنك
کمین پیاله‌سیدر کاسهٔ سر فغفور
او کینه‌خواه که شربت چشان تیغی اولور
صباح حشرده تیزاب دردهن محشور
ضمیر جاهنه انواع دانش و عرفان
علای قدرینه اقسام فضل نامحصور
فضای کشوری مرغان عقل ایله مملو
بنای دولتی ارکان عدل ایله معمور
حواش نسخهٔ ارکانی جمله خیر الناس
امور معرض دیوانی جمله خیر امور
نظام حکمی ترازوی عدل ایله موزون
صدور دولتی اجرای شرع ایله مشکور
مقاصد علما اقتدای حکم الله
مطالب وکلا التزام جبر کسور
سخا وجود ایله تخمیر طینتی مجبول
عطا و لطف ایله ترکیب طینتی مفطور

شمیم خلقیدر امیدگاه باغ بهشت
غبار درکهیدر مطاب کلالهٔ حور
هما دیدکاری امید مرغ دست آویز
عطا دیدکاری مانند بندهٔ مجبور
سرادقنده ملك دیده بانلغه مأذون
خزینه‌سنده فلك پاسبانلغه مأمور
اودكلو ضبط ممالكده حكمی نافذ كیم
زمانه دور ایده‌مز اتمینجه اذن صدور
اوكونه كشوری مضبوط كیم شمیم بهشت
كذاره یول بوله‌مز ویرمینجه تا كه عبور
نه‌جانی وارچیقاره‌بوی وردی كلشندن
نسیم آلمیجق باغباندن دستور
اولورمسرایت خلق بهار خیزندن
بنفجه رخشنه كل كل نشان نعل ستور
عروق خاكه‌دوشه‌سه فروغ رأیی اولور
پدید معدن آهنده صفوت بللور
آكلسه میكده‌ده چاشنیٔ اخلاقی
ایدر خم میی تلخی كوارهٔ زنبور
فصوله ایتسه تعلق نسیم معدلتی
ایدرمصالحه بردالعجوز ایله باحور
تحكم ایلر ایسه اتحاد اضداده
ایدر معانقهٔ دوستی صباودبور
تعلق ایلر ایسه رفع بعده فرمانی
اولور هلال شب آرافتیل شمعهٔ هور
توجه ایلسه‌تفریق فتنه‌یه عزمی
اولور دوابروی خوبان بری برندن دور
ملوك ایچنده بو صاحبقران عالمدر
ورای طوق بشردر بوكونه قوت وزور
سواراولنجه سعادتله رخش اقباله
كذر كهنده طورر روح بهمن وشاپور
كوروب مهابت ایله‌رستمانه اطوارین
اولور طبیعت توفیق نشوه یاب حبور
زمینی غلغلهٔ آسمانیان پر ایدر
كه چشم بد اوله آیین شوكتدن دور
نوشته لوح ضمیرنده نسخهٔ شفقت
نكاشته ورق جبهه‌سنده آیت نور
فنون حرب و وغاده‌نظیری نامسموع
كمال فضل وهنرده عدیلی نامذكور
الندە نیزهٔ جانسوز همعنان عصا
سرنده نور خردهم لباس لمعهٔ طور
اوحلقه جوهر ایله برجریده درتیغی
كه صفحه سنده‌دراعمار دشمنان مسطور
غزاده شعلهٔ شمشیرینی تصور ایدن
بولور نكاهنی خیره خیالنی محرور
سموم صاعقهٔ ضربنه‌دوچار اولانك
اولور سپرسری اوستنده بازكون تنور
كورلدیمی آچیلدن برو بوباب سفر
بوكونه هدم قلاع وهزیمت طابور
هجوم حملهٔ اولیده دشمن دینك
حصار وخیمهٔ طابورین آلدی زور آزور
سمند عزمنی ضبط ایتسه عنان ظفر
اولوردی كشور اعدا حیاتدن مهجور
دخی غدا و عشاسی هنوز باقیدر
نهنك تیغنه بوفتحدر كینه فطور
دخی سحر كهیدر صبحكاه نصرتنك
نلر ایدر هله ایتسون نهار فتحی ظهور

شهنشها سن اوصاحب ظهورسن كه سكا
ویرلدی فتح طلسمات مشكلات امور

سنك جلوسك ایله تختگاه سلطنته
خدا قلوب عبادین هب ایلدی مسرور
وجودكله یاراشور چار بالش عظمت
نهالكه یاقشور اتكای صدر صدور

صدای كوكبهٔ سطوتكدن اولشدر
اسیر زلزله فرمان روای نیشابور
سنكله دربوجهانك نظامی واجبدر
كه امر خدمتكه خلق صرف ایده مقدور
مدار امر جهانسین فریضه‌در اولمق
دعا كه اكثر اوقات مؤمنین محصور
وجود پاككی آكداردن صیانت ایچون
ایدر فلكده ملكلر تصدقات ونذور
چراغ ذاتكه پروانهٔ پر افشاندر
فلكده صف ملائك هواده فوج طیور
حمایتكله طورر آب وتاب كلشن ملك
عنایتكله مرتب مصالح جمهور
ملوك عالم ایچنده كیمه میسردر
كه اوله خطبه‌سی بیت الحرامده مذكور
زكات سلطنتك وارمسیدی هرمه وسال
مجاوران حرم قنده ایلر ایدی فطور
سنك بلادكه محتاجدر جمیع بلاد
محاط سلطنتكدر مواضع مشهور
علی الخصوص حرمگاه ایزدی كه قالور
زیارت ایتمینك ركن دینی نامعمور
كشیده پیشكهكده لوای خیر الانام
اولور نه جانبه عزم ایتسه اول لوا منصور
سكا معاونت ایتزمی انبیای كرام
كه جمله دائرهٔ ملكتكده در مقبور
نه‌كشور اوستنه رأیتكش جهاد اولسك
اولور تعاونه ارواح انبیا مأمور
نه‌حدی وار طوره قارشوكده‌دشمن‌بدكار
اولورمی ظلمت بی اعتبار حائل نور
شكوه كوكب دین شان وشوكت اسلام
اولورمی یازدهٔ فرقهٔ عنود ونفور
هنوز اول مشقیدی تیغ سطوتكك
بودكلو اولدیغی برهمزن صفوف وسطور
زاید اوزره ایكن همتك بحمد الله
نه جانی وار كاوله‌سودای كارزاره جسور
مآل حالنی آكلر بو دستبردكدن
ندكلو جاهل صرف اولسه دشمن دلكور
اكرسوابق اسفاره سوزندر دیو ایسك
مدبران عساكردن ایدی جمله قصور

خدایكانا بوكترین دعا كویك
فقیر نابیٔ محنت مآب نامیسور

قدیمی مائده پرورد آستانكدر
ولیك اولدی تصاریف دهر ایله مهجور
مقیم زاویهٔ انتظار ایدم چوقدن
كه مقدمكله اوله‌تخت سلطنت معمور
هزار شكر جناب خدایه كیم كوردم
فروغ كوكب اقبالك اولدیغن منشور
بو پیرلكده بنم چاره سازم اول تاكیم
سنكده چارهٔ كارك كوره خدای غفور
اوكلدی مرهم لطفكله هركسك زخمی
بنمده زخم درونمده قالمسون ناسور
ایرشدی هركسه حالنجه حصه‌سی اما
بنمده حصه‌مه قالدی دعای دوزادور
همیشه تاكه بو مهمانسرای عالمده
قوافل شب وروز ایلیه مرور وعبور
برئ برین باصه اطرافدن نوید ظفر
كچه لیالی وایامی دائما مسرور
خدا میسر ایده بی تكلف و تدبیر
ضمیر اشرفنه هرنه كام ایدرسه خطور
اوله حدیقهٔ اقبالی تازه دوندكچه
بوكشتزارده تاغرهٔ سنین و شهور

نابی

صلحیه

حمدلله اولوب معرکهٔ صلح تمام
بوالدی عالم یکیدن صلح وصلاح ایله نظام

کچدی صرمای ستم کلدی بهار راحت
اعتدال ایتدی چمن صفهٔ ایامه خرام

کیدی فیاضهٔ الطاف خدا و ندی ایله
آتش حرب ووغاپیرهن بردو سلام

شرطهٔ لطف ایله طوفان فتن بوالدی سکون
کشتی امن وامان بولدی موافق ایام

خاطره کلمزایدی بر دخی فکر صحت
مبتلای مرض اولمشدی مزاج ایام

شرقدن غربه طولوب معرکهٔ جنك وجدال
کیمسه بیلمزدی نه یوزدن بوله حسن انجام

نیجه امداد فروع وتبعمدن غیری
چار چاساریسار ایتمش ایکن حربه قیام

غرقه یاقلاشمش ایکن کشتیٔ بی لنکر ملك
باد توفیق ایریشوب ایلدی تفریق غمام

و یردی مشکل کورینن دعویٔ دهرآشوبه
قاضیٔ محکمه پیرای قدر فیصل تام

ناکهان ایلدی دوشیزهٔ خوش لهجهٔ صلح
ماورای حرم غیبدن اظهار خرام

جت عتق کبی ایتدی عبادی آزاد
نامهٔ عهد همایون مبارك فرجام

کلدی اجزای بهم برزدهٔ دورانك
سوزن صلح ایله شیرازه‌سنه قوت تام

طبع معماریٔ تقدیره هزاران تحسین
که ایدوب هدم مبانیٔ فلکسای خصام

ایدوب آنك یرینه وضع اساس الفت
ایتدی لفظ و کلماتیله بناسن احکام

بیخ سیلاب خروشانك آراسنده قضا
آشتی سدینه و یردی نه‌کوزل استحکام

اولدی یکرنك‌می الفت ایله دشمن ودوست
ایتدی معجون وفا دفع کدورات خصام

کره‌چین جبین خنده‌یه اولدی مبدل
بزمدن چیقدی یرین ویردی سلامه‌دشنام

خاك جنکه اکیلن تخمدن ایتدی کیدرك
فیض ربانی ایله سنبلهٔ صلح قیام

ایلدی خلقه افاضه ثمرات راحت
مزرع عالمی غرق کل ایدن ابر ظلام

مستیٔ جنك تمام اولدی یتر اهل نشاط
سرپناهن ویروب آلسون یرینه جام مدام

آب و آتشلك ایدر قالمدی عالمده نوله
برزمانده جریان ایتسه‌می آتشفام

پای غوغا چکیلوب کلدی دم آسایش
خواب ایچون شقه‌لرین چارشب‌ایتدی‌اقلام

اولدی افسون مصافات ایله حیات سیوف
سرفرو بردهٔ سوراخ سپهفام نیام

سپره اولدی بدل دائرهٔ بزم سرور
نیزه‌لر نایلره ایلدی تسلیم مقام

چله‌دن چیقدی کمان ایتدی دعاسی تأثیر
آشنای هدف حسن قبول اولدی سهام

کزمه‌دن صاچی صقالی آغاروب توغلرك
ایتدی پیرانه سر آسایش ایچون میل منام

حلقهٔ زره کران ایله اولندی تبدیل
حلقهٔ کیسوی خوبان ملایم اندام

مشتری اولدی خریدار متاع ناهید
اولدی در بستهٔ ادبار دکان بهرام

قان‌یالاشمق روشی اولدی ضایع آخر
تیغ ایله ایلدیلر عهد اخوت اجسام

دوشنوب بزمه بساط طرب اندوز نشاط
ایتدی احمال وغا رحلت ایچون شد خرام

نابی

جانب سوق سلاحه دوکیلوب کردکماد
چیقدی اسرب آره‌دن طوب وتفنك ایتدی سکوت
ساحهٔ کوچهٔ عیش وطربه دوشدی زحام

تابکی عزم وغا فصل بهار ایردکچه
اولدی آمدشده آماده سفیر و پیغام

یتشور خصمه نشانکاه تفنکدن باقدك
ایتسون اصحاب وغاسمت کلستانه خرام

محو اولوب دفتر دلدن اثر خوف و خطر
دوربین آل ایله کور قنده ایدر دوست خرام

الله الله بونه شادی نه مسرت نه نشاط
دوشدی پیغوله ادباره غموم و آلام

کیمسه بوززلهٔ هائله‌دن اویمز ایدی
بونی رؤیاده خیال ایلمز ایدی اوهام

چکمامشدی دخی بودغعه‌یی دولت و دین
که بوله بر دخی ارکان امور استحکام

کیمك ایلردی کذر دائرهٔ خاطرینه
کورمامشدی بو پریشانلغی ملك اسلام

بویله میدان خطرده کیم امید ایلرایدی
که جهان مرض آلوده بوله صحت تام

طی میدان امید ایتمکه آز قالمش ایدی
اشهب ملك تکرلنمش ایکن ایده قیام

مطبخ لطف الهیده مکر مضمر ایمش
توسن یأس اوقدر ایتمش ایدی بسط لجام

ناکهان جوشه کلوب لجهٔ مون ازلی
که ضیافتکه آفاقه چکه نعمت عام

اولین جلوهٔ توفیق الهی بو ایدی
ایلدی بنده‌لرین تابکلو غرقهٔ کام

بروزیر خرد افروز و امور اندوزك
که بولوب اهلنی شایستهٔ اتمام مرام

طوغادوب صدر سماوات رس اجلالی
ایتدیلر دستنه تسلیم امور و احکام

صاحب دولت وحامیٔ خلافت سنسین
دیدیلر حکم و رائتله سنکدر بو مقام

جستجوده سنی آواره‌ایدی مهر شریف
صدر اطلاق طوررکن سن اولور غیره حرام

اهلنه شمدی اولمقله امانت تسلیم
نائل اولدی هله مقصودینه ای فخر کرام

واقعا کورمدی شایسته حکیم مطلق
ایلدی سایهٔ حق مهر شریفنه اکرام

وارث صدر طوررکن مکر انصافیدر
ناسزا معرفتیله بو امور اوله تمام

یاکیمك کوکب بختنده لیاقت واردر
اجنبی مصلحت سلطنته و یره نظام

کیمدن امید اولنور منفعت روحانی
که بو امره ایده تخصیص خدای علام

کیمده واردر اولیاقت اوقدر استعداد
کمالك واسطه‌سیله ایده باری انعام

بوجلی منقبه‌یی حیف دکلمی که یازه
که یوزندن بوله بو وقعهٔ عظمی انجام

اوله‌مز لایق بو منقبت علیانك
غیرینك نامنه تاریخ نویس ایام
مکر اول آصف مه‌کوکبه خورشید غلام

هیکل بازوی اقبال حسین پاشاکیم
سلم قصر جلالی اوله‌مز هفت اجرام

اوکزیده خلف دودهٔ دولت که اودر
نارسا تیره جاهنه صفر ارقام

صدر اعظم کهرکان کرم کیم نامن
بوالسه خورشیدینه ایلردی فلك نقش ختام

نور چشم وزرا قوت قلب علما
تاج فرق و کلا غرهٔ عین حکام

مسند آرای صدارت کله افراز شرف
رونق افزای وزارت ادب آموز کرام

پرتو شمع هنر ابر سماوات کرم
اختر برج ادب میوهٔ شاخ اکرام

نابی

نسخهٔ حرزامان هیکل تعویذ زمان | نقطهٔ مرکزدین قطب مدار اسلام
کامل زنده کن شهرت آبای کریم | عاقل تازه‌کن شیمهٔ اسلاف کرام
نیر رأینه اکرامه شفقدن کردون | دوشه‌در جانب بالاسنه مهرك احرام
اسم سامیسی سماواتی کذار ایتمشدر | که تواضعله ایده جوهر اول اکرام
قلبی اول نکتهٔ پرفیض هدایتدر کیم | کوکدن آویخته قندیلیدر انك الهام
ایلدی میمنت مقدم سعد انجامی | باغ پژمردهٔ اسلامی نمایاب قوام
اولدی خاك قدم سرمه سرشتندن باز | پردهٔ چشم رمدیدهٔ بخت اسلام
مهر اقبالی طلوع ایتدیکی ساعت اولدی | دست بردست تصالح سپه نور و ظلام
بولدی تشریفی ایله صدر رفیع‌القدره | شرف تازه مقام اب و جدو اعمام
حصر اوصافی نه‌ممکن اوکریمك که اوله | حد اخلاقی ورای کلمات و ارقام
او ولی‌النعم قبه نشینان کیم انك | کاربدر تربیت صدر نشینان عظام
هر کیمی کوردم ایسه دائرهٔ دولتده | اولمامش بوقدر انك دودهٔ جاهنده غلام
اوپمامش کیمدر انك دامن عالیجاهن | اشته افواه خواص اشته شفاه اعلام
دکل اخلاقنه تمثیله مناسب جم‌وکی | دکل اوصافنه تشبیه‌سزا رستم وسام
قتی خایده‌در اوصاف فریدون و پشنك | قتی پژمرده‌در احوال قباد و بهرام
کیم اوله خسرو و کاوس وجم وکیومرث | کیم اوله کیو و فرامرز ونریمان وهمام
که‌ایدوب آنلره تشبیه اوصدر آرایی | ایلیم بیهده تضییع مداد و ارقام
سورمکه وادئ مساوکه کیت قلمی | عار ایدر عارف صاحب دل سنجیده کلام
مدحه محتاجی اول آصف دهر آرا کیم | اوله پروردهٔ درکاهی مشاهیر انام
مدحه محتاج اولان اولدرکه اولوب تازه ظهور | نام وشانی اوله منتکش تعریف انام
مدحدن کوکبهٔ شهرتی مستغنیدر | اللی ییلدن برو ممدوحدر اول فخر کرام

آصفا صاف دلا پاك تبارا صدرا
ای اولان نامی ترقیده اجداد عظام

سنسین اول منتخب نسخهٔ همت که اولور | ذوق وصفکله ورق مست وقلم شیرینکام
اوسخن کیم اوله مضمونی تهی مدحکدن | خامه‌نك پاینه ترکیبی اولور حلقهٔ دام
اویله خدمتده بولندك که سفیران بهشت | مژده‌سز بربرینه نامکی ایتمز اعلام
یمن اوصافك ایله اولمده سکان فلك | حلقه برحلقه دهن بردهن ذکر مدام
قدسیان زمره‌سنه زاویه دار ملکوت | فیض خاصیت ایامکی ایلر افهام
یوبرندن قاپشورلر نفس اهل نعیم | کل اخلاق کریمك ایدنك استشمام
آکلامشدی نظر اصحابی سافز قحطندن | ینه سنسین ایده‌جك چاره بو ملکه انجام
حل اشکال طلسمات امور ملکه | ایتمش استاد ازل لطفکی مفتاح مرام
صدره تشریفکه وابسته ایمش دولت ایله | بوکهن خانهٔ ویرانه‌ده آثار نظام

نابی

بولدی کیمسه بو تنسیق اموره توفیق | دخی برفرده نصیب اولدی بوشان و بونام
دخمهٔ صلح سنك نامکه باغلانمشدر | فتحنه کیمدر ایدن بویله طلسمك اقدام
اولدی تدبیر جهانکیرك ایله آسوده | کافرستان ومسلمان وبلاد اعجام
جمله‌یه دارو دیار بن سنك اقبالك ایله | یکیدن ویردی خداوند عزیز وعلام
یتمسیدی سپه میمنتك امداده | ساحهٔ مملکتك اولمش ایدی حالی تمام
بودخی قوت تأیید الهیدن ایدی | ایلمك اهلنی بو مصلحته استخدام
اسمکك نسبت ترکیب حروفندندر | کاولدی جمله فرق مختلفه رأیکه رام
اشته‌الله مراد ایلیجك بویله اولور | صعب اولان امری ایدر احسن حال ایله تمام
یالکز سن دکل اتباعکده کافیدر | چکدیکك پیشکه امته بو نعمت عام
افتخار ایلرایسه محشره‌دك لایقدر | خاندانکده‌کی اولاد وعبید وخدام
حضرت حق‌سنی بو مصلحته صاقلار ایمش | بو پریشانلغه تاسن ویره‌سن حسن نظام
بنی‌ده صاقلار ایمش حق که ایدم منقبتك | بویله بر نظم ایله آرایش طاق ایام

آصفانابئ داعئ قدیم اولمشدر
صدر تشریفك ایله کوشنه بوپای پیام

کوش ایدوب دوشدی هوای طمع احسانه | هرکسه ایتدیککی لایق اوزره انعام
غالب اولمشدر امیدی سنك ایامکده | کامیاب اولمغه بررغم سپهر خودکام
پیرلك وقتی تعیش غمی چکمه‌ده‌در | دست جودکدن اومارشانکه لایق اکرام
التفات قدما کورمش ایکن لایقمی | قاله کرداب ضرورتده حزین وناکام
وارضمیرنده سکا نیت لطف ای نابی | ایلر احسانه کفایت بوقدر عرض مرام
منتظر حسن اجابت مترقب توفیق | کلدی هنکام دعا ایلمه تطویل کلام
تاکه بو بارکه چارستون عالم | ضبط اوتاد رجال ایله بوله استحکام
ایلسون لجهٔ مواج جهانده ابدی | لنکر بختی ایله کشتئ دولت آرام
چرخی دوندکجه اوله پیره‌زن دورانك | رشتهٔ دولتی پیچیدهٔ منوال دوام
نغمهٔ صور ظهور ایلیه‌جك دملره‌دك | صیت اقبالی اوله زیور کوش ایام

ایلیه قبهٔ دیوان فلك طوردقجه قلم معدلتی عالمه نشر احکام

﴿ عزلیه ﴾

وله

کیمدر اول کیم می منصبله اوله شیرین کام | اکا خمیازهٔ عزل اولمیه آخر انجام
چند روزه کل اقبال چمنزار فنا | ایدر البته دماغ دله ایراث زکام
بزم اقبالده سرمست اولانك حالی بودر | کاه پیمانه چکر کاه خمار آلام
اولسه آراسته بردم ینه بر چیده اولور | بر قرار اوزره دکلدر طرب کردش جام
زین خورشید ورکاب مه اولور چیده ینه | زیرران اولسه دخی توسن چرخ بدرام
چرخ سای اولسه اکر کنکر بزم اقبال | ینه یوق لوحهٔ طاقنده انك نقش دوام

نابی

جیش اختر طاغیلوب برکون اولور کاسه تهی	ماه وش زیرنکین اولسه اکر خطهٔ شام
اولەلی دهرنه مسموع ونه منظور اولدی	جلوهٔ شاهد کام اولدیغی بر وفق مرام
تودهٔ ریك رواندر فلكك اقبالی	هرزمان غصهٔ دیکرده ایدر ضرب خیام
کذر ایتمکده‌در اقبال ورطوبت دیدکك	بری خورشید زمستان بریسی رسم غمام
نقدر انجمن افروز ایسه شمع اقبال	بسته‌در تار فتیلنده ینه رنك ظلام
مجلس عالی که تار وکهی روشن ایدر	بودر آیین نظام فلك نافرجام
بادەیه درپی ایکن درد سرورنج خمار	بزم عالمده عجب کیمدر اولان مست مدام
کیمسه آزاده دکلدر ستمندن چرخك	هاله سن ماه شب آرایه ایدر حلقهٔ دام
بحر پرشورش دولتده اولورمش کم خیز	هر زمان کشتیٔ امیده موافق ایام
کاخ اقباله اساس اولمز اینانمه بولمز	بنیهٔ کنبد بر باد حیات استحکام
کندی احوال دل برزده سامانمدر	ایتدیکم معرض والای کرامه اعلام
رغبت خاطر ایله توسن منصبدن اینوب	غیرینك ایتمش ایکن دستنه تسلیم زمام
رزکار آینهٔ قلبمه ویروب ینه کدر	دلی پرخون ملال ایلدی اندوه غرام
آدمك خانهٔ تمکینك ایدرمش ویران	اعتبارات کدر خیز وغم انکیز لئام
کرچه کیم کشور ویرانهٔ قلبمده بنم	عزل ونصب ایلمز اجرای رسوم احکام
لیك کیم فرصتیٔ بدمنشاندن فریاد	که ویرر وصفلری سردیٔ دیدن پیغام
حمد لله که دکلدر دل غم معتادم	نصب ایله قصر صفا عزل ایله بیت آلام
لیك ممکنمی بو اوضاعه تحمل که ایدر	آدمی بر برینك باد بروتی سرسام
قنی کندی قولکم دیو پرستشلر ایدن	ایلمز یولده دوچار اولسه دخی رد سلام
قنی اول ترك ادب دیو قعود ایلمین	ایلمز شمدی مجالسده بولندقجه قیام
قنی کوردکجه کمان وش خم ایدن قامتنی	زخم آچار تیرصفت شمدی صدور ایتسه کلام
نعمت جاهه ایدن دستنی سرپوش دعا	صکره ایلر دهنن کاسهٔ زهر دشنام
قنی بندکجه رکابه آصیلان چابکلر	دست شکواسن ایدر صکره میانکیر لجام
رو یمال ایتمکه دامانکی فرصت کوزه‌دن	پایشور دامنکه جور ایچون ایلر ابرام
نردبان ایله بغلکیرلکه سرعت ایدن	نردبان اوزره ایدر سبقته شمدی اقدام
هله بیکانه‌یه سوز یوق اودر اندن مأمول	عیب اولمز نقدر ایتسه‌ده ترك اکرام
تربیت کردهٔ نان ونمك لطفك ایکن	اعتبار ایتمز اولور خانه‌ك ایچنده خدام
خدمتك بارکران عد ایدەمز اولمش ایکن	التفاتك هوس مایهٔ زین اقدام
مذهبنده سکا ایلر ستم ونازی حلال	شوق خدمتله ایدن دیده‌سنه خوابی حرام
قنی بیری بیرینه خدمت ایچون سبقت ایدن	شمدی اکراه ایله بربرینه ایلر ابرام
نظرك شوقنه شب تاسحر قائم ایکن	روز تاشب نکه نازی اولورمست منام
دست برهمزن اولورسك نقدر شدت ایله	قامت نازینه ایتمز ینه تکلیف قیام

نابی

انتساب ایتمکه هر کون بری آماده ایکن	شمدی هرشب بری ایتمکده فراره اقدام
بر دخی خانه‌یه عزم ایلمز اندن آچیلور	اقتضا ایلر ایسه قنغیسنه استحمام
انفعال ایتمکه آماده کروه اتباع	عشق سوداسنه سربسته جواری وغلام
صرصر عزل صالوب تفرقه باغ عیشه	خانه‌دن منصبك آردنجه بیله کیتدی نظام
زیور خوان ایکن اول نعم کونا کون	ایلدی کثرتنی وحدته تبدیل ایام
سیر اولورمی نظر آزی تهی طبعانك	صحن صدرنده ایده جلوهٔ ناپخته طعام
خواتز کاسهٔ کردون کبی یك کاسه ایکن	نیجه طویسون برآلای کرسنه چشمان عوام
کیتدی مصرف کبی آمدشد حاجتمندان	خانه‌دن پاینی ایراد کبی چکدی انام
چشمهٔ محبره‌ده بخش حیات ایلر ایکن	مرقد مقلمه‌ده مرده‌یه دوندی اقلام
دفترداد وستد نسخهٔ اشعار اولدی	سال تاریخی حساب ایتمکه قالدی ارقام
اهل حاجاته اولور کن اثرعین حیات	داغدر دین تمسکارینه نقش ختام
آلنور شمدی عواید یرینه وضع کران	ویریلور شمدی هدایا یرینه ساده سلام
ماحصل طرفه پریشانلق ایمش حالت عزل	طوتمسون کیمسه‌نك درکه نصبنده مقام
قورقرم برکون ایدر خانهٔ سامانی خراب	اکر ایتمزسه تلافیسنی اول فخر کرام

زیب سلك وزرا یعنی مصاحب پاشا
که شکوهینه کوره تنك کلور هفت اجرام

آصف صاف منش عالم دانا ورزش	عاقل پاك روش عارف پاکیزه کلام
بهترین وزرا آصف ثانی که سزا	نامنه ایلر ایسه جوهر اول اکرام
نور بخشای کهر معدن که آرای هنر	مجلس افروز کرم عاطفت آموز کرام
عرصهٔ شاننه برطاق قباب کردون	پایهٔ جاهنه برتنك فضا هفت اجرام
تاب بیت الشرفی مهر منیر نوروز	کف دست کرمی دائرهٔ ماه تمام
قامت نازینه کوتاه قبای کردون	جلوهٔ رفعتنه تنك فضای اوهام
نیر قلب جهانتابنه حیران خورشید	خنجر صاعقه سیماسنه لرزان بهرام
زلف عرفانه دلبسته عروسان خیال	چشم ادراکنه دلداده سواد افهام
کوشهٔ چشم سمندانه اولمز حائل	تتق توریه وپردهٔ سر الهام
سلك نظمه چکیلن وصف جهان آراسی	در افواه خواص وکهر کوش عوام
نقد مضمون ومعانی هوس وصفی ایله	کوشهٔ کیسهٔ اندیشه‌ده ایتمز آرام
خانهٔ همتی اولمرتبه عالیدر کیم	کردن زهره‌یی بوس ایلمك استر لب بام
چرخده ماهی کورر چاهده‌کی آب کبی	ایدر اول کیمسه که درکاه رفیعنده مقام
اولور آیین بهار کرمن وصف ایدنك	خامه‌سندن دوکیلان قطره بهار بادام
عطسه‌سندن مه وخورشید دوکر غنچه کبی	باغ رأیینك ایدن کللرینی استشمام
ماه ایله هاله دکل عکس براقش چرخه	صحن قصرنده کی فواره ایله حوض رخام
صحن دهره قونه‌لی قافلهٔ انصاف	بر برینه اوچوزر باز ایله شاهین حمام

نابی

اثر حفظنی سیر ایله که تب طوتدیغی دم || پرسش خاطر شیرانه واررز اغنام

آصفا مدحت اوصافك اولنمز تعبیر
جسم ناظمده سراپای دهان اولسه مسام

تابکردن دل وجان غرقهٔ احسانکدر || اولەیم وادئ انکاره دوشرسم ناکام
لیك لابد قلم شیوه پرست شعرا || تازه بر وادئ نارسته بولور ایتسه خرام
غنچهٔ خاطرك آچق هوسیله قلم || اولدی تصویردم عزله بورسمه وسام
یوقسه الله بیلور سایهٔ الطافکده || کیمسه‌دن ذره قدر کورمدی طبعم آلام
موبمو جملهٔ حالم سکا پوشیده دکل || نه ایدرسك ینه صاغ اول سن ایا فخر کرام
قومه حسرتده تهی دست دل محزونی || ایتمه‌ده ابخرهٔ عزل دماغم سرسام
کمترین برنکهك بنده‌کی احیا ایلر || کوشهٔ چشمکه موقوف همان نیل مرام
سبحه کردان دعا اول یتر ای نابئ زار || نقدر نظمده مقبول ایسه‌ده طول کلام
تا بو دولتکدهٔ منقبت عالمده || کاه نصب وکهی عزل ایله تبدیل مقام
کلمیوب کوکب اقبالنه بك ذره فتور || قوت بازوی بختی بوله کتدکجه قوام
شقهٔ رأیت اقبالی اولوب عالمکیر || سربر افراخته اولدقجه لوای اسلام
اوله اعداسی نکون جاهی فزون عمری دراز || ایده دلخواهنی آماده خدای علام

تهنیت صدارت

وله

عرضحال ایتدی شه عالمه ارکان حشم || کای شهنشاه همایون قدم مسندجم
شکوه‌مز وار فلکلك وضع غلطکارندن || استماع ایت که بودر ضابطهٔ ملکه اهم
جمله آزرده یز اوضاع فلکدن اما || بزدن افزون سکادر غدر ایا شاه کرم
شمدی بیورلزایسه فکرینه توجیه ضمیر || خلل سلطنت ودولت اولور مستحکم
کله مندك برسی مسند دیوان جلال || برسی مهر همایون طرازنده رقم
برسی پنجهٔ فرمان برسی صح صحیح || برسی صفحهٔ تلخیص بری نوك قلم
بری طغرای دلارا بری فرمان منیف || بری شرع وبری قانون نظام عالم
بری ترتیب مناصب بری تدبیر امور || بری تشخیص مقادیر وبری وضع حکم
برسی عرض صدارت بری عقل وبری دین || برسی غیرت دولت بری ترفیه امم
بری تدبیر خزائن بری تعمیر بلاد || برسی حفظ ممالك بری ترتیب حشم
بری ارواح وزیران سلف کاولشدر || شمدی مسندلری آرایش دیوان عدم
بری القاب همایون صدور وزرا || که اوالقاب خلالنده‌در اسم اعظم
دیدیلر بردن ایا پادشه دین پرور || ای شهنشاه ملوك عرب وروم وعجم
بزم احوال پریشانمزه مرحمت ایت || کندوکك سلطنت وملککه بزدن اقدم
جمله عالم بزه غیرتکش ایکن لایقمی || اولەلم پنجهٔ نااهلده پامال ستم
بزشفابخش علیلان ایکن انصافیدر || بزی نادانلر ایده بویله کرفتار الم

نابی

ایتدی امر اهلنه تسلیم اماناتی خدا || نه اولور امر الهی دخی بوندن احکم
کشور وسلطنت اللهك اماناتیدر || کافل امرکرك اوله دیانتده علم
علم ایله عقل ایله در مصلحت دولت ودین || کورنه بیوردی حدیثنده رسول اکرم
قنغی سلطانه خدا خیر مراد ایتسه ویرر || اکا برعقل ایله موصوف وزیر اعلم
علم ایله عقل ایله در شرط وزارت یوقسه || شرع وقانونی نه بیلسون برآلای لایفهم
نیه موضوع ایدوکن اکلامدقدنصکره || چکدی فرض ایلیه‌لم برنیجه بیل طبل وعلم
اکلایان قاعدهٔ جنکی ینه عالمدر || آنی جاهل نه بیلور اولسه‌ده فرضا رستم
دولتی ایلدیلر بویله پریشان جهلا || نیجه تسلیم اولنور کرکه مراعات غنم
مستعدینی آرارلردی ملوك اسلاف || که ایده رأیلری باغ جهانی خرم
کور سلیمان کبی پیغمبر عالیشانك || دولتی اولمش ایدی آصف ایله مستحکم
حضرت موسئ عمران کبی عالیجاهك || امرینه اولمش ایدی حضرت هارون منضم
وزرا اولمیجق عالم وعاقل اولەمز || ملك معمور مبانئ خلافت محکم
کورسکه صاحب عباد ونظام الملکی || اولمغین عالم و عاقل دخی سویلر عالم
عارف وعالم ودانایی وزیر ایلرلر || خسرو چین وخطا پادشه هند وعجم
پادشاهم کرم ایت سلطنتك حقنی ویر || صدر اعلایه کتور لایقن ایت مستخدم
ایله برآصف یکتایی وکیل دولت || که دیه صدر وزارت دخی نعم المقدم
اویله بر کیمسه یی آرایش دیوان ایت کیم || باری منتکش اکرام اوله ارکان خدم
اویله بر کیمسه یه ویر مهر همایونی کاوله || کندینك معنئ القابنه باری اعلم
اویله بر کیمسه یی ایت دولت امورینه وکیل || نه دیمکدر بیله معنای نظام العالم
اویله بر کیمسه یه احکامکی تفویض ایت کیم || شرع وقانونی قیاس ایلمیه ظلم وستم
لله الحمد زمانکده برآصف وار کیم || ذاتیدر ماحصل نسخهٔ اسرار حکم
برانك کبی کشایندهٔ اشکال امور || صدر اولده بیله کلمدی الله اعلم
بیلورز اکثرینك ماحصل احوالنی || کیمی پامال غرض کیمیسی غم خوارشکم
برسفرده سکا سرمایهٔ فتح اولمدیمی || لشکرك چکمش ایکن وادئ ادباره علم
دوش بردوش یورر صدر ایله استعدادی || صدر مغدور اولور اول ایتمزایسه وضع قدم
او ویرر صدره شفا یوقسه نه قادر غیری || صدر ایچون ایتمکه تدبیر مداوای سقم
چویرر دولتی مانندهٔ فانوس خیال || شمع انکشت خردله اکا لایق خاتم
کوش ایدوب خسرو دوران دیدی نعم التدبیر || حسن تدبیریکزه بن دخی اولدم ملزم
کیمسه یوقدر که بو تعریفك اوله ماصدقی || مکر اول صاحب آصف دل پاکیزه شیم

معنئ نسخهٔ اخلاق محمد پاشا
که ایدر آینهٔ رأینه خورشید قسم

دیدیلر جمله‌سی احسنت زهی نور نظر || پادشاهانك اولور قلب شریفی ملهم
اودر اول شمس منیر افق دولت کیم || کورمدی مثلنی چرخ ایلیه‌لی نصب خیم

نابی

محض توفيقدر اول خسرو دورانه كاوله
اوله دستور خردمند وزير اعظم

كتوروب مهر همايون ايله ايتدى تشريف
مهروش مهرقودى سينهٔ چرخ اوزره قدم

اضطراب اوزره ايكن خاطر سودازده وش
بولدى برج الشرفن شمس منيرخاتم

كلدى تبريكه سراپاى قباب افلاك
اولدى دامن بميان تهنيه يه لوح وقلم

ديديلر جملهٔ آفاق مبارك بادا
لله الحمد خدا ايلدى اتمام نعم

سلطنت سلطنت اولدى شرف ذاتى ايله
مملكت مملكت اولدى آچيلوب ظلمت غم

بودر اول تحفهٔ ايام معين دولت
بودر اول افضل امثال مشير افخم

كاردان وكلا جوهر سلك ايام
منبع عزوعلا مصدر آثار همم

كوهر دانشى سنجيدهٔ ميزان خرد
رشتهٔ بينشى شاقول بناى عالم

عفت وعصمت ايله طبع شريفى همزاد
همت وغيرت ايله قلب شريفى توأم

مجمع حلم وحيا وادب علم ووقار
منبع فضل وكمال وهنر والطف وكرم

غيرت وهمت وانصافده احدى العمرين
عفت وعصمت وپرهيزده ابن ادهم

فكر چالاكنه اسرار قضا نامستور
عقل دراكنه آثار قدر نامبهم

صورت ظاهرهٔ كونه تنزلى ايدر
بام معنايه قورار پرتو عقلى سلم

جمله آويختهدر ميخ سويداسنده
دسته بردسته مقاليد امور عالم

چاكدر حسرت شق قلميله ميزاب
تشنهدر چاه دواتندهكى آبه زمزم

قلمى وقعه سرايندهٔ آثار كليم
نفسى تازه نماى دم ابن مريم

مكرمت خاصيت خلقتى چون نور وقمر
مرحمت لازمهٔ طينتى چون ديده ونم

نور عرفانى مزاياسن ايدر استشعار
اولمدن لفظ كشايشده دروازهٔ فم

حل ايدر ناخن انداختهسى اول كرهى
كايدهمز رشته سن ادراك جماهير امم

دركه قادر دكل ادناى بديهياتن
نقدر ايتسه تأمل عقلاى افهم

غيرى شغل ايچره ايكن برسوز ايله ايلر ادا
عقلاقنغى مصالحده اولورسه ابكم

اندن احسن كيرهمز صورته عقل دراك
اولسه كرمكتسبى صورت ابن آدم

دوربينىٔ نكاه خردندندر كيم
دولتك زخمى ظهور ايتمدن ايلر مرهم

پنجهسندن اولور آسوده شعاع شمسك
باغ عهدنده كلك زيرپرنده شبنم

حسن اطوارى نظربخش دياجير عما
لطف كفتارى خرابىده بنيان صمم

راندهٔ باركه همتيدر مال ومتاع
سله خوار عدم رغبتيدر روى درم

ذاتيدر محض كرم مملكت اسلامه
جمله اندن متفرعدر اودر اصل كرم

نه هنروار كه آنى اوليه طبعى جامع
نه شرفدر كه اكا اوليه ذاتى مقسم

مشكل دولتى هب اندن ايدرلردى سؤال
كرك اسلاف كرام وكرك اصناف امم

دهرده اكلاميوب بيلمديكى اوله مكر
طمع وبغض ونفاق وحسد وغدر وستم

خلق بوراحتى رؤياده بيله كورمز ايدى
باصمسه رأى حكيم خردى صلحه قدم

نابی

ايلمش ذاتى الله طلسم آثار || خاصدر خلقتنه فتح امور معظم

آصفا صاف سرشتا كهرنايابا
اى سرصدر نشينان پسنديده شيم

سنسين اول كوهرناياب كه مثلك بولهمز
ايتسه غواص قدر تخليهٔ كيسهٔ يم

سنسين اول نسخهٔ پاكيزه كه بوقدرسنده
نقطهٔ سهو وحروف غلط ولفظ سقم

حق انصاف بودر نفى نظيركده سنك
حانث اولم اكر ايتسم دخى تكرير قسم

مدحك ايتدكجه چيقار جمله بيان واقع
بولهمز مدحكه شايان ديهجك سوز آدم

مدح ايچون سا كه قصيده ديمهنك فرقيمى وار
ايلمكدن براپچم صويى نثار سريم

تنك ايكن باركه وصفكه ميدان خيال
نيجه طى ايتسون آنى پاى رقكير قلم

ميرابوالفتح كه شاه اكبره اولمشدى وزير
نه وارسا كه شبيه اولهجغنده شبههم

سكا تنظير علي شيرى نه لايقدر كيم
سن شهندن بيله اعظمسين انك هم اعلم

كوش ايدوب فضلكى عرفانكى بوندن صكره
ميرزاطاهر ايله فخرايدهمز شاه عجم

ابن عباد ونظام اولسه اولور بلكه شبيه
ليك رتبه جهتيله ينه سنسين اعظم

پيرى پاشا ايله كورسه سنى محمود پاشا
شان فضلكده ديرلردى مكر حرف نعم

انلرك روحلرين حضرت حق شاد ايتدى
اولدى ذاتكله سنك صدر وزارت خرم

نيجه آسايش اسلامهسن اولدكسه سبب
ينه تعميرى بوزكدن اولور الله اعلم

اشتباه ايتمه كه منظوريسن اهل اللهك
اوليانك نفسيدر سكا يار وهمدم

نصر وتوفيق سكا عالم معنادندر
اولسون آيينه كبى قلب شريفك خرم

صدرى رؤياى فتوحات ايله ايتدك تشريف
اولسون قصر دلك پاردهٔ كرد الم

هيچ شك ايتمه كه ايام شريفكده اولور
جيب آفاق رهايافتهٔ دست ستم

يتشور سا كه دوشن خير دعادر نابى
سكا بيكانه كلور مدح وثنا نامحرم

كندى نورى بصركدر نه تكلف كايدهسين
اجنبى وارانى خامهيه تكليف نغم

طوتهلم خامه سكوت ايتمز ايمش شوقندن
پشت دست اغزينه اوركيم اكا اولسون ابكم

تا كه دولاب وجوده ايده اجرا كردش
حكمت صانع ايله چشمهٔ بى آب عدم

حق تعالى اوقدر عمرينى مد ايليه كيم
ايرميه يوز بيلهدك دامننه جرز هرم

ايتسون اول مشغلهدن ذاتى الله مصون
كه اوله واسطهٔ غصه ومستوجب غم

ايتسون اسباب مراداتى تعاقب اولسون
خاطر نازكى خوش قلب لطيفى خرم

عهدى ممتد اوله برطبق رجاى افلاك
عمرى افزون اوله بر وفق اميد عالم

بهاریه

نجاتی

عالم زهى خجسته زهى موسم بهار || كيم باد خوش نسيمدرر آب خوشكوار

نجاتی کلزاره کل که کوثر باغ ونسیم صبح	اموات خاکی ایتدیلر احیا مسیح وار
لطف آتینی سوسن چینی دوات ایله	یازدی چمن صحایفنه صنع کردکار
برفك کومش ورقلرینی حل ایدوب صبا	جدول چکر صحیفهٔ کلزاره جویبار
طوناندی کل عروسنی مشاطهٔ نسیم	آیینه اولدی آب روان شانه اولدی خار
ایلدی لاله طاغ اتکنده بخورلر	یاقدی هوا الیله شقایق یقاده نار
کل آتشیله روشن اولوبدر جمال باغ	نیته که جام بادهٔ ناب ایله روی یار
اود دوشدی باغه کل بر ویغما محلیدر	اسباب عیشدن الی کور سنده یادکار
جنتده کیجه اولمدیغن استماع ایدوب	قصد ایتدی کیم اوزون کیجه‌یی محو ایلیه بهار
غالب کرك نشاط غم اوستنه شمدی کیم	کوندن کونه زیاده اولور لیلدن نهار
آلام جور دور ایله ای ناتوان اولان	کتمك کرکسه خاطر عاطردن انکسار
سورونی سورونی صو کبی سبزه زاره کیت	دوشه طوره صبا کبی کل کلستانه وار
کوکل قراسی کتمیه قاله ایچنده داغ	انارکه باغی لاله کبی ایتمز اختیار
کوردم سحرده کلشنه اوغرادی باد صبح	ایکی بوکلدی دیدی چمن ایدوب اعتذار
یوزومی باصه کلدك وبوبن قتاده‌یی	طوپراقدن کتوردك ایا بادمشکبار
کلشن یولنده مست بواوب نرکسی شمال	قاپدی عمامه‌سنی اوروب چشمنه غبار
اول قورقودن کورنمز اولوبدر شمال کیم	صاله حباب حبسنه انصاف شهریار

شاه بلندمرتبه سلطان بایزید
ماه نجوم کوکبه مهر فلك مدار

ای خوان شوکتنه همای ظفرمکس	وی باز همتنه جهان کمترین شکار
هر بنده لطف ومرحمتی جان کبی روان	هر برده رأی پاکی خرد کبی کامکار
اخترکوزینی رأیی ایله آچسه کحل شب	تاحشر میل مهر ایله کوز اتمیه نهار
اولدی رصد سپهر سطرلاب آفتاب	تا ارتفاع قدرینی تیر ایلیه شمار
کوی زمینی قاپلادی کردون کبی تمام	سیمرغ قدری شهپر عدلیله بیضه وار
چکدی قلیجی سیل حوادث یولینه سد	ملکك اساسی اولدی فلك کبی استوار
صاقلار جهانی حارس انصاف شهریار	من بعدای سپهر کرکمز بوکا حصار

ای تاجدار ملك جهان بکلر کسنك
قاپوکده قولك اولغیله ایدر افتخار

اوش الوکه اباغوکه یوز اورمغه دیو	چکدی قپوکده قیصر وفغفور انتظار
شهلر پیاده رخ یبره قورلار اولالیدن	سن نطع سلطنتده مراد آتنه سوار
چین وخطایه کر واره توقیع نافذك	باش اوزره یبری وارنته کیم زلف تابدار
یبره دوشورمیوب قاپشور توتیا کبی	کحل غبار درکهك اعیان روزکار

خورشید نور وکوه سکون فی المثل سنك	نجاتی عهدکده‌کی وفا اوله طبعکده‌کی وقار
کتدی ظلام شرك ایده‌لیدن شرف کوکی	ماه لوای قدرکی کون کبی آشکار
اولسه روانه صرصر قهرك عدوی ملك	دریای مملکتدن ایده خس کبی کنار
تیرك عقابی جنك کونی صدری کوزه‌در	خاك حقیره قونمغه ایدر مکرکه عار
خاك حقیر تربیتکله بولور وجود	بادبهار ایله نتکیم چمن سبزه زار
شمدنکرو کتورسه روادر صداع کل	بوی بهار خلقك ایله طولدی هردیار
کلزار درکهکده جهان خلق خسروا	کل کبی کولدی بربنم ایدن هزار زار
کوش ایت فغانم ای کل خندان که یاره‌شور	کلزار عزتکده نجاتی کبی هزار
ویرسون زمانه دستکه نونو کل مراد	هرصبحدم که آچله بوکهنه مرغزار
سرسبز وخرم اوله کلستان دولتك	دور ایتدوکنجه بو یدی دولاب بیقرار

﴿ قصیده ﴾

کلشنده رئیس اولمغه ازهاره بنفشه	دمدرکه قدم رنجه قیله واره بنفشه وله
بغداد چمنده ایده دعوای خلافت	عباسی علملر دیکه کلزاره بنفشه
دم کلدی که کل شوقنه هر خار اپاغینه	یوزین سوره بوینن چکه یالواره بنفشه
آهی توتنی بر یوزینی کوکه بویادی	آتندی مکر بر یوزی کلناره بنفشه
بولطف ایله کیم قیلدی چمن صحنی چینی	طعن ایتسه نوله نافهٔ تاتاره بنفشه
دسته اشیدر لیك اوجوز اولمامغیچون	برکز کلور ایامده بازاره بنفشه
خرکوش کبی کوزی آچیق اویقویه وارمش	ایرمزسه نه طالع دولت بیداره بنفشه
دنیرالی برحرف اباغی طوغری چکامز	اوغرادی مکر کوچهٔ خماره بنفشه
مستانه طوروب جبه‌سی یاقاسن ایدر چاك	اشبو غزل خوب وکهرپاره بنفشه

آشفته اولوب سنبل دلداره بنفشه
یوز یره قودی دردایله بیچاره بنفشه

لیلی چیچکك عشقی ایله طاغلره دوشمش	مجنون کبی آشفته وآواره بنفشه
زلف ایله خطه عاشق اولان کلشنه کلسون	تا کوکلن آچه آره چمن آره بنفشه
کلزاره واروب کوکلن اکلنسه اولوردی	سنبللرکه بکزه‌سه بر پاره بنفشه
هندو بچهٔ مجمره کردان چنندر	رغبت قومدی طبلهٔ عطاره بنفشه
عیسی نتکیم سوزن ایله چیقدی سمایه	اول رسمه چیقار قلهٔ کهساره بنفشه
وصل ایتمدی کلزار جهان بکزدیکیچون	معشوقه کل وعاشق غمخواره بنفشه
کل عیش ایده‌لم لیل ونهار ایله که دوندی	روزه سمن تازه شب تاره بنفشه
پروانه کبی بال وپری قاب قاره یانمش	دیوانه کبی پیرهنی پاره بنفشه
یا محشر کلشنده صوندی قاره دفتر	محزون اولوبن دوندی کنهکاره بنفشه

نجاتی

نیچون کوکروب بوینن اکر سرو دیبنده ‖ آصمادی ایسه کندوزینی داره بنفشه
کوممش بلنه دکلو یره کایده سیاست ‖ نیلدی عجب چرخ ستمکاره بنفشه
هر یاپراغی بر کوز بیکی کبی اولوبدر ‖ قدری کلنه ایتمکه نظاره بنفشه
عهدنده خجل اولدی یوزی یرلره دوشدی ‖ کیردیکی ایچون کسوت کفاره بنفشه
عدلکله ایدر دهر خرابن فلك اصلاح ‖ شکرله ایدر فائده بیچاره بنفشه
کلزاره کذر ایلر ایسه صرصر قهرك ‖ آتش اوله کل دود اوله همواره بنفشه
اکزدی بوینن اولمسه حکمك یلی چاوش ‖ اول سنجق ژنکاری زرکاره بنفشه
سندن اوشنور قالدروبن باشنی بلقز ‖ کلزار حریمنده‌کی ابکاره بنفشه
اوغری کبی باغلو کتوررلر نظروکه ‖ یره باقوبن کیدیکیچون قاره بنفشه
کلزار سرایکده زهی دار سعادت ‖ کیم اولدی باقوب چرخ پرستاره بنفشه
براکدیکك یرده بستر قویمیه سیدر ‖ قاره صاچکه قورقرم ال قاره بنفشه
بن بی‌دله جور اتمك ایچون تابع اولوبدر ‖ زلف سیه چرخ سیهکاره بنفشه
آه ایلیجك چیقدی توتی دپه‌سندن ‖ یانوب جکری بنجلین ناره بنفشه
دون حزن ایله اولمشدی قاره یبره برابر ‖ بوکون ندن ایرشدی بومقداره بنفشه
قدر یله شرف بولدی یتشدی کوکه باشی ‖ شاه ایشکنه سوره‌لی رخساره بنفشه

محمود جهان بخش وجوان بخت که آنك
خلقیله ویرر خار کل و خاره بنفشه

طوب ایلیوب افلاکی اوکنده قودی تقدیر ‖ شول رسم ایله کیم یارصونار یاره بنفشه
دشمن علمی کبی کلور شاه ایشکینه ‖ باشی آشاغه مفتقر وقاره بنفشه
شول وجهله در قصر رفیعك کیم ایدر فخر ‖ اویکندوکنه سایهٔ دیواره بنفشه
ارحامه نظر ایلسه کوز طوغمیه کیمسه ‖ عالمده مکر دردایله بیچاره بنفشه
رفعتده قچن قابوکه مانند اوله کردون ‖ همسر اوله‌می کنبد دواره بنفشه
برخامه ایله کاغدرنکین ایدر احضار ‖ اوصافك ایله نظم اولان اشعاره بنفشه
وصفك چمنده یاراشور ژاله یرینه ‖ مستغرق اوله لؤلوی شهواره بنفشه

بوشعر دلاویزی نجاتی یاراشور کیم
حل ایله یازه صفحهٔ ژنکاره بنفشه

شاها بوسیه بخت قولوکه نظر ایت کیم ‖ باققله جلال ویرر ابصاره بنفشه
سوسن کبی نظم ایتمکه دیلم طولاشورکن ‖ وصفکله کتوردی بنی کفتاره بنفشه
حقدن دیلرم دولت عمرك اوله جاوید ‖ نیته کیم اوله پیشرو ازهاره بنفشه

﴿ قصیده ﴾

ندیم

سپیده‌دم که اواوب دیده خوابدن بیدار ‖ خروشه باشلادی ناکاه سرده درد خمار

(هزار)

ندیم

هزار ضعف ایله جامه طوغری عزم ایتدم ‖ کر کسسته پراکنده کوشهٔ دستار
واروب او حال ایله جامه افت وخیز ایدرك ‖ ایدنجه کوشهٔ خلوتده جایکاه قرار
نه کوردم آه امان الامان بر آفت جان ‖ کلوب یانمده کونش کبی اولدی لمعه نثار
صاچی فتاده‌سنك خوابی کبی پژمرده ‖ نکاهی عاشقنك خاطری کبی بیمار
وجودی خام کومشدن بیاض وکلدن نرم ‖ بویی هنوز یتشمش نهالدن هموار
قر خمیره‌سی یاخود کونش مربامی ‖ بلور شاخچی یا نخل لؤلوی شهوار
او قد او خد او تناسب او غبغب او پستان ‖ او یال و بال او تمایل او شیوهٔ کفتار
تمام رنك وبها موبمو کرشمه و ناز ‖ تمام حسن سراپای شعلهٔ دیدار
ولیك حس اولنور کیم او ناز پروردك ‖ درونی ایچره بر اندیشه و بر آتش وار
بن ایسه درد ایله دیردم همان که آه عجب ‖ ندر ایدن دلنی اول ناز پرورك آزار
دیدی اودم دل دیوانه هرچه بادا باد ‖ بوحالتك ایدرم اندن اصلنی استفسار
جواب لطف ویررسه اکر زهی دولت ‖ زهی سعادت اکر کیم ایدرسه‌ده آزار
همان خطاب ایدوب ای آفتاب ناز دیدم ‖ که ای فدا او سیه زلفه نافهٔ تاتار
کومشدن آینه‌لر کبی صاف ایکن سینه‌ك ‖ سزامیدر که اوله بویله پایمال غبار
جهانی ایتمشیکن حیرتك زبون یاسنی ‖ کیم ایتدی بویله سرانداز حیرت افکار
ندر عجب سبب حیرتك ندر دردك ‖ کمال لطفك ایله قیل کمینه‌که اخبار
ایشتدی چونکه سوزم اول کل حدیقهٔ ناز ‖ درون سینه‌دن آه ایلیوب چو بلبل زار
دیدی که آه سؤال ایتمه راز پنهانم ‖ دل فکارمه زخم اورمه سنده دیکربار
دیلمله اوغرادیغم قیده بن بوعالمده ‖ نه بلبل اوغرادی نه طوطی شکر کفتار
قرارین آلدی دیلك برغریب دغدغه کیم ‖ علاجی کوج غمی مشکل تغافلی دشوار
بوشب بر آفتك ابرامی ایله مجلسده ‖ چکلمشیدی بر ایکی پیالهٔ سرشار
تمام نشئه‌لر ایتدکده مهر کبی طلوع ‖ میان مجلسه نقل اولدی صحبت اشعار
ندیم نامنه بر شاعر جهان وارایمش ‖ کتند زلفمه دوشسون الهی اول عیار
بر ایکی بیتن انك کیف ما اتفق ناکاه ‖ بر اهل دل اوقیوب ایتدی بردخی تکرار
شورتبه ایتدی اثر باکه اول ادای سلیس ‖ که طبع شوخم اولوب خاکسار جیب قرار
یمین ایدوب قلمجم قبضه‌سنه نذر ایتدم ‖ بولوب ندیمی ایکی بوسه ایلیم ایثار
بوکره شمدی بلا بونده خانه‌سن بیلم ‖ که عزم ایدوب اوله‌م ایفای نذره خواهشکار
طوتالم آرایه‌رق بولمشم آنی اما ‖ قبول قیلیوب ایلرسه نذرم استحقار
حجاب مانع اولورسه یا ناز ایدرسه یاخود ‖ ایدرسه زهد صاتوب صورت ریا اظهار
نیجه چیقه‌م عجبا عهده‌سندن اول نذرك ‖ قاورمی آه بنم کردنده یوقسه بوبار
قچنکه بوسوزی کوش ایتدی دل قالوب بیهوش ‖ کمال حیرت ایله همچو صورت دیوار
دیدیکه ای کل نوخیز ناز وعشوه سکا ‖ فدا ندیم کبی بنده‌لر هزار هزار
نه‌کونه سحر ایدی ایا او بیت پرتأثیر ‖ که برسنك کبی سرکش پری‌یی قیلدی شکار

ندیم

دیدی که برایکی بیت القصید کیم اولمش
انکله حضرت صدر کزینه خدمتکار

قصیده

نشاطی

برمرتبه اولمقده فزون زیور عالم   کم کاشن جنت اوله من همسر عالم
هرکوشه طربزارصفا خلق ممالك   فرخنده درون کل کبی خرمسر عالم
برکوشه‌می وار کلیه کوش دل‌وجانه   آوازصفا نغمهٔ جان پرور عالم
بردورصفا بخشله دور ایتمده کردون   کم هردمی اولمقده نشاط آور عالم
یوق کرد کدورتدن اثر شمدی جهانده   مرأت صفادر بنه سرتاسر عالم
اولمازدی جهان بویله لطافتله مزین   کر اولمسه فیض قدم داور عالم
فرخنده شیم داور ذیشانکه سزادر   اولسه شرف دانش ایله مفخر عالم
دستور مکرمکه خدا ذاتنی ایتمش   انواع مکارمله کرم کستر عالم

همنام شهنشاه رسل فاتح افرنج
یکتاعلم افرازجهان صفدر عالم

اول‌حیدر میدان شجاعتکه روادر   دوشنده سپراولسه مه انور عالم
اول‌مهر جهانتاب سعادتکه درنده   برپا نیجه خاقان باند اختر عالم
تدبیر ممالکده ارسطوکبی صائب   تسخیر ولایتده سکندر فر عالم
هنکام سخا خاك ایله بردر نظرنده   کنج کهرومخزن سیم‌وزر عالم
فیض کف جودیله سحاب اولسه کهرریز   پرکوهر سیراب اوله دشت‌ودر عالم
اتلاف زر و سیم ایله رشك آور حاتم   پیرایهٔ عرفان ایله دانشور عالم
کراولسه چن‌سله خور صرصرقهری   هب خاکله یکسان اوله برك و بر عالم
کرایتسه اثر قوت تمکینی درختك   بربرکنی تحریك ایده من صرصر عالم
کورقوت عدلن که روادر اکراولسه   آهو بره هم پنجهٔ شیرنر عالم
رستم کبی برحمله سنه تاب کتورمز   اولسه نقدر دشمنی زورآور عالم
سوردکجه سمندین کور بنوردیدهٔ خصمه   زین پوشله برابردر عنقا پر عالم
اول رخش صباسیر جهانکردکه دائم   یکساندر اکا پویه‌ده بحروبر عالم
فرخنده شیم دادکرا اهل نوازا   ای عدل ایله برهمزن شوروشر عالم
خوفکله کریزایلدی هب فتنه جهاندن   پر امن وصفا اولمه‌ده خشك‌وتر عالم
صاندم خم زلفنده کوروب خالنی یارك   ایتدی غضبك فتنه‌یی درچنبر عالم
مانی بهاراولسه اکرصیف ایله همدست   اولمز بنه عدالك کبی زینت کر عالم
بوحملهٔ شیرانه که وارسنده عدویه   تنك اولسه نوله عرصهٔ پهناور عالم
دیوان همایونه شرف ویرمدی الحق   ذاتك کبی برصدر جهان بهتر عالم

نشاطی

هم زیور اخلاقله خوش‌ذات ملك‌خو   هم بهجت اندامله مه‌پیکر عالم
حل ایلین البته بنان قلمکدر   اولسه نقدر عقدهٔ مشکل‌تر عالم
عرض ایتسم اولورعقدهٔ احوالمی بنده   ای کامروای ضعفا سرور عالم
قالدم غمله زار کشاد اولمدی هرکز   برکره مرادمجه درششدر عالم
دل کوشه‌نشین غم‌وجان زارو بلاکش   بن حیرتله مضطرب ومضطر عالم
قابلمی تحمل بوکا کیم اولمه‌ده افزون   بیدادیٔ کردون ستم پرور عالم
ته‌جرعه‌سنی کورمدی ارباب معارف   آغاز ایده‌لی دوره بو نه ساغر عالم
لطفیله اداایدر اولان شاد سپهرك   البته هنر اهلی اولور مغبر عالم

تصدیعی قو بیهوده فغان ایتمه نشاطی
شکواکله طوالسونمی یتر دفتر عالم

تازرعلم مهر چقوب سوی افقدن   برپای اوله چتر بورز اندر زر عالم
دنیایی طوته دبدبهٔ عدله نامك   پرامن و امان اوله همه کشور عالم
مرأت جهانده کورینه رازمعانی   عدالك اوله برمرتبه روشنکر عالم

هردمده اولوب لطف خدایاروظهیرك
اول دولت و نصرتله ظفر یاور عالم

نعت شریف

نظیم

ای حریم خاص بزم رؤیت پروردکار   وجه حقه ذاتی هم آیینه هم آیینه‌دار
نقطهٔ جیم جلال عزتی کون ومکان   حلقهٔ دوری محیط عالم هژده هزار
منصب قدر وکالی برمزید و مستدام   کشورجاه وجلالی بی مشیر ومستشار
خاکروب بارکاهی شهپر کروبیان   خادم درکاهی روح القدسدر لیل ونهار
ساکنان روضهٔ عالم پناهی انس وجان   عاکفان کعبهٔ درکاهی ارواح کبار
دوستان قدر و اقبالی عزیز وسربلند   دشمنان عزواجلالی ذلیل و خوار وزار
ریزه سنك آستانی کوهر تاج ملوك   جوهر اکسیر ایله خاك حریمی همعیار
میهمان میزبان لطفی سلطان و کدا   حمدخوان خوان جودی پیروطفل شیرخوار
خوش‌نشین سفرهٔ انعامی جهان خاص وعام   دانه‌چین خرمن احسانی مرغ ومور ومار
طبع فیض آثارینه برذره خورشید منیر   دست کوهرباریته برقطره امواج بحار
کاسه شوی مطبخ جودی شه فغفور وچین   جبهه سای باب لطفی پادشاه کامکار
بوستان رفعتی برباغ بیخار و خزان   کلستان عزتی برروضهٔ هردم بهار
نورعفوی مجلس راحت فروز اهل خلد   برق خشمی خرمن آرام سوز اهل نار
بزم اسرار الهیده ندیم نکته‌دان   مکتب علم لدنده خواجهٔ حکمت شعار
کوهر کنج علوم اولین و آخرین   لجهٔ تحقیقده یکدانه در شاهوار
عالم علم و حکم کون و مکان معرفت   قلزم زخار اسرار ویم عرفان نثار

نظیم

سبزه‌زار حلمنه شفقت نسیم روح بخش
شاخسار رحمنه عفو وشفاعت برك وتار

بارکاه عزمنه نصر من الله سایبان
سایبان رزمنه فتح وظفر نقش ونکار

رهبر توفیق در پیش وهدایت در قفا
جند فرصت در یمین وجیش نصرت در یسار

لشکر نصرت شعاری دست برتیغ ثبات
دشمن ناپایداری پای در راه قرار

تیر تیز رزمنك آماجیدر روز مصاف
سربسر اولسه اعادی رستم واسفندیار

ضرب کوپال قدر روز قضا پیکاریدر
کار خصمی زار ایدن همواره وقت کارزار

ذاتنی اقرار ایدن مصر دوعالمده عزیز
قدرینی انکار ایدن ایکی جهانده خاکسار

اشتیاق عارضیله حسرت ابرولری
مهری سرکرم ایلمش ماه نوی قیلمش نزار

اول دو ابرو ایکی بسم الله خط ریحانله
وجه پرانواری برمصحف درآیت برکنار

عشق عالمسوزی اشیایه سرایت ایتمسه
هرسر داغنده کوسترمزدی براخکر انار

برق جان تأثیر درد عشقی ساری اولمسه
سوز دل اظهار ایدوب یانمز یاقلمزدی چنار

محمدت خوان صفاتی مهترین وکهترین
مدحتنده پیر وبرنانك عنان اختیار

وصف ذاتیله بچن هردم حیات جاودان
نعت پاکیله اولان هر برنفس عمر دوبار

دوحهٔ مدحتنده صد کونه نغمله ناله‌سنج
کلشن اوصافنه بلبل بنم کبی هزار

نامهٔ شاننده عنوان رحمة للعالمین
پادشاه عرش مسند خسرو رفرف سوار

قرة العین رسل نور دوچشم انبیا
مفخر عالم وجودی کائناته افتخار

سید الکونین ختم الانبیا خیر البشر
داور عالی کهر شاهنشه والاتبار

علت معمورهٔ کون ومکان کیم اولمده
قصر دین ارکان شرعیله متین واستوار

شهریار عالم لاهوت کیم ارواح قدس
صیدکاه کبریاسنده دمادم جانسپار

احمد مرسل محمد مصطفی محبوب حق
نازنین بزم خاص الخاص قرب کردکار

اول خداوند خداوندانکه دائم ایتمده
پادشهلر درکهنده عرض ذل افتقار

اول شهك خوان نوالنده سلیمانلر طفیل
آنده سیمرغه مکس دکاو اولمز اعتبار

اولشه کون ومکانك مطبخ اجلالنه
برقره قولاق جیدر سلطان ملك زنکبار

صائمه انجمله شفق اولمش عرقریز حجاب
آسمانی آستان قدری ایتمش شرمسار

خوان صدق وعدل وحلم وعلمنه مهمان اولوب
اولدی بوبکر وعمر عثمان وحیدر چاریار

شاهباز همتی چنکال استغناسنه
مرغ زرین بال خورشیدی ایدر آلتنده عار

شرق وغرب اوله ملاقی قوت تمکین ایله
سینهٔ روی زمینه اولسه حلمی یافشار

محمل قدر ووقارنده تحملدن قاووب
چکمیه هفت اشترافلاك اکر اولسه قطار

اوله‌لر تحت الثراده کاو وماهی مضطرب
اولسه کر فوق العلاده سایه انداز وقار

امر ونهی ایتسه شقاق بین اضدادی اکر
کام جانه ایلیه زهرابی آب خوشکوار

شربت امید وبیم لطف وزهر قهر یدر
هوشیاری ایلین مستانه مستی هوشیار

قهرمانی باد خشم وقهری ایلر ناتوان
برمکس امداد لطفیله اولور عنقاشکار

(جاری)

نظیم

حق جاری حشره دك جاری ایدرلردی اکر
دور عدلنده اولیدی شیر وجیران همجوار

برضعیفه تقویت بخش اولسه رحم وشفقتی
کلمیه سنك فلاخنله زجاجه انکسار

کام خلق هر دوعالم دمبدم خوشبویدر
نفحهٔ کلزار اخلاقی بوللدن انتشار

ساقیٔ حفظی بساط عمری ترتیب ایلسه
بردخی اولمزدی جام زندکانیده خمار

لی مع الله کلستان یس وطه بوستان
ای نهال باغ لولاك ولعمرك شاخسار

سنسین اول نور هدایت پرتو بزم یقین
جمع شمعك انبیا ومرسلین پروانه‌وار

عمرم اولدقجه سنك سیاح دشت نعتکم
اولدم اول صحراده حالا جان ودلدن بیقرار

عجز ایله نقصان ایله برذرهٔ ناچیز ایکن
کل کبی وصف کمالاتکده بولدم اشتهار

کونه کونه حله باف کارکاه فیضدر
بکر اندیشه‌م قبول ایتمز جهاز مستعار

کیف صهبای خیال دلکشم بی دردسر
بادهٔ جان بخش نظم آبدارم نشوه‌بار

بوقصیده‌م مدحتکده روضهٔ اخلاصدر
اون ازهارنده نه رنك خزان نه بیم خار

جامع وصفکده هرسطر بیانم چکدی صف
خامهٔ معنی صریرم الصلا خوان منار

باغبان نظم اوللدن تاکه جانم تنده‌در
باغ نعتکده اوله میزان کلکم آبیار

دمبدم ایلر مکرر شکر اوصافکی
طوطیٔ نطقم بنم بلمزنه مصر وقندهار

حیدر کرار میدان ثنای ذاتکم
اسب طبعم دلدل وچالاك خامه‌م ذوالفقار

محفل وصفکده استحسان ایدرسك یانی
طبعمه دینسه روا حسان دور روزکار

وصف ذاتکده یتربرنقطه‌سن ایتسك قبول
شاهد کفتارمه لابد اوله خال عذار

اوج مدحکده قالوب پروازدن اولدی هنوز
مرغ طبعم آشیانکیر حضیض اعتذار

عاجزانه ایسترم مقبول درکاهك اوله
لایق شانك دکل کرچه بو نظم یادکار

زیب دستار قبول ایت لطف ایدوب رد ایله
ایلدم درکاهکه بوبرك سبزی برکذار

یا نبی الله نه حدمدر ثنای حضرتك
اوله وصفکده سلیمان موردن بی اعتبار

بنده که خلط کلام ایتدیردی سودای سوا
آدمی مختل دماغ ایلر صعود ایتسه بخار

کورمه ارزانی سلیمان بارکاه نظم ایکن
چشم بختم چشم مور ناتواندن تنك وتار

نور خورشید جمال باکمالك عشقنه
ایلیه بن ذره‌کی بیطالع ونابختیار

روضهٔ امیدم اولسون پرکل مقصود ایله
باغ حرمان ایتمسون لاله‌ستان اضطرار

وصف کویکده ینه برنو غزل طرح ایلیوب
شاهم ایتدم عرضحال درکه دولتمدار

ای نسیم درکهك عطر دماغ هردیار
خاك کویك نفحه‌ریز نافهٔ مشك تتار

تاب مهر کلده دم آخر اوله جان ویرنك
پرتوی تا صبح محشر نور قندیل مزار

عشق جانسوزکله رم ایله دل فولادمی
هردو چشممدن دوکلسون اشك ترکبی شرار

براشارت اوله قرب آستانکدن دیو
بولده قالدی حلقهٔ درکبی چشم انتظار

دلده فکرك جلوه کستردر خیالك دیده‌ده
عاشق دیدارکم شاهم نهان وشکار

نظیم

صیقل مهر کلهٔ ایله تابدار و منجلی
ایتسون کرد سوا مرآت قلبم پرغبار

یانبی تنهانشین غار عصیانم هنوز
بن غریبه عفوکی یار ایت بحق یارغار

عاصیان حشره هنکام شفاعت بندخی
عفوکه امید وارم لطفکه امید وار

حاذق لطفك مکر مرهم رسان زخم اوله
نیش عصیان ایلدی جان و دل زارم فکار

ایتدی آواره هوای معصیت جان و دلم
شاهباز عفوکه اولمزسه واویلا دوچار

خانه بردوش هوایم چون حباب جام می
نهب صهبای هوسله اولدی عقلم تارمار

زیور سلك قبول ایت کوش جانه قدسیان
ایلسون مدحکده بو در نظیمی کوشوار

بسدر ای خامه یتر تطویل کفتار ایلدك
مختصر ایله کلامك اولدی مطلوب اختصار

ایلیه صنع نسیج کارکاه رکن فکان
خلعت ایامه تاکیم صبح و شامی پود و تار

روحنه بیك قافله جیش صلات اولسون روان
تا اولنجه نه قطار چرخ بکسسته مهار

امتی اولدقجه کلچین سرور باغ سرور
دشمنی اولسون فکار خارزار خارخار

ذوق نور انتقامیله اولوب دلشاد ام
خصم اوله هردم هزیمتله ملول و سوکوار

نعت شریف

وله

سرکشانه برق سوزاندر کلاه سروری
شعله در زیرا که شمع مجلسك تاج سری

پادشاه اولسك چکرسین عالمك غوغاسنی
قبضهٔ تسخیرده آلسك اکر بحر و بری

بنده اولسك ارزو ایلرسین آزاد اولمغی
برافندینك اولوب شام و سحرده چاکری

منزوی اولسك چکلمز لقمه ایله کسوه‌دن
عاقل و دیوانه‌ده اولمز او سودادن بری

احتیاجك اولسه آب رویکی ریزان ایدوب
برغنی بولسك اولورسین سائل خاك دری

انتساب ایتسك کباره عرض ایدنجه حالکی
سن بزمسین دیر اوقومك هرمسلم داوری

عادتك اولسه تواضع اهل کبر و نخوتك
بزمنه وارسك اولورسین هرنظرده احقری

بی نیاز اولسك ایدرلر مضطرب اهل نیاز
ساکه عرض ایتدکجه احوال دل غم‌پروری

بذل جود ایتسك کدای کاسه برکف اولقدر
کیم وفا ایتمز ویرسك کیسهٔ سیم و زری

بی نوا مرد غریب اولسك بولنمز آشنا
اولمدقجه بخت برمرد غریبك یاوری

بیکس اولسك رد ایدوب حالکدن ایتمزلر سؤال
مالك اولسه دیرلر اما قنده وارسك کل بری

سائلی آزار ایدرلر آنی بیلمزلرمی کیم
هر دل آزارك بنه آزار دلدر کیفری

نرکس بیمار وش رحم ایلمزلر یاشکه
اولسه جوی کریه‌نك ایکی کوزك نیلوفری

باغه وارسك درد مندانه اولور هرلاله داغ
شکل طاس آتشیندر ساکه ورد احمری

طالع وارون ایله فکر کنار ایتسك اکر
دختر بختك اولور زال سپهرك خواهری

خسته اولسك صورسه حالك برکرم حاسدك
طشت فصاد اوله چشمی هرمژه برنشتری

خنده ایتسك بنکی در دیرلر کورلر آغلاسك
ساکت اولسك عز وایدرلر ساکه برصورنکری

نظیم

دردکی یانسك بنه دیرلر قباحت سنده‌در
داغلر یاقسه انارك کندودندر اخکری

راستکو اولسك غلط فهمان بزم اعتراض
اوستنکه ایلر حواله برمعارض کافری

بذله‌سنج اولسك سنی ایما ایله ایلر مذاق
مجلسك دانا روش نادان یاوه کستری

مضحك اولسك قدرکی پامال ایدر عرضك کبی
مضحککك صف نعال اولور مقام برتری

خانه بردوش اولسك آدك دربدر دمبدم
دور ابواب ادانیده کزرسین سرسری

میهمان اولسك چکلمز امتنان میزبان
محو اولوردی حمل منت چکسه چرخ چنبری

میزبان اولسك اکر طویمز دو چشم میهمان
ماحضر ایتسك اکا خون دل واشك تری

اهل سوق اولسك دیمشلر اهل سوقه اهل نار
کهٔ بازارکاهی یاقارسین کلمز اولور مشتری

ملتزم اولسك رعایانك اولور حالی تباه
ساکه مردن چکدی دیرلر کرا اولورسك عسکری

شاعر اولسك قیمتك برپیله وردن پستدر
رشتهٔ تحقیقده چکسك اکر شعر تری

سعی ایدر حاسد کمالاتکده نقصان بولمغه
عالم اولسك اکر علامهٔ دانشوری

عاشق اولسك دیدهٔ امید که بیم رقیب
توتیا ایلر غبار آستان دلبری

باده‌نوش اولسك الکده اولسه زرکل کبی
میفروشك داغ حسرتدر سکا هر ساغری

سالك اولسك مرشد کامل قیاس ایتدکارك
کندی نقصانن دخی بیلمکده عاجزا کثری

واعظ اولسك دخل ایدرلر جمع اولوب اهل هوا
دکلمزلر امر معروف ایله نهی منکری

منکرك یانده نامك ملحد و زندیقدر
خلقهٔ ذکر ایچره اولسك فیض حقك مظهری

منکر اهل طریق اولسك اکر زرق و ریا
عالمك ایلر سنی سالوس دون وابتری

شحنه اولسك دزد و مدیونی قالورسن فرقدن
دزد و مدیونك یکون اولمز خصوصا دفتری

نائب و قاضی اولوب اجرای احکام ایلسك
رشوت آلمزسك اکر دیرلر ریادر ایشلری

سویلسك کوش ایلمزلر سویلمزسك درد اولور
اولمسون کیمسه بو حالك خسته حال بستری

مکر و کیدندن دل زارك خلاصه ای نظیم
مخلص ایتدم شرع پاك حضرت پیغمبری

کونه کونه وصف ذاتنده ترنم ریز اولوب
بزم نظمك بویله آغاز ایلسون رامشکری

مسند آرای لعمرك تاجدار اصطفا
لی مع الله تختنك سلطانی لولاك افسری

سرور جمع رسل سردار خیل انبیا
کیم آنکدر هم رسالت هم نبوت کشوری

خسرو کرسی‌نشین شاهنشه رفرف سریر
بارکاهی عرش اعلادر ملائك لشکری

احمد مرسل حبیب حق محمد مصطفی
فخر عالم عالم هژده هزارك مفخری

اول خداوند خداوندان که ادنا بنده‌سی
خادم ایتمز بزم استغناسنه اسکندری

کحل مازاغ البصرله اول خجسته منظرك
نرکس مکحولی حیران ایتدی چشم عبهری

رنك و بوی عارضندن لاله‌ده داغ نشاط
شبنم باغ رخندن سبز و تر ورد طری

مسجد اقصای مقصودك امام اعظمی
جامع اسرار و عرفانك خطیب منبری

قدر و عزتده کرام انبیانك اکرمی
جاه و رفعتده کبار مرسلینك اکبری

ملك تحقیقك معلا پایه عالی مسندی
صدر عرفانك هماسایه همایون منظری

نظیم

مهربان حال دشوار عصات رستخیز   عاجزان روز حشرك مشفق رحم آوری
قامتی خجکشته الده کاسهٔ در یوزهسی   سائل درکاهی ایتمش پیر چرخ اخضری
مالك ملك سلیمانْدر کدای کویی کیم   طعن ایدر یاقوت مهره کوهر انکشتری
پای اسب عزمنك بال هما فرش رهی   فرق رخش رزمنك نصرت همایون شهپری
رایت منصور ینك انافتحنا شقهسی   تیغنك زاغی ظفر نصر من الله جوهری
دشمن شرعی نوله چکسه قلیجدن حشرهدك   منهل شمشیر یدر جان عدونك معبری

مرحمت کستر شها سلطان شفقت درکها
ای شفاعتله ایدن خرم عصات محشری

سن او ایکی عالمك بردانهسی سین کیم ازل   شبه ذاتکده عقیم اولدی دو کونك مادری
بویله کونا کون ظهور ایتمزدی اشیا غیبدن   اولمسیدی ذاتك ای صدر دو عالم مصدری
پرتو شمع رخك پروانهسی شمس وقمر   زهرهٔ زهرا او شمعك غرق نور ازهری
اشتیاق سوزهٔ قدکله طوپی سرنکون   ایلمش یادر کل حیرت او قامت عرعری
ای حبیب کبریا کان کرمسین عفو قیل   شوق اوصافك دل کستاخمی ایتدی جری
اولدی وصف کیسوانکده سواد شعرمك   رشتهٔ مشکین زلف حورتار مسطری
طبعمی فیض نعوتك ایلدی حسان روم   حمد لله شاعران دهرك اولدم اشعری
سوز عام اولدی خلوص تام ایله کل ای نظیم   الك آچوب باشله نیازه وقتیدر شمدنکری
تاکه هر برکج کلاه نخوتك مانند شمع   شعلهٔ جانسوز اوله فرقنده اکابل زری

روحنه منظوم و منثور اوله انواع صلات
نظم ونثرك هر صلات اولدقجه زیب وزیوری

﴿ قصیده ﴾

نفعی

بارك الله زهی رخش همایون سیما   که قومش نامنی سلطان جهان باد صبا
نه صبا صاعقه دیرسم یراشور سرعتده   که سکردرکن اکا سایهسی اولمز همپا
براغور آنی دخی سایهسی کبی یولده   اولسه کر شاطر اندیشه ایله پادر پا
دوشمدن سایهسی خاك اوزره ایدر عالمی طی   سهو ایله راکبی کوسترسه عنانه ارخا
قوش یتشمز دیر ایدم اولمسه طیار اکر   ایرهمز کردینه زیرا که نه صرصر نه صبا
نیجه طیار اوسبکپای جهان پیما کیم   اکا همسر اولهمز هیچ نه عنقا نه هما
نوردن بال آچار او چاغه ملکدر صانهسین   اولسه زینپوش سراسرله نه دم جلوه نما
طی ایدر عالمی بر کوز یوموب آچنجیهدك   بو قدر چابك و چالاك اولورمی عجبا
مکر اورن اوله یا صاچلی طوری یا مرجان   یا جلالی یا غزی یا ایکی ادهم یا توما
نیجه اورن که نه دم ایلسه پرتاب بلند   صانکه پروازه کلور خشم ایله براژدرها
آتیلور خامهسی اوق کبی الده طورمز   ایتسه بر شاعر اکر مدح شتابن املا

نفعی

نیجه صاچلی طوری بر بالکشا عنقا کیم   برقناد ایله اوچار اوچدیغی دم بی پروا
نیجه صاچلی طوری کویا که یانار آتشدر   دودیدر آنك او بال سیه عنبرسا
بوده اورن کبی پرتاب بلند ایتسه اولور   راکبی زال زر و کندیسی کویا عنقا
نیجه مرجان اوسبك جلوه و چابکرو کیم   اکا کلکون سرشك اولور اولورسه همپا
استسه بوده ایدر برسرموده جولان   بلکه رقاصلق ایتمکده اولور احیانا
سیرایدن جلوهسنی شعلهٔ جواله صانور   دور ایدر عالمی سرعتله اوذکلو زیرا
او جلالی یاغزیده نه قدر چابکدر   که اولورکن اکا میدان جهان تنك فضا
باشلسه جلوهیه مانند کمیت خامه   مرکز نقطه اولور اکا فضای پهنا
ایکی ادهم خود ایکی شوخ عرب دلبریدر   که تفاوتلری یوق بیری بریندن اصلا
کورسه کر بونلری مجنون ملامتدیده   یادینه کلمزایدی بر دخی حسن لیلا
اعتقادم بو که ماننددی بولنمز برینك   بولنورسه دخی بریرده بولنمز الا
ینه اصطبل شهنشاه جهان آراده   که نه آتلر بولنور بیری بریندن اعلا
اولا قاپو اغاسی طوریسیدر ربسی   که برابردر اکا پویهده کوه و صحرا
کحل ایچون قالمزایدی کرد زمین اشعار   اولسه کر جلوه کهی عرصهٔ ملك معنا
برده ارسلان طوریسیدر که کمن کودکجه   کسندیدر عینی ایله شیرز سلسله خا
اوریلور کردننه انك ایچون التوندن   ایکی زنجیرکه ضبط ایتمسی اسان اوله تا
جبلی طوری ایله خودقایش اوغلی طوریسی   نیجهدر هر بری سرعتده قیاس ایت مثلا
منزله نور بصر کبی برابر یتشور   اولسه هر بیرینه همپو یه اکر تیر قضا
بریسی داخی آغا آلجهسی کیم آنکده   یراشور ایلریسم مدحنی بوکونه ادا
آسمان پویه زمین کرد مسلسل حرکات   بادپا شعلهٔ جوالهٔ عالم پیما
برده شام آلجهسی کیم ایتسه ندم میل خرام   صانکه رفتاره کلور بر صنم سرخ قبا
اولسه بو جلوه بو ناز اشقر برامده کر   زهره کوکدن اینوب اولوردی دلارام اکا
طرفه کلکون فریبنده روشکم صانهسین   جلوه اندامنه اورمش ید قدرت حنا
برده طاغلر دلیسیدر که شتاب ایتدکجه   پراولور زلزلهدن لرزهٔ کوه و دریا
صارصلور ارض وسما صانکه قیامت قوپارر   بویله درتند شتاب ایلدیکنجه اما
کلسه رفتاره دونر بر صنم رعنایه   باشلسه جلوهیه طاوس جناندر کویا
نامی طاغلر دلیسی کندیسی آهوی حرم   پرچمی سنبل چین جبهسی دیبای خطا
جلوه ایتدکجه ندم اولسه پریشان پرچم   پراولور نکهت مشك ایله کریبان هوا
بریسی داخی صراحیٔ سرافرازکه چرخ   یراشور پایننه یوز سورمك ایچون اولسه دوتا
ندر اول کردن موزون او سرین فربه   عجب اندامی کوزل شوخ جهاندر حقا
شیوهده جلوهده مستانه خرام ایلمهده   وار ایسه ینه اودر بر صنم مستثنا
صالنوب هرطرفه نازله ایتدکجه خرام   بر نکاه ایله ایدر جان جهانی یغما
دلنواز اوله مکر آکا برابر دلبر   یوخسه عالمده بولنمز دخی مثل و همتا

نفعی

طرز وطورین نجه تعریف ایدهیم آنکده … کورمدم بونجلین دلبر شوخ و رعنا
حسن اخلاقی یرنده حرکاتی موزون … شیوهسی جلوهسی هب بیری برندن اعلا
او روش اول یورویش اولنکه دزدیده … دلبر شوخ کبی شیوهلری هوش ربا
ارمغان کیتسه اولور چینده هله تصویری … بوقدر انجق اولور حق بوکه صنع مولا
یراشور اطلس چرخ اولسه اکا پایانداز … ایلسهم هر نه زمان جلوهٔ پر استغنا
مدعا فهم اوقدر کیم ایدر آهنك شتاب … راکبی کوشهٔ ابرویله اینسه ایما
یراشور دیرسهم اکر اکا براق جنت … که روادر بوکا تعظیم اوقدر کیم فرضا
پیش پاینده ملك غاشیهدار اولسه محل … نعل زرینه خورشید یوزین سورسه روا
چوقیدر بوشرف اول رخش مبارك قدمه … که سعادتله سوار اوله اکا ظل خدا
مهدیٔ دور و زمان ماحصل کون ومکان … آفتاب دوجهان ظل خدا نورهدا
اهل دل کان کرم شاهسوار عالم … خسرو وجم شیم اسکندر اقلیم کشا
کامبخش عظمت جان جهان دولت … رونق سلطنت آرایش دین و دنیا

شهمه کوکبه سلطان مراد ذیشان
شاه سیاره حشم ماه ممالك آرا

دادکر پادشه عادل و عالیشان کیم … هر نه امر ایتسه قضا حکمنی ایلر امضا
اوخداوند معظم که اولور همواره … پادشاهان جهان درکهنه ناصیه سا
او جهانبان هما ظل وهمایون فرکیم … جمله شاهان جهان بندهسیدر سرتاپا
اوشهنشاه در مپاش کرمکستر کیم … برالی بحر سخادر برالی ابر عطا
بری دریانی اولوردی بری میرآخوری … کلسهلر عالمه دورنده پشنك ودارا
رشحهٔ جودی ایله ابر بهاری درپاش … نکهت خلق ایله باد صبا غالیه سا
وارسه کرنکهت خلقیله صبا کلزاره … لالهده سنبل وکل کبی اولوردی بویا
نرکسك دوشمزایدی جام زری دستندن … بولسه کر فیض نم جودی ایله نشو ونما
کاسهٔ زهر غم اولوردی دله جام شراب … حکمی کر اسئسه تبدیل خواص اشیا
مشربنده اولطافت که وار اما برعکس … نشوهٔ زهر ویرر آدمه کیف صهبا
بهرهیاب اولسه جهان پرتو رأیندن اکر … ذره خورشید قدر طالمه ویردی ضیا
دالری بارصنوبر کبی صد پاره اولور … تیغ براننی یاد ایلدیکنجه اعدا
خسروا دادکرا پادشها تاجورا … ای شهنشاه فلك ومسند خورشید لوا
پیشکش چکسم اولور بنده سمند طبعم … که ویرر جلوسی آنك دخی برکونه صفا
بکرهمز بونلره اول طرفهدر آنك طرزی … روش وجنبشی سرتا بقدم نو پیدا
عرش بیمالغه ایتدکجه هوس معنیده … تنك اولور جلوهسنه ساحت میدان سما
اولسه شانه یراشور یالنه بال جبریل … اولسه پابند محل پاینه زلف حورا
کرچه اصطبل شهنشاهه دکلدر لایق … یریدر باغچهٔ خاصهده کر ایتسه چرا
جریدِ او ینامغه قابل دکل اما یراشور … باغچه سیرینه چتدقجه سوار اولسك اکا

نفعی

عمرك افزون ایده الله تعالی دیلرم … التفاتکله بودل مردهیی ایتسدك احیا
ایلدك لطف ایله بر بویله قصیده تکلیف … که نظیره دیه مز بر یره کلسه شعرا
وارمی بر بویله قصیده دیمکه جرأت ایدر … شرقدن غربه وارنجه سخن اهلینه صلا
سویلدن همت سلطان جهاندر یوقسه … قنده بن قنده بوکونه کلمات غرا
دولتکده نوله عرفی کبی مشهور اولسم … وارمی بر بنجلین شاعر پاکیزه ادا

سوز تمام اولدی کزافی قویالم ای نفعی
ایدهلم دولت و اقبالنه صدقیله دعا

اشهب روز ایله تا ادهم شب پیدرپی … حشره دك بربری اردنجه اوله جلوه نما
رایض بختی اوله رخش مراد اوزره سوار … حفظ ایده ذات شریفینی خطادن مولا

﴾ قصیده ﴿

وله

شکر کیم بر بارکاه لطفه قیلدم انتساب … کیم اولور خاك درندن بخت ودولت بهرهیاب
شکر کیم بر درکه اقباله قیلدم استناد … کیم آلور همت نصیب فیض جودندن نصاب
بختمی بر آستانه پاسبان ایتدی فلك … کیم صدای کوس دولتله کوزندن کتدی خواب
اول جناب آسمان رفعت که اولسه یارهشور … خار وخاشاك دری مژکان چشم آفتاب
اول در چاکرنواز و بندهپرور کیم ایدر … حلقهسن بی اختیار آزادهلر طوق رقاب
آسمان دین ودولتدر او عالی آستان … مطلع مهر جهانتاب سعادتدر او باب
راست کردش آسمانسفله خصم واهل دوست … عالم آرا آفتاب جهل سوز و علم تاب
اول سپهر علم وفضل وآفتاب اولمش اکا … پرتو رأی منیر داور دولت مآب
مهدیٔ عیسی نفس نعمان حاتم مکرمت … خضر یوسف طلعت افلاطون اسکندرجناب
پیرو اصحاب پیغمبر امام اهل دین … حیدر عثمان شیم صدیق فاروق احتساب
مظهر شرع محمد مظهر سر احد … ظاهر وباطنده ذات احمده نائب مناب

نجم بخت کائنات اسعد افندی کیم ایدر
سعد اکبر خاك پایندن سعادت اکتساب

اولکه شمع روشن پرتاب نور رأیدر … خانمانسوز خطا ومجلس افروز صواب
اولکه آب پاك پرامواج بحر لطفیدر … چهره شوی شفقت وکشتی نکونساز عتاب
دور لطفی کلستان عالمه فصل بهار … عهد عدلی روزکار پیره ایام شباب
عون انصافیله ملك معدلت بی اختلال … صدمهٔ قهریله اقلیم ستم پر انقلاب
ادهم اجلالنه بر رخت سیمین کهکشان … اشهب اقبالنه بر نعل زرین آفتاب
رأیی پیر نوفنون بختی جوان پرشکوه … اولسه اطواری نوله مقبول طبع شیخ وشاب
ویرسه طبع آتشه کرتاب قهری تقویت … قهر دریاده دل خارادن ایلر التهاب
کرمزاج آبه ویرسه حفظ عدلی تربیت … کورهٔ آتش فروز اولوردی بیك بیل برحباب

نفعی

شو یله در تأثیر زهد و طاعتی عالمده کیم
اینسه بر بزم اهلنه همت اولور بی ارتیاب

ساقی‌یه تاج انابت جام غم فرسای می
مطربه توحید باری نغمهٔ چنك و رباب

کامکارا سرورا صدرا مکارم پرورا
ای جهانداور فلك یاور خدیو کامیاب

سنسین اول دریای بی پایان دانش کیم اولور
درلفظك زیب کوش و کردن ام الکتاب

هر خیالك صیقل آینهٔ حسن ادا
هر کلامك کوهر کنجینهٔ فصل الخطاب

فتنه بر کشورده دورکده اوزاتمز ظلمه ال
ملك حسن ایچره مکر کیم طرهٔ پرپیچ وتاب

کر ایرشسه نکهت باد بهار عصمتك
دوزخ عصیان اولوردی رشك فردوس ثواب

خاکسار درکه قدر بلندك آسمان
شرمسار دست دریا فیض احسانك سحاب

دیو بخلی خطهٔ جودکده اولش رجم ایچون
کف دستك آسمان وکلك زرینك شهاب

برشب تاریکدر کویا سواد کائنات
تاب نور کوکب اقبال بختك ماهتاب

کشور جاه وجلالکدر اوملك بیکران
کیم آنی طی ایتمکه پیك قدر ایدوب شتاب

ایرمدین پایانینه پایی قالوب رفتاردن
ایتدی قت قت آبله پیدا دکلدر نه قباب

مدحکده معنی بنه ایتمز کفایت اولسه کر
نظممك هر ساده بیتی برکتاب مستطاب

فیض مهر التفاتکدر که ایتدی طبعمی
صاف ورنکین نکته‌لرله معدن لعل مذاب

استدم اول شوقله غواص بحر فکر اولوب
زیور سمع قبول اولماغه لایق در ناب

سلك نظمه اولقدر چکدم در سیرابی کیم
تاب اندیشه ایله ایتدم بحر معنایی سراب

لفظ روشن ایچره معنای لطیفی کوستروب
جام بللور صفا بخشه قودم صافی شراب

رنك لفظ ونکهت معنای نظم پاکمه
نوله ایلرسه حسد رنك کل وبوی کلاب

برکلستاندر قصیده‌م کیم صفا ویرمش اکا
بو نشاط انکیز وجان پرور غزل مانند آب

کوزاوچیله عاشقه که لطف ایدر کاهی عتاب
برسؤاله یرقومز اول غمزهٔ حاضر جواب

چشمی بزم فتنه قورمش عشوه جام آلمش اله
بادهٔ ناز ایله ایتمش غمزه‌سن مست خراب

لبلری اوزره غبار خط نوخیزی دکل
نافهٔ آهوی چشمندن دوکلمش مشکناب

چشم مستی تیغ چکمش غمزه‌دن بر قهرمان
ابروی مشکینی برشمشیردن خالی قراب

نیجه طوتسون تیر یاره سینه سن نفعی نشان
آنی قورمی برقرار اوزره دل پراضطراب

بن او میر مجلس نظمم که بزم معرفت
سوز شعر ورشحهٔ خامه‌مله بولدی آب وتاب

برسرای دلکشادر هربری ابیاتمك
جلوه کر صحنده ابکار معانی بی حجاب

پاره‌شور دینسه سواد خطده بکر فکرمه
پاك دامن شاهد مه طلعت مشکین نقاب

طبعم اول بحر کهرپاش سخندر کیم انك
ریزه‌سنك ساحلندن تردوکر درخوشاب

باخصوص ایتدم عروس مدحکی تزیین ایچون
بربرندن کوهر مضمون خاصی انتخاب

بن اوکوینم رخش طبعی هرکیمك چالاك ایسه
اشته میدان هنز اولسون بنمله همرکاب

وقتیدر دست ادبله باغبان صدق پاك
اولسه کلچین کلستان دعای مستجاب

تا اوله بو خیمهٔ پیروزه رنك زرنکار
عرصهٔ عالمده برپا بی ستون و بی طناب

نفعی

چتر اقبالك اوله کون ومکانه سایبان
سایه‌سنده کائنات آسوده تاروز حساب

﴿ قصیده ﴾

وله

صانمك که فلك دور ایله شامی سحر ایلر
هر واقعه‌نك عاقبتندن خبر ایلر

بردوش کیدر حق بو که معنیده بو عالم
کیم کوز یوموب آچنجه زمانی کذر ایلر

بر پرده که آرامه بو مقدار اوله مهلت
اربابی نیجه کسب وکمال وهنر ایلر

اولمش طوتالم مدت آرامیده ممتد
عاقل نیجه تمییز ره خیر وشر ایلر

تشخیص ره خیر وشر اولورمی اودلده
کیم لشکر غم بربرینی پی سپر ایلر

بولمز ره حق مکر اول کسه که آکا
توفیقنی هادئ ازل راهبر ایلر

توفیق رفیق اولمیجق فایده بوقدر
هرکیم بوراده عقله اویارسه ضرر ایلر

عقلك هنری وادئ حکمتنده در انجق
تحقیق ایله حکمت نیجه بردلده یر ایلر

حکمت کر اوعلم ایسه که احکام فلکدن
اندیشهٔ عقل بشری با خبر ایلر

دوشمز دل وطبع اهلی بو اندیشه‌یه زیرا
تشویش دل وطبعی بوداخی بتر ایلر

زعمنجه اولور هرکشینك رد وقبولی
حق سویلینی صانمه فلکدن حذر ایلر

رندان خدا پرور معنی بومحلده
نه چرخه نه قول حکمایه نظر ایلر

ویرمز فلکك دور چپ اندازینه حکمی
قور حکمتی تسلیم قضا وقدر ایلر

کردون مکر آسوده‌میدر کندی کدردن
دوران اکاده مهرینی بر نیشتر ایلر

کون باشنه برخلعت دیبا ویرر اما
دامانی آلودهٔ خون جکر ایلر

اول کیمسه درآزاده المدن که وجودین
کوی خم چوکان کبی بی پا و سر ایلر

یا اول کشی کیم تیر جکر دوز قضایه
خصمانه چکوب تیغ زبانن سپر ایلر

یا اول کشی کیم حرز ایچون اقسام بلادن
اندیشهٔ اوصاف شه دادکر ایلر

اول شه که جهان موسم عدالنده صفادن
دوران طربناك جمه خنده‌لر ایلر

اول شه که غبار سم یکران سپاهی
دریای محیط فلکی پر کدر ایلر

اول شه که کف همتی هنکام کرمده
دنیایی غنی کانی تهی بحری بر ایلر

خان احمد عادل که قضا نعل سمندین
ماه علم آیت فتح وظفر ایلر

جمشید کرم پیشه که سیرانه چیقنجه
خورشید کبی خاك رهن فرش زر ایلر

خورشید کواکب حشم روی زمین کیم
عسکرله جهانی حشر اندر حشر ایلر

ماه فلك آرای سعادت که زمانه
ایامنی آرایش دور قمر ایلر

بر همته قادر که نیجه بی سر و پایی
بردمده مراد اینسه شه تاجور ایلر

بر قدرته مالك که نیجه تخت نشینك
آلور کله و افسرینی دربدر ایلر

نفعی

اقبالنه وابسته فلك تا او قدر كیم　　تدبیری ایله دورینی زیر و زبر ایلر

بر مهر جلی شعشعه‌در رأیی كه دائم　　اوج فلك سلطنتی مستقر ایلر

شامل بنه هب دائرهٔ عالمه نوری　　نه مشرقی نه مغربی وار نه سفر ایلر

كر لطفی مهمساز بهار اولسه درختك　　هر شاخنی بر شوخ مرصع كمر ایلر

كر تاب تموز غضبی ایتسه سرایت　　هر قطرهٔ بارانی هوا بر شرر ایلر

آب اوزره وزان اولسه اكر صرصر حفظی　　امواجنی تزنجیرهٔ نقش حجر ایلر

ماهیتی كر اولسه جماداته مربی　　تصویر حجر كسب كمال بشر ایلر

عدلی كه مسلمدر اكا حسن تدارك　　كور حكمتی هر یرده نیجه كاركر ایلر

اولسه مثلا رابطه پرداز مكافات　　پروانه‌یه كلبرك تلافیٔ پر ایلر

تعبیر ایده‌مم طینت پاكنده‌كی لطفی　　كور خاصیت فیضی نه مقدار اثر ایلر

كاهی كه خیال شكن طرهٔ خلق　　اثنای تفكرده دلمدن كذر ایلر

اندیشه‌م اولور بوی لطیفیله معطر　　آندن قلم عالمی پر مشك تر ایلر

ای خسرو جم كوكبهٔ مملكت آرا　　كیم سلطنتك عالمی پر زیب و فر ایلر

اوصافكه حدیوق طوته‌لم سحر ایله طبعم　　بیك معنیی بر شكله قویوب مختصر ایلر

قصد ایتسه خصوصا كه كهرسنج خیالم　　بر نكته‌سنی شرح كتاب درر ایلر

طبعمدر او دریای كهرپاش معانی　　كیم ساحلنی معدن لؤلؤی تر ایلر

اندیشه‌م او صورتكر اعجاز نمادر　　كیم جوهر فرد اوستنه طرح صور ایلر

خامه‌مدر اول ابر چمن آرای سخن كیم　　بر قطره‌سی بر كلشنی شادابتر ایلر

رنكین و لذیذ اولدی كلامم او قدر كیم　　كام و لب اندیشه‌یی پر كلشكر ایلر

اما بنه بر سوز نقدر نازك اولورسه　　دخلی اكا ارباب حسد اول قدر ایلر

استاد اولیجق سوزده حسددن قاچیلورمی　　زیرا هنری رشك و حسد معتبر ایلر

یتمزمی بو دولت كه بكا رشك ایده دائم　　بر طائفه كیم دعویٔ فضل و هنر ایلر

زعمی او قدر هر برینك سوزده كه كویا　　اندیشه‌سی تغییر قضا و قدر ایلر

اما كیریجك معركهٔ معنی‌یه اول　　شمشیری قور اندیشهٔ زره و سپر ایلر

نطقیله مسیحا كچنور هر بری اما　　خاصیت صحبتلری انسانی خر ایلر

غوغای سخندر بو فضیلتده تمیز وار　　فضل اهلی بزم باشمز اوستنده یر ایلر

سوز بن دیدیكم جوهر علوی ایسه آنی　　دوران صدف سمع قبوله كهر ایلر

سوزمیدر او كیم نسخه‌سنی نكته‌شناسان　　حشو شكم رخنهٔ دیوار و در ایلر

حقمده نه دیرلرسه او كونه سفهانك　　آثار طبیعتلرینه كیم نظر ایلر

لازم كلیجك اول متشاعرلره طبعم　　هر معركه‌ده نیلدی داخی نلر ایلر

اول صفدر دشمن‌كش نظمم كه خصوصا　　شمشیر زبانمدن احبا حذر ایلر

اولورسه اكر همت شاهنشه عادل
حاشا كه بو اندیشه‌ده نفعی ضرر ایلر

نفعی

زیراكه دم كشتهٔ اندیشه‌سن اكثر　　شرع كرم حكمت باری هدر ایلر

هم خصمه ظفر بولمغیچون مدح و ثناكی　　تقدیم دعای شب و ورد سحر ایلر

تا جلوه‌كه راتبنی خسرو انجم　　كه مملكت خاور و كه باختر ایلر

منصور ایده هر یرده خدا رایت بختك
تا خسرو سیاره فلكده سفر ایلر

بهاریه

وله

اسدی نسیم نوبهار آچلدی كللر صبحدم　　آچسون بزمده كوكلمز ساقی مدد صون جام جم

ایردی‌یه اردبهشت اولدی هوا عنبرسرشت　　عالم بهشت اندر بهشت هر كوشه بر باغ ارم

كل دوری عیش ایامیدر ذوق و صفا هنكامیدر　　عاشقلرك بیرامیدر بو موسم فرخنده‌دم

دونسون ینه پیمانه‌لر اولسون تهی خمخانه‌لر　　رقص ایلسون مستانه‌لر مطربلر ایتدكجه نغم

بودمده كیم شام و سحر میخانه باغه رشك ایدر　　مست اولسه دلبر سوسه كر معذوردر شیخ الحرم

یا نیلسون بیچاره‌لر آلفته‌لر آواره‌لر　　ساغر صونه مهپاره‌لر نوش ایتمك اولورمی ستم

یار اوله جام جم اوله بویله دم خرم اوله　　عارف اودر بودم اوله عیش و طربله مغتنم

ذوقی اوریندایلر تمام كیم طوته مست و شادكام　　بر الده جام لاله فام بر الده زلف خم بخم

لطف ایله ساقی نازی قو می صونكه قالمز بویله بو　　طولسون صراحی و سبو بوش طورمسون پیمانه هم

هر نورسیده شاخ كل الدی النه جام مل　　لطف ایت آچل سنداخی كل ای سرو قد و غنچه فم

بودرد و بو صافی دیمه دونسون پیاله غم یمه　　قانون دور دائمه اوی سنده می صون دمبدم

میدر محك عاشقان آشوب دل آرام جان　　سرمایهٔ پیر مغان پیرایهٔ بزم صنم

می عاقلی ارشاد ایدر عاشقلری دلشاد ایدر　　سیلی ویرر برباد ایدر دللرده قویمز كرد غم

می آتش سیاله‌در مینا قدحله لاله‌در　　یا غنچهٔ پرژاله‌در آچمش نسیم صبحدم

ساقی مدد می صون بزه جام جم‌وكی صون بزه　　رطل پیاپی صون بزه كتسون كوكللردن الم

بز عاشق آزاده یز اما اسیر باده یز　　آلفته‌یز دلداده‌یز بزدن دریغ ایتمه كرم

بر جام صون الله ایچون بر كاسه‌ده اول ماه ایچون　　تا مدح شهنشاه ایچون آلم اله لوح و قلم

اول آفتاب سلطنت اول شهسوار مملكت　　جم بزم و حاتم مكرمت ممدوح اصناف امم

ابلق سوار روزكار آشوب روم و زنكبار　　لشكرشكار كامكار بهرام افریدون علم

پیرایهٔ ملك و ملل سرمایهٔ دین و دول　　كاولمش نصیبی تا ازل تاج فریدون تخت جم

خاقان عثمانی نسب كیم مندرج ذاتنده هب　　اسلام فاروق عرب اقبال پرویز عجم

سلطان مراد كامران افسرده و كشورستان
هم پادشه هم قهرمان صاحب قران جم حشم

شاهنشه فرخنده بخت آرایش دیهیم و تخت　　بختی قوی اقبالی سخت اسكندر یوسف شیم

شاه جهان آرامیدر ماه زمین پیرامیدر　　بهرام بی پروامیدر یا آفتاب پر كرم

نفعی

شاهانه مشرب جم کبی صاحب قران رستم کبی — هم عیسئ مریم کبی اهل دل و فرخنده دم
دنیا و ما فیها ندر جنت اولورسه یا ندر — لطف ایلك زیرا ندر یانده بر نقد و سلم
جمله هنردن بانصیب سر عجب صنع غریب — مجلسده شوخ دلفریب جنك ایدیجك شیر اجم
کاهی که اول شیر یله خشمیله تیغ آلوراله — اولور جهان پر زلزله باصدقجه میدانه قدم
اولدمکه قصد جنك ایدر صحرالری کلرنك ایدر — دنیایی خصمه تنك ایدر اولورسه سام وکستهم
سوردکجه خصمه یکتنه بقمز سلاح جوشنه — برقالمز اصلا دشمنه الا بیابان عدم
ای خسرو عالی نژاد وی داور پاك اعتقاد — ای شاه صاحب عدل و داد ای پادشاه محترم
سن برشه ذیشانسین شاهنشه دورانسین — یعنی که سن خاقانسین دورکده بن خاقانیم
بن کرچه بر بیحاصلم شاکرد درس مشکلم — هم مکتب اهل دلم خلق اولمدن لوح و قلم
سوزده نظیر اولمز بکا کراولسه عالم بریکا — پرطمطراق خوش ادا نه حافظم نه محتشم
خاقانیم بن محتشم یانمده سرهنك حشم — حافظ اولور لبسته دم خامه م ایدنجه زیروبم

نفعی یتر دعوایی قو — دنیا ایله غوغایی قو
افلاکه استغنایی قو — خاکه یوزك سور لاجرم

قالدر اللك ایله دعا بولدی قصیده ك انتها — شمدی دعا ایتك سکا هم مستجبدر هم اهم
نیجه قصیده بر کتاب مجموعهٔ پر انتخاب — هر نکته سی فصل الخطاب هر بیتی بر کنج حکم

تاکیم جهان معمور اوله — که امن وکه پرشور اوله
اقباله مسرور اوله — اول خسرو والا همم

قصیده

نفعی

شرب اهل محبتدن آلان لذت کام — خون دل نوش ایدر اولمزسه شراب کلفام
کل کبی الده خصوصا اوله جام پر می — عقلی باشنده اولان عارف ایدرمی آرام
باشقه بر عالمی واربزم میك کیم آنده — کوز بنور رند جهاندیدهٔ هشیاره مدام
مایهٔ فیض حیات ابدی نشوهٔ می — نشئهٔ حکمت دور ازلی کردش جام
باده در ذوقنی ادراك ایدنه آب حیات — معترفدر بوکه خضر ایله سکندرده تمام
اوله بن استدوکم بادهٔ پر فیض اما — که نشاطی کتورر جانه جناندن پیغام
نیجه می تاب فروغ رخ ماه نخشب — نیجه می پرتو انوار دل عارف جام
نیجه می دست مسیحاده چکر ساغرینی — قلم السه اله صورتکر دیر افهام
نیجه می رایحهٔ روح فزاسندن ایدر — قدسیان فلك عالم جان عطر مشام
اومی انجمن افروز جلی شعشه کیم — ویرسه خورشید جهانتابه اکر تابنی وام
حدت بارقهٔ پرتو پر نوردن — دوشه تا چاه عمیق عدمه ظلمت شام
چنبر دایرهٔ دلسی چرخ عشرت — دور بزمی طرب آغاز و مسرت انجام
کنتی برمرتبه جنبشده استغنا کیم — مثلا ایتمك ایچون رفع غموم والآم

نفعی

ایچسه بر جرعه سنی برهمن صد ساله — براولور سنك مزارایله یانسنده اصنام
چکسه برمست سرانداز می ناکامی — جرعهٔ جامنی ویرمز جم دورانه سلام
کتور ای ساقیٔ فرخنده لقا بو میدن — جانی وارایسه دیسون صوفیٔ دلمرده حرام
مست اولوب رازمی کشف ایلیه یم کورسونلر — نه ایمش نکتهٔ سربستهٔ سر الهام
درج دلدن چیقروب نیجه کرانمایه کهر — ویره یم سلك در بحر معانی یه نظام
ایده یم مدحنه آغاز اوکریم الشانك — که نه کوردی نه کورر مثلنی چشم ایام
اوکزیده خلف دودهٔ آدم که ایدر — جوهر پاکنه اجرام وعناصر اکرام
اوفلك مسند مه طلعت وقدسی فطرت — او جهانداور دریا کرم وابر انعام
بخشش آموز همم حوصله سوز خست — کیسه پرداز کرم قافله سالار کرام
مشتری رأی وعطارد قلم ومهر آثار — ارض تمکین وقضا تمشیت وچرخ احکام
ملتجای وزرا صدر کبار علما — کامکار فضلا فخر موالیٔ عظام

هادیٔ وادیٔ دین بدرقهٔ راه یقین
پیر ومجتهدین حضرت شیخ الاسلام

صدر جم پایه که جاره کشان افلاك — ایلمش قاید اقباله تسلیم زمام
آستین کرمی کیسهٔ ارزاق جهان — آستان حرمی قبلهٔ حاجات انام
لطف طبعی شرف عقل مجرد کبی خاص — فیض دستی کرم ابر بهاری کبی عام
دوشسه کر خاکه نم ابر بهار لطفی — کسب روح ایلرایدی زیر زمینده اجسام
کرطوقنسه فلکه صدمهٔ دست قهری — دو کیلوردی یره هب جوهر تیغ بهرام
نکهت نافه کشای چمن خلقنی کر — اینسه لر غالیه سایان بهار استشمام
عطر سوز اولمغیچون بزم کله داخی نسیم — هاون لاله ده سحق ایتمز ایدی عنبر خام
سرتسر سایهٔ عدلنده اویوردی عالم — صیت اجلالی قوسه چشم کواکبده منام
رأیی برمرتبه روشن که یازرکن وصفن — شمعه غالب کور بنور شعلهٔ نوك اقلام
حد امکانی توله اینسه تجاوز حکمی — شوبله قیلش فلکی حکمت حق امرینه رام
فرق اولمزدی طلوعی وغروبی مهرك — شامی صبح ایت دیسه بردمده صباحی اقشام
مسرورا داد کرا داور والا کهرا — ای خداوند فلك صدر وملائك خدام
کلیه عالمه برسنجلین ذات لطیف — اولسه کر حامل ارواح مجرد ارحام
دور جودکده کورر حالنی بحر وکانك — اغلیوب آکه صاچر اشك فراوانی غمام
بولسه کرنامیه فیض کف احسانك اولور — درم رایج بی سکه بهار بادام
ویردی معمار قضا هندسهٔ تدبیرك — طاق پرزلزلهٔ دولته براستحکام
که فلکلر بقلوب اولسه جهان زیر وزبر — اولور ارکان بناسنده انك بینه دوام
طوتسه دنیایی توله شهرت لطف کرمك — ایتمه ده مکرمتك عالمه ایثار مرام
وصف ذاتکده خصوصا ایده بذل مقدور — بربنم کبی سخن سنج پسندیده کلام
تامکی نظم بلندمله چقردم فلکه — ایده تا خازن اسرار قضا نقش ختام

نفعی

کیدرك عرشه چیقرمقده اولر عرشه دکل
ایدرم غایت امکانه وارنجه اقدام

منت اللهه که ویرمش اوقدر استعداد
نظم ایچون ایلرم طبعمه زور و ابرام

ایلسم هرنه زمان فکره عزیمت ایریشور
کوشمه زمزمهٔ زنك برید الهام

ناوك فکرم ایدر تیر قضا کبی کذر
اولسه پولاد دمشقیدن اکر هفت اجرام

زور اندیشه وآثار خیالدر ایدن
نیدوکن نکته شناسان زمانه اعلام

قوت قاهرهٔ فکر کمال وخسرو
صنعت نادرهٔ نظم نظامی و نظام

نفعیٔ تیغ زبانم که زمانه‌ده بنم
صف شکاف شعرای سخن آرای بنام

تیغ سرتیز زبانم او قدر کسکیندر
که دونیم اولور آنی آکسه‌دل رستم وسام

شعلهٔ شمع خیالم اوقدر روشندر
که کورینور دل معنیده‌کی راز کتام

جلوهٔ شاهد نظمم اوقدر نازکدر
که قومز خاطر اندیشه‌ده صبر وآرام

صانکه کنجینهٔ طبعمده نهان ایدی ازل
کنج اسرار خداوند علیم وعلام

کاوش تیشهٔ اندیشه ایدوب شمدی عیان
اولدی هرکوهری آرایش سلك ایام

سامعه کوهر مضمونمله نازنده
ناطقه لذت کفتارمله شیرین کام

صافدر آب روان کبی او دکلو نظمم
که یازرکن قلم چابك وزیننده خرام

اولسه سیر و ثبات انلری تمییزه سبب
عکس خامه‌لهٔ سطوری ایده‌مز فرق اوهام

بیتمك هر بری بر بتکده‌در کیم براشور
اولسه سنك دل خوباندن اکا فرش رخام

پاسرای شه معنیدر اولورسه لایق
هردم چشم ملائکدن اکا هندوی بام

شمدی سجادهٔ معنیده بنم مرشد کل
خرقه‌پوشان بیان‌بندن اولور فیض کلام

ایدرم قوت قدسیهٔ افکارمله
جند ارواح رجال سخنی استخدام

حافظ وابن یمینم غزل وقطعه‌کر
سویلسم بلکه رباعیده اولوردم خیام

عرفیٔ روم ایدیکم جمله ایدرلر تسلیم
کورسه‌لر کر بوقصیدم بلغای اعجام

شاعر نادره‌کویم نه دیسم حصه چیقر
دشمن و دوسته بی توریه و بی ایهام

ویریرم دوسته برحرفله توقع قبول
ایدرم دشمنی برنقطه ایله شهرهٔ عام

او لطافتی وار اشعار صفابخشمده
که کدر ویره اکا دخل حسود خودکام

دخل ایدنده سوزمه باری براستاد اولسه
سویلدکجه بنی معقوله قیلسه الزام

نوهوس بر متشاعرکه دخی بیك ییل اکر
فکر شعر ایتسه کورینور نه اندیشه‌سی خام

نه بیلور ذوق سخن نیدوکن اولورسه مسیح
طفل نورستهٔ ناشسته‌لب شیرآشام

اب وجدیله تفاخر ایدن ابجد خوانك
اهل اولان رد وقبولینه ویررمی احکام

کوه‌قاف اولسه کلور نقطهٔ فادکلور خفیف
مرد رویین تنه طفل متحرك اندام

ایردی سوز غایته شمدنکرو لافی قویالم
ایده‌لم صدقله آغاز دعای انجام

تاکه ساقیٔ فلك ساغر سیمین مهی
که تهی کاه پر ایدوب قیله دورینی تمام

نفعی

دوشمیه جام می دولت الندن بردم
بزم اقبالی مرتب طوره تا روز قیام

نعت شریف

وله

عقدهٔ سررشتهٔ راز نهانیدر سوزم
سلك تسبیح در سبع المثانیدر سوزم

بر کهردر کیم نظیرین کورمشدر روزکار
روزکار عالم غیب ابرمغانیدر سوزم

روزکار احسانمی بیلمش بنم یا بیلمامش
عالمه فیض حیات جاودانیدر سوزم

اهل اولان قدرین بیلور بن جوهرم مدح ایلم
عالمك سرمایهٔ دریا و کانیدر سوزم

بی عرض برجوهر صافیدر اما متصل
اهل طبعك زیور تیغ وسنانیدر سوزم

یعنی کیم اندیشه سنجان جهانك دائما
هم صریر کلکی هم ورد زبانیدر سوزم

بربنم کبی جکردار اهل طبع اولمزدخی
جوهر تیغ قضای ناکهانیدر سوزم

غمزهٔ دلبر نوله رشك ایلسه اندیشه‌مه
حرز بازوی دل صاحب قرانیدر سوزم

اویله برپرشیوه‌در کویا که بکر فکرمك
غمزهٔ مرد افکن نامهربانیدر سوزم

اول قدر دلدوزدر کویا که برشوخ آفتك
ناوك مشکین کمان ابروانیدر سوزم

آیت نون والقلمدر مصحف سینه‌مده یا
رستم اندیشه‌نك تیر و کمانیدر سوزم

برکلستاندر خیالم دل شکفته بلبلی
اول کلستانك لطیف آب روانیدر سوزم

برشبستاندر دواتم خامه زنکی خادمی
اول شبستان عروس دلستانیدر سوزم

آفرینش طوطیٔ اندیشه‌یه بر دامدر
کیم اودامك دانهٔ پرامتنانیدر سوزم

کیمسه انکار ایده‌مز ماهیت اندیشه‌می
اهل رشکك نسخهٔ عقدلسانیدر سوزم

آفت عین الکمال رشك کار ایتمز بکا
دفع زخم چشم خلاق معانیدر سوزم

خاکپایم سرمه ایلرسه عجبمی روزکار
عنصر روح کمال اصفهانیدر سوزم

اشته خلاق معانی شمدی کلدی عالمه
کوش ایدك آثارینی کیم ترجمانیدر سوزم

صکره کلسه دهره خلاق معانیدن نوله
قالب خشك خیاله روح ثانیدر سوزم

نکته‌ده عالم حریف اولمز بکا کویا بنم
هرنه سویلرسم جواب لن ترانیدر سوزم

هرنه سویلرسم قضا مضموننی اثبات ایدر
انی بیلمزکه خطاب امتحانیدر سوزم

بن نه کشافم نه صاحب کشف اما معنیده
موشکاف نکته‌های آسمانیدر سوزم

بیکده برمعنایی نظم ایتمم نه برلطف ایله
بوقله سك مجموعهٔ راز نهانیدر سوزم

بن جهان آرا شهنشاه جهان معنیم
سوزکده پادشاه کامرانیدر سوزم

دونسه شمشیر خطیبه نوله شمشیر زبان
ملك نظمك خطبهٔ امن وامانیدر سوزم

طبعمك برترجمان ترزبانیدر قلم
خامه‌مك برهمزبان نکته‌دانیدر سوزم

پاسبان اولمش براژدردر قلم کنج دله
کیم او کنجك شبچراغ پاسبانیدر سوزم

تاصباح حشره‌دك بیك مبتلایی مست ایدر
بزم عشقك نشوهٔ رطل کرانیدر سوزم

نفعی

زند هشیارم خرابات محبتدر دلم
عاشق هرجائیم وحدت نشانیدر سوزم

اولەلی پیغمبر آخر زمانه نعتکو
آبروی امت آخر زمانیدر سوزم

نعت شاهنشاه اورنك نبوت کیم آنك
فیض مدحیله دلك جان جهانیدر سوزم

جان عالم فخر آدم احمد مرسل که تا
حشره اولنجه نعت کوی ونعت خوانیدر سوزم

اولەلی غواص دریای خیال مدحتی
جوهری طبعمك زیب وبهانیدر سوزم

اولقدر الویردی معنی فیض اوصافیله کیم
کویا مفتاح کنج شایکانیدر سوزم

مشرق صبح هدایتدر ثناسیله دلم
مهر قدسی پرتو کوکب نشانیدر سوزم

باشلاسم معراجنی تحقیقه آب وتاب ایله
کوهر شهوار کوش امهانیدر سوزم

عدا اولنمز معجزاتی حددن افزون نیلسون
کرچه کیم برراوی معجزبیانیدر سوزم

کرچه بن دوروم جنابندن هله شکرم بودر
چهره فرسای جناب آستانیدر سوزم

نفعی یم اندیشهٔ نعتیله اولدم کامیاب
نامرادان جهانه مژدکانیدر سوزم

خاکپای نعت کویانم که عرش اعظمك
ذکر تسبیح لسان قدسیانیدر سوزم

شادکام اولدم نشاط فیض نعت پاکله
شمدیدن صکره دعای شادمانیدر سوزم

تاکه معنای لطیف لفظ رنك آمیز ایله
روزکارك بر دلارا داستانیدر سوزم

هردم اندیشمدن اولسون روحنه یوز بیك سلام
عرشه دك ایصاله پیك رایکانیدر سوزم

داریه

وله

بارك الله ای بهشت آباد وی رشك جنان
صانك الله ای سرای دلکشا ودلستان

سدهٔ بابیله پاینده اساس کائنات
طرح مطبوعیله تازنده زمین وآسمان

کورمشدر چرخ چارمله بهشتی سرایدن
بو یله پر روشن مقام وبو یله پرخرم مکان

درکه دولت پناهی ملتجای خاص وعام
خاکپاك آستانی بوسه جای انس وجان

طرهٔ طاق و رواقی همسر ذات البروج
سایهٔ سقف بلندی خوابکاه اختران

پیش درکاهنده برپا صف نشستان فلك
زیر ایوانندە پرواز ایتمده کرو بیان

رسم کلمیج دری کلبانك مرغ بابیدر
کلشن دهره ویرن برك ونوای جاودان

کنج خلوتخانه سنده علم وعرفان منزوی
کوشهٔ بابنده اقبال وسعادت پاسبان

راست فلسفه قدینی ایرمزینه قصرینه چرخ
ایده ترتیب عناصردن مکر کیم نردبان

منسك اذفر یرینه قوردی آنی نافه به
کرصباخاك درین ایلتیدی چینه ارمغان

ارتفاعن المغه اولمش مهندس چرخ اکا
مهری اسطرلاب ایەوب قیلمش شعاعن ریسمان

چوب زرین ایله ایلرهر سحر اظهار شوق
اولمغه دربان درکاهی شه خاورستان

نفعی

منتظر هرکیجه چرخ پرکوا کبله قر
یاقلیمه صحننده برشمع مرصع شمعدان

زیر طاقنده فروزان شمع کافوری دکل
اولدی زر پیکان ایله تیر سعادت درکمان

قبه سنده لوحهٔ سیمین ایله کلمیخ زر
مشتری درکیم فلکده ماه ایله ایتمش قران

هر رخام فرشی برآینهٔ عالم نما
هرمکرزن فراشی براسکندر کیتی ستان

ذره نورشمسه سی پیرایهٔ خورشید وماه
ریزه سنك مرمری سرمایهٔ دریا وکان

قطره آب حوضی رشك جویبار سلسبیل
مشت خاك رهکذاری سرمهٔ حیور جنان

مواو یدر صان اوشادروان سرکردانی کیم
هم دوزهم اشکنی ایلرصفاسندن روان

زرکلاهیله یاخود بردلبر رقاصیدر
برایاغ اوزره سماع ایتمکده دامن درمیان

خستهٔ درد وغمه آب وهواسی سازکار
مبتلای قهر دهره درکهی کهف الامان

چکمکه میل شهابیله فلکلر چشمنه
دودی کحل روشنادر دودکامی سرمەدان

برق اورر روزنلرندن آبکینه جاملر
کوستررد نیاده جنت اولدیغن کوبدن عیان

برصفاوار جام بللورنده کیم آینه وش
کیم باقارسه کورینور کوکلندەکی رازنهان

برملوکی کلستاندر نسخهٔ کلزاری کیم
جابجا مهر سلیمان رسمیدر اکا نشان

کعبهٔ اسلامدر دیرسم عجیمی صاحبی
شیخ الاسلام ایلمش لطف خدای مستعان

اول خداوند خداوندان فضل وجاه کیم
علم وعرفان ایله اولمش عزو دولت توأمان

عون ملت فخرامت مستشار سلطنت
عالم همت جهان مکرمت جان جهان

مرکز پرکار دانش قطب کردون هنر
مالك ملك فضائل مفتیٔ دور زمان

فتنه بند دهردون مشکل کشای روزکار
چاره ساز دین ودولت فیلسوف کاردان

آسمان ملکه رأیی آفتاب بی زوال
کلستان دهره لطفی نوبهار بی خزان

بانوی خلوتسرای فکرینه شب پردەدار
نو عروس حجلهٔ رأینه صبح آینەدان

مه صطبل رایض بخنده سطل نقره کوب
چرخ بزم ساقیٔ جودنده جام زرنشان

جامهٔ اقبالنه دولت طراز آستین
خانهٔ اجلالنه همت رواق آستان

نقطهٔ کلکی عذار شاهد معنایه خال
جوهر روح کلامی قالب عرفانه جان

هر یولی بر داغ آتشناك اولور ماهیلرك
کرسموم قهری اولسه روی دریایه روان

هرشراری قطرهٔ نیسان اولوب ایلرنزول
کرنسیم لطفی کلخندن یکا اولسه وزان

داورا دانشورا صدرا افاضل پرورا
ای جهان سالار اقلیم معانی وبیان

سنسین اول دارندهٔ یرلیغ احکام قدر
خامەدك اولمشدر رموز آسمانه ترجمان

شویله پرامن اولدی دورانکده دنیا کیم سنك
جای فتنه کوشهٔ ابروی دلبردر همان

غنچهوش آچلدق دورکده بردل قالمدی
نوبهار دولتك دنیانی ایتدی کلستان

تاب خورشید ستم سوزان ایدردی عالمی
کرسحاب عدل ودادك اولمیدی سایبان

خلق عالم سرتسر بیمار درد احتیاج
دهر بردار الشفا لطفك طبیب مهربان

چشمهٔ آب حیات فیضدر طبعك نوله
کلك حلکاری اولورسه آکه زرین ناودان

نفعی

شانکه نسبت افاضل مستحقان زکات
دولت فضل ایله سن صاحب نصاب کامران

خاطره اثنای اوصافکده فیض شوق ایله
لایح اولدی عاشقانه بر غزلده نا کهان

اولمسه مجنون عشقی اول مهك کر آسمان
نسر طائر ایلمزدی باشی اوزره آشیان

دیده‌لردر ظاهر و باطن جمالك سیرینه
دلده زخم نوك تیرك تنده داغ خونفشان

دیکدی نعل سینه‌یه چشمك سنان غمزه‌سن
نیزه‌سینی حلقه‌دن کویا کچوردی قهرمان

خانهٔ اغیار وعشاقه تنزل ایلمز
بر همادر اول پری اما همای لامکان

طبع نفعی بلبل کویادر اول کلشنده کیم
غنچه‌وش دمبسته در آنده دهان شاعران

تاب غمدن شعلهٔ سوزان اولور آغزمده دل
اولمسه مدحکله کر سوسن کبی رطب اللسان

باشلدقجه وصفکه باشلر هجومه واردات
شویله کیم طاقت کتورمز آنی تقریر زبان

بر بولنمز کاه اولور مهمان سرای سینه‌ده
اول قدر اوغرار معانی کشورندن کاربان

ایریشوردی کوشه آواز تحسین ملك
مدحکه کر آستاننده واروب آچسم دهان

عرصهٔ پهنای معنایی قیلور پر زلزله
شهسوار طبعم ایتسه رخش فکری زیر ران

وادئ مدحکده جولان ایتدیکیچون پاره شور
اطلس چرخ اولسه رخش طبعمه بر کستوان

عرصهٔ مدح و ثناکك حدی یوق پایانی یوق
پیك اندیشه عجبمی اولسه بی تاب و توان

ایده لم صدق و نیاز ایله دعا شمدنکیرو
تاکه مقبول اولدیغنده قالمیه ریب و کمان

نیته کیم اوله اساس قصر کردون پایدار
زیور ایوان اوله اکا نجوم و کهکشان

اولسون ارکانی مرتب اول سعادتخانه‌نك
قویمسون بر طاشی کر قوپسه یرندن فرقدان

دولت و عمر ایله برخوردار ایدوب حق صاحبن
حشره‌دك معمور و آبادان اوله اول خاندان

﴿ قصیده ﴾

وله

آفرین ای روزکارك شهسوار صفدری
عرشه آص شمدنکیرو تیغ ثریا جوهری

پارهٔ الماسدر سنك قسانی نیلر اول
چرخه چکمه بر دخی شمشیر والا کوهری

سرفراز ایتدك لواء المجد دین احمدی
کافره کوستردك الحق دستبرد حیدری

تیغکه نوله یمین ایلرسه روح مرتضی
بر غزا ایتدك که خشنود ایلدك پیغمبری

ایلدك بر حمله‌ده برباد ملك دشمنی
کردرخشك کرچه کیم سد ایتدی راه صرصری

ماه نو صانمه فلکده کورنجك پیکارکی
دردی بهرام الندن دوشدی زرین خنجری

اول قدر قان دوکدی شمشیرك که عکسیله انك
کاسهٔ یاقوته دوندی کنبد نیلوفری

غمزهٔ خوبان کبی جاری اوجندن یینه خون
بویله قالورسه اکر یکرنك ایدر بحر و بری

بلکه غرق بحر خون اولوردی فلك دل کبی
ایتدیکنجه تیغ خون افشانله جولانکری

نفعی

شقهٔ رایات بختکله رکابك اولمسه
کشتئ نه آسمانك بابان و لنکری

برق اوران دستکده تیغ پر کهرمیدر یا خود
ایلدی دریایه غوطه آفتاب خاوری

بر آوج کوهر صاچاردی عالمه کویا کفك
صالدیغنجه دشمنه کامی مرصع ششبری

بر عجب دریادر اردوی همایونك سنك
کیم حباب برقرار اولمش اکا هر چادری

موج پیدر پی در اول بحره سپاه صف بصف
بر نهنك اولسه نوله هرطوب اژدر پیکری

هر آلای بر موج طوفان خیزیدر آنك نوله
خاروخس کبی او کنجه قاچسه کافر عسکری

کون کبی تنهاده چیقسه‌لك تیغله میدانه سن
کار کردو شمز سپاه دشمنك شور و شری

شهچراغ دین ودولتدر وجودك حفظ ایچون
قت قت اولمش اژدهادر هفت چرخ چنبری

قارشو طورمز ساکه شمدنصکره بو اقبال ایله
دشمنك کر قهرمان اولسه سراسر لشکری

بویه آغاز ایلسون شمدنکیرو القابکه
جامع نه قبهٔ کونك خطیب منبری

آفتاب بحر و بر صاحب قران شرق و غرب
شهسوار نامور رایت کشای صفدری

آسمان دولتك خورشید قدسی پرتوی
بزمکاه شوکتك جمشید خورشید افسری

نقد وقت سلطنت سرمایهٔ امن و امان
دستکیر دین و دولت کامبخش سروری

شاه والا رتبه عثمان خان غازی کیم فلك
کورمشدر بویله بر شاهنشه جنك آوری

شهسوار عالم آرا کیم روادر اولسه کر
نعل و میخ رخشی چرخك آفتاب و اختری

صفدر کشور کشا کم جنکه چیقدقچه اولور
جبرئیل انا فتحنا خوان تیغ و مغفری

پادشاه عادل و عالی نسب کیم پاره‌سور
اینسه کر سرهنك دربان کیقباد و قیصری

شهریار آسمان مسند کیم اولمش تا ازل
سجده‌کاه تاجداران جهان خاك دری

شهنشین نه رواق آسماندر مسندی
عیدکاه هفت اقلیم جهاندر کشوری

مسند اجلالنك رفعت برادنا پایه‌سی
درکه اقبالنك دولت قدیمی چاکری

هر نه ایشلرسه زمانه تابع اندیشه‌سی
هر نه امر ایلرسه دوران بندهٔ فرمانبری

ویرسه طبع آتشه کر برق تیغی تربیت
معدن الماس ایدردی تودهٔ خاکستری

عدلی کر آرایش بزم جهان ایتسه اولور
شمعهٔ شهپرکاه پروانه‌نك بال و پری

اول قدر آسوده عالم سایهٔ عدلنده کیم
خوابکاه ایلر غزاله پهلوی شیر نری

ایتسه کر خاصیت حفظی سرایت عالمه
طرح اولوردی صفحهٔ آب اوزره نقش آذری

عکس ایدر آنك فلکده خرمن انجم دکل
صاچدی دست لطفی خاکه اولقدر سیم و زری

یازسه وصف نکهت خلقن و یردی عالمه
کرد خاکپای خامه بوی مشك اذفری

قدر خاك کوی اخلاقن بیلوردی روزکار
بر برینه ایلسه آغشته مشك و عنبری

کامکارا صفدرا صاحب قران شاهنشها
ای سریر عدل و دادك داور دین پروری

سحر ایدردم مدحکه کلدکجه اما نیلیم
ایلمش حق وصفکی قید تصوردن بری

عجز مه بر حجت آلورد اکر اهل اولسه‌لر
روزکارك پاره‌سنجان فضیلت کستری

عاجزم حق اوزره اوصافکده حالا کیم نم
عالم اندیشه‌نك علامهٔ دانشوری

نفعی

بلکه قانون سخنده حل و عقد نکته ده
حکمت فکر و خیالك فیلسوف اکبری

حسب حالدر خصوصا لاف دعوی برطرف
کرچه صاحب لاف اولور ارباب طبعك اکثری

بن او کنم قدرم ارباب دل و دانش بیلور
عارفم دوشمز بکا لاف و کذاف سرسری

خامه‌م اول معجز طراز صد هزاران پیشه‌در
کیم نظیر اولمزا کا آلاکیمك اژدری

حرفیدر مجموعهٔ اسرار دیوان کمال
نقطه‌سیدر مهرهٔ داغ درون انوری

طبعم اول بتخانه‌در کیم صورت دیوارینك
طاشنه کار ایلر خدنك غمزهٔ نازکتری

نیجه صورت فیض انفاسمله جان بولسه اولور
هر بری شهر دلك بر عالم آرا دلبری

هر خیالم بر عروس نازپرور در بنم
کیم بو عالمدن دکل اسباب زیب و زیوری

موی کیسوی ملکدر تار و پود جامه‌سی
پارهٔ پیراهن حور جناندر معجری

بادهٔ ادراکك توحید سرجوش خمی
ساقی اندیشه‌مك تحقیق دردن ساغری

خامه‌مك راه سلوك فتنه خط سایه‌سی
شعرمك حبل متین فیض تار مسطری

قنده بن قنده بنه تعریف شاه نکته‌دان
نیلیم ضبط ایدمم اندیشهٔ زور آوری

فکر اوصافك غدای روحدر اندیشه‌مه
دل غلالتاولور اکر اولسم اول سودادن بری

جوهر اکسیر مدحك طرح ایدنجه رشکدن
ایلرم هر لحظه اندیشه‌مله جنك زرکری

قورقرم هم آفتاب کیمیاکر طویمسون
یوخسه بیك شوقیله اولور اولدخی بر مشتری

ذره سن مهره غبار بن روزکاره کیم ویرر
جوهری بن جهانه ویرم اولیه کوهری

بو یله جوهر وار المده نیلیم دنیایی بن
باشنه چالسون فلك آیینهٔ اسکندری

عالمی تسخیر ایچون خاتم نه لازم طبعمه
بن سلیمان خیالم نیلیم انکشتری

هر نه دیرسم اسم اعظم کبی اولور کارکر
اولقدر تعظیمله دیکلر سوزم انس و پری

پادشاها شمدنصکره ای نفعی دعای دولته
بر دعا ایت کیم اوله حسن قبولك مظهری

ایلیه تا خسرو صاحبقران شرق و غرب
اشهب زر پالهنك صبحله جولانکری

حق سرافراز ایلسون رایات دین و دولتك
قنده عزم ایلرسه اولسون فتح و نصرت رهبری

ایلدکجه عزم میدان غزا اول قدم
پایمال اولسون یولنده دشمن دینك سری

داریه

وله

زهی کاشانهٔ شاهانه عشرتکاه دستوری
که اولمش فرش زرکشله مزین ساحه و سوری

زهی فردوس ثانی کیم اولور ثالث اکا دقیقه
زمینك کعبهٔ علیاسی چرخك بیت معموری

زهی عالی بنا کیم رشك بنیادی کوتورمشدر
نیجه بیك بیل مقدم یریوزندن بیت مذکوری

نه ممکن بو یله بر عالی بنا برداخی کر اولسه
قضا معماری سدره نردبانی چرخ مزدوری

جهان صحنتده برآماده بزم خاص شاهانه
فلك بزمنده برشه کاسهٔ یکتای فغفوری

درونی اولقدر روشن که جرم آفتاب اکار
کورن روزنلرنده هر مدور جام بلوری

اوزرین شمسهٔ تابان که رشك مهر رخشاندر
ضیاپاش اولسه کر کون و مکانه ذره جه نوری

نفعی

وجودی اولمدر کباب اولوردی کیم فلك بولسه
ایدردی وسمهٔ ابروی زهره شام دیجوری

غبارنده نهفته آفتابك نور رخشانی
رخانده نمایان آسمانك راز مستوری

زمینی آسمان اولمش صفا نور سیرایلیان آنی
اولنجه عکس اشکال فلك فرشنده منظوری

کلستانده شب انجمله سنبل زار پرشبنم
شبستانده خورشید سحر بر شمع کافوری

نسیمی تازه‌لر پژمرده اولمش برك ازهاری
هوای دلکشی نوروز ایدر ایام باحوری

بهار کلشنی اندیشهٔ فردوسی طوسی
بخور افروز بزمی روح عطار نشابوری

صفای صفه‌سی آب رخ کاشانهٔ جنت
دخان مجمری کیسوی خم اندرخم حوری

دمادم سفرهٔ نعمت کشاده مجلس آماده
بهشت جاودان دیردم اکر اولماسه محذوری

عجبمی آسمانه سرفرو ایتمزسه عمرنده
مجرد بو شرفله آستان روبان مغروری

که تشریف ایده هر کون صدر بالاخانهٔ قصرین
او خورشید جهان دولتك دیدار پرنوری

او دستور ارسطو عقل و اسکندر صلابت کیم
امور دین دولتده دیناز بذل مقدوری

شرفبخش وزارت مسند افروز جهانبانی
نظام الملك عهد آرایش آیین دستوری

وزیران جهانك شان و شوکتله سرافرازی
مشیران زمانك حسن تدبیرایله مشهوری

شه جم جاه دورانك کزیده صدر دیوانی
شهنشاه جهانکیرك سپهسالار منصوری

سمی فخر عالم حضرت پاشای ذیشان کیم
عدالتده کورر یکسان سلیمانیله بر موری

ستوده آصف دین پرور عادل که اولمشدر
قدر فرمانبر حکمی قضا محکوم و مأموری

یکانه شهسوار قهرمان کوکب که لایقدر
فلك آکا سلحدار ایتسه بهرام سلحشوری

نهاد آب و خاکنده سرشته عدل فاروقی
کتاب عقل و فکرنده نوشته زهد طیفوری

دلی آیینهٔ صورتنمای شاهد معنی
ضمیر نوربخشی آفتاب عالم صوری

دونر اول مهره کیم چرخی شب اندر روز اوله آنك
کینجه اکنه بر آق دیبا قاپلو سموری

مساعد اول قدر تدبیرنه دوران که قصد ایتسه
اکر برام ظاهرده خلاف رأی جمهوری

اصابت اول طرفده ایکن قوس تحویل ایدر چرخی
کورینور فوری اول تدبیرك آثار شر و شوری

نه کشور کیم اکا حفظی نکهبان اوله اول یرده
ایدر پرورده شاهین بیضهٔ کنجشك و عصفوری

کر اولسه احتساب امر و نهیی عالمه شامل
کورنمز چشم نرکسده دخی آثار مخموری

کر اولسه لطفی رندانه ایدر پرورده تأثیری
زمین شورهٔ زهد و ریاده تخم انکوری

خداوندا حقیقتدر سوزم لاف و کذاف ایتم
اولور یاران خوش طبعك کذاف و لاف منفوری

بنم اول خسرو صاحب قران ملك اندیشه
که منشیٔ قدر یازمش برآتمده بو منشوری

جهانکیر خیال افسر ربای بخت اسکندر
سپهسالار معنی صف شکاف رزم تیموری

زبانم بر مجوهر تیغ براندر که همواره
خراش ایلر خیالی سینه‌لرده زخم ناسوری

قلم بر قهرمان سخت بازودر زمانه‌ده
که تأیید خیالله اولور اندیشه مقهوری

سخن بر کنج بی پایان اسرار الهیدر
که طبع نکته دانمدر او کنجك شمدی کنجوری

عروس مدحکی تزیین ایچون اول کنج کوهردن
چیقاردم سلکه دیزدم بر طبق لؤلؤ منثوری

نفعی

اولوردی وادئ این کلستان خلیل الله
علولندرسه کر آه دروتم آتش طوری

کراولسه آب وتاب فیض طبعم طبع فیضیده
ایدردی فیضه مستغرق سوادملك لاهوری

نظامی کورسه کرطرز قصیده‌م داخی آکردی
حدیث سرکذشت خسرووشیرین وشاپوری

اوقندقجه بو شعر دلپذیرم بزم عالمده
ایدر زنده‌روان عرفئ مرحوم ومغفوری

سخن ختم اولدی ای نفعی روادر پراندیشه
ویررسه کردعای دولت وعمرینه دستوری

نه‌کیم اوله سالم بوحصار شیشه دیوارك
کرند منجنیق فتنه‌دن دروازه وسوری

سعادتله اوعشرتگاه خوش طرح ودلاراده
صفالر کسب ایده دائم دل پرفیض مسروری

نه‌کار مشکلی دوشسه امور دین ودولتده
دوشه مقبول شاهنشاه عالم سعی مشکوری

مدح حضرت مولانا

وله

مرحبا ای حضرت صاحبقران معنوی
ناظم منظومهٔ سلك لآل مثنوی

مثنوی اما که هربیتی جهان معرفت
ذره‌سیله آفتابینك برابر پرتوی

عالم معنی که خورشید جهان آرا کبی
دور ایدر کیرمش سماعه آنده روح مولوی

یعنی سرالله اعظم حضرت ملای روم
کیم اودر معنیده صاحب مسند کیخسروی

خسرو اندیشه کیم عشق حسام الدین ایله
اولدی تیغ باطنی دنیایه برهان قوی

اول خداوند سریر معرفت کیم فیضیدر
سالك بی توشهٔ کراهه زاد اخروی

عقلی نور جوهر ذات شریف احمدی
نطقی مغز روح انفاس لطیف عیسوی

علم وحدتده سبقداشی امام اولیا
حکمت معنیده شاکردی حکیم غزنوی

برکلستان مفرحدر دل پرفیضی کیم
آکا روح کلشنیدر باغبان معنوی

درکشاده یا خزینه خانهٔ اندیشه‌در
آنده چشم روشنیدر دیده‌بان منزوی

کوهر کفتارینك کان مشتریٔ مفلسی
کوچهٔ اسرارینك خورشید دزد شبروی

فیض استعداد ذاتن کور کیم ایتمش تا ازل
جذبه‌سی خورشید وماه وآسمانی مولوی

نفعیٔ معجز بیانم بندهٔ ملای روم
نه حکیم غزنوی‌یم نه امیر دهلوی

خاك پای شیخ عطارم که اولدی همتی
طبعمه استاد درس مشکلات مثنوی

تخم مهرش میفشاندم برزمین جان ودل
چون مثل باشد که هرچیزی که کاری بدروی

قافیه تنك اولدی آغاز دعا ایتسم نولا
کرچه ضبط ایتمك نه‌ممکن خامهٔ چاکری

تا حساب ماه وسال عالمی تحقیق ایچون
بدر ایده مهر جهانتاب فلك ماه نوی

هردم اولسون روح پاکینه دعای بیحساب
اولیادن تاکه خالی اولمیه دنیا اوی

نعت شریف

نورس

اولور ایدی دهنك سری رونمای وجود
عدمله ممکن اولیدی کر التقای وجود

حدیثه باشله‌مسیدی دهانك اولمزایدی
وجود ایله عدمه واقف اولیای وجود

اکا وجود وعدم بسته‌در دیلرسه اولور
بقا فنای وجود وفنا بقای وجود

کتاب وحی کنجخانهٔ عدمده ایدی
تکلم ایتمسه‌ك اولمزدی آشنای وجود

ازلده عکس فلك چشم بوده دوشمش کیم
عدممادر الی الیوم ماجرای وجود

محالدر دهنك سرین آشکار ایتمك
بومسئله کورینور بنجه ماورای وجود

مراد دانهٔ خالکله صید آدم ایدی
دکل که کندم ایچون دوندی آسیای وجود

هوای شوقك ایله آدمه کلنجیه دك
نیجه مسامعی شاد ایلدی صدای وجود

سن اول حرمده که محملنشین عزت ایدك
نه‌کاروان عدم واردی نه درای وجود

نه نشئه‌سین که صفابخش قیلدی ارواحه
سنکله کردش جام جهانمای وجود

محبتك اثری اولسیدی کر بادی
باشنده اسمزایدی خلقتك هوای وجود

وجودك اولمسه کر واجب الوجوده دلیل
وجودی واجبی بیلمزاولی النهای وجود

احاطه ایتمزایکن عرش روحکی بیلم
محیط اولدی نصل جسمکی فضای وجود

سوایی ترك ایله سن حقه اتصال ایتدك
که اتصال وتجرددر اقتضای وجود

جهان اویاندی اونشئه ایله کیم خبر ویردی
پیام بعثتك ارواحه مبتدای وجود

مسیحه اولدی سنك معجزك مدار حیات
کلیمه ویردی سنك حکمتك عصای وجود

وجود حکمتك ایچون مقتضی وجود بقا
بقای شرعك ایچون ملتزم بقای وجود

قرین روشنیٔ طلعتکله چشم شهود
بلند مرتبهٔ قدرتکله پای وجود

دمك مسیحه یتشدیردی فیض نفخهٔ روح
کفك باغشلدی موسایه کیمیای وجود

تکلمکله کهرریز در لب اعجاز
تبسمکله صفاخیز در نمای وجود

نمك چشیده لبك مایهٔ حیات مسیح
عرق چکیده رخك جوهر حیای وجود

امیدوار نوالك توانکر ودرویش
دخیل باب امانك کدای وپای وجود

قالوردی تختکه ملك جاودان خالی
سن اولمسیدك اکر آنده پادشای وجود

سرودکاه درودکدر آسمان وزمین
راوزکه شیله دکل نغمه‌ساز نای وجود

اصول نعتکی تعلیم قیلدی ارواحه
کلوی آدمی تقسیم ایدن نوای وجود

محیط بحر کمالك هویت مطلق
شناور اولمزاودریاده دست وپای وجود

غنای مطلقه نازایلسه نوله فقرك
که خلقه فخر ایدر اول فقر ایله غنای وجود

مکوناته لزوم نبوتك ثابت
بوبر لزوم که اندندر اهتدای وجود

سنکله بولدی حیات آدم صفی الله
جهان فدا سکا یا مصطفی صفای وجود

اکرچه واسطهٔ وحی ایدی سکا جبریل
دلالت ایتمسه‌ك اولمزدی پرکشای وجود

شیوع نور ظهورك شبیدی اول شب کیم
مزین اولدی مصابیح ایله سمای وجود

نورس

ستایش ایتدی سن کبی پرخداوندی   لسان خلق اوله‌لی داستان سرای وجود
سن اول حیات جهان جان جاودانسین کیم   سنک ایله متصور دکل فنای وجود

محمدا سن او در یتیمین که سکا
مقامدر صدف بحر اصطفای وجود

محمدیتک ایله محامدر دیر ایدم   اولیدی معرفته بشقه پروعای وجود
محمدیت ایله احمدیتی انجق   عطا بیوردی سکا واهب العطای وجود
نظیر یوق سکا چون ای وحید عالم قدس   نوله دیسم سکا احمد احد نمای وجود
طلوع نور تو از مشرق فاحببتست   وجود بهره توشدنی تواز برای وجود
ایدلمه ایدی تعیین سنکله نقطهٔ بدأ   معدل اولمز ایدی خط استوای وجود
سن اولمسیدک اکر نقش صورت ایجاد   مصور اولمز ایدی قبهٔ بنای وجود
ظهور شرع جلیلک کر اولمسیدی مراد   منجلی اولمز ایدی قوی قضای وجود
مدار سر احد احدیتکده کی میم   نه میمدرکه حدوثی قدم نمای وجود
لکدن آلدیغی بوی انت نشئه سیدر   که فیض روح ایله لبریزدر انای وجود
سنکله بولدی مباهات وآرتق یوقسه   سکا کلنجه‌یه‌دک یوقدی ملتجای وجود
قالوردی خضر سراب عدمده شمدی‌یه‌دک   سن اولمسیدک اکر چشمه آشنای وجود
شراع شرعک اکر آچاسیدی ایمزایدی   خدا سفینه‌سنه نوحی ناخدای وجود
ایا مخاطب نص وانک لعلی   علای قدرک ایله معتلی علای وجود
سنی ستایشه تشویق ایدر بنی قلم   کونش یانده اولور ذره خود نمای وجود
کبرمی عقله سنک کبی برشه رسلی   ثنایه قادر اوله بن کبی کدای وجود
کیم نه‌یم که سنی مدحه راه جوی اوله‌یم   اولورمی دود عدم شمع روشنای وجود
مکرم ایتدی سنی خلعت ستایش حق   کیندی قنغی بدن بویله برقبای وجود
اکر بسیط ومرکب عرضله جوهر هم   لسان واحد اولوب ایتسه‌لر ثنای وجود
نه ستایشک ایفاسنه قادر اولمزلر   مکر سنی ایده مدح وثنا خدای وجود
نه‌سویله‌یم شب معراجدن که اولدی اوشب   جمال لم یزلی پرده برکشای وجود
اوشب سکا حرم لامکان غیبده   تجلی ایلدی واجب کیدوب غطای وجود
سن اول کیجه سفر ایتدک اوعالمه که سکا   نه لاخلا ایدی حاجزنه لاملای وجود
نشاط سدره نشینان عرشی قیلدی فزون   فراز سدره‌یه پرواز ایدوب همای وجود

ایا حبیب خدا مصطفی شفیع عصات
ظهور نورک ایله منتشر ضیای وجود

مخصص اولدی سنک ذاتکه صلات وسلام   تشرف ایلدی نامک ایله صلای وجود
مدار خلقده دورانه قادر اولمز ایدی   نوال مدحک اکر اولمسه غدای وجود
مؤثر اولمز ایدی مستجاب دوشمز ایدی   اوقونمسیدی کر اسمک ایله دعای وجود

(جمال)

نورس

جمال شاهد نعتک نظاره ایتمک ایچون   چکلمدی دیدهٔ ارواحه توتیای وجود
شهود جلوه کر اولمزدی اولمسیدی اکر   جلای معرفتک سرمهٔ عمای وجود
شفاعتکله بکام ایت بوعبد عاصی‌یی   بحق آل عبا مفخر عبای وجود
عنایتکله خلاص ایله یارسول الله   که جانکداز حضور اولدی ابتلای وجود

آیرمه کوکلی حب علیدن اولدقجه
انکله منجلی آینهٔ ولای وجود

قصیده

وله

صالدی عکس آینهٔ رخساره خال صورتی   رسم اولندی کعبه‌یه کویابلالک صورتی
ایستدم روین تخیل ایتمک انجق نازدن   صینمدی آینهٔ چشمه خیالک صورتی
بوله‌مز مرآت رخسارنده ناز وشیوه یوز   کیم حجابدن اوربرانده دلالک صورتی
نشئهٔ کل موج اورور لبریز اولور رنک صفا   دوشه کر آینه‌یه اول روی آلک صورتی
پنبهٔ کندی قاشیدر دیار حسنک   خوش دوشر آینهٔ کشمیره شالک صورتی
پرتو رخساردن جنبش بولور پرچلری   شمسه آینه‌دن اوبنار ظلالک صورتی
موج اورور آینهٔ چشمه‌ده جوی اهتزاز   میل ایدنجه خاطره اول نونهالک صورتی
مشکل اول آینه رودن روی دل کورمک کوکل   دوشمسه ده مرآت امیده وصالک صورتی
حسن وآن کورکورنسون دیرایسه‌ک آینه‌ده   لفظدن معنایه حسن انتقالک صورتی
پیچش کیسو دکل بوعارضنده موکورب   رشکدن مرآته دوشمش انفعالک صورتی
جبههٔ پاکنده نورس شکل ابروسن کورن   ظن ایدر آینه‌یه دوشمش هلالک صورتی
طبعم اولدقجه جمال نظمه مرآت صفا   کوربنور شاهنشه فرخنده فالک صورتی
اول شه عالم که اولور آینهٔ عالمنما   دوشمسه خاک زمینه کهنه سفالک صورتی

حضرت عبدالعزیز خان کیم نظیرین کورمکه
اولمه کردون آینه دوشمز محالک صورتی

طبعی مرآتنده موج اوردقجه آرای بلند   بحر عکس انداز اولور کویا جبالک صورتی
اولسه کر آینهٔ فضلیله بردم رو برو   عالمی لبریز فیض ایلر کمالک صورتی
عکس ایدر مرآت لطفندن اکا وجه نوال   سمت حاجتدن کورنمزدن سؤالک صورتی
کندی دائم خصمنه غالب کلور شایع دکل   تیغی مرآتنده الحرب سجالک صورتی
بوس ایدرکن ایشیکن مرآت چشمه عکس ایدر   صفحهٔ کیوانتا صف نعالک صورتی
ایتمه مرآت تصورده نظیرین جستجو   مستحیل اولمشدر آنده احتمالک صورتی
مثلی یوق آینه‌ده ایتسه تمثل فی المثل   ینه یوق شکلن عیان ایلر مثالک صورتی
اکا رهنما آراردم بنده اولسیدی اکر   رونما مرآت امکانده محالک صورتی
ای شه فرخ لقا کاینهٔ اقبالده   طلعتکله بولدی حسن وآن جمالک صورتی
سن اودآراسین که مرآت مدیحکده سنک   نقش سیلی خیالتدر مجالک صورتی

نورس

عكس صالمشدی يد بيضای لطفك عالمه دوشمه‌دن مرآت امكانه نوالك صورتی
اولسه پرتوسوز اكر مرآت تيغك شبهه‌سز وجه اعداده اولور ظاهر زوالك صورتی
شعرم اولدقجه روان مرآت جوی مدحكه چشمهٔ خضره آقار كويا زلالك صورتی
طبعك اول آينه‌دركيم طوطیٔ كويا اولور نقش اولنسه لوح اعجازنده لالك صورتی
مرتجل مدحكده طبع روشنم اول رتبه كيم براولور آينه‌سنده ارتجالك صورتی
بوله‌من مرآت تيغنده ظهوره فتنه يوز منقطعدر جوهرنده اختلالك صورتی
چرخه اولسيدی اكر مرآت بأسك رونما چنك ناهيده دوشردی كوشمالك صورتی
صالمسه مرآت تدبيرك مزاج دهره تاب كورنور البته مختل اعتدالك صورتی
اولقدر معجز بيانسين كيم تكلم ايتمه‌دن نقش اولور مرآت خاطرده مآلك صورتی
بولسه شعر آينهٔ طبعكله آرايش اولور جوهر معجزنما سحر حلالك صورتی
بزم ورزمی جامع اولدك صانكه برآينه‌ده اجتماع ايتمش جمال ايله جلالك صورتی
يوق سنكيچون احتياج آينهٔ اسكندره كوهر ذاتكده روشن هر مثالك صورتی
ديمسه اسكندر همالكدر اولور هر آينه منقلب تمثال اهماله همالك صورتی
كيمدر اسكندر كاوله جامك كبی آينه‌سی اشته شكل آفتاب اشته هلالك صورتی
كورسه هركيم شعلهٔ تيغك صانور آينه‌ده برينار طاغ ايتدی تشكيل اشتعالك صورتی
لايح اولدقجه مديحكچون معانی طبعمه ديزيلور آينه‌يه كويا لآلك صورتی
اوچسه باز سطوتك آينهٔ انديشه‌ده كوسترر جبريل شكلن بروبالك صورتی
قلب اعيان جوهر آينهٔ لطفكميدر كيم هدايه قلب اولور انده ضلالك صورتی

داورا دور فلكدن قلبه كلدی انكسار
كتميور مرآت خاطردن كلالك صورتی

بن او شاعردم كه مرآت اميدمده مدام جلوه ايلردی دلارام منالك صورتی
صاف ايدی اول رتبه آينه‌م كاولوردی منقلب صفوتندن قاله حالك حاله‌قالك صورتی
كورمامشدی مشربم آينه‌سی نقش ريا آكا عكس آوردكلدی احتيالك صورتی
پاك ايدی صدق وصفا آينه‌سيدی سيرم رونما اولمزدی انده بدسكالك صورتی
شمدی اولدكلو مكدر خاطرم آينه‌سی كيم تشاكل ايتدی عقلمله عقالك صورتی
نيلدی جرمم بيلمدم كآينهٔ اميدیمی ايتدی بو صورتله مغبر انفصالك صورتی
قنغی جرمك عكسی دوشمش طالعم مرآتنه كوكبمدن انفكاك ايتمز وبالك صورتی
كراولسيدی ثروتم دوشمزدی مرآت دله شكوهٔ سوزش نمای لامحالك صورتی
كيمی غم كيمی صفادن مضطرب يوقمی عجب تيره مرآت فلكده اعتدالك صورتی
اولقدر مغبردر آينه‌م كه دوشسه خامه‌دن قلبمه نی كبی ايلر ناله نالك صورتی
ناظر وجه رضايز هرنه كيم كوسترسه يوز كورينور مرآت دلده امتثالك صورتی
خدمتم چل سالدن افزوندر ايتسم كرحساب رونمای آينهٔ حالمده قالك صورتی
شهريارا ايله مرآت مكافاته نظر تا كورنسون خدمت پنجاه سالك صورتی

نورس افندی

نير عرفان ايكن آينهٔ لطفك سنك كورنه اشكسته لايقمی كمالك صورتی
وار اميدم سايهٔ لطفكده كای كشوركشا محو اوله آينهٔ دلدن ملالك صورتی
هرزمان طبعمده مدحكدر تمثل ايليان دوشمز اول آينه‌يه بشقه مثالك صورتی
فارغ البال ايت قولك تا پرآچوب طوطیٔ طبع اويناسون آينهٔ مدحكده بالك صورتی
انجمك هربيری بيك مرآت تحسين عرض ايدر چرخه يازلسه اكر بو عرضحالك صورتی
بو قصيده‌دركه هر بيتی بر آينه‌در هر برنده رونما يوز ابتهالك صورتی
غرّی مرآت دعايه يوز چويرسون قلب صاف تا كه يوز كوسترمسون طبعه كلالك صورتی
نقش مرآت اجابتدر دعای شوكتك جوهرنده رونما صدق مقالك صورتی
خرم اول روشن دل اول آينهٔ فياضدن آشكار اولدقچه نور لايزالك صورتی

ايده حق مسعود ماه وسالك اولدقچه پديد
سال وماه آينه‌سنده ماه وسالك صورتی

سوریه

نوعی

برصبحدم كه سوركه ابر نوبهار كوندردی ژاله‌دن صاچيلق دربيشمار
رفتاره كلدی سروالنه شمع سبز آلوب ازهاری سوبسو اوقيدی كلشنه هزار
دملندی باد صبح ايله اشجار ارغوان اويدی اصول دوركله صوت جويبار
يازلدی صنعله يكيدن نسخهٔ چمن شبنم دوشوب زمينه بوزلدی خط غبار
ارباب عيشه يعنی طرب حاصل ايتمكه برتازه نقش باغلادی استاد سازكار
هب مطربك ترانه وآغازی، سنبله هب چالنان قولاغنه عودك بنفشه زار
جامن شراب ژاله پر ايتمشدی لاله‌نك بزم ايچره كاسه‌ليس ايدی خورشيد تابدار
قالدرمدی سماطن اوكون آفتاب چرخ اخشام اونجه جامنی دوندردی لاله‌وار
آخر حجاب شامه كيروب لعبتان روم طوندی جهانی معركهٔ چند زنكبار
اول كيجه مهره‌باز فلك قيلدی ناكهان بر پيكر غريب ايله بيك بيضه آشكار
اوراقنی طقوز فلكك قت قت ايليوب آفاقه آتش ايشلری كوستردی روزكار
انجم دكلدی ظاهر اولان كوكده اول كيجه باقدی سرور سوركه كردون طقوز حصار
مجلسده زهرهٔ فلكه يربولمدی بام سپهره چيقسه تماشايه وجهی وار
اطفال انجم انجمن چرخه صيغماوب يلدزلر آتديلر بره اول كيجه بيشمار
هب كوكده استدكلرينی پرده بولدی خلق هيچ ايتمز اولديلر روش چرخه اعتبار
اول كون كه سور سنت سلطان ايچون سحر كلكون چرخه خسرو خورشيد اولوب سوار
كون كبی آلتون اسكف ايله شهريارلر صف باغلمشدی آصف سلطانه صدهزار
اول روز حشری سيرايدن اولمز جهانده كيم ديدار كوردی هركشی بی تاب انتظار
زين اولدی نخل شمع ايله ميدان قصرشاه بابلدی صانكه جامع چرخه نيجه منار
كويا ايچنده حضرت شهزاده بونلرك برنخل ايدی كه باعث آنی صنم كردكار

نوعی

اول اسب باد پای ایله ول ده صبر قرار ‖ برجویبار ایدی کیم ایده سروی در کنار
بوطاق یدستونه ستون اولدی یامکر ‖ رأی منیر ورایت منصور شهریار

سلطان دین ودولت وعزت مرادخان
دانای رای حکمت ودارای داد کار

بر پادشاهدر که قرار ایلز فلك ‖ قطب مرادین ایلسه برنفس مدار
بر پادشه که ایلدی طبعنده امتزاج ‖ حلم وشجاعت وورع وهیبت ووقار
تاج ایله فخر ایدردی ازل پادشاهلر ‖ تاج ایله تخت انکله ایدرشمدی افتخار
سیاره دن هپ کل نور آصدی بو بنه ‖ قیلدی سپهری دهشت شمشیری بی‌قرار
شهباز ایله خصومته قادرمیدر خروس ‖ ترك ایلسون عنادی قزلباش نابکار
سور عظیم سنته خدمت ایتمکه ‖ جمع اولدی سروران سلاطین هردیار
خاقان ترك وخان ختن حاکم یمن ‖ رایان هند وداور کشمیر وقندهار
بیلز دوکون اوین که کاه کاسه لیس اوله ‖ فغفور ملك چین ایله کسرای تاجدار
برقطره کلیه کف قدرینه فی‌المثل ‖ سوری کونده صاچیلق اولسه یدی بحار
سبر اولدی آج اولان ابو یوفقه کلاجدن ‖ کلدی مزاجه کالهٔ شکر دن انکسار
طوندی جهانی کون کبی قرص ضیافتی ‖ اولسم عجیبی بن دخی برذره بهره دار
قدرم اکرچه ذره‌دن اکسیك زمانه ده ‖ فضلم ولیك کون کبی بولمشدر اشتهار
آغر بها اودر کیم آلور در وکوهری ‖ کلدم که عرض ایدم سکا ای شاه کامکار
مدحك کهرلرین داوب الماس طبع ایله ‖ دیزدم زمانه سلکنه برنظم یادکار
حسن ادا جواهری مدحکده پاره‌شور ‖ شهلر خزینه سنده کرك در شاهوار
هب ایده کلدی شمدی یه دك پادشاهلر ‖ ارباب معرفت سوزینی درکوشوار
اوصاف شیخ سعدی وفرد وسیدر قالان ‖ خاك اولدی سعد زنکی ومحمود شهریار
آب حیات نظم ایله هب زنده نامدر ‖ دوران اکرچه تنلرینی قیلدی خاکسار

اوصاف پادشاهی چوحصره مجال یوق
نوعی یتر اوزاتمه سوزی ایله اختصار

تاکیم بهار سنت دین محمدی ‖ سور نهار محشره دك اوله برقرار
تاکیم طوره بومعرکهٔ بزم ممکنات ‖ بك لعبت خیال اوله هر کیجه آشکار
نطع زینده شاه ایله شهزاده وار اولوب ‖ ارکان دولتی اوله باقی وپایدار

داریه

وله

قصر جنتمی بو یا باغ ارم یا کلستان ‖ یا حریم قدس یا بیت الحرم یا آسمان
آسماندر کرچه اما آسمان بانبات ‖ کلستاندر کرچه اما کلستان بی‌خزان
سایهٔ سقف همایونی همایه جلوه‌کاه ‖ طرهٔ طاق سرافرازی سپهره سایبان
وسعت ایوانك بعدی ورای شش‌جهات ‖ فسحت میدانك سرحدی حد لامکان

هرستونی جابجا ارکان دولتدر مکر ‖ برایاغ اوزره طورر خدمتده دامن درمیان
صنعت ابیات موزونن کورن وصافلر ‖ هر بری ابکار افکارین کتورمش ارمغان
پرتو مشکاتی بیت انوریدن مقتبس ‖ جامنك مصرعلری دیوان جامیدن نشان
یایدیلر برطاق عالی قوردیلر بر بزم خاص ‖ کیم رواق چارمین اول بزمه اولماز شمعدان
آفتاب اول بزم خاصه کیرمکه یول بولمیوب ‖ روزنندن دوشمکه ایلر شعاعن ریسمان
مجمرنده متصل عود ملبس یاندن ‖ جمع اولور بزمنده ارواح مجرد هرزمان
تاج دولت ایدینه باشینه هندوی زحل ‖ آنسه قصرندن بره کهنه کلاهن پاسبان
قصرینه یول بولمغه شبرولك ایلر کرچه ماه ‖ کنکر ایواننه ایرمز کمند کهکشان

ای نظام الملك آصف منقبت یوسف لقا
زبدهٔ اهل زمین چشم وچراغ آسمان

حضرت پاشای روشن رای کردون احتشام ‖ صاحب تدبیر پیر ومالك بخت جوان
آستانکدر همای دولتك منزلکهی ‖ کرچه کیم مشهوردر اولمز همایه آشیان
نوعی‌یه الطاف ایت معین اول کم ظهور وقت اوله ‖ باقی‌یی سلطان سلیمان ایتدی سلمان زمان

قصیده

وهبی

سخن اولدر که اوله آیت کبرای سخن ‖ بازیله صفحهٔ اعجازده اعلای سخن
شاعر اولدر که آنك قلبنه حسان کبی ‖ نفخهٔ روح امین ایلیه القای سخن
خسرو ملك سخن اکه دینور کیم قلمی ‖ چکه منشور خیالاتنه طغرای سخن
ایلیه ششهٔ فکرنی ماند کلیم ‖ جیب معناده نموده ید بیضای سخن
دم عیسی کبی انفاس حیات افزاسی ‖ ایده برنطق روان‌بخش ایله احیای سخن
خضر واسکندری سیراب ایده جوی نظمی ‖ ایلسه آب حیاته بدل اجرای سخن
جوهر نطق کهربادی ایله عالمده ‖ حسن صورت بوله افراد هیولای سخن
طبعی آیینهٔ اشراق اوله تاکیم اندن ‖ منطق الطیر اوقویه طوطی وببغای سخن
نظمنه سلك جواهر دینور اولیانك ‖ دلی دریای هنر طبعی کهرزای سخن
بوتهٔ زرکر اندیشه ده قال اولمیجق ‖ سیم معنی اوله مز قابل مغنای سخن
سینه مرآت مجلا کبی صاف اولمزسه ‖ حسن صور نمی بولور آنده مزایای سخن
اولمیان حل الهی یه قرین ایلیه‌مز ‖ دل پرعقده ایله کشف مزایای سخن
مجمر دلده اولورسه اثر آتش عشق ‖ نشر ایدر رایحه‌سن عنبرسارای سخن
خم اندیشه ده صهبا کبی صاف اولمیجق ‖ نظم رنکین اوله‌مز زیور مینای سخن
آنی جامی کبی نابی کبی رندان آکلار ‖ بشقه‌در نشئهٔ کیفیت صهبای سخن
صاپه وادیلری سیران ایدرك چشم خیال ‖ ره نارفته‌یی کشت ایتمیدر پای سخن
یوخسه ماننده هوایی برایکی کفته ایله ‖ هرزه کویان اوله‌مز ناطقه پیرای سخن
نیجه شاعر دیو تعبیر اولنور آنلره کیم ‖ شب عمرنده هنوز کورمیه رؤیای سخن
شاعریت اکا اسناد مجازی‌یه چیقار ‖ بلمیه اولکه حقیقتله مؤادی سخن
طالب نظم غزل علم جالشسون اول ‖ لیت شعری دیو ایلرسه تمنای سخن

وهبی

علم وشعر ایکیسی معناده مراد فلز ایکن   برمیدر شاعر نادان ایله دانای سخن
اولا علم معانیده مهارت لازم   بلکه نکتهٔ سربستهٔ معنای سخن
استعارات وکنایات وحقیقتله مجاز   دائما اوله ده در جاریٔ مجرای سخن
احسن صورت وجه شبهی بیلمیجك   نه یه تشبیه اولنور وجه دلارای سخن
فارسی وعربیدن ایکی شهبال اسنر   تاکه پرواز بلند ایلیه عنقای سخن
ایده مانند هما نسر فلکله پرواز   اوله جولانکهی تااوج معلای سخن
شعرانکده بلی طالعی مسعود اولمز   نحس اکبرله طلوع ایتدی ثریای سخن
سبب جور فلك حسن مقال اولدی دیو   بوقدر انجق یوزمز ایتمکه شکوای سخن
برده جور ایتسه فرضا فلك انصاف ایتسه   وارمی اکرامه سزا نکته شناسای سخن
برالای شاعر نامنتظم بد مخلص   نظم رسوایی ایله ایلدی رسوای سخن
وزن اشعاری ترازوله وضع ایتشلر   طارتیلور شمدی دکانلرده مقفای سخن
اقتفا ایلدیلر مسلك عاشق عمره   عشق وشوق ایله نیجه قافیه جویای سخن
کوهری کفته سنه دوندی بوکونلرده مدد   کوهر نادرهٔ لؤلؤی لالای سخن
خانهٔ طبع خرابی کبیدر یاپدیغی بیت   بقدی نظمی تملدن نیجه بنای سخن
اکثری خلط کلامك هذیان مجموم   عجبا طوندیمی شاعرلری حمای سخن
هر بری بحر رمل بحر هزجدن صاوروب   ربح انفاسن ایدر قورتنه فرسای سخن
چار موج اثر صرصر کفتارندن   غرق اولور صارصله رق فلك فلکسای سخن
چالشور هجوه دخی حرف هجابیلز ایکن   صانکه مردانه اولور داخل هیجای سخن
نه مسجع نه مقفا نه کلام موزون   نه مخمس نه مربع نه مثنای سخن
کیمی مانی کیمی وادیٔ ترکانیده   قره اوغلان قیا باشیسی یللای سخن
می ومیخانه ایله مغبچه یی یاد ایدرك   اولدیلر بکری کبی میکده پیری سخن
سوز پروانه وشمعه طولاشورلر کاهی   طوتشور غیرت ایله شمع شب آرای سخن
نو بهار اولسه بهاریهٔ کل بلبل ایله   عاقبت کهنه بهار اولدی سراپای سخن
زلف آکلسه اوزادر بحث جنون سلسله سن   نیجه دیوانهٔ معنی نیجه شیدای سخن
حسنی وارمی بوقدر یوسفی تلمیح ایدرك   چاك اوله پردهٔ ناموس زلیخای سخن
صرفه صرف ایلیوب مدرسه لرده عمرین   کچیور بعض یوباز سوخته ده ملای سخن
قصهٔ شیخ عماردن ایچون چوربایی   ظن ایدر قابل تأویل اوله زروای سخن
طفل ابجد کبی تاریخ رکیکن ایدمز   بیك حساب ایتسه یته داخل معنای سخن
اویدروب کندو حسابنجه همان تعمیه یه   ظن ایدر یاپدی اوبیچاره معمای سخن
بشقه در علم معماده مزایای نکات   کورمز اول دقت نادیده یی اعمای سخن
ذهنی التشاغله ایتدی هله تاریخلرك   بك اوجوزلندی بوبازارده کالای سخن
نیجه نااهل وکدا طینت وسائل مشرب   جری سرمایه ایدر ایلسه املای سخن
قالمدی شاعر ایله فرقی همان جرارك   منتج جر وسؤال اولدی قضایای سخن

وهبی

جایکاه اولدی اوکا غدرله بطالیه   هر قوناقده بولنور برایکی طوربای سخن
عیدنو کلسه همان کهنه قصیده کتوروب   یکی اسکی بولور اسباب عطایای سخن
ایلیوب شعری ورقپارهٔ امساکیه   رمضانده طاغیدر خلقه هدایای سخن
بوطریقیله چوکر سفرهٔ حلویاته   نقل افطاره کتورمش کبی خرمای سخن
شاعر زیده دیمسو بلکه عار ایدرز   اولدی رسوا بوقدر صورت زیبای سخن
قدمانك بولوب آثارینی کنجینه مثال   ایتدیلر جمله حرامی کبی یغمای سخن
سلخ والمام وتوارد دیوصکره چاپشور   عیبی ستره نیجه دزد توانای سخن
سرقت شعرایدنه قطع زبان لازمدر   بویله در شرع بلاغتده فتاوای سخن
اغزینه المازاکر قندمکرر اولسه   لفظ خاییده یی طوطیٔ شکرخای سخن
کهنه مضمون کیوب اول جامهٔ مستعمل ایله   شیوه سن کوسترمز قامت بالای سخن
عجم آخوندی کبی بعضیسیده بس که دیو   فارسی لهجه سی اوزره ایدر انشای سخن
بود و میشود وباشد و آمد شد ایله   فارسی اولدی صانور یاپدیغی صاچمای سخن
قوری لاف ایله سوزین جوی خیال ایلیه مز   ایچمیلر عجمستانه واروب چای سخن
کورسه بوهرزه لری تبرئهٔ ذمت ایله   نقاسن سلکر ایدی اهل تبرای سخن
نه خجالتکه هنوز بر ایو ترکی بیلز   طرز تازی ودریده ایده پیدای سخن
بشقه اورنکده اولور کالهٔ زربفت عجم   رودده چیقمز آنك کبی مطلای سخن
جغتایجه ایکی سوز بیلسه نوایی کچینوب   دشت قبچاقده صانور کندویی قلغای سخن
شعری بازیچهٔ طفلانه ایدن اشخاصك   کیمسی سوزا به حیدر کیمی بابای سخن
برزمانده یته بوطرزه ظهور ایلیجك   هرزه کردان سرکوچه وصحرای سخن
قالدرم طاشلری التنده برشاعر وار   دیو طاش اور مشیدی ثابت دانای سخن
شمدی کورسیدی نه لرچیقدی اومنفذلردن   قالدرملرده کزر برسوری بویای سخن
خواجه یه کتسون اوقوتمغه بوابجدخوانلر   باشلسون مکتبه وارسونده الفبای سخن
نوسخنلر بکا تقلید ایله یازسون سخنی   که بنم هرسخنم نسخهٔ کبرای سخن
طبع آیینهٔ الهام فیوضات خدا   بکا کشف اولدی بوصورتله خفایای سخن
درشهوار مضامین ایله مملو سینه م   دل پرجوش وخروشم سر دریای سخن
ایشیدوب شهرتمی ملك بقاده باقی   اکلامش قالمدیغن آکه بقایای سخن
بلکه فهم ایلر ایدی سود وزیان سخنی   کلسه عرض ایلسه نفعی بکا کالای سخن
کندم اثبات وجود ایتمکیچون شیرازه   ایلدم عرفیٔ فخار ایله غوغای سخن
بالتراضی وارجق محکمه یه اولمش ایدی   قطب شیرازی علامه مولای سخن
شاهد عدلم اولوب حافظ وسعدی آنده   حکم اولندی بکا اهلیت دعوای سخن
توله وهبیٔ الهی دیو مشهور اولسم   هبه درموهبه در باکه عطایای سخن
چاره نه بویله قفسبند غم اولدم قالسم   طوته لم طبع ایمش بلبل کویای سخن
طعن حساد ایله دمبسته ولال اولدم آه   ایکم اولسون بنی خاموش ایدن اعدای سخن

یتشور نصح ایسه ده لاف ایسه غوغا ایسه ده
بوقدر غلغلهٔ هوی سخن های سخن

قصائد فارسی

قصیده

آذر

ازدست من کشید که عهد یار دست
رهیچکس نیافت چومن روزکار دست

درعشق او زپند کسانم چه فایده
وقتی که برد پنجهٔ عشقم زکار دست

سودی نه‌در میانهٔ دریا غریق را
زین کابلهی درازکند از کنار دست

خوش آنکه پانهد بسرم روزواپسین
میثاق را دهیم بهم ما ویار دست

ازتیرکی کوکب طالع شبی ملول
در کنج غم بزیرسراز هجریار دست

ناکه بغم چرخ کشود ازدلم کره
بادی کش آشناست بکیسوی یاردست

ازشرم خلف وعدهٔ دوش ازحیا رخش
خوی کرده زد بحلقهٔ در آن نکار دست

جستم زجا کشادمش ازشوق دردلی
لرزان زاضطراب دل وازخمار دست

آمد کرفته دست نکارین برخ بلی
رسم است پیش روی برد شرمساردست

کفتا کنون که‌پیش توام کریه‌ات زچیست
کفتم زکریه نیست برابربهار دست

کفتاکه دشمنان بکمین اند ورنه من
پیوسته بردرت زدمی حلقه وار دست

کفتم که خود بکوی چه سازم باین کروه
نکرفته باررا بجهان غمربار دست

کفتا تراچو بلبل طبع ترانه سنج
برداست ازتذروسبق وزهزار دست

کفتم که ازچه طرزسخن دلکشابدت
کفتاکه بود دوش مرا کوش واردست

دیدم بباغ نظم درختکلی که کس
تااین دمش نیافته برشاخسار دست

دست کمال دسته کلی بسته زان درخت
کامد بدست دست‌بدست ازهزار دست

دارد ردیف وقافیه ازدست وازنثار
حیف است باشدت تهی ازاین نثار دست

کفتم که کوته است مرا دست ازکلی
کزوی کمال رابود اندر فکار دست

من بی کمال می نزنم پنجه باکمال
کورا قویست پنجه مرا خود فکار دست

کفت کمال کرچه کهن بلبل است لیك
در ناله نیستش بتو ای مرغ زار دست

ازسحر خامهٔ تو عجب نیست کرکمال
درآستین عجز کشد زاضطرار دست

ازجادوی زال فلك دیدی ای حریف
رستم چو کونه‌بافت براسفند یار دست

کفتم که کیست در خورمدح من فقیر
کفت آنکه زد بقایمهٔ ذوالفقار دست

یعنی علی عالی اعلا که درازل
خواندش نبی برادر وپروردکار دست

چون زسر برعدل‌دهی تکیه‌روزحکم
دادت زاختیار چو پروردکار دست

نه میبرند پلنك برآن غزال چنك
نه میبرد عقاب بزلف عقار دست

نه بازرا سیاه بخون زبرصید چشم
نه‌شیررا خضاب بخون شکار دست

هم‌خبرت چو خش بتازی بجای سم
افلاك رازند بکر بیان غبار دست

آذر

هم پندت چونیزه بکف ازدوسو سپهر
رد امن زمین زنداز انکسار دست

پرویزنیست پیکرش ازتیر موشکاف
وزکرزت استخوان بتن خصم آرد دست

خصمش که ازهوا بسرش خاك تیره باد
ازآب تیغ چون شودش شعله باردست

اندیشه اش نه زاتش وآب ونه باد وخاك
کرروز کین دهند بهم هرچهار دست

درروز رزم وبزم بود دست دست تو
تارك شکاف تیغت ومصحف نکار دست

درجنت اربقنبر کشی شعله ریز تیغ
درد وزخ اربمهر کنی رشحه بار دست

مالك خلیل سار نهد اندر بهشت شاد
رضوان کلیم وار کذارد نثار دست

ازقصیده

ازرقی

بباغی خرامید خسرو که اورا
بهاروبهشت است مولا وچاکر

درختانش ازعود وبرك اززمرد
نباتش زمینا وخاکش زعنبر

یکی برکهٔ ژرف درصحن بستان
چوجان خردمند وطبع سخنور

نهادش نه‌دریا وکوثر ولیکن
بژرفی چودریا بپاکی چوکوثر

روان اندران ماهی سیم سیما
چوماه نو اندر سپهر منور

برافراز آن چنبر چرخ کردان
سرپاسبان را بساید چنبر

زبس نغز کاری چوکاخ سلیمان
زبس استواری چو سد سکندر

تصاویرآن دهشت طبع مانی
تماثیل آن حیرت جان آذر

سرکنکرکرد ودیوار باغش
بساید همی پیکر اندر دوپیکر

بکردش نیارند کشتن بسالی
مهندس باندیشه عنقا بشهپر

بصفه درون پیکر پیل جنکی
بشمسه درون صورت شاه سرور

کسی کزسنان توجان داده باشد
زبیم سنان تونابد بمحشر

زتف سنان تو تا زاده دشمن
چوسیماب بکریزد ازناف مادر

زخنجرکنی چشمهٔ زندکانی
اکرنام خود برنکاری به‌خنجر

شعاع درفش توبهر که تابد
نزاید ز اولاد اودوده دختر

فلك سیرآن بارهٔ کوه پیکر
که باآب وآتش نپوید برابر

به‌هنکام تندی وهنکام نرمی
سبکتر زکشتی کران ترزلنکر

بچشم وبموی وبسم وسرین که
چوجزع وچومشك وچوپولاد ومرمر

بکبر پلنك وبرفتار شاهین
بقد هیون وبزور غضنفر

باب اندرون همچو لؤلوی بیضا
باتش درون همچو یاقوت احمر

ازقصیدهٔ

انوری

سپهر رفعت وکوه وقار وبحر سخا
علاءدین که سپهریست ازسنا وعلا

علای دولت آن مقصد سمو وعلو
بوعلی حسن آن منبع علا وبها

خلاصهٔ همه اولاد خاندان نظام
خلاصهٔ بحقیقت خلاصهٔ بسزا

نظام داد مقامات ملك رابسخن
چنانکه کار مقیمان خاك رابسخا

انوری

خدایکان بزرکان که درمراتب قدر
رش سپهر بود چون برسپهر سها

شکسته طاعت اوقامت صبی وسن
به بسته قدرت اوکردن صباح ومسا

نهفته رازقدر برکشد بجذب ضمیر
درو نه‌رنك صواب آید ونه بوی خطا

زباد صولت اوخاك خواهد استعفا
زتف هیبت اوآب کیرد استسقا

نهدرضاوخلافش اساس کون وفساد
دهدعتاب‌ونوازش نشان خوف ورجا

اکر نه واسطهٔ عقد عالم اوبودی
چه بود فائده درعقد آدم وحوا

زهی رکاب ثبات ترا درنك زمین
زهی عنان سخای ترا شتاب صبا

بدر که تو فلك راکذر بپای ادب
بجانب تو قضارا نظر بعین رضا

نواهی توبندد همی کذار قلم
اوامر توبتابد همی عنان قضا

تواصل‌دادن ودادی چو حرف اصل کلام
تومحض دانش‌ودینی چوصوت اصل صدا

زرشك طبع تودارد مزاج دریا تب
کان مبرکه زموجست لرزه بر دریا

صدف که دم نزند دانی ازچه خاصیت است
زشرم نطق تو در رشك لؤلؤ لالا

زنور رای تو روشن شداست روی سپهر
وکرنه کی رودی آفتاب جزبعصا

تو آن کسی که زباران فتح باب کفت
مزاج سنك شود مستعدنشو ونما

توئی که کر سخطت ابرژاله بارشود
اجل برون نتواند شدن زموج فنا

بصد قران نه‌بزاید یکی نتیجه چوتو
زامتزاج چهار امهات وهفت آبا

بسعد ونحس فلك‌زان رضادهند که‌او
بخدمت توکر بسته دارد از جوزا

تبارك الله ازان آب سیر آتش نعل
که بارکاب توخاکست وباعنانت هوا

بر فتن اندر بحرش برا برخشکی
بجستن اندرکوهش مقابل صحرا

نه‌چرخ چرخ ازوکاج خورده درجنبش
نه کوه کوه ازوکوب خورده دربالا

که درتك زخاك زمین ربوده قمر
که شتاب بباد هوا نموده قفا

بشکل‌آب رود چون فرورود به نشیب
بسیر باد رود چون براید ازبالا

زمردین سمش اندر وغا بقوت جذب
زدیده مهرهٔ افعی برون کشد زقفا

مکر بسایهٔ او برنشاندش تقدیر
وکرنه‌کی بغبارش رسد سوار ذکا

بروز حزم غباری‌که نعلش انکیزد
کند زصحرا کوه وکند زکه صحرا

زمانه سیری کامروزش اربرانکیزی
بعالمی بردت کاندرو بود فردا

بزرکوارا من بنده کرچه مدتهاست
که بازماندم ازاقبال خدمت توجدا

جدا نبود زمانی زبان من زثنات
چه‌باخواص وعوام وچه درخلا وملا

بنعت هرکه سخن راندم فزون آمد
همم مدیح زاندازه هم طمع زعطا

مکربمدح توکزغایت کمال وبهات
چنانکه خواست دلم خاطرم نکرد وفا

سخن‌بس است مرا اندرین قصیده زعجز
همی چه کویم بس نیست‌این قصیده کوا

بشکل وشبه توکردیکران برون آیند
زمانه نیك شناسد زمرد ازمینا

خدای داند کزخجلت توبادل ریش
که تاعهٔ‌طبع شعر آمدستم ازمدا

همی چه کفتم کفتم که دیزه وکرمان
همی چه کفتم کفتم که بصره وخرما

همیشه تابود اندر بقای عالم کون
امید عافیت اندر حساب بیم ورجا

حساب عمر توزان عافیت چنان بادا
که‌چون ابد زکمیت برون شود زبقا

بهرچه کوئی قول توبرزمانه روان
بهرچه خواهی حکم تو برستاره روا

براستقامت حال وبربسیط زمین
برآسمان کف کف الخضب کرده دعا

وله

قصیده

سپهر رفعت وکوه وقار وبحر سخا
بهاءدین خداآن جهان‌قدروبها

ابوعلی حسن آن مسند مدار علو
که‌آفتاب جلا است وآسمان سخا

بقدر واسطهٔ عقد جنبش وآرام
بعدل قاعدهٔ ملك آدم وحوا

کشد زکلك خطا برخ قضاوقدر
نهد بنطق حنا برکف صواب خطا

همیشه بخطهٔ فرمان‌درون وحوش‌وطیور
همیشه بسایهٔ احسان درون رجال‌ونسا

ابا بپای توبازان فلك بدست لطف
ویابسوی توناظر قضا بعین رضا

خجل زرفعت قدر تورفعت کردون
غمین زوسعت طبع تووسعت دریا

به جنب رای تومنسوخ چشمهٔ خورشید
به پیش قدر تومدروس کنبد خضرا

زبان کلك توناطق بپاسخ تقدیر
سحاب دست توحامل بلؤلؤ لالا

بزیردامن امن تو فتنها پنهان
به پیش دیدهٔ وهم توراز‌ها پیدا

بردرنك رکاب توبی‌درنك زمین
برشتاب عنان توبی شتاب صبا

سحاب لطف توکرقطره برزمین بارد
حدید وسنك شود مستعد نشو ونما

سموم قهرتوکر شعله برسپهر کشد
شهاب واربپرد زحل زروی سما

همیشه تاکه نباید یقین نظر کمان
مدام تاکه نباشد فنا عدیل بقا

کمان خاطرت ازصدق بادجفت یقین
بقای حاسدت ازرنج بادجنس فنا

کذشته برتو هرآذار بهتر ازکانون
نهاده باتو هرامروز وعدهٔ فردا

وله

قصیدهٔ

ای قاعدهٔ تازه زدست توکرم را
ای مرتبهٔ نو زبنان توقلم را

ازسحر بنان تو واعجاز کف تست
کرکار کذاراست قلم را وکرم را

تقدیم توجائیست کـه‌ازپیروی او
افلاك عنان باز کشیدند قدم را

اجرام فلك یك بیك اندر قلم آرد
کرعرض دهد عارض جاه توحشم را

دین عرب وملك عجم ازتوتما مست
یارب چه کمالی توعرب را وعجم را

برجای عطارد بنشاند قلم تو
کردر سرمنقار کشد جذر اصم را

اندرحرم جاه توامنی که بباید
ازیوبه‌آن‌خواب خوش آهوی حرم را

آن‌صدر جهانی توکه درشارع‌تعظیم
همراه دوم کشت حدوث توقدم را

ازبهر وجود توکه سرمایهٔ اشیاست
نشکفت که درخانه فشانند عدم را

بادایهٔ عفو وسخطت خوی کرفتند
چو ناف بربدند شفارا والم را

اناخاك كف وپا ى ترانقش نه بستند اسباب تب ولرزه نداد ندقسم را
نصاف بده تادر انصاف توبازاست غمخوار تراز كرك شبان نيست غنم را
سوهان فلك ناكل عدل توشكفته است تيزى نتواند كه دهد خار ستم را
برتر نكند قدر ترا دست وزارت افزون نكند سعى شمر ساحت يم را
كرشاه نشان خواجه بود خواجكى اينست روز است دراو شك نبود هيچ حكم را
ازحاصل كيتى چوتوكانى چه تمتع از خاتم خضرا چه شرف خنصرجم را
زين پيش باندازهٔ هرطبا يفه مردم آوازهٔ اعزاز قوى بود نعم را
امروز در ايام توآن صيت ندارد بيچاره نمى چون توشدى مايه كرم را
دودى كه سراز مطبخ جودتو برآرد آماده تراز ابر بودزادن نم را
آنجا كه درآيد بنوا بلبل بزمت جز جغد زيارت نكند باغ ارم را
روزى كه دران براثرآتش شمشير چون باد خوردشير علم شيراجم را
درنعره خناق آرد ودرجلوه تشنج كر بأس تو يارى ندهد طبل وعلم را
يك ناله كه كلك توكند درمدد ملك آنجا كه صد وجلوه دهد بخت دژم را
باقابله ترانكه همه روز وهمه سال ازشست كمان ناله دهد پشت بخم را
درهمت توكس نرسد زانكه محالست پيمودن آن پايه مقاييس همم را
خصم ار بكمال توتشبه نكند به ثانى چه كند بازوى بيدست علم را
بخشت نه همين است كه ره كم كند اقبال كرنيل كشد دشمن بدبخت دژم را
بدخواه تو پرسكنهٔ اين تختهٔ خاكى صفريست كه بيشى ندهد هيچ رقم را
حسادترا در بدن ازخوف توخون نيست ورهست چنان نيست كه اصناف امم را
سبابهٔ بقراط قضايك حركت يافت شريان عدوى توو شريان بقم را
تاخاك برآمد شد هركاين وفاسد پرداخته وپرنكند پشت وشكم را
برپشت زمين باد قرارت بسعادت كاندر شكم چرخ توئى شادوغم را
دربارگهت شيوهٔ حجاب كرفته بهرام فلك نظم حواشى وخدم را

ولہ

بهاریه

بازاين چه جوانى وجمالست جهانرا وين حال كه نوكرد زمين راوزمانرا
مقدار شب ازروز فزون بودو بدل شد ناقص همه اين راشد وزايد همه آنرا
هم جبره برآورد فرو برده نفس را هم فاخته بكشاد فروبسته دهانرا
درباغ چن ضامن كل كشت زبلبل آنروز كه آوازه فكندند خزانرا
اكنون چن باغ كرفتار تقاضاست آرى بدل خصم بكيرند ضمانرا
آهو بسر سبزه مكر نافه بينداخت كزخاك چن آب بشد عنبروبانرا
كرخام نه بستست صبا رنك رياحين از عكس چرا رنك دهد آب روانرا
خوش خوش زنظر كشت نهان رازدل آب تاخاك همى عرضه دهد رازنهانرا
همچون ثمر پيدا كند نام ونشان كم درسايهٔ اوروز كنون نام ونشانرا

بادام دومغزاست كه ازحجرالماس نادا ده لبش بوسه سراپاى قسانرا
ژاله سپر برف ببردا زكنف كوه چون رستم دستان بخم آورد كانرا
كه بيضهٔ كافورزيان كرد وكهر سود بينى كه چه سوداست مراين مايه زيانرا
از غايت ترى كه هوا راست عجب نيست كرخاصيت ابردهد طبع دخانرا
كرنا بزهٔ ابر نشد پاك بريده چون هيچ عنان بازنه پيچد سيلانرا
ورا برنه درد ايكى طفل شكوفه است بازان سوى ابر ازچه كشاداست دهانرا
ورلالهٔ نورسته نه افروخته شمعت روشن زچه دارد همه اطراف مكانرا
نى رمح بهاراست كه در معركه كرداست ازخون دل دشمن شه لعل سنانرا

فيروزشه عادل ومنصورو معظم
كزعدل دكرباره بنا كرد جهانرا

آن شاه سبك حمله كه دركفهٔ جودش بيوزن كند رغبت اوحمل كرانرا
شاهى كه چوكردند قران پيلك ودستش البته كمان خم ندهد حكم قرانرا
منعش بفلك بازدهد طالع بدرا حكمش بعمل بازبرد عامل جانرا
كرباره كشد راى حزمش نبود راه جز خارج اونيز دخول حدثانرا
وزپره زند لشكر عزمش نبود تك جز داخل اونيز رديف سرطانرا
كرنور چوعقرب نشدى ناقص وبى چشم در قبضهٔ شمشير نشاندى دبرانرا
اى ملك ستانى كه بجزملك سپارى باتو ندهد فائده يك ملك ستانرا
درنسبت شاهى توهمچون شه شطرنج نامست دكرهيچ نه بهمان وفلانرا
توقرص سپهرى وبخواند بهمين نام خبازكه جلوه كرى هيأتنانرا
جز تشنكى خنجر خونخوار توكيتى هم كاسه كجا ديد فناى عطشانرا
جز عرصهٔ بزم كهرآكين توكردون هم كوشه كجا يافت ره كاهكشانرا
انرا كه تب لرزهٔ حرب توبكيرد عيسى نتند برتن او تار توانرا
كرابر سرتيغ توبركوه ببارد آبستنى نار دهد مادر كانرا
درخون دل لعل كه فاسد نشود هيچ قهر توكره وار ببندد خفقانرا
از ناصيهٔ كاهربا كرچه طبيعست سعى توفرو شويد رنك يرقانرا
در بيشه كوزن ازپى داغ توكند پاك درسال نخست ازنقط پيهده رانرا
دركازبامبد قبول توكند خوش آهن الم پتك وخراشيدن سانرا
عدل توچنان كرد كه ازكرك امين تر درحفظ رمه ياردكر نيست شبانرا
جاه توجهانيست كه سكان سوادش دراصل لغت نام ندانند كرانرا
برعالم جاه توكراروى كذر ماند چون مهر فروشد چه يقين وچه كانرا
روزى كه چوانش همه در جوشن فولاد برباد نشينند هزبران جولانرا
ازفتنه درين سوى فلك جاى نه بينند پيكار پرستان نه امل رانه امانرا
اززلزلهٔ حمله چنان خاك بجنبند كزهم نشناسند نكورا وشنانرا

سرجفت کند افعی قربان وچه آن دید
پرواز کند کرکس ترکش طیرانرا
ازعکس سنان وسلب لعل طرازش
میدان هوا طعنه زند لاله ستانرا
کاهی زفغان نعره کند راه هواکم
که نعره بلب درشکند پای فضارا
درهیچ رکابی نکند پای کس آرام
آن لحظه که دست حرکت دادعنانرا
چشم زره اندر دل کردان بشمارد
بیواسطهٔ دیدن شریان ضربانرا
هرسمت غباری که زجولان توخیزد
چون باد خورد شیر علم شیر ژیانرا
هرلحظه شود درمخ تودردست توشکلی
ازبسکه بجنبد چه شجاع وچه جبانرا
شمشیر توخوانی نهد از بهر ددودم
کرکاسهٔ سرکاسه بود سفره وخوانرا
قارون کند اندر دونفس تیغ جهادت
یك طایفه میراث خوردمرثیه خوانرا
تودر کنف حفظ خدائی وجهانی
طعمه شد کان حوصلهٔ هون وهوانرا
تاباردکر پیروجوان کردد هرسال
کیتی وبتدریج کند پیرجوانرا
کیتی همه در دامن این ملك جوان باد
تاحصر کند دامن هرچیز میانرا
باقی بدوامی که درآحاد سنینش
ساعات شمارند الوف دورانرا
قایم بوزیری که زآثار وجودش
مقصود عیان کشت وجوذ حیوانرا
صدری که بجز فتوی مفتی نقادش
در ملك معین نکنند آیت شانرا
درحال رضا روح فزاینده بدن را
دروقت سخط پای کشاننده روانرا
آنخواجهٔ دیرینه که تدبیر صوابش
دربندکی شاه کند قیصر وخانرا
دستور جلال الدین کزدرکه عالیش
انصاف رساند هرانصاف رسانرا
انجاکه زبان قلمش درسخن آید
برمعجزه تفصیل بود سحر بیانرا
وانجاکه محیط کف او ابرانکیخت
برابر کشد حاصل باران بنانرا
ازسیرت وشان رشك ملوك ملك آمد
حاصل نتوان کرد چنین سیرت وشانرا
ازمرتبه دانیست درین مرتبه دانی
یزدان ندهد مرتبه جزمرتبه دانرا
تاهیچ کمان کم نکند روز یقین را
تاهیچ خبر خم ندهد پشت عیانرا
این پایکه تخت کیانی وشهی باد
وین هردو دومقصد شده شاهان وکیانرا
شه ناکذر است جوجان دربدن ملك
یارب تونکهدار مراین ناکذرانرا

قصیده

این که می بینم به بیدار یست یارب یا بخواب
خویشتن رادرچنین نعمت پس ازچندین عذاب
این منم یارب درین مجلس بکف جزء مدیح
وان تونی یارب دران مسند بکف جام شراب
آخر آن ایام ناخوشتر زایام مشیب
رفت وآمد روزکاری خوشتر ازعهد شباب
کرچه دانم در فراق خدمت تو داشتند
هرکه بوداز عمروز یدوخاص وعام وشیخ وشاب
اشك چون باران زکثرت دیده چون ابرازسرشك
نوحه چون رعدازغریو وجان چوبرق ازاضطراب
حال من بنده زحال دیکران بودی بتر
حال رعد الحق بتر باشد که باشد بیرباب
ازجهان نومید کشتم چون زتوغایب شدم
هرکه کفت ازاصل کفتست این مثل من غاب خاب

لایق حال خود ازشعر معزی یك دو بیت
شاید ارتضمین کنم کان هست تضمین صواب
کاندرین مدت که بودستم زدیدار تو فرد
جفت بودم باشراب وباکباب وبارباب
بوداشکم چون شراب سرخ درزرین قدح
ناله چون زیر رباب ودل برآتش چون کباب
تاطلوع آفتاب طلعت توکی بود
یك جهان جان بودودل همچو قصب درماهتاب
در زوایای فلك با وسعت او روز وشب
ذرهٔ راکنج نه ازبس دعای مستجاب
دل زبیم انکه بادسرد برتو بکذرد
روزوشب چونانکه ماهی رابراندازی زآب
ماچوبرك بید وقومی از بزرکان درسکون
دایم اندر عشرتی ازخورد برکی چون سراب
انوری آخر نمی دانی چه می کوئی خموش
کاو پای اندر میان دارد مران خردر خلاب
شکر یزدانرا که کردون باتو حسن عهد کرد
تانتیجه حسن عهد اوشد این حسن المآب
ای سپهر ملك را اقبال توصاحبقران
وی جهان عدلرا انصاف تومالك رقاب
آسمانی نه که ثابت رای نبود آسمان
آفتابی نه که زاید نور نبود آفتاب
سیرامرت چون مسیر اختران بی ارتداد
روزعزمت چون قضای آسمان بی انقلاب
پای حلم تو ندارد خاك هنکام درنك
دست حکم تو ندارد باد هنکام شتاب
قهرت اندر جام زهره زهر کرداند عقار
لطفت اندر کام افعی نوش کرداند لعاب
ملك را کلك تو ازدیوان دولت پاك کرد
ملك کوئی آسمانستی وکلك تو شهاب
کر نشیند پای باست درپرنای تبت
خون شود درناف آهو باردیکر مشك ناب
درکفت آرام تادیده زکیتی جزعنان
دیکران درپایت افتاده زخواری چون رکاب
تاابدودود دخان بارنده کردد چون سحاب
کربیفتد برفلك ازدست تویك فتح باب
عدل توچندین عمارت کرد درکیتی که نیز
تا ابد کسمرانیارد کرد می مست وخراب
جودودستت هردوهمزادند همچون رنك وکل
کی توان کردن جدارنك ازکل وبوی ازکلاب
بخشش بیمنت واحسان بیلافت کند
ابرودریارا زخجلت خشك چون دودوسراب
خود خراب آباد کیتی نیست جای تو ولیك
کنجها ننهندهرکزجز که درجای خراب

آسمان قدرا زمین حلما خدا وندا مکن
باکسی کزتو کریزش نیست بی جرمی عتاب

ای زاستسلام انصاف توجز بخت ترا
یك جهانرابرده اندر سایهٔ عدل تو خواب
خودنکرد ستیزه مهجوری مرانزین ساختم
حق همی داند بری الساحتم من کل باب
ازپی صاحب غرض رفتم یقینا دم زراه
این مثل نشنیدهٔ باری اذا کان الغراب
چین ابروی تو برمن رستخیز آرد فکیف
روزها شد تا سلامم رانفرمودی جواب
داشت روشن روز عیشم آفتاب عون تو
وزعنا آمد شبم حتی توارت بالحجاب
لطف تو هرساعتم کوید که هین الاعتذار
قهر توهر لحظه ام کوید که هان الاحتساب
من میان هردو باجانی بغرغر آمده
درکف غم چون تذروی مانده درچنك عقاب
خودرواداری که چشمی کزجهان روشن به است
هرشبی پرباشد ازخون وتهی باشد زخواب
ازفلك دربندکی تو سپرهم نفکنم
کربخون من کند تیغ حوادثرا خضاب

نیست در علم که جز تو کس خدا وندم بود   هست بر علم کرا من عنده ام الکتاب
دانی آخر چون توئی راچون منی باشد ضرور   چون کنم بر داشتم ازروی این معنی نقاب
کر تو خواهی ورنخواهی بنده ام تازنده ام   این سخن کوتاه شد والله اعلم بالصواب
تاخیام چرخ رانبود شرج همچون ستون   تاطناب صبح رانبود کره چونانکه تاب
در جهان جاه لشکر کاه اقبال ترا   خیمه اندر خیمه بادا وطناب اندر طناب
عرض توچون جرم کردون باد ایمن از فساد   عمر توچون دور کردون باد بیرون ازحساب
ازبلندی پایکاه دولتت فوق الافلاك   وز نژندی جایکاه دشمنت تحت التراب

قصیده

کشت ازدل من قرار غایب   کارم نشود به ازنوایب
دل غمخورو دلفریب شادان   غم حاضر وغمکسار غایب
بر ضعف تنم قضا مؤکل   بر سوز دلم قدر مواظب
افلاك برمح طعنه طاعن   ایام بسیف هجر ضارب
ماتم و شکایت احبا   ماتم وملامت اقارب
آشفته دل ازجهان جافی   آسیمه سر ازسپهر غاضب
بر چهره دلیل شمع سوزان   بر دیده رسیل دمع ساکب
آسیب عوایق ازچپ وراست   آشوب خلایق ازجوانب
هر مستوئی ز وصل مغلوب   هر ممتنعی زهجر واجب
شاخ کل عیش ماعوانی   برك کل انس ما قواضب
بااین همه فتنه شوق مفتی   بااین همه غصه عشق خاطب
معشوق بتی که هست پیوست   عشقش چو زمانه پرعجایب
باشمس وقربرخ مساعد   باشهد وشکر بلب مناسب
ازنوش بعل درش لآلی   وزمشك بکلبرش عقارب
چین کله برعقیق چینی   تیر مژه برکمان حاجب
رخساره چوکلستان خندان   زلفین چو زنکیان لاعب
باروح دوبسدش معاشر   باعقل دو نرکسش معاتب
از توبه برآمده زخالش   هر روز هزار مرد تایب
جماش بدان دوچشم عیار   قلاش بدان دوزلف ناهب
شیرینی لطفش ازنوادر   زیبائی وصفش ازغرایب
زیبا بود آن سخن که باشد   دیباجهٔ آفرین صاحب

صدر انور را مؤید الملك
دست ودل ودیدهٔ مراتب

دریای کرم سمای صافی   خورشید فرح فزای صایب
ممدوح ائمهٔ سلاطین   مشهور مشارق ومغارب

چون باد صبا بخلق نیکو   چون ابرسما بدست واهب
معمور بخشش افاضیم   منصور بدولتش کتایب
ازخون مخالفان طاغی   وزمغز محاربان حارب
آلوده هزبر را براثن   آلوده عقاب رامخالب
مکشوف بکوشش وبه بخشش   مشغوف بقادم ومذاهب
در قبضهٔ علم او مهمات   درسایهٔ صدق اوتجارب
یك عالم صد هزار جاهل   یك صادق صد هزار کاذب
عقل ونظرش سرمساعی   جود وکرمش درمواهب
در مسکن علم وعدل ساکن   برمرکب قدروجاه راکب
مجموع مکارم ومعالی   قانون مفاخر ومناقب

ای هر ملکی ترامخاطب
وی هر ملکی ترامخاطب

نام تو چوآفتاب معروف   کام توچوروزکار غالب
درکاه توعام رامطامع   ایوان توخاص رامکاسب
کردون بستایش تومایل   اختر بپرستش تو راغب
کفتار ترا ائمه عاشق   دیدار ترا ملوك طالب
منشور تو درج پرجواهر   ایوان تو برج پرکواکب
چون ماه ترا هزار منهی   چون تیر ترا هزار کاتب
چالاك تر ازعصای موسی   فرخ قلمت که مآرب
ای جود ترا بحار خازن   وی حلم ترا جبال نایب
روشن بتوکشت شغل کیتی   شارق بتوکشت شمس غارب
تاهست علوم زامبادی   تاهست امور را عواقب
حکم تو همیشه باد باقی   عزم تو همیشه باد ثاقب
باچرخ کمال تو مشارك   باد هرجمال تو مصاحب

قصیده

اکرمحول حال جهانیان نه قضاست   چرامجاری احوال برخلاف رضاست
بلی قضاست بهرنیك وبدعنانکش خلق   بدان دلیل که تدبیرهای جمله خطاست
هزار نقش برآرد زمانه و نبود   یکی چنانکه درآینهٔ تصور ماست
کسی زچون وچرا دم نمی تواند زد   که نقشبند حوادث ورای چون وچراست
اکرچه رنك همی امهات آمیزند   درین سراچهٔ کون وفسادنشو ونماست
تفاوتی که درین نقشها همی بینی   زخامه ایست که دردست جنبش آباست

بدست ماچوازین حل وعقد چیزی نیست بعیش ناخوش وخوش کر رضا دهیم سزاست
که زیر کنبد خضرا چنان توان بودن که اقتضای قضا های کنبد خضراست
چودر ولایت طبع ازو کریزی نیست که برطباع موالید والی والاست
کسی چه داند کین کوز پشت مینا رنك چه کونه مولع آزار مردم داناست
نه هیچ عقل براشکال دوراو واقف نه هیچ دیده براسرار حکم او بیناست
چه جنبش است که بی اولست و بی آخر چه کردش است که بی مقطع است وبی مبداست
مرا زکردش این چرخ آن شکایت نیست که شرح آن بهمه عمر ممکنست ورواست
زمانه را اکراین یك جفاست بسیاراست بجای من چه کزین کونه صدهزار جفاست
چه عزم خدمت آن بارکاه دید مرا که صحن وسقفش بیغاره زمین وسماست
چودید کز پی تشریف نعمت وجاهم چوبندکان و یم قصد حضرت والاست
بدست حادثه بندی نهاد بر پایم که همچو حادثه کاهی نهان وکه پیداست
سبك بقوت وچونان کران بقوت طبع که پشت طاقتم ازبار اوهمیشه دوتاست
نظر بحیله زاعضا جدا نمیکندش کراست بند براعضا که آنهم ازاعضاست
عصاست پایم ودر وضع آفرینش خلق شنیده که کسی رابجای پای عصاست
اکرچه دل هدف تیرمحنت است وغمست وکرچه تن سپر تیغ آفتست وبلاست
زروزکار خوش است اینهمه جزانکه ابم زدست بوس خداوند روزکار جداست
خدایکان وزیران مشرق ومغرب که در وزارت صاحب شریعت وزراست

سپهر فتح ابوالفتح طاهر آن صاحب
که بر سپهر کمالش سپهر کمز سهاست

پناه ملت وپشت هدی وناصردین که دین وملت ازوجفت نصرتست وبهاست
جهان خواجکی آن خواجهٔ جهان که نکاه بخواجکان ممالك برش علو وعلاست
زمانه ملکی کز کلك وخاتمش درملك هزار بند وکشاد وهزار برك ونواست
زبار حلمش در جرم خاك استسلام زتف قهرش در طبع آب استسقاست
زمهر اوست که نار سپهر باپوداست زعدل اوست که خار زمانه باخرماست
قضاش کفت بدستت دهم زمام جهان زمانه کفت که اوخود جهان مستوفاست
بخط طاعت فرمان درش وحوش وطیور زپرسایهٔ عدل اندرش رجال ونساست
ایا سپهر نوالی که پیش صدق وسخات سخای ابر دروغ ونوال بحردغاست
بپیش رفعت تو چرخ کوئیا پست است بجای دانش توعقل کوئیا شیداست
توآنکسی که زبهر ثنا ومدحت تو بمادح تو برازرو زکار مدح وثناست
پدر که توفلك راکذر بپای ادب بجناب توقضارا نظر بعین رضاست
عیار قدر تو آن اوجها که برکردون عیال دست تو آن موجها که دردریاست
زسور مجلس تست آن طرب که درزهره است زبهر خدمت تست آن کمر که برجوزاست
نوال دست ترا موج بحر وبذل سحاب مسیر امر ترا بال برق وپای صباست

انوری

ازاعتدال هوائی که دولتت دارد جمادرا چونبات انتمای نشو ونماست
فلك زجود توسازد لطیفهای وجود مکر که منبع جود تو مصدر اشیاست
کف جوادنزاد هرخواست کفت سخیست سپهر کفت مخوانش سخی که عین سخاست
جهان بطبع کراید بخدمت توکه تو بذات کل جهانی وکل اواجزاست
وجود خوف ورجا فرع خشم وحلم تواند که خشم وحلم تو اصل مزاج خوف ورجاست
قضا چوذات ترا دید کفت نیست عجب جهان کذشت هنوز اندرو تن تنهاست
اکر فنا در هستی بکل دراندازد ترا چه باك نه ذات تو مستعد فناست
وکر بقا نبود در جهان ترا چه زمان بقا بذات تو باقی نه ذات تو ببقاست
تبارك الله ازان آب سیر وآتش نعل که بارکاب توخاکست وباعنانت هواست
بوقت رفتن وطی کردن مسالك ملك هواش فدفد ودریاسراب وکه صحراست
نشیب وبالا یکسان شمارد از پی انك بکام اوبجهان نه نشیب ونه بالاست
جهان نوردی کام وزش اربرانکیزی بعالمیت رساند که اندرو فرداست
سپهر اکر بدل خویش صورتی سازد برش چوصورت اسبی بود که بردیباست
نه صاحبا ملکا آرزوی خدمت تو دلم فرین عذابست ودیده جفت بکاست
ولیك آمدنم نیست ممکن ازپی آن که رفتنم بسرین ونشستنم بقفاست
همی به پشت چوکشتی سفر نیارم کرد که راه وادی دشوار وعبره چون دریاست
چنان مدان که تغافل نموده باشم ازان که برکاهی حال من این قصیده کواست
بلی کناه بزرکست اکرچه عذری هست که کر بکویم کویند برتو جای دعاست
ولیکن ازبدن مرده ریك نیست چنان که خدمت توکند جان بازمانده بجاست
بمن سؤال وجواب امور دیوان را تعلق نبودکان شعار ورسم شماست
سؤالکی است درین حالتم زغایت لطف کان من نه چنین است کان نه نازیباست
زغایت کرم تست یاز خامی من که باکناه چنان منکرم امید عطاست
بدین دقیقه که راندم کمان کد به مبر به بنده کرچه کدائی شریعت شعراست
سرم بظل عنایت بپوش بس باشد که سالهاست که در تف آفتاب عناست
همیشه تا بجهان اند روز دور فلك شبست وروز درین هردو ظلمت است وضیاست
شبت همیشه زاقبال روز روشن باد که روز روشن اقبال توشب اعداست
بخرمی وخوشی بکذران جهان که جهان بهرچه جز خوشی وخرمی همه سوداست

قصیده

وله

کردل ودست بحر وکان باشد دل ودست خدایکان باشد
شاه سنجر که کمترین خدمش در جهان پادشه نشان باشد
پادشاه جهان که فرمانش برجهان چون قضا روان باشد
آنکه باداغ طاعتش زاید هرکه زابنای انس وجان باشد
آنکه بامهر خازنش روید هرچه زاجناس بحر وکان باشد

انوری

عداش ار بازمین بخشم شود … امن بیرون آسمان باشد
قهرش ارسایه درجهان فکند … زندکانی دران جهان باشد
مرك رادا بم ازسیاست او … تب ولرز اندر استخوان باشد
هرکجا خطبه شد بنام سخاش … نطق را دست بردهان باشد
هرکجا سکه شد بنام ونشانش … بخل بی نام وبی نشان باشد

ای قضا قدرتی که باحزمت
کوه بی تاب وبی توان باشد

رایتت آیتی که درحرفش … فتح تفسیر وترجمان باشد
من نکویم که جز خدای کسی … حال کردان وغیب دان باشد
کویم ازرای ورایتت شب وروز … دوا ثردر جهان عیان باشد
رای توراز هاکند پیدا … که زنقد بردر نهان باشد
رایتت فتنها کند پنهان … که چواند بشه بیکران باشد
اطفت ارمایهٔ وجود شود … جسم را صورت روان باشد
باست اربانك برزمانه زند … کرك راسیرت شبان باشد
نبود خط روزنی مجری … کرنه دست نواش ضمان باشد
نرسد کار عالمی بنظام … که نه پای تودر میان باشد
درجهانی وازجهانی بیش … همچو معنی که دربیان باشد
آفرین برتو کافرینش را … هرچه کوئی چنین چنان باشد
روز هیجا که ازدرخش سنان … کرد راکسوت دخان باشد
درتن اژدهای رایتها … بادرا اعتدال جان باشد
شیرکردون چوعکس شیردرآب … پیش شیرعلم ستان باشد
هم عنان امل سبك کردد … هم رکاب اجل کران باشد
هرسبو کزاجل شکسته شود … برلب چشمهٔ سنان باشد
هرکمین کز قضا کشاده شود … از پس قبضهٔ کمان باشد
اشك بردرعهای سیمابی … نسخهٔ راه کهکشان باشد
چون بجنبد رکاب منصورت … آن قیامت که آن زمان باشد
هرکه راشد یقین که حملهٔ تست … راه هستیش درکمان باشد
روح روح الامین دران ساعت … نه همانا که در امان باشد
نبود هیچکس بجز نصرت … که دمی باتوهم عنان باشد
هرمصافی که اندرو دونفس … تیغ را باکفت قران باشد
صدقران وحش وطیرا پس ازان … فلك ازکشته میزبان باشد
قبضهٔ خنجرت جهانکیراست … کرچه یك مشت استخوان باشد

انوری

خسروا بنده راچو دوسالست
که همی آرزوی آن باشد

کزندیمان مجلس ارنشود … ازمقیمان آستان باشد
بخرش پیش ازانکه بفروشی … وانکهت رایکان کران باشد
چه شود کرترا درین سودا … دست بوسیدنی زبان باشد
یاچه باشد که در ممالك شاه … شاعری خام قلتبان باشد
لیکن اندربیان مدح وغزل … موی مویش زبان زبان باشد
تاشود پیرهمچو بخت عدو … هم درین دولت جوان باشد
تاهوای خزان و بهمن ودی … زرکرباغ وبوستان باشد
باغ ملك ترا بهاری بار … نچنان کزپیش خزان باشد
خطبهارا زبان بذکرتوتر … تامر سخن زبان باشد
سکه هارا دهان بنام توباز … تازر در جهان نشان باشد
مدتت لازم زمان ومکان … تازمان لازم مکان باشد
همتت ملك بخش وملك ستان … تابکیتی ده وستان باشد
درجهان ملك جاودانت باد … خود چنین ملك جاودان باشد

قصیده

وله

چوزیرمی کز چرخ مدور … نهان شدجرم خرشید منور
مه عید ازفلاك رخساره بنمود … نه پیدای تمام ونه مستر
چوتیغ ناخنی برلوح مینا … چوشست ماهئ در بحر اخضر
زعونش درعنایت چار عنصر … زسیرش باسعادت هفت کشور
غنی ونعمت اودانش ودین … سخی وبخشش اوحشمت وفر
وفاق اوصلاح اهل عالم … نفاق اوفساد کون جوهر
خیالات ثوابت در خیالم … چنان آمد همی بحد وبیر
که اندر چرخ کحلی کرده ترتیب … هزاران دروی وارید وکوهر
شهاب تیزروچون بستد این تیر … کذاره کردد ازپیروزه مغفر
مجره کفتی تیغ کهر دار … نهادستی بزنکاری سپربر
بشاخ نور برشکل ثریا … چومرواریدکون بار صنوبر
بنات النعش کرد قطب کردان … کهی ازجرم زیروکاه ازبر
چوکرد مرکزدای خداوند … قضای ایزدی دادار ودا ور
وزیرملك سلطان معظم … نصیر دین یزدان پیمبر

جهان حمد محمود آنکه ازجاه
جهان حمدش کرفت ازپای تاسر

مؤخر عهد ودر دانش مقدم
مقـدم عقل ودر رتبت مؤخر
بجنب رایش اجرام سماوی
چو باخورشید اجسـام مکدر
نه اوج قـدر اورا هیچ پستی
نه بحر طبـع اوراهیچ معـبر
ندارد عقل بعدلش هـدایت
نکیرد باز بی سعیش کبوتر
یقینی چون کمان اونبـا شـد
نبـاشد دیدهٔ احول چو اعور
بوهمش قوت آن هست کز دهر
بکر داند بدونیـك مقـدر
بقدرش قوت آن هست کز سهم
کـند پیش قضاسد سکندر
کفش بحریست موجش جود وبخشش
خطش تاریست پودش مشك وعنبر
اکرنه نهی کرد ستی زاسراف
خدارا نهی اونهی است منکر
زافراط سخـای اوشـد ستی
جهان درویش ودرویشی توانکر
سمـوم قهرش اندرلجـهٔ بحـر
صبای لطفش اندر شوره و بر
برآرد ازمسـام ماهی آتش
برآرد ازغبـار تـیره عرعر
نه باآرام حلمش خاکرا صبر
نه با تعجیـل امرش باد راپر
بجنب این خفیف اثقـال مرکز
به پیش آن کسل اعجـال صرصر
کرش بهتان نهد خصم بداندیش
ورش عصیان کند چرخ ستمکر
لعاب این شود چون آب افیون
نجوم آن شود چون جرم اخکر
اکرنه کلك اوشد ناف آهو
وکرنه طبـع اوشد ابرآذر
چرابارد بنطـق این در دریا
چرار یزد بنوك آن مشك اذفر
درین جنبش اکرچه قوت نفس
فـلك راعـلتی یابنـد دیکر
نظـام کاراوباشـد که اورا
همی ازباختر آرد بخـاور

ایاطبـع تو براحسان موافق
ویابخت تو براعـدا مظفر

توئی آنکس که کرخواهی باری
بقهر از صبح عالم شـام محشر
توئی آنکس که کرخواهی برانی
بلطف ازجوف دوزخ آب کوثر
نیـاورد است فرزندی به ازتو
جهـان ازنه پدر وزچار مادر
توعقـلی بودهٔ دربدء وابداع
هدایت راجنان لابدو رخور
که جز نور توتا اکنون نبود است
هیولی رابصورت هیچ رهـبر
زمـین پیش وقار تو مخفف
جهـان پیش کمال تو محقر
خرد جز در دماغ تو شبـده
سخن جز درثنـای تو مزور
تو پیش ازعالمی کرچه دروئی
چو علـم معنوی درلفظ ابـتر
کند بالطف اودوران کردون
جهـان چون باسمندر طبع آذر
بود باتوهدر وسواس شیطـان
چنـان چون باپسر تعلیم آزر
حوادث چون بدرکاهت رسیدند
ندیدی کس ازایشـان فتنه راسر

که‌شب راتیرکی چندان نماند
که‌رخ پیدا کند خورشید ازهر
جهان ازفتنه طوفانست ودروی
پنـاه حلم تو کشتی و لنکر
وکرمن بنده راحرمان همی داشت
دوروزازخدمت مهجور ومضطر
چوبد ارم حلقهٔ عهدتودر کوش
بیك جرم مزن چون حلقه بردر

تو مخدوم قدیمی انوری را
چنان چون بوالفرج رابوالمظفر

مرادر کاه تو قبله است ودروی
اکرکفران کنم چه من چه کافر
نمیکویم که تقصیری نرفته است
درین مدت که نتوان کرد باور
ولیکن اختیـار من نبوده است
که مجبور فلك نبود مخیر
ازینی پاوسر کرد ون کردان
بسر کردانیٔ بود ستم اندر
که کرتقریرآن بودی درامکان
زبانم اندکی کردی مقرر
بابرامی که دادم عفو کن زانك
بود کستـاخ تر دیرینه چاکر
همیشه تابوددی پیش امروز
همیشه تابوددی بعد ازآذر
همه آذرت بادی یاد مقرون
همه امروزت ازدی یادخوشتر
حساب عمر توچون دورکردون
بتکراری که برناید مکرر
چنان چون مرجع اجزاسوی کل
زکان بادست رادت مرجع زر
نکو خواهت نکونام ونکوبخت
بماند یشت بد آیین و بد اختر
همه روزت چو روز عیـد خرم
همه سالت نشاط وجام ساغر

قصیده

خوشا نواحی بغداد جای فضل وهنر
کسی نشـان ندهددرجهان چنان کشور
سـواد اوبمثـل چون پرند رنکارنك
هوای او بصفت چون نسیم جان پرور
بخـاصیت همه سنکش عقیق لؤلؤبار
بمنفعت همـه خاکش عبیر غالیـه بر
صبـا سرشته بخاکش طراوت طوبی
هوانهفته درآبش حـلاوت کـوثر
کنار دجله زترکان سیمتن خلخ
میـان رحبـه زخوبان ماه رخ کشمر
هزار زورق خورشید شکل برسرآب
بران صفت که پرا کنده برسپهر اختر
بوقت آنکه ببرج شرف رسد خورشید
بکاه آنکه بصحرا کشد صبا لشکر
دهان لاله کند ابرمعدن لؤلؤ
کنار سبزه کند باد مسکن عنبر
بشبه باغ شود آسمان بوقت غروب
بشکل چرخ شود بوستـان بوقت سحر
بوقت شـام همی این بآن سپارد کل
بکاه بام همی آن باین دهـد اخـتر
برنك عارض خوبان خلخی درباغ
میـان سبزه درافشـان شودکل احمر
شکفته نرکس بوپا بطرف لاله ستان
چنـانکه درقـدح کوهرین می اصفر
زبرك لاله فروزان بدان صفت که بود
زمشـك وغالیه آکنده بسدین مجمر
نوای بلبل وقمری خروش عکه وساز
همی کند بجل لحنهـای خنیـاکر

درین لطافت جای من از برای امید بفال نیک گزیدم سفر بجای حضر
نما زشام زصحن فلک نمود مرا عروس چرخ که بنهفت روی درچادر
بدان صفت که شود غرق کشتی زرین بطرف دریا چون بگسلد ازو لنگر
بگرد گنبد خضرا چنان نمود شفق که گرد خیمهٔ مینا کشیده شقهٔ زر
ستارگان همه چون لعبتان سیم اندام بسوک مهر پراکنده نیلگون معجر
بنات نعش همی گشت گرد قطب چنان که گرد حقهٔ پیروزه گوهرین زیور
بدان مثال همی تافت راه کاهکشان که بربنفشه ستان برکشیده صف عبهر
زتیغ کوه بتابید نیمشب پروین چنانکه درقدح لاجورد هفت درر
سپهر گفتی نقاش نقش مانی گشت که هرزمان بنگارد هزار گونه صور
زوج جدی بتابید پیکر کیوان بشکل شمع فروزنده درمیان شمر
همی نمود درخشنده مشتری در حوت چنانکه دیدهٔ خوبان زعنبرین چادر
زطرف میزان می تافت پیکر مریخ بدان صفت که می لعل رنگ درساغر
چنانکه عاشق ومعشوق درنقاب کمان بتافت تیر در افشان وزهرهٔ ازهر
برسم لعبت بازان سپهر آینه رنگ زمان زمان بنمودی عجایب دیگر
فلک بلعبت مشغوف ومن بتو شهٔ راه جهان ببازی مشغول ومن بعزم سفر
درین هوس که خرامان نگارمن برسید بدان صفت که برآید زکوه پیکر خور
فروگسسته بعناب عنبرین سنبل فروشکسته بخوشاب بسدین شکر
همی گرفت بلؤلؤ عقیق در یاقوت همی نهفت بفندق بنفشه درمرمر
سرشک نرگس او می نمود برزلفش چنانکه ریخته برسبزه دانهای گهر
زبسکه بررخ خورشید زد دودست بخشم گلش چوشاخ سمن گشت وبرگ نیلوفر
بطعنه گفت که عهد ووفای عاشق بین بطنز گفت که مهر ووفای دوست نگر
نبود هیچ گمانی مرا که دشمن وار بدین مثال ببندی بهجر دوست کمر
مجوی هجر من وشاخ خرمی مشکن متاب رخ زمن وجان خو شدلی منکر
بجای ملحم چینی منه هوا بالین بجای اطلس رومی مکن زمین بستر
خدای گفت حضرهست برمثال بهشت رسول گفت سفر هست برمثال سقر
بجا شوی تو که بیروی من نیابی خواب بجا روی تو که بیروی من نه بینی خور
درین دیار بحکمت نه بینمت همتا درین سواد بدانش نیابمت همسر
کمینه چاکر علمت هزار افلاطون کمینه بندهٔ فضلت هزار اسکندر
زمشکلهای توعاجز هزار بطلیموس زحکمهای تو قاصر روان بومعشر
تو آنکسی که زفضل تو فاضلان عراق بخاک پای تو روشن همی کند بصر
جواب دادم کای ماهروی غالیه موی بآب دیده مزن بردل رهی آزر
قرار گیروز سامان روزگار مگرد صبور باش وزفرمان ایزدی مگذر
هوا نگردتن من درین فراق وداع رضا نداد دل من بدین قضا وقدر

(ولیك)

ولیك حکم چنین کرد کار جهان زحکم اوتوان یافت هیچ گونه مفر
بصیر باد فلک در حضر ترا ناصر بعون باد خدا در سفر مرا یاور
وداع کرد براین گونه چون برفت جهان بسیم خام بیندود گنبد اخضر
بشکل عارض گلبرگ او همی تابید فروغ خسرو سیارگان بمشرق در
غلام وار که هنگام کوچ قافله بود سوار گشتم برگرهٔ همون پیکر
پلنگ هیئت وغژغا دم وگوزن سربن عقاب طلعت وعنقا شکوه وطوطی پر
بگاه پویه هوادر دوپای اومدغم بوقت حمله صبا دردوست اومضمر
قوی قوایم وباریک دم فراخ کفل دراز گردن وکوتاه سم میان لاغر
بوقت جلوه گری چون تذرو خوش رفتار بگاه راهبری چون کلاغ حیلت گر
خروش دد بشنیدی زروم تاکابل مثال موی بدیدی زهند درششتر
برین نوید رسیدم درین دیار وزمن بگوش حضرت شاه جهان رسید خبر
مرا بحضرت عالی تقربی فرمود برای شاه بپرداختم یکی دفتر
هزار فصل ودر ولفظها همه دلکش هزار عقد ودرو نکتها همه دلبر
بدان امید که شاه جهان شرف دهدم شوم بدولت اونیکبخت ونیک اختر
بهر دوعلم بسازم زعلم تصنیفی برای دولت منصور خسرو صفدر
برین مثال بود تازه باد تا عقبی برین نهاد بود زنده نام تامحشر
بماند نام سکندر هزار وهفتصد سال مصنفات ارسطو بنام اسکندر
جهان بخواست مرا بخت وشاعری فرمود که هیچ عقل نمی کرد احتمال ایدر
زبحر خاطر من صد طویله در برسید بمدح شاه جهان چون شدم سخن پرور

زهی بقای تودوران ملک رامفخر
زهی لقای تو بستان عدل رازیور

ببارگاه توحاجب هزار چون خاقان ببزم گاه توخادم هزار چون قیصر
زبان تیغ تو پیوسته در دهان عدو سنان رمح تو پیوسته دردل کافر
زامن داشته عزم تو پیش خوف سنان زحزم ساخته عدل تو پیش ظلم سپر
باحتشام توبنیاد جود آبادان باحترام تو آثار بخل زیر وزبر
کشیده رخت تو خورشید برنطاق سپهر نهاده تخت توافلاک بربساط قمر
زوصف عدل توباشد زبان من قاصر زنعت حکم توگردد زبان من مضطر
زناخن توشود گاه خشم شیر رمان زخنجر توکند وقت کینه ببر حذر
شرف بلطف همی پرورد ترادر ملک هنر بناز ترا پرورد همی دربر
دوشاهزاده که هستند ازین درخت سخا مبارک وهنری کامران ونام آور
گزیده سیف الدین آن اختیار ملک وشرف ستوده عزالدین ان افتخار عدل وهنر
اسیرناخن این کشته ژنده پیلی مست ذلیل خنجر آن کشته شرزه شیری نر
سزه زپیکر خورشید چتر اینرا طوق رسد زشهپر سیمرغ تیر آنرا پر
سخای این شده ایام جوررا قارون عطای آن شده فرزند عدل رامادر

انوری

رفیع همت این با ستاره کرده قران — بدیع دولت آن درزمانه کشته سمر
مثال ملکت این تاج دولت سلجوق — نشان دولت آن فخر ملکت سنجر
کمال یافت بدوران ملك این دیهیم — شرف کرفت باقبال عدل آن افسر
بوقت کینه قضا درغلاف این ناخج — بکاه حمله قدر درنیام آن خنجر
همیشه در شرف ملك شادمان بادند — غلام وارکر بسته پیش تخت پدر

خدایکا نا امید داشت بنده همی
کەدرثنای تو بر دیکران شودسرور

ببار کاه تو هر روز بیشتر آید — کنون برسم رستاب میشود بستر
زدخل نیست منالی وخرج اوبحد — زنفع نیست نشانی ودام او بیر
اکرچنانچه دهدشهریار دستوری — غلام واردهد بوسهٔ آستانهٔ در

بسوی خانه کراید زبانها پرشکر
ثناومدح خدا وند کرده دایم ر

قصیده

وله

ای صلاحیت عالم را کلك تو ضمان — رزق ذریت آدم را کف تو کفیل
سایهٔ عدل توواصل بوجود وبعدم — منهی عزم توآنکه زکثیر وز قلیل
نه سرا مر تودر پیش زشرم تغییر — نه رخ نهی تو بی رنك زننك تبدیل
حیزحزم تو چونان باصابت مملواست — که در وهیچ خلا کنج نیابد تعطیل
بسر عجز رسد عون توبی هیچ نشان — بدم جور رسد عدل توبی هیچ دلیل
توشه ازمسرع حکم توکند بادخفیف — خوشه ازخرمن حلم توچند خاك کفیل
خجلت حلم تو داد است زمین راتسکین — غیرت حکم توداداست زمانرا تعجیل
کوه اکر حلم ترا نام برد بی تعظیم — ابر اکر کف ترا یاد کند بی تبجیل
کوه را زلزله چون کیك فتد در شلوار — ابررا صاعقه چون سنك فتد درقندیل
قبض ارواح کند تف سموم سخطت — بی جواز اجل وواسطهٔ عزرائیل
نشر اموات کند صوت صریر قلمت — فارغ ازمشغلهٔ صور ودم اسرافیل
خود وجود چوتوئی بارد کر ممتنع است — ورنه نی فیض کسسته است نه فیاض بخیل

ای شده عرصهٔ کون از پی جاه تو عریض
ازپی مدت عمر توابد کشته طویل

خصم اکر در پس دیوار حسد لافی زد — زان سعایت چه ترا کم مکر ازسعی جهول
خواب خرکوش بداندیش توخوش چندانست — کان سیرین قضا دم نزند درنا ویل
مومیائی همه دانند کرا خرج شود — هرکجا پشه به پهلو زدن آید باپیل
انتقام تونه آن اخکر اختر شرراست — که در امعای شترمرغ پذیرد تحلیل

انوری

کبش مغرور چراکاه بهشت است هنوز — باش تاداغ فدا برنهدش اسماعیل
تاتوانند که درتربیت روح نهند — آب حیوانرا برآتش دوزخ تفضیل

بادتاتیر حوادث باضافت باتو
آب دریا وکلیم آتش نمرود وخلیل

قصیده

وله

ای چوعقل اول ازآلایش نقصان بری — چون سپهرت برجهان ازبدأ فطرت برتری
مسند تست آن کزو عالی نسب شد کبریا — پایهٔ تست آن کزو ثابت قدم شد مهتری
سایه وخورشید نتوانند پیودن تمام — کرزجاه خویش درعالم بساطی کستری
تاتو باشی مشتری را صدر ومسند کی رسد — کرد وات زرشود خورشید پیش مشتری
تودران مجمع بدین منصب رسید ستی کزو — ماه باپیکی برون شد زهره باخنیاکری
بازپس ماند زهرا هیبت کرآصف بود — کاروانی کی رسد هرکز بکرد لشکری
فرق باشد خاصه اندر جلوه کاه اعتبار — آخر از نقش الهی تا بنقش آزری
آصف ازآن ملك راضبط آنچنان کردی برای — کم بجا کردی سلیمان مدتی انکشتری
آن شنیدستی که روزی کلك ازروی عتاب — آنکه بی تمکین او ناید زافسر افسری
کفت نیلوفر چوکلك ازآب سر بیرون کشد — کیست اوتاپیش کلکت درسرش افتد سری
آفتاب ازبیم او کین جرم رانسبت بدوست — همچو کلکت زردشد برکنبد نیلوفری
کرنفوذ دیو بندت پاس آهن بشکنند — درع داودی کنند دردستهاز ین پس پری
بربساط بارکاهت جای میخ است آفتاب — چرخ کفش خویشتن راچند برجائی بری
بادراهردم بساطت کویدای بیهوده رو — عرش داری زیرپاهان تابغفلت نسپری
درچنین حضرت که ازفرط تحیرکم شده — سمت وزن وقافیه بربوفراس وبحتری

ازقصور پایه یااز قلت سرمایه دان
کرتحاشی میکنداز خدمت توانوری

خود تو انصاف بده در بارکاه آفتاب — هیچکس خفاش راکوید چرا می ننکری
کرخلاف رفتش اندروعده روزی درکذار — مثمر ازعصیان ودائم خود زطاعت مثمری
ورز روی بندکی ترتیب نظمی می کند — تا زو روزی چنان کز بشد کان داوری
عقل فتوی میدهد کین یك تجاوز جائز است — ورنه حسان کیست خوددر معرض پیغمبری
راستی به طوطیان خطهٔ اسلام را — باوجودت خامشی دانی چه باشد کافری
نیست مطلوبش مواجب زانکه درهرنوبتی — بی تقاضا خود خداوندانه آن غم میخوری
اندرین نوبت خرد تهدید میکردش که هان — جای می بین حاصلت زیف است ناقد جوهری
عقل کفت ای انوری دانی چه مینوش این سخن — شاعری سودامبر رو ساحری کن ساحری
لیکن ارانصاف خواهی هیچ حاجت نیستت — تاطریق فرخی کوئی وطرز عنصری
چون بکفتی صدر دنیا صاحب عادل عمر — مدح کلی کفته شد دیکرچه معنی پروری
سایهٔ او بس ترا درسر که اندر صحن او — نور بخش اختران ننهاده جز نیك اختری

انوری

چاکر او باش اما کر مسلم کرد دت — بس خداوندی که براقران کن زان چاکری
نابود در کارگاه عالم کون وفساد — چار ارکان رابهم که صلح وکاهی داوری
بسته بادا برچهار ارکان بمسمار دوام — دور عمرت زانکه عالمرا تورکن دیکری
پایهٔ کردون مسلم دور کردون زیر دست — سایهٔ یزدان مربی حفظ ایزد پرسری

ازجهان برخور بدان منکر که در خورد تو نیست — نیست اودر خورد تولیکن تو اورا در خوری

حسبحال

جامی

منم چو کوی بمیدان فسحت مه وسال — بصو لجان قضا منقلب زحال بحال
بسال ششصد وهژده ز هجرت نبوی — که زد زمکه به یثرب سر ادقات جلال
زاوج قلهٔ پرواز کاه عز قدم — بدین حضیض هوان سست کرده‌ام پروبال
بششصد ونودو سه کشیده ام امروز — زمام عمردرین تنکنای حس وخیال
میان این دو حد از مدت بقا بر من — چه ورطها که کذشت ازتحول احوال
بپشت باز فتادم نخست یکچندی — بدان مشابه که باشد طبیعت اطفال
نکرده هیچ کنه بود چون کنهکاران — بعهد تربیتم بسته دست و پا بد وال
قدم زرفتن لنك وکف از کرفتن شل — دهان زخوردن بند وزبان زکفتن لال
زنوك هر مژه خون جکر بیفشانده — نیامده بکلو شیر صافیم چو زلال
وزان پسم نرسیده هنوزقوت عقل — بپایهٔ که یمین راجدا کنم زشمال
زحجر مرحمت مادرم کشیده بجبر — عنایت پدر مشفق حمیده خصال
بدست صنع معلم سپرد دست مرا — بپای طبع من ازعقل اونهاد عقال
فشاند جان مرا در زمین استعداد — زحرفهای هجا تخم علم وفضل وکمال
کشاد باصره را ازنقوش خطی شان — ره نظر بعر وسان عنبرین مروبال
رساند ناطقه را در وجود لفظی شان — بمنتهای بیان درمجاری اقوال
زحرف حرف کلام همی کنان کذرد — چوره روی که بپایش بودنهاده شکال
وزان سپس چوزپایم شکال را برداشت — شدم روانه بمقصد بکام استعجال
زباء بسمله تاسین ختم ناس مرا — عبور داد برین منهج وبدین منوال
درآمدم پس ازان در مقام کسب علوم — بمارسان فنون رافتاده در دنبال
زنحویان طلبیدم قواعد اعراب — زصرفیان شنویدم ضوابط اعلال
زقول شارح هر منطقیم شد ملکه — طریق کسب مطالب بفکر واستدلال
پی دخول به بیت فواید حکمی — زدم بدرس حکیمان درجواب وسؤال
کهی بپی زن مشاییان نهادم پای — کهی بدامن اشراقیان زدم چنکال
بدست فکرت مشکل کشای بکشادم — زشاهدان طبیعی براقع اشکال
بکلك صورت معنی نمای بنهادم — برای فهم ریاضی بدایع اشکال

جامی

نمود نور الهی زپردهٔ دل روی — شدم زپرتو آن مشکلات راحلال
زعلم فقه واصولش تمام دانستم — که چیست مستند حکم بر حرام وحلال
شداز روات حدیث واثر مرا روشن — ره پیمبر وآیینٔ صحب وسیرت آل
چودر سرایر قرآن شدم مجاهده کش — درین مجاهده جایز نداشتم اهمال
زحد ومطلع وزهر وزبطن اوکردم — بقدر حوصله رفع غیاهب اجمال
نشد زعلم مجرد چوکام من حاصل — بران شدم که کنم آن علوم را اعمال
زدم قدم بصف صوفیان صافی دل — که نیست مقصد شان ازعلوم جزاعمال
صفیر ذکر زدم بالعشی والاشراق — ندیم فکر شدم بالغدو والآصال
زذکر وفکر رسیدم بمشهدی که کرفت — حجاب کون زوجه حقیقت اضمحلال
وجود واحد ونور بسیط را دیدم — عیان بصورت اضواء وهیئت اظلال
نمود کثرت ظاهر زوحدت باطن — بسان دورهٔ آتش زشعلهٔ جوال
بود بقا صفت او ودر مراتب عشق — نیافت نام بقا جز تعاقب امثال
زطور طور کذشتم بسی ولی هرکز — زفکر شعر نشد حاصلم فراغت بال
هزار بار ازین شغل توبه کردم لیك — ازان نبود کریزم چوسایر اشغال
بلی کریزچه امکان زهرچه کلك قضا — نوشت برسرکس درمبادی آزال
چنان بشعرشدم شهره در بسیط جهان — که شد محیط فلك زین ترانه مالامال
عروس دهرپی زیب کوش وکردن خویش — زلال کوهر نظمم کرفت عقد لآل
سرود عیش زکفتار من کند مطرب — ره سماع زاشعار من زند قوال
اکر بفرس رود کاروان اشعارم — روان سعدی وحافظ کنندش استقبال
وکر بهند رود خسرو وحسن کویند — کهای غریب جهان مرحبا تعال تعال
زبسکه سوی هراقلیم کفت وکویم رفت — شدند سخرهٔ اقبال من همه اقیال
کهی زروم نویسد سلام من قیصر — کهی زهند فرستد پیام من جیپال
رسد زوالی ملك عراق وتبریزم — عواطف متواتر منایح متوال
چه دم زنم زخراسان واهل احسانش — که هستم از کفشان غرق بحر رونوال
فضایلی که شمردم درین قصیدهٔ خویش — کزافهای خطا بودولافهای محال
دروغ ظلمت محض است ناقدان سخن — ازان کنندعروسان شعررا خط وخال
صد انفعال رسد عاقبت عروسان را — زمویهای دروغش بروزعرض جمال
زعلم وفضل چه لافم به‌آن بود که زنند — رقم حدیث مرا در صحیفهٔ جهال
درم خریدهٔ حرصم ستم رسیدهٔ آز — مطیع حکم امانی مسخر آمال
بسان کوه کران جنبشم براه هدی — بسان کوی سبك کردشم بکوی ضلال
هزار کنج کهر درضمیر من پنهان — زسفله طبعی خودغره کشته‌ام بسفال
ززخم حادثه خط خط بودبی اندرپی — غبارناك رخ من چوتختهٔ رمال
زبسکه بیخردم روزوشب همی کردم — زدست بیخردان سوبسو چو قرعهٔ فال

جامی

بزیر بار غم بهر شادی فرزند   تهی زشغل معادم پی معاش عیال
بحکم حرص وطمع میکنم بهر کشور   قصیدها ابلاغ ورسالها ارسال
مهیمنا بتعالی ذات اقدس تو   که نعت خاص وی آمد مهیمن متعال
بحق خلق عظیمت که کوههای کناه   بجنب آن نبود در عداد یك مثقال
بحق صفوت آدم که بود طینت او   سلالهٔ کل فخار ولازب صلصال
بحق شیث وعلوم ومواهبی که برو   نزول یافت زفیض سحایب افضال
بحق نوحهٔ نوح وصدای نالهٔ او   کزان فتاده درارکان دانش زلزال
بهبت شکن پدرملت آنکه صولت او   هیاکل صنمی را زسنك داد زوال
به پیر کرده پسرکم که همتش افروخت   زظلمت شب هجران فروغ صبح وصال
بمعجزات شبانی که اژدهای عصاش   درون کشید برون ازعدد عصا و حبال
به نفخه کردهٔ جبریل آنکه نفخهٔ او   دمید در تن مقتول خنجر آجال
بحق احمد مرسل که ازمساعی اوست   سواد اوج هدی رسته ازحضیض وبال
بصدق صدیق آن شاه دین که باز آورد   براه معذرت اصحاب رده را بقتال
بفر طلعت فاروق وظل او که ازان   فرار کردی شیطان مارد محتال
بشرمکینی عثمان که جیش عسرت را   جهاز ساخت ببذل ذخایر اموال
بذوالفقار علی آن دلاور عالی   که بود روزوغا قامع صف ابطال
بسر سینهٔ سلمان ودرد بودردا   بنورجان صهیب وندای صبح وصال
بتابعین وباتباع تابعین یعنی   متابعان نبی در موارد افعال
برهروان رهدین که چون شمال وصبا   همی روند بیك حال درسهول وجبال
بواصلان که بعزهت سرای قدس قدم   زعالم حدثان کرده‌اند حطرحال

که جامی آنکه نهادی بپای وکردن او
زوابهای طبیعت سلاسل وغلال

ازان سلاسل واغلال مطلقش کردان   کزان قیود زبودخودش کرفت ملال
براه بندکیش جنبش بده که دران   بغیر تو نبود دیکرش مآب ومآل

چودادیش شرف کفت وکوبران دارش
که حرف شکر توساز دلسان حال ومقال

درشکایت قحط اصفهان

جمال الدین اصفهانی

ای کار سلطنت بمکان تو مستقیم   وی حصن مملکت بوجود تو استوار
دانی که بی تو حال سپاهان چکونه شد   بشنو زمن بشرح که نظمیست چون نکار
دور از من وتو دنیا درنزع اوفتاد   این واپسین دم است باآخر رسید کار
زان روی کشت زرد شدوچشم چشمه خشك   عرق امل ضعیف وتن عافیت فکار
اینك کبود کشت بن ناخنان کوه   اینك سیاه شد در ودیوار روزکار
بنکر دریده جامه وشاخان صبحدم   بنکر بریده موی عروسان شاخسار
مفلوج کشته آتش ومعلول کشته باد   هم خاك باعفونت وهم آب ناکوار
ازسیل مرك عرصهٔ عالم در اضطراب   وزرنج فقر کافهٔ مردم در اضطرار

(شد)

جمال الدین اصفهانی

شد خاکها بخیل ونروید ازو نبات   شد شاخها عقیم ونزاید ازو ثمار
از آتش تموز زبی آبی جهان   شد تابهای ماهی هرصحن جویبار
مرغان زحرص دانه چوارزن ستاره چین   ماهی زشوق آب فلك راشمر شمار
قومی زناب کرسنکی ازحیات سیر   قومی زضعف تشنه بخون کشته تیغ وار
وان همچوکبرقرص پرست وتنور دوست   وین همچو ابر قرص درانبان واشکبار
فرزندهمچوسنك شده مادرکزای وشوخ   مادر چوکربه کشته جکرخای وبچه‌خوار
وین ازپی کیاهی باخر به کفت وکو   وان بهر استخوانی باسك بکار زار
ننمود روی تازه همی سوسن وسمن   نکشود لب بخنده همی پسته وانار
نه هیچ دستکیر مکر فضل ایزدی   نه هیچ پایمرد مکر لطف کردکار
حشو عوام خود نتوان برشمرد لیك   زاهل هنرنماند کسی اندرین دیار
ایشان شدند ونیز بماناد نام شان   تا دامن قیامت ازان قوم یادکار

دروصف رستاخیز

وله

چودر نوردد فراش امرکن فیکون   سرای پردهٔ سیماب رنك آینه کون
مخدرات سماوی تتق براندازند   بجای ماند این هفت غرفهٔ مدهون
نه کله بندد شام ازحریر غالیه رنك   نه حله پوشد صبح ازنسیم سقلاطون
عدم بکیرد ناکه عنان دهر شموس   فنا درآرد در زیر ران جهان حرون
فلك بسر برداورا زشغل کون وفساد   فلك بسر برد اورا زنغاو کالعرجون
مکونات همه داغ نیستی کیرند   که کس نماند ازضربت زوال مصون
نه صبح بندد برسر عمامهای قصب   نه شام کیرد بر هفت حلهٔ اکسون
چهار مادر کون ازقضا عقیم شوند   بصلب هفت پدر درسلاله کرد دخون
زروی چرخ بریزد فراخهای نجوم   ززیر خاك برافتد ذخیرهٔ قارون
چهار قابله شش ماشطه سه طفل حدوث   سبك سکر بزند ازرخنهٔ عدم بیرون
طلاق جویند ارواح ازمشیمهٔ خاك   ازانکه کفو نباشند این شریف آن دون
نه خاك تیره بماند نه آسمان لطیف   نه روح قدس بماند نه نجدی ملعون
بنفخ صور شود مطرب فناموسوم   به نقص وضرب بایقاع کوههاماذون
همه زوال پذیرند جز که ذات خدا   قدیم قادر حی مدبر بیچون
چوخطبهٔ لمن الملك برجهان خواند   نظام ملك ازل تاابد شود مقرون
ندا رسد سوی اجزای مرك فرسوده   که چند خواب فنا کرنخورده اید افیون
برون جهند زکتم عدم عظام رمیم   که مانده بود بمطمورهٔ عدم مسجون
همی کراید هرجز وسوی مرکز خویش   که هیچ جزو نکردد زدیکران مغبون
عظام سوی عظام وعروق سوی عروق   جفون سوی جفون وعیون سوی عیون
همه مفاصل ازاجزای خود شود مجموع   همه قوالب ازاعضای خود شود مشحون
چودرد مند بنا قوس ولشکر ارواح   چوخیل نحل شود منتشر سوی هامون

جمال الدین اصفهانی

بقصر جسم در آرند باز هودج روح   مواد قالب بارد کر شود مسکون
پس آنکهی بثواب وعقاب حکم کنند   بحسب کردهٔ خود هر کس شود مرهون
یکی بحکم ازل مالك نعیم ابد   یکی بسبق قضا هالك عذاب الهون

هر آنکه معتقد ش نیست این بود جاهل
وکر حکیم ارسطالس است وافلاطون

قصیده

خاقانی

فلك کجروتر است از خط ترسا   مرا دارد مسلسل راهب آسا
بمن ناشفقند آبای علوی   چو عیسی زان اباکرد دم زآبا
نه روح الله برین دیر است چون شد   چنین دجال فعل این دیر مینا
بصور صبحکاهی می شکافم   صلیب روزن این بام خضرا
شد است ازآه دریا جوش من   نیم کاه عیسی قمر در یا
مرا از اختر دانش چه حاصل   که من تاریکم او رخشنده اجزا
چه راحت مرغ عیسی را زعیسی   که همسایه است باخورشید عذرا
کرآن کیخسرو ایوان نور است   چرا بیژن شد این درچاه یلدا
چرا عیسی طبیب مرغ خود نیست   چو اکمه را تواند کرد بینا
نتیجه دختر طبع چو عیسی است   که بر پاکی مادر هست کویا
سخن بر طبع بکر من کواهست   چو بر اعجاز مریم نخل خرما
چو مریم سرفکنده زیر ازطعن   سرشکی چون دم عیسی مصفا
من ونا جرمکی ودیر مخران   در بقراطیانم جای وملجا
مرا بینند در سوراخ غاری   شده مولوزن و بوشیده چوخا
مرا از انصاف یاران نیست یاری   تظلم کردنم زان نیست یارا
نه از عباسیان خواهم تظلم   نه بر سلجوقیان دارم تولا
چو یوسف نیست کر ظلم رهاند   مرا چه ابن یامین چه یهودا
مرا اسلامیان چون داد ندهند   شوم بر کردم از اسلام حاشا
پس ازچندین چله درعهد سی سال   شدم بیچاره کبرم آشکارا
مرا مشتی یهودی فعل خصم اند   چو عیسی ترسم از طعن مفاجا
چه فرمائی که ازظلم یهودی   کریزم بردر سکوبا
بکردانم زبیت الله قبله   به بیت المقدس ومحراب اقصا
شوم ناقوس بوسم زین تحکم   شوم زنار بندم زین تعدا
چو آن عود الصلیب اندر بطفل   صلیب آویزم اندر حلق عمدا
وکر حرمت ندارندم بانجاز   کنم زانجاز راه روم پیدا
دبیرستان نهم در هیکل روم   کنم آیین مطران را مطرا
بدل سازم بزنار و برنس   ردا وطیلسان چون پور سقا
کنم در پیش طرسیقوس اعظم   زروح القدس وابن واب محابا

خاقانی

بیك لفظ آن سه خوانرا ازچه شك   بصحرای یقین آرم همانا
مرا اسقف محقق ترشناسد   زیعقوب وز نسطور وزملکا
کشایم راز لاهوت ازتفرد   تمام ساز ناسوت ازهیولا
کشیشانرا کشش بینی وکوشش   بتعلیم چو من قسیس دانا
مرا خوانند بطلمیوس ثانی   مرا دانند فیلیقوس والا
بقسطنطین برند از نوك کلکم   حنوط وغالیه موتی واحیا
بدست آرم عصای دست موسی   بسازم زان عصا شکل چلیپا
فرستم نسخهٔ ثالث ثلاثه   سوی بغداد در سوق الثلاثا
بسرکین خر عیسی به بندم   رعاف جاثلیق ناتوانا
سه اقنوم وسه قرقف را ببرهان   بکویم مختصر شرح موفا
چه بود آن نفخ روز وغسل روزه   که مریم عور بود وروح تنها
هنوز آن مهر دردرج رحم داشت   که جان افروز کوهر کشت پیدا
چه بود آن نطق عیسی وقت میلاد   چه بود آن صوم مریم وقت اصغا
چه کونه ساخت ازکل مرغ عیسی   چکونه کرد شخص عاذر احیا
وکر قیصر سکالد راز زرتشت   کنم زنده رسوم زند واستا
بکویم کان چه زندست وچه آتش   کزان پازند وزند آمد مسما
بقسطاس بسنجم راز موبد   که چون سنکش بود قسطاس لوقا
بنام قیصران سازم تصانیف   به از ارژنك چین ونك لوشا

بس ای خاقانی ای سودای فاسد
که شیطان میکند تلقین سودا

رفیق دون چه اندیشد بعیسی   وزیر بد چه آموزد بدارا
مکو این کفر وایمان تازه کردان   بکو واستغفر الله زین تمنا
فقل اشهد بان الله واحد   تعالی من مقالاتی تعالی
مسیحا خصلتا قیصر نژادا   ترا سوکند خواهم داد حقا
بعهد راستین وحامل بکر   بدست وآستین باد مجرا
بناموس وبناقوس وبقندیل   بیوحنا وشماس وبحیرا
بخمسین وبذبح ولیلة الفطر   بعید هیکل وصوم العذارا
بپاکی مریم از تزویج یوسف   بدور عیسی از پیوند اشیا
به بیخ وشاخ وبرك آن درختی   که آمد میوه اش ازروح معلا
که بهر دیدن بیت المقدس   مرا فرمان بخواه ازشاه دنیا
زخط استوا وخط محور   فلك را تاصلیب آید هویدا
زتثلیثی کجا سعد فلك راست   بتربیع صلیب باد دروا

نعت شریف

وله

زد نفسی سر بمهر صبح ملمع نقاب   خیمهٔ روحانیان کشت معنبرطناب
بال فروکوفت مرغ مرغ طرب کشت دل   بانك برآورد کوس کوس سفر کوفت خواب

خاقانی

صبح برآمد ز کوه چون مه نخشب زچاه / ماه برآمد بصبح چون دم ماهی زآب
نیزه کشید آفتاب حلقهٔ مه در ربود / نیزهٔ آن زرسرخ حلقهٔ این سیم ناب
دوش ز نوزادکان دعوت نوساخت باغ / مجلس شان آب زد ابر بسیم مذاب
داد بهر یك چنن خلعتی ازرز سرخ / حلقه نوازش صبارنك زرش ماهتاب
فاخته کفت ازنخست مدح شکوفه که کل / سازد ازان برك تلخ مایهٔ شیرین لعاب
بلبل کفتا که کل به زشکوفه است ازانك / شاخ جنیبت کش است کل شه والاجناب
قمری کفتا زکل مملکت سرو به / کاندك بادی کند کنبد کل را خراب
ساری کفتا که هست سرو زمن پای انك / لاله ازو به که کردشت بدشت انقلاب
صلصل کفتا باصل لاله دور نکست ازو / سوسن یکرنك به چون خط اهل ثواب
تیهو کفتا بهست سبزه زسوسن ازانك / فاتحهٔ صحف باغ اوست که فتح باب
طوطی کفتا سمن به بود از سبزه کو / بوی زعنبر کرفت رنك زکافور ناب
هدهد کفت ازسمن نرکس بهتر که هست / کرسی جم ملك او افسر افراسیاب
جمله برین داوری بردر عنقا شدند / کوست خلیفه طیور دارد مالك رقاب
صاحب سران همه بانك برایشان زدند / کین حرم کبریاست بار بود تنك یاب
فاخته کفت آه من کلهٔ خضرا بسوخت / صاحب این بار کو ورنه بسوزم حجاب
قمری کردش نداکای شده ازعدل تو / دانهٔ انجیر زرد دام کلوی غراب
مرغان بردر بپای عنقا در جلوه جای / فاخته باپرده دار کرم شده در عتاب
حاجب دراین سخن چون سوی عنقا رساند / آمدودرخواند شان کرد بپرسش خطاب
بلبل کردش بخود کفت که نعم الصباح / خود بخودی بازداد صبحك الله جواب
ایکه زانصاف توصورت منقار کبك / صورت مقراض کشت برپروبال عقاب
مابتو آورده ایم درد سرار چه بهار / درد سر روزکار برد ببوی کلاب
وانکه دواسبه رسید موکب فصل ربیع / دهر خرف باز یافت قوت فصل شباب
خیل ریاحین بس است تابکه روآوریم / زینهمه شادی کراست کیست بر تو صواب
عنقا برکرد سر کفت کزین طائفه / دست یکی پرحناست پای یکی پرخضاب
کرچه همه دلکشند ازهم کل نغزتر / کان عرق مصطفی است وین دکران خاك وآب
باج ستان ملوك تاج ده انبیا / کزدر او یافت عقل خط امان ازعقاب
احمد مرسل که کرد ازطپش زخم تیغ / تخت سلاطین زکال کردهٔ شیران کباب
بهر پلنکان دین کرد سراب ازمحیط / بهر نهنکان کین کرد محیط ازسراب
ازپی تأیید او صف ملائك رسید / رختهٔ شمشیر غیب تافته چون شیر غاب

قصیده

وله

عیداست وپیش ازصبحدم مژده بخمار آمده / برچرخ دوش ازجام جم یك نیمه دیدار آمده
عیدآمد ازخلد برین شد سحنهٔ روی زمین / هان ماه نوطغراش بین کامروز درکار آمده
کرده دران خرم فضا صید کوزنان چندجا / شاخ کوزن اندر هوا اینك نکونسار آمده
عید همایون فرنکر سیمرغ زرین پرنکر / ابروی زال زرنکر بالای کهسار آمده

خاقانی

ساقی صنم پیکرشده باده صلیب آور شده / قندیل زان ساغرشده تسبیح زنار آمده
هرنی زکویش شکری هرمی زجویش کوثری / هرخوی زرویش عنبری بر برك کلنار آمده
آن جام جم پردرد کوآن شاهد رخ زرد کو / آن عیسی هردرد کوتریاق بیمار آمده
می آفتاب زرفشان جام بلورش آسمان / مشرق کف ساقیش دان مغرب لب یار آمده
مطرب چوطوطی بوالهوس انکشت ولب درکاروبس / ازسینهٔ بربط نفس در حلق مزمار آمده
آن آبنوس شاخ بین مارشکم سوراخ بین / افسونکر کستاخ بین لب براب مار آمده
بربط چوعذرامریمی کابستنی دارد همی / وزدرد زادن هردمی درنالهٔ زار آمده

رازسلیمانی شنوزان مرغ روحانی شنو
اشعارخاقانی شنو چون درشهوار آمده

قصیده

وله

مرازهاتف همت رسد بکوش خطاب / کزین رواق طنینی که میرود دریاب
فلك به پیش رکاب وز رهارون رای / نطاق بسته بهارونی آیدانت عجاب
زکات دست تو توقیع سورة الانفال / سفیر جان تو عنوان سورة الاحزاب
دودست وکلك تودیدم که درتمامی جود / دوقبله اندولیکن سه قبلهٔ طلاب
ولی وخصم تومخصوص جنت وسقرند / که این ندای قدافلح شنید وآن قدخاب

ملك صفات وزیرا ملك نشان صدرا
بهتست قلب من اریز وسلب من ایجاب

بمهر خاتم دل دز اصابع الرحمن / بمهر خاتم طی ازمطالع الاعراب
بخط احسن تقویم واخرین تحویل / بآفتاب هویت بچارم استرلاب
بحق آنکه دهد بچکان بستانرا / سپیدشیر زپستان سرسیاه سحاب
کند زاهرمن دود رنك خاکستر / چوساز دآتش وقاروره زآسمان وشهاب
چراغ علم فروزد چوخضر واسکندر / درآب ظلمت ارحام زآتش اصلاب
بسر عطسهٔ آدم بسنت الحمد / بهیکلش یدالله سرشت زاب وتراب
بیك قیام چهاراصل وچل صباح که هست / ازین سه معنی الف دال میم بی اعراب
بتخم بوالبشر وخشك سال هفت هزار / بسال پانصد آخرکه کرد فتح الباب
ببزم احمد وجلاب خاص وخلق خواص / بسر سپارهٔ پاکش کذشته برجلاب
بتاب یکسرناخن فوارهٔ مهرا / دوشاخ چون سرناخن فرانمود تباب
بیار محرم غار وبمیر صاحب داق / به پیر کشتهٔ غوغا بشیرشرزهٔ غاب
ببوتراب کهشاه بهشت قنبر اوست / فدای کعب وترابش کواعب واتراب
بهفت مردان برکوه جودی وابنان / همه سفینهٔ بی رخت وبحر بی پایاب
بعنکبوت وکبوتر که پیش ترس شدند / همای بیضهٔ دین را زبیضه خوار غراب
کهبعد طاعت قرآن وکعبه در سجده / پس ازدرود رسول وصحابه در محراب
نبرد دم ونبرم جز بنزد شاه سجود / نکردم ونکنم جز بصدر خواجه مآب
چوموم نرم بکوش خزینه دارتوام / نیم فسرده مرازآتش عتاب متاب

خاقانی

وکر ظلم که کرده ام مشو در حظ — تو منصفی قسم نوشتو بفصل خطاب
بچار نفس وسه روح ودو صحن و یك قطره — بیك رقیب ودو فرع وسه نوع وچار اسباب
بدین دو خادم چالاك رومی وحشی — درم خرید دوخاتون خرکه سنجاب
بهشت بهو بهشت اندرین سه غرفه مغز — بهفت حجلهٔ نور اندرین دو حجلهٔ خواب
بچتر شام زانفاس بحر کرده سواد — به تیغ صبح زکیمخت کوه کرده قراب
بکوه برق مشابه زسنك پارهٔ لعل — به بحر ماه مشبه زنور بچهٔ ناب
به مطلع خرد و مقطع نفس که درو — خلاص جان خواص است ازین خراس خراب
که برمن ازفلك امسال ظلمها رفتست — که خود فلك خجل آید ز بازپرس جواب
بود که روز اذا الشمس کورت بینام — بنات نعش فلك را بریده موی مصاب
همای کش ترازین کرکسان جیفه نهاد — ندیده ام که زعنقا کنند طعمه عقاب
زبند شاه ندارم کله معاذ الله — اکرچه آب مه من بریخت درمه آب
سیاه خانهٔ غیلان سرخ بردل من — حریف رضوان بوده حدایق اعناب
ولی بجوشم ازین خام جوش یك سبلت — قراطغانشه بشمین که طعان وضراب
که کفته بود فلان می کریزد از شروان — که شاه بشنود و بازدارد دم بعقاب
بمهر مام دو پستان وذقهٔ خرما — بجان باب ودبستان وتختهٔ آداب
بفرفره بمشاق ویکعب وسر مامك — بخردجاهك وجوکان وکوی درطب طاب
بکله وبسفال وترازوی ونارنج — بجفت وطاق الوی وجنابه وبجناب
بسر بزرکی حسادمن که بودی شان — دراز کوش ندیم ودراز دم بواب
بباد فتق براهیم وغلهٔ عثمان — بدبهٔ علی موشکیر وقت دباب
بدفهٔ جد وماشوره وکلافه وچرخ — بآبکیر وبعشتوت ومیخ کیر وطناب
بارهٔ پدر ومثقب وکمانه مقل — بنایزه بمکوك وبتار وپود ثیاب
بلوح پای و بپا جاه وقر قر بکره — بخط مهرهٔ کردون و پردهٔ دولاب
برند رندهٔ اوهمچو جعد زنکی پیر — بنوك تیشهٔ اوهمچو یوق رومی شاب
بدوستان دغل رنك من که بیزارم — بعهد ماضی ازاسلاف وحالی ازاعقاب
فلك برات براءت میان ماانداخت — زیوم ینفخ فی الصور تا فلا انساب
به پیلهای عقاقیر پیر بوالحارث — به حیلهای بواسیر میر بوالخطاب
بطبل نافهٔ مستسقیان بخورد جراد — بنای رودهٔ قولنجیان بهپشك ذباب
بچار پارهٔ زنکی بیا دهرزهٔ دزد — بیانك زنکل نباش وکمکم نقاب
بسیرکوبهٔ رازی بدست حیدر رند — بکو پیازهٔ بلخی بخوان جعفر ناب
بحیض هند و بروت یزید وسبلت شمر — به تیز عتبه و ریش مسیلمهٔ کذاب
بعمر وخاص که عمرش سه بار کند جهان — بعمر وعاص که عمرش دو باره یافت شباب

کزین نشین احسان وعدل نکریزم
اکرچه بنکه عمرم شود خراب ویباب

از قصیدهٔ

امیرخسرو دهلوی

بکجا خیزد چو تو سروی جوان ونازك ودلبر — شکر کفتار وشیرین کاروکار خسار ومه پیکر
نباشد چون لب واندام وکیسو وبرت هرکز — شکر شیرین وکل رنکین وشب مشکین وصبح انور
برد اندیشهٔ مهر وفراق وآرزوی تو — زشخصم تاب وروییم آب وچشم خواب وجام خور
زشوق عشق وسوز داغ تو باشد بدین کونه — دمم دود وغمم سود ودلم عود وتنم مجمر
ندیدم چون توئی ازشکل ونازو خوبی وخنده — برون رنك ودرون جنك و بدل سنك و بلب شکر
جوانان عاشق وحیران ومست وبیخود وخوبان — فریب انکیز ورنك آمیز وبی پرهیز وغارتکر
ترا سحر ودم وافسون ونیرنك ومن محزون — زنم جوش ودهم هوش ونهم کوش وکنم باور

شهنشاهی که هست از تاج وتیغ وخشم وبخشایش
خداوند وظفرمند وعدو بند و ولی پرور

شکست وباخت وبکسست وکم کرد ازسوارانش — سنان قاآن قلم هامان علم خاقان دهل سنجر
جهان پیش ازتو بد ادبار وظلم وظلمت وحرمان — دهی بی ره صفی بی شه شبی بی مه رزی بی بر
بعهد ونوبت ودوران وملکت شد بحمد الله — فلك خوشخو زمان دلجو زمین مینو دیار ازهر
زمدح تست درطبع ودل وکلك وخط خسرو — هنر مضمون شکر معجون درر مکنون کهر مضمر
الا تا زاید وآید الا تا خیزد و تابد — کل ازخار وخزاز تار وتف ازنار وخور از خاور
مبادا هیچ روز وساعت ووقت ونفس خالی — نکین زانکشت وجام ازمشت وخز ازپشت وتاج ازسر

از قصیدهٔ

رشیدالدین وطواط

ای در کف عزیمت تو خنجر صواب — جان عدو سؤال حسام ترا جواب
کنجیست خاطر تو پراز کوهر هنر — چرخیست فکرت تو پراز اختر صواب
پیرایهٔ روان شده مهر تو چون خرد — سرمایهٔ طرب شده یاد تو چون شراب
ازراه بر ولطف توئی مالك القلوب — وزروی امر ونهی توئی مالك الرقاب
خاکی که باد خلق حمیدت برو وزید — یابد ضیای آتش وکیرد صفای آب
تأیید را برایت رای تو انتما — اقبال را بنامهٔ نام تو انتساب
از خواب برنخیزد الا بنفخ صور — هر دشمنی که بیند شمشیر تو بخواب
کر شعلهٔ زخشم تو بر بحر بکذرد — دود سیه برآید از بحر پر سحاب
ازتو بدیع نیست هنر چون زمی نشاط — وزتو غریب نیست کرم چون زکل کلاب
بر دشمنان بتجبر و بر دوستان بجود — هم مرسل عقابی وهم منزل ثواب
روزی که نیزه را برد از سینها غلاف — جائی که تیغ را بزداز فرقها قراب
کرد دکشاده چهرهٔ آجال را قناع — کرد دکسسته خیمهٔ آمال را طناب
سرها پراز شراب کند بادهٔ طعان — دلها پراز شرار کند آتش ضراب
همچون زمین ساکن کردون در انتظار — همچون سپهر کردون هامون دراضطراب

رشیدالدین وطواط

ازخون تازه پشت زمین چون رخ تذرو	وزگرد تیره روی هوا چون پر غراب
شیران حرب را ودلیران رزم را	جان عرضهٔ نهیب وروان طعمهٔ نهاب
برجان بدسگال تو ازصفحهٔ اجل	خواند زبان خنجر توآیت عذاب
باقوت توزمرهٔ کفار راچه قدر	شیطان چه پای داردباحملهٔ شهاب
ازآهوان نیاید کاری جزاز گریز	چون شیر شرزه نعره زند ازمیان غاب
ازکوهسار سیل شتابان رود ولی	درباجو پیشش آیدکم کرد دش شتاب

وله

ازقصیدهٔ

بیزم ورزم وعزم وحزم کونی عاریت داری	کف ازحاتم هش ازرستم تن ازبیژن دل ازحیدر
بخشم وحلم وعفو وطبع بردارد اگر خواهد	رگ ازخاك وتك ازبادوتم ازآب ودل ازآذر
جهاندارا سپاه وخیل وفوج لشکری داری	دل ازآهن تن ازجوشن بر ازخفتان سر ازمغفر
شده ملکت بتو خوب وبدیع ودلکش وزیبا	چوطبع ازباغ وباغ ازشاخ وشاخ ازبرك وبرك ازبر
بخشت وتیر وتیغ وشل گرفته پیش توآرند	پلنك ازشخ هزبر ازکه نهنك ازبحر وتیر از بر
همی تا رنك وبوی وخلد نام توپدید آورد	زر ازسیم ومی ازآب وخز ازشان وگل ازعبهر

مبادا خالی وفرد وتهی ودور خسرورا
دل ازشادی لب ازخنده کف ازجام وسر ازافسر

وله

قصیدهٔ مرصع

ای منور بتو نجوم جلال	وی مقرر بتورسوم کمال
آستانیست صدر توزنعیم	آسمانیست قدر تو زجلال
خدمت تو معول دولت	حضرت تومقبل اقبال
تیره پیش فضائل توشهاب	خیره پیش شمائل توشمال
درکرامت ترا نبوده نظیر	درشهامت ترانبوده همال
شرك را از تومنهدم ارکان	ملك را از تو منتظم احوال
همچو اسکندری بیمن لقا	همچو پیغمبری بحسن خصال
بخشش توبرون شده زبیان	کوشش توفزون شده زمقال
بزمگاه تومنبع لذات	رزمگاه تومجمع اهوال
نه فلك راز طاعت توملام	نه ملك را زخدمت توملال
ناصح دولت تو در اعزاز	کاشح ملت تو در اذلال
ازمصائب زکاب تست پناه	وزنوائب جناب تست مآل
برعلمت محیط یك قطره	برحلمت بسیط یك مثقال
سیرت توخزانهٔ الطاف	نعمت تو نشانهٔ آمال

رشیدالدین وطواط

بس فقیراست باعطای تو بحر	بس حقیراست باسخای تومال
هست کردار بیرضات گناه	هست گفتار بی ثنات محال
مدحت تست انفع الطاعات	خدمت تست اجمع الاعمال

ای ثنای توخسروانراورد
وی بقای تواخترانرافال

هم سعادت زتو ربوده بها	هم سیادت بتو فزوده جمال
درمفاخر مسلی چوجواب	براکابر مقدمی چوسؤال
شدمزین بتو مقام ومحل	شدمبین بتو حرام وحلال
جسته سرمایه ازصفت تأیید	بسته پیرایه ازکفت افضال
ازستم سیرت تراست فراق	بوکرم خصلت تراست وصال
کامکار است عزم توچوریاح	استوارست حزم توچوجبال
برضای تودایراست افلاك	بثنای توسایرست امثال
روز کارت همی دهد تعظیم	کرد کارت همی نهد اجلال
نیست از نسل آدمت اکفا	نیست ازاصل عالمت امثال
ازتو ایام را حلاوت عیش	ازتو اسلام را طراوت حال
بردرت کار دیدکان اجلاف	دربرت سال خوردکان اطفال
عنف تووقت قهر تاب سعیر	لطف تووقت مهر آب زلال
اهل دین را بتست استظهار	اهل کین را زتست استیصال
بتوآراسته همه آفاق	بتوپیراسته همه اشغال
موکبت را کمینه فعل ظفر	مرکبت راکمینه نعل هلال
نه هنرمند چون تووقت سخن	نه عدوبند چون تووقت قتال
دولت تومسرت عقلا	صولت تومضرت جهال
هرچه شایسته ترترا اخلاق	هرچه بایسته ترترا اقوال
ازبنان تورفع هرافلاس	وزبیان تودفع هر اشکال
تانباشد فساد همچو صلاح	تانباشد رشاد همچو ضلال
باد عصر ودود تو اعیاد	باد قصر حسود تو اطلال
مدتت را مباد وهم فنا	عدتت را مبادسهم زوال
تاجها نست باد باهمه وقت	تازمانست باد باهمه سال
کامران بالعلو والبسطه	شادمان بالغدو والآصال
قصر محروس تو مقرکرام	صدر مأنوس تومفر رجال

وله

قصیده

چواز حدیقهٔ مینای چرخ سقلاطون	نهفته گشت علامات چرخ آینه گون
زنقشهای عجیب وزشکلهای غریب	صحیفه های فلك شد چو مصحف انگلیون

رشیدالدین وطواط

جناح ونسر وسلاح وسماك هردوشدند ‌ ‌ ‌ زدست چرخ مرصع بلؤ لؤ مكنون
بحسن روی قمر همچو طلعت لیلی ‌ ‌ ‌ بضعف شكل سها همچو قالب مجنون
سهام همچوحسام برهنه كرده بحرب ‌ ‌ ‌ سهیل همچوسنانی خضاب كرده بخون
شبی دراز وزحیرت فلك درو ساكن ‌ ‌ ‌ ولیكن ازدل من هجر یاربرده سكون
مهی كه كرد دلم را به بند فتنه اسیر ‌ ‌ ‌ بتی كه كرددلمرا بدست عشق زبون
زمان من شده ازوصف زلف اوعاجز ‌ ‌ ‌ روان من شده برنقش روی اومفتون
كنون كه دست طبایع بسان فراشان ‌ ‌ ‌ بباغ وراغ فكند است فرش بوقلمون
فشاند مشك وقرنفل بجای كرد ریاح ‌ ‌ ‌ نمود اهل وز برجد بجای میوه غصون
كنار باغ همه پرخزاین دارا ‌ ‌ ‌ فضای راغ همه پردفاین قارون
فراغ از كل وكارخ بدین چنین فصلی ‌ ‌ ‌ زامهات جنون است والجنون فنون
بران براق نشستم كه هست پیكراو ‌ ‌ ‌ چو بیستونی ودر زیراوچهار ستون
كهی بشكل پلنكان دونده بركهسار ‌ ‌ ‌ كهی بشبه نهنكان رونده درجیحون
قراركاه افاعی همه جبال وقفار ‌ ‌ ‌ مقامكاه شیاطین همه سهول وحزون

زبهر حفظ تن وجان من در وخوانده
ثنای صدر بزرك خدایكان چوفسون

ابو المظفر خورشید خسروان آنسز ‌ ‌ ‌ كه هست تابع حكمش قضای كن فیكون
خدایكانا تاآنی كه در هنر نارد ‌ ‌ ‌ قران انجم كردون قرین تو بقرون
به بیت احزان یاد تو سلوت یعقوب ‌ ‌ ‌ بجوف ماهی ذكرتو دعوت ذوالنون
هوای بزم زطیب سخای تو ممزوج ‌ ‌ ‌ زمین رزم زخون عدوی تو معجون

دروصف صبح ازقصیده

قاضی ركن الدین قمی

صبح برآمدزكوه خنجر زر در برش ‌ ‌ ‌ كشته دوان برافق خون زسر خنجرش
صورت دنبال كرك نقش علم ساخته ‌ ‌ ‌ كشته رمان چون رمه خیل نجوم از برش
صبح مشعبد صفت حقه زرین بكف ‌ ‌ ‌ مهره كریزان شده ازكف باز یكرش
مهر سكندر صفت ازظلمات آمده ‌ ‌ ‌ صبح چو پیری بشكل پیشرو لشكرش
صبح چو باز اركان برسر چه بارسن ‌ ‌ ‌ مهرچو یوسف دران دست بداو اندرش
صبح چو یوسف زچاه آمده برتخت زر ‌ ‌ ‌ مه چو برادر به پیش مهر چوصاع زرش

قصیده

شانی

كر چشم فتنه ساز توافتد برآینه ‌ ‌ ‌ جان كیردو بفتنه برآرد سر آینه
یارب چه پیكری تو كه هركزنشان نداد ‌ ‌ ‌ عكس ترا زنازكی پیكر آینه
خوش می دهد برغم من ازعكس لعل تو ‌ ‌ ‌ چشم سیاه مست ترا ساغر آینه
دیدی جمال خویش ورسیدی بداد من ‌ ‌ ‌ آخر میان ماوتو شد داور آینه

از حیرت جمال توهنكام عرض حسن ‌ ‌ ‌ افتد زدست یوسف پیغمبر آینه
چون آب منجمد بكدازد زتاب مهر ‌ ‌ ‌ خورشید اكرخیال تو بیند در آینه
افكنده سر به پیش نماید مثال را ‌ ‌ ‌ ازشرم آن جمال جهان پرور آینه
بكشا بخنده لب كه چو درج كنار من ‌ ‌ ‌ دامان دیده پركند ازكوهر آینه
هركس كه هست آینه دارش جمال تست ‌ ‌ ‌ جز من كه تنكرم برخ اصفر آینه
تمثال بین در آینه زانوی خودم ‌ ‌ ‌ درویش را نباشد ازین بهتر آینه
تأثیر كریه بین كه اكرآب چشم من ‌ ‌ ‌ عكس افكند در آینه كرددتر آینه
كفتی كه ازخیال تو برمن چه میرود ‌ ‌ ‌ بودی اكر بطبع زبان آور آینه
در آتشم فكن كه قبول نظرنیافت ‌ ‌ ‌ تادر نشد بكوره آهنكر آینه
تأثیرنیست در نفس سردم آن قدر ‌ ‌ ‌ كز آه من غبار نشیند بر آینه
ازدود آه ماست صفای جمال تو ‌ ‌ ‌ روشن كند هرآینه خاكستر آینه
آینه دركف ودوطبق كل برابرت ‌ ‌ ‌ روی تویك طبق طبق دیكر آینه
كل نیست آتشیست كه درچهره دیدمت ‌ ‌ ‌ حیرت فكنده درتو وحسرت در آینه
نزدیك شد كه ازستم دوری رخت ‌ ‌ ‌ جای نمد پلاس كند در بر آینه
در پیش داوری كه زتهدید پاس او ‌ ‌ ‌ حد خیال كس نكند دیكر آینه

نقد نبی سمی جكركوشه رسول
كزعكس روی اوست ملك منظر آینه

زوشندلی كه جام سعادت بدست او ‌ ‌ ‌ زیبنده همچنان كه باسكندر آینه
باراییش ازسكندر ودارا توان كرفت ‌ ‌ ‌ بی زور پنجه كشور وبی خنجر آینه
وهمش اكر بخنجر فولاد بكذرد ‌ ‌ ‌ روبه بشكل شیر نماید در آینه
كر بكذرد نسیم ضمیرش ببوستان ‌ ‌ ‌ ریزد بجای برك خزان صرصر آینه
دركلشنی كه آب زجوی داش خورد ‌ ‌ ‌ روید زشاخسار بجای بر آینه
قهرش اكر برآینه عكس افكند شود ‌ ‌ ‌ درچشم صاحب یرقان اصفر آینه
كردی كه خیزد ازره رایش زعكس آن ‌ ‌ ‌ تابد چو آفتاب زبام ودر آینه
بی اهتمام صیقلی رای اونشد ‌ ‌ ‌ تمثال رابروی بصر رهبر آینه
كردد بروز عرض سپاه ضمیراو ‌ ‌ ‌ روی زمین چو صحن فلك یكسر آینه
كرا بردست او بجهان آورد شود ‌ ‌ ‌ كوهر نثار چون دل دانشور آینه
آن فایضی كه تابد ازفیض عام تو ‌ ‌ ‌ سر برزند زآب چو نیلوفر آینه
داری علومرتبه چندان كه كرده آن ‌ ‌ ‌ دوشیزكان قدر تواز اختر آینه
از نو بهار عدل توكلزار كائنات ‌ ‌ ‌ آن نوع شدكه درنظر دلبر آینه
كردون اكر بدوش كشد بارحلم تو ‌ ‌ ‌ كیرند مردمان بكف ازاخیتر آینه
روزی كه ماه بویه كند كردكار زار ‌ ‌ ‌ كرددچنانكه ازنفس اژدر آینه
بهرعروس رزم زبس جوشن وزره ‌ ‌ ‌ كردند ممكنات جهان یكسر آینه

شانی

از کثرت رطوبت آب وهوای تیغ ... خورشید راشود زنم خونتر آینه
کردد زلف بارقهٔ پیلك وستان ... بر درع پردلان طبق آذر آینه
در پیش چشم جلوه کند بارش اجل ... چون عکس پیکری که نماید در آینه
از بس سلاح پاره پرد بر هوا ز تیغ ... از آسمان ببارد تا محشر آینه
وصف ضمیر تست سراسر قصیده ام ... زان کردمش ردیف سخن یکسر آینه
روی دلی نماکه سرایم ثنای تو ... طوطی سخن کند چو بود در بر آینه

شانی ازان تست زرازوی مکن دریغ
شاید شه ار بکیرد اندر زر آینه

تامیکنند شیر دلان بهر روز رزم ... روز مصاف تعبیه در پیکر آینه
رمح توباد بر دل دشمن بهر جهت ... تیغ توباد برسر اعدا هر آینه

از قصیدهٔ ملمع

سعدی

سل المصانع رکبا تهیم فی الفلوات ... توقدر آب چه دانی که در کنار فراتی
شبم بروی توروز است ودیده ام بتو روشن ... وان هجرت سواء عشیتی وغداتی
اکرچه دور بماندم امید برنکرفتم ... مضی الزمان وقلبی یقول انك آت
شبان تیره امیدم بصبح روی تو باشد ... لقد تفتش عین الحیوة فی الظلمات
فکم تمرر وانت حامل شهد ... جواب تلخ بدیعست ازان دهان نباتی
وصفت کل ملیح کما یحب ویرضی ... محامد توچه کویم که ماورای صفاتی
اخاف منك وارجو واستغیث وادنو ... که هم کمند بلائی وهم کلید نجاتی
زچشم دوست فتادم بکامهٔ دل دشمن ... احبتی هجرونی کما تشاء عداتی

فراق نامهٔ سعدی عجب که در تو نکیرد
وان شکوت الی الطیر نحن فی الوکرات

از موعظهٔ

وله

ایها الناس جهان جای تن آسانی نیست ... مرد دانا بجهان داشتن ارزانی نیست
خفتکان راخبر از زمزمهٔ مرغ سحر ... حیوان را خبر از عالم انسانی نیست
طاعت آن نیست که برخاك نهی پیشانی ... صدق پیش آر که اخلاص به پیشانی نیست
ببری مال مسلمان وچو مالت ببرند ... بانك وفریاد براری که مسلمانی نیست
آخری نیست تمنای سر وسامانرا ... سر وسامان به ازین بی سر وسامانی نیست
انکس ازدزد بترسد که متاعی دارد ... عارفان جمع نکردند و پریشانی نیست

هرکه راخیمه بصحرای فراغت زده اند
کرجهان جمله بلرزد غم ویرانی نیست

از موعظهٔ

سعدی

هرآن نصیبه که پیش ازوجود ننهاداست ... هرآنکه در طلبش سعی می برد باداست
سرقبول باید نهاد وکردن طوع ... که هرچه حاکم عادل کند نه بیداداست
بچشم طائفهٔ کژ همی نماید نقش ... کمان برند که نقاش آن نه استاداست
اکر تو دیده وری نیك وبد زحق بینی ... دوبینی ازقبل چشم احول افتاداست
چونیك در نکری آنکه میکند فریاد ... زدست خوی بدخویشتن بفریاداست
اکر بپای بپوئی وکر بسر بدوی ... مقسمت ندهد روزئی که ننهاداست
بخاك برمروای آدمی بنخوت وناز ... که زیر پای توهم چون توآدمی زاداست
جهان برآب نهاداست وعاقلان دانند ... که روی آب نه جای قرار بنیاداست

از موعظهٔ

وله

بس بکردید و بکردد روزکار ... دل بدنیا در نبندد هوشیار
ای که دستت میرسد خیری بکن ... پیش ازان کز تو نیاید هیچ کار
اینکه در شهنامها آورده اند ... رستم ورویین تن واسفندیار
تابدانند این خداوندان ملك ... کز بسی خلق است دنیا یادکار
این همه رفتند وما ای شوخ چشم ... هیچ نکرفتیم ازیشان اعتبار
ایکه وقتی نطفه بودی در شکم ... وقت دیکر طفل بودی شیرخوار
مدتی بالا کرفتی تابلوغ ... سروبالائی شدی سیمین عذار
همچنین تامرد نام آور شدی ... فارس میدان ومرد کارزار
آنچه دیدی برقرار خود نماند ... وانچه بینی هم نماند برقرار
دیروزود این شخص وشکل نازنین ... خاك خواهد کشتن وخاکش غبار
کل بخواهد چید بی شك باغبان ... ورنچیند خود فروریزد زبار
این همه هیچست چون می بکذرد ... تخت وبخت وامر ونهی وکیرودار
نام نیکو کر بماند زآدمی ... به که زوماند سرای زرنکار
سال دیکررا که میداند حساب ... یاکجا رفت آنکه باما بود یار
خفتکان بیچاره در خاك لحد ... خفته اندر کلهٔ سر سوسمار
صورت زیبای ظاهر هیچ نیست ... ای برادر سیرت زیبا بیار
آدمی را عقل باید در بدن ... ورنه جان در کالبد دارد حمار
شکر نعمت رانکو میکن که حق ... دوست دارد بندکان حق کذار
لطف اولطفیست بیرون ازحساب ... فضل اوفضلیست افزون ازشمار
کر بهر موئی زبانی بایدت ... شکر یك نعمت نکوئی از هزار
کام مسکینان ودرویشان برار ... تاهمه کارت برارد کردکار

سعدی

باغریبان لطف بی اندازه کن ‖ تا برندت نام نیکی درد یار
منجنیق آه مظلومان بصبح ‖ سخت کیرد ظالمان را درحصار
بابدان بدباش بانیکان نکو ‖ جای کل کل باش وجای خار خار

ازموعظهٔ

وله

بهیچ یارمده خاطرو بهیچ دیار ‖ که برو بحر فراخست وآدمی بسیار
همیشه برسك شهری جفاوجور آید ‖ ازان که چون سك صیدی نمیرود بشکار
چوماکیان بدرخانه چند بینی جور ‖ چراسفر نکنی چون کبوتر طیار
زمین لکدخورداز کاوو خربعلت آن ‖ که ساکن است نه مانند آسمان دوار
مخالط همه کس باش تابخندی خوش ‖ نه پای بند یکی کزغمش بکرئی زار
چه لازمست یکی شادمان ومن غمکین ‖ یکی بخواب ومن اندرخیال او بیدار
اکربه بند بلای کسی کرفتاری ‖ کناه تست که برخود کرفتهٔ دشوار
مرارفیقی باید که بار برکیرد ‖ نه صاحبی که من ازوی کنم تحمل بار
چودوست جور کندبرمن وجفاکوید ‖ میان دوست چه فرقست ودشمن خونخوار
اکرزمین تو بوسد که خاکپای توام ‖ مباش غره که بازیت میدهد عیار
کرت سلام دهددانه می نهدصیاد ‖ ورت نماز برد کیسه می برد طرار
باعتماد وفا نقد عمر صرف مکن ‖ که عنقریب تو بی زدشوی واو بیزار
براحت نفسی رنج پایدار مخور ‖ شب شراب نیرزد بامداد خمار
باول همه کاری تأمل اولیتر ‖ بکن وکرنه بشیمان شوی در آخر کار
من ازموده ام این رنج ودیدم این سختی ‖ زریسمان متنفر بود کز یدهٔ مار

وله

ازموعظهٔ

دل مبند ای حکیم بردنیا ‖ که نه چیزیست جاه مختصرش
پیش ازان کز نظر بیفکندت ‖ ای برادر بیفکن از نظرش
خرد باشد بچشم اهل تمیز ‖ که بزرکی بود بدین قدرش
رطب ازشاهدی وشیرینی ‖ سنکهامی زنند برشجرش
شجر مقبل در بیابانها ‖ نرسد هرکز آفتی بسرش
بلبل اندر قفس نمی ماند ‖ سالها جز بعلت هنرش
وزلطافت که هست در طاوس ‖ کودکان میکنند بال و پرش
که شنیدی زدوستان خدای ‖ که نباید مصیبتی بسرش
هر بهشتی که درجهان خداست ‖ دوزخی کرده اند برکذرش

وله

ازقصیدهٔ

بسی صورت بکردیده است عالم ‖ ازین صورت بکردد عاقبت هم

سعدی

عمارت باسرای دیکر انداز ‖ که دنیا را اساسی نیست محکم
مثال عمر سر بر کرده شمعیست ‖ که کونه بازمی باشد دمادم
ویا برفیکدازان برسر کوه ‖ که روهر لحظه جزئی میشود کم
بسا خاکا بزیر پای نادان ‖ که کربازش کنی دستیست معصم
نه چشم طامع ازدنیا شود سیر ‖ نه هرکز چاه پر کردد زشبنم
کل فرزند آدم خشت کردید ‖ نمی خسبد دل فرزند آدم
بسیم وزر نکونامی بدست آر ‖ منه برهم که برکیرندش ازهم
فریدون را سرآمد پادشاهی ‖ سلیمان را برفت از دست خاتم
نه نیشی میزند دوران کیتی ‖ که آنرا تا قیامت هست مرهم
وفاداری مجوی ازدهر خونخوار ‖ محالست انکبین درکام ارقم
بنقل از اوستادان یاد دارم ‖ که شاهان عجم کیخسرو وجم
زسوز سینهٔ فریاد خواهان ‖ چنان پرهیز کردندی که ازسم
که موران چون بکردایند بسیار ‖ به تنك آید روان در حلق ضیغم
وما من ظالم الا سیبلی ‖ وان طال المدی یوما باظلم
سخن راروی برصاحب دلانست ‖ نکوینداز حرم الا به محرم
حرامش باد ملك و پادشاهی ‖ که پیشش مدح کویند ازقفادم
عروس زشت زیبا کی توان کرد ‖ وکر برخود کند دیبای معلم
اکرمردم همین بالا وریش اند ‖ به نیزه نیز بربسته است پرچم
سخن شیرین بود پیرکهن را ‖ ندانم بشنود نوئین اعظم

جهانسالارعادل انکیانو
سپهدار عراق وترك ودیلم

که روز بزم برتخت کیانی ‖ فریدونست وروز رزم رستم
چنین پند ازپدر نشنیده باشی ‖ الاکرهوشیاری بشنو ازعم
چویزدانت مکرم کردومخصوص ‖ چنان زی درمیان خلق عالم
که کر وقتی مکان پادشاهیت ‖ نباشد همچنان باشی مکرم
نه هرکس حق تواند کفت کستاخ ‖ سخن ملکیست سعدی راسلم
مقامت ازدو بیرون نیست فردا ‖ بهشت جاودانی یاجهنم
مدامت بخت ودولت همنشین باد ‖ بدولت شادمان از بخت خرم
بدست راست قید بازاشهب ‖ بدست چپ عنان خنك ادهم
سرسالت مبارك باد ومیمون ‖ سعادت همره واقبال همدم

ازقصیدهٔ

وله

دانی که دیروزود بجای تودیکری ‖ حادث شودچنانکه تو برجای دیکران

سعدی

بیدار باش و مصلحت اندیش و خیر کن	درویش دست گیر و خردمند پروران
این خاك نیست کر بتأمل نظر کنی	چشم است و روی و قامت زیبای دلبران
نوشیروان بکجا شد و دارا و یزد جرد	کردان شاهنامه و خاقان و قیصران
بسیار نیك و بد که بکشت است روزکار	اکنون چو بر تو میکذری نیك بکذران
چون نام نیك و بد توشنیدی که بازماند	از دور ملك دادکران و ستمکران
عدل اختیار کن که بعالم نبرد اند	بهتر ز نام نیك بضاعت مسافران
خواهی که مهتری و بزرکی بسر بری	خالی مباش یك نفس از حال کهتران
دنیا نیرزد آنکه پریشان کنی دلی	کر مقبلی بکوش مکن قول مدبران
این پنج روزه دولت دنیا بهوش باش	تادل شکستهٔ نکنند بر تو دل کران
از من شنو نصیحت حالی که دیکری	چندین دلاوری نکنند بر دلاوران

وله

ازقصیدهٔ درمرثیهٔ معتصم بالله

آسمان را حق بود کر خون بکرید بر زمین	بر زوال ملك مستعصم امیر المؤمنین
ای محمد کر قیامت می براری سر ز خاك	سر برآور وین قیامت درمیان خلق بین
نازنینان حرم را موج خون بی دریغ	ز آستان بکذشت و مارا خون دل در آستین
زینهار از دور کیتی و انقلاب روزکار	درخیال کس نکشتی کانچنان کردد چنین
دیده بردار ای که دیدی شوکت بیت الحرام	قیصران روم سر بر خاك و خاقان بر زمین
خون فرزندان عم مصطفی شد ریخته	هم بر آن خاکی که سلطانان نهادندی جبین
وه که کر بر خون آن پاکان فرود آید مکس	تاقیامت تلخ کردد بر دهانش انکبین
بعد ازین آسایش از دنیا نباید چشم داشت	قیر در انکشتری ماند چو برخیزد نکین
دجله خونابست زین پس کر نهد سر در نشیب	خاك نخلستان بطحارا کند با خون عجین
روی دریا درهم آمد زین حدیث هولناك	میتوان دانست بر رویش ز موج افتاده چین
کریه بیهوده است و بی حاصل بود شستن بآب	آدمی را حسرت از دل اسب را داغ از سرین
نوحه لایق نیست بر خاك شهیدان زانکه هست	کمترین دولت مر ایشان را بود خلد برین
لیکن از روی مسلمانی و راه مرحمت	مهربانان را دل بسوزد بر فراق نازنین
باش تا فردا که بینی روز داد رستخیز	کز لحد با روی خون آلوده برخیزد دفین
در زمین خاك قدمشان توتیای چشم بود	روز محشر خونشان کلکونهٔ رخسار عین
قالب مجروح اکر در خاك و خون غلطد چه باك	روح پاك اندر جوار لطف رب العالمین
تکیه بر دنیا نشاید کرد و دل بروی نهاد	کاسمان کاهی بمهر است ای برادر که بکین
چرخ کردان بازمین کوئی دو سنك آسیاست	درمیان هر دو روز و شب دل مردم طحین
زور بازوی شجاعت بر نیاید با اجل	چون قضا آید نماند قوت رای رزین
تیغ هندی بر نیاید روز هیجا از نیام	شیر مردی را که باشد مرك پنهان در کمین

تجربت بی فایده است انجا که برکردید بخت
حیله آوردن چه سود انرا که برکردد زین

سعدی

ازموعظهٔ

ای که پنجاه رفت و در خوابی	مکر این پنج روزه در یابی
کهل کشتی و همچنان طفلی	شیخ کشتی و همچنان شابی
تو چراغی نهاده بر ره باد	خانهٔ در ممر سیلابی
تاکی این باد کبر و آتش خشم	شرم بادت که قطرهٔ آبی
تادرین کله کوسفندی هست	نه نشیند اجل ز قصابی
کر برفعت سپهر کیوانی	ور بحسن آفتاب و مهتابی
ور میسر شود که سنك سیاه	زر خالص کنی بقلابی
ملك الموت را بحیله و فن	نتوانی که پنجه برتابی
منتهای کمال نقصان است	کل بریزد بوقت سیرابی
تو که مبدأ و مرجعت اینست	نه سزاوار کبر و اعجابی
خشت بالین کور یاد آور	ای که سر بر کنار احبابی
خفتنت زیر خاك خواهد بود	ای که در خوابکاه سنجابی
بانك طبلت نمی کند بیدار	تو مکر مردهٔ نه در خوابی
دست و پائی بزن بچاره و جهد	که عجب در میان غرقابی
قیمت خویشتن خسیس مکن	که تو در اصل کوهر نابی

سلمان ساوجی

ازقصیدهٔ

سقی الله لیلا کصدغ الکواعب	شبی عنبرین خال مشکین ذوایب
فلك را بکوهر مرصع حواشی	هوا را بعنبر مستر جوانب
درفش بنفش سپاه حبش را	روان در رکاب از کواکب مواکب
درین حال با من فلك در شکایت	ز رنج حوادث ز جور نوایب
ز فقد مراد و جفای زمانه	ز بعد دیار و فراق مصاحب
ز تزویرهای جهان مزور	ز بازیچهای سپهر ملاعب
فلك را همی کفتم از جور دورت	چرا اختر طالعم کشت خایب
چرا کشت با من زمانه مخالف	چرا هست با من ستاره معاضب
کنون پنج ماهست تا من اسیرم	به بغداد اندر بلا و مصایب
پریشان جمعی و جمعی پریشان	کرفتار قومی و قومی عجایب
نه جای قرارم ز جور اعادی	نه روی دیارم ز طعن اقارب
فلك چون شنید این عتاب و شکایت	مرا کفت بس کن که طال المعاتب
اکرچه ترا هست جای شکایت	ولی هست شکرانه ات نیز واجب
که داری چو درکاه صاحب پناهی	مقر مقاصد محل مآرب
فلك با من اندر حکایت که ناکه	برآمد ز که رایت صبح کاذب

سلمان ساوجی

قرچهر کان شبستان گردون   کشیدند رخ درنقاب مغارب
رهی پشم آمدکه از هیبت آن   بیندا ختی پنجه شیر محارب
سموم غموش وزان در صحاری   جحیم جحیش روان درمشارب
کهی درفرازی که نعل مه نو   همی سود در دست و پای مراکب
کهی در نشیبی که اموال قارون   همی برکند شست ازرکاب رکایب

مناجات

سلطان سلیم اول

ای ترا پردهٔ عزت علم یکتائی   کس نه همتی تو در ملکت بی همتائی
همچو دارا بدرت بنده هزاران خسرو   ای تو دارنده وز بنده تراز دارائی
جلوهٔ عشق توظاهر زرخ هرزیبا   این چه عشق وچه ظهوراست بدین زیبائی
تو نهان درتتق نور وظهورت همه جا   رویت ازغیر نهان وزهمه رو پیدائی
درطلبکاری انوار توهمچون مه ومهر   از شفق دیدهٔ افلاك بخون پالائی
هیچ بی امر توازبنده نیامد امری   من بامر توکنم هرچه توأم فرمائی
سربسرهستی ما جمله چومشت خاکیست   که زدست کرمت ریخته در دریائی
کرده حکم توروان ازعدم آباد ازل   روزوشب راچودو قاصد بجهان پیمائی
قدرتت را بنهادست بحکمت برطاق   همچو یك شیشه بود نه فلك مینائی
مثل موسی بسر طور ترا صدعاشق   برزبان لانه وبیهوش شده الائی
هرکرا قهر توراند زسرا پردهٔ حال   نه زتقوی بودش بهره نه ازمولائی
چون دهد قهرتو پرواز بشاهین قضا   پشه در کلهٔ نمرود کند عنقائی
یك گدا بود سلیمان به عصا وز بدیل   یافت ازالطاف توآن حشمت ملك آرائی
مصطفی بود یتیمی زعرب پیش درت   دادش انعام توتاج شرف وبالائی
پسر نوح نبی را غضبت رسوا کرد   ورکنی امر کند ارمنیٔ عیسائی
رستم زال زیك پیره زنی کم بودی   گرنه ازپشت تو می یافت چنان برنائی

پادشاهیٔ سلیمی که گدای درتست
دانشی بخش که افزون بود ازدانائی

مناجات

وله

خدایا از بیدان پادشاهی   که هر پادشه راتو پشت وپناهی
کنی پست آنراکه نبود پسندت   دهی سرفرازی بهرکس که خواهی
بعید از توشاهی نشاید کسی را   که اسرارهر بنده دانی کماهی
براثبات ذاتت که درهرصفت هست   گوا هست اشیا زمه تابماهی
اگر عاصیم من تو رحمت مکن کم   چوکس نیست در دعوی بیگناهی
توده استقامت در اقلیم عالم   که هستم براه غمت مرد راهی
زشرم گنه چون شفق باکواکب   کنم سرخ ازاشك رخسار کاهی

سلطان سلیم اول

شده دود دل پرده در پیش چشمم   مرا خود چونامه بس این روسیاهی
بغیراز توام نیست کس وز توام من
ببخشا سلیمی چوخودرا آگاهی

نعت نبوی

وله

ای برافراشته ذاتت علم بالائی   سایهٔ از علمت نه فلك والائی
سایه کردی بسرت ابرکه بااین عظمت   رشك بردی که بخورشید توسرفرسائی
آدم اول که گنه کرد همی دانستی   که تو آخر بسر تخت شفاعت آئی
عرش زان کنکره برکنکره شد زینهٔ نور   تاتواش درشب معراج بقدر آرائی
بت پرستی بجزاز مهرتوهرمهرکه هست   هرخیالی که بغیرتوهمه سودائی
روحت ازجسم مجرد شده وروحانی   ذاتت از عالم سفلی بدر وعلیائی
حالتی کان بتونبود هوس وبادهواست   دانشی کان بتونبود عبث آن دانائی
جزره شرع تورفتن به بسی کمراهی   بتو منسوب وگنهکار زهی رسوائی

هست امید سلیمی بشهنشاهیٔ تو
که بیابد زوصالت شرف بینائی

در موعظه

حکیم سنائی

برك بی برکی نداری لاف درویشی مزن   رخ چو عیاران میاراجان چوامردان مکن
یاروهمچون زنان رنکی و بوئی پیش کیر   یاچو مردان اندرآ وکوی در میدان فکن
هرچه یابی جزهوا آن دین بود درجان نکار   هرچه بینی جزخدا آن بت بود درهم شکن
چون دوعالم زیرپایت قطع شد پائی بکوب   چون دوکون اندردودستت جمع شد دستی بزن
سربرآرازکلشن تحقیق تادرکوی دین   کشتکان زنده بینی انجمن در انجمن
دریکی صف کشتکان بینی بتیغی چون حسین   دردکرصف خستکان بینی بزهری چون حسن
دردودین خودبوالعجب دردیست کاندروی چوشمع   چون شوی بیمار بهترکردی ازکردن زدن
هرکسی ازرنك وکفتاری باین رهکی رسد   درد باید صبرسوز ومرد باید کام زن
قرنها باید که تایك کودکی ازلطف طبع   عاقلی کامل شود یافاضلی صاحب سخن
سالها باید که تایك سنك اصلی زآفتاب   لعل کردد دربدخشان یاعقیق اندر یمن
ماهها باید که تایك مشت پشم ازپشت میش   صوفئی را خرقه کردد یاحماری را رسن
هفته ها باید که تایك پنبهٔ ازآب وکل   شاهدی راحله کردد یاشهیدی را کفن
روزها باید کشیدن انتظار بی شمار   تاکه درجوف صدف باران شود در عدن
صدق واخلاص درستی باید وعمر دراز   تاقرینی حق شود صاحب قرانی درقرن

بادوقبله دره توحید نتوان رفت راست
یارضای دوست باید یاهوای خویشتن

ادیب صابر ترمذی

زنا لبسان رخ وچشم وزلفت ای دلبر | یکی گل است ودوم نرکس وسیوم عنبر
همیشه در سر زلفت مجاورند سه چیز | یکی شکنج ودوم حلقه وسیوم چنبر
لطافت ازدولب تو ربوده اندسه چیز | یکی حیات ودوم زمزم وسیوم کوثر
ز بوی وخوی دوزلفت سه چیز بهره ورند | یکی نسیم ودوم نافه وسیوم مجمر
مراسه چیز ببخش ازدولب یک بوسه | یکی عقیق ودوم پسته وسیوم شکر
روان وجان ودل من زعشق توشده اند | یکی ذلیل ودوم عاجز وسیوم مضطر
بجادوئی تو ربودی زماه وحور و پری | یکی جمال ودوم چهره وسیوم پیکر
بکوی بیعت وخط وفاوسرنزل وصل | یکی بیا ودوم بنکر وسیوم بکذر
بچشم وکوش وزبان نام وحال وقصهٔ من | یکی بکو ودوم بشنو وسیوم بنکر
کهازدوعارض توباسه چیزکشت دوچشم | یکی جمال ودوم زینت وسیوم زیور
سه چیزیافت جهان ازلقای حضرت شاه | یکی بها ودوم مدت وسیوم مفخر

رئیس شرق علی تحفهٔ سه عرق شریف
یکی رسول ودوم حیدرو وسیوم جعفر

ز پشت آنکه قوی کرد پشت دین بسه رزم | یکی حنین ودوم خندق وسیوم خیبر
رسوم وسیرت واخلاق اومعالی را | یکی کواه ودوم حجت وسیوم محضر
زهی کواه بزرکی وقدر رتبت تو | یکی نبی ودوم فاطمه سیوم حیدر
درخت میوه وشاخ هنرز تربیتش | یکی بلند ودوم تازه وسیوم پربر
زمرکبش بکه تک سه باد دارد رشک | یکی شمال ودوم عاصف وسیوم صرصر
مرکبست همواره قوایمش بسه چیز | یکی زباد ودوم زآتش وسیوم صرصر
بدست ونام وسراوسه چیزفخر کنند | یکی نکین ودوم سکه وسیوم افسر
بملک وقوت لشکر غلام اوزیبند | یکی قباد ودوم بهمن وسیوم نوذر
زمانه وفلک واخترت بروز و بشب | یکی غلام ودوم بنده وسیوم چاکر
همیشه باد ترا دولت وسعادت وفر | یکی رفیق ودوم همسر وسیوم رهبر
حمایت وکرم وحفظ کردکارترا | یکی حصار ودوم جوشن وسیوم مغفر

وله

ازقصیدهٔ

درین برف وسرما دوچیز است لایق | شراب مروق رفیق موافق
کرازبرف چون روز شد چهرهٔ شب | یکی آتش افروز چون صبح صادق
چوکس مطلع نیست برراز کردون | چه زاهد چه مصلح چه مفسد چه فاسق
بیار آن شرابی بپاکی وصافی | چو رخسار معشوق وچون چشم عاشق
اکر کل برفت وشقایق نماند | می اصل وآتش کل است وشقایق
زنطق ار فروماند بلبل من اینک | چو بلبل بمدح خداوند ناطق

ولی النعم صدر احرار عالم
امین الملک کزین خلایق

ادیب صابر ترمذی

کفتم ای جان بوصل تومحتاج | کفتم ای دل بروی تو مشتاق
روی تست ازعجایب قدرت | وصل تست از نفایس آفاق
روی چون اصل باغ ابراهیم | خود چه روی نبیرهٔ اسحاق
مدحت او رواج ارواح | مجلس او حدایق احداق
سال ومه برصحیفهٔ ایام | خرد وجان همی کنند اطلاق
مدح او بالغدو والآصال | شکر او بالعشی والاشراق
آن تملق که برسخاوت اوست | پس ازین کس نترسد از اطلاق
درسخن صاحبی علی التحقیق | درسخا حاتمی علی الاطلاق
نکسلد همچو روزی ازحیوان | صلهٔ تو زاهل استحقاق
درج لؤلؤ شده است سرتاسر | در مدیحت صفایح اوراق
این عروسان مدح راکه دهد | جز نوازحسن اعتقاد صداق

کرچه برنست عمر من نفقه
سود من کردم اندرین انفاق

وله

ازقصیدهٔ

ازمشک توده توده نهاده بر ارغوان | زلفین حلقه حلقهٔ آن ماه دلستان
زان توده توده تودهٔ مشک آیدم حقیر | زین حلقه حلقه حلقهٔ دام آمدم جهان
چون قطره قطره آب لطیفست عارضش | وزنور شعله شعله نهاده بر ارغوان
زان قطره قطره قطرهٔ آبست در بحار | زین شعله شعله شعلهٔ ناراست چون دخان
هرروز دجله دجله ببارم من از دوچشم | کاو طرفه طرفه کل شکفاند ببوستان
زان دجله دجله دجلهٔ بغداد دردمند | زین طرفه طرفه طرفهٔ بغداد ناتوان
تاپشته پشته بارفراقت همی کشم | چون ذره ذره کرد مراد رهوا هوان
زان پشته پشته پشتهٔ چوکاه آمدم سبک | زین ذره ذره ذره چوکوه آمدم کران
چون نکته نکته درغزل آرم زوصف او | بختم زتحفه تحفهٔ دولت دهد نشان

زان نکته نکته نکتهٔ رنج وجراحت است
زین تحفه تحفه تحفه قبول خدایکان

ظهیرفاریابی

قصیده

مرا زدست هنرهای خویشتن فریاد | که هریکی بدکر کونه داردم ناشاد
بزرکترزهنر درعراق عیبی نیست | زمن مپرس که این نام برتو چون افتاد
هنر نهفته چوعنقا بماند ازآنک نماند | کسی که بازشناسد همای را ازخاد
تنم کداخت چو موم ازعنا درین فکرت | که آتش ازچه نهادند در دل فولاد
چنین چکونه برافرازد قامت عرعر | صبا چکونه بیاراست طرهٔ شمشاد
دلم چه مایه جکر خورد تابدانستم | که آدمی زچه پیدا شد وپری زکه زاد
ولیک هیچ ازین درعراق ثابت نیست | توخواه درهمدان کیر وخواه در بغداد
تمتعی که من ازفضل در جهان دیدم | همان جفای پدر بود وسیلی استاد

کینه پایهٔ من شاعر بست خود بنکر — که چند کونه کنبدم زدست او بیداد
به پیش هر که ازین یادمی کنم طرفی — نمیکند پس ازان تا تواند ازمن یاد
زشعر جنس غزل بهترست وانهم نیست — بضاعتی که توان ساختن بران بنیاد
بنای عمر خرابی کرفت چند کنم — زرنك و بوی کسان خانهٔ هوس آباد
مرا ازین چه که سیمین بریست در کشمیر — مرا ازان چه که نوشین لبیست در نوشاد
بدین پسنده که ازحال مدح وهیج مکو — که شرح درد دل آن نمی توانم داد
بهین کلی که از و بشکفد مرا اینست — که بنده خوانم خودرا وسرو را آزاد
کهی لقب نهم آشفته زنکئ راحور — کهی خطاب کنم مست سفلهٔ را راد
هزار دامن کوهر نثار شان کردم — که هیچکس شبهٔ درکنارمن ننهاد
هزار بیت بکفتم که آب ازو بچکید — بجز زدیده دکر آبم ازکسی نکشاد
درین زمانه چو فریادرس نمی بینم — مرارسد که برآرم برآسمان فریاد
اکر عنایت شاهم چوچنك ننوازد — چو نای ناله وفریادمن بود همه باد

سر ملوك قزل ارسلان که اودارد
هزار بندهٔ چاکر چو کیقباد وقبد

خدایکانی کز نسبت معانی او — حساب هفت فلك چون یکیست ازهفتاد
امل زر غبت اودر سخا همی نازد — چودایکان عروس ازحریصی داماد
فلك زبار بزرکیش عاجز است وزبون — که این ضعیف نهاد آمد وتوئی والاد
قضا مقرشد انجا که حکم او بنشست — بنای خدمت وطعت بیامد و بستاد

چوحد محمدت انجا رسید وقت دعاست
خدای درهمه حالش معین وحافظ باد

قصیده

وله

سپیده دم که شدم محرم سرای سرور — شنیدم آیت توبوا الی الله ازلب حور
بکوش جان من آمد ندای حضرت قدس — که ای خلاصهٔ تقدیر وزبدهٔ مقدور
جهان رباط خرابیست برکذر که سیل — کمان مبرکه بیکمشت کل شود معمور
برآستان فنا دل منه کجای دکر — برای نزهت توبرکشیده اند قصور
مکر تو بیخبری کاندرین مقام ترا — چه دشمنان حسودند ودوستان غیور
بکوش تا بسلامت بمأمنی برسی — که راه سخت مخوفست ومنزلت بس دور
ببین که چند فراز ونشیب در پیش است — زآستان عدم تابه پیشکاه نشور
ترا مسافت دور ودراز در پیش است — بدین دو روزه اقامت چرا شوی مغرور
تودر میان کروهی غریب مهمانی — چنان مکن که بیکبارکی شوند نفور
ببین که تا شکمت سیر وتنت پوشید است — چه مایه جانورند از توخسته ور نجور
چه بارهاست زتو برتن سوام وهوام — چه داغهاست زتو دردل وحوش وطیور

بدشت جانوری خار میخورد غافل — تو تیز میکنی ازبهرصلب او ساطور
کلاغ چند ضعیف زخون دل بتند — بجمع آری کاین اطلس است وان سیفور
بدان طمع که دهان خوش کنی زغایت حرص — نشستهٔ مترصد که فی کند زنبور
زکرم مرده کفن برکنی ودرپوشی — میان اهل مروت که داردت معذور
بوقت صبح شود همچو روز معلومت — که باکه باختهٔ عشق درشب دیجور
بباده دست میالای کان همه خونیست — که قطره قطره چکیدست ازدل انکور
دل مراچو کریبان کرفت جذبهٔ حق — فشاند دامن همت زخاکدان غرور
بشد زخاطرم اندیشهٔ می ومعشوق — برفت از سرم آواز بربط وطنبور
زهرچه کردم وکفتم کنون پشیمانم — بجز دعا وثنای خدایکان صدور

وزیر مشرق ومغرب نصیر دولت ودین
که باد دولت عالیش تاابد معمور

نه در حدیقهٔ فکرش وزیده باد غلط — نه بر صحیفهٔ حزمش نشسته کرد فتور
زطول وعرض جهان کمال اوصدره — مهندسان خرد معترف شده بقصور
نشسته در دل چشم ملوك هیبت او — چنانك صورت می در طبیعت مخمور
زهی دقایق لطفت خفی چو جرم سها — ولیك کشته چوخورشید درجهان مشهور
صریر کلك تودر کشف مشکلات جهان — چنان که نغمهٔ داود درادای زبور
بزیر دامن افلاك خلقت ان مجمر — که کرد جیب افق راپراز بخار بخور
بکرد خطهٔ اسلام حفظت ان خندق — که می نیابد شهری بدو مجال عبور
سوی حریم خلافت تراهمان آتش — نموده اند که اول کلیم را سوی طور
ترا بحبل متین است اعتصام چه باك — اکر کسسته شود رشتهٔ سنین وشهور
چراغ بخت توزان شمع برفروخته اند — که آفتاب بپروانه خواهد ازوی نور
نهال جاه توزان حوض یافتست نما — که ازترشح اوحاصل آمدست بحور
فراست توچو افکند نور در عالم — نماند درتتق غیب هیچ سر مستور
همیشه تابتوان کرد دور حصر فلك — ترا چو دور فلك باد عمر نا محصور

صلاح ملك وملل در عنایت بشه
دوام دین ودول در کفایت مقصور

قصیده

وله

کیتی زفر دولت فرمانده جهان — ماند بعرصهٔ ارم وروضهٔ جنان
بهرطرف که چشم نهی جلوهٔ ظفر — ازهرجهت که کوش کنی مژدهٔ امان
آرام یافت درحرم امن وحش وطیر — آسوده کشت درکنف عدل انس وجان
کردون فرو کشاد کر ازمیان تیغ — وایام برکرفت زه ازکردن کمان
ملکی چنین مقرر وحکمی چنین مطاع — دیر است تاز مانه نداد ازکسی نشان

ظهیر فاریابی

منوخ کشت وصهٔ کاوس و کیقباد / وافسانه کشت وصهٔ دارا وار دوان
بالید از ین نشاط تن تخت برزمین / بکذشت از ین نوید سرتاج از آسمان
ازغصه خون کرفت چوی ظلم را جکر / وزخنده بازماند چو کل عدل رادهان
شاید که بکذرد ز پی فرخی همای / ز ین پس بزیر سایهٔ چتر خدا یکان

سلطان شرق وغرب قزل ارسلان که هست
باخدمت رکابش ایام را توان

آن شاه شیرحمله که شاهین همتش / دارد فراز کنکرهٔ سدره آشیان
وقت طرب چودست سوی جام می برد / برهم زند ذخیرهٔ بحر ونوال کان
هنکام کین چونیزه برافرازد از کتف / مریخ را خطر بود از ضربت سنان
شاها توئی که حملهٔ بأس تو بر عدو / چون بر بخیل سایهٔ سائل بود کران
برخیزد از زمانه بیکبار حرب وقتل / کر دفع فتنه را بکند تیغ توضمان
هر چند کور کشت عدودید کایزدت / بکزید وکرد برهمه آفاق کامران
برجحت چنین که به بندد زبان چرخ / تیغ ترا رسد که براعدا کشد زبان
برباد داده هیبت توخرمن قمر / آتش زده شکوه تودر راه کهکشان
وقتی که کم شود زسر سرکشان خرد / روزی که بکسلد زتن پردلان روان
وان آب منجمد که سنانست نام او / ازتف حمله دررك جانها رود روان
تودرمیان لشکر چون مور بی عدد / هریك چومور بسته بفرمان تومیان
درتازی ازمیانه چوشیران جنکجوی / کوپال برزمین زنی وبانك برزبان
آن لحظه کس ندارد پای توجز رکاب / وان روز کس نکیرد دست توجز عنان
بدخواه ملکرا ز نهیب توانکهی / خون درجکر بجوشد ومغز اندر استخوان
ای خسروی که تیغ فنا رافضای بد / بردشمنان دولت توکرد امتحان
کرکم شود پی زحل ازجرخ باك نیست / بخت توآکهست چه حاجت بپاسبان
کیتی طمع نداشت که توسردر آوری / تاسایه برسرت فکند افسر کیان
محتاج نیست طلعت زیبای توبتاج / شمشیر تیزرا نبود حاجت فسان
تابسترد بدست صبا دایهٔ بهار / کرد ازجبین لاله ورخسار ارغوان
کلزار دولت توکه دارد نسیم خلد / آسوده باد تا بابد زآفت خزان
جاه توسرفراز وقبول تود ستکیر / ملك تو پایدار و بقای توجاودان

ازقصیده

عبدالواسع جبلی

ای که در دعوی چودریا کاه معنی چون سراب / چند ازین کفتار آبادان وکردار خراب
کر مجازی نیست عشق توبشوی وبازکن / روی چون لاله زخون وچشم چون نرکس زخواب
زین قبل محبوس شدقری که دارد طوق شوق / ورنه ازرنج قفص بودی مسلم چون غراب
هر که باشد عاشق جانان نپردازد بجان / هرکه باشد طالب کوهر نه اندیشد زآب
چند باشم دردیار ومنزل ابر وپشهٔ / روز وشب کرینده ونالنده چون رعد و ذباب
تا ز حسن دلبران کش جد امانده آن دیار / تازفر لعبتان خوش تهی کشت آن جناب

عبدالواسع جبلی

آب چشم عاشقان نوحه کر درهجر شان / کرد چون طوفان نوح آن همه یکسر خراب
کروطن کیری کنون دروی صبابینی جلیس / ورسخن کوئی کنون دروی صدا یابی جواب
که زتنهائی درودمساز کردم باطیور / که زشیدائی درو همراز باشم باذباب
کوش من سوی سماع وهوش من سوی صبوح / چشم من سوی نکارودست من سوی شراب
زارونالانم چو بلبل دیده پرخون چون تذرو / تا نفورم کردازان کبك دری بانك غراب
نرکسی دارد سیاه وسوسنی دارد سفید / لالهٔ دارد لطیف وسنبلی دارد بتاب
سنبل چنبر نهاد ونرکس خنجر کذار / لالهٔ شکر فشان وسوسن عنبر نقاب
این چوروی من برنك وآن چو پشت من بخم / این چو اشك من بلون وآن چو بخت من بخواب
هشت چیزم هشت چیز اندر غمش بکذاشتند / تامرا بکذاشت آن شکراب وشیرین عتاب
تن قرار ودل مراد وجان نشاط وآب سخن / دست جام وطبع کام وروی رنك وچشم خواب
ازخیال رمح وعکس تیغ او در بحر وبر / وز نهیب کرز وبیم تیر اودر کوه وغاب
بترکد چشم پلنك وبفسرد خون نهنك / بشکنند پای هزبر وبکسلد بال عقاب
کر بود بادوستان توکشف را اتصال / ور بود بادشمنان تو صدف را انتساب
نرم کردد چون فنك بر پشت اوسنك کران / تیز کردد چون خسك در کام این درخوشاب
اندران وقتی که ز آسیب دلیران سپاه / ساحت میدان شود چون موقف یوم الحساب
کوس چون رعد فرس چون ابر خنجر چون درخش / تیرچون باران خون چون سیل سرها چون حباب
هم بران صورت که هنکام تجلی کوه طور / عالم از کام ستوران آید اندر اضطراب
درع زنکاری تن آلاید بشنکرف عقیق / تیغ مینائی رخ اندايد بیاقوتی مذاب
صاحبی کزبزمکاه وطبع وخلق ولفظ او / سال ومه باشند بی عزو محل بی قدر وآب
روضهٔ خلد برین وچشمهٔ ماء معین / نافهٔ مشك تتار ودانهٔ در خوشاب
مور وکبك وپشه وروبه بعونش آورند / از برای طعمه نزدبچکان بسته رقاب
کرزه ماران را زوادی جره بازانرا زدشت / ژنده پیلانرا زهامون شرزه شیرانرا زغاب
از برای هستیش زاینده دائم هشت چیز / نحل وآهو وخاروني بحر وجبل کان وتراب
شهد خالص مشك اذفر وردا حمر قند صاف / در بیضا لعل روشن سیم صافی زر ناب
تازنار آید دخان وتاز آب آید بخار / تازخاك آید درنك وتازباد آید شتاب

بدسکالان ترابکدم زدن خالی مباد
سرزخاك ولب زباد ودل زنار وچشم زآب

ازقصیده

وله

رخش اوصرصر رفتار ورمح اوآذرفشان / تیغ اوخاور شکاف وتیراوسندان کذار
کوه کشته زین ستوه ودیو کرده زان غریو / چرخ دیده زین هزبر ومار جسته زان کنار
کرد قسم دوستان وبهرهٔ خصمان او / شا نزده چیز مخالف خالق لیل ونهار
کنج ورنج ویسر وعسر ولطف وعنف وکاه وجاه / ناز وآز وعزم وحزم وبزم ورزم ونور ونار
وحی کردایزد به نحل وکرم وآهو وصدف / تاز بهر مجلس او پرورند این هر چهار
در دهن شهد لطیف ودر بدن قز رقیق / درکلو درخوشاب ودر شکم مشك تتار

ازقصیدهٔ

عبدالواسع جبلی

که دارد چون تو معشوق ونکار وچابك ودلبر بنفشه موی ولاله روی ونرکس چشم ونسرین بر
نباشد چون جبین وزلف ورخسار ولبت هرکز مه روشن شب تیره کل سوری می احمر
ندارم درغم وجور وجفا ورنج توخالی لب ازباد وسر از خاك ورخ ازآب ودل ازآذر
بحسن ورنك وبوی وطعم درعالم ترادیدم قد ازسرو وبر ازعاج وخط ازمشك ولب ازشکر
سزد کرمن ترادایم بطوع وطبع وجان ودل کنم خدمت برم فرمان نهم کردن شوم چاکر
که تو داری بعزم وزم ولفظ وطلعت سلطان دل حزم خط زیباب شیرین رخ انور
جهانداری که بی یار وقرین وشبه ومثل آمد بعلم وحلم ورزم وبزم وعزم وحزم وفخر وفر
جهان بخشی که دارد وقت جود وحرب وقهر وکین کف حاتم تن رستم دم عیسی دل حیدر
درخت عز وتمکین وجلال وقدر او دارد سعادت بیخ وعصمت شاخ ورفعت برك وحشمت بر
زبخت ودولت وتأیید ویمن او همی خیزد زخارا زر زنی شکر زکان کوهر زیم عنبر
حضور او وست در دولت مکان اوست در حضرت بقای اوست درعالم وجود اوست درکشور
چو قفل شمس درکردون چو صنع ابر در نیسان چو لطف نور در دیده چولون روح در پیکر
بیندازند پیش رمح وکرز وتیغ و تیر او مراکب نعل وپیلان پشك وماران زهر ومرغان پر
زشکر وآفرین ومدح ونعت تو فروماند زبان عاجز خرد حیران سخن قاصر قلم مضطر
ایا در ساعد وانکشت وکوش وکردن ملکت ظفر یاره امل خاتم هنر حلقه شرف زیور
ترازیبد که در جنك ومصاف وجاه وهیجا فرس کردون کمر جوزا سپر کیوان علم محور
بچین وروم وترك وهند پشت برزمین مالند جبین فغفور ورخ جیپال وسر خاقان ولب قیصر
برزد پنجه ودندان وشاخ وزهره در بزمت زببر روس وپیل مست وکرکدند وشیرنر
به تدبیر وقرار وانتظار وتربیت کردد مه نو بدر وباران درو خون مشك وحجر کوهر
همیشه تا بود تنك وفراخ وخرم وفرخ دل عاشق غم هجران شب وصل ورخ دلبر

مبادا بسته ودور وجدا وخالیت هرکز
لب از خنده کف از ساغر دل از شادی سر از افسر

ازقصیده

وله

دارم زانتظار توای ماه سنکدل دارم زاشتیاق توای سرو سیمبر
دل کرم وآه سرد وغم افزون وصبر کم رخ زرد واشك سرخ ولبان خشك ودیده تر
در رزم چون کشیده شود تیغت ازغلاف در بزم چون کشاده شود جوشنت زبر
قومی بیفکنند چومار ازنهیب پوست جمعی برآورند چو مور ازنشاط پر
ازبهر بخشش توطبایع نهاده اند برمقتضای امر خداوند داد کر
در ناف کوه نقره ودرکام سنك لعل درقعر آب کوهر ودر جوف خاك زر
کنجشك ومور وپشه وروباه بکسلند کردر حریم جاه توپابند مستقر

منقار باز جره وخرطوم پیل مست
دنبال مار کرزه وچنکال شیرنر

ازقصیدهٔ

عبدالواسع جبلی

زدست ونام مد بخش همی شرف یابند یکی نکین ودوم دفتر وسیوم دیوان
سخا ورأفت وعدل اند درطبیعت او یکی مقیم ودوم ساکن وسیوم پنهان
اکر زرایحهٔ خلق او اثر یابند یکی سفال ودوم خاره وسیوم سندان
سفال وخاره وسندان زلطف اوزایند یکی عبیر ودوم عنبر وسیوم ریحان
اباشهی که زتو کر اجازتی یابند یکی عطارد ودوم مه وسیوم کیوان
کهی مکاتبه وبزم وبار باشندت یکی دبیر ودوم ساقی وسیوم دربان
اکر شوند سه شاعر بعهد تو زنده یکی لبید ودوم بالغ وسیوم حسان
درآفرین وثنا ومدیح تو کردند یکی اسیر ودوم عاجز وسیوم حیران

کنند با تو همی عقل ودولت واقبال
یکی وفا ودوم بیعت وسیوم پیمان

ازقصیدهٔ

وله

بر فلك روز وشب ازتیر غلامانت بود کاو واسفنه سر ودم شیر راخسته سرین
کر ز پای مرکبت نعلی بیفتد کاه سیر ورز قلب اشکرت خیزد غباری روزکین
حلقه وار این رابکوش اندر کشد ذات البروج سرمه وار آن رابچشم اندر کشد روح الامین
زان زمین ازززله که که بجنبد کاندرو مضطرب کردد زبیم بذل تو کنج ودفین
کردد ازبیمش چو زندان وحصار وبند وغل کر کنی برعزم جنك اندر خراسان اسب زین
قصر برخاقان ترك وتخت بر دارای روم طوق بر جیپال هند وتاج بر فغفور چین
ناصح تو کر کذارد دست بانار حریق مادح تو کرفشارد پای بر حصن حصین
آن چو ابراهیم بنماید ازاز ریحان وکل وین چو اسماعیل بکشاید ازین ماء معین

قصیده

عرفی

مرحبا ای شاهد ایام را عهد شباب ای بهین نوباوهٔ باغ دعای مستجاب
مرحبا ای اوج بخش درحضیض افتادکان کزتو بر بازوی عصفور است شهبال عقاب
مرحبا ای نوشداروی مزاج روزکار کزتو درکام حسود است افعی غم لعاب
مرحبا ای کز لیاقت یافت تجدید نزول آیت جاهت بدون نسخ چون ام الکتاب
درحضور وغیبت ازفیض توعالم متفع مدح وذم رامن ندانم آفتابی آفتاب
آفتابت کفتم ومهر ازشفق مدهوش شد ازخوی کامارضانت بردماغش زن کلاب
درمحیط عصمتت کرشست وشو باید شود دامن آلودهٔ عصیان مصلای ثواب
نغمهٔ از ارغنون بزم احباب توعیش نشأهٔ ازکوکار بخت اعدای توخواب
منشأ فخر عقولی چون کمال مستدام مظهر حسن قبولی چون دعای مستجاب

عرفی

معنبر در ذت تو دولت چو هستی درقدم
تعبیه در طبع تو همت چو مستی در شراب
برهٔ از آهوان مرتع جاهت حمل
زهٔ ازسرخ بید روضهٔ قهرت شهاب
نام عدالت چون برم معمور کرددجان لفظ
وصف خشمت چون کنم کرددل معنی خراب
پرچم رمح تو در آشوب بکاه معرکه
لیلة القدر است در هنکامهٔ یوم الحساب
میکشند ازکلشن خلقت عروضان بهشت
سنبل اند رجیب زاف وکل بدامان نقاب
خیمهٔ جاهت بجا وتنکنای لامکان
درقضای قدرخود میکش طناب اندرطناب
دردیاری کش بود نظم امور ازعفوتو
معصیت را کفش دوزند از کلاه احتساب
نوعروسی دان دل اعدای جاهت کش بود
رشك زاف نیم تاب ومرك چشم نیم خواب
رشتهٔ نورش دمی دیکرنماند بر زمین
بسکه دارد آفتاب ازرشك رایت انقلاب
آفتاب ازشوق پابوست دل خود میخورد
تاز بهرنقره خنکت آورد زرین رکاب
کی عروس بخت اعدای تو کردد حامله
کزسفیدی داشت در کهواره کیسویش خضاب
چون درآید همت مطلب شکافت درسؤال
رزبانی چون تمنا خشك ماند در جواب
آسمان از زیر بامت کوید ای عالی مکان
جوهرکل زآستانت کوید ای قدسی جناب
طوق کاخت کان خیال آمد مراجع قبول
سهو رایت کان محال آمد مرا رای صواب
کفته ام در کوشهٔ زندان حرمان قطعهٔ
درحضورت خوانم اماغایبم دان درخطاب
این منم محرومی اندوز ازهمایون موکبت
پنجه نومید ازعنان ودیده محروم ازرکاب
کرنه سیر آسمانها ازنظام افتاده است
ازچه رو بینم عطاردراجدا از آفتاب
کوهرخودراعطارد خواندم ودیدم که خصم
زهرخندش برلب ازمار حسد ریزد لعاب
ای حسودان کرعطارد نیستم بس کیستم
آسمان درزیر ران ودر بغل دارم کتاب
صفهٔ فرهنکم از ایوان فطنت تختکاه
شاه بیت طبع از دیوان فطرت انتخاب
نغمهٔ مستانه اش ترك فلك را مست کرد
هندوی کلك مرا یارب که داداست این شراب
هان بکش عرفی عنان مستانه مدح خود مسنج
ترك تازیها مسلم لاف سنجیها صواب
زین نوای تلخ اب درچشمهٔ کوثر بشوی
پس ادا کن قطعهٔ کزوی تراود شهد ناب

لامکان سیر آفتابا عالم آرا نیرا
ای که باغ جنت ازفیض توکیرد آب وتاب

اندران فرصت که درآرایش کون ومکان
از ره صورت معطل داشتی رای صواب
جاهل وعالم شدند ازبهر این سرفال کبر
آن یك ازکنز الجهاله وین یك ازعلم الکتاب
دیده‌ور حکمت شناس و بی بصر دهری قیاس
نقش آن براوح سنك وطرح این برسطح آب
من که حکم انداز علم ناوکی بستم بزه
کزکمان نکشاده صید مدعی کردم کباب
کفتم ای دانا ونادان ذره وخفاش کیست
هم زعرفی کشف سر آفتاب آید صواب
آفتاب این شیوه دارد اندرین حکمت بس است
کودر آید در حجاب وباز نکشاید نقاب
آن مهندس کش نظر دائم محیط عالمست
داند این معنی که شب هم درطلوعست آفتاب
کرنکفتم نام ممدوح اندرین مدح ای حسود
جای آن دارومده خود دراچه بخت خود بخواب

عرفی

جمله دانندوتو هم دانی که این فرخنده فال
محضر مصداق باشدوان نکنجد درحساب
ور تجاهل میکنی هم فاش می کویم که کیست
میر ابوالفتح آفتاب جهل سوز وعلم تاب
دشمنانرا کشتم واحبابرا دادم حیات
این زمان رفتم بترتیب دعای مستجاب
تاقضا مطلق رود در ترکتاز انقراض
تاقضا رونق برداز کارکاه انقلاب
عمر اعدای توشبکیر فنارا همعنان
عهد اقبال تو توفیق بقارا همرکاب
عیش میران جاودان کاندرنکارستان هند
داری اسباب تنعم سربسر اب لباب
بیت خوانت زهره قوال ومکبرانت زحل
آبدارت ابر نیسان وخواصت آفتاب

درنعت امام علی کرم الله وجهه

وله

جهان بکشتم ودر داکه هیچ شهر ودیار
ندیده ام که فروشند بخت در بازار
مرا زمانهٔ طناز دست بسته دریغ
زند بفرقم وکوید که هان سری می خار
کفن بیاور وتابوت وجامه نیلی کن
که روز کار طبیب است وعافیت بیمار
زمانه مردم صافست ومن زساده دلی
کنم بجوشن تدبیر دفع وهم مضار
زمنجنیق فلك سنك فتنه می بارد
من ابلهانه کریزم درآبکینه حصار
عجب که نشکنم این کارکاه مینائی
که شیشه خالی ومن در لجاجتم زنهار
چنین که ناله زدل جوشد ونفس زنم
عجب مدار کرآتش برآورم چوچنار
اکر کرشمهٔ وصلم کشد وکرغم هجر
نه آفرین زلبم بشنوند نه زنهار
دلم زدرد کرانمایه چون جکر زفغان
دماغم ازکله خالی چو خاطرم زغبار
دل خراب مرا مطلبست آیت یأس
چو زود رفتن جان پیش نیم کشته شکار
زملك مدت عمرم که روزها دزدید
که فصل شیب وشبابم کذشت درشب تار
دلم چورنك زلیخا شکسته در خلوت
غمم چو تهمت یوسف دویده در بازار
کل حیات من ازبسکه هست پژمرده
اجل نمی زند ازننك برسر دستار
برون زصورت دیبای بالشم کس نیست
که باستین نم اشکم بچیند از رخسار
بجوز بختم اکر زلف شان بیاراید
سفید کردد زلفین آهوان تتار
کدام فتنه شبی سرنهاد بر بالین
که صبحدم نشداز خواب روبمن بیدار
جراحتم چو بخارد بعزم خاریدن
پلنك ناخن کردد زمانهٔ غدار
وکر طبیب دهد ناکوار داروئی
کند بشیرهٔ دندان مار نوشکوار
وکرزبوتهٔ خاری شبی کنم بالین
بسعی زلزله دردیده ام خلاند خار
بصید موری اکر ناوکی بزه بندم
دهان مارشود درکزیدنم سوفار
یقین شناس که منصور ازان اناالحق زد
که وارهد ززمانه بدستکیری دار
شبی نشسته بزانو نهاده بودم سر
که اوفتاد خرد رادرین خرابه کذار
سری چنانکه نیاری شنید بی سامان
غمی چنانکه مبادا نصیب دیکر بار

بدید وکفت بعالم مباد چون تو کسی
جهان بخویشتن آرای وخویشتن بیزار

سری چنین همه‌رای صواب وبی سامان
دلی چنین همه صاف وشراب درد خمار

مرض ببین وسبب جوی وخود معالجه کن
طبیب کیست فلاطون اکر شود بیمار

بکریه کفتمش آری طریق عقل اینست
ولیك جانب انصاف هم نکه میدار

کسی چکونه بسامان درآورد آن سر
که کرززانو برداشت کوفت بردیوار

بخنده کفت سرا سیکیت کم دارد
وکرنه هادی این ره‌تو بودهٔ هموار

رهت نمایم وبرخویشتن نهم منت
که‌نقد های مراجز تو نیست کس معیار

تهی کن ازهمه اندیشهٔ خطا وبنه
بخاك مرقد کحل الجواهر ابصار

چه مرقد آنکه بود در شکنجه تا فلك
هوای منظر اوازرا کم انظار

بحیرتم که چه صنعت بکاربرد که کرد
بتنکنای جهان وضع این بنا معمار

که کر بقدر بلندی برافکند سایه
محیط کون ومکان کردد آسمان کردار

کتابه اش که بود سر نوشت عالم کون
چو بوی جامهٔ یوسف برد زدیده غبار

زهی صفای عمارت که‌در تماشایش
بدیده بازنکردد نکاه ازدیوار

زسقف کنبدش امسال بازی آید
هران صداکه کسی‌داده درحریمش پار

چه قدر صبح شناسند ساکنان درش
که برحوالی اوشام رانبوده کذار

کر آفتاب درآید بکنبدش کوئی
که درمیانهٔ فانوس شد مکس طیار

زذره های پریشان سماع نور افشانش
نجوم بی‌مدد آسمان دروسیار

غبارفرش حریمش بتاج عرش نشست
اکر زجنبش موری بلند کشت غبار

کلیست درچمن صنع شکل قبهٔ او
که‌عرش داشته بردور اوزکنکره خار

بسی نماند که‌خدام او درآمدوشد
کنند کنکرهٔ عرش بازمین هموار

زآستانهٔ اوطعنه ها که نشنیده
بپایه پایهٔ اوعرش میکند اظهار

بکاه جوش زیارت درآستانهٔ او
نه‌آسمان بته کفش کم کند دستار

فلك به‌پنجهٔ خورشید ازهوا کیرد
اکر عمامهٔ افتد زتارك زوار

بداغ لاله توان دید یاسمن دروی
چو بسترد زسرش مهر سایهٔ دیوار

دریچه اش بضیا دیدهٔ سهیل یمن
نشیمنش بهوا کعبهٔ نسیم بهار

چو صبح بیضهٔ خورشید پرورد بشکم
کر آشیانه کند شبپره دران دیوار

رموز غیب مصور شود درو هردم
چو خاطری که‌بود درتصور اسرار

ازان زمان که فتادش نظر بشمسهٔ او
شد آفتاب پرست آفتاب حربا وار

ندانم ای فلك انصاف میدهی یانه
کر ازهزار شکایت یکی کنم اظهار

فرو نشین بدوزانو وچین ابروزن
بدان صفت که وغا پیشکان دعوی دار

اکر صواب نکویم بکو وشرم مدار
که‌آبروی مرا نیست شرم کس در کار

مرا بشوق چنین یبنی ازچنان مرقد
مرا بدست تهی داری ازچنان بازار

نه‌بال روح قدس میدهی نه‌پرمکس
نه سیم قلب دهی نه‌زرتمام عیار

ازین معامله خود منفعل مباش که‌تو
بجور پردهی وزپای من بری رفتار

بکاوش مژه ازکورتانجف بروم
اکر بهند بخاکم کنی وکر به تتار

ستیزه باچوتو قاهر دلیل دانش نیست
زبان کزیدم وکر دم زکفته استغفار

ترحمی بکن آخر که عاجزم عاجز
نکاه کن که‌چه خون می چکانم ازکفتار

سخن چرا نبود درد ناك وخون آلود
که‌ناب ازته دل میکنند بریش کذار

مراکه دست بکیرد که زیردست توام
مرا که کار کشاید که ازتو زاید کار

چه‌هرزه کو شدم‌ازدرددل که‌شرمم باد
تو کیستی که شوی دستکیر وکار کذار

هم‌آن که‌شوق طوافش مرا بطوفان داد
بنیم جذبه کشاند زورطه ام بکنار

شه سریر ولایت علی عالی قدر
محیط عالم دانش جهان حلم ووقار

لغت نویس خرد درصحاح همت او
بمعنی لغت اندك آورد بسیار

مثال آینه اندیشه زنك بردارد
کر آورد بدل دشمنش بسهو کذار

برنك دایره درحصر جود اوهردم
شود تلافی آغاز انتهای شمار

فلك بجوهر کل کفت روز مولودش
هنوز سیر کنم نارسید وقت قرار

زخلق اوست که قندیل سقف بارکهش
زنسبت دل روح الامین ندارد عار

زفیض خندهٔ لطفش که کیمیا آراست
بکاه صیحهٔ قهرش که‌هست صور آثار

جحیم شاخ کلی ازحدیقهٔ احسان
بهشت مشت خسی در شکنجهٔ عصار

قد چوسایهٔ حلمش برآفتاب سزد
که نورازو متعدی نکردد آینه وار

نشسته شاهد خلقش بخلوتی که بود
دریچهٔ حرمش ناف آهوی تاتار

چومهر رأی تو درصبحدم شود طالع
شود زفرط تهوع کلوی صبح فکار

کمان قصد ترا جذبهٔ بودکه اکر
زهش بکوش رسانی رسد بقبضه شکار

عبادتی که محلی باجتهاد تونیست
بود زسبته محتاج تر باستغفار

زبس بعهد تولاغر شد ازریاضت زهد
کرفت پهلوی ناهید شکل موسیقار

عمل طراز فلك درصلاح کون وفساد
اکر نهد بخلاف مصالح تومدار

نه‌خرج ازمنه باید مطابق حرکات
نه دخل حادثه بیند موافق آثار

غبار صحن سرای تواوج هفت اورنك
شکنج زلف سخای تو موج دریا بار

اکر نه قهر تو باد آرد آسمان شاید
که خط منطقه اش درمیان شود زنار

شباب سدره وطوبی شود بشیب بدل
چو منع نشوه کنی ازمجاری اشجار

زمر دمك نرسد نور تابد بمژه
چو بشکنی حرکت درمفاصل انوار

بهر دیارکه آمد لوای عدل تو ظلم
دهد درازی دست ستم بپای فرار

بطور عالم معنی کشاده شوق کلیم
بناز ونعمت حسن تو روزهٔ دیدار

هنوز ناحیهٔ آفتاب درعرقست
ازان فروغ که بروی فشاندی ازرخسار

زشرم نور جمال توآفتاب هنوز
بهر جهت که رود هست روی بردیوار

همه تراوش جودی وکاوش امید — همه نوازش ناموسی وگذارش عار
غبار خشم تو آرایش کلاه خزان — شمال لطف تو افزایش جمال بهار
محیط برکف جود تو کرده موج فدا — سپهر برسر جاه تو کرده اوج نثار
زشوق کوی تو پا در گلم زعمر چه سود — هزار جان گرامی ویکقدم رفتار
چو خیمه دورهٔ دامانم آسمان کوتی — بصد طناب فرو بسته است وصد مسمار
بگلخن آمده وزروضه مانده ام مهجور — که روی هند سیه باد وپای حرص فکار
زشوق کوی تو هرجا شوم هلاک مرا — بجای سبزه قدم میدمد بخاک مزار
نه دین بجای ونه ایمان بسوی خویشم خوان — مگر زشرم تو بگشایم ازمیان زنار
زوعدها که بخود کرده ام یکی اینست — که در طواف تو خواهم گریستن بسیار
نثار کوی تو دارم هزار جان وهنوز — متاع من همه دست تهیست همچو چنار
اگر زآتش شوقم شود فروغ پذیر — بسلسبیل زند غوطه مرغ آتشخوار
مرا چو دیده بود ابلق چه اندیشم — که این گرنگ حرونست آن گهر رفتار
چگونه پای کم آرم زآسمان آخر — که بردر تو بود دایمش بسر رفتار
بآن خدای که درشهر بند امکان نیست — متاع معرفتش نیم ذره در بازار
بجز رومد محیط عطای او که کشد — بنیم موجه دوعالم گناه رابکنار
بکنه او که تعجب فند کرا نمایه — ازین که کرد زدرکش نبی بعجز اقرار
بکلک او که نوشت وبساکه بنویسد — بروی صفحهٔ عالم سطور لیل ونهار
بحاذقی که زداروی حکمتش گردید — شکسته رنگ خزان وشگفته روی بهار
بلطف او که زفیضش نمونه ایست بهشت — بجود او که زدیکش نمک چشیست بحار
بخشم او که همش حلم اوست شعله نشان — بکنه او که همش علم اوست آینه دار
بعشق او که بپهلوی جان نشاند درد — بشوق او که بباز وی دل فرستد کار
بسایهٔ علم مصطفی دران عرصه — که آفتاب شود هم علاقهٔ دستار
بجاه او که بپرویش قدم کشاده نظر — بشبه او که بگردش عدم کشیده حصار
بآستین کرمش که هست گنج افشان — بآستان حریمش که هست ناصیه زار
بنعمت تو که اندازه راکند معزول — بمدحت تو که اندیشه را کند بیمار
بسلک یازده عقدی کزان دواؤاورا — علیست ابر مطیر وبتول دریابار
بطابر ارنی سنج بی اثر نغمه — بلن ترانی وهم ذوق مژدهٔ دیدار
بعشوهٔ که زلیخا برید ازو کف دست — بفتنهٔ که مسیحا گزید ازو سردار
بیرقع مه کنعان که بود حسن آباد — بحجله گاه زلیخا که بود یوسف زار
بآن متاع که گوهر فروش کنعانی — بمصر برد ولبالب زچشم شد بازار
بآن دروغ که فرهاد ازوشهادت یافت — بآن ترانه که منصور راکشیده بدار
بنامهٔ که بلیلی پیام مجنون برد — بآن کرشمه که مجنون نمود جان ایثار
بتیشهٔ که زاطراف صورت شیرین — همه کرشمه تراشید وریخت برکهسار

بنوش نوش ندیم صبوحی مستان — بکاو کاو کلید طبیعت هشیار
بتیغ فروشی آسودگان شکوه طراز — بتازه روئی بژمردگان شکر گذار
برنج بازوی پرنفع کاسبان ضعیف — بچین ابروی بی وجه خواجگان کبار
بخستی که کند جذب طعمه ازکف مور — بشهوتی که زند فال بوسه برلب مار
بگوشه گیری عنقاکه گوهر فعال — ندیده صورت اوجز بصفحهٔ پندار
بهوشمندی آن سایه خفت نخل حیات — که دیده بازنشد ازکشاکش منشار
بعقد گوشهٔ دستار شاعران حریص — که بی برات صله سینه ایست پرآزار
بدست همت من کزکنار گوشه گرفت — زننگ آنکه بدریوزه آشناست کنار
بطبع گرسنه چشم حیت اندیشم — که جز بنعمت جود تو نشکند ناهار
بخاک سبحه که بادبروت زاهد ازوست — بتار جبه که صوفی ازوست درزنار
بناز حسن که بندد نقاب درخلوت — براز عشق که آید برهنه در بازار
بکینه گیری ناموس روستائی طبع — بلب گزیدن افسوس خویشتن بیزار
بمردمی که بود هم طویلهٔ عنقا — بمحرمی که بود هم قبیلهٔ اسرار
بکرم چشمی من در نظارهٔ معنی — بشرم کینی من در افادهٔ اشعار
بسنبلی که بگلزار حسن میروید — چو ازمیانهٔ گلشن زگوشهٔ دستار
بنافهٔ که زآهوی صنع می افتد — بهر کجا نمکین تربود زچهرهٔ یار
بسوز قمری دستا نسرای یک نغمه — که درس نغمهٔ توحید میکند تکرار
بعندلیب چمن گرنوای گوناگون — لباس بوقلمون دوخت برقد گلزار
بدود گلخن امید ودود کاه هوس — که بادماغ منش هردوراست قرب وجوار
بآفتاب مراد ودریچهٔ طالع — که نیست هیچ گهش بازمانهٔ من کار
بنیم قطره شرابی که بازمی ماند — پس از پیاله کشیدن بساغر از لب یار
بکار وکسب که زاید بنام بذل درم — بشان نصب که دوزد بدوش عزل غبار
بآستین کلیم ودریچهٔ مشرق — بآستان کریم وبذایرهٔ ادرار
بعرضه دادن شوق وبرات شستن یأس — بدستیاری توفیق ورنگ دادن کار
بانبساط مکان وبامتیاز جهت — باختلاط میان وباحتراز کنار
بطاقت سکنات وبکوشش حرکات — بعزت حسنات وبجوشش اذکار
بتوبه وبه پشیمانی دل تایب — بمستی وبه پریشانی سرو دستار
بعیش زهرهٔ چنگی بدرد وناله من — بفیض سرمهٔ مکی بگرد کوچهٔ یار
بخوی فشانی شبنم بخود فروشی گل — بنیزه بازی سوسن بدشنه سازی خار
بیکه تازی وحدت بعرصهٔ توحید — بفوج داری کثرت بعالم آثار
بدعوت لب عابد که دوخت داق مراد — بآتش دل عاشق که سوخت لوح مزار
ببر شگفتن امروز وغنچه دادن دی — بتوشه بختن امسال ومایه دادن پار
بصبح قاقم پوش وبشام اکسون باف — بعطر آب فشان وبخشم آتشبار

عرفی

بهوشمندی عدل وسپاه مستی ظلم
بسر زبانی تیغ وبسر کرانی دار

بکذب بی پدر وصدق آدمی زاده
بجهل بی اثر وعقل جبرئیل آثار

ببخل وعده تراش وقناعت عیاش
بصدق تنك معاش وخوش آمد جرار

بنا کواری نزع وبنا کریزی مرگ
ببی مداری عمر وبه بی وفائی یار

بهزل معرکه کبر ونفاق تو برتو
بصبر کم سخن وخشم آتشین گفتار

بآبروی قناعت بذلت خواهش
بکامرانی فرصت بدولت دیدار

بتنکنای کریبان بوسعت دامن
بخاکساری کفش وبنخوت دستار

بداغ پهلوی بیمار ممتنع حرکت
بدرد زانوی پویای منقطع رفتار

بحق این همه سوکندهای صدق افروز
که نزد علم توحاجت نداشتم بشمار

که کرشود ره کوی توجمله نشتر خیز
کنم بمردمك دیده طی نشتر زار

بآب مهر توشستم کناهنامهٔ خویش
چه غم که کاتب اعمال دارد استحضار

کدای کوچهٔ مهرت بروزکار کناه
کرفته باج زسلطان ملك استغفار

چه در پناه ولای توام چه غم که بود
معاصیم نه باندازهٔ قیاس وشمار

اکر ولای تو ابلیس را شود زورق
کشد زورطهٔ لعنت بیکنفس بکنار

مران خروس سخن کز دیار مدح تو نیست
بعشوه کر کشدم درنیاورم بکنار

شباهت از تو کند آفتاب در یوزه
که آوردٔ بضمیرم بدین وسیله گذار

مکر بدامن جود تو دست زد قلم
که کنجش از بن ناخن دمید نرکس وار

چوکرم پیله بخود درتند مدایح تو
بکاه طاعت ایزد چو دارمش بیکار

معلمی که تراشیده خامهٔ طبع
زآفتاب نهد لوح ساده ام بکنار

بکجاست مانی صورت نکار تا بیند
نکار خانهٔ ارژنك وصورت جاندار

بچار سوی سخن نقد را بجی دارم
نه همچو ماه زر اندود تا تمام عیار

کلام من که متاع ولایت سخن است
بروی دست هوا میبرود سلیمان وار

زجهل جایزه یابم اکر هجا کویم
بعلم تاج دهم چون شوم مدیح نکار

نه انجمست فلك را که همت عرفی
دمادم آب دهانش فکنده بر رخسار

ازان بعالم سفلی در آمدم که مرا
غریب دوست نهادیست آشنا بیزار

بکام دنبویم چون زبان نمی کردد
حدیث جایزه درحشر میکنم اظهار

چواین قصیده درافواه خاص وعام افتاد
خطاب ترجمة الشوق یافت از احرار

نعت نبوی

ولہ

سفیده دم که زدم آستین بشمع شعور
شنیدم آیت استغفرو از عالم نور

بدل ز شاهد بزم ازل ندا آمد
که ای تمام وفا وز وصال ما بس دور

زهی اطاعت حسن ادب زهی طاقت
که با اجازت مانی ز زم ما مهجور

عرفی

زیاده زین نه حلاوت دو روبت ازما
اکر بحوصله تازی درآ ببزم حضور

طلب نثار درآ وز متاع منع کلیم
بساط عذر میارا که نیستی معذور

اکر بچشمهٔ مقصود دست عشوهٔ ما
شکست ساغر امید او بسنك فتور

نه کوتهی زعطا بود عشق میداند
که بر کرشمهٔ مانشك بود خلوت طور

تو در معاملهٔ اهبطوا متاع مخر
کمال صحیح بود بیع سعی نامشکور

در ملاطفت آشنا کشاده درآ
که آستین طلبست ان سعیکم مشکور

می مشاهده ارزان وراه میکده پاك
تو در مشقت نزع از طبیعت مخمور

بیا بنوش که در مستیت شهید کنم
که نیست قابل رحمت شهادت مستور

بیا که در طلبت برفراز صدر سریر
بیا که بهر توبرصفهٔ سرای سرور

چو عشق تو همه بینائی است شاهد وصل
چو حسن ماهچه آرایش است حجلهٔ سور

بکرد زمزمهٔ این عطیه بادل من
همان اثر که باهل فنا کند دم صور

دلم بناله درآمد که همان صبوری را
زحد مبر که درین راه کس مباد صبور

عنان فکنده جهاندم زبربام وصال
منزه از اثر سعی کام وپای ستور

بدست همت طاعت وران رها کردم
با واین قدم اسباب خلد وحور وقصور

زدم بحبل متین جواز دست ادب
بسعی بازوی دل برشدم براوج حضور

کان جذبهٔ لطف آستین فشانم برد
بذروهٔ که یکی بود درك سایه ونور

تبارك الله ازان بزم بی زوال که بود
زنور حسن لبالب زدو ستی معمور

بسطح انجمن افتاده فرشهای لطیف
زکونه کونه عنایت نه اطلس وسیفور

جماعتی زعین وبسار مهد وصال
که هر یکی بسعادت کرفته صد منشور

زطعن مردم ودار سیاست آسوده
چکیده از نفس جله نغمهٔ منصور

دلیل دعوی منصور کاینست مبین
بلوح ناصیهٔ اتحاد شان مسطور

پس ازمشاهدهٔ جمع سروری دیدم
که بود بر صف اصحاب قرب صدر صدور

جمال صدر نشینان زنور چهرهٔ او
چو انجم ازاثر شاه اختران مستور

فروشدم بتحیر که یارب این که بود
که هست صورت اوزیب معنی جمهور

هنوز در دلم این معنی خجسته اثر
ز شاهراه تحیر نکرده بود عبور

که کفت شاهد تنها نشین مسند حسن
زروی مهر که ای از ره بصیرت دور

کدام تخیل که نکر رفتی ازهدایت ما
هنوز دیدهٔ معنیت هست عین قصور

برآستانهٔ ماهست کردی ازره وی
که ذره ذرهٔ آن هست چشم چشمهٔ نور

اجازت قدم اوبیار تابدهم
که هست منت ازین توتیا بدیده حور

وکر صبور نهٔ تابکویمت اینست
که ماروز ازل ناظریم واو منظور

بصورت آینهٔ حسن مامعنی ما
روان صورت ومعنی بذات اوومسرور

زآستین رسیدی بجیب دست وجود
اکرنه کوهر اوداشتی هوای ظهور

طراز صورت ومعنی محمد عربی
که نطق ماباادب نام اوکند مذکور

عرف

کنون که معرفتت حاصلست خیز و بیار باستعانت آن کحل تحفهٔ مقدور
بعون لطف الهی بلمحهٔ کفتیم قصیدهٔ که بود مطلعش بسین دستور
زهی لوای نبوت بنسبتت منصور مزاج عشق زآمیزش دلت رنجور
بنور وسایه چوامر سکون وسیر کنی زمانه فاصله یابد میان سایه ونور
بباغ طبع تودر اوج استفادهٔ فیض همای عقل طلبکار سایهٔ عصفور
هدایت تونماید بچشم صورت بین هرآنچه در حرم ازدی بود مستور
زنور ناصیه ات ماه اکر ضیا کیرد باآفتاب دهد نسخهٔ سنین وشهور
ازان نفس که برون داده اندکوهر تو بکنج صنع نمانده تعلق کنجور
شعاع شعلهٔ قهر توکرفتد بسحاب رماد برق شود سرمهٔ صبا ودبور
اکرچه هست مبرهن که درمسیر وجود مؤثرند صفات آله ونی مأثور
عداوت توکند بحث کرتأثر من مزاج حلم خداوند میشود محرور
اجل رسیده که نامت بجبهه بنویسد خجل شود زنکه کردنش اجل ازدور
زسرکلاه حکومت بدامن تونهاد قضاکه هست دوعالم بحکم اومجبور
که این کلاه بسرمان وکوشه برشکنش که در دوکون تونی آمر ومنم مأمور
بعهد امر توحکم قضا چنین منسوخ که از نزول کلام مجید حکم زبور
اکر زروی ضمیرت نقاب برخیزد برنك سایه شود آفتاب طعمهٔ نور
شها تونی که زکات بضاعت کرمت دوکون را زکرانمایکی کند معمور
منم که کرده ام از ننك شرکت نوعی نصیب فرقهٔ انسان هزار کونه قصور
زروزکار من آثار یأس می بارد چو حالت سنوات از تأثر باحور
تنزل عملم کرشود نسیم ریاض بطبع برأثر غوری رود انکور
زحرص نعمت دنیاکه زهر معنویست بدون صوم کند نفس ذله بند سحور
بشوی روی سیاهم باب احسانت که تیرکی برد ازچهرهٔ شب دیجور
بس است صاحب اعمال ناسزا بودن چه احتیاج که کس جاودان شود مقهور
نعوذ بالله اکر روز حشرطی نکنند شفاعت توعلنامهٔ اناث وذکور
زشرم کثرت عصیان من برعشه فتد حسابکاه قیامت جوارض نیشابور
دم سؤال که ازتاب انفعال شوم نفس شکسته کلو اززبانهٔ مغرور
امید هست که مهرلب سؤال شود عنایتت که چوعصیان ماست نامحصور
اکر به پنجهٔ خورشید دل بیفشارم بجای خون زمسامش چکد شب دیجور
وفانمی کند امید مغفرت بایأس نه زانکه عفو الهی نسازدم مغفور
زطول معصیت استغفرالله اندیشم که کرد قهر نشیند بذیل عفو غفور
همین بس است اکرناجیم وکر مغضوب که باولای توفردا همی شوم محشور
بعون نعمت عشق تو فارغم زنعیم نه جوی شیر شناسم نه طارم انکور
زعودمهر کلاب وفاست عنصرمن اکر برفتن دوزخ همی شوم مأمور

عرف

ببزم جنتیان انجمن طراز بهشت زدور آتش دوزخ برد بخار بخور
زکات مهر توحاشا اکردهم بطباع کنند بباده تبسم طبیعت کافور
محبت تو ندارد بسینه‌ام بداغی که نیست سونش الماس ومعنی ناسور
شبی زدولت رؤیای افتخار رسل علم بعرش زدم درمیان خواب وشعور
خمیرمایهٔ این سرقصیده آن رؤیاست که شاخ وبرك فزودش زبان رمز طیور
کسی کان نبرد کز برای زینت شعر براصل خواب فزودم که نیست این منظور
لذیذ بود حکایت دراز ترکفتم چنانکه حرف عصاکفت موسی اندرطور
چواین قصیده رساندم بسمع وی فرمود که ای زنظم تومنظوم لؤلؤی منثور
عطای جائزهٔ اخروی بعهدهٔ ما حوالهٔ صلهٔ دنیوی بفخر دهور
اکرز همت او بهره مند بودندی طباع اهل شهود وذوات اهل صدور
زهی محال که ازغیر علت اول اثر قبول نمودی طبیعت مأثور
دومرکبند زبون درطویلهٔ عزمش یکی سمند صبا ویکی کمیت دبور
اکر مهابت اوشحنهٔ بهشت شود توان فروخت ببوس وکنار غازه بحور
بمنع زادن امثال او حکیم ازل دهد بمادر ارکان مفرح کافور
زهی زعدل تودر بندشهر کون وفساد چودار ملك محبت زظلم غم معمور
تونی که کرده ضمیرت زروی شاهد عقل باستین عنایت غبار غفلت دور
عدالت تو چومصداق وحی مسند شرع فطانت تو چو حسن عقیده منبع نور
زبهر مصلحت دهر نعمت رای ترا کنند بر ورق دفتر قضا مسطور
بروح خصم زتیغت که کفته حرف نجات که در حریم فنا میکنند تهیهٔ سور
دل حسود توالماس اکر بیاد آرد بدست عهد شهید وفا شود مکسور
زمستی می تلخ حمایتت درچین بسی پیاله شکستند برسر فغفور
ستایشم زکمال تو قاصر است آن به که مدح خودکنم این ننك ازتودارم دور
زهی جواهر قدسی زطبع من منظوم زهی ممالك معنی زنظم من معمور
اکر زنشوهٔ طبعم اثر بباغ رسد سبوی می دهد ازجای دانهٔ انکور
منم که از اثرحسن طبع من قلمی که برصحیفه کند زادهای وی مسطور
سزد که بی اثر رنك وبی تحرك دست بروی صفحه نکارد مثال صورت صور
بدر کنند ملائك سراز دریچهٔ عرش دمی که شاهد طبعم کند بسدره عبور
بیك لباس نکنجد بجوهر اول زازدحام معانی وکبریای شعور
هنوز در عدمست آنکه با منش سنجند روان انوری آورده این سخن بظهور
بخوان براهل فناشعرمن ضرورت نیست که منت دم عیسی کنند یادم صور
چواین قصیده که مرآت حسن طبع منست زاهل صورت ومعنی سجل شدش منشور
علم زجوهر کل یافت زبدة الالهام بلی رواست که کردد بدین علم مشهور
همیشه تاجکر خونچکان کرا هان بود زنشتر نمرم آشیانهٔ زنبور

عرفی

خرابـهٔ دل مجروح امتنان تو باد
زنوش داروی الطاف شامات معمور

همیشه تادل آشفته بخت اهـل وفا
زهجر و وصل شود ما به سنج ماتم وسور

حسود جاه تو بادا زشاهـد مقصود
چودست جود تو از وصل آستین مهجور

فخریه

وله

من کیستم آن سالك کو نین مسیرم
کز بیضهٔ جوهر قدس است خمیرم

در صفحـهٔ تصویر جـلا است مثـلم
در پردهٔ نقـد بر محـالست نظـیرم

چون حسن کشد جام صفـارنك شرابم
چون عشق دهـد رنك جبین آب زریرم

در قامت عاشـق شکن آموز کانم
در غمزهٔ معشوق کشایش ده تیرم

انجـاکه وفا تشنه شود چشمهٔ خونم
وانجـاکه جفـا غسل کند آب غـدیرم

برکتف ریاضت طلبان شال و پلاسم
بردوش زلیخا منشان برد وحریرم

در هندسـهٔ فقر وفنا صفر الوفم
در مزرعـهٔ عز وعـلا ابر مطـیرم

در کورهٔ لـذت شکنان چشمهٔ زهرم
درکاسهٔ کودك منشان جرعهٔ شیرم

در مرسلهٔ جـوهر فردم دریـکتا
در سلسلهٔ علت ومعلول کثیرم

انجـاکه ادب نغمه طراز است سمیعم
وانجـاکه هنر جلوه فروش است بصیرم

پای طـلبم در روش سـعی تمـامم
دست ادبم درکشش کام قصیرم

چون سجدهٔ بت کرم شود ناصیه سوزم
چون تیـغ ستم کند شود بیهده مـیرم

خفـاشم وخورشـید خرد درته بالم
دراجم و بلـبل پرد ازشاخ صفـیرم

درخانهٔ مجـنون که خرابست غبـارم
در حجـلهٔ لیلی که بهشت است عبـیرم

باناطـقه کاربزم و باسامعه کاچین
باوا همـه نابالـغ و باعا قـله پـیرم

دردل قـویم کرچه باثار ضعیفم
دردین غنیم کرچه باظهـار فقیرم

ازکلك بیـان اوح خراشـندهٔ ماهم
وزتیـغ زبان خامـه تراشـندهٔ تـیرم

در کـندی شمشیر زبان قاتل سیفم
در پردهٔ اندیشه خرد پوش ظهـیرم

در اوج سخن بهر فرو آمـدن طبع
برداشتم این قول که اعشی وجریرم

طعم زغضب کفت ندانم زچـه نسبت
دردام سرشت توقضا کرد اسیرم

کر کوهر خود می نشنـاسی کهچه باغی
از کوهر من شرم بکن کابر مطیرم

برتافت عنـان سخنم حسن طبیعت
برکـردم ازین رهکه نه این بود مسیرم

برنارك ارباب فنـا ترك کلاهـم
درصفهٔ اصحـاب صفـا نقش حصیرم

در آب وهـوای چن خـلد سرورم
دربست وکشـاد در فردوس صریرم

توفیق چو صورت شکند قوت دستم
تحقـیق چومعنی طـلبد جوش ضمیرم

میکویم واندیشـه ندارم زظریفان
من زهرهٔ رامشـکر ومن بدر منـیرم

سر برزده ام با مه کنعان زیکی جیب
معشوق تماشا طلب وآیـنه کـیرم

دربارکه سلطنتم چون کذرت نیست
برنا صیـهٔ عرش ببـین نقش سریرم

عرفی

هنـکام رقم سنجی احـکام کواکب
برجیس نهـد محـبره در پیش دبـیرم

آن چشمـهٔ قریم که زاب تشنکی وحی
جـبریل دراید بحر مکـاه ضـیرم

عرفی بکجـا میروم این راه کدا مست
مشتاب وعنـان برزن ازین راه خطـیرم

زآشوب صریرش دل کونین برآشفت
نای قلمم نغمـه کشاتـك بکـیرم

موعظه

وله

زخود کردیده بربندی چکویم کام جان بینی
همان کز اشتیاق دیدنش زاری همان بینی

کسی کزملك معنی دررسد خودرا بوی بنما
که کرمس وانمائی کیمیاارمغـان بینی

زرناقص عیـارت بیش ازان برکیمیائی زن
کههم زرهم محك را شرمسـار ازامتحان بینی

چوسلطان غیوری در کند خصم بد کوهر
بکش زان پیشتر خودرا کهجور ریسمان بینی

روان ازخشم وشهوت درعذاب ازبهرتن ناکی
دوکرکـمیش پرور راجکر خای شبـان بینی

زنصرت شـادشوهر کهغمی برکرد دل کردد
زغفلت داغ شوهر که که دراشا دمان بینی

طرب راپای برسرزن که جنت راخجل یابی
هوس را دست بردل نه کهدوزخ راطپان بینی

بتز هنـکام معنی میهمـان شوناز استغنـا
مکس رابادزن در دست براطراف خوان بینی

زبان ازشـکرمنـعم نابندی سـوی عرفان رو
که قـدر نعمتش پروانهٔ عـزل زبان بینی

چنان مشتاق خذلانی کهباصدبند وصدزندان
کر یزی درشفاوت کرسعادت راضمان بینی

خرد در آدمی وآنکه توشـان قدو رخ سنجی
هما درآشیـان وانکه تو فر آشیـان بینی

بخون آلوده دست وتیغ غازی مانده بی تحسین
تواول زیب اسب وزینت برکستوان بینی

باآب ودانهخو کردی بلی هنـکام صیـادی
چوبرصید افکنی شهباز خودرا ماکیان بینی

بطـاعـت آن زمان ارزدهٔ کرلذت طـاعت
جوسر درسجده مانی درجنان خودراستان بینی

مزن لاف شجـاعت ورزنی آنکه کهدرمیدان
عـدم شمشیردل یابی فنـا شبدیزجان بینی

اکرخواهی که باشی عیب جوشا کرد همت شو
کهنام هرچه بردی عیب آنش برزبان بینی

بجنت خوانمت نی بهرعشرت بهران کانجـا
غـذای آتش همت بهازکون ومکان بینی

سر روحانیـان داری بلی خـودرا ندیدستی
بخواب خـود درآ تاقبلهٔ روحانیـان بینی

فسـاد عالمی می تابد از پیشـانی نفسـت
بهبین درآینه تا آتش صـد خانمـان بینی

نخـوردم کرزبال پشه کمتر نهد خودرا
کهچون فال خـرابیهـا زند پل دمان بینی

نه بیرون پنبه نه در کوش وافغان ازدرون درکش
اکر درنفس واعظ انتماشی دربیـان بینی

غزل پردازم اینك وزدو بیت خود دومصرع را
کنم مطلع کهحسن آفتاب ازفر قـدان بینی

بخواب خـود دراناقبلهء روحا نیـان بینی
بهبین در آینه تاآتش صد خانمـان بینی

بدیدار تودلشادند دایم دوستـان تو
تراهم شادمان بینم چوروی دوستـان بینی

هـلاکم می کند کردون وغمکین بینمت آری
تونتوانی که براحبـاب دشمن مهربان بینی

تومحبوب جهـان وانکه مـدارا باورم ناید
توشمـع انجـمن باشی ودر پروانه جان بینی

عرفی

بحفظ کر به مشغولم و کر بینی درونم را زدل تاپردهٔ چشمم دوشاخ ارغوان بینی
بوعظ اندر شوارزاء غزل عرفی ترنم بس درشیون زن آخر مردن دل چون عیان بینی
دات الماس همت بود اکر وابینی اکنونش ترنج زر زدست افشار پرویز جهان بینی
نبینی درمقام نفس وطبع آسودکی منشین بهفتم پایه نه مسند که راحتکاه جان بینی
نشان جان همی جوتا نشان از بی نشان یابی مکان دل طلب کن تامکان درلامکان بینی
زحور وسدره هستم بهره ور بی دست و بی دیده تو این دولت بکجا یابی که جنت درمکان بینی
زچنك دی وفردا رسته ام بی منت امروز تو این معنی کجا دانی که هستی درزمان بینی
من از کل باغ مجبوبم توکل ازباغ مجبوبی من آتش ازدخان بینم تو از آتش دخان بینی
زترتیب نظام آفرینش چون نه آکه حوادث را زتأثیر نجوم آسمان بینی
زابر وآفتاب اندیشه ات کونه بود زارو در از کنجینهٔ دریا وزر ازجیب کان بینی
بچشم معرفت بنکر مصاف نظم هستی را که هرخاری دران وادی درفش کاویان بینی
شعار ملت اسلامیان بکذر اکر خواهی که در دیر مغان آئی واسرار نهان بینی
نواز ملاك عراقی واژکون کن عادت بینش اکر خواهی که حسن ورونق هندوستان بینی
زملاك نورازان روتاختی در کشور ظلمت که حسن چینیانرا درلباس زنکیان بینی
ازان تاراج بینی در بیابان کاندرین کشور باآبادی جو آئی راهزن را دیده بان بینی
کهرجویند غواصان فطرت ازنه دریا تو درفکر همین دایم که ازدریا کران بینی
بدام اندر کشیدند اهل معنی طایر دولت تو در ریز درختان همچو طفلان آشیان بینی
نکنجد نور خورشید ازل در ظرف هر دیده باب دیدهٔ مردان نکرتا عکس آن بینی
تو خفاشی زنورمه قیاس نور خور میکن ترا سود این بود کر نور خور بینی زیان بینی
نظر از پیشکاه شرع در کاخ حقیقت کن تو کبر اندیشی آن بهتر که صدر از آستان بینی
زکرد رغبت خاطر فروشو دیدهٔ فطرت اکر خواهی که حسن خار وکل یکیك عیان بینی
تو سرمادیدهٔ برشعله می تازی نه خاکستر بهبینی حسن خاکستر چو در روشنکران بینی
مرو درعرصهٔ دانش کز آسیب تنك فهمان یقین رادر پناه پرده داران کمان بینی
درآدر پردهٔ بینش که مدهوشان حیرترا فروغ دیده سترصورت دوشیزکان بینی
چه نقصان یابی ازحیرت که خارش کلستان یابی چه لذت کیری ازدانش که مغزش استخوان بینی
مخاطب کر نباشد مستعد خامش مشو عرفی که هست او هرچه هست اما تو در معنی زبان بینی
توارا تلختر میزن چو ذوق نغمه کم یابی حدی راتیزتر میخوان چو محمل را کران بینی
سخنور را خموشی نقص خودمیدان خطا باشد که خاموشی بلبل راز باد مهرکان بینی
مشوش خواهمت روزی که بینی رهروی خسته درآتش خواهمت جائی که دستی برعنان بینی
برآ از پردهٔ صورت قدم درراه معنی نه که درهر منزلی سری زاسرار نهان بینی

اکر شوقت امان ندهد ببزم خان خانان رو
که نقش لوح محفوظش زپیشانی عیان بینی

عرفی

دکانی چیده حلقش برسر بازار انسانی که جنت رامتاع روی دست آن دکان بینی
اکر آکه شوی ازنبت او وقت کفتارش زبانش عین دل یابی دلش عین زبان بینی
کر ازباد خلاف آتش قهرش علم کیرد براندام فلك هرمو بسان خیزران بینی
سمند عزم اورا سرعت کردون عنان یابی حسام عقل اوراجوهر اول فسان بینی
چو باحلمش به بینی کاه عجز کهرباسنجی چو باعدلش به بینی ماه نساج کتان بینی
چو قهرش در جهان جان وتن والی شود زان پس زتن امکان تن یابی زجان تقدیر جان بینی
چو خوانی ای ثناخوان مدحت کفتار و کردارش که فعل وقول اورا قول وفعلش ترجمان بینی
جهان علوی وسفلیست ازشخص درآمیزش اکرخواهی که حد ارتباط این وآن بینی
ببین در صورتش تاآن جهان دراین جهان یابی ببین در معنیش تااین جهان درآن جهان بینی
بفخر دودمان عالم سفلی مکن مدحش درآدر عالم علوی که فخر دودمان بینی
بمجلس غمکذار وعشرت افزایك درخلوت بشادی دشمنش یابی باندوه مهربان بینی
برون ازتشنکی درآتش است اما درون بنکر که نهر سلسبیلش درکلوی دل روان بینی
کنار بحر بی پایان عرفان در وسط یابی اکر بازورق دل شوق اورا بادبان بینی
اکر عادت بترتیب فصول راهزن نبود ازان راحت بباغ آرد که کلرا در خزان بینی
دعا عقدا خوت بااجابت بست هان عرفی دعا کن وزثنا بکذر که دیکر وقت آن بینی
بدرویش ثنای خان خانان میکنی آری خوش آمد کونهٔ تاروی حشمت درمیان بینی
دعای تو برسم مدحت اندیشان همی کویم که یارب تافلان باشد تو بهمان وفلان بینی
توخیر اندیش خلق پس چنین باید دعای تو که یارب انچه بهر خلق اندیشی همان بینی

قصیده

خواجه عصمت بخاری

رنك ورخسار ودر کوش وخط وخد وقد وعارض وخال ابت ای سرو پری روی سمنبر
شفق وکوکب شام وسحر وطوبی وکلزار بهشت است هلال وطرف چشمهٔ کوثر

خال وچاه ذقن وخندهٔ جان بخش وسرودست چوسیم ودهن وقامت وزلف بر رویت
سحر هاروت وچه بابل واعجاز مسیح و یدبیضای کلیم است ودرخت بت آذر

عارض وقامت وخال وخط درج دهن موی تو و چشم من وجسم نحیفم بنموده
ذره ازمهر ومه ازسرو شب ازروز وکل ازمشك ومی ازلعل وخور ازشام ودراز بر

اب ودندان ورخ وزلف وبنا کوش وجبین وقد ورفتار تو درنازکی حسن لطافت
خاك ره کرده وآتش زده درلعل وسمن سنبل وخورشید ومه وسرو وصنوبر

عصمت

چشم وروی بدن نازك و پیراهن والا وخوی چهره وقدودولب لعل درافشان
نرکس ولالهٔ نورسته وکلبرك حریر است وکلاب وسمن ونیشکرو قند مکرر

برده ترکان کما ندار قد وشیوه ورفتار شکر خنده وکفتارفریب وحرکاتت
خوابم ازچشم وقرار ازدل وروح از تن وآرام شکیبائی وتقوی وصلاح وخرد ازسر

خون اشك من وخط لب وطعم سخن وعارض وچشم ودهن تنك وشکر خندهٔ شیرین
دانهٔ نار وشب تاروسی روشن وقند است وکل تازه و بادام تروفندق وشکر

بخرامیدن وخندیدن وعیاری ومکاری وشوخی سبکساری وکین ناز وکرشمه
غارت انکیز ودل آزار وستمکار وجها نسوز وجفا پیشه و بی رحم ومسلما نکش وکافر

روم ازسحر وفریب وستم وغارت وتاراج ودل آزاری ومردم کشی وفتنهٔ چشمت
هردم آزرده وبیمار ودل افکار وسنان خورده ومجروح وجکرسوخته وعاجز ومضطر

پیش شاهی که به خیل وحشم وعدل وشکوه وروش وبخشش ودلجوئی والطاف خجسته
شوکت وحشمت کیخسرو جمشید وقبادوجم ودارا وفریدون وسلیمان وسکندر

بایسنغر عضدالدوله که زیب وفر لطف وکرم وهمت وفضل هنر وحکمت اورا
شده تاج وکمر وتخت وسپاه وحشم ومسند پیروزی وشایستکی ملك میسر

کرده یمن قدم وعزت وجاه وشرف ومنظر زیبا وصفای نظر ورأی ضمیرش
قصر وایوان وسرا پرده وخرکاه وسریر وخیم وتختکه ومشعلهٔ ملك منور

هست ازو تازه وسرسبز جنان نزهت وسیراب و برافراشته وعالی وزیبا وسرافراز
عرصهٔ کلشن وصحن چمن وفرش وبساتین وریاض وعلم وبارکه وخلعت وافسر

خرکه وروزن وسرهای خم آورده ودورکر وعقد ودروتخت زرحضرت والی است
فلك وعقدهٔ رأس وقسی ودایره ومنطق وبرج شرف خسر وخاور

بنده وچاکر وفراش وسراپرده ودربان غلام است وجنیبت کش مطبخچی وخادم
باصداعزاز وتفاخر بدرش سنجر وفغفوروکی ورستم وبهرام وجم وکسری وقیصر

کرده خاك وزده برخاك وبیفکنده و بشکسته و بریده وآویخته و رانده وکشته
عصمت
تیر و تیغش جکر وافسر وتوغ وعلم وکردن وکوش وسرخیل وحشم خصم بداختر

شوکت وحشمت دشمن کشی وحمله نهب وکشش غارت تاراج دلیران سپاهش چو سلیمان
کرده ملك وملك ونه فلك وثابت وسیاره وجن وبشر و دیوودد دهر مسخر

توسنش کاه سکون وروش وخطوهٔ رفتار وسبك سیری ورزم آوری وحمله وسرعت
همچوخاك است وچو آب است وچو باد است وچو برفست چو کوه است چو رعد است وچو صرصر

بسکه دز زلزله وخوف وهراس وقلق وشورش وترس والمرزه در اورده عدورا
صیحه وشیهه وفریاد ونفیر وشغب ونعره وافغان سران است وشهان چون صف محشر

خورده بشکسته و بریده وآزرده ودریده وپیچیده و بستانده و برده
استخوان کرزکلوتیغ وجکرناوك وخون تیرسران دهره رسن کردن جان رمح سنان سر

بسکه افکنده بخاك ازکف وبازوودودست وکرو قبضه ودوش اسلحه زاعدا
تاقیامت ززمین ناوك وشمشیر وسنان روید وخودوزره ونیزه وخنجر

ای باوصاف وکمالات وخصال وشیم مرحمت وموهبت ومکرمت وعدل کهین چاکر جاهت
برملوك عرب وروم وخراسان وعراق وعجم وهند وبدخشان وخطا حاکم وسرور

عرض نه طارم وهفت اختر وشش ناحیهٔ وهم وخیال وهوس فکر تصور بمثالی
عرض کردان دلیران وعبید وخدم ورایت وچتر وعلم وخیل ترا سنك محقر

ازتف وتربیت پرورش وخاصیت تابش وفیض اثر کرمیٔ خورشید عطایت
داده سیل ابر وشجر میوه صدف دروزمین سبزه وخون مشك و بحر لعل ومعادن زروجوهر

بطباق است و بردالعجز وسجع وبترصیع وتجنیس وبایهام وبتشبیه وتقابل
عصمت اندر چمن جاه وجلال وکرم وسیرت خلق وروش وفضل کمال توسخنور

دارد امید کریما که زخیل وغنم وسیم وزر ولعل ودروحرث ونعم تادم آخر
بوداز تربیت موهبت وبخشش وانعام وعطا وکرم وجود وسخای توتوانکر

عصمت

بنده وچاکروخاك قدم وکردره وحلقه بکوش وسك دربان غلام است دعاکو
بندی وجرم وکنه عثرت وتقصیر وسبکساری وجراءت که کند بندهٔ چاکر

ازره مرحمت ومغفرت وعفو وخطا پوشی وستاری وفضل وکرم وبنده نوازی
خوار وزار وخجل وبیکس ومحروم دل آزرده وبیچاره ومجروح بکجا رانیش ازدر

تانشانی زسعادت بود ودولت ومجد وشرف وسلطنت وعزت شاهی وخلافت
ازجوانی وحیات وهنر وفضل ونشاط وطرب وعشرت فرزند ملك مرتبه برخور

ازقصیدهٔ

عمعق بخاری

بدشتی رسیدم بمانند دریا — که کس جز ملائك ندیده است معبر
نه خورشید کردی رسومش مساحت — نه تقدیر کردی حدودش مقدر
کیاش ازدرشتی چودندان افعی — هواش از عفونت چوکام غضنفر
زآبش اجل رسته وزباد پیکان — زخاکش خسك رسته وزخار خنجر
نه جزدیو درسا حتش کس مساعد — نه جزوحش دروحشتش خلق یاور
همی رفتمی درچنین حال لرزان — چوکنف یتیمان عریان درآذر
حصاری پدید آمدازدورکفتی — سپهراست رسته زفولاد ومرمر
نشیبش زالماس کسترده مفرش — فرازش زکافور پوشیده چادر
به بالاش پوشیده افلاك وانجم — بداماش پنهان شده خاور وخور
نه خورشید راسوی بالای اوره — نه اندیشه راسوی پهنای اودر
زوادیش عالم پرازتف دوزخ — زبادش دودیده پرازنیش ونشتر
هوائی پرازآسمانهای سیمین — زمینی پرازبوستانهای بی بر
درآن بوستان خاره وخارکابن — درآن آسمان چشم تخییر اختر
طریقی برآن آسمان چون صراطی — چوموی سر زلف خوبان کشمر
زهی تنك زانسان که کوئی مهندس — نمونه خطی برنکارد بمسطر
چوبرروی خرا قه برکرم پیله — همی رفتمی من بران راه منکر
کهی دوخته پای بر پشت ماهی — کهی برده سر بررخ نجم ازهر
عدیل ورفیق من اندر چنین ره — یکی اژدهای خروشان چوتندر
بقوت چوکردون بصورت چودریا — بتندی چوطوفان به تیزی چوصرصر
چنان ازدهائی که ازسهم وهمش — فسرده شدی بحر وبکداختی بر
من اندر کنارش پشیمان وحیران — همی رفتمی همچو عاصی بمحشر
ازنیسان شدم نایکی سنکلاخی — چوقعر جهنم مخوف ومقعر

فرخی

یکی وادیٔ چون یکی کنج دوزخ — درون کنده مشتی خسیس ومحقر
کروهی چو یکمشت عفریت عریان — بکنجی چو کور جهودان خیبر
سلب سایه وسنك فرش وغذا غم — همه فتنه وفخر شور وشرف شر
چوسناس ناکس چو خنزیر خیره — چویاجوج بیحد چوماجوج بیمر
سواران ولی برنمد زین وچارخ — شجاعان ولیکن بفسق وبساغر
همه غافل ازحکم دین شریعت — همه بیخبر ازخدا وپیمبر
نه هرکزکسی دیده هنجار قبله — نه هرکز شنیده کس الله اکبر
به یکپارهٔ نان آن کند دیدهٔ زن — بیك استخوان این خورد خون مادر
چه درند این قوم بند سلیمان — اکر نیستی سهم شاه مظفر

ملك ناصر حق وسلطان مشرق
که جمشید ملك است وخورشید اشکر

بدانجا رسید است جاهش که کوئی — نه خالق ولیکن زمخلوق برتر
جهان رابدو که هر ناموافق — بتوفیق ایزد بکردد اومسخر
یکی کلك روشن تن تیره صورت — یکی تیغ خو نخوار یاقوت پیکر
دو کوهر که جز دومعانی نیابند — یکی خاك میدان یکی مشك اذفر
یکی دوات افشاند ازتاج محنت — یکی آتش انکیزد ازآب کوثر
ایا پادشاهی که از دوات تو — جوان کشت بازاین جهان معمر
بروزی که بخت آزماید مردان — برد هرکس ازکردهٔ خویش کیفر
زمین کردد ازنعل اسبان مقرنس — هوا کردد ازکرد میدان معنبر
ایا پادشاهی که ازسهم تیغت — مؤنث شود در رحمها مذکر
بنوك سنان بشمری موی دشمن — بکرز کران بشکنی ترك ومغفر
زمین ارچه دوزخ شود باچه دریا — زمان ارچه حنظل بود یاچوشکر
منم برزبان ودل خویش ایمن — زریبت مصفا زشبهت مطهر
زکفتار بدکوی چون کرك یوسف — زتلبیس بدخواه چون شیر مادر
همی ناموافق نکشت آب وآتش — همی تامصادق نشد نفع باخر
همی تاجهان کردد ازنور وظلمت — زمانی مصفا زمانی مکدر
بقابادت ای شاه درعز ودولت — سرچتر توکشته باچرخ همسر

همیشه دوچشمت بترك پری روی
همیشه دو دستت بزلف معنبر

ازقصیدهٔ

وله

هلال عید پدید آمدازسپهر کبود — چوشمع زرین پیش زمردین محراب
فلك چوچشمهٔ آب ومه نواندروی — بسان ماهئ زرین میان چشمهٔ آب
کهی نهان شدوکاهی همی نمود جمال — چونور عارض فردوسیان بزیرنقاب
بسان زورق زرین میانهٔ دریا — کهی باوج برازموج وکاه درغرقاب

همی شد از پی رزم وز بهر بزم فلك
گهی چو دشنهٔ رزن گهی چو جام شراب

ازقصیدهٔ

عنصري

چه چیز است رخساره وزلف دلبر
گل مشکبوی وشب روز پرور

همانا که خورشیدرنك لبش را
بدزدد که بخشد بیاقوت احمر

نه معدی بکردون ترا نامساعد
نه مردی بکیتی ترا نامسخر

کند زشت را فعل رای تونیکو
کند سنك را فعل خورشید کوهر

بدان سنك رنك آتش آب چهره
نه آب ونه آتش نه آب ونه آذر

رونده است ورفتنش در مغز شیران
خورنده‌است وخوردن همه خون کافر

نه وهم است وکشتنش چون وهم بردل
نه مغز است و بودنش چون مغز درسر

نه رخشد چواو رخشد ازکرد هیجا
درفش مصفا ازابر مکدر

وقتی که کرد سواران برآید
بپوشد زمین و بجوشد معسکر

توآنجا چنان باشی ای شاه کیتی
که باشد میان کو زبان غضنفر

زپیلان جنکیت کر وصف کویم
ندارد خردمند تا دیده باور

نه چرخند لیکن همه چرخ کردش
نه کوهند لیکن همه کوه پیکر

ازایشان بلا برسر بدسکالان
وازایشان تباهی براعدای ابتر

چواندر هوا کوه برقوم موسی
چو برقوم عاد آیت باد صرصر

چنان کردد ازعرصه‌شان دشت کیتی
بموج اندر آمد همی بحر اخضر

چو زنجیر داود خرطوم ایشان
که آویخته بدز چرخ مدور

بکردون کردنده مانند وزیشان
جهان راهم ازخیر بهره هم ازشر

دونعمت بزرك اندراست ازدو کیتی
زدنیا کف تو زفردوس کوثر

زبهر تو دولت نه تو بهر دولت
زبهر سرافسر نه سر بهر افسر

دروصف صبح

فاخري

بال مرصع بسوخت مرغ ملمع بدن
اشك زنجار یخت بوقت کل پیرهن

صفحهٔ مسند وفی چرخ کشت نکوسار باز
کرد برون مار صبح مهرهٔ مهر ز دهن

صبح برآمد زکوه دامن اطلس کشان
چون نفس جبرئیل ازدهن اهرمن

بر فلك و برهوا ریخته و بیخته
لؤلؤ لالا بکیل عنبر سارا بمن

زهره چوخاتون صبح خنده زنان درنقاب
ماه چوطاوس نر جلوه کنان در چمن

ازقصیدهٔ

فرخي

دررك واندرتن واندردل ودرچشم من
خواب وصبروروح وخون راباهم فتاد انقلاب

رنج دارد جای خون و درد دارد جای روح
عشق دارد جای صبر وآب دارد جای خواب

فرخي

هست چیزش را برابر یافتم با هشت چیز
هریکی زان هشت سوی فضل او دارد مآب

تیغ اورا باقضا ونیز اورا باقدر
دست اورا باسپهر وخشم اورا با شهاب

حزم اورا باامان وعزم اورا باظفر
لفظ اورا بانکات وحفظ اورا باکتاب

تاچوشم پوردرآید بازکردد عندلیب
تاچو فروردین درآیت پشت بنماید غراب

چار چیزش رامبادا جاودانه چار چیز
این دعا نشکفت اکر کردد بساعت مستجاب

مدت اورا کران ولشکر اورا عدد
دولت اورا زوال ونعمت اورا حساب

ازقصیده

وله

تا پرند نیلکون برروی پوشد مرغزار
پرنیان هفت رنك اندر سرآرد کوهسار

خاك را چون ناف آهو مشك زاید بیقیاس
بیدرا چون پر طوطی برك روید بی‌شمار

دوش وقت نیم شب بوی بهار آورد باد
حبذا باد شمال وفرخا بوی بهار

باد کوئی مشك سوده دارد اندر آستین
باغ کوئی لعبتان جلوه دارد در کنار

نسترن لؤلوی بیضا دارد اندر مرسله
ارغوان لعل بدخشان دارد اندر کوشوار

تابرآمد جامهای سرخ کل برشاخ کل
پنجهای دست مردم سر برون کرد ازچنار

باغ بوقلمون لباس وراغ بوقلمون نمای
آب مروارید کون وابر مروارید بار

راست پنداری که خلعتهای رنگین یافتند
باغهای پرنکار از داغکاه شهریار

داغکاه شهریار اکنون چنان خرم بود
کاندرو از خرمی خیره بماند روزکار

سبزه اندر سبزه بینی چون سپهر اندرسپهر
خیمه اندرخیمه بینی چون حصار اندر حصار

هرکجا خیمه است خفته عاشقی بادوست مست
هرکجا سبزه است شادان یاری ازدلدار یار

سبزها بابانك چنك ومطربان چرب دست
خیمه ها با بانك نوش ساقیان می کسار

عاشقان بوس وکنار ونیکوان ناز وعتاب
مطربان رود وسرود وخفتکان خواب وخمار

بردر پرده سرای خسرو فیروز بخت
ازپی داغ آتشی افروخته خورشید وار

برکشیده آتشی چون مطرد دیبای زر
کرم چون طبع جوان وزرد چون زر عیار

داغها چون شاخهای بسد یاقوت رنك
هریکی چون ناردانه کشته اندر زیر نار

دیدکان خواب نادیده مصاف اندرمصاف
مرکبان داغ ناکرده قطار اندر قطار

خسرو فرخ سیر برباره دریا کذار
باکمند اندر میان دشت چون اسفندیار

همچو زلف نیکوان خورده سال تاب خورد
همچو عهد دوستان سالخورده استوار

میرعادل بوالمظفر شاه با پیوستکان
شهریار شیرکیر و پادشاه شهریار

اژدها کردار پیچان درکف رادش کمند
چون عصای موسوی دردست موسی کشته مار

هرچه را اندر کند شصت تاوی درفکند
کشت نامش برسرین وشانهٔ و روبش نکار

هرچه زین سو داغ کرد ازسوی دیکر هدیه داد
شاعرانرا باستام وزایرانرا بافسار

از قصیدهٔ

فلکی

سپهر مجد و معالی سواد نقطهٔ عالم	جهان جود و عوالی چراغ دودهٔ آدم
زحل محل و فلک عز قدر مراد و قضا کین	شمال فیض و صبا فر مسیح زی و ملک دم
عدو شکار چو رستم جهان کشای چو آرش	خرد پرست چو دستان هنر نمای چو نیرم
سپهر مهر منوچهر کـ و چو مهر بچهره	زدود دود مظالم زروی عالم مظلم
شهی که ادهم کیتی به بند اوست مقید	شهی که اشهب کردون بداغ اوست موسم
شده متابع رایش فلک برای مصفا	شده موافق عزمش جهان بعزم مصمم
زهی بجاه تو جان را محل و مرتبه عالی	زهی بداد تو تن را قرار و قاعده محکم
شده رقوم فضایل بنقش خط تو مثبت	بود حروف شمایل بنوك كلك تو معجم
رعایت تو ز تیهو کسسته چنکل شاهین	حمایت توز آهو شکسته پنجهٔ ضیغم
دران زمان که نباشد فراغ هیچکسی را	زنام و ننك تن خود بحال خال و غم عم
شود زخون سواران تن زمانه ملابس	شود زکرد ستوران سر ستاره معمم
قضا ز جستن تنها نه روی داند و نی ره	قدر ببردن جانها نه کیف داند و نی کم
ز بسکه رنك پذیرد هوا ز رنك علمها	لباس ازرق کردون شود بلون معلم
تو بسته پرچم نصرت بقهر خصم و نهاده	چو طاس کاس سر او بفتح بر سر پرچم
بذات خالق بیچون بجان احمد مرسل	بقدر مسجد اقصی بجاه کعبهٔ اعظم
بنور روضهٔ سید بخاك مشهد حیدر	بپاك زادی عیسی به پاكی مریم
بعارفان محقق بزاهدان موحد	بانبیای مطهر باولیای مکرم
بآب چشم اسیران اهل بیت پیمبر	بخاك و خون شهیدان عشر ماه محرم
قسم به پسر یسارت که هست وقت سخاکان	یمین به یمن عینت که هست گاه عطا یم
که این حدیث بخلوت جز انکه پیش تو کفتم	نه نیك کفتم و نی بد نه بیش کفتم و نی کم

چه سود بیهده بودن موافق غم عشقت
که طبع تو فلکی را مخالف است و فلك هم

توحید باری

فیضی هندی

یا ازلی الظهور یا ابدی الخفا	نورك فوق النظر حسنك فوق الثنا
نور تو بینش کداز حسن تو دانش کسل	فکر تو اندیشه کاه کنه تو حیرت فزا
دانش و بینش همه کرده رها در رهت	چشم ارسطو نظر عقل فلاطون زکا
مدت علم ترا هست بفتوی قدس	خون تفکر هدر خاك تعقل هبا
ساحت قدر ترا سخرهٔ هنکامه کرد	حرف مشوش دماغ کلك موله نوا
بر درت اندیشه را شحنهٔ غیرت زند	لطمهٔ حیرت بروی سیلی جهل از قفا
راه کمال ترا حرف و نقط ریك دشت	عالم علم ترا شهر سخن روستا
غیر خیال محال نیست که بر بام جد	سلم کلکم دهد ناطقه را ارتقا
لوحهٔ تقدیس تو پاك زرشح قلم	درخور اکسیر نی جوهر اقلیما

فیضی

عجز بدرگاه تو ناصیه سای غرور	فقر باقبال تو حوصله سوز غنا
درره ادراك تو مانده معطل زکار	جمله عقول و نفوس جمله حواس و قوا
هودج قدرت بلند از حکم بوعلی	محمل وصفت برون از نکت بوالعلا
منزل قدس ترا یکطرف از شاهراه	قافلهٔ کیف و کم محمل این و متی
منطق اندر رهت مانده در ایجاب و سلب	بحث قضایای او ممتنع الانقضا
حرف یقین تو نیست در ورق قیل و قال	نصر محقق کدام فخر مشکك کجا
مبتدی و منتهی کرم هوایت ولی	مبتدیان هرزه کرد منتهیان ژاژخا
دشت طلب پر سراب ریك هوا دل نشین	غول هوس راهزن افعی غم جا نکزا
نفس کل از عقل کل طبع کل از نفس کل	از پی ایجاد کرد قدرت تو اقتضا
چرخ بنای شکرف بر در ابداع تست	عقل نپوشد نظر زین رصد کبریا
سطر بقای تو ئی اول و آخر ولی	اول بی ابتدا آخر بی انتها
با غنچهٔ روح را زین نفس تندرو	از تو سموم و حرور از تو دبور و صبا
از پی تصویر باغ فیض تو نکبخته	سبزهٔ زنکار ریز لالهٔ شنکرف سا
هر کلی از کلشنت یافته رنك دکر	خندهٔ کل زعفران کریهٔ خونین حنا
ازمدد فیض تو در رحم آب و کل	دانه شود چون جنین صاحب نشو و نما
در تو همه کالنوی مندرج فی الثمر	در تو همه کالثمر مندرج فی النوی
عالم جزء و کلی واقف علم و عمل	حاکم رد و قبول صاحب منع و عطا
خانه نداری ولی از تو همه خانه پر	جای نداری ولی از تو تهی نیست جا
ای ز ازل تا ابد جلوه ده و عشوه کر	با همه غنج و دلال با همه مجد و بها
هژده هزار آینه داشته در پیش روی	کرده طلب آنکهی هر دو جهان رونما
کرم روان رهت بر سر هر نیم کام	رفته خطر در خطر دیده بلا در بلا
حوصله کو دیده را تا نکرد یك نظر	ساحت قدر و جلال موکب عز و علا
عشق تو فرزانه کش ناز تو بیکانه خو	زخم تو مرهم فکن درد تو مرد آزما
سبزهٔ صحرای تو زهر ده تشنه کرد	موجهٔ دریای تو لطمه زن آشنا
ای تو بهر جا ظهور کرده بنام دکر	هم عربی را اله هم عجمی را خدا
نیست بجز آفتاب آنکه همی خوانمش	نیر و بیضا و یوح شارق و شمس و ذکا
راه نمایان غیب از دو طرف نعره زن	فاعترفوا بالضلال واتبعوا بالهدی
حضرت قدس ترا نیست نظر در لباس	خواه منقش پرند خواه مرقع عبا
یکسر مو کر شدی دین بمحاسن درست	کوس ولایت زدی تیس طویل اللحی
شستن قالب اکر قلب زدا امدی	مردم آبی شدی پیش رو اصفیا
فضل تو از مفلسان داده بچون من خسی	طبع جواهر نثار عقل خزاین کشا
در رصد دانشم بس بود از حکمتت	خیط بصر ریسمان خط خرد کونیا
صنع تو زین سان که کرد خاك من اکسیر عشق	کی بود انکار من در عمل کیمیا

فیضی

آچه سازم که هست مانع نظاره ات   چشم خردرا سبل دیدهٔ جانرا عمی
سینهٔ عم مرا شدت ضیق النفس   پای دلرا مراعلت عرق النسا
من که وایدقرب این چه خیالست خام   بس که بدنم زدور بارکه اعتلا
دیده کشایم ولی نارتو بردوی حسن   بسته تن رتن ماندهٔ غطا برغطا
ازهمه آزاده ام تا بتوام پای بند   وزهمه بیکانه ام تا بتوام آشنا
ذرهٔ ازنور خود کحل جواهر بخش   تا ببرد از ان دیدهٔ جانم ضیا
دیدهٔ سررا اکر سرمه ببخشد فروغ   کوریٔ دل راچه سود مکحلهٔ توتیا
سجده بهر سو برم قبله توئی غیرنه   کعبهٔ بطحا یکیست با حرم انبیا
طاعت ما تا بچند بهر نعیم بهشت   بنده نه باخواجه کرد اینهمه بیع وشرا
بنده کی من دروغ بندکی من وبال   جز مرضات ترا کر بکنم ابتغا
کره کوی ترا حرف جبین قد هلال   سالك راه ترا نقش نکین قد نجا
نام مسلما نیم از ورقت دور باد   تن بحرم معتکف دل بصنم مبتلا
عاجز ودرمانده ام بردل من میکند   نفس ستم برستم حرص جفا برجفا
هست امیدم قوی ازتو که یابم بفضل   دردم خواب اجل خاك درت متکا
نامکر ازتو تو بدرشوم برسپهر   میطلبم ازجهان همچو هلال انزوا
زاویهٔ تنکنا باتو مرا لامکان   بادیهٔ لامکان بیتو مرا تنکنا
تشنهٔ فیض توام ابر عنایت ببار   دجلهٔ بغداد کن بادیهٔ کربلا
فیضیم وفیضیم شرمم ازین نام باد   کز سر فیض توام کرده بنام اکتفا
کر بشرف نیستم لالهٔ باغ عراق   لیك بصحرای هند کم نیم ازهندبا
خاتمهٔ کارمن هم بهدایت رسان   چون توخود آموختی فاتحهٔ هدنا
برسرآنم دکر کز سر بیچارکی   ناله کنان درد دل ختم کنم بردعا
من که وحرف دعا کرادم دهر باد   علیك فی کل حال مشتمل حسبنا

نعت نبی

وله

ماطائر قدسیم نوا را نشناسیم   مرغ ملکوتیم هوا را نشناسیم
بانکر دل کشتی توحید برانیم   موج غم طوفان بلارا نشناسیم
پروانهٔ ابقای دوعالم بکف ماست   ماخضر بقائیم فنارا نشناسیم
درکشور مامیراجل راه ندارد   ازمرك نترسیم عزارا نشناسیم
ازعرش میندار که لغزد قدم ما   مستیم نه آن کونه که جارا نشناسیم
ماخلوتی خلوت شاهنشه عشقیم   این لشکریان من ومارا نشناسیم
درقعر محیطیم فرورفته چوکوهر   همچون خس وخاشاك شنارا نشناسیم
ازنقش ونکار دوجهان ساده دلانیم   صورتکری چین وخطارا نشناسیم

فیضی

دردیدهٔ ماخرد وبزرکست برابر   ازیکر خورشید سهارا نشناسیم
ازبوی دل سوخته پرورده مشامیم   جانبخشی انفاس صبارا نشناسیم
دایهٔ عشقیم وخردرا نپذیریم   پروردهٔ فقریم وغنارا نشناسیم
اززخم نترسیم برهم نشتابیم   ازدرد نتالیم دوارا نشناسیم
هرتیر بلائی که زشصت فلك آید   بردیده نشانیم وابارا نشناسیم
مارا همه برروی بود زخم شهادت   ماضرب سیلی قفارا نشناسیم
الماس بخائیم وبه لاهل بکواریم   شیرینی وتلخی غذارا نشناسیم
مائیم ودوسه همنفس وکنج قناعت   هنکامهٔ میدان سخارا نشناسیم
جائزهٔ ما نیست بجز دوش توکل   جمال عطایای عطارا نشناسیم
ای خواجه ببرباد بروت خود ازینجا   ما این نفس نفس ستارا نشناسیم
ای ابرتو برما مفشان کوهر مقصود   ماسنکدلان نشو ونمارا نشناسیم
ازنسیه مکویید که ماطالب نقدیم   دادوستد روز جزارا نشناسیم
برهان نبوتیم زمانی نپاید   ازمانعم آموز که لارا نشناسیم
نور جبروتیم زظلمت نهراسیم   آیینهٔ صبحیم مسارا نشناسیم
درسلسلهٔ ماست دوئی کفر طریقت   این کش مکش خوف ورجارا نشناسیم
دیوانهٔ سرباختهٔ آبله پائیم   پابستکی دار شفارا نشناسیم
درکشف حقایق سبق آموز ضمیریم   ترتیب دلیل حکمارا نشناسیم
نقش عرض وتختهٔ جوهر نکاریم   خرق فلك ونفی خلارا نشناسیم
از مغلطهٔ فلسفیان یاد نداریم   وزعلم نظر وجه خفارا نشناسیم
اقسام مقولات عشررا نشماریم   این کیف وکم واین متی را نشناسیم
طول رصد وعرض سطرلاب ندانیم   زیر وزبر ارض وسمارا نشناسیم
با اهل جدل نکتهٔ توحید نکوئیم   دروحدت حق چون وچرارا نشناسیم
وارسته زتصریف وقوانین نحاتیم   ماهیت اعراب وبنارا نشناسیم
انشای بدیع فصحارا ننویسیم   اسلوب بیان بلغارا نشناسیم
برفتوی رهبان قدح باده بکیریم   وین حیله کری فقهارا نشناسیم
درمعرکهٔ صدق زغیبار نکوئیم   درمحکمهٔ عشق کوارا نشناسیم
باخلق جهان برسر صلحیم ومدارا   سربازیٔ میدان وغارا نشناسیم
توسر بکریبان بکش وپای بدامن   مابی سروپایان سروپارا نشناسیم
سررشتهٔ جهد ازکف همت بکذاریم   سرقدر وراز قضارا نشناسیم
احکام جهانداری اقطاب ندانیم   اطوار سلوك بدلارا نشناسیم
اصحاب یقینیم کمانرا نپرستیم   ارباب صوابیم خطارا نشناسیم
اقرار ریارا بکف زهد نکیریم   دراهه وتسبیح وردارا نشناسیم

بیخود شدهٔ نعرهٔ مستان صبوحیم
تکبیر کش حی علی را نشناسیم

برنطع خرابات مغان سر بسجودیم
سجاده ومحراب ودعا را نشناسیم

ازکعبه نپرسیم وره سعی نپوئیم
ازمروه نگوئیم وصفارا نشناسیم

از قافلهٔ ما نتوان یافت نشانی
رقص جرس وبانك صدارا نشناسیم

فارغ زغم نیستی وهستی عالم
ازخاك فنا آب بقارا نشناسیم

نور نبوی در نظر ماست هویدا
روشن نظرانیم عمی را نشناسیم

بردانش ماانجم وافلاك بخندند
گرصاحب لولاك لمارا نشناسیم

جاوید بسوزیم زخورشید قیامت
گرپرتو آن شمس ضحارا نشناسیم

تاریك شودهر دوجهان در نظرما
گرطلعت آن بدر دجارا نشناسیم

پیراهن افلاك پرازرایحهٔ دوست
یعقوب وغم و یا اسفارا نشناسیم

صدشکر که ماپیرو اصحاب رسولیم
درشرع دگرراهنمارا نشناسیم

در قافلهٔ دین که شود بدرقهٔ ما
گرپیشروصدق وصفارا نشناسیم

درمحکمهٔ روز جزا داد نیابیم
گرعدل فزا ظلم زدارا نشناسیم

برنقد ثناسائی ماخاك سیه باد
گرگوهرآن بحر حیارا نشناسیم

برگردن ماطوق وبال ابدی باد
گرسلسلهٔ شیر خدارا نشناسیم

بامشعل خورشید اگر کرم بگردیم
بی نور علی راه علارا نشناسم

درمعرفت نفس

ای نقداصل وفرع ندانم چه گوهری
گرآسمان بزرگتر ازخاك کمتری

دل بد مکن که تیرگی چار عنصری
خودبین مشو که آینهٔ هفت کشوری

هم نوش خوشگواری وهم زهر قاتلی
هم لای بارگیتی وهم آب کوثری

خاکی اگر بظلمت هستی مقیدی
عرشی اگر بنور الهی منوری

نقشیست ازحدوث وقدم صفحهٔ ترا
مجموعهٔ قدیم وکتاب مسطری

ایام را بموقف کونین برزخی
افاق‌را بمجمع بحرین معبری

افرادکاینه علل اند وتو غایتی
اعیان ثابته عرض اند وتو جوهری

هم در ثبات کرسی این نه مقرنسی
هم در شعاع شمسهٔ این هفت منظری

نام تودر مدارج رتبت مقدمست
هرچند درمراتب تکوین مؤخری

هم مصدر وجود وعدمرا تومشتق
هم اشتقاق کون ومکانرا تو مصدری

ازحیرت جمال تودارند قدسیان
بریکدگر نظر که تو یارب چه مظهری

ازعقل سرمکش که مشیر یست مؤتمن
بروهم دل منه که سفیهیست مفتری

زنهار کج مرو که به پرکار راستان
در استوای جدول کونین مسطری

ازفرق دل اگر نفشانی غبار تن
چون خاك هم زجوهر خود خاك برسری

می‌نازد آسمان وزمین بروجود تو
عارجهان مشو که جهانرا تو مفخری

نه ازمروتست که باخلق کائنات
بغض مجسمی وعناد مصوری

ای بیخبر زسودوزیان این چه غفلتست
کاقبال میفروشی وادبار میخری

پادرخلاب چند فرو رفته همچو بط
پرواز کن که بام فلك را کبوتری

فربه مشو که شخص جهانرا میان تو
دانی ستوده اندمیان را بلاغری

کامی برین جهان زن وکامی بران جهان
زین خطوتین همت اگر راه بسپری

مردان عشق راه‌نوردی چنین کنند
این راه دیگرست تودر راه دیگری

دنیا ودین درست نیایدبهم که نیست
کار زحل موافقت طبع مشتری

خود داشتندماتم خود تیز بینشان
بی موجبی نبودهٔ سیه چتر سنجری

برآستان صدق بدرویش آر روی
درویشیٔ که خنده‌زند برتوانگری

نی آنکه خود بگوشهٔ عزلت نهان شوی
حرصت کند بمشرق ومغرب تکاوری

حرف فنای جعفر طیار برزبان
پرواز شوق در هوس زر جعفری

هرفردرا بجلوه گهی خاص کرده‌اند
دانی که ازنهنگ نیاید سمندری

زهدوورع بخدمت سلطان نقیصه نیست
دل‌را بحق ببند ومیانرا بچاکری

تن‌ده بخاك فقر که اینست خسروی
سرنه براه عجز که اینست سروری

برتر بود زگوهر اکلیل سلطنت
خاك ره فنا بکلاه قلندری

کافر به بت درست مسلمان بکعبه راست
تواز همه جدانه مسلمان نه کافری

اکسون واطلس اینهمه سهلست صبر کن
تاسنك بالشی کنند وخاك بستری

بیهوده چیست آبله در دست وپای تو
ازاضطراب طالب رزق مقدری

درخانه خواجه مست غرورو تو ازطمع
در پیچ وتاب مانده چو زنجیر بردری

روخاك شو که گنج سپارند در دلت
برفرق تیشه میخوری ازمعدن زری

دراعه وعمامه بجا سازد آدمت
درخود نگر که غول بیابان محشری

آه این چه فکرتست زهی فکرت محال
عالم یکان یکان گذران وتو نگذری

گیتی زجهل نیك نهادان سترونست
زان نیست در جبلت او مهر مادری

زاین دیو مردمند که بینی بروزگار
مردم نهفته اندرخ ازخلق چون پری

ازهمگنان مجوی فتوت که کس نجست
ایمان حیدری زیهودان خیبری

تفسیر رمز غیب نیاید بقید حرف
کشاف این مقدمه نبود زمخشری

من فیضیم بفطرت فیاض کز شرف
نازد بفر فکرت من دور اکبری

از بارگاه عرش مسجل بنام من
منشور افضلی شد وطغرای اشعری

دارالمعانی ادبستان فضل را
درمایه اصمعیم ودر پایه بحتری

تاخطبهٔ جلال الهی کند بلند
بهرخطیب عقل سرم گرده منبری

بنشنده نیست ورنه برآرم نفس نفس
ازچاك سینه آینهای سکندری

فیضی

دارد حریم مسجد اقصای فطرتم — بهر ورود معشر افکار مشعری
این نقش کارنامهٔ یونان خاطرست — برخوانش سربسر که نه حرفیست سرسری
یونان غرق کشته برآمد زقعر هند — توهمچنان فتادهٔ چاه معقری
کردم نصیحت و بنصیحت پذیریت — همت کناد یاری و توفیق یاوری
مصداق ذکر و فکر زبان ودلت مباد — جز نص ایزدی و حدیث پیمبری

قصیده

قاآنی

ساقی بده رطل گران زان می که دهقان پرورد — انده برد غم بشکرد شادی دهد جان پرورد
درخم دل پیر مغان درجام مهر زر فشان — در دست ساقی قوت جان رخسار جانان پرورد
درجان جهد زان بیشتر کزوی کاو یابد خبر — نارفته ازلب درجگر گزرخ گلستان پرورد
چون برفروزد مشعله یکسر بسوزد مشغله — دیو ار شود زو حامله حوری بزعدان پرورد
بردل گشاید بوستان بررخ نماید ارغوان — درمغز کارد ضیمران در روح ریحان پرورد
شادی دهد غمناك را کسری کند ضحاك را — بیجاده سازد خاك را وزخاك انسان پرورد
ازسنك سازد توتیا وزخاك آرد کیمیا — ازدرد انگیزد صفا وزدرد درمان پرورد
برگل فشانی گل شود برخس چکد سنبل شود — زاغ ارخورد بلبل شود صد گونه الحان پرورد
جلاب جان قلاب تن مایه خرد دایه فطن — طعمه بیان لقمه سخن کان لقمه لقمان پرورد
تدبان کند تلبیس را افسان کند ابلیس را — هوش هزار ادریس را درمغز نادان پرورد
می چون دل بینا بود کوران بدن مینا بود — یاآتش سینا بود کش آب حیوان پرورد
دل را ازوزاید شغف جان را ازو خیزد شرف — چونانکه گوهر راصدف ازآب نیسان پرورد
ازجان پاکان خاك او وز روح آب تاك او — کایدون عصیر پاك اوجان سخندان پرورد
زان جوهر خورشیدفش گرعکس افتد در حبش — خاك حبش فردوس وش تاحشر غلمان پرورد
لعل بدخشا نش لقب ماه درخشا نش سلب — ماه درخشان ای عجب لعل درخشان پرورد
جان راسرور وسوراز و ودل رانشاط وشوراز و — مانا جمال حورازو درخلد رضوان پرورد
دی بایکی گفتم پری جان به و یامی گفت هی — جان پرورد تن راومی جان رادوچندان پرورد
چون مطرب آید درطرب یاری طلب یاقوت لب — سیمین بری کاندر قصب ماه درخشان پرورد
عقد ثریا در لبش سی ماه در غبغبش — وآن زلف هندومشربش کفری که ایمان پرورد
زلفت چو دیو خیره سر وزدزد شب دیوانه تر — گز ریو یك گردون قمر در زیر دامان پرورد
گل پرورد درمشك چین گوهرفشاند زانگبین — بیضا نماید زآستین مه در گریبان پرورد
جو زا نماید از کمر پروین فشاند ازشکر — گژدم گذارد برقمر گوهر بمرجان پرورد
پیداب و پنهان دهان این نوش تن آن نوش جان — بس جان ودل ازاین وآن پیداو پنهان پرورد
رویش زدیبا نرم تر وزفتنه بی آزرم تر — آبی ازآتش گرم تر کز شعله عطشان پرورد
خورشید روذره دهان باریك مو روشن روان — فربه سرین لاغرمیان کاین کاهدوآن پرورد

قاآنی

زلفش چو طنازی کند بارغوان بازی کند — رمه زره سازی کند در خلد شیطان پرورد
پوشیده کابرك تری در زیر زلف سعتری — گوئی روان مشتری درجرم کیوان پرورد
مشکین خطش برگرد اب موریست جوشان برطب — گرد نمکدان ای عجب یکدسته ریحان پرورد
جز خط آن سیمین بدن کافزود حسنش را ثمن — هرگز شنیدی اهرمن مهر سلیمان پرورد
هر که سخن راند زاب درمن فند شورای عجب — ناچار شوراست ان رطب کس درنمکدان پرورد
چون دروثاق آید همی برچیده ساق آید همی — تکلیف شاق آید همی ازاکه ایمان پرورد
خیز ای نکار ده دله آن رسم دیرین کن یله — بگذار جنك و مشغله کاین هردو خسران پرورد
جامی بخور جامی بجو بوسی بده حرفی بگو — زان پیش کان روی نکو خار مغیلان پرورد
درمشت خواهم غبغبت تا سخت تر بوسم لبت — ترسم ززلف چون شبت گورنك عصیان پرورد
ازدولبت ای همنفس یکبوسه دارم ملتمس — بگذار تاخودرا مکس در شکرستان پرورد
ور بوسه ندهی ای پسر حالی بگیرم بندم کمر — گرد سخنور شیرزچون رسم طغیان پرورد

ویژه چوقاآنی کسی کورا بود حرمت بسی
زیراکه درمجلس بسی مدح جهانبان پرورد

ماه مهین شاه مهان غیث زمین غوث زمان — کز قیروان تا قیروان در ظل احسان پرورد
دارا محمد شاه راد آن قیصر کسری نژاد — آن کز رسوم عدل وداد آیین یزدان پرورد
ازحزم داند خیروشر ازعزم گیرد بحروبر — ازجود بخشد خشك وتر وزعدل کیهان پرورد
گیتی چومهدی مهداو نظم جهان ازجهد او — وزعدل او درعهد او مهتاب کتان پرورد
قهرش همه زهر اجل دوشد زپستان امل — مهرش همه طعم عسل در کام ثعبان پرورد
ازهیبتش خصم دژم زان پیش کاید ازعدم — تن را چوماهی درشکم بادرع وخفتان پرورد
ماریست کلکش گفته سر کز زهر باردنیشکر — ناریست تیغش جان شکر کز شعله طوفان پرورد
دستش چو بخشد مال را روزی دهد آمال را — چو دایهٔ کاطفال را ازشیر پستان پرورد
شاها مرا در انجمن خوانند استاد سخن — واکنون پریشان طبع من نظم پریشان پرورد
این نظم را ناگفته گیراین مدح را نشنفته گیر — این بنده را آشفته گیرا که هذیان پرورد
هم بس عجب نی کاین ثنا افتد قبول پادشا — کاخر پسندد مصطفی شعری که حسان پرورد
شعری دو کز غیب آمده وزغیب بی عیب آمده — وحی است ولاریب آمده تامدح سلطان پرورد
الهام مطلق دانمش اعجاز برحق دانمش — وحی محقق دانمش وحیی که ایقان پرورد
در خواب گفتش دادگر کای ازخرد بیدارتر — خلاق بیداری شمر خوابی که ایمان پرورد
اینت به بیداری نشان کز وجد گوئی هر زمان — ساقی بده رطل گران زان می که دهقان پرورد

در وصف قلعه

وله

حصنی که برکنار فصیل حصار او — نبود زمنجنیق فلك سنك را گذار
حصنی که از نظارهٔ برجش زفرق چرخ — ازفرط ارتفاع فتد تاج زرنگار
حصنی که روزگار زیك خشت باره اش — برگردنه سپهر تواند کشد حصار

قاآنی

در زیر آسمان وفراز آسمان ‏ در ملك روز كار وفزونتر ز روز كار
زانسوی قعر خندق اونافریده است ‏ جائی بسعی قدرت خویش آفریدکار
مانندهٔ قواعد شرع نبی قویم ‏ چون بازوان حیدر كرار استوار
قایم تر از قلوب ظریفان سنكدل ‏ محكم تر از عهود حریفان خاكسار
چون عقل با متانت وچون چرخ سربلند ‏ چون عرش بارزانت وچون كوه پایدار

قصیده

وله

فرو بكرفته كیتی را بباغ وراغ و كوه ودر ‏ نم ابر و دم باد وتف برق وغو تندر
شخ از نسرین هوا ازمه چمن ازكل تل ازسبزه ‏ حواصل بال وشاهین چشم وهدهد تاج وطوطی پر
زابر واقحوان ولاله وشاه اسپرم بینی ‏ هوا اسود ز بیضا ص دمن احمر چمن اخضر
عقیق وكهربا وبسد و پیروزه راماند ‏ شقایق و شنبلید و بوستان افروز وسیسنبر
زصنع ایزدی محو ند ومات وهایم وحیران ‏ اكر اوشا اكر ارژنك اكر مانی اكر آذر
كنون كرسنبل وشمشاد و باغ و بوستان دارد ‏ چمن تزیین دمن تمكین زمین آیین زمان زیور
بصحن باغ وطرف فراغ وزیر سرو و پای جو ‏ بزن كام و بجو كام و بخور جام و بكش ساغر
بویژه بابتی شنكول وشوخ وشنك وبی پروا ‏ سمن پرواز وخوش آواز وافسونساز وحیلت كر
سمن خوی وسمن بوی وسمن روی وسمن سیما ‏ پری طبع وپری زاد وپری چهر وپری پیكر
رش دیبافرش زیبااندش طوبی خدش جنت ‏ تنش روشن خطش جوشن رخش كاشن لبش شكر
بیالا كش بسیما خوش بمو دلكش بخو آتش ‏ بچشم آهو بقد نازو بخد مینو بخط عنبر
جو سیمین سرو من كش هست روی وموی وچهر ولب ‏ مه روشن شب تاری كل سوری می احمر
كفش رنكین دلش سنكین خطش مشكین لبش شیرین ‏ بخو توسن برو سوسن برخ كاشن بتن مرمر
دوهاروت ودوماروت ودوكابرك ودومرجانش ‏ پراز خواب وپراز تاب وپراز آب وپراز شكر
مرا هست ازغم واندیشه وفكر وخیال او ‏ بقامت شكل دوپاد ركل هوا دردل هوس درسر
زعشقش چون انار ونار ومار واژدها دارم ‏ بری كفته دلی تفته تنی جفته قدی چنبر
ولیكن باز ازو شادم كه سال وماه وروز وشب ‏ بطوع وطبع وجان ودل ثنای شه كند ازبر

طراز تاج وتخت ودین ودوت ناصرالدین شه
كه جوید نام وراند كام وپاشد سیم وبخشد زر

ملك اصل وملك نسل وملك اسم وملك آیین ‏ ملك طبع وملك خوی وملك روی وملك منظر
عدو بند وظفرمند وهنرجوی وهنرپیشه ‏ عطا بخش وصبارخش وسما قدرو سخا كستر
قوی حال وقوی یال وقوی بال وقوی بازو ‏ جهانجوی وجهانكیر وجهاندار وجهان داور
شهنشاهی كه هست اورا بطوع وطبع وجان ودل ‏ قضا تابع قدر طابع ملك خادم فلك چاكر
حقایق خوان دقایق دان معارك جو بلارك زن ‏ فلك پایه كرا نمایه هما سایه همایون فر
زفیض فضل وفرط بذل وخلق خوب وحلق خوش ‏ دلش صافی كفش كافی دمش شافی رخش انور
برأی وفكرت وطبع وضمیرش جاودان بینی ‏ خرد مفتون هنر مكنون شغف مضمون شرف مضمر
زهی ای برتن واندام وچشم وجسم بدخواهت ‏ عصب زنجیر ورك شمشیر ومژكان تیر ومو نشتر

قاآنی

حسام فر وفال وبخت واقبال ترا زیبد ‏ سپهر آهن قضا قبضه شرف صیقل ظفر جوهر
در آن روزی كه كوش وهوش وجان ودل زهم پاشد ‏ زغو كوس وتك رخش وسر كرز ودم خنجر
زسهم تیر وتیغ وكرز وكوپال كران كردد ‏ قضا هایم قدر حیران زمان عاجز زمین مضطر
خراشد سنك و پاشد كرد وریزد خاك وسنبد كل ‏ بسم اشهب بدم ابرش بتك ادهم بنعل اشقر
بلا كاز وبدن آهن سنان آتش زمین كوره ‏ تبر تیك وسپر سندان نفس دم مرك آهنكر
دلیران از پی جنك و نبرد وفتنه وغوغا ‏ روان درصف دهان پرتف ستان بر كف سپر بر سر
توچون ببر و پلنك و پیل وضرغام ازكین خیزی ‏ بكف تیغ و ببر خفتان بتن درع و بسر مغفر
بزیرت ادهمی چالاك وجست وچابك وچیره ‏ شخ آشوب وزمین كوب وره انجام وقوی پیكر
سرین وسم وساق وسینه وكتف ومیان او ‏ سطبر وسخت و باریك وفراخ وفربه ولاغر
دم واندام ویال وبازو وزین وركاب او ‏ شراع وزورق و بط وستون وعرشه ولنكر
بدش بادو سمش سندان تنش ابر وتكش طوفان ‏ كفش برق وخویش باران دوش برق وغوش تندر
بیك آهنك وجنك وعزم وجنبش دركمند آری ‏ دوصد دیو ودوصد كیو ودوصد نیو ودوصد صفدر
بیك ناورد ورزم وحمله وجنبش زهم داری ‏ دوصد پیل ودوصد شیر ودوصد ببر ودوصد اژدر
بدشت ازسهم تیر وتیغ و كرز و برزت اندازد ‏ سنان قارن سپر بیژن كمان بهمن كمر نوذر

شها قاآنی ازدرد وغم ورنج والم كشته
قدش چنك وتنش تار ودمش نای وداش مزمر

سزد كر فیض وفضل وجود وبذلت زین سپس دارد ‏ نهالش بیخ وبیخش شاخ وشاخش برك وبركش بر
نیارد حمد ومدح وشكر وتوصیفت كرش باشد ‏ محیط آمه شجر خامه فلك نامه جهان دفتر
الا تازاید وخیزد الا تاروید وریزد ‏ نم ز آب وتف از نار وكل از خاك وخس از صرصر
حسود ودشمن وبدكوی وبدخواه ترا باشد ‏ بسر خاك وبچشم آب وبلب باد وبدل آذر

بسال وماه وروز وشب بود بدخواه جاهت را
بجك وسر نجك در دل حسك تا بن خسك بستر

ازقصیدهٔ

حكیم قطران

خیال روز فراق بتان بروز وصال ‏ مرا كدا خته دارد زغم بسان هلال
فروغ ماه نه بینم همی بروز كسوف ‏ شعاع مهر نه بینم همی زبیم زوال
حرام كردم برخویشتن وصال حرام ‏ حلال كردم برخویشتن فراق حلال
كه در وصال تواندہ بود نهیب فراق ‏ كه درفراق توشادی بود امید وصال
هرآن زمانكه من آهنك راه خواهم كرد ‏ بسوی من دود آن ماه روی مشكین خال
كشاده شكر شنكرف رنك را بعتاب ‏ نهاده نركس نیرنك بازرا بجدال
كهی لا آل نهان كرده درمیان عقیق ‏ كهی عقیق نهان كرده درمیان لا آل
ستاره پوش مه ازسبل قیر كون بادام ‏ بنفشه رنك كل از زخم سیمكون چنكال
كه كرز رفتن مال است رفتن تو مرو ‏ كه من ترا برسانم بكونه كون اموال
همت بچهره توانكر كنم وز عیار ‏ همت بدیده توانكر كنم بسیم حلال

قری

صلاح یافت زمان وفلاح یافت زمین	زعز جاه وجلال ملك جلال الدین
خدایکان ملوك جهان که بر خصمش	فلك کشاده کمان وجهان کشاده کمین
عجاله ایست زعزمش همه شتاب فلك	فضاله ایست زحزمش همه درنك زمین
سواد طرهٔ خطش مرکب است زشام	قبای قامت ملکش مرتب است زچین
سماع خوشتر او بانك اسب روز نبرد	شراب بهتر اوخون خصم موسم کین
زهی نتیجهٔ خشمت خلقتنی من نار	خهی بقیهٔ حلمت خلقته من طین
فلك بایستد ازهیبت توکوید هان	زمین بجنبد اکرحشمت توکوید هین
همیشه تاکه زتأثیر کردش کردون	یکی بود طرب آمیز ودیکری غمکین

طرب نصیب دل دوستت بود یارب
غم از درون عدوت جدا مباد همین

قصیدهٔ مصنع

قوامی کنجوی

حسن مطلع وترصیع	ای فلك راهوای قدر توبار	وی ملك را ثنای صدر توكار
ترصیع وتجنیس	تیر چرخت زمهر دیده سپر	تیر چرخت زمهر دیده سپار
تجنیس تام	جود را برده ازمیانه میان	بخل را داده ازکناره کنار
تجنیس ناقص	ساعد ملك ورخش دولت را	توسواری وهمت توسوار
تجنیس زائد	پست بارفعت توخانهٔ خان	تنك بافسحت توشارع شار
تجنیس مرکب	بی وفای تومهر جان ناچیز	باوفای تومهرجان چو بهار
تجنیس مکرر	صبح بدخواه زاحتشام توشام	کل بدکوی زافتخار توخار
تجنیس مطرف	عدلت آفاق شسته از آفات	طبعت آزاد بوده از آزار
تجنیس خطی	ازتو بیمار ظلم را دارو	وزتو اعدای ملك را تیمار
استعاره	جز غبار نبرد تو نبرد	دیدهٔ عقل سرمهٔ دیدار
مراعات نظیر	در کل شرم یافت بی کل تو	شانهٔ چرخ ماه آینه دار
موجه	آن کند کوشش تو بااعدا	که کند بخشش تو بادینار
محتمل الضدین	باهوای توکفر باشد دین	بی رضای توفخر باشد عار
تأکید المدح بمایشبه الذم	هست رایت زمانه را عادل	لیك دستت خزانه را غدار
التفات	فلك افزون زتو ندارد کس	ای فلك نیك کیرو نیکش دار
ایهام	بخت سوی درت خزان آید	راست چون بت پرست سوی بهار
تشبیه مطلق	تیغ تو همچو آفتاب بنور	سبز دارد زمانه را زنکار
تشبیه تفضیل	چرخ وماهی نه نیستی نه ازانك	نیست این هردورا قوام وقرار
تشبیه تأکید	بلکه ازتست چرخ را تمکین	بلکه ازتست ماهرا اظهار
تشبیه مشروط	ماهی ارماه ناورد کاهش	چرخی ار چرخ نشکند زنهار
تشبیه اضمار	کرتو چرخی عدو چراست نکون	ورتو ماهی عدو چراست نزار

قوامی

تشبیه تسویه	جای خصمت چوجای تست رفیع	آن تو تخت وآن خصمت دار
تشبیه کنایه	چون تو در روز شب کنی پیدا	چون تو از خار کل کنی دیدار
تشبیه عکس	شام کردد چو صبح زرد لباس	صبح کردد چو شام تیره شعار
سیاقة اعداد	دست برداشت کان عرض هنر	بسخاو وفا وعدل ویسار
تنسیق صفات	نورت ازمهر لطفت ازناهید	برت ازابر جودت ازکهسار
حشو قبیح	قهرت ار مجتهد شود ببرد	آسمان را بسخره وبیکار
حشو متوسط	لیك لطف توای همایون رای	بلطف در برآورد زبحار
حشو ملیح	باغ عمرت که تازه باد مدام	چشم بددور روضه ایست ببار
اشتقاق	روز کوشش چو زیر ران آری	آن قدر پیکر قضا پیکار
سجع متوازی	درسجودت دران شدند زپیش	بروجودت روان کنند نثار
سجع متوازن	سرکشان جهان حادثه ور	اختران سپهر آینه دار
سجع مطرف	آردت فتح درمکان امکان	دهدت کوه برقرار قرار
مقلوب بعض	رشك قدرت بردسپهرونجوم	شکر فتحت کند بلاد ودیار
مقلوب کل	کرم دارد زناب دل پیکان	مرك بارد بخصم برسوفار
مقلوب مجنح	کنج نصرت دهد کذارش جنك	رای دولت زند حمایت یار
مقلوب مستوی	رامش مرد کنج یاری وقوت	توقوی را بجنك در مشمار
ردالعجز علی الصدر	کار عدل تو ملك داشتن است	عدل راخود جزاین نباشد کار
نوع دوم	به یسار توجود خورد یمین	شد یمین زمانه برتو یسار
نوع سیم	خصم تیمار دولت توکشد	خصم بیکوتراست درتیمار
نوع چهارم	درمقامی که بارزر بخشی	ریزش ابر را نباشد بار
نوع پنجم درقسم یکم	می کذاری برع وام عدو	کس ندیداست رع وام کذار
نوع پنجم درقسم دوم	چرخ ازازار تونیازارد	شدکان راکجا کند آزار
نوع ششم درقسم یکم	نارد ازخدمت توبیرون سر	ورچه بشکافیش به نیزه چومار
نوع ششم درقسم دوم	دشمنان را بداوری وخلاف	بانقاضای کنند دوار
متضاد	قهروکینت به باد داده چوخاك	لطف وقهرت بآب کشته چونار
اعنات	ای نکوخواه دولت توعزیز	وی بداندیش روزکارتوخوار
	هرکه زنهارخوارعهدتونشد	بسپارش بعالم خونخوار
	کاه ریزه به نیزه بربائی	چون کنی عزم رزم اینت سوار

مزدوج — ای بده قدوهٔ وضیع وشریف
متلون — وی شده قبلهٔ صغار وکبار

ارسال مثل	نکشد آب خصم آتش تو	نشکند تاب نوزمهرهٔ مار
ارسال مثلین	کرمهی فارغ ازهوای خسوف	کرمی ایمن ازبلای خمار
لغز	چیست آن دور واصل اونزدیك	چیست آن فرد وفعل او بسیار

قوامی

خام اوهرچه علم را بخته	مست اوهرچه عقل را هشیار	
داشکن لیك درد دل پیوند	خوش کذر لیك روزکار کذار	
رنج اوزدبی دلان راحت	خوار اوزدزیرکان دشوار	
چون دعا خوش عنان وبی مرکب	چون قضا رهنورد وبی هنجار	
اندهش همچو اهو وراحت بخش	آتشش همچو آب نوش کوار	
نعره دروی شکنج موسیقی	ناله دروی نوای موسیقار	
عشق اصلیست کز منازعتش	عقل غمکین بود روان غمخوار	
خاصه عشق بتی که در غزلش	مدحت شاه می کنم تکرار	
شاید ارزان غزاله بنبوشد	زین نوا این غزل بنغمهٔ زار	

ازدلم سوسنش ببرد قرار
بسرم نرکسش سپرد خمار

		مطلع ذوالقافیتین
ویحك آن نرکس است یاجادو	یارب آن سوسن است یاکلنار	تجاهل عارف
کفتم ازجان بعشق بیزارم	کفت عاشق زجان شود بیزار	سؤال وجواب
دوست میدارمش که یارمن است	دشمن آن به که خود نباشد یار	موشح
سوخت درآتشم چه می کویم	احرقتنی الهوا بغیر النار	ملمع
زار وزردم زدرد دوری او	درد دل دار زرد دارد وزار	مقطع
تن عیشم نحیف کشت بغم	کل بختم نهفته کشت بخار	موصل
چهرهٔ روشنش که روزمن است	زیر زلفش مهیست درشب تار	مجرد
غمزهٔ شوخ آن صنم بکشاد	اشك خونم زچشم خون آثار	رقطاء
دل شد وهم نه بیند ازوی مهر	سرشد وهم نپیچید ازتن کار	خیفاء
موج ودود دل ودو دیدهٔ من	برد دریا وابر را مقدار	معما
وصل خواهم ندانم آنکه بکس	رایکان رخ نمی نماید یار	تضمین
ورنماید زبس صفا که در اوست	رازمن دررخش بود دیدار	اغراق فی الصفة
برلبش زلف عاشق است چومن	لاجرم همچومنش نیست قرار	جمع تنها
باد صبح است بوی زلفش نی	نبود باد صبح عنبربار	تفریق
من وزلفین اونکونساریم	لیك او برکل است ومن برخار	جمع وتقسیم
هست خطش فراز عالم رو	این یکی ابر وآن یکی کلزار	جمع وتفریق
غم دوچیز مرا دوچیز سپرد	دیده را آب وسینه را زنکار	تقسیم وتفریق
همچو چشم توانکراست لبش	این باشك آن بلاولوی شهوار	جمع وتفریق وتقسیم
آب این تیره درآن روشن	آن این کریه وآن اوکفتار	
جکروجان وچشم وچهرمن است	درغم عشق آن بت فرخار	تفسیر خفی
هم بغم خسته هم بتن مهجور	هم بخون غرقه هم بزخم افکار	

قوامی

خورد خوردم بعشق آن ناکام	هست وهستم زنجر اونا چار	تفسیر جلی
اومراخون ومن وزا اندوه	اوزمن شاد ومن ازو غمخوار	
مویم ازغم سپید کشت چوشیر	دل زمحنت سیاه کشت چوقار	کلام جامع
این زنرکس بلا کشید خضاب	وان زراه جفا کرفت غبار	
غم دل کر بدست بازارم	مدح شه میکشایدم بازار	حسن مخلص

شه قزل ارسلان که دست وداش
هست خصم شمار وخصم ثمار

		متزلزل
حزمش آورده بادرا بسکون	عزمش افکنده خاك را بمدار	ابداع
جای درکرمیانهٔ دریاست	ازچه معنیست دست اودربار	تعجب
رغم دریاکه بخل می ورزد	اوکند مال برجهان ایثار	
چه شکاراست زد اوچه مصاف	چه مصافست پیش اوچه شکار	حسن تعلل
بدره بدره دهد بسایل زر	دجله دجله کشد ببزم عقار	طرد عکس
کشته زان بدره بدره بدره خجل	برده زان دجله دجله دجله یسار	مکرر
خسروا بازمانه در جنکم	که بغم می کدازدم هموار	حسن طلب
چه بود کر کف تو برکیرد	ازمیان من وزمانه غبار	
تاعیانست مهررا تابش	تانهانست چرخ را اسرار	حسن مقطع

روز وشب جز سخا مبادت شغل
سال ومه جزطرب مبادت کار

از قصیدهٔ

برنافته است بخت مرا روزکار دست	زانم نمی رسد بسر زلف یار دست	کمال الدین اصفهانی
آرم برون زهر شکنش صد هزار دل	کردررسد مرا بدوزلف نکار دست	
صبروجوانی ودل ودین بود در غمش	شستم باب دیده ازین هرچهار دست	
سرباز بست کر تو بادست بازیش	چون پای اونداری ازوی بدار دست	
درخون عاشقان توسعی ازمی کند	بهرجراحت بسته کمر ازسوار دست	
پیکان تیرغمزهٔ تودر دل منست	ورنیست باورت زمن اینك بیار دست	
طوطی عقل درهوس شکرابت	برسر همی زند چومکس زار زار دست	
نامد بدست وصل تو بی زحمت فراق	برکل کسی نیارد بی زخم خار دست	
لعل تراشبی بسودم من وهنوز	می ابسم ازحلاوت آن کریه وار دست	
در آرزوی روی تودارم چوآینه	دایم ستون بزیر زنخ زانتظار دست	
یارازمیان کارغمت آورم برون	کر کیردم عنایت صدر کبار دست	

سلطان شرع صاعد کان کاه حل وعقد
بربندد آسمانرا از اقتدار دست

کمال الدین اصفهانی

کشت است بیخ شاخ سر دست بهر آنك زآسیب بار بخشش اوشد فکار دست
ای مانده زیر سنك وقار تودست کوه وی تافته شکوه تو پنه حصار دست
بردار بش زخاك ورسانیش برفلك هرکو بدامن توزند چون غبار دست
چون آستین زبمن توصاحب علم شود هرکس که بوسه دادترایك دو بار دست
بست است دست خصم نوزامساك ومرترا ازجودمطلق است درین روزکار دست
چون بالشند دست نشینان روزکار برهم نهاده پیش درت بنده وار دست
حالی بسر در آید انکشتها زعجز ازبار بخشش تو چوکیرد شمار دست
بنیاد کار خصم تو آنست کز نیاز باشد فراز داشته بهرکذار دست
در زر کرفت باد خزان دست شاخسار زیراکه داشت بهر تو برکرد کار دست
پهلو زتو هرآنکه تهی کرد چون چنار برپیش و پس کرفته بود زافتقار دست
برخاطرم نهادی دستی زمکرمت ورنه بشسته بودم ازین کارو بار دست
سردستی است شعرمن ایراکه می‌نداد ابکار فکر برحسب اختیار دست
بهر قبول بخشش بی منتهای تو بنکر چکونه داشته ام برقطار دست
دوشیزکان خاطرمن بین که غنچه وار برو کرفته اند زتو شرمسار دست
کشتم هزار دستان درباغ مدحتت کز همکنان ببردم دراین دیار دست
خصم شتر دلت را قربان کندهمی زین روی سعد ذبح آمخته کار دست

بردست ازان نهادم این شعر چون نکار
کایام عید خوب بود پرنکار دست

ازشتائیهٔ

وله

هرکز کسی نداد بدینسان نشان برف کوئی که لقمه ایست زمین ودهان برف
مانند پنبه دانه که درپنبه تعبیه است اجرام کوههاست نهان درمیان برف
ازبسکه سربخانهٔ هرکس فرو برد سردوکران و بی‌مزه شد میهمان برف
کرچه سپید کرد همه خان ومان ما یارب سیاه باد همه خان ومان برف
وقتی چنین نشاط کسی را مسلم است کاسباب عیش دارد اندر زمان برف
هم نان وکوشت دارد وهم میوه وشراب هم مطربی که برزندش داستان برف
معشوقهٔ مرکب از اضداد مختلف باطن بسان آتش وظاهر بسان برف
آنجا که سازعیش بدینسان میسراست میباش کوفلان وفلان درفلان برف
نه همچو من که هرنفسش باد زمهریر پیغامهای سرد دهد برزبان برف
کرقوتم بدی زپی قرص آفتاب بربام چرخ رفتمی از نردبان برف
ازکیسهٔ سخای تودز دیده کرد ابر سیمی که خرج می کند اکنون زکان برف
اطف شمایل تواکر برجهان دمد رك سمن پرا کند از بادبان برف

کمال اصفهانی

ای آفتاب فضل چنین روزیاد کن زان بینوا که هست کنون میزبان برف
خورشید جودت ارنکند پشت کرمی سرماکند شمار من ازکشتکان برف

قصیده

وله

بچشم وغمزه ورخسار وابروی برد دلبر قرارازجسم خواب ازچشم هوش ازعقل عقل ازسر
نباشد باب والفظ وجمال وخال اومارا شکردرخورد ومی درکارمه درروجه شب درخور
سرزلف ورخ خوب وخط سبز ولب لعلش سمنسای ومه آسای ودل آرای وکهر پرور
نباشد خالی ازفکر وخیال وذکر ونام او زوان درتن خرد درسر سخن درلب نفس دربر
نثارخاکپایت را زجسم وشخص وچشم وروح برارم جان بیازم سیم نثارم دربریزم زر
ببوی ورنك وزیب وفرچتوکی روید وتابد کل ازکلشن می ازساغرمه ازکردون خورازخاور
مکر مالیدهٔ برخاك نعل سم اسب شه اب شبرین خط مشکین رخ نازك بردلبر
فلك قدری ملك صدری امیری خسروی کامر سعادتبخش ودولتیار وملك آرای ودین کستر

قدر قدرت قضافرمان شهنشه ... نویان
جهانکیروجهان بخش وجهاندار وجهان داور

بقدر وحشمت وتمکین وعدل ودادعالمرا فریدون وجم و پرویز ونوشروان واسکندر
زرای وطلعت واحسان وطبعش ذله می بندد مکس شهد وقصب قند وصدف دروبحر کوهر
زعدل وداد وجودش انچه این دارد بجا دارد دماغ زعقل عقل ازروح روح ازطبع طبع ازخور
زهی آراسته تخت وسپاه وملك ودین ذتت چودین عقل وروان جسم وادب نفس وشرف کوهر
تذرو وتیهو ودراج وکبك ازهمت وعدلت همایون فال ومیمون بال وطغرل صید وشاهین پر
زخال وجد وعم ومام موروثیست ذاتت را کمال نفس وحسن خلق وعزوجاه وزیب وفر
بکید ومکر وزور وحیل نتوان جدا کردن نسیم ازمشك ورنك ازلعل وتاب ازنار ونور ازخور
نمی بینم بدور عدل وداد واطف وطبعت جز قدح کریان ودف نالان ومی بی اب ونی لاغر
دران ساعت که ازپیکار وحرب ورزم وکین کردد زمین کردون جهان دریا فرس کشتی بلا انکر
زسهم تیر وعکس تیغ وکرد خاك وخون کردد اجل مالك روان هالك زمان دوزخ مکان محشر
زاوج کرد وموج خون وآشوب فتن باشد وجوه اصفر جبال اخضر سپهر اسود زمین احمر
کهی کردد کهی لغزد کهی لرزد کهی پیچد سرمردم سم اسب وتن رمح ودل خنجر
چو برقلب صف وخیل وسپاه دشمنان تازی ظفر قاید قضا تابع ولی غالب عدو مضطر
روان سوی عدو کرز وسنان وناوك وتیغت عدم دردم بلا درسر اجل درپی فنا دربر
بیندازند وبجهند وفروکیرند وبردارند یلان اسب وسران کردن مهان مغفر شهان افسر
بزیرت باد پا اسپی جهان پیمای وآتشرو جوان طبع ومبارك پی قوی طالع بلنداختر
بوقت صید وسبق وعزم ورزم ازوی فروماند بسرعت وهم وجستن برق ورفتن سیل وتك صرصر
بسیر وسرعت ورفتار ورفتن بکذرد چون او نسیم از بر وباد از بحر وابر ازکوه وسیل ازدر

امیرا خسروا شاها نوشتن وصف تو نتوان
بصد قرن وبصد دست وبصد کلك وبصد دفتر

کمال اصفهانی

کلامی کرچه مطبوع وروان ودلکشست الحق — که دارد چون تو مشرقی نکار وچابك ودلبر
بفر و بخت اقبالت جواب آمد جواب اینك — لطیف وروشن وپاك وخوش وعذب وروان ونر
بقای فصل وتأثیر ومدار وحکم تادارد — نفوس وعنصر وارواح وچرخ وکردش اختر
نفوس وعنصر وارواح وچرخ واخترت بادا — مطیع وتابع ومحکوم وخدمتکار وفرمانبر
خداوندت مه وسال وشب وروز وکه وبیکه — معین وناصر وهادی ویار وحافظ وباور

ازقصیدهٔ

محتشم کاشانی

زآهم برعذار نازکش زلف آنچنان لرزد — که عکس سنبل اندرآب ازباد وزان لرزد
خرامان چون شوی کردد تنت سرتاقدم لرزان — بسان کلبنی کزنازکی کلهابرآن لرزد
زآه سرد من لرزد دل محزون برآن کاکل — چومرغی کزنسیم صبحکه در آشیان لرزد
جوانی جان من پند غلام پیر خود بشنو — مکن کاری که ازدستت دل پیر وجوان لرزد
بقصد خون مظلومان چوبندد برمیان خنجر — دلم چون برك بید ازبهرآن نازك میان لرزد
نیندیشد زخون مردم آن مژکان مکرآندم — که رمح موشکاف اندر کف شاه جهان لرزد

شه کیتی ستان طهماسب آن کزبیم رزم او
تن پیل دمان کاهد دل شیر ژیان لرزد

اکرفغفور چین آید بقصد آستان بوسش — زچین ابروی دربان آن برآستان لرزد
کران قدری که ذاتش باوجود آن سبکروحی — بهیبت کرنهد پا برزمین هفت آسمان لرزد
چوتیرش برکشاید وحشت اندر طیر ووحش افتد — چوتیغش جارستاند نس جان راجسم جان لرزد
بدورش دزد کرد کاروان کردد بچاوشی — بعهدش کرك را برمیش دل پیش ازشبان لرزد
بمیدان خنك سیمین تنك زرین رنك چون رانی — زهیبت چون جرس دل دربرو بین ستان لرزد
تن دشمن کها کنون مطپد بروی خاك ازتو — ز برخاك نیز ازصولتت سیماب سان لرزد

ازقصیدهٔ

وله

تابدن دستکاه جان باشد — دست دست خدایکان باشد
شاه طهماسب آنکه در سپهش — همچو سنجر هزارخان باشد
کر برفع قضا تو بید حکم — اهتمام قدر دران باشد
ور بعزل قدر دهد فرمان — اقتضای قضا چنان باشد
آنکه ازصدمت عدالت او — دزد چابش کاروان باشد
وآنکه ازهیبت سیاست او — کرك باغی سك شبان باشد
روز هیجا همای تیر ترا — طعمه ازمغز استخوان باشد
وزرمانی که ازهجوم سپاه — رستخیز ازدو سوعیان باشد
که زدست یلان تیرانداز — لرزه در پیکر کمان باشد
که زسهم خدنك طایر روح — مرغ کم کرده آشیان باشد

محتشم

هرچند درخاطر اجل کذرد — تیغ را برسر زبان باشد
چوعنان فرس بجنبانی — رعشه درجسم انس وجان باشد
اولین حملهٔ ترا در پی — فتنهٔ اخرالزمان باشد
هم شتاب تو یك زمان به حرب — فتح را عمر جاودان باشد
هم درنك تو یکزمان در جنك — مهلت صد هزار جان باشد
ای بسان قضا قدر فرمان — خود بفرما رواچه سان باشد
که حجر رونق کهر شکند — لولو ارزان خزف کران باشد
من چنان شمع معنی افروزم — کانوری مستنیر ازان باشد
دیکران را بمجلس انور — سایه وش باتو اقتران باشد
محتشم رخش شکوه تندمران — کاتش آتش دخان دخان باشد
تویی اکنون خروس عرش سخن — چه کزندت زماکیان باشد
تاز آمد شد خزان و بهار — باغ که پیروکه جوان باشد

باد بخت جوان ورایت پیر
تاز بهره جوان نشان باشد

ازقصیدهٔ

مختاری

چومن بقوت اسلام ونصرت داور — زبهرخدمت بستم کمر بعزم سفر
مدیح بود مرا رهبر وسخن مونس — امید بود مرا همبر وخرد یاور
بخواستم زمجمز جمازهٔ آورد — یکی هیونی صحرا نوردکه پیکر
سطبر کردن وآکنده ران وپهن قفا — بلند قامت وبسیارموی وکوچك سر
بریده زدهنش خوشهای مروارید — دمیده ازکتفش برکهای سوسنبر
چوبادپای بکوهسان اودر آوردم — زجای جست برآن بادپای کوه سپر
بسان نافهٔ صالح بیکشب اندرکوه — هزار بار برون آمد ازمیان حجر
دران مصاف که ازحرص جنك وفتنهٔ بین — فرو نشیند کرز پدر بمغز پسر
فلك بود متحیر زشورش عالم — زمین شود متحرك زجنبش لشکر
زخاك تیره کنی رزمکاه رابالین — زخون تازه کنی جنك جوی رابستر
در آفتابش برنده بود خنجر تو — نه تربیت زفسان یافت نه زآهنکر
نعوذ بالله اکر نام او برد یاجوج — بریده کردد صدجای سد اسکندر
نخست بار که برکمان اوکذاشت فلك — بریده کشت شب وروز اوزیکدیکر
همی بدفتر بردم صفات رزم ترا — برو رسیدم خون شد مداد بردفتر
بپیش تیرتو برتن چه پوست چه جوشن — بزخم کرزتو برسرچه موی وچه مغفر
چوشست بند درحلق خودستان توخصم — اکر چوماهی باد ع زاید ازمادر

مسعود سعد سلمان

ازقصیدهٔ

شکوفهٔ طرب آورد شاخ عشرت بار
که بوی نصرت وفتح آید ازنسیم بهار

کرفته جام طرب عیش باهزار نشاط
نموده روی فرح روح چون هزار نکار

درین بشارت مطرب نوای نغمه بزن
بدین سعادت ساقی نبذ لعل بیار

که باز کشت به پیروزی ازجهاد وغزا
علای دولت مسعود شاه دولت یار

مؤیدی که زمین را برای کرد آباد
مظفری که جهان را به تیغ داد قرار

ببوی مهرش زاید همی زآتش کل
بباد کینش خیزد همی زآب شرار

کشیده خنجر مصقولش آفتاب نهاد
کشاده چتر همایونش آسمان کردار

فلك زرایت منصور اوکلاب سرشك
زمین زموکب میمون اوعبیر غبار

براند سخت و بیاموخت بادرا راندن
برفت مسرع و بنمود آب را رفتار

صدای کوسش رعدی فکنده درهر کوه
سرشك تیغش سیلی کشاده ازهر غار

فکنده ناخج در مغز کفر ناسته
نشانده بیلك درچشم شرك تاسوفار

بهند شاه و به افنوج بود دارالملك
که کافری همه برقطب اوکرفته قرار

بقلعهٔ که ازوباد کم رود بیرون
به بیشهٔ که درو دیو بد برد هنجار

زدور چون خبر تیغ بی قرار تو یافت
قرار کرد نبارست جست راه فرار

بجست بیهش واز بیم جان چنان پنداشت
که هست افعی پیچانش برمیان زنار

نکرد یکشب خواب ونخورد یکروز آب
ندید یك هم اه ونیافت یك تن یار

وله

ازقصیدهٔ

شده است قامت ودیدار آن بت کشمیر
یکی زسرو بلند ویکی زبدر منیر

بتی که هست رخ وزلف او برنك و بوی
یکی بشبه عقیق ویکی بسان عبیر

دل وبرش بچه ماند بسرمی وسختی
یکی بسخت حدید ویکی بنرم حریر

ببرد عارض وزلفیاش ازدو چیز دوچیز
یکی سپیدی شیر ویکی سیاهی قیر

دل وتنم شده ازوتاجدا شدم من ازو
یکی زرنج غنی ویکی زصبر فقیر

دو چیزدانم اصل نشاط وراحت خویش
یکی وصال نکار ویکی ثنای امیر

امیر غازی محمود کاین دوچیز وراست
یکی همایون تاج ویکی خجسته سریر

ببرد طلعت وفهم وی ازدو چیز سبق
یکی ززهرهٔ ازهر یکی زتیر دبیر

معین اوست فلك چون مشیر اوست جهان
یکی چه نیك معین ویکی چه خوب امیر

همیشه دولت واقبال باد با تو بهم
یکیست باد ندیم ویکیست باد وزیر

همیشه باد سر ودیدهٔ بداندیشت
یکی بریده به تیغ ویکی خلیده به تیر

مسعود سعد سلمان

ازقصیدهٔ

شبی چوروز فراق بتان سیاه ودراز
در از ز ز امید وسیاه تر ز نیاز

من وجهان محیرز یکد کر هردو
پدید و پنهان کشته مرا و اورا ز ز

مراز رفتن معشوق دیده لولو خیز
ورا ز آمدن آن سپهر لولو ساز

دلا چه داری انده زشادکامی وی
به نار غم چه کدازی بساز وابهو کداز

اکر سپهر بکردد زحال خود تومکرد
وکر زمانه نسازد تو بازمانه بساز

کسی چه دارد غم کش بود خداندی
بسان خسرو محمود شاه شده نواز

وله

ازقصیدهٔ

تنك است همچو نای دلم درحصار نای
پستی کرفت همت من زین بلند جای

آرد هوای نای مرا نالهای زار
چون نالهای زار آرد نوای نای

کردون به درد ورنج مرا کشته بود دیر
پیوند عمرم ارنشدی نظم جانفزای

از دیده کاه باشم من در قیمتی
وز طبع که خرام درباغ دلکشای

از رنج تن تمام نتانم نهاد کام
وزدرد دل تمام نیارم کشید پای

چون پشت بینم ازهمه مرغان برین حصار
ممکن بود که سایه کنم برسر همای

کردون چه خواهد ازمن سر کشتهٔ ضعیف
کیتی چه خواهد ازمن درماندهٔ کدای

ای محنت ارنه کوه شدی ساعتی برو
وی دولت ارنه بادشدی لحظهٔ بپای

ای تن جزع مکن که بخاریست این جهان
ای دل غمین مشو که سپنجیست این سرای

ای بی هنر زمانه مرا پاك در نورد
وی کور دل سپهر مرانیك برکرای

درآتش شکیبم چون کل فروچکان
برسنك امتحانم چون زر بیازمای

ای دیدهٔ سعادت تاریك شو مبین
وی مادر امید سترون شو ومزای

ای اژدهای چرخ دلم بیشتر بخور
ای آسیای حبس تنم تنکتر بسای

زین جمله باك نیست چو نومید نیستم
ازعفو شاه عادل درخدمت خدای

وله

ازقصیدهٔ

دیدم شبی بخواب درختی بزرکوار
ازعلم وعقل وفضل بروش خ و برك وبار

ازقند هار سایهٔ اونا بقیروان
وز قیروان شکوفهٔ اونا بقندهار

نزدیك وی نشسته جونی کشاده طبع
باصورتی بدایع وزبان سخن کذار

آثار تازکی ونشان خجستکی
برصورت مبارك اوکشته آشکار

کفتم که کیستی تو چنین شاد وتازه روی
باز این درخت چیست چنین سرو آبدار

کفت این درخت دین خدا وپیمبراست
من دولتم کرفته بنزدیك اوقرار

امیرمعزی

تا در چهار فصل به پیرم این درخت   چون زاد سرو مرو نشاند اردر بهار
گفتم که تابعی توآراسته است این   وین را باهتمام توآراسته است کار

کفتا همیشه نصرت دین است کار من
در روزکار ناصردین شاه روزکار

کفتم بپرسم ازتودرین حال چند چیز   فرزانه وار پاسخ هر پرسشی بیار
کفتا که هرسؤال که ازمن کنی کنون   ارا دهم جواب بفرمان کرد کار
کفتم که چیست آنکه نه آب ونه آتش است   چون آب وآتش است بوادی وکوهسار
پشت زمین زرفتن اوهست پرملال   روی فلك زجنبش اوهست پرغبار
بادیست کوه پیکر وکو هیست باد پای   برقیست ابرکردش واریست پرقبار
هامون همی کذارد وکردون ازو خجل   صحرا همی نوردد ودریا رو سوار
اندر جهد بدیدهٔ شیران که نبرد   واندر رمد باهوی وحشی که شکار
کفتا بدین صفت که نو برمی همی زمن   اندر جهان ندانم جزاسب شهریار
کفتم که چیست آنکه بشکل سپهر نیست   اون سپهر دارد که که کند مدار
هنکام جنك درصف هیجا برآورد   تا که مدار اوز سرسر کشان دمار
کاهی چوجوی آب وکاهی همچو برك بید   کاهی چونوح بینا که چون زبان مار
زنکار کون چوسبزه بوددرمکان خویش   شنکرف کون چولاله شود روزکار زار
آید دلاوران عجم را ازو عجب   چونانکه سروران عرب را ز ذوالفقار
کفتا که هیچ چیز ندانم بدین نسق   جز تیغ پادشاه عجم شاه کامکار
کفتم که چیست آنکه بکوهر چومرغ نیست   چون مرغ زین دیار بپرد بآن دیار
پرواز او بروزم بیکی سازد ازدوتن   آهنك او بجنك دوتن سازد از چهار
از چوب وآهنست چواز دست شدرها   بیرون جهد زچوب وزآهن کند کذار
شکلی خمیده کیردش اندرکنار خویش   چون عاشقی که کیرد معشوق درکنار
دردست شیرمردان هرساعتی بپای   چرم کوزن رابکشد تنك استوار
چون پای رابچرم کوزن اندر آورد   از بیم چون کوزن شود شیر مرغزار
کفتا بدین مثال مکر تیر خسرو است   آن خسروی که هست کریم وبزرکوار

فرمان ده زمانه ملك سنجر آنکه وی
ملك زمانه رازبدر هست یادکار

کردون بلند کردهٔ اورا نکرد پست   دولت عزیز کردهٔ اورا نکرد خوار
دانی چرا ستاره نه بیند کسی بروز   پیند باسمان بشب تیره صد هزار
زیرا که هرستاره که روشن شود بشب   خورشید بامداد کند برسرش نثار

ازقصیدهٔ

وله

ای ساربان منزل مکن جزدردیار یارمن   تایك زمان زاری کنم بر ربع و اطلال ودمن
ربع ازدلم پرخون کنم خاك دمن کلکون کنم   اطلال راجیحون کنم ازآب چشم خویشتن

معزی

ازروی ماه خرکهی ایوان همی بینم تهی   وز قدآن سرو سهی خالی همی بینم چمن
برجای رطل وجام می کوران نهاده ستند پی   برجای چنك ونای ونی آوای زاغست وزغن
ابراست جویای قمرزهراست برجای شکر   سنك است برجای کهرخاراست برجای سمن
ازخیمه تاسعدی بشد وزحجره تاسلمی بشد   وزحجله تالیلی بشد کوئی شده جانم زتن
یاری برخ چون ارغوان حوری بتن چون پرنیان   سروی بلب چون ناودان ماهی بقدچون نارون
برتنك چشم اوفره برسیمش ازعنبر زره   زلفت همه بندد کره جعدش همه چین وشکن
اندر بیابان سها کرده عنان دل رها   دردل نهیب اژدها درسر خیال اهرمن
که باپلنکان درکمر که باکوزنان درشمر   که ازرفیقان قرکاه از ندیمان پژن

مناجات

شیخ نظامی

ملك الملوك فضلم بفضیلت معانی   زمی وزمان کرفته بمثال آسمانی
نفس بلند صوتم جرس بلند صیتی   قلم جهان نوردم علم جهان ستانی
سرهمتم رسیده بکلاه کیقبادی   برحشمتم کذشته زپرنده کورخانی
سخن ازمن آفریده چوفتوت ازمروت   هنرازمن آشکارا چوطراوت ازجوانی
غزلم بسمعها در چوسماع ارغنونی   نکتم بذوقها در چو شراب ارغوانی
حرکات اختران رامنم اصل وا وطفیلی   طبقات آسمان را منم آب واواوانی
بزنم بخیره طبلی چوزنم بود عروسی   نکنم بخطبه لحنی چوکنم بود اغانی
مهم وچومه نکیرم کلف سیاه روئی   درم وچودر ندارم برص سفیدرانی
باجازت لب من دل خلق باز خندد   چوشکوفهٔ ریاحین بهوای مهرکانی
اکراین نشاط کوهر نفخات من نباشد   که زند درمغنی که خوردمی مغانی
چوصدف حلال خوارم چوکهرحلال زاده   زحرام زاده دورم شب وروز در زبانی
ولدالزناست حاسد منم آنکه اخترمن   ولدالزنا کش آمد چوستارهٔ یمانی
سرآن جریده برنه دراین قصیده بکشا   که برنده بقعه بقعه فضلا به ارمغانی
شبهی نه درخزینه چکنم کهر فشانی   کهری نه درخریطه چکنم صدف دهانی
دل وتن شکسته وآنکه هوسم زنا مجوئی   سرو وپا برهنه وآنکه سخنم زمرزبانی
ملکا وپادشاها روشی کرامتم کن   که بدان روش بکردم زبدی وبدکمانی
حرم تو آمد این دل زحسد نکاهدارش   که فرشته باشیاطین نکنند هم آشیانی
ادبم مکن که خردم خلل مبین که خاکم   به بدان نهاد طبعم دودلی وده زبانی
زکناه وعذر بکذر بنواز ورحتی کن   بخجالتی که بینی بضرورتی که دانی
همه ممکن الوجودی رقم هلاك دارد   توکه واجب الوجودی ابدالابد بمانی
بطفیل طاعت تودل خویش زنده دارم   چونباشد این سعادت نه دل ونه زندکانی
اکر ازنظامی آمد کنهیش عفوکردان   که کس ایمنی ندارد زقضای آسمانی

قصیده

نورس افندی

ساقی بده زان آتشم کابش همه جان پرورد
هم خضررا بخشد روان هم آب حیوان پرورد

هرنمش یك عمان بود هرکه که سرشاری کند
هردمش یك لقمان شود هردم که درمان پرورد

دردش بکاهد دردرا کرمش بسوزد سردرا
درسینه وسر مردرا ایمان وعرفان پرورد

می‌نام وخورشیدش لقب آمدزجمشیدش نسب
زان روهمی نوروطرب درجیب ودامان پرورد

رضوان به بار آرد همه مینو بکار آرد همه
بوی وبهارآرد همه کر باغ وبستان پرورد

چون آتش ار پیدا شود پازند وزندا ستاشود
وریردمد عیسی شود شماس ورهبان پرورد

ازتاك اکرخیزد عنب وزنخل اکرآید رطب
این تلخوش درکام ولب هم این وهم آن پرورد

کاشانه راخلخ کند نوشنده را کلرخ کند
خرم کند فرخ کند فرآورد شان پرورد

ساقیش را رضوان پدر مینایش را مینو کهر
رضوانش خلدآرد ثمر مینوش رضوان پرورد

درنیم رخ ساغرش بین چون ماه نو لاغرش بین
آتش زده کوثرش بین کز قطره عمان پرورد

چون کردد ازمی حامله کردد حبابش قابله
چشمه ندیدم کآبله درآب حیوان پرورد

جام وی ازوی صافتر ازمهرومه شفافتر
که پرورد یاقوت تر که لعل رخشان پرورد

زاید همی حور وپری بارد سهیل ومشتری
هردایه راکان جوهری آغوش وپستان پرورد

فروردن اندردی کند آتش بمغزو پی کند
سختی بردغم طی کند قوت آورد جان پرورد

غم را باستوه آورد شادی یا نبوه آورد
درکشورا شکوه آورد برتخت سلطان پرورد

روشن کند دیجور را درمان دهد رنجور را
سازد سلیمان موررا کر برك وسامان پرورد

چون آردش نزدیك لب ساقی و بوسدش ازطرب
کوبی که کل مزدز طب آتش نمکدان پرورد

برواد پی آرد کذرمستی ازان صهبا شکر
مارش همی زاید شکر مورش سلیمان پرورد

فغفور سازد ازسبو خاقان تراشد ازکدو
سیلان اواز رنك ورودر هند سیلان پرورد

که ساتکین راجوی جو آتش زند درآب رو
که رامتین رادرکلو صدکونه الحان پرورد

رخسار وارنکین کند کفتار را شیرین کند
نسترده نسرین کند حسن آورد آن پرورد

فرخنده صبح وشام او برزکردون نام او
مه راهلال جام او چون کوبچوکان پرورد

رخشد چونور لطف او در ذره خورشید آورد
جوشد چو بحرفیض او درقطره عمان پرورد

نسیرم نبارد کر او رستم نتابد فراو
درتشنه زال زوراو صدکونه دستان پرورد

نسرین رانسرین دهد پروانه راپروین دهد
آیینه را آیین دهد کلرا کلستان پرورد

کوثر کند یی آبرو مینوکند بی رنك وبو
چون درمجاری سبو آب فروزان پرورد

صرف محبت او بود عین حقیقت او بود
کاندرهمه مغزو خرد ادراك واذعان پرورد

این می ندیده میکده نه دیرونه آتشکده
ازتشنه نار موصده درمغز انسان پرورد

این باده را جام دکر وین جام رانام دیکر
وین هردورا آب وکهرنه بحرونه کان پرورد

ساقی بده جامی بمن زان می باآیین کهن
تاکلکم ازفیض سخن سحبان وحسان پرورد

زان پس بده جامی دکر زان می بان شیرین پسر
تاچهره اش ازخط تر برلاله ریحان پرورد

نورس افندی

اوخلخی می خلری جام آفتاب اومشتری
آن شیشه باشداین پری آن جسم واین جان پرورد

بیماری ازچشمش عیان کاندر لب شکرفشان
که کاشکر که ناردان کاهی سپستان پرورد

که چین بروم آرد بفن که جزع بارد بریمن
که در چمنزار ختن شمع شبستان پرورد

مویش زند برکل کره برلاله پوشاند زره
مویش سپرکیرد زمه مژکانش پیکان پرورد

کارخ کند خورشیدوش کهاب کند یاقوت کش
کهآورد خال حبش درمصر وسودان پرورد

که عود ساید برسمن که مشك تر برنسترن
کهآهن وکاهی برن ازسیم وسندان پرورد

زلفش دهد برمه حلی باکل کند ترسنبلی
جادوست چشمش بابلی کین کونه افسان پرورد

ازبر جبین شبنمی می پرورد مژکان همی
اعجاز باشد کادمی درجزع پیکان پرورد

دل درشغف ازغبغبش جان برلب ازشورلبش
بریاسمن دوعقربش دوماه تابان پرورد

مشك ختن برك سمن جنك پشن تیرجهن
درزلف ورخسارافکند درچشم ومژکان پرود

نجم سحر نور قرنك شکر عقد کهر
برجبهه وروی آورد درکام ودندان پرورد

درکنج لب خالش نکر چون حبه ازمشك تر
نشنیده‌ئی کرازشکر فلفل نمکدان پرورد

پرتوفکن شعله فشان رویش جهان راهرزمان
آری کند روشن جهان نوری که یزدان پرورد

ازمبسمش کرنیم تف غلطد به عمان ازشرف
درپرورد هرچه صدف شهوار وغلطان پرورد

ای آنکه درآتش ابت لعل بدخشان پرورد
درنیشکر یاقوت تر وزقند مرجان پرورد

عکس قدت درچشم ترمی پرورم ای سیمبر
چونانکه جوی کاشمر سرو خرامان پرورد

کرطره راسازی یله سنبل برد برسنبله
نسرین رادرحوصله صد سنبلستان پرورد

کل کل رخت بر برسمن نونو خطت ترترچمن
آن پرورد کاکون پرن وین تازه ریحان پرورد

لب مل ابت نی نی شکر صف صف مژات هی هی خطر
آن پروردد رو کهر وین تیرو پیکان پرورد

غبغب ترالباب شکر دمدم مرا دل دل کدر
آری دهد عشق این اثر بادرد درمان پرورد

کج کج بروخم خم کمان خوش خوش نفس دم دم روان
آن ازهلال آردنشان وین خضرراجان پرورد

کی سرو کشمیرآورد پروردن ای کل چون توقد
کی پرورد کر پرورد افتان وخیزان پرورد

کراز دوزلف خویشتن بدهی جدبرایك شکن
صد کاروان مشك ختن درمغز سرطان پرورد

لب سای برکلبرك تر برمی فشان ازخوی کهر
تا پرورد این کلشکر وان دسته مرجان پرورد

هست آینه روشن بلی لیکن نه چون رویت جلی
کل پرورد کلشن ولی نه چون توخندان پرورد

نورس تراکمتر غلام ازبندکیت افزوده نام
مهرترا ورزدمدام آنسان که ایمان پرورد

برخدمتت بسته کمر چون خامه درهر کار وسر
داغ تودارد برجکر مهر تو درجان پرورد

نامه بآذر

هاتف

نسیمی بدل میخورند روح پرور
نسیمی دلاویز چون بوی دلبر

نسیمی چو انفاس عیسی مقدس
نسیمی چو دامان مریم مطهر

نسیمی دران نکهت مهر پنهان
نسیمی دران لذت وصل مضمر

هاتف

چه باداست حیرانم این باد دلکش
که عطر عبیر آرد و بوی عنبر

نسیم بهاراست کو یا که خیزد
ز روی گل تازه و سنبل تر

نسیمیست شبها بگلشن غنوده
ز گل کرده بالین واز سبزه بستر

براندام او سوده ریحان و سنبل
در آغوش او بوده نسرین و عبهر

غلط کردم از طرف بستان نخیزد
نسیمی چنین جان فزا و معطر

نسیم ریاض جنانست گوئی
که رضوان بدست صبا داده مجمر

نسیم بهشت است دارد نشانها
ز تصریح تسنیم و ترویح کوثر

که از روی غلمان کشید است برقع
که از فرق حوران ربوداست معجر

ز گیسوی حوران و زلفین غلمان
بدینسان وزد مشك بیز و معطر

خطا گفتم از باغ جنت نیاید
نسیمی چنان دلکش و روح پرور

نسیمیست از باغ الطاف صاحب
نکوذات و نیك اختر و نیك محضر

چراغ دل روشن اهل معنی
فروغ شبستان اهل دل آذر

بمعنی مشکل سرا نکشت فکرت
کند آنچه با مه بنان پیمبر

بگفتار نار است تیغ زبانت
کند آنکه با کفر شمشیر حیدر

صورجلهٔ کاینات وتو معنی
عرض جملهٔ حادثات وتو جوهر

وفا پیشه یارا خداوند گارا
یکی سوی من بنده از لطف بنگر

ز غربت بسوی وطن شور وانه
بخود رحم فرما بما رحمت آور

خوش آن بزم کانجا نشینیم باهم
نهان از حریفان خفاش منظر

تو محفل فروز از ضمیر منیرم
منت مستنیر از ضمیر منور

بخوانیم برهم غزلهای رنگین
تو از شعر هاتف من از نظم آذر

مرادست رس نیست باری خوش آنکس
کهاین دولتش هست گاهی میسر

درین کار کوشم بجان لیك چتوان
که نتوان خلاف قضای مقدر

نه مقصود من بود مدحت نگاری
که مدح تو برناید از کلك و دفتر

ولی بود ازین نظم قصدم که دلها
بژنگ نفاق است از بس مکدر

نگویند عاجز زنظم است هاتف
گروهی که خود گاه نظم اند مضطر

نیم عاجز از نظم اشعار رنگین
تودانی که آنان ندارند باور

عروسان ابکار در پرده دارم
همه غرق پیرایه از پای تاسر

ولیکن چه لازم که دختر دهد کس
به بیمهر داماد و بیمهر شوهر

نباشد چو داماد شایسته آن به
که درخانهٔ خود شود پیر دختر

در ایجاز کوشم که نزدیك دانا
سخن خوش بود مختصر خوشتر اخصر

(ازقصیده)

ازقصیدهٔ

هلالی

تخت مرصع گرفت مرغ ملمع بدن
جیب مرقع درید شاهد گل پیرهن

ساغر سیمین شکست ساقی زرین قدح
پیکر پروانه سوخت شمع زمرد لگن

شعبده سازسپهر ز آتش پنهان مهر
برصفت اژدها ریخت شرار ازدهن

خاتم زرین که داد تخت سلیمان بباد
صبح دمید وفتاد از بغل اهرمن

بیضهٔ زرین نهاد طایر زرین جناح
جلوهٔ طاوس کرد طوطی شکر شکن

ز آتش موسی نهاد برکمر کوهسار
شعله بگردون رساند آه دل کوهکن

شمع فلك رانشاند شعشعهٔ آفتاب
شعله درانجم فکند مشعل آن انجمن

ازخم طاق فلك شمع جهان تاب را
تیغ زبان تیز کرد گرم شد اندر سخن

گفت فلك نیست این بلکه درایوان عرش
چتر سعادت زدند بهر حسین و حسن

هردو براوج کمال همچومه و آفتاب
هردو بباغ جمال چون سمن و یاسمن

شیفتهٔ باغ آن غنچهٔ خضرا لباس
سوختهٔ داغ این لالهٔ خونین کفن

ناقهٔ ایشان حلیم چون دل سلمی سلیم
مهرهٔ دل در مهار رشتهٔ جان در رسن

زهره جبینان ظهور کرده ز کوهان او
همچو طلوع سهیل ازسر کوه یمن

القصائد العربية

الاولى من المعلقات السبع

امرؤ القيس

قفا نبك من ذكرى حبيب ومنزل   بسقط اللوى بين الدخول فحومل
فتوضح فالمقراة لم يعف رسمها   لما نسجتها من جنوب وشمأل
ترى بعر الآرام فى عرصاتها   وقيعانها كأنه حب فلفل
كأنى غداة البين يوم تحملوا   لدى سمرات الحى ناقف حنظل
وقوفا بها صحبى على مطيهم   يقولون لا تهلك اسى وتجمل
وان شفائى عبرة مهراقة   فهل عند رسم دارس من معول
كدأبك من ام الحويرث قبلها   وجارتها ام الرباب بمأسل
اذا قامتا تضوع المسك منهما   نسيم الصبا جاءت بريا القرنفل
ففاضت دموع العين منى صبابة   على النحر حتى بل دمعى محملى
الارب يوم لك منهن صالح   ولا سيما يوم بدارة جلجل
ويوم عقرت للعذارى مطيتى   فيا عجبا من كورها المتحمل
فظل العذارى يرتمين بلحمها   وشحم كهداب الدمقس المفتل
ويوم دخلت الخدر خدر عنيزة   فقالت لك الويلات انك مرجلى
تقول وقد مال الغبيط بنا معا   عقرت بعيرى يا امرأ القيس فانزل
فقلت لها سيرى وارخى زمامه   ولا تبعدينى من جناك المعلل
فمثلك حبلى قد طرقت ومرضع   فالهيتها عن ذى تمائم محول
اذا ما بكى من خلفها انصرفت له   بشق وتحتى شقها لم يحول
ويوما على ظهر الكثيب تعذرت   على وآلت حلفة لم تحلل
افاطم مهلا بعض هذا التدلل   وان كنت قد ازمعت صرمى فاجملى
اغرك منى ان حبك قاتلى   وانك مهما تأمرى القلب يفعل
وان تك قد ساءتك منى خليقة   فسلى ثيابى من ثيابك تنسل

امرؤ القيس

وما ذرفت عيناك الا لتضربى   بسهميك فى اعشار قلب مقتل
وبيضة خدر لا يرام خباؤها   تمتعت من لهو بها غير معجل
تجاوزت احراسا اليها ومعشرا   على حراص لو يسرون مقتلى
اذا ما الثريا فى السماء تعرضت   تعرض اثناء الوشاح المفصل
فجئت وقد نضت لنوم ثيابها   لدى الستر الا لبسة المتفضل
فقالت يمين الله مالك حيلة   وما ان ارى عنك الغواية تنجلى
خرجت بها امشى تجر وراءنا   على اثرنا اذيال مرط مرحل
فلما اجزنا ساحة الحى وانتحى   بنا بطن خبت ذى حقاف عقنقل
هصرت بفودى رأسها فتمايلت   على هضيم الكشح ريا المخلخل
مهفهفة بيضاء غير مفاضة   ترائبها مصقولة كالسجنجل
كبكر المقاناة البياض بصفرة   غذاها نمير الماء غير محلل
تصد وتبدى عن اسيل وتتقى   بناظرة من وحش وجرة مطفل
وجيد كجيد الريم ليس بفاحش   اذا هى نصته ولا بمعطل
وفرع يزين المتن اسود فاحم   اثيث كقنو النخلة المتعثكل
غدائره مستشزرات الى العلى   تضل العقاص فى مثنى ومرسل
وكشح لطيف كالجديل مخصر   وساق كانبوب السقى المذلل
ويضحى فتيت المسك فوق فراشها   نؤم الضحى لم تنتطق عن تفضل
وتعطو برخص غير شثن كأنه   اساريع ظبى او مساويك اسحل
تضئ الظلام بالعشاء كأنها   منارة ممسى راهب متبتل
الى مثلها يرنو الحليم صبابة   اذا ما اسبكرت بين درع ومجول
تسلت عمايات الرجال عن الصبى   وليس فؤادى عن هواك بمنسل
الارب خصم فيك الوى رددته   نصيح على تعذاله غير مؤتل
وليل كموج البحر مرخ سدوله   على بانواع الهموم ليبتلى
فقلت له لما تمطى بصلبه   واردف اعجازا وناء بكلكل
الا ايها الليل الطويل الا انجلى   بصبح وما الاصباح منك بامثل
فيالك من ليل كأن نجومه   بامراس كتان الى صم جندل
وقربة اقوام جعلت عصامها   على كاهل منى ذلول مرحل
وواد كجوف العير قفر قطعته   به الذئب يعوى كالخليع المعيل
فقلت له لما عوى ان شأننا   قليل الغنى ان كنت لما تمول
كلانا اذا ما نال شيأ افاته   ومن يحترث حرثى وحرثك يهزل
وقد اغتدى والطير فى وكناتها   بمنجرد قيد الاوابد هيكل

امرؤ القيس

مكر مفر مقبل مدبر معا ... كجلمود صخر حطه السيل من عل

كميت يزل اللبد عن حال متنه ... كما زلت الصفواء بالمتنزل

على الذبل جياش كأن اهتزامه ... اذا جاش فيه حميه غلى مرجل

مسح اذا ما السابحات على الونى ... اثرن الغبار بالكديد المركل

يزل الغلام الخف عن صهواته ... ويلوى باثواب العنيف المثقل

درير كخذروف الوليد امره ... تتابع كفيه بخيط موصل

له ايطلا ظبى وساقا نعامة ... وارخاء سرحان وتقريب تتفل

ضليع اذا استدبرته سد فرجه ... بضاف فويق الارض ليس باعزل

كأن على المتنين منه اذا انتحى ... مداك عروس او صلاية حنظل

كأن دماء الهاديات بنحره ... عصارة حناء بشيب مرجل

فعن لنا سرب كأن نعاجه ... عذارى دوار فى ملاء مذيل

فادبرن كالجزع المفصل بينه ... بجيد معم فى العشيرة مخول

فالحقنا بالهاديات ودونه ... جواحرها فى صرة لم تزيل

فعادى عداء بين ثور ونعجة ... دراكا ولم ينضح بماء فيغسل

فظل طهاة اللحم من بين منضج ... صفيف شواء او قدير معجل

ورحنا يكاد الطرف يقصر دونه ... متى ما ترق العين فيه تسهل

فبات عليه سرجه ولجامه ... وبات بعينى قائما غير مرسل

اصاح ترى برقا اريك وميضه ... كلمع اليدين فى حبى مكلل

يضئ سناه او مصابيح راهب ... امال السليط بالذبال المفتل

قعدت له وصحبتى بين ضارج ... وبين العذيب بعد ما متأملى

على قطن بالشيم ايمن صوبه ... وايسره على الستار فيذبل

فاضحى يسح الماء حول كتيفة ... يكب على الاذقان دوح الكنهبل

ومر على القنان من نفيانه ... فانزل منه العصم من كل منزل

وتيماء لم يترك بها جذع نخلة ... ولا اطما الا مشيدا بجندل

كأن ثبيرا فى عرانين وبله ... كبير اناس فى بجاد مزمل

كأن ذرى رأس المجيمر غدوة ... من السيل والاغثاء فلكة مغزل

والقى بصحراء الغبيط بعاعه ... نزول اليمانى ذى العياب المحمل

كأن مكاكى الجواء غدية ... صبحن سلافا من رحيق مفلفل

كأن السباع فيه غرقى عشية ... بارجائه القصوى انابيش عنصل

الثانية من المعلقات السبع

طرفة بن العبد البكرى

لخولة اطلال ببرقة ثهمد ... تلوح كباقى الوشم فى ظاهر اليد

وقوفا بها صحبى على مطيهم ... يقولون لا تهلك اسى وتجلد

كأن حدوج المالكية غدوة ... خلايا سفين بالنواصف من دد

عدولية او من سفين ابن يامن ... يجور بها الملاح طورا ويهتدى

يشق حباب الماء حيزومها بها ... كما قسم الترب المفائل باليد

وفى الحى احوى ينفض المرد شادن ... مظاهر سمطى لؤلؤ وزبرجد

خذول تراعى ربربا بخميلة ... تناول اطراف البرير وترتدى

وتبسم عن المى كأن منورا ... تخلل حر الرمل دعص له ند

سقته اياة الشمس الا لثاته ... اسف ولم تكدم عليه باثمد

ووجه كأن الشمس القت رداءها ... عليه نقى اللون لم يتخدد

وانى لامضى الهم عند احتضاره ... بعوجاء مرقال تروح وتغتدى

امون كالواح الاران نسأتها ... على لاحب كأنه ظهر برجد

جمالية وجناء تردى كأنها ... سفنجة تبرى لازعر اربد

تبارى عتاقا ناجيات واتبعت ... وظيفا وظيفا فوق مور معبد

تربعت القفين فى الشول ترتعى ... حدائق مولى الاسرة اغيد

تريع الى صوت المهيب وتتقى ... بذى خصل روعات اكلف ملبد

كأن جناحى مضرحى تكنفا ... حفافيه شكا فى العسيب بمسرد

فطورا به خلف الزميل وتارة ... على حشف كالشن ذاو مجدد

لها فخذان اكمل النحض فيهما ... كأنهما بابا منيف ممرد

وطى محال كالحنى خلوفه ... واجرنة لزت بدأى منضد

كأن كناسى ضالة يكنفانها ... واطر قسى تحت صلب مؤيد

لها مرفقان افتلان كأنما ... تمر بسلمى دالج متشدد

كقنطرة الرومى اقسم ربها ... لتكتنفن حتى تشاد بقرمد

صهابية العثنون موجدة القرى ... بعيدة وخد الرجل موارة اليد

امرت يداها فتل شزر واجنحت ... لها عضداها فى سقيف مسند

جنوح دفاق عندل ثم افرعت ... لها كتفاها فى معالى مصعد

كأن علوب النسع فى دأياتها ... موارد من خلقاء فى ظهر قردد

تلاقى واحيانا تبين كأنها   بنانق غر فى قيص مقدد

واتلع نهاض اذا صعدت به   ككان بوصى بدجلة مصعد

وجمجمة مثل العلاة كأنها   وعى الملتقى منها الى حرف مبرد

ووجه كقرطاس الشآمى ومشفر   كسبت اليمانى قده لم يجرد

وعينان كالماويتين استكنتا   بكهفى حجاجى صخرة قلت مورد

طحوران عوار القذى فتراهما   كمكحولتى مذعورة ام فرقد

وصادقتا سمع التوجس للسرى   لهجس خفى اولصوت مندد

مؤللتان تعرف العتق فيهما   كسامعتى شاة بحومل مفرد

واروع نباض احذململم   كمرداة صخر فى صفيح مصمد

واعلم مخروت من الانف مارن   عتيق متى ترجم به الارض تزدد

وان شئت لم ترقل وان شئت ارقلت   مخافة ملوى من القد محصد

وان شئت سامى واسط الكور رأسها   وعامت بضبعيها نجاء الخفيدد

على مثلها امضى اذا قال صاحبى   الا ليتنى افديك منها وافتدى

وجاشت اليه النفس خوفا وخاله   مصابا ولوامسى على غير مرصد

اذا القوم قالوا من فتى خلت اننى   عنيت فلم اكسل ولم اتبلد

احلت عليها بالقطيع فاجذمت   وقد خب آل الامعز المتوقد

فذالت كما ذالت وليدة مجلس   ترى ربها اذيال سحل ممدد

ولست بحلال التلاع مخافة   ولكن متى يسترفد القوم ارفد

وان تبغنى فى حلقة القوم تلقنى   وان تلتمسنى فى الحوانيت تصطد

متى تأتنى اصبحك كأسا روية   وان كنت عنها غانيا فاغن وازدد

وان يلتق الحى الجميع تلاقنى   الى ذروة البيت الكريم المصمد

نداماى بيض كالنجوم وقينة   تروح الينا بين برد ومجسد

رحيب قطاب الجيب منها رقيقة   بجس الندامى بضة المتجرد

اذا نحن قلنا اسمعينا انبرت لنا   على رسلها مطروقة لم تشدد

اذا رجعت فى صوتها خلت صوتها   تجاوب اظئار على ربع ردى

ومازال تشرابى الخمور ولذتى   وبيعى وانفاقى طريفى ومتلدى

الى ان تحامتنى العشيرة كلها   وافردت افراد البعير المعبد

رأيت بنى غبراء لا ينكروننى   ولا اهل هذاك الطراف الممدد

الا ايها اللاحى ان احضر الوغى   وان اشهد اللذات هل انت مخلدى

فان كنت لا تسطيع دفع منيتى   فدعنى ابادرها بما ملكت يدى

فلولا ثلاث هن من لذة الفتى   وجدك لم احفل متى قام عودى

فمنهن سبقى العاذلات بشربة   كميت متى ما تعل بالماء تزبد

وكرى اذا نادى المضاف محنبا   كسيد الغضا نبهته المتورد

وتقصير يوم الدجن والدجن معجب   ببهكنة تحت الخباء المعمد

كأن البرين والدماليج علقت   على عشر او خروع لم يخضد

فذرنى اروى هامتى فى حياتها   مخافة شرب فى الحيات المصرد

كريم يروى نفسه فى حياته   ستعلم ان متنا غدا اينا الصدى

ارى قبر نحام بخيل بماله   كقبر غوى فى البطالة مفسد

ترى جثوتين من تراب عليهما   صفائح صم من صفيح منضد

ارى الموت يعتام الكرام ويصطفى   عقيلة مال الفاحش المتشدد

ارى العيش كنزا ناقصا كل ليلة   وما تنقص الايام والدهر ينفد

لعمرك ان الموت ما اخطأ الفتى   لكالطول المرخى وثنياه باليد

فمالى ارانى وابن عمى مالكا   متى ادن منه ينأ عنى ويبعد

يلوم وما ادرى علام يلومنى   كما لامنى فى الحى قرط بن معبد

وآيسنى من كل خير طلبته   كانا وضعناه الى رمس ملحد

على غير شئ قلته غير اننى   نشدت فلم اغفل حمولة معبد

وقربت بالقربى وجدك انه   متى يك امر بالنكيثة اشهد

وان ادع للجلى اكن من حماتها   وان يأتك الاعداء بالجهد اجهد

وان يقذفوا بالقذع عرضك اسقهم   بشرب حياض الموت قبل التهدد

بلا حدث احدثته وكمحدث   هجائى وقذفى بالشكاة ومطردى

فلو كان مولاى امرؤ هو غيره   لفرج كربى اولا نظرنى غدى

ولكن مولاى امرؤ هو خانقى   على الشكر والتسآل اوانا مفتد

وظلم ذوى القربى اشد مضاضة   على المرء من وقع الحسام المهند

فذرنى وخلقى اننى لك شاكر   ولو حل بيتى نائيا عند ضرغد

فلو شاء ربى كنت قيس بن خالد   ولو شاء ربى كنت عمرو بن مرثد

فاصبحت ذا مال كثير وعادنى   بنون كرام سادة لمسود

انا الرجل الضرب الذى تعرفونه   خشاش كرأس الحية المتوقد

فاليت لا ينفك كشحى بطانة   لعضب رقيق الشفرتين مهند

طرفة ابن العبد البكرى

حسام اذا ماقمت منتصرا به   كفى العود منه البدء ليس بمعضد
اخى ثقة لاينثنى عن ضريبة   اذا قيل مهلا قال حاجزه قدى
اذا ابتدر القوم السلاح وجدتنى   منيعا اذا بلت بقائمه يدى
وبرك هجود قد اثارت مخافتى   بواديها امشى بعضب مجرد
فمرت كهاة ذات خيف جلالة   عقيلة شيخ كالوبيل يلندد
يقول وقد تر الوظيف وساقها   الست ترى ان قد اتيت بمؤيد
وقال الا ماذا ترون بشارب   شديد علينا بغيه متعمد
وقال ذروه انما نفعها له   والا تكفوا قاصى البرك يزدد
فظل الاماء يمتللن حوارها   ويسعى علينا بالسديف المسرهد
فان مت فانعينى بما انا اهله   وشقى على الجيب ياابنة معبد
ولا تجعلينى كامرء ليس همه   كهمى ولايغنى غنائى ومشهد
بطىء عن الجلى سريع الى الخنا   ذلول باجماع الرجال ملهد
فلو كنت وغلا فى الرجال لضرنى   عداوة ذى الاصحاب والمتوحد
ولكن نفى عنى الرجال جراءتى   عليهم واقدامى وصدقى ومحتدى
لعمرك ما امرى على بغمة   نهارى ولا ليلى على بسرمد
ويوم حبست النفس عند عراكها   حفاظا على عوراته والتهدد
على موطن يخشى الفتى عنده الردى   متى تعترك فيه الفرائص ترعد
واصفر مضبوح نظرت حواره   على النار واستودعته كف مجمد
ستبدى لك الايام ما كنت جاهلا   ويأتيك بالاخبار من لم تزود
ويأتيك بالاخبار من لم تبع له   بتاتا ولم تضرب له وقت موعد

الثالثة من المعلقات السبع

زهيرابن ابى سلمى

امن ام اوفى دمنة لم تكلم   بحومانة الدراج فالمتثلم
ودار لها بالرقمتين كأنها   مراجع وشم فى نواشر معصم
بها العين والآرام يمشين خلفة   واطلاؤها ينهضن من كل مجثم
وقفت بها من بعد عشرين حجة   فلأيا عرفت الدار بعد توهم
اثافى سفعا فى معرس مرجل   ونؤيا كجذم الحوض لم يتثلم
فلما عرفت الدار قلت لربعها   الا عم صباحا ايها الربع واسلم
تبصر خليلى هل ترى من ظعائن   تحملن بالعلياء من فوق جرثم
علون بانماط عتاق وكلة   وراد حواشيها مشاكهة الدم

(ووركن)

زهيرابن ابى سلمى

ووركن فى السوبان يعلون متنه   عليهن دل الناعم المتنعم
بكرن بكورا واستحرن بسحرة   فهن ووادى الرس كاليد للفم
وفيهن ملهى للطيف ومنظر   انيق لعين الناظر المتوسم
كأن فتات العهن فى كل منزل   نزلن به حب الفنا لم يحطم
فلما وردن الماء زرقا جمامه   وضعن عصى الحاضر المتخيم
جعلن القنان عن يمين وحزنه   وكم بالقنان من محل ومحرم
ظهرن من السوبان ثم جزعنه   على كل قينى قشيب ومفأم
فاقسمت بالبيت الذى طاف حوله   رجال بنوه من قريش وجرهم
يمينا لنعم السيدان وجدتما   على كل حال من سحيل ومبرم
سعى ساعيا غيظ ابن مرة بعدما   تبزل مابين العشيرة بالدم
تداركتما عبسا وذبيان بعدما   تفانوا ودقوا بينهم عطر منشم
وقد قلتما ان ندرك السلم واسعا   بمال ومعروف من القول نسلم
فاصبحتما منها على خير موطن   بعيدين فيها من عقوق ومأثم
عظيمين فى عليا معد هديتما   ومن يستبح كنزا من المجد يعظم
تعفى الكلوم بالمئين فاصبحت   ينجمها من ليس فيها بمجرم
ينجمها قوم لقوم غرامة   ولم يهريقوا بينهم ملء محجم
فاصبح يجرى فيهم من تلادكم   مغانم شتى من افال مزنم
الا ابلغ الاحلاف عنى رسالة   وذبيان هل اقسمتم كل مقسم
فلا تكتمن الله ما فى صدوركم   ليخفى ومهما يكتم الله يعلم
يؤخر فيوضع فى كتاب فيدخر   ليوم الحساب او يعجل فينقم
وما الحرب الا ما علمتم وذقتم   وما هو عنها بالحديث المرجم
متى تبعثوها تبعثوها ذميمة   وتضر اذا ضريتموها فتضرم
فتعرككم عرك الرحا بثفالها   وتلقح كشافا ثم تنتج فتتئم
فتنتج لكم غلمان اشأم كلهم   كاحمر عاد ثم ترضع فتفطم
فتغلل لكم مالا تغل لاهلها   قرى بالعراق من قفيز ودرهم
لعمرى لنعم الحى جر عليهم   بما لا يواتيهم حصين بن ضمضم
وكان طوى كشحا على مستكنة   فلا هو ابداها ولم يتقدم
وقال سأقضى حاجتى ثم اتقى   عدوى بالف من ورائى ملجم
فشد ولم يفزع بيوتا كثيرة   لدى حيث القت رحلها ام قشعم
لدى اسد شاكى السلاح مقذف   له لبد اظفاره لم تقلم
جرىء متى يظلم يعاقب بظلمه   سريعا والا يبد بالظلم يظلم
رعوا ظمأهم حتى اذا تم اوردوا   غمارا تفرى بالسلاح وبالدم
فقضوا منايا بينهم ثم اصدروا   الى كلأ مستوبل متوخم

زهير ابن ابى سلمى

لعمرك ماجرت عليهم رماحهم   دم ابن نهيك اوقتيل المثلم
ولا شاركت فى الموت فى دم نوفل   ولا وهب منها ولا ابن المخزم
فكلا اراهم اصبحوا يعقلونه   صحيحات مال طالعات بمخرم
لحى حلال يعصم الناس امرهم   اذا طرقت احدى الليالى بمعظم
كرام فلا ذو الضغن يدرك تبله   لديهم ولا الجانى عليهم بمسلم
سأمت تكاليف الحياة ومن يعش   ثمانين حولا لا ابالك يسأم
واعلم ما فى اليوم والامس قبله   ولكننى عن علم مافى غد عمى
رأيت المنايا خبط عشواء من تصب   تمته ومن تخطى يعمر فيهرم
ومن لم يصانع فى امور كثيرة   يضرس بانياب ويوطأ بمنسم
ومن يك ذافضل فيبخل بفضله   على قومه يستغن عنه ويذمم
ومن يجعل المعروف من دون عرضه   يفره ومن لا يتق الشتم يشتم
ومن يوف لايذمم ومن يهد قلبه   الى مطمئن البر لايتجمجم
ومن هاب اسباب المنايا ينلنه   وان يرق اسباب السماء بسلم
ومن يجعل المعروف فى غير اهله   يكن حمده ذما عليه ويندم
ومن يعص اطراف الزجاج فانه   يطيع العوالى ركبت كل لهذم
ومن لم يذد عن حوضه بسلاحه   يهدم ومن لايظلم الناس يظلم
ومن يغترب يحسب عدوا صديقه   ومن لايكرم نفسه لايكرم
ومهما يكن عند امرء من خليقة   وان خالها تخفى على الناس تعلم
وكائن ترى من صامت لك معجب   زيادته اونقصه فى التكلم
لسان الفتى نصف ونصف فؤاده   فلم يبق الاصورة اللحم والدم
وان سفاه الشيخ لاحلم بعده   وان الفتى بعد السفاهة يحلم

سألنا فاعطيتم وعدنا فعدتم
ومن اكثر التسآل يوما سيحرم

الرابعة من المعلقات السبع

لبيد بن ربيعة

عفت الديار محلها فمقامها   بمنى تأبد غولها فرجامها
فمدافع الريان عرى رسمها   خلقا كما ضمن الوحى سلامها
دمن تجرم بعد عهد انيسها   حجج خلون حلالها وحرامها
رزقت مرابيع النجوم وصابها   ودق الرواعد جودها فرهامها
من كل سارية وغاد مدجن   وعشية متجاوب ارزامها
فعلا فروع الايهقان واطفلت   بالجلهتين ظباؤها ونعامها
والعين ساكنة على اطلائها   عوذا تأجل بالفضاء بهامها
وجلا السيول عن الطلول كأنها   زبر تجد متونها اقلامها

(اورجع)

لبيد بن ربيعة

اورجع واشمة اسف نؤورها   كففا تعرض فوقهن وشامها
فوقفت اسألها وكيف سؤالنا   صما خوالد مايبين كلامها
عريت وكان بها الجميع فابكروا   منها وغودر نؤيها وثمامها
شاقتك ظعن الحى حين تحملوا   فتكنسوا قطنا تصر خيامها
من كل محفوف يظل عصيه   زوج عليه كلة وقرامها
زجلا كأن نعاج توضح فوقها   وظباء وجرة عطفا ارامها
حفزت وزايلها السراب كأنها   اجزاع بيشة اثلها ورضامها
بل ماتذكر من نوار وقد نأت   وتقطعت اسبابها ورمامها
مرية حلت بفيد وجاورت   اهل الحجاز فاين منك مرامها
بمشارق الجبلين او بمحجر   فتضمنتها فردة فرخامها
فصوائق ان ايمنت فمظنة   منها وحاف القهر اوطلخامها
فاقطع لبانة من تعرض وصله   ولخير واصل خلة صرامها
واحب المجامل بالجزيل وصرمه   باق اذا ظلعت وزاغ قوامها
بطليح اسفار تركن بقية   منها فاحنق صلبها وسنامها
واذا تغالى لحمها وتحسرت   وتقطعت بعد الكلال خدامها
فلها هباب فى الزمام كأنها   صهباء خف مع الجنوب جهامها
اوملمع وسقت لاحقب لاحه   طرد الفحول وضربها وكدامها
يعلو بها حدب الاكام مسحج   قد رابه عصيانها ووحامها
باحزة الثلبوت يربأ فوقها   قفر المراقب خوفها ارامها
حتى اذا سلخا جمادى ستة   جزأ فطال صيامه وصيامها
رجعا بامرهما الى ذى مرة   حصد ونجح صريمة ابرامها
ورمى دوابرها السفا وتهيجت   ريح المصائف سومها وسهامها
فتنازعا سبطا يطير ظلاله   كدخان مشعلة يشب ضرامها
مشمولة غلثت بنابت عرفج   كدخان نار ساطع اسنامها
فمضى وقدمها وكانت عادة   منه اذا هى عردت اقدامها
فتوسطا عرض السرى وصدعا   مسجورة متجاورا قلامها
محفوفة وسط اليراع يظلها   منه مصرع غابة وقيامها
أفتلك ام وحشية مسبوعة   خذلت وهادية الصوار قوامها
خنساء ضيعت الفرير فلم يرم   عرض الشقائق طوفها وبغامها
لمعفر قهد تنازع شلوه   غبس كواسب لايمن طعامها
صادفن منها غرة فاصبنها   ان المنايا لاتطيش سهامها
باتت واسبل واكف من ديمة   يروى الخمائل دائما تسجامها
يعلو طريقة متنها متواترا   فى ليلة كفر النجوم غمامها

لبيد بن ربيعة

بجتاف اصلا قالصا متبذا	بعجوب انقاء يميل هيامها
وتضئ في غلس الظلام منيرة	كجمانة البحرى سل نظامها
حتى اذا انحسر الظلام واسفرت	بكرت تزل عن الثرى ازلامها
علهت تبلد في نهاء صعائد	سبعا تؤاما كاملا ايامها
حتى اذا يئست واسحق حالق	لم يبله ارضاعها وفطامها
وتسمعت رز الانيس فراعها	عن ظهر غيب والانيس سقامها
فغدت كلا الفرجين تحسب انه	مولى المخافة خلفها وامامها
حتى اذا ائس الرماة وارسلوا	غضفا دواجن قافلا اعصامها
فلحقن واعتكرت لها مدرية	كالسمهرية حدها وتمامها
لتذودهن وايقنت ان لم تذد	ان قد احم من الحتوف حمامها
فتقصدت منها كساب فضرجت	بدم وغودر في المكر سخامها
فبتلك اذ رقص اللوامع بالضحى	واجتاب اردية السراب اكامها
اقضى اللبانة لا افرط ريبة	اوأن يلوم بحاجة لوامها
اولم تكن تدرى نوار بأنني	وصال عقد حبائل جذامها
تراك امكنة اذا لم ارضها	او يرتبط بعض النفوس حمامها
بل انت لاتدرين كم من ليلة	طلق لذيذ لهوها وندامها
قد بت سامرها وغاية تاجر	وافيت اذ رفعت وعز مدامها
اغلى السباء بكل ادكن عاتق	اوجونة قدحت وفض ختامها
وصبوح صافية وجذب كرينة	بموتر تأتاله ابهامها
بادرت حاجتها الدجاج بسحرة	لاعل منها حين هب نيامها
وغداة ريح قد وزعت وقرة	اذ اصبحت بيد الشمال زمامها
ولقد حميت الخيل تحمل شكتى	فرط وشاحى اذ غدوت لجامها
فعلوت مرتقبا على ذى هبوة	حرج الى اعلامهن قتامها
حتى اذا القت يدا في كافر	واجن عورات الثغور ظلامها
اسهلت وانتصبت كجذع منيفة	جرداء تحصر دونها جرامها
رفعتها طرد النعام وشله	حتى اذا سخنت وخف عظامها
قلقت رحالتها واسبل نحرها	وابتل من زبد الحميم حزامها
ترقى وتطعن في العنان وتنتحى	ورد الحمامة اذ أجد حمامها
وكثيرة غرباؤها مجهولة	ترجى نوافلها ويخش ذامها
غلب تشذر بالذحول كأنها	جن البدى رواسيا اقدامها
انكرت باطلها وبؤت بحقها	عندى ولم يفخر على كرامها
وجزور ايسار دعوت لحتفها	بمغالق متشابه اجسامها
ادعو بهن لعاقر اومطفل	بذلت لجيران الجميع لحامها

لبيد بن ربيعة

فالضيف والجار الجنيب كأنما	هبطا تبالة مخصبا اهضامها
تأوى الى الاطناب كل رذية	مثل البلية قالص اهدامها
ويكللون اذا الرياح تناوحت	خلجا تمد شوارعا ايتامها
انا اذا التقت المجامع لم يزل	منا لزاز عظيمة جشامها
ومقسم يعطى العشيرة حقها	ومغذمر لحقوقها هضامها
فضلا وذو كرم يعين على الندى	سمح كسوب رغائب غنامها
من معشر سنت لهم آباؤهم	ولكل قوم سنة وامامها
لايطبعون ولايبور فعالهم	اذ لا يميل مع الهوى احلامها
فاقنع بما قسم المليك فانما	قسم الخلائق بيننا علامها
واذا الامانة قسمت في معشر	اوفى باوفر حظنا قسامها
فبنى لنا بيتا رفيعا سمكه	فسما اليه كهلها وغلامها
فهم السعاة اذا العشيرة افظعت	وهم فوارسها وهم حكامها
وهم ربيع للمجاور فيهم	والمرملات اذا تطاول عامها
وهم العشيرة ان يبطئ حاسد	اوان يميل مع العدو لئامها

الخامسة من المعلقات السبع

عمرو بن كلثوم

الاهبي بصحنك فاصبحينا	ولا تبقى خمور الاندرينا
مشعشعة كأن الحص فيها	اذا ما الماء خالطها سخينا
تجور بذى اللبانة عن هواه	اذا ما ذاقها حتى يلينا
ترى اللحز الشحيح اذا امرت	عليه لماله فيها مهينا
صبنت الكأس عنا ام عمرو	وكان الكأس مجراها اليمينا
وماشر الثلثة ام عمرو	بصاحبك الذى لاتصبحينا
وكأس قد شربت ببعلبك	واخرى في دمشق وقاصرينا
وانا سوف تدركنا المنايا	مقدرة لنا ومقدرينا
قفى قبل التفرق ياظعينا	نخبرك اليقين وتخبرينا
قفى نسألك هل احدثت صرما	اوشك البين ام خنت الامينا
بيوم كريهة ضربا وطعنا	اقر به مواليك العيونا
وان غدا وان اليوم رهن	وبعد غد بما لاتعلمينا
تريك اذا دخلت على خلاء	وقد امنت عيون الكاشحينا
ذراعى عيطل ادماء بكر	تربعت الاجارع والمتونا
وثديا مثل حق العاج رخصا	حصانا من اكف اللامسينا
ومتنى لدنة طالت فلانت	روادفها تنوء بما يلينا

ومأكمة يضيق الباب عنها	وكشحا قد جننت به جنونا
وساريتى بلنط او رخام	يرن خشاش حليهما رنينا
فما وجدت كوجدى ام سقب	اضلته فرجعت الحنينا
ولا شمطاء لم يترك شقاها	لها من تسعة الا جنينا
تذكرت الصبا واشتقت لما	رأيت حمولها اصلا حدينا
فاعرضت اليمامة واشمخرت	كاسياف بايدى مصلتينا
ابا هند فلا تعجل علينا	وانظرنا نخبرك اليقينا
بانا نورد الرايات بيضا	ونصدرهن حمرا قد روينا
وايام لنا غر طوال	عصينا الملك فيها ان ندينا
وسيد معشر قد توجوه	بتاج الملك يحمى المحجرينا
تركنا الخيل عاكفة عليه	مقلدة اعنتها صفونا
وانزلنا البيوت بذى طلوح	الى الشامات تنفى الموعدينا
وقد هرت كلاب الحى منا	وشذبنا قتادة من يلينا
ى ننقل الى قوم رحانا	يكونوا فى اللقاء لها طحينا
يكون ثفالها شرقى نجد	ولهوتها قضاعة اجمعينا
نزلتم منزل الاضياف منا	فعجلنا القرى ان تشتمونا
قريناكم فعجلنا قراكم	قبيل الصبح مرداة طحونا
نعم اناسنا ونعف عنهم	ونحمل عنهم ما حملونا
نطاعن ما تراخى الناس عنا	ونضرب بالسيوف اذا غشينا
بسمر من قنا الخطى لدن	ذوابل او ببيض يعتلينا
كأن جماجم الابطال فيها	وسوق بالاماعز يرتمينا
نشق بها رؤس القوم شقا	ونختلب الرقاب فيختلينا
وان الضغن بعد الضغن يبدو	عليك ويخرج الداء الدفينا
ورثنا المجد قد علمت معد	نطاعن دونه حتى يبينا
ونحن اذا عماد الحى خرت	عن الاحفاض نمنع من يلينا
نجز رؤسهم فى غير شئ	فما يدرون ماذا يتقونا
كأن سيوفنا منا ومنهم	مخاريق بايدى لاعبينا
كأن ثيابنا منا ومنهم	خضبن بارجوان او طلينا
اذا ما عى بالاسناف حى	من الهول المشبه ان يكونا
نصبنا مثل رهوة ذات حد	محافظة وكنا السابقينا
بشبان يرون القتل مجدا	وشيب فى الحروب مجربينا
حديا الناس كلهم جميعا	مقارعة بنيهم عن بنينا
فاما يوم خشيتنا عليهم	فتصبح خيلنا عصبا ثبينا
واما يوم لا نخشى عليهم	فنمعن غارة متلببينا

برأس من بنى جشم بن بكر	ندق به السهولة والحزونا
الا لا يعلم الاقوام انا	تضعضعنا وانا قد ونينا
الا لا يجهلن احد علينا	فنجهل فوق جهل الجاهلينا
باى مشيئة عمرو بن هند	نكون لقيلكم فيها قطينا
باى مشيئة عمرو بن هند	تطيع بنا الوشاة وتزدرينا
تهددنا واوعدنا رويدا	متى كنا لامك مقتوينا
فان قناتنا يا عمرو اعيت	على الاعداء قبلك ان تلينا
اذا عض الثقاف بها اشمأزت	وولته عشوزنة زبونا
عشوزنة اذا انقلبت ارنت	تشج قفا المثقف والجبينا
فهل حدثت فى جشم ابن بكر	بنقص فى خطوب الاولينا
ورثنا مجد علقمة بن سيف	اباح لنا حصون المجد دينا
ورثت مهلهلا والخير منه	زهيرا نعم ذخر الذاخرينا
وعتابا وكلثوما جميعا	بهم نلنا تراث الاكرمينا
وذا البرة الذى حدثت عنه	به نحمى ونحمى المحجرينا
ومنا قبله الساعى كليب	فاى المجد الا قد ولينا
متى نعقد قرينتنا بحبل	تجذ الحبل او تقص القرينا
ونوجد نحن امنعهم ذمارا	واوفاهم اذا عقدوا يمينا
ونحن غداة اوقد فى خزازى	رفدنا فوق رفد الرافدينا
ونحن الحابسون بذى اراطى	تسف الجلة الخور الدرينا
وكنا الايمنين اذا التقينا	وكان الايسرين بنوا بنينا
فصالوا صولة فيمن يليهم	وصلنا صولة فيمن يلينا
فآبوا بالنهاب وبالسبايا	وابنا بالملوك مصفدينا
اليكم يا بنى بكر اليكم	الما تعلموا منا اليقينا
الما تعلموا منا ومنكم	كتائب يطعن ويرتمينا
علينا البيض واليلب اليمانى	واسياف يقمن وينحنينا
علينا كل سابغة دلاص	ترى فوق النطاق لها غضونا
اذا وضعت عن الابطال يوما	رايت لها جلود القوم جونا
كأن غضونهن متون غدر	تصفقها الرياح اذا جرينا
وتحملنا غداة الروع جرد	عرفن لنا نقائذ وافتلينا
وردن دوارعا وخرجن شعثا	كامثال الرصائع قد بلينا
ورثناهن عن آباء صدق	ونورثها اذا متنا بنينا
على آثارنا بيض حسان	نحاذر أن تقسم او تهونا
اخذن على بعولتهن عهدا	اذا لاقوا كتائب معلمينا

عمرو بن كلثوم

ليستلبن افراسا وبيضا   واسرى في الحديد مقرنينا
ترانا بارزين وكل حي   قد اتخذوا مخافتنا قرينا
اذا ما رحن يمشين الهوينا   كما اضطربت متون الشاربينا
يقتن جيادنا ويقلن لستم   بعولتنا اذا لم تمنعونا
ظعائن من بني جشم بن بكر   خلطن بميسم حسبا ودينا
وما منع الظعائن مثل ضرب   ترى منه السواعد كالقلينا
كأنا والسيوف مسللات   ولدنا الناس طرا اجمعينا
يدهدون الرؤس كما تدهدى   حزاورة بابطحها الكرينا
وقد علم القبائل من معد   اذا قبب بابطحها بنينا
بانا المطعمون اذا قدرنا   وانا المهلكون اذا ابتلينا
وانا المانعون لما اردنا   وانا النازلون بحيث شئنا
وانا التاركون اذا سخطنا   وانا الآخذون اذا رضينا
وانا العاصمون اذا اطعنا   وانا العازمون اذا عصينا
ونشرب ان وردن الماء صفوا   ويشرب غيرنا كدرا وطينا
الا ابلغ بني الطماح عنا   ودعميا فكيف وجدتمونا
اذا ما الملك سام الناس خسفا   أبينا ان نقر الذل فينا
ملأنا البر حتى ضاق عنا   وماء البحر نملوه سفينا
اذا بلغ الفطام لنا صبي   تخر له الجبابر ساجدينا

السادسة من المعلقات السبع

عنترة بن شداد

هل غادر الشعراء من متردم   ام هل عرفت الدار بعد توهم
يادار عبلة بالجواء تكلمي   وعمي صباحا دار عبلة واسلمي
فوقفت فيها ناقتي فكأنها   فدن لاقضي حاجة المتلوم
وتحل عبلة بالجواء واهلنا   بالحزن فالصمان فالمتثلم
حييت من طلل تقادم عهده   اقوى واقفر بعد ام الهيثم
حلت بارض الزائرين فاصبحت   عسرا على طلابك ابنة مخرم
علقتها عرضا واقتل قومها   زعما لعمر ابيك ليس بمزعم
ولقد نزلت فلا تظني غيره   مني بمنزلة المحب المكرم
كيف المزار وقد تربع اهلها   بعنيزتين واهلنا بالغيلم

عنترة بن شداد

ان كنت ازمعت الفراق فانما   زمت ركابكم بليل مظلم
ما راعني الا حمولة اهلها   وسط الديار تسف حب الخمخم
فيها اثنتان واربعون حلوبة   سودا كخافية الغراب الاسحم
اذ تستبيك بذي غروب واضح   عذب مقبله لذيذ المطعم
وكأن فارة تاجر بقسيمة   سبقت عوارضها اليك من الفم
او روضة انفا تضمن نبتها   غيث قليل الدمن ليس بمعلم
جادت عليه كل بكر حرة   فتركن كل قرارة كالدرهم
سحا وتسكابا فكل عشية   يجري عليها الماء لم يتصرم
وخلا الذباب بها فليس ببارح   غردا كفعل الشارب المترنم
هزجا يحك ذراعه بذراعه   قدح المكب على الزناد الاجذم
تمسي وتصبح فوق ظهر حشية   وابيت فوق سراة ادهم ملجم
وحشيتي سرج على عبل الشوى   نهد مراكله نبيل المحزم
هل تبلغني دارها شدنية   لعنت بمحروم الشراب مصرم
خطارة غب السرى زيافة   تطس الاكام بذات خف ميسم
وكأنما تطس الاكام عشية   بقريب بين المنسمين مصلم
تأوي له قلص النعام كما اوت   حزق يمانية لاعجم طمطم
يتبعن قلة رأسه وكأنه   حدج على نعش لهن مخيم
صعل يعود بذي العشيرة بيضه   كالعبد ذي الفرو الطويل الاصلم
شربت بماء الدحرضين فاصبحت   زوراء تنفر عن حياض الديلم
وكأنما تنأى بجانب دفها الـ   وحشي من هزج العشي مؤوم
هر جنيب كلما عطفت له   غضبى اتقاها باليدين وبالفم
بركت على جنب الرداع كأنما   بركت على قصب اجش مهضم
وكأن ربا او كحيلا معقدا   حش الوقود به جوانب قمقم
ينباع من ذفرى غضوب جسرة   زيافة مثل الفنيق المكدم
ان تغدفي دوني القناع فانني   طب باخذ الفارس المستلئم
اثني علي بما علمت فانني   سمح مخالطتي اذا لم اظلم
واذا ظلمت فان ظلمي باسل   مر مذاقته كطعم العلقم
ولقد شربت من المدامة بعدما   ركد الهواجر بالمشوف المعلم
بزجاجة صفراء ذات اسرة   قرنت بازهر بالشمال مفدم
فاذا شربت فانني مستهلك   مالي وعرضي وافر لم يكلم
واذا صحوت فلا اقصر عن ندى   وكما علمت شمائلي وتكرمي

وحليل غانية تركت مجدلا تمكو فرائصه كشدق الاعلم
سبقت يداى له بعاجل طعنة ورشاش نافذة كلون العندم
هلا سألت الخيل يابنة مالك ان كنت جاهلة بما لم تعلم
اذ لا ازال على رحالة سابح نهد تعاوره الكماة مكلم
طورا يجرد للطعان وتارة يأوى الى حصد القسى عرمرم
يخبرك من شهد الوقائع اننى اغشى الوغى واعف عند المغنم
ومدجج كره الكماة نزاله لا ممعن هربا ولا مستسلم
جادت له كفى بعاجل طعنة بمثقف صدق الكعوب مقوم
فشككت بالرمح الاصم ثيابه ليس الكريم على القنا بمحرم
فتركته جزر السباع ينشنه يقضمن حسن بنانه والمعصم
ومشك سابغة هتكت فروجها بالسيف عن حامى الحقيقة معلم
ربذ يداه بالقداح اذا شتا هتاك غايات التجار ملوم
لما رآنى قد نزلت اريده ابدى نواجذه لغير تبسم
عهدى به مد النهار كأنما خضب البنان ورأسه بالعظلم
فطعنته بالرمح ثم علوته بمهند صافى الحديدة مخذم
بطل كأن ثيابه فى سرحة يحذى نعال السبت ليس بتوأم
ياشاة ماقنص لمن حلت له حرمت على وليتها لم تحرم
فبعثت جاريتى فقلت لها اذهبى فتجسسى اخبارها لى واعلمى
قالت رأيت من الاعادى غرة والشاة ممكنة لمن هو مرتم
وكأنما التفتت بجيد جداية رشأ من الغزلان حر ارثم
نبئت عمرا غير شاكر نعمتى والكفر مخبثة لنفس المنعم
ولقد حفظت وصاة عمى بالضحى اذ تقلص الشفتان عن وضح الفم
فى حومة الحرب التى لا تشتكى غمراتها الابطال غير تغمغم
اذ يتقون بى الاسنة لم اخم عنها ولكنى تضايق مقدمى
لما رأيت القوم اقبل جمعهم يتذامرون كررت غير مذمم
يدعون عنتر والرماح كأنها اشطان بئر فى لبان الادهم
ما زلت ارميهم بثغرة نحره ولبانه حتى تسربل بالدم
فازور من وقع القنا بلبانه وشكى الى بعبرة وتحمحم
لو كان يدرى ما المحاورة اشتكى ولكان لو علم الكلام مكلمى
ولقد شفى نفسى وابرأ سقمها قول الفوارس ويك عنتر اقدم
والخيل تقتحم الخبار عوابسا من بين شيظمة وآخر شيظم
ذلل ركابى حيث شئت مشايعى لبى واحفزه بامر مبرم
ولقد خشيت بأن اموت ولم تكن للحرب دائرة على ابنى ضمضم

الشاتمى عرضى ولم اشتمهما والناذرين اذا لم القهما دمى
ان يفعلا فلقد تركت اباهما جزر السباع وكل نسر قشعم

السابعة من المعلقات السبع

الحارث بن حلزة

آذنتنا ببينها اسماء رب ثاو يمل منه الثواء
بعد عهد لها ببرقة شما ء فادنى ديارها الخلصاء
فالمحياة فالصفاح فاعنا ق فتاق فعاذب فالوفاء
فرياض القطا فأودية الشر بب فالشعبتان فالابلاء
لا ارى من عهدت فيها فابكى ال يوم دلها وما يرد البكاء
وبعينيك اوقدت هند النا ر اخيرا تلوى بها العلياء
فتنورت نارها من بعيد بخزازى هيهات منك الصلاء
اوقدتها بين العقيق فشخصيـ ـن بعود كما يلوح الضياء
غير انى قد استعين على الهـ ـم اذا خف بالثوى النجاء
بزفوف كأنها هقلة ام رئال دوية سقفاء
انست نبأة وافزعها القنـ ـاص عصرا وقد دنا الامساء
فترى خلفها من الرجع والوقـ ـع منينا كأنه اهباء
وطراقا من خلفهن طراق ساقطات الوت بها الصحراء
اتلهى بها الهواجر اذ كـ ـل ابن هم بلية عمياء
وانا نا من الحوادث والا نـ ـباء خطب نعنى به ونساء
ان اخواننا الاراقم يغلو ن علينا فى قولهم احفاء
يخلطون البرئ منا بذى الذنـ ـب ولا ينفع الخلى الخلاء
زعموا ان كل من ضرب العـ ـير موال لنا وانا الولاء
اجمعوا امرهم عشاء فلما اصبحوا اصبحت لهم ضوضاء
من مناد ومن مجيب ومن تصـ ـهال خيل خلال ذاك رغاء
ايها الناطق المرقش عنا عند عمرو فهل لذاك بقاء
لا تخلنا على غراتك انا قبل ما قد وشى بنا الاعداء
فبقينا على الشناءة تنميـ ـنا حصون وعزة قعساء
قبل ما اليوم بيضت بعيون الناس فيها تغيظ واباء
وكأن المنون تردى بنا ار عن جونا ينجاب عنه العماء
مكفهرا على الحوادث لا تر توه للدهر مؤيد صماء
ارمى بمثله جالت الخيـ ـل وتأبى لخصمها الاجلاء
ملك مقسط وافضل من يمـ ـشى ومن دون ما لديه الثناء
ايما خطة اردتم فادو ها الينا تشقى بها الاملاء

الحارث بن حلزة

ان نبشتم مابين ملحة فالصا … قب فيه الاموات والاحياء
اونقشتم فالنقش يجشمه النا … س وفيه الاسقام والابراء
اوسكتم عنا فكنا كمن اغ … مض عينا فى جفنها الاقذاء
اومنعتم ماتسألون فمن حد … ثتموه له علينا العلاء
هل علمتم ايام ينتهب النا … س غوارا لكل حى عواء
اذ رفعنا الجمال من سعف البح … رين سيرا حتى نهاها الحساء
ثم ملنا على تميم فاحر … منا وفينا بنات قوم اماء
لايقيم العزيز بالبلد السه … ل ولاينفع الذليل النجاء
ليس ينجى الذى يوائل منا … رأس طود وحرة رجلاء
ملك اضرع البرية لا يو … جد فيها لما لديه كفاء
كتكاليف قومنا اذ غزا المن … ذر هل نحن لابن هند رعاء
ما اصابوا من تغلبى فمطلو … ل عليه اذا اصيب العفاء
اذ احل العلياء قبة ميسو … ن فادنى ديارها العوصاء
فتأوت له قراضبة من … كل حى كأنهم القاء
فهداهم بالاسودين وامر ال … له بلغ تشقى به الاشقياء
اذ تمنون هم غرورا فساقت … هم اليكم امنية اشراء
لم يغروكم غرورا ولكن … رفع الآل شخصهم والضحاء
ايها الناطق المبلغ عنا … عند عمرو وهل لذاك انتهاء
من لنا عنده من الخير آيا … ت ثلاث فى كلهن القضاء
آية شارق الشقيقة اذ جا … ءت معد لكل حى لواء
حول قيس مستلئمين بكبش … قرظى كأنه عبلاء
وصتيت من العواتك لا تن … هاه الا مبيضة رعلاء
فرددناهم بطعن كما يخ … رج من خربة المزاد الماء
وحملناهم على حزم ثهلا … ن شلالا ودمى الانساء
وجبهناهم بطعن كما تن … هز فى جمة الطوى الدلاء
وفعلنا بهم كما علم الل … ه وما ان للحائنين دماء
ثم حجرا اعنى ابن ام قطام … وله فارسية خضراء
اسد فى اللقاء ورد هموس … وربيع ان شمرت غبراء
وفككنا غل امرئ القيس عنه … بعد ماطال حبسه والعناء
ومع الجون جون بنى الاو … س عنود كأنها دفواء

الحارث بن حلزة اليشكرى

ماجزعنا تحت العجاجة اذول … وا شلالا واذتلظى الصلاء
واقدناه رب غسان بالمن … ذر كرها اذلا تكال الدماء
وآتيناهم بتسعة املا … ك كرام اسلابهم اغلاء
وولدنا عمرو بن ام اياس … من قريب لما اتانا الحباء
مثلها تخرج النصيحة للقو … م فلاة من دونها افلاء
فاتركوا الطيخ والضلال وأما … تتعاشوا ففى التعاشى الداء
واذكروا حلف ذى المجاز وماقد … م فيه العهود والكفلاء
حذر الجور والتعدى وهل ين … قض مافى المهارق الاهواء
واعلموا اننا واياكم فى … ما اشترطنا يوم اختلفنا سواء
عننا باطلا وظلما كما تع … تر عن حجرة الربيض الظباء
اعلينا جناح كندة ان يغ … نم غازيهم ومنا الجزاء
ام علينا جرى اياد كما ني … ط بجوز المحمل الاعباء
ليس منا المضربون ولا قي … س ولا جندل ولا الحذاء
ام جنايا بنى عتيق فانا … منكم ان غدرتم البراء
وثمانون من تميم بايدي … هم رماح صدورهن القضاء
تركوهم ملحبين وآبوا … بنهاب يصم منها الحداء
ام علينا جرى حنيفة ام ما … جمعت من محارب غبراء
ام علينا جرى قضاعة ام لي … س علينا فيما جنوا انداء
ثم جاؤوا يسترجعون فلم تر … جع لهم شامة ولا زهراء
لم يحلوا بنى رزاح ببرقا … ء نطاع لهم عليهم دعاء
ثم فاؤوا منهم بقاصمة الظه … ر ولا يبرد الغليل الماء
ثم خيل من بعد ذاك مع الغلا … ق لا رأفة ولا ابقاء
فملكنا بذلك الناس حتى … ملك المنذر بن ماء السماء
وهو الرب والشهيد على يو … م الحيارين والبلاء بلاء

لامية العرب

الشنفرى

اقيموا بنى امى صدور مطيكم … فانى الى اهل سواكم لاميل
فقد حمت الحاجات والليل مقمر … وشدت لطيات مطايا وارحل
وفى الارض منأى للكريم عن الاذى … وفيها لمن خاف القلى متعزل
لعمرك ما بالارض ضيق على امرئ … سرى راغبا اوراهبا وهو يعقل
ولى دونكم اهلون سيد عملس … وارقط زهلول وعرفاء جيئل
هم الاهل لا مستودع السر ذائع … لديهم ولا الجانى لما جر يخذل
وكل ابى باسل غير اننى … اذا عرضت اولى الطرائد ابسل
وان مدت الايدى الى الزاد لم اكن … باعجلهم اذ اجشع القوم اعجل

الشنفرى

وماذاك الا بسطة عن تفضل   عليهم وكان الافضل المتفضل
واني كفاني فقد من ليس جازيا   بحسنى ولا في قربه متعلل
ثلاثة اصحاب فؤاد مشيع   وابيض اصليت وصفراء عيطل
هتوف من الملس المتون يزينها   رصائع قد نيطت اليها ومحمل
اذا زل عنها السهم حنت كأنها   مرزأة ثكلى ترن وتعول
ولست بمهياف يعشي سوامه   مجدعة سقبانها وهي بهل
ولا جباء اكهى مرب بعرسه   يطالعها في شأنه كيف يفعل
ولا خرق هيق كأن فؤاده   يظل به المكاء يعلو ويسفل
ولا خالف دارية متغزل   يروح ويغدو داهنا يتكحل
ولست بعل شره دون خيره   الف اذا ما رعته اهتاج اعزل
ولست بمحيار الظلام اذا انتحت   هدى الهوجل العسيف يهماء هوجل
اذا الامعز الصوان لاقى مناسمي   تطاير منه قادح ومفلل
اديم مطال الجوع حتى اميته   واصرف عنه الذكر صفحا واذهل
واستف ترب الارض كيلا يرى له   علي من الطول امرؤ متطول
ولولا اجتناب الذام لم يلف مشرب   يعاش به الا لدي ومأكل
واطوي على الخمص الحوايا كما انطوت   خيوطة ماري تغار وتفتل
واغدو على القوت الزهيد كما غدا   ازل تهاداه التنائف اطحل
غدا طاويا يعارض الريح هافيا   يخوت باذناب الشعاب ويعسل
فلما لواه القوت من حيث امه   دعا فاجابته نظائر نحل
مهللة شيب الوجوه كأنها   قداح بكفي ياسر تتقلقل
او الخشرم المبعوث حثحث دبره   محابيض اردا هن سام معسل
مهرتة فوه كأن شدوقها   شقوق العصي كالحات وبسل
فضج وضجت بالبراح كأنها   واياه نوح فوق علياء ثكل
فاغضى واغضت واتسى واتست به   مراميل عزاها وعزته مرمل
شكى وشكت ثم ارعوى بعد وارعوت   وللصبر ان لم ينفع الشكو اجمل
وفاء وفاءت بادرات وكلها   على نكظ مما يكاتم مجمل
وتشرب اسآري القطا الكدر بعدما   سرت قربا احناؤها تتصلصل
هممت وهمت وابتدرنا واسدلت   وشمر مني فارط متمهل
فوليت عنها وهي تكبو لعقره   يباشره منها ذقون وحوصل
كأن وغاها حجرتيه وحوله   اضاميم من سفر القبائل نزل
توافين من شتى اليه فضمها   كما ضم اذواد الاصاريم منهل
فعبت غشاشا ثم مرت كأنها   مع الصبح ركب من احاظة مجفل
وآلف وجه الارض عند افتراشها   باهدأ تنبيه سناسن قحل

(واعدل)

الشنفرى

واعدل منحوضا كأن فصوصه   كعاب دحاها لاعب فهي مثل
فان تبتئس بالشنفرى ام قسطل   فما اغتبطت بالشنفرى قبل اطول
طريد جنايات تياسرن لحمه   عقيرته لايها حم اول
تنام اذا ما نام يقظى عيونها   حثاثا الى مكروهه تتغلغل
والف هموم ما تزال تعوده   عيادا كحمى الربع او هي اثقل
اذا وردت اصدرتها ثم انها   تثوب وتأتي من تحيت ومن عل
فاما تريني كابنة الرمل ضاحيا   على رقة احفى ولا انتعل
فاني لمولى الصبر اجتاب بزه   على مثل قلب السمع والحزم افعل
واعدم احيانا واغنى وانما   ينال الغنى ذو البعدة المتبذل
فلا جزع من خلة متكشف   ولا مرح تحت الغنى اتخيل
ولا تزدري الاجهال حلمي ولا ارى   سؤولا باعقاب الاقاويل انمل
وليلة نحس يصطلي القوس ربها   واقطعه اللاتي بها يتنبل
دعست على غطش وبغش وصحبتي   سعار وارزيز ووجر وافكل
فايمت نسوانا وايتمت الدة   وعدت كما ابدأت والليل اليل
واصبح عني بالغميصاء جالسا   فريقان مسؤول وآخر يسأل
فقالوا لقد هرت بليل كلابنا   فقلنا أذئب عس ام عس فرعل
فلم يك الا نبأة ثم هومت   فقلنا قطاة ريع ام ريع اجدل
فان يك من جن لابرح طارقا   وان يك انسا ما كها الانس تفعل
ويوم من الشعرى يذوب لوابه   افاعيه في رمضائه تتململ
نصبت له وجهي ولا كن دونه   ولا ستر الا الاتحمي المرعبل
وضاف اذا هبت له الريح طيرت   لبائد عن اعطافه ما ترجل
بعيد بمس الدهن والفلي عهده   له عبس عاف من الغسل تحول
وخرق كظهر الترس قفر قطعته   بعاملتين ظهره ليس يعمل
فالحقت اولاه باخراه موفيا   على قنة اقعى مرارا وامثل
ترود الاراوي الصحم حولي كأنها   عذارى عليهن الملاء المذيل

ويركدن بالآصال حولي كأنني
من العصم ادفى ينتحي الكيح اعقل

في نعت النبي عليه السلام

كعب بن زهير

بانت سعاد فقلبي اليوم متبول   متيم اثرها لم يفد مكبول
وما سعاد غداة البين اذ رحلوا   الا اغن غضيض الطرف مكحول
هيفاء مقبلة عجزاء مدبرة   لا يشتكى قصر منها ولا طول
تجلو عوارض ذي ظلم اذا ابتسمت   كأنه منهل بالراح معلول

كعب بن زهير

شجت بذى شبم من ماء محنية ... صاف بابطح اضحى وهو مشمول
تنفى الرياح القذى عنه وافرطه ... من صوب سارية بيض يعاليل
اكرم بها خلة لوانها صدقت ... موعودها اولوان النصح مقبول
لكنها خلة قدسيط من دمها ... فجع و ولع واخلاف وتبديل
فما تدوم على حال تكون بها ... كما تلون فى اثوابها الغول
ولاتمسك بالعهد الذى زعمت ... الا كما يمسك الماء الغرابيل
فلا يغرنك مامنت وما وعدت ... ان الامانى والاحلام تضليل
كانت مواعيد عرقوب لها مثلا ... وما مواعيدها الا الاباطيل
ارجو وآمل ان تدنو مودتها ... وما اخال لدينا منك تنويل
امست سعاد بارض لايبلغها ... الا العتاق النجيبات المراسيل
و لن يبلغها الا عذافرة ... فيها على الاين ارقال وتبغيل
من كل نضاخة الذفرى اذا عرقت ... عرضتها طامس الاعلام مجهول
ترمى الغيوب بعينى مفرد لهق ... اذا توقدت الحزاز و الميل
ضخم مقلدها عبل مقيدها ... فى خلقها عن بنات الفحل تفضيل
غلباء وجناء علكوم مذكرة ... فى دفها سعة قدامها ميل
وجلدها من اطوم لايؤيسه ... طلح بضاحية المتنين مهزول
حرف اخوها ابوها من مهجنة ... وعمها خالها قوداء شمليل
يمشى القراد عليها ثم يزلقه ... منها لبان و اقراب زهاليل
عيرانة قذفت بالنحض عن عرض ... مرفقها عن بنات الزور مفتول
كأنما فات عينيها و مذبحها ... من خطمها ومن اللحيين برطيل
تمر مثل عسيب النخل ذا خصل ... فى غارز لم تخونه الاحاليل
قنواء فى حرتيها للبصير بها ... عتق مبين وفى الخدين تسهيل
تخدى على يسرات وهى لاحقة ... زوابل مسهن الارض تحليل
سمر العجايات يتركن الحصا زيما ... لم يقهن رؤس الاكم تنعيل
كأن اوب ذراعيها اذا عرقت ... وقد تلفع بالقور العساقيل
يوما يظل به الحرباء مصطخدا ... كأن ضاحيه بالشمس مملول
وقال للقوم حاديهم وقد جعلت ... ورق الجنادب يركضن الحصا قيلوا
شد النهار ذراعا عيطل نصف ... قامت فجاوبها نكد مثاكيل
نواحة رخوة الضبعين ليس لها ... لما نعى بكرها الناعون معقول
تفرى اللبان بكفيها ومدرعها ... مشقق عن تراقيها رعابيل
تسعى الوشاة جنابيها و قولهم ... انك يا ابن ابى سلمى لمقتول
وقال كل خليل كنت آمله ... لا الهينك انى عنك مشغول
فقلت خلوا سبيلى لا ابالكم ... فكلما قدر الرحمن مفعول

كعب بن زهير

كل ابن انثى وان طالت سلامته ... يوما على آلة حدباء محمول
انبئت ان رسول الله اوعدنى ... والعفو عند رسول الله مأمول
مهلا هداك الذى اعطاك نافلة ... القرآن فيها مواعيظ وتفصيل
لاتأخذنى باقوال الوشاة ولم ... اذنب وان كثرت فى الاقاويل
لقد اقوم مقاما لو يقوم به ... ارى واسمع مالو يسمع الفيل
لظل يرعد الا ان يكون له ... من الرسول باذن الله تنويل
حتى وضعت يمينى لا انازعه ... فى كف ذى نقمات قيله القيل
لذاك اهيب عندى اذ اكلمه ... و قيل انك منسوب ومسئول
من خادر من ليوث الاسد مسكنه ... من بطن عثر غيل دونه غيل
يغدو فيلحم ضرغامين عيشهما ... لحم من القوم معفور خراديل
اذا يساور قرنا لايحل له ... ان يترك القرن الا وهو مفلول
منه تظل سباع الجو ضامزة ... ولا تمشى بواديه الاراجيل
ولا يزال بواديه اخو ثقة ... مطرح البز والدرسان مأكول
ان الرسول لسيف يستضاء به ... مهند من سيوف الله مسلول
فى فتية من قريش قال قائلهم ... ببطن مكة لما اسلموا زولوا
زالوا فما زال انكاس ولا كشف ... عند اللقاء ولا ميل معازيل
شم العرانين ابطال لبوسهم ... من نسج داود فى الهيجا سرابيل
بيض سوابغ قد شكت لها حلق ... كأنها حلق القفعاء مجدول
لايفرحون اذا نالت رماحهم ... قوما وليسوا مجازيعا اذا نيلوا
يمشون مشى الجمال الزهر يعصمهم ... ضرب اذا عرد السود التنابيل
لايقع الطعن الا فى نحورهم ... وما لهم عن حياض الموت تهليل

من قصيدته

توبة بن حمير

الا هل فؤادى من صبا اليوم صافح ... وهل ماأوت ليلى به لك ناجح
وهل فى غد ان كان فى اليوم علة ... سراج لما تهوى النفوس السجائح
ولو ان ليلى الاخيلية سلمت ... على ودونى جندل وصفائح
لسلمت تسليم البشاشة اورقى ... اليها صدى من جانب القبر صائح
ولو ان ليلى فى السماء لاصعدت ... بطرفى الى ليلى العيون الكواشح
واو ارسلت وحيا الى عرفته ... مع الريح من صوارها المتناوح
لاغبط من ليلى بما لا انا له ... الا كلما قرت به العين صالح
سقتنى بشرب المستضاف وصردت ... كما صرد اللوح النطاق الصحاصح
وهل تبكين ليلى اذا مت قبلها ... وبانت على قبرى النساء النوائح
كما لو اصاب الموت ليلى بكيتها ... وجاد لها جار من الدمع سافح
وفتيان صدق قد وصلت جناحهم ... على ظهر مغبر التنوفة نازح

قصيدة البرئة

الشيخ محمد البوصيرى

امن تذكر جيران بذى سلم ‖ مزجت دمعا جرى من مقلة بدم
ام هبت الريح من تلقاء كاظمة ‖ واومض البرق فى الظلماء من اضم
فمالعينيك ان قلت اكففا همتا ‖ وما لقلبك ان قلت استفق يهم
ايحسب الصب ان الحب منكتم ‖ مابين منسجم منه ومضطرم
لولا الهوى لم ترق دمعا على طلل ‖ ولا ارقت لذكر البان والعلم
فكيف تنكر حبا بعد ما شهدت ‖ به عليك عدول الدمع والسقم
واثبت الوجد خطى عبرة وضنى ‖ مثل البهار على خديك والعنم
نعم سرى طيف من اهوى فارقنى ‖ والحب يعترض اللذات بالألم
يالائمى فى الهوى العذرى معذرة ‖ منى اليك ولو انصفت لم تلم
عدتك حالى لا سرى بمستتر ‖ عن الوشاة ولادائى بمنحسم
محضتنى النصح لكن لست اسمعه ‖ ان المحب عن العذال فى صمم
انى اتهمت نصيح الشيب فى عذل ‖ والشيب ابعد فى نصح عن التهم
فان امارتى بالسوء ما اتعظت ‖ من جهلها بنذير الشيب والهرم
ولا اعدت من الفعل الجميل قرى ‖ ضيف الم برأسى غير محتشم
لوكنت اعلم انى ما اوقره ‖ كتمت سرا بدالى منه بالكتم
من لى برد جماح من غوايتها ‖ كما يرد جماح الخيل باللجم
فلا ترم بالمعاصى كسر شهوتها ‖ ان الطعام يقوى شهوة النهم
والنفس كالطفل ان تهمله شب على ‖ حب الرضاع وان تفطمه ينفطم
فاصرف هواها وحاذر ان توليه ‖ ان الهوى ما تولى يصم او يصم
وراعها وهى فى الاعمال سائمة ‖ وان هى استحلت المرعى فلا تسم
كم حسنت لذة للمرء قاتلة ‖ من حيث لم يدر ان السم فى الدسم
واخش الدسائس من جوع ومن شبع ‖ فرب مخمصة شر من التخم
واستفرغ الدمع من عين قد امتلأت ‖ من المحارم والزم حمية الندم
وخالف النفس والشيطان واعصهما ‖ وان هما محضاك النصح فاتهم
ولا تطع منهما خصما ولا حكما ‖ فانت تعرف كيد الخصم والحكم
استغفر الله من قول بلا عمل ‖ لقد نسبت به نسلا لذى عقم
امرتك الخير لكن ما ائتمرت به ‖ وما استقمت فما قولى لك استقم
ولا تزودت قبل الموت نافلة ‖ ولم اصل سوى فرض ولم اصم
ظلمت سنة من احيى الظلام الى ‖ ان اشتكت قدماه الضر من ورم
وشد من سغب احشاءه وطوى ‖ تحت الحجارة كشحا مترف الادم
وراودته الجبال الشم من ذهب ‖ عن نفسه فاراها ايما شمم

(واكدت)

الشيخ محمد البوصيرى

واكدت زهده فيها ضرورته ‖ ان الضرورة لا تعدو على العصم
وكيف تدعوالى الدنيا ضرورة من ‖ لولاه لم تخرج الدنيا من العدم

محمد سيد الكونين والثقلين والفريقين من عرب ومن عجم

نبينا الآمر الناهى فلا احد ‖ ابر فى قول لا منه ولا نعم
هو الحبيب الذى ترجى شفاعته ‖ لكل هول من الاهوال مقتحم
دعا الى الله فالمستمسكون به ‖ مستمسكون بحبل غير منفصم
فاق النبيين فى خلق وفى خلق ‖ ولم يدانوه فى علم ولا كرم
وكلهم من رسول الله ملتمس ‖ غرفا من البحر اورشفا من الديم
وواقفون لديه عند حدهم ‖ من نقطة العلم اومن شكلة الحكم
فهو الذى تم معناه وصورته ‖ ثم اصطفاه حبيبا بارئ النسم
منزه عن شريك فى محاسنه ‖ فجوهر الحسن فيه غير منقسم
دع ما ادعته النصارى فى نبيهم ‖ واحكم بماشئت مدحا فيه واحتكم
فانسب الى ذاته ماشئت من شرف ‖ وانسب الى قدره ماشئت من عظم
فان فضل رسول الله ليس له ‖ حد فيعرب عنه ناطق بفم
لوناسبت قدره آياته عظما ‖ احيى اسمه حين يدعى دارس الرمم
لم يمتحنا بما تعيى العقول به ‖ حرصا علينا فلم نرتب ولم نهم
اعى الورى فهم معناه فليس يرى ‖ للقرب والبعد فيه غير منفحم
كالشمس تظهر للعينين من بعد ‖ صغيرة وتكل الطرف من امم
وكيف يدرك فى الدنيا حقيقته ‖ قوم نيام تسلوا عنه بالحلم
فمبلغ العلم فيه انه بشر ‖ وانه خير خلق الله كلهم
وكل آى اتى الرسل الكرام بها ‖ فانما اتصلت من نوره بهم
فانه شمس فضل هم كواكبها ‖ يظهرن انوارها للناس فى الظلم
اكرم بخلق نبى زانه خلق ‖ بالحسن مشتمل بالبشر متسم
كالزهر فى ترف والبدر فى شرف ‖ والبحر فى كرم والدهر فى همم
كأنه وهو فرد فى جلالته ‖ فى عسكر حين تلقاه وفى حشم
كأنما اللؤلؤ المكنون فى صدف ‖ من معدنى منطق منه ومبتسم
لاطيب يعدل تربا ضم اعظمه ‖ طوبى لمنتشق منه وملتثم
ابان مولده عن طيب عنصره ‖ ياطيب مبتدأ منه ومختتم
يوم تفرس فيه الفرس انهم ‖ قد انذروا بحلول البؤس والنقم
وبات ايوان كسرى وهو منصدع ‖ كشمل اصحاب كسرى غير ملتئم
والنار خامدة الانفاس من اسف ‖ عليه والنهر ساهى العين من سدم
وساء ساوة ان غاضت بحيرتها ‖ ورد واردها بالغيظ حين ظمى

كأن بالنار ما بالماء من بلل … حزنا وبالماء ما بالنار من ضرم
والجن تهتف والانوار ساطعة … والحق يظهر من معنى ومن كلم
عموا وصموا فاعلان البشائر لم … تسمع وبارقة الانذار لم تشم
من بعد ما اخبر الاقوام كاهنهم … بان دينهم المعوج لم يقم
وبعد ما عاينوا فى الافق من شهب … منقضة وفق ما فى الارض من صنم
حتى غدا عن طريق الوحى منهزم … من الشياطين يقفوا اثر منهزم
كأنهم هربا ابطال ابرهة … اوعسكر بالحصى من راحتيه رمى
نبذا به بعد تسبيح ببطنهما … نبذ المسبح من احشاء ملتقم
جاءت لدعوته الاشجار ساجدة … تمشى اليه على ساق بلا قدم
كأنما سطرت سطرا لما كتبت … فروعها من بديع الخط باللقم
مثل الغمامة انى سار سائرة … تقيه حر وطيس للهجير حمى
اقسمت بالقمر المنشق ان له … من قلبه نسبة مبرورة القسم
وماحوى الغار من خير ومن كرم … وكل طرف من الكفار عنه عمى
فالصدق فى الغار والصديق لم يرما … وهم يقولون ما بالغار من ارم
ظنوا الحمام وظنوا العنكبوت على … خير البرية لم تنسج ولم تحم
وقاية الله اغنت عن مضاعفة … من الدروع وعن عال من الاطم
ماسامنى الدهر ضيما واستجرت به … الا ونلت جوارا منه لم يضم
ولا التمست غنى الدارين من يده … الا استلمت الندى من خير مستلم
لاتنكر الوحى من رؤياه ان له … قلبا اذا نامت العينان لم ينم
فذاك حين بلوغ من نبوته … فليس تنكر فيه حال محتلم
تبارك الله ماوحى بمكتسب … ولا نبى على غيب بمتهم
كم ابرأت وصبا باللمس راحته … واطلقت اربا من ربقة اللمم
واحيت السنة الشهباء دعوته … حتى حكت غرة فى الاعصر الدهم
بعارض جاد اوخلت البطاح بها … سيبا من اليم اوسيلا من العرم
دعنى ووصفى آيات له ظهرت … ظهور نار القرى ليلا على علم
فالدر يزداد حسنا وهو منتظم … وليس ينقص قدرا غير منتظم
فما تطاول امال المديح الى … مافيه من كرم الاخلاق والشيم
آيات حق من الرحمن محدثة … قديمة صفة الموصوف بالقدم
لم تقترن بزمان وهى تخبرنا … عن المعاد وعن عاد وعن ارم
دامت لدينا ففاقت كل معجزة … من النبيين اذجاءت ولم تدم
محكمات فما يبقين من شبه … لذى شقاق ولا يبغين من حكم
ماحوربت قط الاعاد من حرب … اعدى الاعادى اليها ملقى السلم
ردت بلاغتها دعوى معارضها … رد الغيور يدى الجانى عن الحرم

لها معان كموج البحر فى مدد … وفوق جوهره فى الحسن والقيم
فما تعد ولا تحصى عجائبها … ولا تسام على الاكثار بالسأم
قرت بها عين قاريها فقلت له … لقد ظفرت بحبل الله فاعتصم
ان تتلها خيفة من حر نار لظى … اطفأت حر لظى من وردها الشبم
كأنها الحوض تبيض الوجوه به … من العصاة وقد جاؤه كالحمم
وكالصراط وكالميزان معدلة … فالقسط من غيرها فى الناس لم يقم
لاتعجبن لحسود راح ينكرها … تجاهلا وهو عين الحاذق الفهم
قد تنكر العين ضوء الشمس من رمد … وينكر الفم طعم الماء من سقم

ياخير من يمم العافون ساحته … سعيا وفوق متون الاينق الرسم

ومن هو الآية الكبرى لمعتبر … ومن هو النعمة العظمى لمغتنم
سريت من حرم ليلا الى حرم … كما سرى البدر فى داج من الظلم
وبت ترقى الى ان نلت منزلة … من قاب قوسين لم تدرك ولم ترم
وقدمتك جميع الانبياء بها … والرسل تقديم مخدوم على خدم
وانت تخترق السبع الطباق بهم … فى موكب كنت فيه صاحب العلم
حتى اذا لم تدع شأوا لمستبق … من الدنو ولا مرقى لمستنم
خفضت كل مقام بالاضافة اذ … نوديت بالرفع مثل المفرد العلم
كيما تفوز بوصل اى مستتر … عن العيون وسر اى مكتتم
فحزت كل فخار غير مشترك … وجزت كل مقام غير مزدحم
وجل مقدار ماوليت من رتب … وعز ادراك مااوليت من نعم
بشرى لنا معشر الاسلام ان لنا … من العناية ركنا غير منهدم
لما دعا الله داعينا لطاعته … باكرم الرسل كنا اكرم الامم
راعت قلوب العدى انباء بعثته … كنبأة اجفلت غفلا من الغنم
مازال يلقاهم فى كل معترك … حتى حكوا بالقنا لحما على وضم
ودوا الفرار فكادوا يغبطون به … اشلاء شالت مع العقبان والرخم
تمضى الليالى ولا يدرون عدتها … مالم تكن من ليالى الاشهر الحرم
كأنما الدين ضيف حل ساحتهم … بكل قرم الى لحم العدى قرم
يجر بحر خميس فوق سابحة … يرمى بموج من الابطال ملتطم
من كل منتدب لله محتسب … يسطو بمستأصل للكفر مصطلم
حتى غدت ملة الاسلام وهى بهم … من بعد غربتها موصولة الرحم
مكفولة ابدا منهم بخير اب … وخير بعل فلم تيتم ولم تئم
هم الجبال فسل عنهم مصادمهم … ماذا رأى منهم فى كل مصطدم
فسل حنينا وسل بدرا وسل احدا … فصول حتف لهم ادهى من الوخم

البوصيرى

المصدرى البيض حمرا بعدما وردت   من العدى كل مسود من اللمم
و الكاتبين بسمر الخط ماتركت   اقلامهم حرف جسم غير منعجم
شاكى السلاح لهم سيما تميزهم   والورد يمتاز بالسيما من السلم
تهدى اليك رياح النصر نشرهم   فتحسب الزهر فى الاكمام كل كمى
كانهم فى ظهور الخيل نبت ربى   من شدة الحزم لا من شدة الحزم
طارت قلوب العدى من بأسهم فرقا   فما تفرق بين البهم والبهم
ومن تكن برسول الله نصرته   ان تلقه الاسد فى آجامها تجم
ولن ترى من ولى غير منتصر   به ولا من عدو غير منقصم
احل امته فى حرز ملته   كالليث حل مع الاشبال فى اجم
كم جدلت كلمات الله من جدل   فيه وكم خصم البرهان من خصم
كفاك بالعلم فى الامى معجزة   فى الجاهلية والتأديب فى اليتم

خدمته بمديح استقيل به
ذنوب عمر مضى فى الشعر والخدم

اذ قلدانى ماتخشى عواقبه   كاننى بهما هدى من النعم
اطعت غى الصبا فى الحالتين وما   حصلت الا على الآثام والندم
فيا خسارة نفس فى تجارتها   لم تشتر الدين بالدنيا ولم تسم
ومن يبع آجلا منه بعاجله   يبن له الغبن فى بيع وفى سلم
ان آت ذنبا فما عهدى بمنتقض   من النبى ولا حبلى بمنصرم
فان لى ذمة منه بتسميتى   محمدا وهو اوفى الخلق بالذمم
ان لم يكن فى معادى آخذا بيدى   فضلا والا فقل يازلة القدم
حاشاه ان يحرم الراجى مكارمه   او يرجع الجار منه غير محترم
ومنذ الزمت افكارى مدائحه   وجدته لخلاصى خير ملتزم
ولن يفوت الغنى منه يدا تربت   ان الحيا ينبت الازهار فى الاكم
ولم ارد زهرة الدنيا التى اقتطفت   يدا زهير بما اثنى على هرم

يا اكرم الخلق مالى من الوذ به
سواك عند حلول الحادث العمم

ولن يضيق رسول الله جاهك بى   اذا الكريم تجلى باسم منتقم
فان من جودك الدنيا وضرتها   ومن علومك علم اللوح والقلم
يانفس لا تقنطى من زلة عظمت   ان الكبائر فى الغفران كاللمم
لعل رحمة ربى حين يقسمها   تأتى على حسب العصيان فى القسم
يارب واجعل رجائى غير منعكس   لديك واجعل حسابى غير منخرم
والطف بعبدك فى الدارين ان له   صبرا متى تدعه الاهوال ينهزم
وأذن لسحب صلوة منك دائمة   على النبى بمنهل ومنسجم

(والآل)

البوصيرى

والآل والصحب ثم التابعين لهم   اهل التقى والنقى والحلم والكرم
مارنحت عذبات البان ريح صبا   واطرب العيس حادى العيس بالنغم
يارب صل وسلم دائما ابدا   على حبيبك خير الخلق كلهم

القصيدة

ابو الطيب المتنبى

احاد ام سداس فى احاد   لييلتنا المنوطة بالتناد
كأن بنات نعش فى دجاها   خرائد سافرات فى حداد
افكر فى معاقرة المنايا   وقود الخيل مشرفة الهوادى
زعيم للقنا الخطى عزمى   بسفك دم الحواضر والبوادى
الى كم ذا التخلف والتوانى   وكم هذا التمادى فى التمادى
وشغل النفس عن طلب المعالى   ببيع الشعر فى سوق الكساد
وما ماضى الشباب بمسترد   ولا يوم يمر بمستعاد
متى لحظت بياض الشيب عينى   فقد وجدته منها فى السواد
متى ما ازددت من بعد التناهى   فقد وقع انتقاصى فى ازديادى
ارضى ان اعيش ولا اكافى   على مالِلامير من الايادى
جزى الله المسير اليه خيرا   وان ترك المطايا كالمزاد
فلم تلق ابن ابرهيم عنسى   وفيها قوت يوم للقراد
الم يك بيننا بلد بعيد   فصير طوله عرض النجاد
وابعد بعدنا بعد التدانى   وقرب قربنا قرب البعاد
فلما جئته اعلى محلى   واجلسنى على السبع الشداد
تهلل قبل تسليمى عليه   والقى ماله قبل الوساد
نلومك ياعلى لغير ذنب   لانك قد زريت على العباد
وانك لا تجود على جواد   هباتك ان يلقب بالجواد
كأن سخاءك الاسلام تخشى   اذا ما حلت عاقبة ارتداد
كأن الهام فى الهيجا عيون   وقد طبعت سيوفك من رقاد
وقد صغت الاسنة من هموم   فما يخطرن الا فى فؤاد
ويوم جلبتها شعث النواصى   معقدة السبائب للطراد
وحام بها الهلاك على اناس   لهم باللاذقية بغى عاد
فكان الغرب بحرا من مياه   وكان الشرق بحرا من جياد
وقد خفقت لك الرايات فيه   فظل يموج بالبيض الحداد
لقوك باكبد الابل الابايا   فسقتهم وحد السيف حادى
وقد مزقت ثوب الغى عنهم   وقد البستهم ثوب الرشاد
فما تركوا الامارة لاختيار   ولا انتحلوا ودادك من وداد

ولا اشتغلوا لزهد فى المعالى   ولا انقادوا سرورا بانقياد
ولكن هب خوفك فى حشاهم   هبوب الريح فى رجل الجراد
وماتوا قبل موتهم فلما   مننت اعدتهم قبل المعاد
غمدت صوارما لولم يتوبوا   محوتهم بها محو المداد
وما الغضب الطريف وان تقوى   بمنتصف من الكرم التلاد
فلا تغررك السنة موال   تقلبهن افئدة اعادى
وكن كالموت لا يرثى لباك   بكى منه ويروى وهو صاد
فان الجرح ينفر بعد حين   اذا كان البناء على فساد
وان الماء يجرى من جماد   وان النار تخرج من زناد
وكيف يبيت مضطجعا جبان   فرشت لجنبه شوك القتاد
يرى فى النوم رمحك فى كلاه   ويخشى ان يراه فى السهاد
اشرت ابا الحسين بمدح قوم   نزلت بهم فسرت بغير زاد
وظنونى مدحتهم قديما   وانت بما مدحتهم مرادى
وانى عنك بعد غد لغاد   وقلبى عن فنائك غير غاد
محبك حيثما اتجهت ركابى   وضيفك حيث كنت من البلاد

القصيدة

وله

طوال قنا تطاعنها قصار   وقطرك فى ندى ووغى بحار
وفيك اذا جنى الجانى اناة   نظن كرامة وهى احتقار
واخذ للحواضر والبوادى   بضبط لم تعوده نزار
تشممه شميم الوحش انسا   وتنكره فيعروها نفار
وما انقادت لغيرك فى زمان   فتدرى ما المقادة والصغار
فاقرحت المقاود ذفريها   وصعر خدها هذا العذار
واطمع عامر البقيا عليها   ونزقها احتمالك والوقار
وغيرها التراسل والتشاكى   واعجبها التلبب والمغار
جياد تعجز الارسان عنها   وفرسان تضيق بها الديار
وكانت بالتوقف عن رداها   نفوسا فى رداها تستشار
وكنت السيف قائمه اليهم   وفى الاعداء حدك والغرار
فامست بالبدية شفرتاه   وامسى خلف قائمه الحيار
وكان بنو كلاب حيث كعب   فخافوا ان يصيروا حيث صاروا
تلقوا عز مولاهم بذل   وسار الى بنى كعب وساروا
فأقبلها المروج مسومات   ضوامر لا هزال ولا شيار
تثير على سلمية مسبطرا   تناكر تحته لولا الشعار

عجاجا تعثر العقبان فيه   كأن الجو وعث او خبار
وظل الطعن فى الخيلين خلسا   كأن الموت بينهما اختصار
فلزهم الطراد الى قتال   احد سلاحهم فيه الفرار
مضوا متسابقى الاعضاء فيه   لأرؤسهم بارجلهم عثار
يشلهم بكل أقب نهد   لفارسه على الخيل الخيار
وكل اصم يعسل جانباه   على الكعبين منه دم ممار
يغادر كل ملتفت اليه   ولبته لثعلبه وجار
اذا صرف النهار الضوء عنهم   دجا ليلان ليل والغبار
وان جنح الظلام انجاب عنهم   اضاء المشرفية والنهار
ويبكى خلفهم دثر بكاه   رغاء او ثواج او يعار
غطى بالعثير البيداء حتى   تحيرت المتالى والعشار
وفروا بالجباه يضم فيها   كلا الجيشين من نقع ازار
وجاؤا الصحصحان بلا سروج   وقد سقط العمامة والخمار
وأرهقت العذارى مردفات   واوطئت الاصيبية الصغار
وقد نزح الغوير فلا غوير   ونهيا والبييضة والجفار
وليس بغير تدمر مستغاث   وتدمر كاسمها لهم دمار
ارادوا ان يديروا الرأى فيها   فصبحهم برأى لا يدار
وجيش كلما حاروا بارض   واقبل اقبلت فيه تحار
يحف اغر لا قود عليه   ولا دية تساق ولا اعتذار
تريق سيوفه مهج الاعادى   وكل دم اراقه جبار
فكانوا الاسد ليس لها مصال   على طير وليس لها مطار
اذا فاتوا الرماح تناولتهم   بارماح من العطش القفار
يرون الموت قداما وخلفا   فيختارون والموت اضطرار
اذا سلك السماوة غير هاد   فقتلاهم لعينيه منار
ولو لم تبق لم تعش البقايا   وفى الماضى لمن بقى اعتبار
اذا لم يرع سيدهم عليهم   فمن يرعى عليهم او يغار
تفرقهم واياه السجايا   ويجمعهم واياه النجار
ومال بها على ارك وعرض   واهل الرقتين لها مزار
واجفل بالفرات بنو نمير   وزأرهم الذى زأروا خوار
فهم حزق على الخابور صرعى   بهم من شرب غيرهم خمار
فلم يسرح لهم فى الصبح مال   ولم توقد لهم فى الليل نار
حذار فتى اذا لم يرض عنهم   فليس بنافع لهم الحذار
تبيت وفودهم تسرى اليه   وجدواه التى سألوا اغتفار

فخلفهم برد البيض عنهم … وهامهم له معهم معار
هم ممن أذم لهم عليه … كريم العرق والحسب النضار
فاصبح بالعواصم مستقرا … وليس لبحر نائله قرار
واضحى ذكره فى كل قطر … تدار على الغناء به العقار
تخر له القبائل ساجدات … وتحمده الاسنة والشفار
كأن شعاع عين الشمس فيه … ففى ابصارنا منه انكسار
فمن طلب الطعان فذا على … وخيل الله والاسل الحرار
يراه الناس حيث رأته كعب … بارض ما لنا زلها استتار
يوسطه المفاوز كل يوم … طلاب الطالبين لا الانتظار
تصاهل خيله متجاوبات … وما من عادة الخيل السرار
بنو كعب وما اثرت فيهم … يد لم يدمها الا السوار
بها من قطعه الم ونقص … وفيها من جلالته افتخار
لهم حق بشركك فى نزار … وادنى الشرك فى اصل جوار
لعل بنيهم لبنيك جند … فاول قرح الخيل المهار
وانت ابر من لو عق أفنى … وأعفى من عقوبته البوار
واقدر من يهيجه انتصار … واحلم من يحلمه اقتدار
ومافى سطوة الارباب عيب … ولا فى ذلة العبدان عار

القصيدة

وله

غيرى باكثر هذا الناس ينخدع … ان قاتلوا جبنوا او حدثوا شجعوا
اهل الحفيظة الا ان تجربهم … وفى التجارب بعد الغى ما يزع
وما الحياة ونفسى بعد ما علمت … ان الحياة كما لا تشتهى طبع
ليس الجمال لوجه صح مارنه … انف العزيز بقطع العز يجتدع
اطرح المجد عن كتفى واطلبه … واترك الغيث فى غمدى وانتجع
والمشرفية لازالت مشرفة … دواء كل كريم اوهى الوجع
وفارس الخيل من خفت فوقرها … فى الدرب والدم فى اعطافها دفع
فاوحدته ومافى قلبه قلق … واغضبته وما فى لفظه قذع
بالجيش تمتنع السادات كلهم … والجيش بابن ابى الهيجاء يمتنع
قاد المقانب اقصى شربها نهل … على الشكيم وادنى سيرها سرع
لا يعتقى بلد مسراه عن بلد … كالموت ليس له رى ولا شبع
حتى اقام على ارباض خرشنة … تشقى بها الروم والصلبان والبيع
للسبى ما نكحوا والقتل ما ولدوا … والنهب ما جمعوا والنار ما زرعوا
مخلى له المرج منصوبا بصارخة … له المنابر مشهودا بها الجمع
يطمع الطير فيهم طول اكلهم … حتى تكاد على احيائهم تقع

ولو رآه حواريوهم لبنوا … على محبته الشرع الذى شرعوا
ذم الدمستق عينيه وقد طلعت … سود الغمام فظنوا انها قزع
فيها الكماة التى مفطومها رجل … على الجياد التى حوليها جذع
تذرى اللقان غبارا فى مناخرها … وفى حناجرها من آلس جرع
كأنما تتلقاهم لتسلكهم … فالطعن يفتح فى الاجواف ما يسع
تهدى نواظرها والحرب مظلمة … من الاسنة نار والقنا شمع
دون السهام ودون القر طافحة … على نفوسهم المقورة المزع
اذا دعا العلج علجا حال بينهما … اظمى تفارق منه اختها الضلع
اجل من ولد الفقاش منكتف … اذ فاتهن وامضى منه منصرع
وما نجا من شفار البيض منفلت … نجا ومنهن فى احشائه فزع
يباشر الامن دهرا وهو مختبل … ويشرب الخمر حولا وهو ممتقع
كم من حشاشة بطريق تضمنها … للباترات امين ماله ورع
يقاتل الخطو عنه حين يطلبه … ويطرد النوم عنه حين يضطجع
تغدو المنايا فلا تنفك واقفة … حتى يقول لها عودى فتندفع
قل للدمستق ان المسلمين لكم … خانوا الامير فجازاهم بما صنعوا
وجدتموهم نياما فى دمائكم … كأن قتلاكم اياهم فجعوا
ضعفى تعف الايدى عن مثالهم … من الاعادى وان هموا بهم نزعوا
لا تحسبوا من اسرتم كان ذا رمق … فليس يأكل الا الميتة الضبع
هلا على عقب الوادى وقد صعدت … اسد تمر فرادى ليس تجتمع
تشقكم بقناها كل سلهبة … والضرب يأخذ منكم فوق ما يدع
وانما عرض الله الجنود لكم … لكى يكونوا بلا فسل اذا رجعوا
فكل غزو اليكم بعد ذا فله … وكل غاز لسيف الدولة التبع
يمشى الكرام على آثار غيرهم … وانت تخلق ما تأتى وتبتدع
وهل يشينك وقت كنت فارسه … وكان غيرك فيه العاجز الضرع
من كان فوق محل الشمس موضعه … فليس يرفعه شئ ولا يضع
لم يسلم الكر فى الاعقاب مهجته … ان كان اسلمها الاصحاب والشيع
ليت الملوك مع الاقدار معطية … فلم يكن لدنى عندها طمع
رضيت منهم بان زرت الوغى فرأوا … وان قرعت حبيك البيض فاستمعوا
لقد اباحك غشا فى معاملة … من كنت منه بغير الصدق تنتفع
الدهر معتذر والسيف منتظر … وارضهم لك مصطاف ومرتبع
وما الجبال لنصران بحامية … ولو تنصر فيها الاعصم الصدع
وما حمدتك فى هول ثبت به … حتى بلوتك والابطال تمتصع
فقد يظن شجاعا من به خرق … وقد يظن جبانا من به زمع

المتنبي

ان السلاح جميع الناس تحمله
ولبس كل ذوات المخلب السبع

من القصيدة

وله

فدى لك من يقصر عن مداكا … فلا ملك اذن الا فداكا

اروح وقد ختمت على فؤادى … بحبك ان يحل به سواكا

وقد حملتنى شكرا طويلا … ثقيلا لا اطيق به حراكا

احاذر ان يشق على المطايا … فلا تمشى بنا الا سواكا

لعل الله يجعله رحيلا … يعين على الاقامة فى ذراكا

ولو انى استطعت خفضت طرفى … فلم ابصر به حتى اراكا

وكيف الصبر عنك وقد كفانى … نداك المستفيض وما كفاكا

اتتركنى وعين الشمس نعلى … فتقطع مشيتى فيها الشراكا

ارى اسفى وما سرنا بعيدا … فكيف اذا غدا السير ابتراكا

وهذا الشوق قبل البين سيف … فها انا ما ضربت وقد احاكا

اذا التوديع اعرض قال قلبى … عليك الصمت لا صاحبت فاكا

ولولا ان اكثر ما تمنى … معاودة لقلت ولا مناكا

قد استشفيت من داء بداء … فاقتل ما اعلك ما شفاكا

فزل يا بعد عن ايدى ركاب … لها وقع الاسنة فى حشاكا

واياشئت ياطرقى فكونى
اذاة اونجاة اوهلاكا

القصيدة

ابو العلا المعرى

الا فى سبيل المجد ما انا فاعل … عفاف واقدام وحزم ونائل

اعندى وقد مارست كل خفية … يصدق واش او يخيب سائل

اقل صدودى اننى لك مبغض … وايسر هجرى اننى عنك راحل

اذا هبت النكباء بينى وبينكم … فاهون شئ ما تقول العواذل

تعد ذنوبى عند قوم كثيرة … ولا ذنب لى الا العلى والفواضل

كأنى اذا طلت الزمان واهله … رجعت وعندى للانام طوائل

وقد سار ذكرى فى البلاد فمن لهم … باخفاء شمس ضوؤها متكامل

يهم الليالى بعض ما انا مضمر … ويثقل رضوى دون ما انا حامل

وانى وان كنت الاخير زمانه … لآت بما لم تستطعه الاوائل

وأغدو ولو ان الصباح صوارم … واسرى ولو ان الظلام جحافل

وانى جواد لم يحل لجامه … ونضو يمان اغفلته الصياقل

المعرى

وان كان فى لبس الفتى شرف له … فما السيف الا غمده والحمائل

ولى منطق لم يرض لى كنه منزلى … على اننى فوق السماكين نازل

لدى موطن يشتاقه كل سيد … ويقصر عن ادراكه المتناول

ولما رأيت الجهل فى الناس فاشيا … تجاهلت حتى ظن انى جاهل

فوا عجبا كم يدعى الفضل ناقص … ووا اسفا كم يظهر النقص فاضل

وكيف ينام الطيرفى وكناتها … وقد نصبت للفرقدين الحبائل

ينافس يومى فى امسى تشرفا … وتحسد اسحارى على الاصائل

وطال اعترافى بالزمان وصرفه … فلست ابالى من تغول الغوائل

فلو بان عضدى ما تأسف منكبى … ولو مات زندى ما بكته الانامل

اذا وصف الطائى بالبخل مادر … وعير قسا بالفهاهة باقل

وقال السهى للشمس انت خفية … وقال الدجى للصبح لونك حائل

وطاولت الارض السماء سفاهة … وفاخرت الشهب الحصى والجنادل

فيا موت زر ان الحياة ذميمة … ويا نفس جدى ان دهرك هازل

وقد اغتدى والليل يبكى تأسفا … على نفسه والنجم فى الغرب مائل

بريح اعيرت حافرا من زبرجد … لها التبر جسم واللجين خلاخل

كأن الصبا القت الى عنانها … تخب بسرجى مرة وتناقل

اذا اشتاقت الخيل المناهل اعرضت … عن الماء فاشتاقت اليها المناهل

وليلان حال بالكواكب جوزه … وآخر من حلى الكواكب عاطل

كأن دجاه الهجر والصبح موعد … بوصل وضوء الفجر حب مماطل

قطعت به بحرا يعب عبابه … وليس له الا التبلج ساحل

ويونسنى فى قلب كل مخوفة … حليف سرى لم تصح منه الشمائل

من الزنج كهل شاب مفرق رأسه … واوثق حتى نهضه متثاقل

كأن الثريا والصباح يروعها … اخو سقطة او ظالع متحامل

اذا انت اعطيت السعادة لم تبل … وان نظرت شزرا اليك القبائل

تقتك على اكتاف ابطالها القنا … وهابتك فى اغمادهن المناصل

وان سدد الاعداء نحوك اسهما … نكصن على افواقهن المعابل

تحامى الرزايا كل خف ومنسم … وتلقى رداهن الذرى والكواهل

وترجع اعقاب الرماح سليمة … وقد حطمت فى الدارعين العوامل

فان كنت تبغى العز فابغ توسطا … فعند التناهى يقصر المتطاول

توقى البدور النقص وهى اهلة
ويدركها النقصان وهى كوامل

القصيدة الخمرية

الشيخ عمر ابن الفارض

شربنا على ذكر الحبيب مدامة	سكرنا بها من قبل ان يخلق الكرم
لها البدر كأس وهى شمس يديرها	هلال وكم يبدو اذا مزجت نجم
ولولا شذاها ما اهتديت لحانها	ولولا سناها ما تصورها الوهم
ولم يبق منه الدهر غير حشاشة	كأن خفاها فى صدور النهى كتم
فان ذكرت فى الحى اصبح اهله	نشاوى ولا عار عليهم ولا اثم
ومن بين احشاء الدنان تصاعدت	ولم يبق منها فى الحقيقة الا اسم
وان خطرت يوما على خاطر امرئ	اقامت به الافراح وارتحل الهم
ولو نظر الندمان ختم انائها	لاسكرهم من دونها ذلك الختم
ولو نضحوا منها ثرى قبر ميت	لعادت اليه الروح وانتعش الجسم
ولو طرحوا فى فئ حائط كرمها	عليلا وقد اشفى لفارقه السقم
ولو قربوا من حانها مقعدا مشى	وينطق من ذكرى مذاقتها البكم
ولو عبقت فى الشرق انفاس طيبها	وفى الغرب مزكوم لعاد له الشم
ولو خضبت من كأسها كف لامس	لما ضل فى ليل وفى يده النجم
ولو جليت سرا على اكمه غدا	بصيرا ومن راووقها تسمع الصم
ولو ان ركبا يمموا ترب ارضها	وفى الركب ملسوع لما ضره السم
ولو رسم الراقى حروف اسمها على	جبين مصاب الجن ابرأه الرسم
وفوق لواء الجيش لو رقم اسمها	لأسكر من تحت اللوا ذلك الرقم
تهذب اخلاق الندامى فيهتدى	بها لطريق العزم من لا له عزم
ويكرم من لا يعرف الجود كفه	ويحلم عند الغيظ من لا له حلم
ولو نال فدم القوم لثم فدامها	لاكسبه معنى شمائلها اللثم
يقولون لى صفها فانت بوصفها	خبير اجل عندى بأوصافها علم
صفاء ولا ماء ولطف ولا هوا	ونور ولا نار وروح ولا جسم
تقدم كل الكائنات حديثها	قديما ولا شكل هناك ولا رسم
وقامت بها الاشياء ثم لحكمة	بها احتجبت عن كل من لا له فهم
وهامت بها روحى بحيث تمازجا	اتحادا ولا جرم تخلله جرم
فخمر ولا كرم وآدم لى اب	وكرم ولا خمر ولى امها ام
ولطف الاوانى فى الحقيقة تابع	للطف المعانى والمعانى بها تنمو
وقد وقع التفريق والكل واحد	فارواحنا خمر واشباحنا كرم
فلا قبلها قبل ولا بعد بعدها	وقبلية الابعاد فهى لها ختم
وعصر المدى من قبله كان عصرها	وعهد ابينا بعدها ولها اليتم
محاسن تهدى الواصفين بوصفها	فيحسن فيها منهم النثر والنظم

(ويطرب)

ابن الفارض

ويطرب من لم يدرها عند ذكرها	كمشتاق نعم كلما ذكرت نعم
وقالوا شربت الاثم كلا وانما	شربت التى فى تركها عندى الاثم
هنيئا لاهل الدير قد سكروا بها	وما شربوا منها ولكنهم هموا
وعندى منها نشوة قبل نشأتى	معى أبدا تبقى وان بلى العظم
عليك بها صرفا وان شئت مزجها	فعدلك عن ظلم الحبيب هو الظلم
فدونكها فى الحان واستجلها به	على نغم الالحان فهى بها غنم
فما سكنت والهم يوما بموضع	كذلك لم يسكن مع النغم الغم
وفى سكرة منها ولو عمر ساعة	ترى الدهر عبدا طائعا ولك الحكم
فلا عيش فى الدنيا لمن عاش صاحيا	ومن لم يمت سكرا بها فاته الحزم
على نفسه فليبك من ضاع عمره	وليس له فيها نصيب ولا سهم

التائية الصغرى

وله

سقتنى حميا الحب راحة مقلتى	وكأسى محيا من عن الحسن جلت
فأوهمت صحبى ان شرب شرابهم	به سر سرى فى انتشاءى بنظرة
ولو ان مابى بالجبال وكان طو	رسينا بها قبل التجلى لدكت
فطوفان نوح عند نوحى كادمعى	وايقاد نيران الخليل كلوعتى
ولولا زفيرى اغرقتنى ادمعى	ولولا دموعى احرقتنى زفرتى
وحزنى ما يعقوب بث اقله	وكل بلا ايوب بعض بليتى
فلو سمعت اذن الدليل تأوهى	لآلام اسقام بجسمى اضرت
لأذكره كربى اذى عيش ازمة	وابدى الضنا منى خفى حقيقتى
فنادمت فى سكرى النحول مراقبى	بجملة اسرارى وتفصيل سيرتى
ظهرت له وصفا وذاتى بحيث لا	يراها لبلوى من جوى الحب ابلت
فأبدت ولم تنطق لسانى لسمعه	هواجس نفسى سر ما عنه اخفت
وظلت لفكرى اذنه خلدا بها	يدور به عن رؤية العين اغنت
فأخبر من فى الحى عنى ظاهرا	بباطن امرى وهو من اهل خبرتى
كأن كراما كاتبين تنزلوا	على قلبه وحيا بما فى صحيفتى
وكشف حجاب الجسم ابرز سر ما	به كان مستورا له من سريرتى
فكنت بسرى عنه خفية وقد	خفته لوهن من نحولى انتى
فاظهرنى سقم به كنت خافيا	له والهوى يأتى بكل غريبة
ومابين شوق واشتياق فنيت فى	تول بحظر اوتجل بحظوة
وامسك عجزا عن امور كثيرة	بنطقى لن تحصى ولو قلت قلت
فلو كشف العواد بى وتحققوا	من اللوح ما منى الصبابة ابقت
لما شاهدت منى بصائرهم سوا	تخلل روح بين اثواب ميت

ابن الفارض

ولم احك فى حبيك حالى تبرما ... بها لاضطراب بل لتنفيس كربتى
ويحسن اظهار التجلد للعدا ... ويقبح غير العجز عند الاحبة
ومارد وجهى عن سبيلك هول ما ... لقيت ولا ضراء فى ذاك مست
ولا حلم لى فى حمل مافيك نالنى ... يؤدى لحمدى اولمدح مودتى
واين الصفا هيهات من عيش عاشق ... وجنة عدن بالمكاره حفت
لك الحكم فى أمرى فاشئت فاصنعى ... فلم تك الا فيك لا عنك رغبتى
لانت منى قلبى وغاية مطلبى ... واقصى مرادى واختيارى وخيرتى
فمن شاء فليغضب سواك فلا اذى ... اذا رضيت عنى كرام عشيرتى
ومن درجات العز امسيت مخلدا ... الى دركات الذل من بعد نخوتى
فلا باب لى يغشى ولا جاه يرتجى ... ولا جار لى يحمى لفقد حميتى
فوصلى قطعى واقترابى تباعدى ... وودى صدى وانتهاى بدايتى

فلو بسطت جسمى رأت كل جوهر
به كل قلب فيه كل محبة

القصيدة يمدح بها شمس المعالى قابوس بن وشمكير

العتبى

الجد مالم يعنه الجد غدار ... والحر مالم يزنه الصبر خوار
وللكريم اذا الايام زان به ... عن المنى بثبات النفس اعذار
كم فاضل وجنون المجون به ... حيفا على حسك اللاواء جرار
وكم جريح قريح القلب ذى عبر ... وكم قتيل وما للسيف آثار
وكم فقير بلاجرم وخائنة ... وكم غنى وللايام ادوار
سير سريع ودور غير منصرم ... نصب العيون ودون الغيب استار
من كان يخبر حال الدهر دائرة ... لم يثنه عن عيان الحال اخبار
فانما حاصل الايام مختبرا ... جزرا صمم عن التحقيق فرار
يحى الزمان على من لا اصطبار له ... ورقدة للذى فى العسر صبار
فاصبر هديت فان الصبر منجحة ... ومن وراء ظلام الليل اسفار
والدهر ذو غير احواله نوب ... عسر ويسر واحلاء وامرار
والبدر يدركه التحقيق منتقصا ... وبعده بضياء التم نوار
والنار فى خلل العيدان كامنة ... وسقطها باقتداح الزند سعار
والحر يطبع كالصمصام ثم له ... من صيقل الدهر جلاء وشهار
هذاك شمس المعالى فى سيادته ... له مع الفلك الدوار اخبار
اعطاه من غرر الاموال ما قصرت ... عن نيل امثالها فى الدهر اعمار
ملكا وعزا وعيشا رافعا وعلا ... ودولة ضمنها نصر واظهار
لما كساه دروع العز ضافية ... فلم يجد منه غير الشكر يختار
ابدى نشوزا عليه كى يجربه ... بالصبر والصبر للاحرار مسبار

العتبى

حتى اذا ماقضى من سبره وطرا ... وللامور نهايات واطوار
امسى يعاود ما ارضاه فى خفر ... وخده بدم التشوير فوار
فالدهر خادمه والعز صارمه ... والرأى رايته والخلق انصار
قرم يضئ حياة العالمين به ... كأنه الشمس والاعمار اقمار
راح الكرام الى اوكار نائله ... كأنه الليل والاحرار اطيار
له المعالى سماء والندى شهب ... والمجد سارية والجود امطار
علاه كالليل والمصباح همته ... ونقله الجود والآمال سمار
تراه ينهزم الاموال من يده ... مثل انهزام العدى عنه اذا ثاروا
ومجده الدهر قناص لهمته ... فالجود بازله والصيد احرار
حباؤه بوقاح السيف ممتزج ... وعدله فى حزون البأس سبار
ندى يدبه الى الفردوس منتسب ... ووقع سطوته فى حره النار
يوم الهياج صفاح البيض ظلته ... والجو من لهب الطعنات صهار
يغامس الحرب والارواح راقية ... الى التراقى وطرف الموت نظار
رش من دفع الاعناق قسطلها ... اذ نقعها بحوامى الخيل ثوار
تناذرت انجم الافلاك سطوته ... اذ الرماح من الارواح تمتار
فهن فى ذمة الاضواء آنسة ... وهن من طخية الظلماء نفار
للمشترى فوقها فى الخصر منطقة ... يبغى رضاه وللمريخ زنار
كفته روعته امرا بمصلحة ... فبادور على المحظور دبار
وقد افاض على الظلماء هيبته ... فابصر حذار البأس صرار
ان السلامة ان لو الهمت نطقت ... يارب انك لى من سيفه جار
ياايها الملك الميمون طائره ... ومن نداه كفيض اليم زخار
ان الزمان عروس مالها ابدا ... سوى خصالك مشاط وعطار
البخل عندك فى وجه الندى كلف ... نعم وفى غرة الاقبال ادبار
ترمى العدى من بنات الكيد صائبة ... فان رموا خانهم فى الرمى اوتار
كأنما قدرموا من لعن ظالمة ... ومارميت به وحى واقدار
تحمى وتنتهب الاوتار رامية ... كأنما احتت الاوتار اوتار
لازلت فى نعم تفضى الى نعم ... ماطاف حول فناء البيت عمار
ممتعا بسرور غير منقرض ... حتى تفوق نجود الارض اغوار

لامية العجم

الطغرائى

اصالة الرأى صانتنى عن الخطل ... وحلية الفضل زانتنى لدى العطل
مجدى اخيرا ومجدى اولا شرع ... والشمس راد الضحى كالشمس فى الطفل
فيم الاقامة بالزوراء لاسكنى ... بها ولا ناقتى فيها ولا جملى

الطغرائی

ناء عن الاهل صفر الكف منفرد   كالسيف عري متناه عن الخلل
فلا صديق اليه مشتكى حزني   ولا انيس اليه منتهى جذلي
طال اغترابي حتى حن راحلتي   ورحلها وقرى العسالة الذبل
وضج من لغب نضوي وعج لما   القى ركابي ولج الركب في عذلي
اريد بسطة كف استعين بها   على قضاء حقوق للعلى قبلي
والدهر يعكس آمالي ويقنعني   من الغنيمة بعد الكد بالقفل
وذي شطاط كصدر الرمح معتقل   بمثله غير هياب ولا وكل
حلو الفكاهة مر الجد قد مزجت   بشدة البأس منه رقة الغزل
طردت سرح الكرى عن ورد مقلته   والليل اغرى سوام النوم بالمقل
والركب ميل على الاكوار من طرب   صاح وآخر من خمر الكرى ثمل
فقلت ادعوك للجلى لتنصرني   وانت تخذلني في الحادث الجلل
تنام عني وعين النجم ساهرة   وتستحيل وصبغ الليل لم يحل
فهل تعين على غي هممت به   والغي يزجر احيانا عن الفشل
اني اريد طروق الحي من اضم   وقد حماه رماة من بني ثعل
يحمون بالبيض والسمر اللدان به   سود الغدائر حمر الحلي والحلل
فسر بنا في ظلام الليل معتسفا   فنفحة الطيب تهدينا الى الحلل
فالحب حيث العدى والاسد رابضة   حول الكناس لها غاب من الاسل
نؤم ناشئة بالجزع قد سقيت   نصالها بمياه الغنج والكحل
قد زاد طيب احاديث الكرام بها   ما بالكرائم من جبن ومن بخل
تبيت نار الهوى منهن في كبد   حرى ونار القرى منهم على القلل
يقتلن انضاء حب لا حراك بهم   وينحرون كرام الخيل والابل
يشفى لديغ العوالي في بيوتهم   بنهلة من غدير الخمر والعسل
لعل الماحة بالجزع ثانية   يدب منها نسيم البرء في علل
لا اكره الطعنة النجلاء قد شفعت   برشقة من نبال الاعين النجل
ولا اهاب الصفاح البيض تسعدني   باللمح من صفحات البيض في الكلل
ولا اخل بغزلان تغازلني   ولو دهتني اسود الغيل بالغيل
حب السلامة يثني هم صاحبه   عن المعالي ويغري المرء بالكسل
فان جنحت اليه فاتخذ نفقا   في الارض او سلما في الجو فاعتزل
ودع غمار العلى للمقدمين على   ركوبها واقتنع منهن بالبلل
يرضى الذليل بخفض العيش مسكنة   والعز بين رسيم الاينق الذلل
فادرأ بها في نحور البيد جافلة   معارضات مثاني اللجم بالجدل
ان العلى حدثتني وهي صادقة   فيما تحدث ان العز في النقل
لو كان في شرف المأوى بلوغ منى   لم تبرح الشمس يوما دارة الحمل

الطغرائی

اهبت بالحظ لو ناديت مستمعا   والحظ عني بالجهال في شغل
لعله ان بدا فضلي ونقصهم   لعينه نام عنهم او تنبه لي
اعلل النفس بالآمال ارقبها   ما اضيق العيش لولا فسحة الامل
لم ارتض العيش والايام مقبلة   فكيف ارضى وقد ولت على عجل
غالى بنفسي عرفاني بقيمتها   فصنتها عن رخيص القدر مبتذل
وعادة النصل ان يزهى بجوهره   وليس يعمل الا في يدي بطل
ما كنت اوثر ان يمتد بي زمني   حتى أرى دولة الاوغاد والسفل
تقدمتني اناس كان شوطهم   وراء خطوي ولو امشي على مهل
هذا جزاء امرئ اقرانه درجوا   من قبله فتمنى فسحة الاجل
فان علاني من دوني فلا عجب   لي اسوة بانحطاط الشمس عن زحل
فاصبر لها غير محتال ولا ضجر   في حادث الدهر ما يغني عن الحيل
اعدى عدوك ادنى من وثقت به   فحاذر الناس واصحبهم على دخل
فانما رجل الدنيا وواحدها   من لا يعول في الدنيا على رجل
وحسن ظنك بالايام معجزة   فظن شرا وكن منها على وجل
غاض الوفاء وفاض الغدر وانفرجت   مسافة الخلف بين القول والعمل
وشان صدقك عند الناس كذبهم   وهل يطابق معوج بمعتدل
ان كان ينجع شيء في ثباتهم   على العهود فسبق السيف للعذل
يا واردا سؤر عيش كله كدر   أنفقت صفوك في ايامك الاول
فيم اقتحامك لج البحر تركبه   وانت تكفيك منه مصة الوشل
ملك القناعة لا يخشى عليه ولا   يحتاج فيه الى الانصار والخول
ترجو البقاء بدار لا ثبات لها   فهل سمعت بظل غير منتقل
ويا خبيرا على الاسرار مطلعا   اصمت ففي الصمت منجاة من الزلل

قد رشحوك لامر ان فطنت له
فاربأ بنفسك ان ترعى مع الهمل

القصيدة

ذوالاصبع العدوانی

يا من لقلب شديد الهم محزون   امسى تذكر ريا ام هرون
امسى تذكرها من بعد ما شحطت   والدهر ذو غلظ حينا وذو لين
فان يكن حبها امسى لنا شجنا   واصبح الوأي منها لا يواتيني
فقد غنينا وشمل الدار يجمعنا   اطيع ريا وريا لا تعاصيني
نرمي الوشاة فلا نخطي مقاتلهم   بخالص من صفاء الود مكنون
ولي ابن عم على ما كان من خلق   مختلفان فأقليه ويقليني
ازرى بنا اننا شالت نعامتنا   فخالني دونه بل خلته دوني

ذو الاصبع

فان تصبك من الايام جائحة … لم ابك منك على دنيا ولا دين
لاه ابن عمك لا افضلت فى حسب … شيئا ولا انت ديانى فتخزونى
ولا تقول عيالى يوم مسغبة … ولا بنفسك فى الغراء تكفينى
فان ترد عرض الدنيا بمنقصتى … فان ذلك مما ليس يشجينى
ولا ترى فى غير الصبر منقصة … وما سواه فان الله يكفينى
لولا اواصر قربى است تحفظها … ورهبة الله فى مولى يعادينى
اذا بريتك بريا لا انجبار له … انى رأيتك لا تنفك تبرينى
ان الذى يقبض الدنيا ويبسطها … ان كان اغناك عنى سوف يغنينى
الله يعلمكم والله يعلمنى … والله يجزيكم عنى ويجزينى
ماذا علىّ وان كنتم ذوى رحمى … ان لا احبكم ان لم تحبونى
لو تشربون دمى لم يرو شاربكم … ولا دماؤكم جمعا ترونى
ولى ابن عم لوان الناس فى كبدى … لظل محجرا بالنبل يرمينى
ياعمرو ان لم تدع شتمى ومنقصتى … اضربك حتى تقول الهامة اسقونى
كل امرئ صائر يوما لشيمته … وان تخلق اخلاقا الى حين
انى لعمرك ما بابى بذى غلق … على الصديق ولا خيرى بممنون
ولا لسانى على الادنى بمنطلق … بالمنكرات ولا فتكى بمأمون
لا تخرج النفس منى غير مغضبة … ولا الين لمن لا يبتغى لينى
وانتم معشر زيد على مائة … فأجمعوا امركم شتى فكيدونى
فان علمتم سبيل الرشد فانطلقوا … وان عييتم طريق الرشد فأتونى
يارب ثوب حواشيه كاوسطه … لا عيب للثوب من حسن ومن لين
يوما شددت على فرعاء فاهقة … يوما من الدهر تارات تمارينى
ماذا علىّ اذا تدعوننى فزعا … ان لا اجيبكم اذ لا تجيبونى
وكنت اعطيكم مالى وامنحكم … ودى على مثبت فى الصدر مكنون
يارب حى شديد الشغب ذى لجب … دعوت من راهن منهم ومرهون
رددت باطلهم فى رأس قائلهم … حتى يظلوا خصوما ذا افانين
ياعمرو لو كنت لى الفيتنى يسرا … سمحا كريما اجازى من يجازينى

القصيدة

قيس بن الحدادية

اجدك ان نعم نأت انت جازع … قد اقتربت لوان ذلك نافع
قد اقتربت لوان فى قرب دارها … نوالا ولكن كل من ضن مانع
وقد جاورتنا فى شهور كثيرة … فما نولت والله راء وسامع
فان تلقيا نعما هديت فحيها … وسل كيف ترعى بالمغيب الودائع
وظنى بها حفظ بغيبى ورعية … لما استرعيت والظن بالغيب واسع

قيس بن الحدادية

وقلت لها فى السر بينى وبينها … على عجل ايان من سار راجع
فقالت لقاء بعد حول وحجة … وشحط النوى الا لذى العهد قاطع
وقد يلتقى بعد الشتات اولو النوى … ويسترجع الحى السحاب اللوامع
وما ان خذول نازعت حبل حابل … لتنجو الا استملت وهى ظالع
بأحسن منها ذات يوم لقيتها … لها نظر نحوى كذى البث خاشع
رأيت لها نارا تشب ودونها … طويل القرى من رأس ذروة فارع
فقلت لاصحابى اصطلوا النار انها … قريب فقالوا بل مكانك نافع
فذلك من حاد حبوت مقيدا … وأحجى على عرنين انفك جادع
اعيطا اراد ان تحب جمالها … لتفجع بالاظعان من انت فاجع
فما نطفة بالطود او بصرية … بقية سيل احرزتها الوقائع
يطيف بها حران صاد ولا يرى … اليها سبيلا غير ان سيضالع
بأطيب من فيها اذا جئت طارقا … من الليل واخضلت عليك المضاجع
وحسبك من نأى ثلاثة اشهر … ومن حزن ان زاد شوقك رابع
سعى بينهم واش بافلاق برمة … لتفجع بالاظعان من هو جازع
بكت من حديث بثه واشاعه … ورصعه واش من القوم راصع
بكت عين من بكاك لا يعرف البكا … ولا تتخالجك الامور النوازع
فلا يسمعن سرى وسرك ثالث … الا كل سر جاوز اثنين شائع
وكيف يشيع السر منى ودونه … حجاب ومن دون الحجاب الاضالع
وحب لذاك الربع عضى امامه … قليل القلى منقلب وادع
اهوت به حتى اذا خفت اهله … وبين منه للحبيب المخادع
نزعت فما سرى لاول سائل … وذو السر ما لم يحفظ السر وازع
وقد يحمد الله العزء من الفتى … وقد يجمع الامر الشتيت الجوامع
الا قد يسلى ذو الهوى عن حبيبه … فيسلا وقد تردى المطى الطامع
وما راعنى الا المنادى الا اظعنوا … والا الرواعى غدوة والقعاقع
فجئت كانى مستضيف وسائل … لاخبرها كل الذى انا صانع
فقالت تزحزح ما بنا كبر حاجة … اليك ولا منا لفقرك راقع
فما زلت تحت الستر حتى كاننى … من الحر ذو طمرين فى البحر كارع
فهزت الى الرأس منى تعجبا … وعضض مما قد فعلت الاصابع
فأبتها منها اتبعت فاننى … حزين على اثر الذى انا وادع
بكى من فراق الحى قيس بن منقذ … واذراء عينى مثله الدمع شائع
باربعة تنهل لما تقدمت … بهم طرق شتى وهن جوامع
وما خلت بين الحى حتى رأيتهم … بينونة السفلى وهن سوافع
كأن فؤادى بين شقين من عصا … حذار وقوع البين والبين واقع

قيس بن الحدادية

بحث بهم حاد سريع نجوؤه ... ومعرى عن الساقين والثوب واسع
فقلت وعيناها تفيضان عبرة ... بأهلى بين لى متى انت راجع
فقلت لها تالله يدرى مسافر ... اذا اضمرته الارض ماالله صانع
فشدت على فيها اللثام واعرضت ... وامعن بالكحل السحيق المدامع
وانى لعهد الود راع واننى ... بوصلك مالم يطونى الموت طامع

من القصيدة

ابوزيدعبد الرحمن الاندلسى

البرق لائح من اندرين ... ذرفت عيناك بالماء المعين
لعبت اسيافه عاربة ... كمخاريق بأيدى اللاعبين
ولصوت الرعد زجر وحنين ... ولقلبى زفرات وانين
وانا بجى فى الدجى عاذلتى ... ويك لااسمع قول العاذلين
عيرتنى بسقام وضنى ... ان هذين لدين العاشقين
قدبدالى وضح الصبح المبين ... فاسقنيها قبل تكبير الاذين
اسقنيها مرة مشمولة ... لبثت فى دنها بضع سنين
نثرالمزج على مفرقها ... دررا عامت فعادت كالبرين
مع فتيان كرام نجب ... يتهادون رياحين المجون
شربواالراح على خد رشا ... نور الورد به والياسمين
وجلت آياته عامرة ... سبج الشعرعلى عاج الجبين
لوت الصدغ على حاجبه ... ضمة اللام على عطفة نون
فترى غصنا على دعص نقا ... وترى ليلا على صبح مبين
وسيسقون اذا ما شربوا ... بأباريق وكأس من معين
ومصابيح الدجا قدطفئت ... فى بقايا من سوادالليل جون
وكأن الطل مسك فى الثرى ... وكأن الطل در فى الغصون
والندى يقطر من نرجسه ... كدموع اسكبتهن الجفون
والثريا قد هوت من افقها ... كقضيب زاهر من ياسمين
وانبرى جنح الدجى عن صبحه ... كغراب طار عن بيض كنين
وكأن الشمس لما اشرقت ... فانثنت عنها عيون الناظرين
وجه ادريس بن يحيى بن على ... ابن حمود امير المؤمنين
ملك ذوهيبة لكنه ... خاشع لله رب العالمين
خط بالمسك على ابوابه ... ادخلوها بسلام آمنين
فاذا مارفعت راياته ... خفقت بين جناحى جبرئين
واذا اشكل خطب معضل ... صدع الشك بمصباح اليقين
فبيسراه يسار المعسرين ... وبيمناه اواء السابقين

ابوزيد

يابنى احمد ياخير الورى ... لابيكم كان وفد المسلمين
نزل الوحى عليه فاحتبى ... فى الدجافوقهم الروح الامين
خلقوا من ماء عدل وتقا ... وجميع الناس من ماء وطين
انظرونا نقتبس من نوركم ... انه من نور رب العالمين

القصيدة

ابوالبقاءصالح الاندلسى

لكل شئ اذا ماتم نقصان ... فلا يغر بطيب العيش انسان
هى الامور كماشاهدتها دول ... من سره زمن ساءته ازمان
وهذه الدار لاتبقى على احد ... ولايدوم على حال لها شان
يمزق الدهر حتما كل سابغة ... اذا نبت مشرفيات وخرصان
وينتضى كل سيف للفناء ولو ... كان ابن ذى يزن والغمد غمدان
اين الملوك ذووالتيجان من يمن ... واين منهم اكاليل وتيجان
واين ماشاده شداد فى ارم ... واين ماساسه فى الفرس ساسان
واين ماحازه قارون من ذهب ... واين عاد وشداد وقحطان
أتى على الكل امر لامرد له ... حتى قضوافكأن القوم ماكانوا
وصار ماكان من ملك ومن ملك ... كماحكى عن خيال الطيف وسنان
دار الزمان على كسرى وقاتله ... وام كسرى فما آواه ايوان
كأنماالصعب لم يسهل له سبب ... يوما ولا ملك الدنيا سليمان
فجائع الدهر انواع منوعة ... وللزمان مسرات واحزان
وللحوادث سلوان يسهلها ... ومالما حل بالاسلام سلوان
دهى الجزيرة امر لاعزاء له ... هوى له احد وانهد ثهلان
اصابها العين فى الاسلام فارتزأت ... حتى خلت منه اقطار وبلدان
فاسأل بلنسية ماشان مرسية ... واين شاطبة ام اين جيان
واين قرطبة دار العلوم فكم ... من عالم قدسما فيها له شان
واين حمص وما تحويه من نزه ... ونهرها العذب فياض وملآن
قواعد كن اركان البلاد فما ... عسى البقاء اذالم تبق اركان
تبكى الحنيفية البيضاء من اسف ... كما بكى لفراق الالف هيمان
على ديار من الاسلام خالية ... قداقفرت ولها بالكفر عمران
حيث المساجد قدصارت كنائس ما ... فيهن الا نواقيس وصلبان
حتى المحاريب تبكى وهى جامدة ... حتى المنابر ترثى وهى عيدان
ياغافلا وله فى الدهر موعظة ... ان كنت فى سنة فالدهر يقظان
وماشيا مرحا يلهيه موطنه ... ابعد حمص تغر المرء اوطان
تلك المصيبة انست ما تقدمها ... ومالها مع طول الدهر نسيان

ابو البقاء

يا راكبين عتاق الخيل ضامرة   كأنها فى مجال السبق عقبان
وحاملين سيوف الهند مرهفة   كأنها فى ظلام النقع نيران
وراتعين وراء البحر فى دعة   لهم باوطانهم عز وسلطان
اعندكم نبأ من اهل اندلس   فقد سرى بحديث القوم ركبان
كم يستغيث بنا المستضعفون وهم   قتلى وأسرى فما يهتز انسان
ماذا التقاطع فى الاسلام بينكم   وانتم يا عباد الله اخوان
الا نفوس ابيات لها همم   اما على الخير انصار واعوان
يامن لذلة قوم بعد عزهم   احال حالهم كفر وعصيان
بالامس كانوا ملوكا فى منازلهم   واليوم هم فى بلاد الكفر عبدان
فلو تراهم حيارى لا دليل لهم   عليهم من ثياب الذل الوان
ولو رأيت بكاهم عند بيعهم   لهالك الامر واستهوتك احزان
يارب ام وطفل حيل بينهما   كما تفرق ارواح وابدان
وطفلة مثل حسن الشمس اذ طلعت   كأنما هى ياقوت ومرجان
يقودها العلج للمكروه مكرهة   والعين باكية والقلب حيران
لمثل هذا يذوب القلب من كمد   ان كان فى القلب اسلام وايمان

فى مرثية بنى الافطس

ابن عبدون الاندلسى

الدهر يفجع بعد العين بالاثر   فما البكاء على الاشباح والصور
انهاك انهاك لا آلوك معذرة   عن نومة بين ناب الليث والظفر
فالدهر حرب وان ابدى مسالمة   فالبيض والسمر مثل البيض والسمر
ولا هوادة بين الرأس تأخذه   يد الضراب وبين الصارم الذكر
فلا يغرنك من دنياك نومتها   فما صناعة عينيها سوى السهر
ما لليالى اقال الله عثرتها   من الليالى وخانتها يد الغير
فى كل حين لها فى كل جارحة   منا جراح وان زاغت عن البصر
تسر بالشئ لكن كى تغر به   كالأيم ثار الى الجانى من الزهر
كم امة وليت بالنصر دولتها   لم تبق منها وسل ذكراك عن خبر
هوت بدارا وفلت غرب قاتله   وكان عضبا على الاملاك ذا اثر
واسترجعت من بنى ساسان ما وهبت   ولم تدع لبنى يونان من اثر
وبلغت يزدجرد الصين واختذلت   عنه سوى الفرس جمع الترك والخزر
والحقت اختها طسما وعادا على   عاد وجرهم منها ناقض المدر
وما اقالت ذوى الهيآت من يمن   ولا اجارت ذوى الغايات من مضر
ومزقت سبأ فى كل قاصية   فما التقى رائح منهم بمبتكر
وانفذت فى كليب حكمها ورمت   مهلهلا بين سمع الارض والبصر

ابن عبدون

ولم ترد على الضليل صحته   ولا ثنت اسدا عن ربها حجر
ودوخت آل ذبيان واخوتهم   عبسا وعضت بنى بدر على النهر
والحقت بعدى بالعراق على   يد ابنه احمر العينين والشعر
واشرفت بخبيب فوق فارعة   والصقت طلحة الفياض بالعفر
ومزقت جعفرا بالبيض واختلست   من غيله حمزة الظلام للجزر
ولم ترد مواضى رستم وقنا   ذى حاجب عنه سعدا فى ابنة الغير
وخضبت شيب عثمان وما وخطت   الى الزبير ولم تستحى من عمر
ولا رعت لابى اليقظان صحبته   ولم تزوده الا الضيح فى الغمر
واجزرت سيف اشقاها ابا حسن   وامكنت من حسين راحتى شمر
وليتها اذ فدت عمرا بخارجة   فدت عليا بمن شاءت من البشر
وفى ابن هند وفى ابن المصطفى حسن   اتت بمعضلة الالباب والفكر
فبعضنا قائل ما اغتاله احد   وبعضنا ساكت لم يؤت من حصر
وعممت بالردى فودى ابى انس   ولم ترد الردى عنه قنا زفر
واردت ابن زياد بالحسين فلم   يبوء بشسع له قد طاح او ظفر
وانزلت مصعبا من رأس شاهقة   كانت بها مهجة المختار فى وزر
ولم تراقب مكان ابن الزبير ولا   رعت عياذته بالبيت والحجر
واظفرت بالوليد ابن اليزيد ولم   تبق الخلافة بين الكأس والوتر
ولم تعد قضب السفاح نابية   عن رأس مروان او اشياعه الفجر
واسبلت دمعة الروح الامين على   دم بفخ لآل المصطفى هدر
واشرقت جعفرا والفضل ينظره   والشيخ يحيى بريق الصارم الذكر
واخفرت فى الامين العهد وانتدبت   لجعفر بابنه والاعبد الغدر
وروعت كل مأمون ومؤتمن   واسلمت كل منصور ومنتصر
واعثرت آل عباس لعا لهم   بذيل زباء من بيض ومن سمر
ولا وفت بعهود المستعين ولا   بما تأكد للمعتز من مرر
واوثقت فى عراها كل معتمد   واشرقت بقذاها كل مقتدر
بنى المظفر والايام ما برحت   مراحلا والورى منها على سفر
سحقا ليومكم يوما ولا حملت   بمثله ليلة فى مقبل العمر
من للاسرة او من للاعنة او   من للاسنة يهديها الى الثغر
من للبراعة او من لليراعة او   من للسماحة او للنفع والضرر
من للعدى وعوالى الخط قد عقدت   اطراف السنها بالعى والحصر
وطرقت بالمنايا السود بيضهم   اعجب بذاك فما منها سوى ذكر
او رفع كارثة او دفع آزفة   او قمع حادثة تعيى على القدر

ابن عبدون

ويح السماح وويح الجود لوسلما   واحسرة الدين والدنيا على عمر
سقت ثرى الفضل والعباس هامية   تعزى اليهم سماحا لاالى المطر
ثلثة مارقى النسران حيث رقوا   وكل ماطار من نسر ولم يطر
ثلثة مارأى العصران مثلهم   فضلا ولو عززوا بالشمس والقمر
ومر من كل شئ فيه اطيبه   حتى التمتع بالآصال والبكر
من للجلال الذى غضت مهابته   قلوبنا وعيون الانجم الزهر
اين الاباء الذى ارسوا قواعده   على دعائم من عز ومن ظفر
اين الوفاء الذى اصفوا شرائعه   فلم يرد احد منهم على كدر
كانوا رواسى ارض الله منذ نأوا   عنها استطارت بمن فيها ولم يقر
كانوا مصابيحها لماخبوا غبرت   هذى الخليقة يا لله فى سدر
كانوا شجى الدهر فاستهوت بهم خدع   منه باحلام عاد فى خطى الحضر
من لى ومن بهم ان اطبقت محن   ولم يكن وردها يفضى الى صدر
من لى ومن بهم ان اظلمت نوب   فلم يكن ليلها يفضى الى السحر
ويل امه من طلوب الثار مدركه   لوكان دينا على ليان ذى عسر
من لى ومن بهم ان عطلت سنن   واخفيت السن الايام والسير
على الفضائل الا الصبر بعدهم   سلام مرتقب للاجر منتظر
يرجو عسى وله فى اختها طمع   والدهر ذوعقب شتى وذوغير

قرطت آذان من فيها بفاضحة
على الحسان حصى الياقوت والدرر

يمدح بها السلطان اباسالم المرينى حين فتح تلمسان

لسان الدين ابن الخطيب الاندلسى

اطاع لسانى فى مديحك احسانى   وقد لهجت نفسى بفتح تلمسان
فاطلعتها تفتر عن شنب المنى   وتسفر عن وجه من السعد حيانى
كما ابتسم النوار عن ادمع الحيا   وجف بخد الورد عارض نيسان
كما صفقت ريح الشمال لشمولها   فبان ارتياح السكر فى غصن البان
تهنيك بالفتح الذى معجزاته   خوارق لم تدخر سواك لانسان
خففت اليها والجفون ثقيلة   كما خف شثن الكف من اسد خفان
وقدت الى الاعداء فيها مبادرا   ليوث رجال فى مناكب عقبان
تمد بنور النصر منهم ظلالها   على كل مطعام العشيات مطعان
جحاجحة غر الوجوه كأنما   عمائمهم فيها معاقد تيجان
امدك فيها الله بالملأ العلا   فجيشك مهما حقق الامر جيشان
لقد جليت منك البلاد لخاطب   لقد جنيت منك الغصون الى جان
لقد كست الاسلام بيعتك الرضا   وكانت على اهليه بيعة رضوان

(ولله)

لسان الدين

ولله من ملك سعيد ونصبه   قضى المشترى فيها بعزلة كيوان
ومجمل حكم العدل بين بيوتها   وقوفا مع المشهور من رأى يونان
ولم تخش سهم القوس صفحة بدرها   ولم تشك فيها الشمس من بخس ميزان
تولى اختيار الله حسن اختيارها   فلم يحتج الفرغان فيها لفرغان
ولاصرفت فيها دقائق نسبة   ولوحققت فيها طوالع بلدان
وجوه القضايا فى كمالك شانها   وجوب اذا خصت سواك بامكان
ومن قاس منك الجود بالبحر والحيا   فقد قاس تمويها قياس سفسطائى
وطاعتك العظمى بشارة رحمة   وعصيانك المحذور نزغة شيطان
وحبك عنوان السعادة والرضا   ويعرف مقدار الكتاب بعنوان
ودين الهدى جسم وذاتك روحه   وكم وصلة مابين روح وجثمان
تضن بك الدنيا و يحرسك العلا   كأنك منها بين لحظ واجفان
بنيت على آساس اسلافك العلا   فلا هدم المبنى ولاعدم البانى
وصاحت بك العليا فلم تك غافلا   ونادت بك الدنيا فلم تك بالوانى
ولم تك فى خوض البحار بهائب   ولم تك فى نيل الفخار بكسلان
لقد هز منك العزم لما انتضيته   ذوائب رضوى اومناكب ثهلان
ولله عينا من رآها محلة   هى الحشر لا تحصى بعد وحسبان
وتنور عزم فار فى اثر دعوة   يعم الاقاصى والادانى بطوفان
عجائب اقطار ومألف شارد   وافلاذ آفاق وموعد ركبان
اذا ما سرحت اللحظ فى عرصاتها   تبلد منك الذهن فى العالم الثانى
جناحان والنصر العزيز اهتصاره   اذا انتظمت بالقلب منها جناحان
فمن سحب لاحت بها شهب القنا   ومن كثب بيض بدت فوق كثبان
مضارب فى البطحاء بيض قبابها   كما قلبت للعين ازهار سوسان
ومالان رأى الراؤن فى الدهر قبلها   قرارة عز فى مدينة كتان
تفوت التفات الطرف حال اقتبالها   كأنك قد سخرت جن سليمان
فقد اطرقت من خوفها كل بيعة   وطأطأ من اجلالها كل ايوان
وقد ذعرت خولان بين بيوتها   غداة بدت منها البيوت بخولان
فلورميت مصر بها وصعيدها   لاضحت خلاء بلقعا بعد عمران
ولو عمت سيف بن ذى يزن لما   تقرر ذاك السيف فى غمد غمدان
تراع بها الاوثان فى ارض رومة   اذا خيمت شرقا على طرق اوثان
وتجفل اجفال النعام ببرقة   ليوث الشرى مابين ترك وعربان
وعرضا كيوم العرض أذهل هوله   عيانى واعيانى تعدد اعيان
وجيشا كقطع الليل للخيل تحته   اذا صهلت مفتنة رجع الحان
فيوض من بيض الظبا ببوارق   ويقذف من سمر الرماح بشهبان

لسان الدين

ويصمر من ودق السهام بحاصب ... سحبا أبيه من كل عوجاء مرنان
وجردا اذاما ضمرت يوم غاية ... تعجبت من ريح تقاد بارسان
تسابق ظلمان الفلاة بمثلها ... وتذعر غزلان الرمال بغزلان
ودون مهب العزم منك قواضب ... ابى النصر يوما ان تلم بأجفان
نظرت اليها والنجيع لباسها ... فقلت سيوف ام شقائق نعمان
تفتح وردا خدها حين جردت ... ولا ينكر الاقوام خجلة عريان
كأن الوغى نادت بها اولية ... قد احتفلت اوضاعها منذ ازمان
فان طعمت بالنصر كان وضوءها ... نجيعا ووافاها الغبار بأشنان
لقد خلصت لله منك سجية ... جزاك على الاحسان منك باحسان
فسيفك للفتح المبين مصاحب ... وعزمك والنصر المؤزر الفان
فرح باغد الرحمن تحت كلاءة ... وسرحاز في الغاب العدا كل سرحان
ودم ولمن تدنى اليك قطافها ... ميسر أوطار ممهد اوطان
وكن واثقا بالله مستنصرا به ... فسلطانه يعلو على كل سلطان
كفاك العدا كاف لملكك كافل ... فضدك نضو ميت بين اكفان
رضى الوالد المولى ابيك عرفته ... وقد انكر المعروف من بعد عرفان
فكم دعوة اولاك عند انتقاله ... الى العالم الباقي من العالم الفاني
فصرفت في السراء نعمة منعم ... والحفت في الضراء رحمة رحمان
عجبت لمن يبغي الفخار بدعوة ... مجردة من غير تحقيق برهان
وسنة ابراهيم في الفخر قد أتت ... بشكل صحيح عن علي وعثمان
ومن مثل ابراهيم في ثبت موقف ... اذا ما التقى في موقف الحرب صفان
اذاهم لم يلفت بلحظة هائب ... وان مر لم ينفث بنفطة منان
فصاحة قس في سماحة حاتم ... واقدام عمرو تحت حكمة لقمان
شمائل ميمون النقيبة اروع ... له قصبات السبق في كل ميدان
محبته فرض على كل مسلم ... وطاعته في الله عقدة ايمان
هنيئا امير المسلمين بنعمة ... حبيت بها من مطلق الجود منان
فزينت اجياد المنابر بالتي ... اتاح لها الرحمن في آل زيان
قلائد فتح هن اكن قدرها ... ترفع أن يدعى قلائد عقيان
امولاي حبي في علاك وسيلتي ... والطفك بي دأبا بعد حلك اغراني
ايادك لا انسى على بعد المدى ... نعوذ بك اللهم من شر نسيان
فلا حمد ماخولتني من سجيتي ... ولا اكفر نعماك العميمة من شاني
ومهما تجب الحقوق لاهلها ... فانك مولاي الحقيق وسلطاني
وراني الذي لما نبابي منزلي ... اجاب ندائي بالقبول وآواني
وعالج امي وكانت مريضة ... بحكمة من لم ينتظر يوم بحران

لسان الدين

فأمنني الدهر الذي قد اخافني ... وجدد لي السعد الذي كان ابلاني
وخولني الفضل الذي هو اهله ... وشيكا واعطاني فانعم اعطاني
تخوفني صرف الحوادث فانثني ... بقبل ارداني ومن بعد ارداني
وازعجني من منشائي ومبوأي ... وممهد احبابي ومألف جيراني
بلادي التي فيها عقدت تمائمي ... وجم بها وفري وجل بها شاني
تحدثني عنها الشمال فتنثني ... وقد عرفت مني شمائل نشوان
وآمل ان لا استفيق من الكرا ... اذا الحلم اوطاني بها رب اوطاني
تلون اخواني علي وقد جنت ... علي خطوب جمة ذات الوان
وما كنت ادري قبل ان يتنكروا ... بان خواني كان مجمع خواني
وكانت وقد حم القضاء صنائعي ... علي بما لا ارتضي شر اعواني
فلولاك بعد الله يا ملك العلا ... وقد فت ما القيت من يتلافاني
تداركت مني بالشفاعة منعما ... ربا رماه الدهر في موقف الجاني
فان عرف الاقوام حقك وفقوا ... وان جهلوا باؤا بصفقة خسران
وان خلطوا اعرفا بنكر وقصروا ... وزنت بقسطاس قويم وميزان
وحرمة هذا المجد يا بى كمالها ... هضيمة رد اوحطيطة نقصان
وقد نمت عن امري ونبهت همة ... تحدق من علو الى صرح هامان
اذا دانت الله النفوس واملت ... اقالة ذنب او انالة غفران
فولاك يا مولاي قبلة وجهتي ... وعهدة اسراري وجهة اعلاني
وقفت على مثواه نفسي قائما ... بترديد ذكر او تلاوة قرآن
ولو كنت ادري فوقها من وسيلة ... الى ملك الارض لشمرت ارداني
وابلغت نفسي جهدها غيرانني ... طلابي ما بعد النهاية اعياني
قرأت كتاب الحمد فيك لعاصم ... فصح اداني واقتداني واتقاني
فدونكها من بحر فكري لؤلؤا ... يفصل من حسن النظام بمرجان
وكان رسول الله بالشعر يعتني ... وكم حجة في شعر كعب وحسان
ووالله ما وفيت قدرك حقه ... ولكنه وسعي ومبلغ امكاني

القصيدة يمدح بها الاميرابا يحيى بن ابراهيم

ابن خفاجه الأندلسي

سمح الخيال على النوى بمزار ... والصبح يمسح عن جبين نهار
فرفعت من ناري لضيف طارق ... يعشو اليها من خيال طاري
ركب الدجى احسن به من مركب ... وطوى السرى احسن به من ساري
واناخ حيث دموع عيني منهل ... يروى وحيث حشاي موقد نار
وسقى فأروى غلة من ناهل ... اروى بجانحتيه زند اوار
يلوي الضلوع من الولوع لخطرة ... من شيم برق او شميم عرار

والليل قد نصح الندى سرباله … فانهل دمع الطل فوق صدار
مترقب رسل الرياح عشية … بمساقط الانواء والانوار
ومجر ذيل غمامة لبست به … وشي الحباب معاطف الانهار
خفقت ظلال الايك فيه ذوا ئبا … وارتج ردفا مائل التيار
ولوى القضيب هناك جيدا اتلعا … قد قبلته مباسم النوار
باكرته والغيم قطعة عنبر … مشبوبة والبرق لفحة نار
واريج تطلع فيه ارداف الربا … لعبا وتلثم اوجه الازهار
ومنابر الاشجار قد قامت بها … خطباء مفصحة من الاطيار
في فتية جنبوا الهجاجة ليلة … ولربما سفروا عن الاقمار
ساوا القتام بهم دخانا وارتمى … زند الحفيظة منهم بشرار
شاهدت من هيآتهم وهباتهم … اشراف اطواد وفيض بحار
من كل منتقب بوردة خجلة … كرما ومشتمل بثوب وقار
في عمة حلمت عليه للمة … وذؤابة قرنت بها لعذار
ضافي رداء المجد طماح الملا … طامي عباب الجود رحب الدار
جرار اذيال المعالي واقفا … حامي الحقيقة والحمى والجار
طرد القنيص بكل قيد طريدة … زجل الجناح مورد الاظفار
ملتفة اعطافه فيه تخيلة … مكحولة اجفانه بنضار
يرمى به الامل القصي فينثني … مخضوب دره الظفر والمنقار
وبكل ذي اشوط اشدق اخزر … طاوي الحشى حالي المقلد ضاري
يفتر عن مثل النصال وانما … يمشي على مثل القنا الخطار
متقلب بالارقمص على الصفا … والليل مشتمل بشملة قار
من كل اسود تاهب طرفه … ترميك فحمته بشعلة نار
ومورس السربال يخلع نده … عن نجم رجم في سماء غبار
يرتق في سطر الطريق وقد عفا … قدما فتقرأ احرف الآثار
صنف الضمور سراطه فكأنه … والقدم يحجبه هلال سرار
ولرب روع هنالك انبسط … خاق المسامع اطلس الاطمار
يجري على حذر فيجمع بسطه … يهوى فينعطف انعطاف سوار
ممتد حبل الشأو يصل رانما … فيكاد يفلت ايدي الاقدار
متردد يرمي به جوف الردى … كرة تهاداها اكف قفار
ولرب طيار خفيف قد جرى … بشلا بحار خلفه طيار
من كل قاصرة الخطا مختالة … مشي الفتاة تجر فضل ازار
مخضوبة المنقار تحسب انها … كرعت على ظمأ بكأس عقار
ولو استجارت منهما تحمى الى … يحيى لاعيهما اعزاز جوار

خدم القضاء مراده فكأنما … ملكت يداه اعنة الاقدار
وعنى الزمان لامره فكأنما … اصغى الزمان به الى امار
وجلا الامارة في رفيق نضارة … جلت الدجى في حلة الانوار
في حيث وشح لبة بقلادة … منها وحلى معصما بسوار
جذلان يملأ مجده وبشاشه … ايدي العفاة واعين الزوار
ارج الندى يذكره فكأنه … متنفس عن روضة معطار
بطل حوى الفلك المحيط بسرجه … واستل صارمه يد المقدار
بيمينه يوم الوغى وشماله … ماشاء من نار ومن اعصار
والشمس خمر والجياد عرائس … والجو كأس والسيوف عواري
والخيل تعثر في شبا شوك القنا … قصدا وتسبح في الدم الموار
والبيض تجنى في الطلى فكأنما … تاوي عري تها على ازرار
والنقع يكسر من سنا شمس الضحى … فكأنه صدأ على دينار
صحب الحسام النصر صحبة غبطة … في كف صوال به سوار
لسوانه اومى اليه بنظرة … يوما فثار ولم ينم عن ثار
وقضى وقد ملكته هزة عزة … تحت العجاج وضحكة استبشار

قصيدة قالها في وصف قرطبة

ابو القاسم عامر بن هشام الاندلسي

ياعبة باكرت من نحو دارين … وافت الى على بعد تحييني
سرت على صفحات النهر ناشرة … جناحها بين خيرى ونسرين
ردت لي جسدي روح الحياة وما … خلت النسيم اذا ماهب يحييني
لولا تنسمها من نشر ارضكم … ما اصبحت من اليم الوجد تبريني
مرت على عقدات الرمل حاملة … من سركم خبرا بالوحي يشفيني
عرفت من عرفه ما كنت اجهله … لما تبسم في تلك الميادين
نزوت من طرب لما هفا سحرا … وظل ينشرني طورا ويطويني
خلت الشمال شمولا اذ سكرت بها … سكرا بما لست ارجوه يمنيني
اهدت الى اريجا من شمائلكم … فقلت قربني من كان يقصيني
وخلت من طمع ان اللقاء على … اثر النسيم واضحى الشوق يحدوني
فظلت الثم من تعظيم حقكم … مجر اذيالها والوجد يغريني
مسارح كم بها سرحت من كمد … قلبي وطرفي ولا سلوان يثنيني
بين المصلى الى وادي العقيق وما … يزال مثل اسمه ان بان يبكيني
الى الرصافة فالمرج النضير فوا … دي الدير فالمعطف من بطحاء عبدون
لباب عبد سقته السحب وابلها … فلم يزل بكؤوس الانس يسقيني
لاباعد الله عيني عن منازهه … ولا تقرب الا لها ابواب جيرون

حاشا لها من مجلات مفارقة … من شيق دونها فى القرب محزون
ابن المسير ورزق الله ادركه … من دون جهد وتأميل يعنينى
يامن يزين لى الترحال عن بلدى … كم ذا تحاول نسلا عند عنين
واين يعدل عن ارجاء قرطبة … من شاء يظفر بالدنيا وبالدين
قطر فسيح ونهر مابه كدر … حفت بشطيه الفاف البساتين
ياليت لى عمر نوح فى اقامتها … وان مالى فيه كنز قارون
كلاهما كنت افنيه على نشوا … ت الراح نهبا ووصل الحور والعين
وانما اسفى انى اهيم بها … وان حظى منها حظ مغبون
ارى بعينى مالا تستطيل يدى … له وقد حازه من قدره دونى
وانكد الناس عيشا من تكون له … نفس الملوك وحالات المساكين
يغض طرف التصابى حين يبهته … قضبان نعمان فى كثبان يبرين
قالوا الكفاف مقيم قلت ذاك لمن … لايستخف الى بيت الزراجين
ولا يبلبله هب الصبا سحرا … ولا يلاطفه عرف الرياحين
ولا يهيم بتفاح الخدود ورم … ان الصدور وترجيع التلاحين
لا تجتنى راحة الا على تعب … ولا تنال العلا الامن الهون
وصاحب العقل فى الدنيا اخو كدر … وانما الصفو فيها للمجانين
يا آمرى ان احث العيس عن وطنى … لما رأى الرزق فيه ليس يرضينى
نصحت لكن لى قلبا ينازعنى … فلو رحلت عنه حل دونى
لازمن وطنى طورا تطاوعنى … قود الامانى وطورا فيه تعصينى
مذ للابين عرفانى وأضرب عن … سبر لارض بها من ليس يدرينى
هذا يقول غريب ساقط طمع … وذاك حين اريد البر يجفونى
اليك عنى آمالى فبعدك بى … دينى وقربك يطغينى ويغوينى
بالحظ كل غزال لست املكه … يدنو ومالى حال منه تدنينى
وياسدا مة دبر لا ألم به … اولا كما كان ما اعطيت يكفينى
لاصبرن على ماكان من كدر … لمن عطاياه بين الكاف والنون

قصيدة وصف دارا بناها المنصور بن اعلى الناس ببجاية

ابن حديس الصقلى الاندلسى

اعمر بقصر الملك ناديك الذى … اضحى بمجدك بيته معمورا
قصر لو انك قد كحلت بنوره … اعمى لعاد الى المقام بصيرا
واشتق من معنى الجنان نسيمه … فيكاد يحدث بالعظام نشورا
نسى الصبيح مع الفصيح بذكره … وسما ففاق خورنقا وسديرا
لو ان بالايوان قوبل حسنه … ماكان شيئا عنده مذكورا
اعيت مصانعه على الفرس الأولى … رفعوا البناء وأحكموا التدبيرا

ومضت على الروم الدهور ومابنوا … لملوكهم شبهاله ونظيرا
اذكرتنا الفردوس حين اريتنا … غرفا رفعت بناءها وقصورا
فالمحسنون تزيدوا اعمالهم … ورجوا بذلك جنة وحريرا
والمذنبون هدوا الصراط وكفرت … حسناتهم لذنوبهم تكفيرا
فلك من الافلاك الا انه … حقر البدور فاطلع المنصورا
ابصرته فرأيت ابدع منظر … ثم انثنيت بناظرى محسورا
فظننت انى حالم فى جنة … لما رأيت الملك فيه كبيرا
واذا الولائد فتحت ابوابه … جعلت ترحب بالعفاة صريرا
عضت على حلقاتهن ضراغم … فغرت بها افواهها تكبيرا
فكأنها ابدت لتهصر عندها … من لم يكن بدخوله مأمورا
تجرى الخواطر مطلقات اعنة … فيه فتكبو عن مداه قصورا
بمرخم الساحات تحسب انه … فرش المها وتوشح الكافورا
ومحصب بالدر تحسب تربه … مسكا تضوع نشره وعبيرا
تستخلف الابصار منه اذا التى … صبحا على غسق الظلام منيرا
وضراغم سكنت عرين رياسة … تركت خرير الماء فيه زئيرا
فكأنما غشى النضار جسومها … واذاب فى افواهها البلورا
اسد كأن سكونها متحرك … فى النفس لووجدت هناك مثيرا
وتذكرت فتكاتها فكأنما … أقعت على ادبارها لتثورا
وتخالها والشمس تجلو لونها … نارا وألسنها اللواحس نورا
فكأنما سلت سيوف جداول … ذابت بلا نار فعدن غديرا
وكأنما نسج النسيم لمائه … درعا فقدر سردها تقديرا
وبديعة الثمرات تعبر نحوها … عيناى بحر عجائب مسجورا
شجرية ذهبية نزعت الى … سحر يؤثر فى النهى تأثيرا
قد صوبت اغصانها فكأنما … قبضت بهن من الفضاء طيورا
وكأنما تأبى لوقع طيرها … ان تستقل بنهضها وتطيرا
من كل واقعة ترى منقارها … ماء كسلسال اللجين نميرا
خرس تعد من الفصاح فان شدت … جعلت تغرد بالمياه صفيرا
وكأنما فى كل غصن فضة … لانت فارسل خيطها مجرورا
وتريك فى الصهريج موقع قطرها … فوق الزبرجد لؤلؤا منثورا
ضحكت محاسنه اليك كأنما … جعلت لها زهر النجوم ثغورا
ومصفح الابواب تبرا نظروا … بالنقش فوق شكوله تنظيرا
تبدو مسامير النضار كما علت … تلك النهود من الجنان صدورا
خلعت عليه غلائلا ووشية … شمس ترد الطرف عنه حسيرا

ابن حمديس

واذا نظرت الى غرائب سقفه … ابصرت روضا فى السماء نضيرا
وعجبت من خطاف عسجده التى … حامت لتبنى فى ذراه وكورا
وضعت به صناعها اقلامها … فأرتك كل طريدة تصويرا
وكأنما للشمس فيه ليقة … مشقوا بها التزويق والتشجيرا
وكأنما اللازورد فيه مخرم … بالخط فى ورق السماء سطورا
وكأنما وشوا عليه ملاءة … تركوا مكان وشاحها مقصورا
يامالك الارض الذى اضحى له … ملك السماء على العداة نصيرا
كم من قصور للملوك تقدمت … واستوجبت بقصورك التأخيرا
فعمرتها ملكا كل رياسة … منها ودمرت العدا تدميرا

فى مدح الرئيس ابى يحيى بن عاصم

ابن الازرق الاندلسى

خجلت لمعطفه الغصون الميس … ورنا فهام بمقلتيه النرجس
ذو مبسم زهر الربا فى كسبه … متنافس من طيبه متنفس
ومورد من ورده اوتاره … يذنم القلب العميد وييأس
فالورد فيه من دموعى يرتوى … والنار فيه من ضلوعى تقبس
كملت محاسنه فقد ناضر … ولوا حظ نجل وثغر العس
صعب التعصف بالغرام حبيته … فالحب يحيى والتعطف يحبس
غرس التشوق ثم اغرى الوجد بى … فالوجد يغرى والتشوق يغرس
ما كنت اشقى لو حلات بجنة … من وصله تحيى لديها الانفس
الحاظه ورضابه وعذاره … حوربها اوكوثر اوسندس
وليال انس قدامنت بهن من … واش ينم ومن رقيب يحرس
اطلعت شمس الراح فيها فاهتدى … عاش الينا فى الدجى ومغلس
صفراء كالعقيان فى الالوان لا … ندمان كالشهبان منها اكؤس
صبت شقيقا فاستحالت نرجسا … فى مزجها فورد ومورس
وحبابها يغنى بأسنى جوهر … انقى انم المعدمين وانفس
يجلى بها الغم منها حندسا … قر عليه من الذوئبة حندس
حتى اذا عشت مراة البدر من … صبح بدا تلقاء اذ يتنفس
ناديته وسنا الصباح مخصص … ينجاب عنه من الظلام معسعس
يامطلع الانوار زهرا يجتنى … ومشعشع الصهباء نارا تلمس
بك مجلس الانس اطمأن وبابن عا … صم اطمأن من الرياسة مجلس
بدر بانوار الهدى متطلع … غيث باشتات الندى متبجس
حامى فلم ترتع لخطب يعترى … ووفى فلم تحفل بدهر يبخس
شيم مهذبة وعلم راسخ … ومكارم هتن ومجد اقعس

ابن الازرق

اوكان شخصا ذكره لبدا على … اعطافه من كل مجد ملبس
ذاكم ابو يحيى به تحمى العلا … وبه خلال الفخر طرا يحرس
بيت على عمد الفخار مطنب … مجد على متن السماك مؤسس
خيم وعرس فى حماه فكم حوى … فيه المراد مخيم ومعرس
انا انغدو هيما فينيلنا … ريا ويوحشنا النوى فيؤنس
حتى اقتنا والامانى منهضا … ت وابتسمنا والزمان معبس
لم ندر قبل يراعه وبنانه … ان الذوابل بالغمام تبجس
هن اليراع بها يؤمن خائف … ويحاط مذعور ويغنى مفلس
مهما انبرت فهى السهام برى لها … وقع لاغراض البيان مقرطس
يشفى بأمله الشكى المعترى … يحيى بأمنه الحمام المؤيس
فتغص حين تشق منها السن … وتسر حين تقط منها ارؤس
من كل وشاء باسرار النهى … درب باظهار السرائر يعجس
قد جمع الاضداد فى حركاته … فلذا اطراد فخاره لا يعكس
عطشان ذو رى يبص ثمر … غضبان ذو صفح فصيح اخرس
لله من تلك اليراع جواذب … للسحر منك كأنها لمغنطس
رضنا شمس القول فى اوصافها … فهى التى راضت لنا ما يشمس
واليكها حللا تشابه نسجها … مثلى بفصلها وذلك يلبس
واهنأ بعيد باسم متهلل … وافاك يجهر بالسرور ويهمس
واحبس لواء الفخر موقوفا فا … ن الحمد موقوف عليك محبس

القصيدة

ابو الفتح البستى

زيادة المرء فى دنياه نقصان … وربحه غير محض الخير خسران
وكل وجدان حظ لاثبات له … فان معناه فى التحقيق فقدان
ياعامرا لخراب الدهر مجتهدا … بالله هل لخراب الدهر عمران
وياحريصا على الاموال تجمعها … انسيت ان سرور المال احزان
دع الفؤاد عن الدنيا وزينتها … فصفوها كدر والوصل هجران
وأرع سمعك امثالا افصلها … كما يفصل ياقوت ومرجان
احسن الى الناس تستعبد قلوبهم … فطالما استعبد الانسان احسان
ياخادم الجسم كم تسعى بخدمته … اتطلب الربح فيما فيه خسران
اقبل على النفس واستكمل فضائلها … فانت بالنفس لابالجسم انسان
وان اساء مسيء فليكن لك فى … عروض زلته صفح وغفران
وكن على الدهر معوانا لذى امل … يرجو نداك فان الحر معوان
واشدد يديك بحبل الله معتصما … فانه الركن ان خانتك اركان

ابو الفتح

من يتق الله يحمد فى عواقبه … ويكفه شر من عزوا ومن هانوا
من استعان بغير الله فى طلب … فان ناصره عجز وخذلان
من كان للخير مناعا فليس له … على الحقيقة اخوان واخدان
من جاد بالمال مال الناس قاطبة … اليه والمال للانسان فتان
من سالم الناس يسلم من غوائلهم … وعاش وهو قرير العين جذلان
من كان للعقل سلطان عليه غدا … وما على نفسه للحرص سلطان
من مد طرفا لفرط الجهل نحو هوى … اغضى على الحق يوما وهو خزيان
من عاشر الناس لاقى منهم نصبا … لان سوسهم بغى وعدوان
ومن يفتش عن الناس يقلهم … فجل اخوان هذا العصر خوان
من استشار صروف الدهر قام له … على الحقيقة طبع الدهر برهان
من يزرع الشر يحصد فى عواقبه … ندامة ولحصد الزرع ابان
من استنام الى الاشرار نام وفى … قميصه منهم صل وثعبان
كن ريق البشر ان الحر همته … صحيفة وعليها البشر عنوان
ورافق الرفق فى كل الامور فلم … يندم رفيق ولا يذممه انسان
فلا يغرنك حظ جره خرق … فالخرق هدم ورفق المرء بنيان
احسن اذا كان امكان ومقدرة … فلن يدوم على الاحسان امكان
صن حر وجهك لا تهتك غلالته … فكل حر لحر الوجه صوان
فالروض يزدان بالانوار فاغمة … والحر بالعدل والاحسان يزدان
اذا لقيت عدوا فالقه ابدا … والوجه بالبشر والاشراق غضان
دع التكاسل فى الخيرات تطلبها … فليس يسعد بالخيرات كسلان
لا ظل للمرء يعرى من نهى وتقى … وان اظلته اوراق واغصان
والناس اعوان من والته دولته … وهم عليه اذا عادته اعوان
سحبان من غير مال باقل حصر … وباقل فى ثراء المال سحبان
لا تودع السر وشاء به نزلا … فما رعى غنما فى الدو سرحان
لا تحسب الناس طبعا واحدا فلهم … غرائز لست تحصيهن الوان
ما كل ماء كصداء لوارده … نعم ولا كل نبت فهو سعدان
لا تخدشن بمطل وجه عارفة … فالبر يخدشه مطل وليان
لا تستشر غير ندب حازم لقط … قد استوى فيه اسرار واعلان
فللتدابير فرسان اذا ركضوا … فيها ابروا كما للحرب فرسان
وللامور مواقيت مقدرة … وكل امر له حد وميزان
فلا تكن عجلا فى الامر تطلبه … فليس يحمد قبل النضج بحران
كفى من العيش ما قد سد من عوز … ففيه للحر قنيان وغنيان
وذو القناعة راض من معيشته … وصاحب الحرص ان اثرى فغضبان

ابو الفتح

حسب الفتى عقله خلا يعاشره … اذا تحاماه اخوان وخلان
هما رضيعا لبان حكمة وتقى … وساكنا وطن مال وطغيان
اذا نبا بكريم موطن فله … وراءه فى بسيط الارض اوطان
يا ظالما فرحا بالعز ساعده … ان كنت فى سنة فالدهر يقظان
ما استمرأ الظلم لو انصفت آكله … وهل يلذ مذاق المر خطبان
يا رافلا فى الشباب الوحف منتشيا … من كأسه هل اصاب الرشد نشوان
لا تغترر بشباب رائق خضل … فكم تقدم قبل الشيب شبان
يا ايها العالم المرضى سيرته … ابشر فانت بغير الماء ريان
ويا اخا الجهل لو اصبحت فى لجج … فانت ما بينها لاشك ظمآن
لا تحسبن سرورا دائما ابدا … من سره زمن ساءته ازمان
ويا اخا الشيب لو ناصحت نفسك لم … يكن لمثلك فى الاسراف امعان
هب الشبيبة تبلى عذر صاحبها … ما عذر اشيب يستهويه شيطان
كل الذنوب فان الله يغفرها … ان شيع المرء اخلاص وايمان
فكل كسر فان الدين يجبره … وما لكسر قناة الدين جبران
خذها سوائر امثال مهذبة … فيها لمن يبتغى التبيان تبيان

ما ضر حسانها والطبع صائغها
ان لم يصغها قريع الشعر حسان

قصيدة ترثى بها اخاها الصخر بن عمرو

خنساء

قذى بعينك ام بالعين عوار … ام اقفرت اذ خلت من اهلها الدار
كأن عينى لذكراه اذا خطرت … فيض يسيل على الخدين مدرار
تبكى لصخر هى العبرا وقد ثكلت … ودونه من جديد الترب استار
تبكى خناس على صخر وحق بها … اذ رابها الدهر ان الدهر ضرار
وما عجول على بو تحن له … لها حنينان اعلان واسرار
ترتع ما غفلت حتى اذا ذكرت … فانما هى اقبال وادبار
يوما باوجع منى حين فارقنى … صخر وللدهر احلاء وامرار
لا بد من ميتة فى صرفها عبر … والدهر فى صرفه حول واطوار
يا صخر وراد ماء قد تنا دره … اهل الموارد ما فى ورده عار
يمشى السبنتى الى هيجاء معضلة … له سلاحان انياب واظفار
وان صخرا لمولانا وسيدنا … وان صخرا اذا نشتو لنحار
وان صخرا لتأتم الهداة به … كأنه علم فى رأسه نار
لم تره جارة يمشى بساحتها … لريبة حين يخلى بيته الجار
وما تراه وما فى البيت يأكله … لكنه بارز بالصحر مهمار
طلق اليدين بفعل الخير ذو فجر … ضخم الدسيعة بالخيرات امار

من القصيدة

يزيد بن معاوية

خذوا بدمي ذات الوشاح فانني … رأيت بعيني في اناملها دمي
ولا تقتلوها ان ظفرتم بقتلها … بلى خبروها بعد موتي بمأتم
وقولوا لها يامنية النفس انني … قتيل الهوى والعشق لو كنت تعلمي
لها حكم لقمان وصورة يوسف … ونغمة داود وعفة مريم
ولي حزن يعقوب ووحشة يونس … وآلام ايوب وحسرة آدم
ولما تلاقينا وجدت بنانها … مخضبة تحكي عصارة عندم
فقلت خضبت الكف بعدي وهكذا … يكون جزاء المستهام المتيم
فقالت وابدت في الحشى حرق الجوى … مقالة من في القول لم يتبرم
وعيشك ما هذا خضابا عرفته … فلا تك بالبهتان والزور متهمي
ولكنني لما رأيتك نائيا … وقد كنت لي كفي وزندي ومعصمي
بكيت دما يوم النوى فمسحته … بكفي وهذا الاثر من ذلك الدم
ولو قبل مبكاها بكيت صبابة … بسعدى شفيت النفس قبل التندم
ولكن بكت قبلي فهيج لي البكا … بكاها فكان الفضل للمتقدم
خفابية الالحاظ مهضومة الحشا … هلالية العينين طائية الفم
منعمة الاعطاف يجري وشاحها … على كشح مرتج الروادف اهضم
وممشوطة بالمسك قد فاح نشرها … بثغر كأن الدر فيه منظم

من القصيدة

قيس بن ذريح

عفا سرف من اهله وشوارع … فجنبا اريك فالبلاد الدوافع
فمكة فالاخياف اخياف طية … بها من لبينى مخرف فرابع
لعل لبينى ان يحم لقاؤها … ببعض بلادي ان ما حم واقع
بجذع من الوادي خلا عن انيسه … عفى وتخطته العيون الجوازع
ولما بدا منها الفراق كما بدا … بظهر الصفا الصلد الشقوق الشوائع
تمنيت ان تلقى لبيناك والمنى … تعاصيك احيانا وحينا تطاوع
وما من حبيب وامق لحبيبه … ولا ذي هوى الا له الدهر فاجع
وطار غراب البين وانشقت العصا … لبين كما شق الاديم الصواعق
الا يا غراب البين قد طرت بالذي … احاذر من لبنى فهل انت واقع
وانك لو ابلغتها قيل اسلمي … طوت حزنا وارفض منها المدامع
اتبكي على لبنى وانت تركتها … وكنت كآت غيه وهو طائع
فلا تبكين في اثر شيء ندامة … اذا نزعته من يديك النوازع
فليس لامر حاول الله جمعه … مشت ولا ما فرق الله جامع

(كأنك)

قيس بن ذريح

كأنك لم تقنع اذا لم تلاقها … وان تلقها فالقلب راض وقانع
فيا قلب خبرني اذا شطت النوى … بلبنى وصدت عنك ما انت صانع
اتصبر للبين المشت مع الجوى … ام انت امرؤ ناسي الحياة فجازع
فما انا ان بانت سليمى بهاجع … اذا ما استقلت بالنيام المضاجع
وكيف ينام المرء مستشعر الجوى … ضجيع الاسى فيه نكاس روادع
فلا خير في الدنيا اذا لم تزورنا … لبينى ولم يجمع لنا الشمل جامع
اليست لبينى تحت سقف يكنها … واياي هذا ان نأت لي نافع
ويلبسنا الليل البهيم اذا دجا … ونبصر ضوء الصبح والفجر ساطع
تطأ تحت رجليها بساطا وبعضه … اطأه برجلي ليس يطويه مانع
وافرح ان تمسي بخير وان يكن … بها الحدث العادي ترعني الروائع
كأنك بدع لم تر الناس قبلها … ولن يطلعنك الدهر فيمن يطلع
وقد كنت ابكي والنوى لا اظنه … بنا وبكم لم ندر ما البين صانع
واهجركم هجر البغيض وحبكم … على كبدي منه كلوم صوادع
فواكبدي من شدة الشوق والاسى … ووا كبدي اني الى الله راجع
واعجل للاشفاق حتى يشفني … مخافة شحط الدار والشمل جامع
واعمد للارض التي من ورائكم … لترجعني يوما اليك الرواجع
فيا قلب صبرا واعترافا لما ترى … ويا حبها قع بالذي انت واقع
لعمري لمن امسى وانت ضجيعه … من الناس ما اختيرت اليه المضاجع
الا تلك لبنى قد تراخى مزارها … وللبين غم ما يزال ينازع
اذا لم يكن الا الجوى فكفى به … جوى حرق قد ضمنتها الاضالع
ابائنة لبنى ولم تقطع المدى … بوصل ولا صرم فييأس طامع
ولولا رجاء القلب يعطفه النوى … لما حملته بينهن الاضالع
له وجبات اثر لبنى كأنها … شقائق برق في السحاب اوامع
نهاري نهار الناس حتى اذا بدا … لي الليل هزتني اليك المضاجع
اقضي نهاري بالحديث وبالمنى … ويجمعني بالليل والهم جامع
اذا نحن انفدنا البكاء عشية … فموعدنا قرن من الشمس طالع
وللحب آيات تبين للفتى … شحوب وتبرى من يديه الاشاجع
وما كل ما منيت نفسك خاليا … تلاقي ولا كل الذي انت تابع
تداعت له الاحزان من كل وجهة … فحن كما حن الطيور السواجع
وجانب قرب الناس يخلو بهمه … وعاوده فيها هيام مراجع
اراك اجتنبت الحي من غير بغضة … ولو شئت لم تجنح اليك الاصابع
كأن بلاد الله ما لم تكن بها … وان كان فيها الناس قفر بلاقع
الا انما ابكي لما هو واقع … وهل جزع من وشك بينك نافع

قيس

احال على الدهر من كل جانب	ودامت ولم تقلع على الفجائع
فمن كان محزونا غدا افراقنا	مذ الآن فليبك لما هو واقع

من القصيدة

جميل القضاعي

خليلي عوجا اليوم حتى تسلما	على عذبة الانياب طيبة النشر
فانكما ان عجتما لى ساعة	شكرتكما حتى اغيب فى قبرى
وانكما ان لم تعوجا فانني	سأصرف وجدى فأذنا اليوم بالهجر
ومالى لا ابكى وفى الايك نائح	وقد فارقتنى شخنة الكشح والخصر
ايبكى حمام الأيك من فقد الفه	واصبر مالى عن بثينة من صبر
يقولون مسحور يجن بذكرها	فاقسم مابى من جنون ولاسحر
واقسم لاانساك ماذر شارق	وما هب آل فى معلمة قفر
وما لاح نجم فى السماء معلق	وما اورق الاغصان من ورق السدر
لقد شغفت نفسى بثين بذكر	كما شغف المجنون يابنن بالجمر
ذكرت مقامى ليلة البان قابضا	على كف حوراء المدامع كالبدر
فكدت ولم املك اليها صبابة	اهيم وفاض الدمع منى على النحر
فياليت شعرى هل ابيتن ليلة	كليلتنا حتى نرى ساطع الفجر
تجود علينا بالحديث وتارة	تجود علينا بالرضاب من الثغر
فليت الهى قدقضى ذاك مرة	فيعلم ربى عند ذلك ماشكرى
ولو سألت منى حياتى بذلتها	وجدت بها ان كان ذلك من امرى

وله

وغاب قمير كنت ارجو غيوبه	وروح رعيان ونوم سمر
فحييت اذ فاجأتها فتولهت	وكادت بمكتوم التحية تجهر
وقالت وعضت بالبنان فضحتنى	وانت امرؤ ميسور امرك اعسر
اريتك اذ هنا عليك الم تخف	رقيبا وحولى من عدوك حضر
فوالله مادرى اتعجيل حاجة	اتى بك ام قدنام ماكنت تحذر
فقلت لها بل قادنى الشوق والهوى	اليك وماعين من الناس تنظر
فيالك من ملقى هناك ومجلس	لنا لم يكدره علينا مكدر
يمج ذكاء المسك منها مفلج	رقيق الحواشى ذوغروب موشر
يرق اذا تفتر عنه كأنه	حصى برد اواقحوان منور
وترنو بعينيها الى كما رنا	الى ربرب وسط الخميلة جوذر
فلما تولى الليل الا اقله	وكادت توالى نجمه تتغور
اشارت بان القوم قدكان منهم	هبوب ولكن موعدلك عزور
فما راعنى الا مناد برحلة	وقدلاح مفتوق من الصبح اشقر
فلما رأت من قد تنور منهم	وايقاظهم قالت اشركيف تأمر

جميل

فقلت اباديهم فاما افوتهم	واما ينال السيف ثأرا فيثأر
فقالت اتحقيق لماقال كاشح	علينا وتصديق لماكان يؤثر
اذا كان مالابد منه فغيره	من الامر ادنى للخفاء واستر
اقص على اختى بدء حديثنا	ومالى عما يعلما متأخر
لعلهما ان يبغيا لك حيلة	وان يرحبا صدرا بما كنت احصر
فاقبلتا فارتاعتا ثم قالتا	اقلى عليك الخطب فالامر ايسر
يقوم فيمشى بيننا متسترا	فلا سرنا يفشو ولاهو يظهر
فكان مجنى دون من كنت اتقى	ثلاث شخوص كاعبان ومعصر
فلما اجتنا ساحة الحى قلن لى	الم تتق الاعداء والليل مقمر
وقلن أهذا دأبك الدهر سادرا	اماتنتهى او ترعوى اوتفكر

من القصيدة

مجنون العامرى

تذكر ليلى والسنين الخواليا	وايام لا اعدى على الدهر عاديا
ويوم كظل الرمح قصرت ظله	بليلى فلهانى وماكنت لاهيا
فيا ليل كم من حاجة لى مهمة	اذا جئتكم بالليل لم ادر ماهيا
خليلى الا تبكيا لى التمس	خليلا اذا انزفت دمعى بكى ليا
فما اشرف الايفاع الاصبابة	ولا انشد الاشعار الا تداويا
وقد يجمع الله الشتيتين بعدما	يظنان كل الظن ان لاتلاقيا
لحى الله اقواما يقولون اننا	وجدنا طوال الدهر للحب شافيا
وعهدى بليلى وهى ذات مؤصد	ترد علينا بالعشى المواشيا
فشب بنو ليلى وشب بنو ابنها	واعلاق ليلى فى فؤادى كما هيا
اذا ماجلسنا مجلسا نستلذه	تواشوا بنا حتى امل مكانيا
سقى الله جارات لليلى تباعدت	بهن النوى حيث احتللن المطاليا
بثمرين لاحت نار ليلى وصحبتى	بقرع العصا تزجى المطى الحوافيا
فقال بصير القوم لمحة كوكب	بدا فى سواد الليل من ذى يمانيا
فقلت لهم بل نار ليلى توقدت	بعليا تسامى ضوؤها فبدا ليا
خليلى لا والله لا املك الذى	قضى الله فى ليلى ولاما قضى ليا
قضاها لغيرى وابتلانى بحبها	فهلا بشئ غير ليلى ابتلانيا
فهذى شهور الصيف عنا قدانقضت	فما للنوى ترمى بليلى المراميا
فلو ان واش باليمامة داره	ودارى باعلى حضرموت اهتدى ليا
وما ذا لهم لا احسن الله حالهم	من الحظ فى تصريم ليلى حباليا
وقدكنت اعلو حب ليلى فلم يزل	بى النقض والابرام حتى علانيا
فيارب سو الحب بينى وبينها	يكون كفافا لاعلى ولاليا

مجنون

فما طلع النجم الذى يهتدى به	ولا الصبح الاهيجا ذكرها ليا
ولاسرت ميلا من دمشق ولابدا	سهيل لاهل الشام الابدا ليا
ولاسميت عندى لها من سمية	من الناس الابل دمعى ردائيا
ولاهبت الريح الجنوب لارضها	من الليل الابت للريح جانيا
فان تمنعوا ليلى وتحموا بلادها	على فلن تحموا على القوا فيا
فاشهد عند الله انى احبها	فهذا لها عندى فما عندها ليا
قضى الله بالمعروف منها لغيرنا	وبالشوق منى والغرام قضى ليا
وان الذى املت يا ام مالك	اشاب فؤودى واستهان فؤاديا
اعد الليالى ليلة بعد ليلة	وقد عشت دهرا لا اعد الليا ليا
واخرج من بين البيوت لعلنى	احدث عنك النفس بالليل خاليا
ارانى اذا صليت يممت نحوها	بوجهى وان كان المصلى ورائيا
ومابى اشراك ولكن حبها	وعظم الجوى اعيى الطبيب المداويا
احب من الاسماء ماوافق اسمها	واشبهه اوكان منه مدانيا
خليلى ليلى اكبر الحاج والمنى	فمن لى بليلى او فمن ذا لها بيا
لعمرى لقد ابكيتنى ياحمامة ال	عقيق وابكيت العيون البواكيا
خليلى ما ارجو من العيش بعدما	ارى حاجتى تشرى ولاتشترى ليا
ونحرم ليلى ثم تزعم اننى	سلوت ولايخفى على الناس ما بيا
فلم ار مثلينا خليلى صبابة	اشد على رغم الاعادى تصافيا
خليلان لانرجو اللقاء ولانرى	خليلين الا يرجوان تلاقيا
وانى لاستحييك ان اعرض المنى	بوصلك اوان تعرضى فى المنى ليا
يقول اناس عل مجنون عامر	يروم سلوا قلت انى لما بيا
بى اليأس اوداء الهيام اصابنى	فاياك عنى لا يكن بك ما بيا
اذا ما استطال الدهر يا ام مالك	فشأن المنايا القاضيات وشانيا
اذا اكتحلت عينى بعينك لم تزل	بخير وجلت غمرة عن فؤاديا
فانت التى ان شئت اشقيت عيشتى	وانت التى ان شئت انعمت باليا
وانت التى مامن صديق ولاعدى	يرى نضو ما ابقيت الا رثى ليا
امضروبة ليلى على ازورها	ومتخذ دين لها ان ترانيا
اذا سرت فى الارض الفضاء رأيتنى	اصانع رحلى ان يميل حياليا
يمينا اذا كانت يمينا وان تكن	شمالا بنا زعنى الهوى من شماليا
وانى لاستشفى ومابى نعسة	لعل خيالا منك يلقى خياليا
هى السحر الا ان للسحر رقية	وانى لاالقى لها الدهر راقيا
اذا نحن ادلجنا وانت امامنا	كفى لمطايانا بذكراك هاديا
ذكت نار شوقى فى فؤادى فاصبحت	لها وهج مستضرم فى فؤاديا

مجنون

الا ايها الركب اليمانون عرجوا	علينا فقد امسى هوانا يمانيا
اسائلكم هل سال نعمان بعدنا	وحب الينا بطن نعمان واديا
الا ياحمامى بطن نعمان هجتما	على الهوى لما تغنيتما ليا
وابكيتمانى وسط صحبى ولم اكن	ابالى دموع العين لوكنت خاليا
ويا ايها القمريتان تجاوبا	بلحنيكما ثم اسجعا عللانيا
فان انتما استطربتما اواردتما	لحاقا باطلال الغضا فاتبعانيا
الا ليت شعرى ماالليلى ومالياا	وماللصبى من بعد شيب علانيا
الا ايها الواشى بليلى الاترى	الى من تشيها اولمن انت واشيا
لئن ظعن الاحباب يا ام مالك	فما ظعن الحب الذى فى فؤاديا
فيا رب اذ صيرت ليلى هى المنى	فزنى بعينيها كما زنتها ليا
والا فبغضها الى واهلها	فانى بليلى قد لقيت الدواهيا
على مثل ليلى يقتل المرء نفسه	وان كنت من ليلى على اليأس طاويا
خليلى ان ضنوا بليلى فقربا	لى النعش والاكفان واستغفرا ليا

من قصيدة يرثى بها اخاه بريدا

الابيرد

تطاول ليلى لم انمه تقلبا	كان فراشى حال من دونه الجمر
اراقب ليلى التمام نجومه	لدن غاب قرن الشمس حتى بدا الفجر
تذكرت قرما بان منا بنصره	ونائله ياحبذا ذلك الذكر
فان تكن الايام فرقن بيننا	فقد غدرتنا فى صحابتنا الغدر
وكنت ارى هجرا فراقك ساعة	الا بل هو الموت التفرق والهجر
احقا عباد الله ان لست لاقيا	بريدا طوال الدهر مالأ لأ العفر
فتى ان هو استغنى تخرق فى الغنى	فان قل مالا لم يؤد به الفقر
وساق جسيمات الامور فنالها	على العسر حتى بالمنى ادرك اليسر
ترى القوم فى العراء ينظرونه	اذا ضل رأى القوم اوضرب الامر
فليتك كنت الحى فى الناس باقيا	وكنت انا الميت الذى غيب القبر
فتى يشترى حسن الثناء بماله	اذا السنة الشهباء قل بها القطر
كأن لم يصاحبنا بريد بغبطة	ولم تأتنا يوما باخباره السفر
لعمرى لنعم المرء عالى بعينه	لنا ابن عزيز بعد ماقصر العصر
تمضت به الاخبار حتى تغلغلت	ولابينها الاصباح دونى ولاالجدر
ولما نعى الناعى بريدا تغولت	بى الارض فرط الحزن وانقطع الظهر
عساكر تغشى النفس حتى كأننى	اخو سكرة طارت بهامته الخمر
الى الله اشكو فى بريد مصيبتى	وبثى واحزانا تضمنها الصدر
وقد كنت استعفى الهى اذا شكى	من الاجر لى فيه وان سرنى الاجر

الابيرد

وما زال فى عينى بعد غشاوة	وسمعى كما قد كنت اسمعه وقر
على اننى افنى الحياة وأتقى	شماتة اعداء عيونهم خزر
فحياك عنى الليل والصبح اذ بدا	وهوج من الارواح غدوتها شهر
سقى جدثا لواستطيع سقيته	باود فرواه الرواقد والقطر
ولا زال يرعى من بلاد ثوى بها	نبات اذا صاب الربيع بها النضر
حلفت برب العالمين اكفهم	ورب الهدايا حيث حل بها النحر
ومجتمع الحجاج حيث توافقت	رفاق من الآفاق تكبيرها جأر
يمين امرئ آلى وليس بكاذب	ومافى يمين قالها صادق وزر
لئن كان امسى ابن المعذر قد ثوى	بريد لنعم المرء غيبه القبر
هو الخلف المعروف والدين والتقى	ومسعر حرب لا كهام ولا غمر
اقام فنادى اهله فتحملوا	وصرمت الاسباب واختلط النجر
فتى كان يغلى اللحم نيئا ولحمه	رخيص لجاديه اذا يغزل القدر
فتى الحى والاضياف ان روحتهم	بليل وزاد السفر ان ارمل السفر
اذا جارة حلت لديه وفى بها	فآبت ولم يهتك لجارته ستر
عفيف عن السوآت ماالتبست به	صليب فما يلفى لعودته كسر
سلكت سبيل العالمين فمالهم	وراء الذى لاقيت معدى لامضر
وكل امرئ يوما سيلقى حمامه	وان نأت الدعوى وطال به العمر
وابليت خيرا فى الحياة وانما	ثوابك عندى اليوم ان ينطق الشعر

رثى بها حميدا الطوسى

على بن جبلة

أللدهر تبكى ام على الدهر تجزع	وما صاحب الايام الا مفجع
ولو سهلت عنك الاسى كان فى الاسى	عزاء معز للبيب ومقنع
اصبنا بيوم فى حميد لو انه	اصاب عروش الدهر ظلت تضعضع
وادبنا ما أدب الناس قبلنا	ولكنه لم يبق للصبر موضع
الم تر الايام كيف تصرمت	به وبه كانت تذاد وتدفع
وكيف التقى مثوى من الارض ضيق	على جبل كانت به الارض تمنع
ولما انقضت ايامه انقضت العلا	واضحى به انف الندى وهو اجدع
وراح عدو الدين جذلان ينتحى	امانى كانت فى حشاه تقطع
وكان حميد معقلا ركعت به	قواعد ماكانت على الضيم تركع
وكنت اراه كالرزايا رزئتها	ولم ادر ان الخلق تبكيه اجمع
حمام رماه من مواضع أمنه	حمام كذاك الخطب بالخطب يقدع
وليس بغرو أن تصيب منية	حمى اختها أوأن يذل الممنع
لقد ادركت فينا المنايا بثارها	وحلت بخطب وهيه ليس يرقع

على بن جبله

نعاء حميدا للسرايا اذا غدت	تذاد باطراف الرماح وتوزع
وللرهق المكروب ضاقت بامره	فلم يدر فى حوماتها كيف يصنع
وللبيض خلتها البعول ولم يدع	لها غيره داعى الصباح المفزع
كأن حميدا لم يقد جيش عسكر	الى عسكر اشياعه لا تروع
ولم يبعث الخيل المغيرة بالضحى	مراحا ولم يرجع بها وهى ظلع
رواجع يحملن النهاب ولم تكن	كتائبه الاعلى النهب ترجع
هوى جبل الدنيا المنيع وغيثها ال	مريع وحاميها الكمى المشيع
وسيف امير المؤمنين ورمحه	ومفتاح باب الخطب والخطب افظع
فأقنعه من ملكه ورباعه	ونائله قفر من الارض بلقع
على اى شجو تشتكى النفس بعده	الى شجوه او يذخر الدمع مدمع
الم تر ان الشمس حال ضياؤها	عليه واضحى لونها وهو اسفع
واوحشت الدنيا وأودى بهاؤها	واجدب مرعاها الذى كان يمرع
وقد كانت الدنيا به مطمئنة	فقد جعلت اوتادها تتقلع
بكى فقده روح الحياة كما بكى	نداه الندى وابن السبيل المدفع
وفارقت البيض الخدور وابرزت	عواطل حسرى بعده لا تقنع
وايقظ اجفانا وكان لها الكرى	ونامت عيون لم تكن قبل تهجع
ولكنه مقدار يوم ثوى به	لكل امرئ منه نهال ومشرع
وقد رأب الله الملا بمحمد	وبالاصل ينمى فرعه المتفرع
اغر على اسيافه ورماحه	تقسم انفال الخميس وتجمع
حوى عن ابيه بذل راحته الندى	وطعن الكلى والزاعبية شرع

قصيدة رثى بها جعفر بن على الهاشمى

ديك الجن

على هذه كانت تدور النوائب	وفى كل جمع للذهاب مذاهب
نزلنا على حكم الزمان وامره	وهل يقبل النصف الالد المشاغب
ويضحك سن المرء والقلب موجع	ويرضى الفتى عن دهره وهو عاتب
الا ايها الركبان والرد واجب	قفوا حدثونا ما تقول النوادب
الى اى فتيان الندا قصد الردى	وايهم نابت حماه النوائب
فيا لابى العباس كم رد راغب	لفقدك ملهوفا وكم جب غارب
ويا لابى العباس ان مناكبا	تنوء بما قد حملتها النواكب
فيا قبره جد كل قبر بجوده	ففيك سماء ثرة وسحائب
فانك لو تدرى بما فيك من علا	علوت وباتت فى ذراك الكواكب
أخا كنت ابكيه دما وهو نائم	حذارا وتعمى مقلتى وهو غائب
فمات ولا صبرى على الاجر واقف	ولا انا فى عمر الى الله راغب

ديك الجن

اسى لاحظى فيك بالاجر انه … اسى اذن منى لدى الله خائب
وما الاثم الا الصبر عنك وانما … عواقب حمد ان تذم العواقب
يقولون مقدار على المرء واجب … فقلت واعوال على المرء واجب
هو القلب لماجم يوم ابن امه … وهى جانب منه واسقم جانب
ترشفت ايامى وهن كوالح … عليك وغالبت الردى وهو غالب
ودافعت فى صدر الزمان ونحره … واى يد لى والزمان محارب
وقلت له خل الجواد لقومه … وهل تدفار دده فانا عصائب
فوالله اخلاصا من القول صادقا … والا فحبى آل احمد كاذب
اوان دمى كانت شفاءك اودمى … دم القلب حتى يقضب القلب قاضب
لسلمت تسليم الرضا وتخذتها … يدا للردى ماحج لله راكب
فتى كان مثل السيف من حيث جئته … لنائبة نابتك فهو مضارب
فتى همه حمد على الدهر رابح … وان غاب عنه ماله فهو عازب
شمائل ان يشهد فهن مشاهد … عظام وان يرحل فهن كتائب
بكاك اخ لم تحوه بقرابة … بلى ان اخوان الصفاء اقارب
واظلمت الدنيا التى كنت جارها … كأنك للدنيا اخ ومناسب
يبرد نيران المصائب اننى … ارى زمنا لم يبق فيه مصائب

القصيدة

ابو فراس الحمدونى

اراك عصى الدمع شيمتك الصبر … اما للهوى نهى عليك ولا امر
بلى انا مشتاق وعندى لوعة … ولكن مثلى لا يذاع له سر
اذا الليل اضوانى بسطت يد الهوى … واذللت دمعا من خلائقه الكبر
تكاد تضئ النار بين جوانحى … اذا هى اذكتها الصبابة والفكر
معللتى بالوصل والموت دونه … اذا مت عطشانا فلا نزل القطر
بدوت واهلى حاضرون لاننى … ارى ان دارا لست من اهلها قفر
وما كان للاحزان لولاك مسلك … الى القلب لكن الهوى للبلا جسر
وحاربت قومى فى هواك وانهم … واياى لولا حبك الماء والخمر
فان كان ماقال الوشاة ولم يكن … فقد يهدم الايمان ماشيد الكفر
وفيت وفى بعض الوفاء مذلة … لانسانة فى الحى شيمتها الغدر
وقور وريعان الصبى يستفزها … فتأرن احيانا كما يأرن المهر
تسائلنى من انت وهى عليمة … وهل بفتى مثلى على حاله نكر
فقلت كما شاءت وشاء لها الهوى … قتيلك قالت ايهم فهم كثر
فقلت لها لوشئت لم تتعنتى … ولم تسئلى عنى وعندك بى خبر
وقالت وقد ازرى بك الدهر بعدنا … فقلت معاذ الله بل انت لا الدهر

(فايقنت)

ابو فراس

فايقنت ان لاعز بعدى لعاشق … وان يدى مما علقت به صفر
وقلبت امرى لا ارى لى راحة … اذا البين انسانى الح بى الهجر
فعدت الى حكم الزمان وحكمها … لها الذنب لا تجزى به ولى العذر
كأنى انادى دون ميثاء ظبية … على شرف ظمياء جليتها الذعر
تجفل حينا ثم تدنو كأنما … تنادى طلا بالجزع اعجزه الحضر
وانى لنزال لكل مخوفة … كثير الى نزالها النظر الشزر
وانى لجرار لكل كتيبة … معودة ان لا يخل بها النصر
فاصدأ حتى ترتوى البيض والقنا … واسغب حتى يشبع الذئب والنسر
ولا اصبح الحى الخلوف بغارة … ولا الجيش مالم تأته قبلى النذر
ويارب دار لم تخفنى منيعة … طلعت عليها بالردى انا والفجر
وساحبة الاذيال نحوى لقيتها … فلم يلقها جافى اللقاء ولا وعر
وهبت لها ماحازه الجيش كله … ورحت ولم يكشف لابياتها ستر
ولا راح يطغينى باثوابه الغنى … ولا بات يثنينى عن الكرم الفقر
وماحاجتى فى المال ابغى وفوره … اذا لم افر عرضى فلا وفر الوفر
اسرت وماصحبى بعزل لدى الوغى … ولا فرسى مهر ولا ربه غمر
ولكن اذاحم القضاء على امرئ … فليس له بر يقيه ولا بحر
وقال اصيحابى الفرار اوالردى … فقلت هما امران احلاهما مر
ولا خير فى دفع الردى بمذلة … كما ردها يوما بسوأته عمرو
يمنون ان خلوا ثيابى وانما … على ثياب من دمائهم حمر
وقائم سيفى فيهم دون نصله … واعقاب رمحى فيهم حطم الصدر
سيذكرنى قومى اذا جد جدهم … وفى الليلة الظلماء يفتقد البدر
ولو سد غيرى ماسددت اكتفوا به … وماكان يغلو التبر لونفق الصفر
ونحن اناس لا توسط بيننا … لنا الصدر دون العالمين اوالقبر
تهون علينا فى المعالى نفوسنا … ومن خطب الحسناء لم يغلها المهر
اعز بنى الدنيا واعلى ذوى العلا … واكرم من فوق التراب ولا فخر

فى وصف الروح

ابو على سينا

هبطت اليك من المحل الارفع … ورقاء ذات تعزز وتمنع
محجوبة عن كل مقلة عارف … وهى التى سفرت ولم تتبرقع
وصلت على كره اليك وربما … كرهت فراقك وهى ذات تفجع
انفت وما انست فلما واصلت … الفت مجاورة الخراب البلقع
واظنها نسيت عهودا بالحمى … ومنازلا بفراقها لم تقنع
حتى اذا اتصلت بهاء هبوطها … فى ميم مركزها بذات الاجرع

ابوعلى

علقت بها ثاه الثقيل فاصبحت   بين المعالم والطلول الخضع
تبكى اذا ذكرت ديارا بالحمى   بمدامع تهمى ولما تقطع
وتظل ساجعة على الدمن التى   درست بتكرار الرياح الاربع
اذعاقها الشرك الكثيف وصدها   قفص عن الاوج الفسيح الارفع
حتى اذا قرب المسير الى الحمى   ودنا الرحيل الى الفضاء الاوسع
سجعت وقد كشف الغطاء فابصرت   مالبس يدرك بالعيون الهجع
وغدت تغرد فوق ذروة شاهق   والعلم يرفع كل من لم يرفع
فلاى شئ اهبطت من شاهق   سام الى قعر الحضيض الاوضع
ان كان اهبطها الاله لحكمة   طويت عن الفطن اللبيب الاروع
فهبوطها ان كان ضربة لازب   لتكون سامعة بما لم تسمع
وهى التى قطع الزمان طريقها   حتى لقد غربت بغير المطلع
فكأنها برق تألق بالحمى   ثم انطوى فكأنه لم يلمع

قصيدة يصف بها الامام زين العابدين

الفرزدق

هذا الذى تعرف البطحاء وطأته   والبيت يعرفه والحل والحرم
هذا ابن خير عباد الله كلهم   هذا التقى النقى الطاهر العلم
اذا رأته قريش قال قائلها   الى مكارم هذا ينتهى الكرم
ينمى الى ذروة العز التى قصرت   عن نيلها عرب الاسلام والعجم
يكاد يمسكه عرفان راحته   ركن الحطيم اذا ما جاء يستلم
فى كفه خيزران ريحه عبق   من كف اروع فى عرنينه شمم
يغضى حياء و يغضى من مهابته   فما يكلم الا حين يبتسم
ينشق نور الهدى من نور غرته   كالشمس ينجاب عن اشراقها القتم
مشتقة من رسول الله نبعته   طابت عناصره والخيم والشيم
هذا ابن فاطمة ان كنت جاهله   بجده انبياء الله قد ختموا
الله شرفه قدرا وعظمه   جرى بذاك له فى لوحه القلم
وليس قولك من هذا بضائره   العرب تعرف من انكرت والعجم
كلتا يديه غياث عم نفعهما   يستوكفان ولا يعروهما عدم
سهل الخليقة لا تخشى بوادره   يزينه اثنان حسن الخلق والشيم
حمال اثقال اقوام اذا افتدحوا   حلو الشمائل يحلو عنده نعم
ماقال لا قط الا فى تشهده   لولا التشهد كانت لاؤه نعم
عم البرية بالاحسان فانقشعت   عنها الغياهب والاملاق والعدم
من معشر حبهم دين و بغضهم   كفر وقربهم منجى ومعتصم
ان عد اهل التقى كانوا ائمتهم   أو قيل من خير اهل الارض قيل هم

الفرزدق

لايستطيع جوادا بعد غايتهم   ولا يدانيهم قوم وان كرموا
هم الغيوث اذا ما ازمة ازمت   والاسد اسد الشرى والبأس محتدم
لا ينقص العسر بسطا من اكفهم   سيان ذلك ان اثروا وان عدموا
مقدم بعد ذكر الله ذكرهم   فى كل بدء ومختوم به الكلم
يأبى لهم ان يحل الذم ساحتهم   خلق كريم وايد بالندى هضموا
اى الخلائق ليست فى رقابهم   لأولية هذا اوله نعم
من يعرف الله يعرف اولوية ذا   فالدين من بيت هذا ناله الامم

آثار منتخبه دن قصائد طاقمى بورادہ ختام بولوب بقيه سى دخى دردست طبع وتمثيل اولمغله بمنه المنان قريبا نشر واعلان اولنور

مم

م